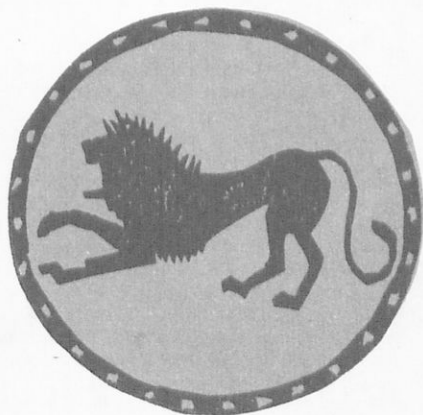

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ - ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ Β / Γ - 26

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

Στοργίου

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

(ΚΥΡΙΑΚΟΥ) ΚΟΣΜΑ

Στοιχία

Στοιχία

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ
21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΔΕΦΡΗΣΑΤΟ

Ο. Ε. Α. Β.

αδ. αρ. βιβλ. *9134* τμήτ. έτους *1971*

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1971

002
4 NE
ET2B
299

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

(ΕΚΛΟΤΑΙ)

Ε. ΕΚΜΑΙΣΙΟΥ

ΣΑΛΑΧ

ΕΚΛΟΤΑΙ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

Ε. Ε. Ε. Ε.

ΕΚΛΟΤΑΙ

ΕΚΔΟΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Ξενοφῶντος.

Ὁ Ξενοφῶν, υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 434 π.Χ. Κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας. Ὅτε ἦτο νέος, ὑπῆρξε πιστὸς μαθητῆς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁποίου πλεῖστον ὠφελήθη.

Τὸ 401 π.Χ. ἀφῆκε τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς τὰς Σάρδεις τῆς Λυδίας πρὸς τὸν νεώτερον Κύρον, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου, βασιλέως τότε τοῦ περσικοῦ κράτους. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἰδιώτης. Μετὰ τὸν θάνατον ὁμως τοῦ Κύρου ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ καὶ τὴν δολοφονίαν τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ἐξελέχθη στρατηγὸς καὶ κατώρθωσε μὲ μεγίστους κόπους καὶ κινδύνους νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάρους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Θράκην. Ἐν Θράκῃ ἐβοήθησε τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Σεύθην καὶ ἤτοιμάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν ἔπεισαν νὰ προσέλθῃ μὲ τὸν στρατὸν του εἰς τὸν σπαρτιατικὸν στρατὸν, ὁ ὁποῖος τότε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θίβρωνος ἐπολέμει ἐν Μ. Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὅτε δὲ τὸ 396 π.Χ. ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλος στρατηγός, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν, ὁ Ξενοφῶν ἐτάχθη εἰς τὸ ἐπιτελεῖόν του καὶ ἔγινε στενὸς τοῦ Ἀγησίλαου φίλος.

Ἀφοῦ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἑλληνικῶν πόλεων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνεῖα (394 π.Χ.)

κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ξενοφῶν συνεμάχησε μὲ τοὺς Σπαρτιάτας, τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸν ἐξώρισαν, οἱ δὲ Σπαρτιάται τοῦ ἔδωκαν ὡς δῶρον ἓν κτῆμα παρὰ τὸν Σκιλλοῦντα τῆς Ἡλίδος, πλησίον τῆς Ὀλυμπίας. Ἐκεῖ ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη μὲ τὴν σύζυγόν του Φιλησίαν καὶ τοὺς δύο υἱοὺς του, τὸν Γρύλλον καὶ τὸν Διόδωρον, ἀσχολούμενος εἰς τὸ κυνήγιον, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφὴν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐξεδιώχθη ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (τὸ 370 π.Χ.) καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Κόρινθον. Ὅτε διέμενον ἐν Κόρινθῳ, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἀνεκάλεσαν ἐκ τῆς ἐξορίας, ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀπέθανε δ' ἐν Κόρινθῳ τὸ 355 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 80 περίπου ἐτῶν.

2. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πολλὰ συγγράμματα· ἐν ἐκ τούτων εἶναι ἡ **Κύρου Ἀνάβασις** διηρημένη εἰς 7 βιβλία. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐξιστορεῖται ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου καὶ κυρίως ἡ **κάθοδος** (ἡ ἐπιστροφή) τῶν **Μυρίων**.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΡΑΓΙΩΖΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Εκδόσεις της Κρατικής Τύπου, 1911

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΙΟ
ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το κείμενο αυτό αποτελεί το πρώτο μέρος
μιας σειράς εργασιών που έχουν
επισημασθεί ως σημαντικές για
την ανάπτυξη της παιδαγωγικής
επιστήμης και της εκπαιδευτικής
πρακτικής.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΣΑΡΔΕΙΣ ΕΩΣ ΤΑ ΚΟΥΝΑΞΑ

(Μάρτιος - Σεπτέμβριος τοῦ 401 π. Χ.)

1. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαί δι' αὐτήν.

(1, 1 - 11)

Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύ- § 1 - 2
τερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος· ἐπεὶ δὲ ἡσθένει
Δαρεῖος καὶ ὑπώπτει τελευτήν τοῦ βίου, ἐβούλετο τῷ παῖδε
ἀμφοτέρω παρεῖναι. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγ-
χανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σα-
τράπην ἐποίησε· καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων,
ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδῖον ἀθροίζονται. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦ-
ρος λαβὼν Τισσαφέρην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων
ὀπλίτας τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον.

Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βα- § 3
σιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς
τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. Ὁ δὲ πείθεται καὶ συλ-
λαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ ἐξαιτησαμένη
αὐτὸν ἀποπέμπει πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν.

Ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθεὶς, βουλεύεται, § 4 - 5
ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ, ἣν δύνηται,
βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε
τῷ Κύρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρτα-
ξέρξην. Ὅστις δὲ τῶν παρὰ βασιλεῖ ἀφικνοῖτο πρὸς αὐτόν,

πάντας οὕτω διατιθείς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο, ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ.

§ 6-7

Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἤθροιζεν ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. Ὡδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν· ὅπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίουσιν ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλευόντος Τισσαφέρνουσιν ταῖς πόλεσι. Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνουσιν τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλέωσιν δεδομένα, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειρᾶτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. Καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα.

§ 8

Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἠξίου, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλήν οὐκ ἠσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων. Καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὧν Τισσαφέρνης ἐτύγγχανεν ἔχων.

§ 9

Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ καταντιπέρας Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ

ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου ὀρμώμενος, τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἑλληνας· ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῶ εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῶ τὸ στράτευμα.

Ἄριστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὧν ἐτύγχανεν αὐτῶ, § 10
καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθὸν νομίζων οὕτως ἂν περιγενέσθαι τῶν ἀντιστασιωτῶν. Ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῶ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἕξ μηνῶν μισθὸν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῶ συμβουλευέσθαι. Οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλία ἐλάνθανεν αὐτῶ τρεφόμενον στράτευμα.

Πρόξενον δὲ τὸν Βοιώτιον ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόν- § 11
τα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

**2. Συγκέντρωσις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων εἰς τὰς Σάρδεις.
Ἄναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ
διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας.**

(2, 1 - 18)

Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῶ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρό- § 1
φασιν ἐποιεῖτο, ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρ-

βαρικόν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. Καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίππῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτόν, ὃ εἶχε στράτευμα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἤκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὅποσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.

§ 2-3 Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεῦσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ᾧ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. Οἱ δὲ ἠδέως ἐπέιθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὄπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνήτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὀπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὀπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὀπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστάς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. Οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο.

§ 4 Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἠγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευήν, πορεύεται ὡς βασιλέα, ἧ ἐδύνατο τάχιστα, ἰππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρασκευάζετο.

§ 5-6 Κῦρος δὲ ἔχων, οὓς εἴρηκα, ὠρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαϊάνδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπὶν ἐπτὰ ἐξευγμένῃ πλοίοις. Τοῦτον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας ὀκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην.

Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν § 7 - 8
εἰς Κελαινὰς τῆς Φρυγίας, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρω βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιοτο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ρεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων· ρεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. Ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσίου ποταμοῦ ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει· ρεῖ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσίου τὸ εὐρὸς ἐστὶν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν.

Ἐνταῦθα ἔμεινε Κύρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέ- § 9 - 10
αρχος ἔχων ὀπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θοῤῥακας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρηῖτας διακοσίους. Ἄμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακόσιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους, καὶ Ἀγίας ὁ Ἄρκας ἔχων ὀπλίτας χιλίους. Καὶ ἐνταῦθα Κύρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὀπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἄρκας τὰ Λύκαια ἔθυσσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρα.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριά- § 11 - 13
κοντα εἰς Καῦστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔ-

μεινεν ἡμέρας πέντε καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλεόν ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. Ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Σουενέσιος γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. Εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτήν, Κίλικας καὶ Ἀσπενδίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη, τοῦ Φρυγῶν βασιλέως.

§ 14 - 16 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. Καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδειῖσαι τὸ στρατευμα αὐτῆ· βουλόμενος οὖν ἐπιδειῖσαι ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στῆναι, συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. Εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

§ 17 - 18 Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἑρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον

τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλλόμενοι τὰ ὄπλα ἐπῆσαν. Ἐκ δὲ τούτου, τῶν στρατιωτῶν θάττον προϊόντων σὺν κραυγῇ, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο αὐτοῖς ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἦ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρμαμάξης καὶ οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ καταλιπόντες τὰ ὄνια ἔφυγον. Οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνάς ἤλθον. Ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἤσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

[Ἀπὸ τὸ Τυριάειον ὁ Κῦρος φθάνει εἰς τὸ Ἰκόνιον, τελευταίαν πόλιν τῆς Φρυγίας· ἀπὸ αὐτὴν προχωρεῖ διὰ μέσου τῆς Λυκαονίας, τὴν ὁποίαν ὡς ἐχθρὴν τῆς σατραπείας του ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ διαρπάσουν. Ἀπὸ τὴν Λυκαονίαν ὁ Κῦρος ἀποστέλλει μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Μένονος τὴν Ἐπύαξαν εἰς τὴν πατρίδα της, αὐτὸς δὲ μὲ τὸ ὑπόλοιπον στράτευμα προχωρεῖ διὰ μέσου τῆς Καππαδοκίας εἰς τοὺς Ταρσοὺς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Κιλικίας.

Ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Συνέννεσις ἀκούσας, ὅτι ὁ περσικὸς καὶ ναυτικὸς στρατὸς τοῦ Κύρου ἐπλησίαζεν, ἐγκαταλείπει τὴν πρωτεύουσάν του καὶ καταφεύγει εἰς μέρος ὄχρῳ ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον πεισθεὶς ἀπὸ τὴν σύζυγόν του Ἐπύαξαν προσέρχεται πρὸς τὸν Κύρον, γίνεται φίλος του καὶ τοῦ δίδει χρήματα πολλὰ διὰ τὸ στράτευμα· εἰς ἀνταμοιβὴν δὲ ὁ Κῦρος τὸν τιμᾷ μὲ πολὺτιμα δῶρα.

Εἰς τὴν Κιλικίαν μένει ὁ Κῦρος εἴκοσιν ἡμέρας· διότι οἱ Ἕλληνες ὑπόπτενον πλέον, ὅτι βαδίζουν ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως· διὰ τοῦτο καὶ ἀροῦνται νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν πορείαν. Ὁ Κλέαρχος τότε καταφεύγει εἰς πανουργίαν. Προσκαλεῖ εἰς συνέλευσιν τοὺς στρατιώτας καὶ ἐκφράζει μὲ δάκρυα τὴν λύπην του, διότι, ἐνῶ εὐηργετήθη ὑπὸ τοῦ Κύρου διὰ πολλῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδαπανήθησαν εἰς τὸ στράτευμα, καὶ ἐνῶ ὑπεσχέθη νὰ τοῦ φανῇ χρήσιμος, ἀναγκάζεται τώρα νὰ φανῇ πρὸς αὐτὸν ἀχάριστος καὶ ψεύστης· διαβεβαιώνει ὁμως, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς Ἕλληνας χάριν ξένου ἡγεμόνος, ἀλλὰ θ' ἀκολουθήσῃ αὐτούς, ὅπου καὶ ἂν πορευθοῦν.

Μετὰ ταῦτα προσκαλεῖ πάλιν τοὺς στρατιώτας εἰς συνέλευσιν καὶ

καταδεικνύει τὴν δύσκολον καὶ επικίνδυνον θέσιν τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ φανερωῶς πλέον ἠγορήθησαν νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Κύρου. Ἀφοῦ εἶπον πολλοὶ τὰς γνώμας των, ἀποφασίζεται τέλος νὰ σταλῆ πρεσβεία πρὸς τὸν Κύρον, ἡ ὁποία νὰ ἐρωτήσῃ αὐτόν, εἰς τί σκέπτεται νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Κύρος ἀποκρίνεται, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τιμωρήσῃ πλησίον τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ τὸν ἐχθρόν του Ἀβροκόμαν, σατραπὴν τῆς Φοινίκης, καὶ ὑπόσχεται αὔξησιν μισθοῦ.

Οἱ στρατιῶται δέχονται ταῦτα καὶ ἀποφασίζουν ν' ἀκολουθήσουν τὸν Κύρον, ἂν καὶ ὑπόπτενον, ὅτι οὗτος σκοπεύει νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Ἀπὸ τοὺς Ταρσοὺς ὁ Κύρος, ἀφοῦ διέβη τὴν πεδιάδα τῆς Κιλικίας καὶ τοὺς ποταμοὺς Ψάρον καὶ Πύραμον, φθάνει εἰς Ἰσσοὺς, τελευταίαν πόλιν τῆς Κιλικίας, ὅπου καταπλέει ὁ στόλος τοῦ Κύρου καὶ ὁ συμμαχικὸς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁ Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος μὲ 700 ὀπλίτας. Ἀπὸ τοὺς Ἰσσοὺς, ἀφοῦ διήλθε τὰς πόλεις τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας, φθάνει εἰς Μυριάνον, πόλιν παράλιον καὶ ἐμπορικὴν.

Μετὰ πορείαν δώδεκα ἡμερῶν φθάνουν εἰς τὴν Θάψακον, πόλιν κειμένην πλησίον τοῦ Εὐφράτου. Ἐδῶ ὁ Κύρος φανερώνει εἰς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ πείσουν τοὺς στρατιώτας μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Οἱ στρατιῶται δυσαρεστοῦνται κατὰ τῶν στρατηγῶν, διότι ἐνόμιζον, ὅτι οὗτοι τοὺς ἀπέκρυπτον ἀπὸ πολλοῦ τὴν ἀλήθειαν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους δέχονται νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Κύρον, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ αὔξηθῃ ὁ μισθὸς των. Ὁ Κύρος ὑπόσχεται αὔξησιν μισθοῦ καὶ μεγάλας ἀμοιβάς, ἐὰν εἰσέλθουν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Καὶ οὕτω διαβαίνουν πεζοὶ τὸν Εὐφράτην καὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν διὰ τῆς Συρίας φθάνουν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀράξην.

Ἀπὸ τὸν Ἀράξην εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ πορευθέντες διὰ μέσου μεγάλης, ὀμαλῆς καὶ ἐρήμου πεδιάδος φθάνουν εἰς τὸν Μάσκον ποταμὸν καὶ τὴν πόλιν Κορσωτήν, ὅπου μένουσιν ἡμέρας τρεῖς, διὰ νὰ προμηθευθοῦν τροφάς. Ἐπειτα δὲ πάλιν πορευόμενοι διὰ μέσου ἐρήμου πεδιάδος δεκατρεῖς ἡμέρας καὶ φθάνουν εἰς τὰς Βαβυλωνίας πόλεις, ἀφοῦ ὑπέμειναν πολλὰς κακουχίας δι' ἔλλειψιν τροφίμων· ταῦτα τέλος προμηθεύονται ἀπὸ τὴν Χαομάνδην, πόλιν κειμένην πέραν τοῦ Εὐφράτου, διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν μὲ σχεδίας δερματίας.

Μετά πορείαν τριῶν ἡμερῶν διὰ μέσου τῆς Βαβυλωνίας ὁ Κῦρος, ἐπειδὴ ἤλπιζε μάχην, ἐπιθεωρεῖ περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸν στρατὸν του. Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ἀριθμηθέντες εὐρίσκονται ὀπλίται μὲν Ἑλληνας 10.400 καὶ πελτασταὶ 2.500, βάρβαροι δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κύρου 100.000 καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα 20. Ὁ δὲ στρατὸς τοῦ βασιλέως — κατὰ τὰς εἰδήσεις αὐτομόλων — ἀνήρχετο εἰς 1.200.000 ὑπὸ τέσσαρας στρατηγούς, τὸν Ἀβροκόμαν, τὸν Τισσαφέρην, τὸν Γωβρῦαν καὶ τὸν Ἀρβάκην, εἰς δρεπανηφόρα ἄρματα 200 καὶ εἰς 6.000 ἵππεῖς ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην· ἐκ τῶν στρατευμάτων τούτων τοῦ βασιλέως παρενρέθησαν εἰς τὴν μάχην 900.000 ἄνδρες καὶ δρεπανηφόρα ἄρματα 150.

Μετά τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν πρωίαν ὁ Κῦρος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων ἐνθαρρῶνει αὐτοὺς καὶ προτρέπει νὰ φανοῦν ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἔχουν· ἐξαίρων δὲ τὸ ἀγαθὸν αὐτῆς λέγει: « τὴν ἐλευθερίαν ἐλοιμὴν ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων ».

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πορεύεται ἔχων ὅλον τὸν στρατὸν του συνεταγμένον, διότι ἐνόμιζεν ἐπικειμένην τὴν ἐπίθεσιν τοῦ βασιλέως· ἀλλ' οὗτος ἀπεσύρθη νοτιώτερον ἀφήσας ἀφύλακτον μίαν μακρὰν καὶ εὐρείαν καὶ βαθεῖαν τάφρον, τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάσει ἀντὶ ὀχυρώματος. Ὁ Κῦρος, ἀφοῦ παρῆλθε τὴν τάφρον αὐτήν, μάτην ἀναμένει τὸν ἀδελφόν· διὰ τοῦτο τὴν ἐπομένην, ἐπειδὴ ἐπίστευεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ πολεμήσῃ, ἐπορεύετο μὲ ἀταξίαν καὶ ὀλιγωτέραν προσοχίην.]

3. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη. Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου.

(8, 1 - 27)

Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν § 1-3 ὁ σταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἠνίκα Πατηγύας ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κῦρον πιστῶν προφαίνεται ἐλαύνων ἀνά κράτος ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθύς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἔβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος.

Ἐνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κῦρος τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδου καὶ ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον.

§ 4 - 7

Ἐνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἵππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαῖός τε ὁ Κύρου ὑπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κῦρος δὲ καὶ οἱ ἵππεῖς τούτου ὅσον ἐξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὠπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. Οἱ δ' ἵπποι πάντες εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἵππεῖς Ἑλληνικάς.

§ 8 - 11

Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὐπω καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι· ἠνίκα δὲ δειλὴ ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. Ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. Καὶ ἦσαν ἵππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμιῶν· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὀπλιῖται σὺν ποδήρεσι ξυλίταις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἵππεῖς, ἄλλοι τοξόται. Πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐπορεύοντο, ἕκαστον δ' ἔθνος ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων. Πρὸ δὲ αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὲ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξό-

νων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν, ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν.

Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι § 12 - 13 τῷ ἐρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη « καὶν τοῦτ' », ἔφη, « νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποιήται ». Ὅρων δὲ ὁ Κλεάρχος τὸ μέσον στίφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα — τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεὺς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν — ἀλλ' ὅμως ὁ Κλεάρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρασ, φοβούμενος μὴ κυκλωθεῖη ἐκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα § 14 - 16 ὀμαλῶς προῆει, τὸ δὲ Ἑλληνικόν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον, συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. Καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο ἐκατέρωσε ἀποβλέπων εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπελάσας ὡς συναντῆσαι ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι. Ὁ δὲ ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλὰ. Ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἶη. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. Καὶ ὃς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει, καὶ ἤρετο, ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη ». Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας « Ἀλλὰ δέχομαί τε », ἔφη, « καὶ τοῦτο ἔστω ». Ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἀπήλαυε.

Καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τῷ φάλαγγε § 17 - 20 ἀπ' ἀλλήλων, ἡνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίσις. Ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ

τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγγαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθειον. Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. Καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβίων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἔπεσθαι. Τὰ δ' ἄρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων. Οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, δίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὡσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγεῖς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναι τις ἐλέγετο.

§ 21 - 24 Κῦρος δ' ὄρων τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ διώκοντας, ἠδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεισπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἐξακοσίων ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο, ὅ,τι ποιήσει βασιλεὺς. Καὶ γὰρ ἤδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχει τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν ἠγοῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἢν ἢ ἡ ἰσχύς αὐτῶν ἐκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγαγεῖλαι χρῆζοιεν, ἐν ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. Καὶ βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἐξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν ὡς εἰς κύκλωσιν. Ἐνθα δὴ Κῦρος δείσας, μὴ ὀπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἐξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἐξακισχιλίους καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

§ 25 - 27 Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἐξα-

κόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὀρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἄμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. Σὺν τούτοις δὲ ὦν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἄμφ' ἐκεῖνον στίφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν « τὸν ἄνδρα ὀρῶ » ἔτεο ἐπ' αὐτὸν καὶ παῖει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὡς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι. Παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα ἐμάχοντο καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἄμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου· καὶ ὁπόσοι μὲν τῶν ἄμφι βασιλέα ἀπέθνησκον, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκεῖνον γὰρ ἦν. Κῦρος δὲ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ ὀκτῶ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῶ.

[Χαρακτηρισμὸς τοῦ Κύρου : Ὁ Κῦρος κατὰ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν ἦτο σεμνὸς μεταξὺ τῶν συνομηλίκων του, εὐπειθὴς πρὸς τοὺς μεγαλύτερους του, φιλομαθὴς καὶ μελετηρὸς· ἠγάπα τὴν ἵππασίαν, τὴν θήραν, τὰς πολεμικὰς ἀσκήσεις καὶ ἦτο πολὺ ριψοκίνδυνος.

Ὅτε ἐνηλικιώθη καὶ ἔγινε σατράπης, ὑπῆρξε φιλαλήθης καὶ πιστὸς εἰς τὰς συναλλαγάς, τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰς φιλίας. Ἠγάπα τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην, κατεδίωκε τοὺς κακοὺς καὶ περιεποιεῖτο τοὺς δικαίως πλουτοῦντας καὶ οὐχὶ τοὺς αἰσχροκερδεῖς. Ἦτο εὐγνώμων εἰς τοὺς εὐεργέτας του καὶ μεγαλόδωρος εἰς τὰς εὐεργεσίας του. Δι' ὅλα αὐτὰ τόσον εἴλκυσε τὴν ἀγάπην τῶν γνωρίμων του, ὥστε πάντες ἦσαν πρόθυμοι νὰ ριψοκινδυνεύουν ὑπὲρ αὐτοῦ.]

4. Συνέχεια τῆς μάχης. Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων.

(10, 1 - 19)

Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμενεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ § 1-4 δεξιά. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῶ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κῦρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἴστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν στα-

θμόν, ἔνθεν ὄρμητον. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαρπά-
 ζουσι πολλά. Ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ
 "Ἕλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ'
 αὐτούς, οἱ δ' ἀρπάζοντες ὡς ἤδη πάντα νικῶντες.

§ 5 Ἐπεὶ δ' ἤσθοντο οἱ μὲν "Ἕλληνες, ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ
 στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη, βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε
 Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ "Ἕλληνες νικῶεν τὸ καθ' αὐτούς καὶ
 εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν
 ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, ὁ δὲ Κλέαρχος
 ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαιέτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμ-
 ποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρῆξοντες.

§ 6 - 8 Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσίων πάλιν, ὡς ἐδό-
 κει, ὅπισθεν. Καὶ οἱ μὲν "Ἕλληνες στραφέντες, παρεσκευά-
 ζοντο ὡς δεξόμενοι αὐτὸν ταύτῃ προσιόντα· ὁ δὲ βασιλεὺς
 ταύτῃ μὲν οὐκ ἤγγεν, ἧ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρα-
 τος, ταύτῃ καὶ ἀπῆγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πρὸς
 τοὺς "Ἕλληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς
 σὺν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ
 ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς "Ἕλληνας
 πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ'
 οἱ "Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς· Ἐπισθένης δὲ
 Ἀμφιπολίτης ἤρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γε-
 νέσθαι. Ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης, ὡς μεῖον ἔχων ἀπηλλάγη,
 πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμε-
 νος τὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ
 πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο.

§ 9 - 10 Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας,
 ἔδεισαν οἱ "Ἕλληνες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας καὶ περι-
 πτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτούς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐ-
 τοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι ὅπισθεν τὸν πο-
 ταμόν. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παρελ-

θῶν εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχοῦμενος ἦει.

Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατετα- § 11 - 15
γμένους, αὖθις παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. Οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἰππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γιγνώσκειν. Καὶ τὸ βασιλείον σημεῖον ὄραν ἔφασαν ἀετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἰππεῖς· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν ἐψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἰππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. Ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἐστίν, ἀπαγγεῖλαι. Καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνά κράτος. Σχεδὸν δέ, ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο.

Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα § 16 - 19
ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρῆει· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθηκῶτα, ἀλλ' εἵκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· ἅμα δ' ἐβουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἐδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται περὶ δείπνου ὥραν ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευάσατο

Κῦρος, ἵνα, εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίη τοῖς Ἑλλησιν — ἦσαν δ' αὐταὶ τετρακόσιοι ἄμαξαι —, καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. Ὡστε ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΥΝΑΞΑ ΕΩΣ ΤΟΝ ΖΑΠΑΤΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ

(Σεπτέμβριος - Ὀκτώβριος τοῦ 401 π. Χ.)

5. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου
καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.

(1, 2 - 23)

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, § 2-3
ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμπει σηματοῦντα, ὅτι χρὴ ποιεῖν,
οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἃ
εἶχον, καὶ ἐξοπλισαμένοις προῖεναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἕως Κύ-
ρῳ συμμείξειαν. Ἦδη δὲ ἐν ὀρμῇ ὄντων, ἅμα ἠλίω ἀνέχοντι
ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων καὶ Γλοῦς ὁ Ταμῶ. Οὗ-
τοι ἔλεγον, ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς
ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ προ-
τεραίᾳ ὤρμηστο, καὶ λέγοι, ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περι-
μενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἤκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη
ἐπὶ Ἰωνίας, ὅθενπερ ἦλθε.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες § 4-5
πυθθανόμενοι βαρέως ἔφερον. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· « Ἄλλ’
ὄφελε μὲν Κῦρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀ-
ριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καὶ, ὡς ὄρατε, οὐδεὶς
ἔτι ἡμῖν μάχεται, καὶ, εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν
ἐπὶ βασιλέα. Ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ,
εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ
νικῶντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστὶ ». Ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς

ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου.

§ 6 Οἱ μὲν ὄχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῆτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ζύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροισι καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίναις ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· οἷς πᾶσι χρώμενοι κρέα ἔψοντες ἤσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

§ 7-8 Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ πλήθουσιν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, εἷς δὲ Ἕλληνας, Φαλῆνος, ὃς ἐτύγγανε παρὰ Τισσαφέρνει ὦν καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. Οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὄπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας εὐρίσκεσθαι, ἂν τι δύνωνται ἀγαθόν.

§ 9-11 Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικῶντων εἶη τὰ ὄπλα παραδιδόναι· « ἄλλ' », ἔφη, « ὑμεῖς μὲν, ὧ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, ὅτι κάλλιστόν τε καὶ ἀριστόν ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἤξω ». Ἐκάλεσε γὰρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερά ἐξηρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος. Ἐνθα δὲ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἀρκὰς πρεσβύτατος ὦν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὄπλα παραδοῖεν. Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος· « Ἄλλ' ἐγὼ », ἔφη, « ὧ Φαλῆνε, θαυμάζω, πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ

ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. Εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα ; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῶ ταῦτα χαρίσωνται ». Πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε· « Βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. Τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται ; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πληθὸς ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ', εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύνασθε ἂν ἀποκτεῖναι ».

Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· « ὦ Φαλῖνε, § 12 - 14
νῦν, ὡς σὺ ὀρᾷς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὄπλα καὶ ἀρετῆ. "Ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἴομεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. Μὴ οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχοῦμεθα ». Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· « Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάρिता· ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὢν, εἰ οἶει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως ».

Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἤκε καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἤδη ἀποκε- § 15 - 18
κριμένοι εἶεν. Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· « Οὔτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ, τί λέγεις ». Ὁ δ' εἶπεν· « Ἐγὼ σε, ὦ Φαλῖνε, ἄσμενος ἐόρακα, καὶ οἱ ἄλλοι δέ, οἶμαι, πάντες· σὺ τε γὰρ Ἕλληνας εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους σὺ ὀρᾷς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι, τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. Σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἀριστον εἶναι, καὶ ὃ σοι τιμὴν οἶσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἀεὶ λεγόμενον, ὅτι Φαλῖνός ποτε πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὄπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλεσεν αὐτοῖς τάδε. Οἴσθα δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι

ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἃ ἂν συμβουλευέσῃς ». Ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγγετο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλευῆσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὄπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνες.

§ 19

Φαλῖνος δὲ ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν· « Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὄπλα· εἰ δ' ὅμως μηδεμία σωτηρίας ἐστὶν ἐλπίς ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σφῆζεσθαι ὑμῖν, ὅπη δυνατόν ».

§ 20 - 28

Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν· « Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἴομεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες ». Ὁ δὲ Φαλῖνος εἶπε· « Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἶεν, προῖοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. Εἶπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἶσιν, ἢ ὡς πόλεμός ἐστι παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· « Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτά δοκεῖ, ἅπερ καὶ βασιλεῖ ». « Τί οὖν ταῦτά ἐστιν ; », ἔφη ὁ Φαλῖνος. Ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· « Ἦν μὲν μένωμεν, σπονδαὶ εἶσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος ». Ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· « Σπονδάς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ ; » Κλέαρχος δὲ ταῦτά πάλιν ἀπεκρίνατο· « Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος ». « Ὅ,τι δὲ ποιήσοι, οὐ διεσήμηνε.

[Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φαλίνου ἐπιστρέψαντες οἱ ἀποσταλέντες εἰς τὸν Ἀριαῖον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος λέγουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ὁ Ἀριαῖος τὴν μὲν βασιλείαν δὲν δέχεται, περιμένει ὅμως αὐτοὺς νὰ ἔλθουν ταύτην τὴν νύκτα, ἂν θέλουν ν' ἀναχωρήσουν. Ὁ Κλέαρχος ὀριστικὸν οὐδὲν ἀπαντᾷ· ἀλλὰ μετὰ κοινὴν ἀπόφασιν τῶν

στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν μετὰ τὸ δεῖπνον προσέρχονται πρὸς τὸν Ἀρ-
ριαῖον καὶ ἐδῶ περὶ τὸ μεσονύκτιον συνάπτουν μὲ αὐτὸν φιλίαν καὶ συμ-
μαχίαν καὶ ὀρκίζονται ἀμοιβαίως νὰ μὴ προδώσουν ἀλλήλους· οἱ δὲ βάρ-
βαροι ἐπὶ πλεόν ὀρκίζονται νὰ τοὺς ὀδηγοῦν χωρὶς δόλον.

Μετὰ τοὺς ὄρκους κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀρριαίου ἀποφασίζουσιν νὰ μὴ
ἐπιστρέφουν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλειπον αἱ τροφαί,
ἀλλὰ νὰ προτιμήσουν ἄλλην ὁδὸν μακροτέραν μὲν, ἀλλ' ἔχουσιν ἄφθονα
τρόφιμα, τὴν πρὸς βορρᾶν διὰ τῆς Βαβυλωνίας πεδιάδος.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν κατὰ τὴν πορείαν φαίνονται μὲν σημεῖα, ὅτι
οἱ πολέμιοι δὲν ἀπεῖχον πολὺ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἑσπέραν, χωρὶς νὰ γίνῃ
συμπλοκή, κατασκηνοῦν μὲ πολὺν θόρυβον εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας
ὁ βασιλικὸς στρατὸς εἶχε διαρπάσει καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ξύλα τῶν οἰκιῶν.
Ἀπὸ τὴν θορυβώδη δ' αὐτὴν κατασκήνωσιν τῶν Ἑλλήνων φοβηθέντες
οἱ πλησιέστατα αὐτῶν κατασκηνοῦντες πολέμιοι ἀφήνουν τὰς σκηνάς
των καὶ φεύγουν· ἐτρόμαξε δέ, καθὼς φαίνεται, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μὲ
τὴν προσέλευσιν αὐτὴν τοῦ στρατεύματος.]

6. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

(3, 1 - 14, 17 - 29)

Ὁ δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε § 1 - 2
δῆλον ἦν. Τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα πα-
ραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἠλίω ἀνατέλλοντι κήρυκας
ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. Οἱ δέ, ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλα-
κας, ἐζήτησαν τοὺς ἄρχοντας. Ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προ-
φύλακες, Κλέαρχος, τυχῶν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἶπε
τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν
σχολάσῃ.

Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε ὄρασθαι πάντη § 3 - 5
φάλαγγα πυκνήν, τῶν ἀόπλων δὲ μηδένα καταφανῆ εἶναι,
ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτὸς τε προῆλθε τοὺς τε εὐο-
πλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ
τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτά ἔφρασεν. Ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς

τοῖς ἀγγέλοις, ἀνθρώπα, τί βούλονται. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἤκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τὰ τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἑλλήσιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· « Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῶ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλήσι μὴ πορίσας ἄριστον ».

§ 6 - 7 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαινον, καὶ ἤκον ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγὺς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ᾧ ἐπετέκτατο ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῦεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἤκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια.

§ 8 - 9 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μετασθησάμενος αὐτούς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο σὺν τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχύ καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· « Δοκεῖ μὲν κάμοι ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω, ἕως ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἶμαί γε μέντοι », ἔφη, « καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι ». Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰπιτήδεια.

§ 10 - 14 Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος δ' εἶπετο ἔχων τὸ στρατευμα ἐν τάξει. Καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς ἠύρισκον ἐκπεπτωκότας, ἐνίους δὲ καὶ ἐξέκοπτον. Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. Ἐνῆν δὲ σῆτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἐψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν.

§ 15 - 20 Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασι-

λέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶποντο. Ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὖρημα ἐποιησάμην, εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἶμαι γὰρ οὐκ ἂν ἀχαριστίαν μοι εἶναι οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. Ταῦτα δὲ γνοὺς ἡτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κυρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἤγγειλα καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμεν, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμειξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ. Καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλευέσθαι· ἐρέσθαι δὲ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἔνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. Καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾦ, ἐάν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι ».

Μετὰ ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ § 21 - 23 ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· « Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κυρός ἠύρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκευοὺς λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι. Ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ἡσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες αὐτῷ ἡμᾶς αὐτούς εὖ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ Κυρός τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς οὔτ' ἔστιν, ὅτου ἔνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν, οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλομεν, πορευόμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίῃ· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐάν μέντοι τις ἡμᾶς

καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχη, καὶ τούτου εἰς γε δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιῶντες ».

§ 24 - 27 Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης, « Ταῦτα », ἔφη, « ἐγὼ ἀπαγγεῶν βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἦκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν ». Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἦκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος ἦκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σῶξιν τοὺς Ἕλληνας, καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. Τέλος δὲ εἶπε· « Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἢ μὴν φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ἐξῆ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. Ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὁμόσαι ἢ μὴν πορεύεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὅποταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἦν δὲ παρέχωμεν ἀγορὰν, ὠνούμενους ἔξειν τὰ ἐπιτήδεια ».

§ 28 - 29 Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· « Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἦξω ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἑμαυτοῦ ἀρχήν ».

[Οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος περιμένουν τὸν Τισσαφέρην ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ 20 καὶ πλέον ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔρχονται εἰς τὸν Ἀριαῖον οἱ ἀδελφοὶ του καὶ ἄλλοι συγγενεῖς καὶ φέρουν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους διαβεβαίωσιν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι οὗτος δὲν θὰ φανῆ μνησικάκος πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν ἐκστρατείαν των μετὰ τοῦ Κόρου.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἄνθρωποί του φέρονται ψυχρῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἔνεκα τούτου καὶ οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν μαζί των δυσηρεστημένοι καὶ προσερχόμενοι εἰς τὸν Κλέαρχον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους στρατηγούς ἔλεγον, ὅτι εὐθὺς πρέπει ν' ἀναχωρήσουν, διότι εἶναι βέβαιοι, ὅτι ὁ βασιλεὺς μὲ κάθε τρόπον θὰ προσπαθήσῃ νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ὁ Κλέαρχος εἰς αὐτούς, πὺν ἔλεγον αὐτά, ἀποκρίνεται, ὅτι δὲν εἶναι συμφέρον των νὰ διαλύσουν τὴν συνθήκην.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται ὁ Τισσαφέρης καὶ ὁ Ὀρόντας, ὁ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, μαζί μὲ τοὺς στρατούς των καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ πορεία. Ὁ Ἀριαῖος ἐπορεύετο μὲ τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα τοῦ Κύρου μαζί μὲ τὸν Τισσαφέρην καὶ τὸν Ὀρόνταν καὶ ἐστρατοπέδευε μαζί μὲ ἐκείνους· οἱ Ἕλληνες ὁμως, ἐπειδὴ ὑπόπτενον αὐτούς, ἐπορεύοντο μόνοι των καὶ ἐστρατοπέδευον μακρὰν των. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ τεῖχος τῆς Μηδίας καὶ διῆλθον αὐτὸ καὶ δύο διώρυγας, ἔρχονται εἰς τὴν Σιττάκην, πόλιν μεγάλην πλησίον τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, παρὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἐστρατοπέδευσαν, ἐνῶ οἱ βάρβαροι προηγηθέντες εἶχον διαβῆ τὸν ποταμόν. Ἀφοῦ δὲ διέβησαν ἔπειτα τοῦτον καὶ οἱ Ἕλληνες, φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Ὠπιν.

Ἀπὸ τὴν Ὠπιν πορεύονται εἰς τὰς πλούσιās κώμας τῆς Παρουάτιδος, τὰς ὁποίας ἐπέτρεψεν ὁ Τισσαφέρης νὰ διαρπάσων οἱ Ἕλληνες. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς τὰς Καινάς, πόλιν πλουσίαν καὶ μεγάλην παρὰ τὸν Τίγρητα.]

7. α) Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρους.

(5, 1 - 21, 24 - 26)

Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, § 1 - 2 τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. Καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαί μὲν ἦσαν, φανερά δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλή. Ἐδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναίτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα, ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει. Ὁ δὲ ἐτοιμῶς ἐκέλευεν ἤκειν.

Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· « Ἐγὼ, § 3 - 6

ὦ Τισσαφέρνη, οἶδα μὲν ἡμῖν ὄρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσῃν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὄρω ὡς πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὄρωντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα. Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγὼ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἔλθεῖν, ὅπως, εἰ δυνάιμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. Καὶ γὰρ οἶδα ἤδη ἀνθρώπους, οἳ φοβηθέντες ἀλλήλους οἱ μὲν ἐκ διαβολῆς, οἱ δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι ἤκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.

§ 7

» Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὄρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλους· ὅστις δὲ τούτων σύννοιδεν αὐτῷ παρημεληκῶς, τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι· τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίῃ· πάντη γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχείρια καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

§ 8 - 11

» Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὄρκων οὕτω γιγνώσκω, παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. Σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα ὁδὸς εὐπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἢ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερώτατον δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. Εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄρ' οὐκ ἂν, τὸν εὐεργέ-

την κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφεδρον ἀγωνιζοίμεθα ; Ὅσων δὲ δὴ καὶ οἴων ἂν ἐλπίδων ἑμαυτὸν στερῆσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. Ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἰκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιο· σέ δὲ νῦν ὀρῶ τὴν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σφίζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ἣ Κῦρος πολεμίᾳ ἐχρῆτο, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὔσαν. Τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς οὕτω μάλιστα, ὥστε μὴ βούλεσθαι σοὶ φίλος εἶναι ;

» Ἀλλὰ μὴν ἐρῶ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ σέ § 12 - 14
βουλήσασθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. Οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοῦς λυπηροῦς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρουσίᾳ δυνάμει ταπεινοῦς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη, πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυρωμένους, οὐχ ὀρῶ, ποῖα δύναμει συμμαχῶ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε ἢ τῇ νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσῃ. Ἀλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιο τῷ φίλος εἶναι, μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δὲ τίς σε λυποίῃ, ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἷ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως.

» Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένην οὕτω δοκεῖ θασ- § 15
μαστὸν εἶναι τὸ σέ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πεῖσαι λέγων, ὡς ἡμεῖς σοὶ ἐπιβουλεύομεν ».

Κλέαρχος μὲν οὖν τὸσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ᾧδε § 16 - 19
ἀπεκρίνατο· « Ἄλλ' ἠδομαι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γινώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλευοίς, ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῶ κακόνους εἶναι. Ἴνα δὲ μάθης, ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὐτ' ἐμοὶ

ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. Εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, ἄρα δοκοῦμέν σοι ἰππέων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὀπλίσεως, ἐν οἷς ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἶμεν ἄν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος ; Ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἄν σοι δοκοῦμεν ; Οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη ὄρατε, ἃ ἡμῖν ἕξεστι προκαταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἕξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἄν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι ; Ἐνίους δ' αὐτῶν οὐδ' ἄν παντάπασι διαβαίτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἠττώμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστίν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἄν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ᾧ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἶτε μάχεσθαι ἄν δύναισθε.

§ 20 - 21 » Πῶς ἄν οὖν ἔχοντες τοσοῦτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἄν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβῆς, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχροῦς; Παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιτοκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. Οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἠλίθιοι ἐσμεν ».

§ 24 - 26 Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· « Οὐκοῦν οἵτινες, τοιοῦτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἄξιοι εἰσὶ τὰ ἔσχατα παθεῖν ; » « Καὶ ἐγὼ μὲν γε », ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, « εἰ βούλεσθέ μοι οἷ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ ». « Ἐγὼ δέ », ἔφη ὁ Κλέαρχος, « ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω ». Ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρο-

νούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

β) Προσέλευσις εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνους πέντε στρατηγῶν καὶ εἴκοσι λοχαγῶν. Σύλληψις καὶ θανάτωσις αὐτῶν.

(5, 27-42)

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον § 27 - 30
 δῆλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι αὐτῷ Τισσαφέρνῃ, καί, ἃ ἔλεγεν ἐκεῖνος, ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρνῃ, οὐς ἐκέλευε, καί, οἳ ἂν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλλήνων, ὡς προδότας τούτους καὶ κακόνους τοῖς Ἕλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. Ὑπώπτειε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρα συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαβῶν φίλος ἦ Τισσαφέρνει. Ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγον τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγούς καὶ στρατηγούς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινε, ἕως διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγούς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἳ § 31 - 34
 μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἶσω, Πρόξενος Βοιωτίας, Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιοῖς, οἳ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἳ τ' ἔνδον συναλαμβάνοντο καὶ οἳ ἔξω κατεκόπησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἰπέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλάυνοντες, ὧτινι ἐντυγχάνοιεν Ἕλ-

λῆνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον. Οἱ δὲ Ἕλληνες τὴν τε ἰππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὀρῶντες καί, ὅ,τι ἐποίουν, ἡμφεγνόνουν, πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἦκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. Ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὄπλα πάντες, ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἤξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

§ 35 - 37 Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἱ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὄρᾶν καὶ γινώσκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακοσίους. Οὗτοι, ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον, εἴ τις εἶη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλείως. Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὼν ἐν κώμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

§ 38 Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε· « Κλέαρχος μὲν, ὃ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιτορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μέγαλῃ τιμῇ εἰσιν. Ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ εἶναί φησιν, ἐπεὶπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου ».

§ 39 - 42 Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος· « ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες ὁμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ τοὺς τε ἄνδρας αὐτούς, οἷς ὤμνου-

τε, ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε ; » Ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· « Κλέαρχος πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερός ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ Ὀρόντα καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις ». Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν τάδε εἶπε· « Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπεὶ περ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γάρ, ὅτι φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεύσαι ». Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

[Χαρακτηρισμὸς τῶν δολοφονηθέντων στρατηγῶν :

Ὁ Κλέαρχος ὑπῆρξεν ἐμπειροπόλεμος καὶ φιλοπόλεμος. Ἐπεξήτει τοὺς πολέμους, καὶ ὅτε ἀκόμη ἦτο δυνατὸν καὶ ὤφειλε νὰ ζῆ ἐν εἰρήνῃ· ὄχι μόνον δὲν ἀπέφευγε τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάρρους ἐρρίπτετο εἰς αὐτούς. Ἦτο τραχὺς καὶ αὐστηρὸς εἰς τοὺς στρατιώτας του. Ἔλεγεν, ὅτι ὁ στρατιώτης πρέπει νὰ φοβῆται περισσότερο τὸν ἀρχηγόν του, παρὰ τοὺς ἐχθρούς. Δι' αὐτὸ καὶ ὀλίγον τὸν ἠγάπων οἱ στρατιῶται· εἰς τὰς δυσκόλους ὁμως περιστάσεις πάντες ἀπέβλεπον πρὸς αὐτόν. Ἦτο περίπου πενήκοντα ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανεν.

Ὁ Πρόξενος ὁ Βοιωτίος ἦτο πεπαιδευμένος καὶ φιλόδοξος. Δὲν ἠθελε τὸ καθετὶ ν' ἀποκτήσῃ ἀδίκως, ἀλλ' ἐνόμιζεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο μὲ δικαιοσύνην καὶ τιμότητα. Νὰ ἄρχῃ χρηστῶν καὶ τιμίων ἀνθρώπων εἶχε τὴν δύναμιν· δὲν ἦτο ὁμως ἰκανὸς οὔτε σεβασμὸν οὔτε φόβον νὰ ἐμπνεύσῃ. Ἀπεναντίας ἐντρέπετο περισσότερο αὐτὸς τοὺς στρατιώτας του παρὰ οἱ στρατιῶταί του αὐτόν. Οἱ χρηστοὶ καὶ τίμιοι τὸν ἠγάπων, ἀλλ' οἱ κακοὶ τὸν ἐξεμεταλλεύοντο. Ἦτο περίπου τριάκοντα ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανεν.

Ὁ Μένων ὁ Θεσσαλὸς ἦτο φίλαρχος καὶ φιλόδοξος. Ἐπεξήτει τὴν ὑπεροχὴν διὰ τοῦ ψεύδους, τῆς ἐπιορκίας, τῆς ἀπάτης καὶ τῆς διαβολῆς. Συνεκράτει τοὺς στρατιώτας του ἐπιτρέπων εἰς αὐτούς νὰ πράττουν κάθε ἀδικίαν. Δὲν ἐθανατώθη ὅπως οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ δι'

ἀποκεφαλισμοῦ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται τάχιστος θάνατος, ἀλλ' ὡς κακὸς ἄνθρωπος ἐβασανίσθη δλόκληρον ἔτος καὶ ἔτσι εὔρε τὸ τέλος τῆς ζωῆς του.

Ἡ Ἄγίας ὁ Ἀρκὰς καὶ ὁ Σωκράτης ὁ Ἀχαιὸς ὑπῆρξαν καλοὶ στρατηγοὶ καὶ καλοὶ φίλοι. Ἦσαν καὶ οἱ δύο περίπου τριάκοντα πέντε ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανον.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΖΑΠΑΤΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΕΩΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΔΟΥΧΩΝ

(Ὀκτώβριος - Νοέμβριος τοῦ 401 π. Χ.)

8. α) Ἄθυμία τῶν Ἑλλήνων. Ἐνθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν
τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

(1, 2 - 25)

Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχα- § 2
γῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν
πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες ἐννοούμενοι, ὅτι ἐπὶ ταῖς
βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλω δὲ αὐτοῖς πάντη πολλὰ καὶ
ἔθνη καὶ πόλεις πολέμια ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέ-
ξειν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μεῖον ἢ μύρια στά-
δια, ἡγεμῶν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιά-
βατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς
καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλειμ-
μένοι ἦσαν οὐδὲ ἰππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὐδῆλον
ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ
αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθεῖη.

Ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι μὲν αὐ- § 3
τῶν εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυ-
σαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὄπλα πολλοὶ οὐκ ἤλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνε-
παύοντο δέ, ὅπου ἐτύγγανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεύδειν
ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων,

οὐς οὐποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. Οὕτω μὲν δὴ διακειμένοι πάντες ἀνεπαύοντο.

§ 4 - 5 Ἦν δὲ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὦν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἰκοθεν ξένος ὦν ἀρχαῖος· ὑπισχεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιῆσειν, ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος. Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνούς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. Καὶ ὁ Σωκράτης ὑποπεύσας, μὴ τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη τὸ Κύρῳ φίλον γενέσθαι, ὅτι ἐδόκει ὁ Κῦρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι ἔλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

§ 6 - 7 Ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν Ἀπόλλω, τίνι ἂν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, ἣν ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθεῖη. Καὶ ἀνεῖλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν. Ἐπεὶ δὲ πάλιν ἤλθε, λέγει τὴν μαντείαν τῷ Σωκράτει. Ὁ δ' ἀκούσας ἠτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἠρώτα, πότερον λῶν εἴη αὐτῷ πορευέσθαι ἢ μένειν, ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο, ὅπως ἂν κάλλιστα πορευθεῖη. « Ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἦρου, ταῦτ' », ἔφη, « χρὴ ποιεῖν, ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν ».

§ 8 - 10 Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνεῖλεν ὁ θεός, ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κῦρον μέλλοντας ἤδη ὁρμᾶν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρῳ. Προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου μεῖναι αὐτὸν καὶ ὁ Κῦρος συμπροθυμεῖτο, εἶπε δέ, ὅτι, ἐπειδὴν τάχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. Ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισίδας. Ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεῖς — οὐχ ὑπὸ Προξένου· οὐ γὰρ ἤδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὁρμὴν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κι-

λικίαν ἤλθον, σαφές πᾶσιν ἤδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἶη ἐπὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὧν εἷς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ § 11 - 12 οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. Ἔδοξεν αὐτῷ, βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρῶαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα. Περίφοβος δ' εὐθύς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὧν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλῳ δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναίτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπὸ τινῶν ἀποριῶν.

Ἄποιδόν τι μὲν δὴ ἐστὶ τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν, ἐξεστὶ § 13 - 14 σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. Γίγνεται γὰρ τάδε. Εὐθύς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει· « τί κατάκειμαι ; ἢ νύξ προβαίνει· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἤξειν. Εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας μὴ οὐχὶ ὑβρίζομένους ἀποθανεῖν ; Ὅπως δ' ἀμυνόμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα, ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. Ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν ; Ποῖαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω ; Οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν σήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίους ».

Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶ- § 15 - 18 τον λοχαγούς. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν· « Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ, οἶμαι, οὐδ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἷσις πράγμασιν ἔσμεν. Οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πό-

λεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευά-
 σασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλ-
 λιστα ἀγωνιούμεθα. Καὶ μὴν εἰ ὑψησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ
 γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι ; ὅς καὶ τοῦ ὁμομητρίου
 ἀδελφοῦ, καὶ τεθνηκότος ἤδη, ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν καὶ
 τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμεῖς δέ, οἱ κηδεμόνα μὲν οὐδένα
 ἔχομεν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως
 ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα
 παθεῖν ; Ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκι-
 σάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεῦσαι
 ποτε ἐπ' αὐτόν ; Ἄλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα,
 πάντα ποιητέον.

§ 19 - 20 » Ἐγὼ μὲν οὖν, ἕως μὲν αἱ σπονδαὶ ἦσαν, οὐποτε ἐπαυ-
 ὀμην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μα-
 χαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσῃ μὲν χώραν καὶ οἶαν ἔχοιεν,
 ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ
 κτήνη, ὅσον δὲ χρυσόν, ὅσῃ δὲ ἐσθῆτα· τὰ δ' αὖ τῶν στρα-
 τιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐ-
 δενὸς μετέχοιμεν, εἰ μὴ πριαίμεθα, χρήματα δέ, ὧν ὠνησό-
 μεθα, ἦδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δὲ πως πορίζεσθαι τὰ
 ἐπιτήδεια ἢ ὠνουμένους ὄρκους ἦδειν κωλύοντας ἡμᾶς· ταῦτ'
 οὖν λογιζόμενος τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοβούμην ἢ νῦν τὸν
 πόλεμον.

§ 21 - 23 » Ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνοι ἔλυσαν τὰς σπονδὰς, λελύσθαι μοι
 δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. Ἐν μέσῳ
 γὰρ ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἄθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν
 ἄνδρες ἀμείνονες ὦσιν, ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοὶ εἰσιν, οἱ σὺν
 ἡμῖν, ὡς εἰκός, ἔσονται. Οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρχήασιν·
 ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὀρῶντες ἀγαθὰ στερρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα
 διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους· ὥστε ἐξεῖναι μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ
 τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. Ἐπεὶ δ'

§ 35 - 36

Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν· « Ἄλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν ἠδυνήθησαν συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς, ἣν δύνωνται, ἀπολέσωσιν. Ἡμῖν δέ γε, οἶμαι, πάντα ποιητέα, ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμῖν. Εὖ τοίνυν ἐπίστασθε, ὅτι ὑμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσοι νῦν συνεληλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρόν. Οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι, καὶ μὲν ὑμᾶς ὀρωσιν ἀθυμοῦντας, πάντες κακοὶ ἔσσονται, ἣν δὲ ὑμεῖς αὐτοὶ τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ ἦτε ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῆτε, εὖ ἴστε, ὅτι ἔφονται ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι.

§ 37 - 38

» Ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων. Ὑμεῖς γὰρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε· καὶ νῦν τοίνυν, ἐπεὶ πόλεμὸς ἐστίν, ἀξιοῦν δεῖ αὐτοὺς ὑμᾶς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἣν που δέη. Καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἶμαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν. Ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὡς μὲν συνελόντι εἰπεῖν, οὐδαμοῦ, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασι. Ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σφῶζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν.

§ 39 - 42

» Ἐπειδὴν δὲ καταστήσῃσθε τοὺς ἄρχοντας, ὅσους δεῖ, ἣν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνητε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ ποιῆσαι. Νῦν γὰρ ἴσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθε, ὡς ἀθύμως μὲν ἦλθον ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακάς· ὥστε οὕτω γ' ἐχόντων τῶν στρατιωτῶν οὐκ οἶδα, ὅ,τι ἂν τις χρήσαιτο αὐτοῖς, εἴτε νυκτὸς δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας. Ἦν δέ τις τρέψη αὐτῶν τὰς γνώμας, ὡς μὴ

τοῦτο μόνον ἐννοῶνται, τί πείσονται, ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐθυμότεροι ἔσονται. Ἐπίστασθε γὰρ δὴ, ὅτι οὔτε πληθὸς ἔστιν οὔτε ἰσχύς ἢ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ' ὀπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἔρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέχονται.

» Ἐντεθύμημαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι, ὀπόσοι § 43 - 44 μὲν πειρῶνται ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολέμοις, οὔτοι μὲν κακῶς τε καὶ αἰσχυρῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὀπόσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους ὀρῶ μᾶλλον πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καί, ἕως ζῶσιν, εὐδαιμονέστερον διάγοντας. Ἄ καὶ ὑμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, ἐν τοιοῦτῳ γὰρ καιρῷ ἐσμεν, αὐτούς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν ». Ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο.

Μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος: « Ἄλλὰ πρόσθεν μὲν, § 45 - 47 ὦ Ξενοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον, ὅσον ἤκουον Ἀθηναῖον εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε, ἐφ' οἷς λέγεις τε καὶ πράττεις, καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιοῦτους: κοινὸν γὰρ ἂν εἶη τὸ ἀγαθόν. Καὶ νῦν », ἔφη, « μὴ μέλλωμεν, ὦ ἄνδρες, ἀλλ' ἀπελθόντες ἤδη αἰρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας, καὶ ἐλόμενοι ἤκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἰρεθέντας ἄγετε: ἔπειτ' ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Παρέστω δ' ἡμῖν », ἔφη, « καὶ Τολμίδης ὁ κῆρυξ ». Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο, ἀλλὰ περαινοίτο τὰ δέοντα. Ἐκ τούτου ἠρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίῳ Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

9. Γενική συνέλευσις τοῦ στρατεύματος. Λόγοι ἐν αὐτῇ καὶ ἀποφάσεις.

(2, 1 - 39)

α) Λόγοι Χειρισόφου καὶ Κλεάνωρος.

(2, 1 - 6)

§ 1 - 3 Ἐπεὶ δὲ ἤρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέβαινε καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου ἦκον οἱ ἄρχοντες· καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφύλακας καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρισόφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὧδε· « Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὅποτε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προδεδώκασιν ἡμᾶς ὅμως δὲ δεῖ ἐν τῷ παρόντι ἀνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειραῖσθαι, ὅπως, ἦν μὲν δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σφζώμεθα εἰ δὲ μὴ, καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις. Οἶομαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν ».

4 - 6 Μετὰ τοῦτον Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν ὧδε· « Ἄλλ' ὀρᾶτε μὲν, ὧ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιτορκίαν καὶ ἀσέβειαν, ὀρᾶτε δὲ τὴν Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, ὅστις λέγων, ὡς γείτων τε εἶη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἂν ποιήσαιτο σῶσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὁμόσας ἡμῖν καὶ αὐτὸς δεξιὰς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατηγούς καὶ οὐδὲ Δία ξένιον ἠδέσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ ὁμοτράπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς ἀνδρας ἀπολώλεκεν. Ἀριαῖος δέ, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν ἀλλήλους, καὶ οὗτος οὔτε τοὺς θεοὺς δείσας οὔτε Κύρον τε-

θνηκότα αίδεσθείς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος, νῦν πρὸς τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου φίλους κακῶς ποιεῖν πειράται. Ἄλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀποτείσαιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ ταῦτα ὀρῶντας μήποτε ἐξαπατηθῆναι ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὡς ἂν δυνώμεθα κράτιστα, τοῦτο, ὅτι ἂν δοκῇ τοῖς θεοῖς, πάσχειν ».

β) Λόγος Ξενοφῶντος .

(2, 7 - 32)

Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον, § 7 ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιώσαντα, ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε·

« Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιπορίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέ- § 8 γει μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. Εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα πάλιν αὐτοῖς φιλικῶς χρῆσθαι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν ὀρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἳ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μὲντοι διανοούμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ παντὸς τρόπου πολεμεῖν αὐτοῖς, σὺν τοῖς θεοῖς πολλὰ ἡμῖν καὶ καλὰ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας ».

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυται τισὶ ἀκούσαντες δ' § 9 οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὀρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· « Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὐξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. Καὶ ὅτῳ δοκεῖ τοῦτ' », ἔφη, « ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. Ἐκ τούτου ἠῤῥξαντο καὶ ἐπαιάνισαν.

§ 10 Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ᾧδε·
 « Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν
 σωτηρίας. Πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν
 θεῶν ὄρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασι τε καὶ τὰς σπονδάς
 παρὰ τοὺς ὄρκους λελύκασιν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, εἰκὸς
 τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ συμ-
 μάχους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς
 ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς, κἄν ἐν δεινοῖς ὦσι, σῶζειν εὐπετῶς,
 ὅταν βούλωνται.

§ 11 - 13 » Ἐπειτα δὲ ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν
 ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει
 εἶναι σῶζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάντων δεινῶν οἱ ἀγα-
 θοί. Ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμ-
 πληθεῖ στόλῳ ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ἀντιστῆναι αὐ-
 τοῖς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες, ἐνίκησαν αὐτούς. Καὶ εὐξάμενοι
 τῇ Ἀρτέμιδι, ὅπόσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων, τοσαύτας
 χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὐρεῖν,
 ἐψήφισαντο κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν καὶ ἔτι νῦν
 ἀποθούουσιν. Ἐπειτα, ὅτε Ξέρξης ὕστερον ἀγείρας τὴν ἀνα-
 ρίθμητον στρατιὰν ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκηον
 οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν
 καὶ κατὰ θάλατταν. Ὡν ἔστι μὲν τεκμήρια ὄραν τὰ τρόπαια,
 μέγιστον δὲ μαρτύριον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ὑμεῖς
 ἐγένεσθε καὶ ἐτρέφητε· οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ
 τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. Τοιούτων μὲν ἐστε προγόνων.

14 - 16 » Οὐκ ἐρῶ δ' ὁμῶς τοῦτο, ὡς ὑμεῖς καταισχύnete αὐτούς·
 ἀλλ' οὕτω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς
 ἐκείνων ἐχθόνοις πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικάτε σὺν τοῖς θεοῖς.
 Καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας μαχόμενοι ἄνδρες
 ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ', ὅποτε περὶ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν
 ἐστί, πολὺ δῆπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυ-

μοτέρους εἶναι. Ἄλλὰ μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. Τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐτῶν, τό τε πλῆθος ἄμετρον ὀρῶντες, ὅμως ἐτολμήσατε σὺν τῷ πατρὶϊ φρονήματι ἰέναι ἐπ' αὐτούς· νῦν δέ, ὅποτε καὶ πεῖραν ἤδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι οὐ θέλουσι καίπερ πολλαπλάσιοι ὄντες δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι ;

» Μηδὲ μέντοι τοῦτο μεῖον δόξητε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίου § 17 πρόσθεν σὺν ἡμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. Ἔτι γὰρ οὗτοι κακίονές εἰσι τῶν ὑφ' ἡμῶν ἠττημένων· ἔφυγον γοῦν πρὸς ἐκείνους καταλιπόντες ἡμᾶς. Τοὺς δὲ θέλοντας φυγῆς ἄρχειν πολὺ κρεῖττον σὺν τοῖς πολεμίσι ταττομένους ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τάξει ὄρα̃ν.

» Εἰ δὲ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἵππεῖς, § 18 - 19 τοῖς δὲ πολεμίσι πολλοὶ πάρειςιν, ἐνθυμήθητε, ὅτι οἱ μῦριοι ἵππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μῦριοι εἰσὶν ἄνθρωποι· ὑπὸ μὲν γὰρ ἵππου ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅ,τι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίγνηται. Οὐκοῦν τῶν ἵππέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ' ἀσφαλεστέρου ὀχήματός ἐσμεν· οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμανται φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς βεβηκότες πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παίσομεν, ἢν τις προσίῃ, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν βουλώμεθα, τευξόμεθα. Ἐνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἵππεῖς· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ ἡμῖν.

» Εἰ δὲ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, τοῦτο δὲ ἄχθεσθε, ὅτι § 20 - 21 οὐκέτι ἡμῖν Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει, σκέψασθε, πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, ὃς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστιν, ἢ οὓς ἂν ἡμεῖς ἄνδρας λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οἱ εἴσονται, ὅτι, ἢν τι περὶ ἡμᾶς ἀμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἀμαρτήσονται. Τὰ δὲ ἐπιτήδεια πότερον ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς

ἀγορᾶς, ἧς οὗτοι παρεῖχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς λαμβάνειν, ἢ ἡμεῖς κρατῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, ὅπως ἂν ἕκαστος βούληται ;

§ 22 » Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γινώσκετε, ὅτι κρείττονα, τοὺς δὲ ποταμοὺς ἄπορον νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἠγεῖσθε ἐξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτό ἐστι τὸ μωρότατον, ὧν πεποιθήκασιν οἱ βάρβαροι. Πάντες γὰρ ποταμοί, ἦν καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροι ὄσι, προιοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες.

§ 23 - 24 » Εἰ δὲ μήθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν ἠγεμών τε μηδεὶς ἡμῖν φανεῖται, οὐδ' ἐπὶ τούτῳ ἡμῖν γε ἄθυμητόν. Ἐπιστάμεθα μὲν γὰρ Μυσοὺς, οὓς οὐκ ἂν φαῖμεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλέως χώρα πολλὰς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδας ὡσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἶδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν βασιλέως χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι μήπω φανεροὺς εἶναι οἴκαδε ὠρμημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι ὡς αὐτοῦ που οἰκήσοντας. Οἶδα γάρ, ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἠγεμόνας ἂν δοίη, πολλοὺς δ' ὀμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσειέ γ' ἂν αὐτοῖς, καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλονται ἀπιέναι. Καὶ ἡμῖν γε οἶδα, ὅτι τρισάσμενος ταῦτ' ἂν ἐποίει, εἰ ἑώρα ἡμᾶς μένειν κατασκευαζομένους.

§ 25 - 26 » Ἄλλὰ γὰρ δέδοικα, μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν καὶ ἐν ἀφθόνιοις βιοτεύειν, ἐπιλαθόμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. Δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειρᾶσθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδειξαι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι ἐκόντες πένονται, ἐξὸν αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ βιοτεύοντας ἐνθάδε κομισαμένους πλουσίους ὄρᾶν.

§ 27 - 28 » Ἄλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τάγαθὰ δῆλον, ὅτι τῶν κρατούντων ἐστὶ· τοῦτο δὲ δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορευοί-

μεθά τε ὡς ἀσφαλέστατα καί, εἰ μάχεσθαι δέοι, ὡς κράτιστα μαχοίμεθα. Πρῶτον μὲν τοίνυν », ἔφη, « δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἀμάξας, ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῆ, ἀλλὰ πορευώμεθα, ὅπῃ ἂν τῇ στρατιᾷ συμφέρῃ· ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. Αὗται γὰρ αὖ ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτε εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἕνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλεῖστοι μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ᾧσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. Κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι πάντα ἀλλότρια· ἦν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν.

» Λοιπὸν μοι εἰπεῖν, ὅπερ καὶ μέγιστον, νομίζω εἶναι. § 29 - 31
 Ὅρατε καὶ τοὺς πολεμίους, ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγούς ἡμῶν συνέλαβον, νομίζοντες, ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων, ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, ληφθέντων δὲ τῶν ἀρχόντων, ἀναρχία ἂν καὶ ἀταξία ἡμᾶς ἀπολέσθαι. Δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἀρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἀρχουσιν νῦν ἢ πρόσθεν· ἦν δὲ τις ἀπειθῆ, ψηφίσασθαι τὸν αἰεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἀρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμοι πλεῖστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῆδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ μυρίους ὄφονται ἀνθ' ἐνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέψοντας κακῶ εἶναι.

» Ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμοι § 32
 αὐτίκα παρέσσονται. Ὅτω οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται· εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον δοκεῖ ἢ τοῦτο, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκειν· πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας δεόμεθα ».

γ) Προτάσεις Χειρισόφου και Ξενοφώντος. Ἀποφάσεις τῆς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ στρατοῦ. Τελευταία συστάσεις τοῦ Ξενοφώντος πρὸς τὸ στράτευμα.

(2, 33 - 39)

§ 33 Μετὰ ταῦτα Χειρισόφος εἶπεν· « Εἰ μὲν τινος ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις, οἷς λέγει Ξενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἐξέσται σκοπεῖν· ἃ δὲ νῦν εἴρηκε, δοκεῖ μοι ἄριστον εἶναι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι· καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Ἀνέτειναν πάντες.

§ 34 - 36 Ἀναστάς δὲ πάλιν εἶπε Ξενοφῶν· « ὦ ἄνδρες, ἀκούσατε ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι. Δῆλον, ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ, ὅπου ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια· ἀκούω δὲ κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐκ ἂν οὖν θαυμάζοιμεν, εἰ οἱ πολέμιοι, ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παρίοντας διώκουσιν τε καὶ δάκνουσιν, ἣν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιουῖσιν ἐπακολουθοῖεν. Ἴσως οὖν ἀσφαλέστερον ἡμῖν πορεύεσθαι πλαίσιον ποιησαμένους τῶν ὀπλιτῶν, ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρῳ εἴη. Εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθεῖη, τίνας χρὴ ἡγεῖσθαι τοῦ πλαίσιου καὶ τὰ πρόσθεν κοσμεῖν καὶ τίνας ἐκ τῶν πλευρῶν ἐκατέρων εἶναι, τίνας δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἂν, ὅποτε οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν, βουλευέσθαι ἡμᾶς δέοι, ἀλλὰ χρώμεθα ἂν εὐθὺς τοῖς στρατιώταις τεταγμένοις.

§ 37 - 38 » Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τις βέλτιον ὄρᾳ, ἄλλως ἐχέτω· εἰ δὲ μή, Χειρισόφος μὲν ἡγεῖσθω, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμονίος ἐστί· τῶν δὲ πλευρῶν ἐκατέρων δύο τῶν πρεσβυτάτων στρατηγῶν ἐπιμελείσθω· ὀπισθοφυλακῶμεν δ' ἡμεῖς οἱ νεώτατοι, ἐγὼ καὶ Τιμασίων, τὸ νῦν εἶναι. Τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης τῆς τάξεως βουλευσόμεθα, ὅ,τι ἂν ἀεὶ κράτιστον δοκῆ εἶναι. Εἰ δέ τις ἄλλο ὄρᾳ βέλτιον, λεξάτω ». Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν· « Ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Ἐδοξε ταῦτα.

« Νῦν τοίνυν », ἔφη, « ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα. § 39
 Καὶ ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω
 ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχεῖν· ὅστις
 τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικῶντων τὸ
 κατακαίνειν, τῶν δὲ ἡττωμένων τὸ ἀποθνήσκειν ἔστί· καὶ εἴ
 τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γὰρ νι-
 κῶντων ἔστί καὶ τὰ ἑαυτῶν σῶζειν καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων
 λαμβάνειν »).

[Οἱ Ἕλληρες ἤρχισαν νὰ ἐκτελοῦν τὰ ἀποφασισθέντα εἰς τὸ προη-
 γούμενον κεφάλαιον, ὅτε προσέρχεται ὁ Πέρσης Μιθραδάτης, ὁ ὁποῖος
 προσποιεῖται φιλίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τοὺς σκο-
 ποὺς των. Οἱ Ἕλληρες ὁμῶς ἐνοήσαντες, ὅτι οὗτος εἶχεν ἀποσταλῆ
 ἀπὸ τοὺς Πέρσας, ὅπως κατασκοπεύσῃ αὐτούς, ἀποφασίζουσι νὰ ἔχουν
 πόλεμον, χωρὶς νὰ δέχονται διαπραγματεύσεις.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ διέβησαν τὸν Ζαπάταν, ἐμφανίζεται πάλιν ὁ
 Μιθραδάτης μὲ ἱππεῖς, τοξότας καὶ σφενδονήτας, οἱ ὁποῖοι ἐπιτίθεν-
 ται κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τραυματίζουσι πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Οἱ Ἕλλη-
 νες στενοχωροῦνται διὰ τοῦτο καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ Ξενοφῶντος
 καταρτίζουσι καὶ αὐτοὶ σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἀφοῦ διέβησαν ἐπικίνδυνον χαράδραν, προσ-
 βάλλονταί πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιθραδάτου, ἀλλὰ ἀποκρούουσι τὴν προσβο-
 λὴν μὲ τοὺς σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς, τοὺς ὁποῖους εἶχον παρασκευά-
 σει τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Ἀνενόχλητοι φθάνουσι εἰς τὴν παρὰ τὸν
 Τίγρητα μεγάλην πόλιν Λάρισαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ἐπομένην εἰς τὴν
 πόλιν Μέσπιλα.

Τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐνῶ ἐπορεύοντο, ἐμφανίζεται ὁ Τισσαφέρους
 μὲ πολυάριθμον στρατόν· ἐπειδὴ δὲ παρηνωχλοῦντο ὑπ' αὐτοῦ, μετα-
 βάλλον τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ γίνεταί ἡ πόρεία των ἀσφα-
 λεστέρα· οὕτω πορεύονται τέσσαρας ἡμέρας.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν πορευόμενοι διὰ μέσου ὑψηλῶν λόφων στε-
 νοχωροῦνται ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ μὲ δυσκολίαν φθάνουσι εἰς κώμας,
 ὅπου μένουσι τρεῖς ἡμέρας· τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν, ἐπειδὴ πάλιν ἐνε-
 φανίσθη ὁ Τισσαφέρους εἰς τὴν πεδιάδα, καταφεύγουσι εἰς κώμην καὶ

ἀναμένουν ἐκεῖ τοὺς πολεμίους· οὗτοι δὲ ἀποκρουσθέντες στρατοπεδεύοντες εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν, διὰ ν' ἀποφύγουν τὴν συμπλοκὴν κατὰ τὴν νύκτα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀφοῦ ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν βαρβάρων, ἀναχωροῦν καὶ αὐτοὶ καὶ πορεύονται τόσον μακρὰν, ὥστε τὰς δύο ἐπομένας ἡμέρας δὲν φαίνονται οἱ πολέμοι.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ βάρβαροι καταλαμβάνουν θέσιν τιὰ ὑψηλοτέραν τοῦ μέρους, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐσκόπεον νὰ διαβοῦν οἱ Ἕλληνες, δηλ. προεξοχὴν τινα ὄρους, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν πεδιάδα ὁδός. Ὁ Χειρίσοφος παρατήρησε τοῦτο καὶ δὲν ἤξευρε, τί νὰ πράξῃ. Ὁ Ξενοφῶν ὅμως ἀνακαλύπτει κορυφὴν τινα τοῦ ὄρους ὑψηλοτέραν τῆς προεξοχῆς καὶ ἀναβαίνει μὲ πελταστάς, διὰ νὰ καταλάβῃ αὐτήν· τοῦτο ὅτε εἶδον οἱ ἐπὶ τῆς προεξοχῆς πολέμοι, ὁρμοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κορυφὴν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀμιλλώμενοι προκαταλαμβάνουν αὐτήν.]

10. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὀρέων.

Ἀπόφασις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας.

(5, 1 - 18)

§ 1 - 3

Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον, ἢ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες κατεῖχον τὸ ἄκρον. Οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπόμενοι ἄλλην ὁδὸν ὤχοντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάντες εἰς τὸ πεδίον ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἐπιτηδείων. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἐπιτηδείων ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἡνίκα δ' ἦν δειλὴ, ἐξαίφνης οἱ πολέμοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινες τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ εἰς ἀρπαγὴν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ βοσκημάτων διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατελήφθησαν. Ἐνταῦθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καίειν ἐπεχείρησαν τὰς κώμας. Καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἠθύμησάν τινες φοβούμενοι, μὴ οὐκ ἔχοιεν, ὁπότεν λαμβάνοιεν τὰ ἐπιτήδεια, εἰ οἱ πολέμοι καίειεν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ ἄκρου κατέβη, παρελαύνων § 4 - 6
 τὰς τάξεις ἔλεγεν· « Ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, τοὺς πολε-
 μίους ἐὼντας τὴν χώραν ἤδη ἡμετέραν εἶναι ; Ἄ γάρ, ὅτε
 ἐσπένδοντο, διεπράττοντο, μὴ καίειν ἡμᾶς τὴν βασιλείως χώ-
 ραν, ταῦτα νῦν αὐτοὶ ποιοῦσι καίοντες ὡς ἄλλοτρίαν. Ἄλλ’
 ἐάν που καταλίπωσί γε αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, ὕφονται καὶ
 ἡμᾶς αὐτόσε πορευομένους. Ἄλλ’, ὦ Χειρίσοφε », ἔφη, « δο-
 κεῖ μοι ἐπιέναι ἐπὶ τοὺς καίοντας ». Ὁ δὲ Χειρίσοφος εἶπεν·
 « Οὐκουν ἔμοιγε δοκεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς », ἔφη, « καίωμεν, καὶ
 οὕτω θᾶττον παύσονται ».

Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ § 7
 τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆσαν. Καὶ
 ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. Ἐνθεν μὲν γὰρ ὄρη ἦν ὑπερύ-
 ψηλα, ἐνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὥστε μὴδὲ τὰ
 δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους.

Ἀπορουμένοις δ’ αὐτοῖς προσελθὼν τις ἀνὴρ Ῥόδιος εἶ- § 8 - 11
 πεν· « Ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάσαι ὑμᾶς ἀνά τετρακισ-
 χιλίους ὀπλίτας, ἐάν ἐμοί, ὦν δέομαι, παράσχητε καὶ τάλαν-
 τον μισθὸν πορίσητε ». Ἐρωτώμενος δέ, ὅτου δέοιτο, « Ἀ-
 σκῶν », ἔφη, « δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ’ ὄρω πρόβατα
 καὶ αἴγας καὶ βοῦς καὶ ὄνους, ἃ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα
 ῥαδίως ἂν παρέχοι τὴν διάβασιν. Δεήσομαι δὲ καὶ τῶν δεσμῶν,
 οἷς χρῆσθε περὶ τὰ ὑποζύγια· τούτοις ζεύξας τοὺς ἀσκούς
 πρὸς ἀλλήλους, ὀρμίσας ἕκαστον ἀσκὸν λίθους ἀρτήσας καὶ
 ἀφείς ὡσπερ ἀγκύρας εἰς τὸ ὕδωρ, διαγαγὼν καὶ ἀμφοτέρωθεν
 δήσας ἐπιβαλῶ ὕλην καὶ γῆν ἐπιφορήσω· ὅτι μὲν οὖν οὐ κατα-
 δύσεσθε, αὐτίκα μάλα εἴσεσθε· πᾶς γὰρ ἀσκὸς δύο ἄνδρας ἔξει
 τοῦ μὴ καταδῦναι· ὥστε δὲ μὴ ὀλισθάνειν, ἢ ὕλη καὶ ἢ γῆ
 σχήσει ».

Ἀκούσασι ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς τὸ μὲν ἐνθύμημα χα- § 12
 ρίεν ἐδόκει εἶναι, τὸ δ’ ἔργον ἀδύνατον· ἦσαν γὰρ οἱ κωλύ-

σογτες πέραν τοῦ ποταμοῦ πολλοὶ ἵππεῖς, οἱ εὐθύς τοῖς πρώτοις οὐδὲν ἂν ἐπέτρεπον τούτων ποιεῖν.

§ 13 - 14 Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν εἰς τοῦμπαλιν εἰς τὰς ἀκαύστους κώμας κατακκύσαντες, ἔνθεν ἐξῆσαν ὥστε οἱ πολέμιοι οὐ προσήλαυνον, ἀλλ' ἐθεῶντο καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζουσιν, ὅποι ποτὲ τρέφονται οἱ Ἕλληγες καὶ τί ἐν νῶ ἔχοιεν. Ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πάλιν συνῆλθον, καὶ συναγαγόντες τοὺς ἐαλωκότας ἤλεγχον τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν, τίς ἐκάστη εἶη.

§ 15 - 16 Οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι ἡ μὲν πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ Βαβυλῶνα καὶ Μηδίαν φέροι, ἡ δὲ πρὸς ἕω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα, ἔνθα θερίζειν λέγεται βασιλεύς, ἡ δὲ πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν, ἡ δὲ διὰ τῶν ὀρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη εἰς Καρδούχους. Τούτους δὲ ἔφασαν οἰκεῖν ἀνά τὰ ὄρη καὶ πολεμικοὺς εἶναι καὶ βασιλεῖ οὐ πειθαρχεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐμβαλεῖν ποτε εἰς αὐτοὺς βασιλικὴν στρατιάν δώδεκα μυριάδας· τούτων δ' οὐδένα ἀπονοστῆσαι διὰ τὴν δυσχωρίαν.

§ 17 - 18 Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς φάσκοντας εἰδέναι τὴν ἐκασταχόσε ὁδὸν οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες, ὅποι πορευέσθαι ἔμελλον. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν ὀρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γὰρ διελθόντας ἔφασαν ἤξειν εἰς Ἀρμενίαν, χώραν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἧς Ὀρόντας ἤρχεν. Ἐντεῦθεν δ' εὐπορον ἔφασαν εἶναι, ὅποι τις ἐθέλοι, πορευέσθαι. Ἐπὶ τούτοις ἐθύσαντο, ἵνα, ὀπηνίκα δοκοίη, τὴν πορείαν ποιοῦντο· τὴν γὰρ ὑπερβολὴν τῶν ὀρέων ἐδεδοίκεσαν, μὴ προκαταληφθεῖη· καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συσκευασάμενους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἔπεσθαι, ἥνικ' ἂν τις παραγγέλλῃ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΔΟΥΧΩΝ, ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ ΕΩΣ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ

(Νοέμβριος τοῦ 401 - Φεβρουάριος τοῦ 400 π. Χ.)

11. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὁρέων.

(1, 5 - 28)

Ἦνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο § 5 - 7
τῆς νυκτός, ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τηνικαῦτα
ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλσεως πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα
τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. Ἐνθα δὴ Χειρίσοφος μὲν ἠγεῖτο τοῦ
στρατεύματος λαβὼν τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάν-
τας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπίσταις εἶπετο οὐ-
δένα ἔχων γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις
ἄνω πορευομένων ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο. Καὶ ἐπὶ μὲν τὸ
ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινας αἰσθέσθαι τῶν πο-
λεμίων· ἔπειτα δ' ὑψηγεῖτο· ἐφείπετο δὲ αἰεὶ τὸ ὑπερβάλλον
τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκεσί τε καὶ
μυχοῖς τῶν ὁρέων.

Ἐνθα δὴ οἱ μὲν Καρδοῦχοι ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας ἔχον- § 8 - 9
τες καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. Τὰ δὲ ἐπιτή-
δεια πολλὰ ἐξῆν λαμβάνειν· ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμπόλ-
λοις κατεσκευασμένοι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες,
οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον ὑποφειδόμενοι, εἴ πως ἐθελή-
σειαν οἱ Καρδοῦχοι διεῖναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας,
ἐπεὶπερ βασιλεῖ πολέμιοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις

ἐπιτυγχάνοι, ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. Οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπήκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποίουν.

§ 10 - 11

Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι — διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατὰβασις —, τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδοῦχων τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκίτου γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. Εἰ μέντοι τότε πλείους συνελέγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρατεύματος. Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις ἠύλισθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκαιον κύκλω ἐπὶ τῶν ὁρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους.

§ 12 - 14

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τᾶλλα, καί, ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ, πάντα ἀφεῖναι. Σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. Ἐπεὶ οὖν ταῦτα ἔδοξεν, ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντές τινας ἐν τῷ στενωῖ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὐρίσκειον τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο, οἱ δὲ στρατιῶται ἐπέιθοντο. Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.

§ 15 - 18

Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολὺς, ἀναγκαῖον δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τὰπιτήδεια. Καὶ ἠγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, εἶπετο δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι Ξενοφῶν. Καὶ οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενωῶν ὄντων τῶν χωρίων, ἐγγρὺς προσιόντες ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ὥστε

ἠναγκάζοντο οἱ Ἕλληνες, ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες, σχολῇ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγελλεν ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν, ὅτε οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπιτιθεῖντο. Ἐνταῦθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε μὲν, ὅτε παρεγγυῶτο, ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἤγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἔπεσθαι, ὥστε δῆλον ἦν, ὅτι πράγμα τι εἶη· σχολῇ δ' οὐκ ἦν τῷ Ξενοφῶντι παρελθεῖν καὶ ἰδεῖν τὸ αἴτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῇ ἐγίνετο τοῖς ὀπισθοφύλαξι. Καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς Λακωνικὸς Κλεώνυμος τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας Ἄρκας διαμπερὲς εἰς τὴν κεφαλὴν.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθύς, ὥσπερ εἶχεν, ὁ § 19 - 22 Ξενοφῶν ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον ἠτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι. « Καὶ νῦν δύο καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἀνδρε τέθνατον καὶ οὔτε ἀνελέσθαι οὔτε θάψαι ἐδυνάμεθα ». Ἀποκρίνεται ὁ Χειρίσοφος· « Βλέψον », ἔφη, « πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἰδέ, ὡς ἄβατα πάντα ἐστὶ· μία δ' ὁδὸς ἐστὶν αὕτη, ἣν ὄρας, ὀρθία, καὶ ἐπὶ ταύτην ἀνθρώπων ὄραν ἕξεστί σοι ὄχλον τοσοῦτον, οἳ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκβασιν. Διὰ ταῦτ' ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέμενον, εἴ πως δυναίμην φθάσαι, πρὶν κατειληφθαι τὴν ὑπερβολήν· οἱ δ' ἡγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὐ φασὶν εἶναι ἄλλην ὁδόν ». Ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· « Ἄλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἀνδρας. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Καρδοῦχοι ἡμῖν πράγματα παρεῖχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ ἡμᾶς καὶ ἀναπνεῦσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτείναμέν τινας αὐτῶν, καὶ ζῶντας προῦθυμήθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα, ὅπως ἡγεμόσιν εἰδόσι τὴν χώραν χρησαίμεθα ».

Καὶ εὐθύς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους ἤλεγχον διαλαβόντες, § 23 - 25 εἴ τινα εἰδεῖεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. Ὁ μὲν οὖν ἕτερος οὐκ ἔφη, μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων· ἐπεὶ δὲ

οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν ὀρῶντος τοῦ ἐτέρου κατεσφάγη. Ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη διὰ ταῦτα εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη· αὐτὸς δ' ἔφη ἠγγήσεσθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίους πορεύεσθαι ὁδόν. Ἐρωτώμενος δ', εἰ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριστον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὅ, εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.

§ 26 - 28

Ἐνταῦθα δ' ἐδόκει συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς τῶν ὀπλιτῶν καὶ τοὺς ταξιάρχους τῶν πελταστῶν λέγειν τε τὰ παρόντα καὶ ἐρωτᾶν, εἴ τις αὐτῶν ἔστιν, ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι ἂν γενέσθαι καὶ ὑποστὰς ἐθελοντῆς πορεύεσθαι. Ὑφίσταται τῶν μὲν ὀπλιτῶν Ἀριστόνυμος Μεθυδριεὺς καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος, ἀντιστασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· « ἐγὼ γάρ », ἔφη, « οἶδα, ὅτι ἔψονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἡγουμένου ». Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις καὶ τῶν γυμνήτων ταξιάρχος ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. Ὑφίσταται Ἀριστέας Χῖος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ ἄξιος τῇ στρατιᾷ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

12. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου καὶ ἄλωσις αὐτῆς. Ἀγῶνες τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων.

(2, 1 - 23)

§ 1 - 2

Καὶ ἦν μὲν δεΐλη, Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος ἐκέλευον τοὺς ἐθελοντὰς ἐμπαρόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δῆσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἀναβαίνοντες, ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι

οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἠγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἐκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέ-
χοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν τούτους οἱ περιμόντες.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἦν ἔδει § 3-4
διαβάντας πρὸς τὸ ὄρθιον ἀναβαίνειν, τηνικαῦτα ἐκυλίνδουν οἱ βάρβαροι ὀλοιστρόχους ἀμαξιαίους, οἱ φερόμενοι, πρὸς τὰς πέτρας παίοντες, διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασι οὐδὲ πελάσαι οἶόν τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἐνιοὶ δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιτο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκοτός ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπιόντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες. Οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κυλινδοῦντες τοὺς λίθους· τεκμαίρεσθαι δ' ἐξῆν τῷ ψόφῳ.

Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ περιμόντες καταλαμ- § 5-6
βάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους· καὶ τοὺς μὲν κατακαυόντες, τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθ' ἔμενον οἰόμενοι τὸ ἄκρον κατέχειν. Οὐ μέντοι κατεῖχον, ἀλλὰ μα-
στός ἦν ὑπὲρ αὐτῶν, παρ' ὃν ἦν ἡ στενὴ αὕτη ὁδός, ἐφ' ἣ ἐκάθηντο οἱ φύλακες. Ἐφοδος δ' ὅμως αὐτόθεν ἐπὶ τοὺς πο-
λεμίους ἦν, οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ ἐκάθηντο.

Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ὑπέ- § 7-8
φαιεν, ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ ὀμίχλη ἐγένετο, ὥστε ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες. Ἐπεὶ δὲ εἶδον ἀλλήλους, ἦ τε σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ ἀλαλά-
ξαντες ἴεντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λι-
πόντες τὴν ὁδὸν φεύγουσιν· ὀλίγοι δὲ ἀπέθνησκον· εὐζωνοὶ γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος εὐθύς ἴεντο κατὰ τὴν φανεράν ὁδόν· ἄλλοι δὲ τῶν στρα-
τηγῶν κατὰ ἀτρίβεις ὁδοὺς ἐπορεύοντο, ἧ ἔτυχον ἕκαστοι ὄντες, καὶ ἀναβάντες, ὡς ἐδύναντο, ἀνεῖλκον ἀλλήλους τοῖς

δώρασι. Καὶ οὗτοι πρῶτοι συνέμειξαν τοῖς προκαταλαβοῦσι τὴν ἔκβασιν.

§ 9 - 12

Ξενοφῶν δὲ ἔχων τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις ἐπορεύετο ταύτῃ τῇ ὁδῷ, ἥπερ οἱ τὸν ἡγεμόνα ἔχοντες· εὐοδωτάτῃ γὰρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις· τοὺς δὲ ἡμίσεις ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξε. Πορευόμενοι δ' ἐντυγχάνουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὓς ἢ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεξεῦχθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Καὶ αὐτοὶ μὲν ἂν ἐπορεύθησαν, ἥπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐχ οἶόν τ' ἦν ἄλλῃ ἢ ταύτῃ ἀναβῆναι. Ἐνθα δὲ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις προσβάλλουσι πρὸς τὸν λόφον ὀρθίοις τοῖς λόχοις, οὐ κύκλῳ, ἀλλὰ καταλιπόντες ἄφοδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλονται φύγειν. Καὶ ἕως μὲν αὐτοὶ ἀνέβαινον, ὅπῃ ἐδύνατο ἕκαστος, οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ λίθοις ἔβαλλον, ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο, οὐ δέχονται αὐτούς, ἀλλὰ φυγῆ λείπουν τὸν λόφον. Καὶ τοῦτόν τε παρεληλύθεσαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἕτερον ὀρῶσιν ἔμπροσθεν λόφον κατεχόμενον· ἐπὶ τοῦτον αὖθις ἐδόκει πορεύεσθαι.

§ 13

Φοβηθεὶς δ' ὁ Ξενοφῶν, μή, εἰ ἔρημον καταλίποι τὸν ἐαλωκότα λόφον, πάλιν λαβόντες οἱ πολέμιοι ἐπιθεῖντο τοῖς ὑποζυγίοις παριοῦσιν — ἐπὶ πολὺ δ' ἦν τὰ ὑποζύγια ἅτε διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ πορευόμενα —, καταλείπει ἐπὶ τοῦ λόφου λοχαγούς Κηφισόδωρον Κηφισοφῶντος Ἀθηναῖον καὶ Ἀμφικράτην Ἀμφιδήμου Ἀθηναῖον καὶ Ἀρχαγόραν Ἀργεῖον φυγάδα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐπορεύετο ἐπὶ τὸν δεύτερον λόφον, καὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τοῦτον αἰροῦσιν.

§ 14 - 16

Ἔτι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστός λοιπὸς ἦν πολὺ ὀρθιώτατος ὁ ὑπὲρ τῆς φυλακῆς, ἣ κατελήφθη τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῷ πυρὶ ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ Ἕλληνες, λείπουν οἱ βάρβαροι ἀμαχητὶ τὸν μαστόν, ὥστε θαυμαστὸν πᾶσι γενέσθαι, καὶ ὑπώπτευον δεῖσαντας αὐτούς, μὴ κυκλω-

θέντες πολιορκοῖντο, ἀπολιπεῖν. Οἱ δ' ἄρα ἀπὸ τοῦ ἄκρου καθορῶντες τὰ ὀπισθεν γιγνόμενα πάντες ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐχώρουν. Καὶ Ξενοφῶν μὲν σὺν τοῖς νεωτάτοις ἀνέβαιναν ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν, ὅπως οἱ τελευταῖοι λόχοι προσμείξειαν, καὶ προελθόντας κατὰ τὴν ὁδὸν ἐν τῷ ὀμαλῷ θέσθαι τὰ ὄπλα.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἦλθεν Ἀρχαγόρας ὁ Ἀργεῖος § 17 - 18 πεφευγῶς καὶ λέγει, ὡς ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ ὅτι τεθνᾶσι Κηφισόδωρος καὶ Ἀμφικράτης καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὴ ἀλάμενοι κατὰ τῆς πέτρας πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας ἀφίκοντο. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι οἱ βάρβαροι ἤκον ἐπ' ἀντίπορον λόφον τῷ μαστῷ· καὶ ὁ Ξενοφῶν διελέγετο αὐτοῖς δι' ἑρμηνέως περὶ σπονδῶν καὶ τοὺς νεκροὺς ἀπῆτει. Οἱ δὲ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἐφ' ᾧ μὴ καίειν τὰς οἰκίας. Συνωμολογεῖ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν.

Ἐν ᾧ δὲ τὸ μὲν ἄλλο στράτευμα παρήει, οἱ δὲ ταῦτα § 19 - 21 διελέγοντο, πάντες οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου πολέμιοι συνερύησαν ἐνταῦθα. Καὶ ἐπεὶ ἤρξαντο καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἐνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο, ἴεντο δὴ οἱ πολέμιοι πολλῷ πλήθει καὶ θορύβῳ· καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ, ἀφ' οὗ Ξενοφῶν κατέβαιναν, ἐκυλίνδουν πέτρους· καὶ ἐνός μὲν κατέαξαν τὸ σκέλος, Ξενοφῶντα δὲ ὁ ὑπασπιστῆς ὁ ἔχων τὴν ἀσπίδα ἀπέλιπεν· ὁ ὀπλίτης δ' Εὐρύλοχος ὁ Λουσιεὺς προσέδραμεν αὐτῷ καὶ πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένος τὴν ἀσπίδα ἀπεχώρει· καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς τοὺς ἐν τῷ ὀμαλῷ συντεταγμένους ἀπῆλθον.

Ἐκ δὲ τούτου πᾶν ὁμοῦ ἐγένετο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἐσκή- § 22 - 23 νησαν αὐτοῦ ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις καὶ ἐπιτηδείοις δαψιλέσι· καὶ γὰρ οἶνος πολὺς ἦν, ὥστε ἐν λάκκοις κονιατοῖς εἶχον. Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος διεπράξαντο, ὥστε λαβεῖν τοὺς νεκροὺς ἀποδόντες τὸν ἡγεμόνα· καὶ πάντα ἐποίησαν

τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐκ τῶν δυνατῶν, ὥσπερ νομίζεται ἀνδράσιν ἀγαθοῖς.

13. Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ.

(3, 1 - 23)

- § 1 - 2 Ταύτην δ' αὖ τὴν ἡμέραν ἠύλισθησαν ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ πεδίου παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμόν, ὃς ὀρίζει τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐνταῦθα ἀνέπνευσαν ἄσμενοι ἰδόντες πεδίον· ἀπεῖχε δὲ τῶν ὀρέων τῶν Καρδούχων ὁ ποταμὸς ἐξ ἧ ἑπτὰ στάδια. Τότε μὲν οὖν ἠύλισθησαν μάλα ἠδέως καὶ τάπιτήδεια ἔχοντες πολλὰ καὶ τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες· ἑπτὰ γὰρ ἡμέρας, ὅσασπερ ἐπορευθήσαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν καὶ ἔπαθον κακά, ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρους. Ὡς οὖν ἀπηλλαγμένοι τούτων ἠδέως ἐκοιμήθησαν.
- § 3 - 5 Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὀρῶσιν ἱππέας που πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξωπλισμένους ὡς κωλύσοντας διαβαίνειν, πεζοὺς δ' ἐπὶ ταῖς ὄχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἱππέων ὡς κωλύσοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκβαίνειν. Ἦσαν δ' οὗτοι Ὀρόντα καὶ Ἀρτούχα Ἀρμένιοι καὶ Μάρδοι καὶ Χαλδαῖοι μισθοφόροι. Ἐλέγοντο δὲ οἱ Χαλδαῖοι ἐλεύθεροί τε καὶ ἄλκιμοι εἶναι· ὄπλα δ' εἶχον γέρρα μακρὰ καὶ λόγχας. Αἱ δὲ ὄχθαι αὗται, ἐφ' ὧν παρατεταγμένοι οὗτοι ἦσαν, τρία ἢ τέτταρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπεῖχον· ὁδὸς δὲ μία ἢ ὀρωμένη ἦν ἄγουσα ἄνω ὥσπερ χειροποίητος· ταύτῃ ἐπειρῶντο διαβαίνειν οἱ Ἕλληνες.
- § 6 - 7 Ἐπεὶ δὲ πειρωμένοις τό τε ὕδωρ ὑπὲρ τῶν μαστῶν ἐφαίνετο καὶ τραχὺς ἦν ὁ ποταμὸς μεγάλοις λίθοις καὶ ὀλισθηροῖς καὶ οὐτ' ἐν τῷ ὕδατι τὰ ὄπλα ἐξῆν ἔχειν — εἰ δὲ μή, ἦρπαζεν ὁ ποταμὸς· ἐπὶ τε τῆς κεφαλῆς τὰ ὄπλα εἴ τις φέροι, γυμνοὶ ἐγίγνοντο πρὸς τὰ τοξεύματα καὶ τᾶλλα βέλη —, ἀνεχώρησαν

καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ τὸν ποταμόν. Ἐνθα δὲ αὐτοὶ τὴν πρόσθεν νύκτα ἦσαν ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἐώρων τοὺς Καρδούχους πολλοὺς συνειλεγμένους ἐν τοῖς ὅπλοις. Ἐνταῦθα δὴ πολλὴ ἀθυμία ἦν τοῖς Ἕλλησιν, ὁρῶσι μὲν τοῦ ποταμοῦ τὴν δυσπορίαν, ὁρῶσι δὲ τοὺς διαβαίνειν καλύποντας, ὁρῶσι δὲ τοῖς διαβαίνουσιν ἐπικεισομένους τοὺς Καρδούχους ὀπισθεν.

Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἔμειναν ἐν πολλῇ § 8 - 9 ἀπορίᾳ ὄντες. Ξενοφῶν δὲ ὄναρ εἶδεν· ἐδοξεν ἐν πέδαις δεδῆσθαι, αὐταὶ δὲ αὐτῷ αὐτόματοι περιρρυῆναι, ὥστε λυθῆναι καὶ διαβαίνειν, ὅπόσον ἐβούλετο. Ἐπεὶ δὲ ὄρθρος ἦν, ἔρχεται πρὸς τὸν Χειρίσοφον καὶ λέγει, ὅτι ἐλπίδας ἔχει καλῶς ἔσθαι, καὶ διηγεῖται αὐτῷ τὸ ὄναρ. Ὁ δὲ ἤδετό τε καί, ὡς τάχιστα ἕως ὑπέβαινον, ἐθύοντο πάντες παρόντες οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἦν εὐθύς ἐπὶ τοῦ πρώτου ἱερείου. Καὶ ἀπιόντες ἀπὸ τῶν ἱερῶν οἱ στρατηγοὶ παρήγγελλον τῇ στρατιᾷ ἀριστοποιεῖσθαι.

Καὶ ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανί- § 10 - 12 σκοι· ἤδεσαν γὰρ πάντες, ὅτι ἐξείη προσελθεῖν αὐτῷ καὶ ἀριστῶντι καὶ δειπνοῦντι καί, εἰ καθεύδοι, ἐπεγεύραντα εἰπεῖν, εἴ τίς τι ἔχοι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ τότε ἔλεγον, ὅτι τυγχάνοιεν φρύγανα συλλέγοντες ὡς ἐπὶ πῦρ, κάπειτα κατίδοιεν ἐν τῷ πέραν ἐν πέτραις καθηκούσαις ἐπ' αὐτὸν τὸν ποταμόν γέροντά τε καὶ γυναῖκα καὶ παιδίσκας ὥσπερ μαρσίπους ἱματίων κατατιθεμένους ἐν πέτρᾳ ἀνθρώδει. Ἴδοῦσι δὲ σφίσι δόξαι ἀσφαλὲς εἶναι διαβῆναι· οὐδὲ γὰρ τοῖς πολεμίοις ἱππεῦσι προσβατὸν εἶναι κατὰ τοῦτο. Ἐκδύντες δ' ἔφασαν ἔχοντες τὰ ἐγχειρίδια γυμνοὶ ὡς νευσόμενοι διαβαίνειν· πορευόμενοι δὲ πρόσθεν διαβῆναι, πρὶν βρέξαι τὴν κοιλίαν· καὶ διαβάντες λαβόντες τὰ ἱμάτια πάλιν ἤκειν.

Εὐθύς οὖν ὁ Ξενοφῶν αὐτός τε ἔσπενδε καὶ τοῖς νεανί- § 13 - 15 σκοις ἐγγχεῖν ἐκέλευε καὶ εὐχεσθαι τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε

ὄνειρατα καὶ τὸν πόρον ἐπιτελέσαι καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ. Σπείσας δ' εὐθὺς ἤγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον καὶ διηγοῦνται ταῦτά. Ἀκούσας δὲ ὁ Χειρίσοφος σπονδὰς ἐποίει· σπέισαντες δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις παρήγγελλον συσκευάζεσθαι, αὐτοὶ δὲ συγκαλέσαντες τοὺς στρατηγούς ἐβουλευόντο, ὅπως ἂν κάλλιστα διαβαῖεν καὶ τοὺς τε ἔμπροσθεν νικῶεν καὶ ὑπὸ τῶν ὀπισθεν μὴδὲν πάσχοιεν κακόν. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς Χειρίσοφον μὲν ἡγεῖσθαι καὶ διαβαίνειν ἔχοντα τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δ' ἥμισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Ξενοφῶντι, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον ἐν μέσῳ τούτων διαβαίνειν.

§ 16 - 19 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο — ἡγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι — ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμόν. Ὀδὸς δ' ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι. Πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρήσαν αἱ τάξεις τῶν ἰππέων. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν κατὰ τὴν διάβασιν, ἔθεντο τὰ ὄπλα, καὶ αὐτὸς πρῶτος Χειρίσοφος στεφανωσάμενος καὶ ἀποδὺς ἐλάμβανε τὰ ὄπλα καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλε, καὶ τοὺς λοχαγούς ἐκέλευεν ἄγειν τοὺς λόχους ὀρθίους, τοὺς μὲν ἐν ἀριστερᾷ, τοὺς δ' ἐν δεξιᾷ ἑαυτοῦ. Καὶ οἱ μὲν μάντεις ἐσφαγιάζοντο εἰς τὸν ποταμόν· οἱ δὲ πολέμιοι ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ἀλλ' οὔπω ἐξικνοῦντο· ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ σφάγια, ἐπαιάνιζον πάντες οἱ στρατιῶται καὶ ἀνηλάλαζον.

§ 20 - 22 Καὶ Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαινεν εἰς τὸν ποταμόν καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ· ὁ δὲ Ξενοφῶν τῶν ὀπισθοφυλάκων λαβῶν τοὺς εὐζωνοτάτους ἔθει ἀνὰ κράτος πάλιν ἐπὶ τὸν πόρον τὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη, προσποιοῦμενος ταύτῃ διαβὰς ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ τὸν ποταμόν ἰππέας. Οἱ δὲ πολέμιοι ὀρῶντες μὲν τοὺς ἀμφὶ Χειρίσοφον εὐπετῶς τὸ ὕδωρ περῶντας, ὀρῶντες δὲ τοὺς ἀμφὶ Ξενοφῶντα θέοντας εἰς τοῦμπαλιν, δείσαντες μὴ ἀποκλεισθῆϊσαν, φεύγουσιν ἀνὰ κράτος πρὸς τὴν ἄνω τοῦ ποταμοῦ ὁδόν. Ἐπεὶ δὲ εἰς αὐτὴν

ἀφίκοντο, ἔτεινον ἄνω πρὸς τὸ ὄρος. Λύκιος δ' ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἰππέων καὶ Αἰσχίνης ὁ τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν τῶν ἀμφὶ Χειρίσοφον ἐπεὶ ἐώρων ἀνά κράτος φεύγοντας, εἵποντο· οἱ δὲ στρατιῶται ἐβόων μὴ ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ συναβαίνειν ἐπὶ τὸ ὄρος.

Χειρίσοφος δ' αὖ ἐπεὶ διέβη, τοὺς μὲν ἰππέας οὐκ ἐδίω- § 23
κεν, εὐθὺς δὲ ἀναβαίνων κατὰ τὰς καθηκούσας ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὄχθας ἐπήει ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους. Οἱ δὲ ἄνω, ὄρωντες μὲν τοὺς ἑαυτῶν ἰππέας φεύγοντας, ὄρωντες δ' ὀπλίτας ἑαυτοῖς ἐπιόντας, ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα.

[Ὁ Ξενοφῶν, ἀφοῦ εἶδεν, ὅτι τὰ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξειλίσσονται καλῶς, τρέχει πρὸς τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα. Οἱ Καρδοῦχοι βλέποντες, ὅτι οἱ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφύλακες εἶχον μείνει ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ ὅτι ἦσαν ὀλίγοι, ὁμοῦν κατ' αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει αὐτοὺς καὶ διαβαίνει καὶ αὐτὸς τὸν Κεντροίτην μὲ πληρωμένους ὀλίγους.]

**14. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας.
Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ
ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου.**

(4, 1 - 22)

Ἐπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον ἡμέρας ἐπο- § 1 - 3
ρεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον ἅπαν καὶ λείους γηλόφους οὐ μείον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γὰρ ἦσαν ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ κῶμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρδοῦχους. Ἡ δὲ κώμη, εἰς ἣν ἀφίκοντο, μεγάλη τε ἦν καὶ βασιλείον εἶχε τῷ σατράπῃ καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν· ἐπιτήδεια δ' ἦν δαψιλῆ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα, μέχρι ὑπερῆλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμὸν.

Οὗτος δ' ἦν καλὸς μὲν, μέγας δ' οὐ· κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν ἦσαν.

§ 4 - 6 Ὁ δὲ τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκαλεῖτο ἢ πρὸς ἐσπέραν. Ὑπαρχος δ' ἦν αὐτῆς Τιρίβαζος, ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος ὢν, καὶ ὁπότε παρείη, οὐδεὶς ἄλλος βασιλέα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν. Οὗτος προσήλασεν ἱππέας ἔχων, καὶ προπέμψας ἑρμηνέα εἶπεν, ὅτι βούλοιο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσι. Τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόντες εἰς ἐπήκοον ἠρώτων, τί θέλει. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σπείσασθαι βούλοιο, ἐφ' ᾧ μήτε αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας ἀδικεῖν μήτε ἐκείνους καίειν τὰς οἰκίας, λαμβάνειν τε τὰπιτήδεα, ὅσων δέοιντο. Ἔδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἐσπέισαντο ἐπὶ τούτοις.

§ 7 - 9 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς διὰ πεδίου παρασάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τιρίβαζος παρηκολούθει σὺν τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει ἀπέχων ὡς δέκα σταδίου· καὶ ἀφίκοντο εἰς βασιλεια καὶ κώμας περίξ πολλὰς πολλῶν τῶν ἐπιτηδείων μεστάς. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται τῆς νυκτὸς χιὼν πολλή· καὶ ἔωθεν ἔδοξε διασκηῆσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγούς κατὰ τὰς κώμας· οὐ γὰρ ἐώρων πολέμιον οὐδένα καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι διὰ τὸ πλῆθος τῆς χιόνος. Ἐνταῦθα εἶχον, ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἱερεῖα, σῖτον, οἴνους παλαιούς εὐώδεις, ἀσταφίδας, ὄσπρια παντοδαπά. Τῶν δὲ ἀποσκεδαννυμένων τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον, ὅτι κατίδοιεν νύκτωρ πολλὰ πυρὰ φαίνοντα.

§ 10 - 14 Ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι διασκηνοῦν, ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα πάλιν. Ἐντεῦθεν συνῆλθον· καὶ γὰρ ἐδόκει διαιθριάξειν. Νυκτερευόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα, ἐπιπίπτει χιὼν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους· καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπόδισεν ἢ χιὼν· καὶ πολὺς ὄκνος ἦν ἀνίστασθαι· κατακειμένοις γὰρ αὐτοῖς ἀλεινὸν ἦν ἢ χιὼν ἐπιπεπτωκυῖα, εἰ μὴ

παραρρυσίῃ. Ἐπει δὲ Ξενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ἀναστὰς σχίζειν ξύλα, τάχ' ἀναστὰς καὶ ἄλλος τις, ἐκείνου ἀφελόμενος τὴν ἀξίνην, ἔσχιζεν. Ἐκ δὲ τούτου καὶ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαιον καὶ ἐχρίοντο· πολὺ γὰρ ἐνταῦθα ἠύρισκετο χρῖμα, ᾧ ἐχρῶντο ἀντ' ἐλαίου, σύειον καὶ σησάμινον καὶ ἀμυγδάλινον καὶ τερμίνθινον. Ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον ἠύρισκετο. Μετὰ ταῦτα ἐδόκει πάλιν διασκηνητέον εἶναι εἰς οἰκίας. Ἐνθα δὴ οἱ στρατιῶται σὺν πολλῇ κραυγῇ καὶ ἡδονῇ ἦσαν ἐπὶ τὰς οἰκίας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· ὅσοι δέ, ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν ὑπὸ ἀτασθαλίας, δίκην ἐδίδοσαν κακῶς σκηνοῦντες.

Ἐντεῦθεν ἐπεμφαν νυκτὸς Δημοκράτην Τημνίτην ἄνδρα § 15 - 18
δόντες ἐπὶ τὰ ὄρη, ἔνθα ἔφασαν οἱ ἀποσκευαννύμενοι καθορᾶν τὰ πυρά· οὗτος γὰρ ἐδόκει καὶ πρότερον πολλὰ ἤδη ἀληθεῦσαι τοιαῦτα. Πορευθεὶς δὲ τὰ μὲν πυρά οὐκ ἔφη ἰδεῖν, ἄνδρα δὲ συλλαβῶν ἤκεν ἄγων ἔχοντα τόξον Περσικὸν καὶ φαρέτραν καὶ σάγαριν, οἶανπερ καὶ αἱ Ἀμαζόνες ἔχουσιν. Ἐρωτώμενος δὲ ποδαπὸς εἶη, Πέρσης μὲν ἔφη εἶναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τιριβάζου στρατοπέδου, ὅπως ἐπιτήδεια λάβοι. Οἱ δὲ ἡρώτων αὐτὸν τὸ στράτευμα, ὅποσον τε εἶη καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Τιριβάζος εἶη ἔχων τὴν τε ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ μισθοφόρους Χάλυβας καὶ Ταόχους· παρεσκευάσθαι δὲ αὐτὸν ἔφη ὡς ἐπιθησόμενον τοῖς Ἑλλησιν ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους ἐν τοῖς στενοῖς, ἥπερ μοναχῇ εἶη πορεία.

Ἀκούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στράτευμα § 19 - 22
συναγαγεῖν· καὶ εὐθύς φύλακας ἐν τῷ στρατοπέδῳ καταλιπόντες καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῖς μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον ἐπορεύοντο ἔχοντες ἡγεμόνα τὸν ἀλόντα ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ δὲ ὑπερέβαλλον τὰ ὄρη, οἱ πελτασταὶ προϊόντες καὶ κατιδόντες τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων οὐκ ἔμειναν τοὺς ὀπλίτας,

ἀλλ' ἀνακραγόντες ἔθεον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀκούσαντες τὸν θόρυβον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφευγον ὅμως δὲ καὶ ἀπέθανόν τινες τῶν βαρβάρων καὶ ἵπποι ἐάλωσαν εἰς εἴκοσι καὶ ἡ σκηνὴ ἡ Τιριβάζου ἐάλω καὶ ἐν αὐτῇ κλῖναι ἀργυρόποδες καὶ ἐκπώματα καὶ οἱ φάσκοντες εἶναι ἀρτοκόποι καὶ οἰνοχόοι. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο ταῦτα οἱ τῶν ὀπλιτῶν στρατηγοί, ἐδόκει αὐτοῖς ἀπιέναι τὴν ταχίστην ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, μὴ τις ἐπίθεσις γένοιτο τοῖς καταλελειμμένοις. Καὶ εὐθὺς ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι ἀπῆσαν καὶ ἀφίκοντο αὐθημερὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

15. α) Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῆς Ἀρμενίας.

(5, 1 - 22)

§ 1 - 2 Τῇ δ' ὑστεραία ἐδόκει πορευτέον εἶναι, ὅπη δύναιντο τάχιστα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα τῶν πολεμίων πάλιν καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. Συσκευασάμενοι δ' εὐθὺς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς ἠγεμόνας ἔχοντες πολλούς· καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι Τιριβάζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὀμφαλόν. Ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἰ πηγαὶ πρόσω εἶναι.

§ 3 - 6 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. Ὁ δὲ τρίτος σταθμὸς ἐγένετο χαλεπός, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει παντάπασιν ἀποκαίων πάντα καὶ πηγνύς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐνθα δὴ τῶν μάντεων τις εἶπε σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ, καὶ σφαγιάζεται· καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξε λῆξαι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. Ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιὰ· ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρα-

τιωτῶν ὡς τριάκοντα. Διεγένοντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ καίοντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλὰ· οἱ δὲ ὀψὲ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. Οἱ οὖν πάλαι ἤκοντες καὶ πῦρ καίοντες οὐ προσίεσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀφίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυρούς ἢ ἄλλο εἴ τι ἔχοιεν βρωτόν. Ἐνθα δὴ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον ἕκαστοι. Ἐνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκαίετο, διατηκόμενης τῆς χιόνος, βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἕως ἐπὶ τὸ δάπεδον· καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐξῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὅλην ἐπορεύοντο διὰ § 7 - 8 χιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίασαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἠγγόει, ὅτι τὸ πάθος εἶη. Ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, ὅτι σαφῶς βουλιμιῶσι, κἄν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιῶν περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι ὀρώη βρωτόν, διεδίδου τοῖς βουλιμιῶσιν. Ἐπειδὴ δέ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο.

Πορευομένων δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς § 9 - 11 κώμην ἀφικνεῖται καὶ πρὸς τῇ κρήνῃ ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος καταλαμβάνει γυναῖκας καὶ κόρας τῆς κώμης ὑδροφορούσας. Αὗται ἠρώτων αὐτούς, τίνες εἶεν. Ὁ δ' ἐρμηνεύς εἶπε περσισί, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. Αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶη, ἀλλ' ἀπέχει ὅσον παρασάγγην. Οἱ δ', ἐπεὶ ὀψὲ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὴν κώμην σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσοφος μὲν οὖν καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν ἐνυκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός· καὶ ἐνταῦθά τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.

Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ § 12 - 14 μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων πορεύεσθαι ἤρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν. Ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν

οἱ τε διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσσεσηπότες. Ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικουρήματα τῆς χιόνος, εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορευέτο, τοῖς δὲ ποσίν, εἴ τις κινοῖτο καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο· ὅσοι δὲ ὑποδεδεμένοι ἐκοιμῶντο, εἰσεδύοντο εἰς τοὺς πόδας οἱ ἱμάντες καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπήγνυτο· καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβάτινα πεποιημένα ἐκ τῶν νεοδάρτων βοῶν.

§ 15 - 16 Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντο τινες τῶν στρατιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλειοπέ-
 ναι αὐτόθι τὴν χιόνα εἵκαζον τετηκέναι· καὶ ἐτετήκει διὰ
 κρήνην τινά, ἣ πλησίον ἤτμιζεν ἐν νάπη. Ἐνταῦθ' ἐκτραπό-
 μενοι ἐκάθηοντο καὶ οὐκ ἔφασαν πορευέσθαι. Ὁ δὲ Ξενοφῶν
 ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας, ὡς ἦσθετο, ἐδεῖτο αὐτῶν πάση
 τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ὑπολείπεσθαι λέγων, ὅτι ἐπονται πολλοὶ
 πολέμιοι συνειλεγμένοι, καὶ τελευτῶν ἐχαλέπαινε. Οἱ δὲ
 σφάττειν ἑαυτοὺς ἐκέλευον· οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι πορευθῆναι.

§ 17 - 18 Ἐνταῦθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἐπομένους πολε-
 μίους φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, ἵνα μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσι.
 Καὶ ἦν μὲν σκότος ἤδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῶν θορύβῳ περὶ
 ὧν ἤρπασαν διαφερόμενοι. Ἐνθα δὴ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἅτε
 ὑγιαίνοντες, ἐξαναστάντες ἔδραμον ἐπὶ τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ
 κάμνοντες ἀνακραγόντες, ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπί-
 δας πρὸς τὰ δόρατα ἐκρυσαν. Οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ἦκαν
 ἑαυτοὺς κατὰ τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδα-
 μοῦ ἐφθέγγετο.

§ 19 - 20 Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθε-
 νοῦσιν, ὅτι τῇ ὑστεραία ἤξουσι τινες ἐπ' αὐτούς, πορευόμενοι,
 πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀνα-
 παυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγκρακαλυμμέ-

νοις, και οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμία καθειστήκει· και ἀνίστασαν αὐτούς. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐ προΐοιεν. Ὁ δὲ παριῶν και παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἴη τὸ κωλύον. Οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι ὅλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. Ἐνταῦθα και οἱ περι Ξενοφῶντα ἠύλισθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς και ἄδειπνοι, φυλακὰς οἶας ἐδύναντο καταστησάμενοι.

Ἐπει δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενοφῶν, πέμψας πρὸς § 21 - 22 τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους, ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προΐεσαι. Ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης σκεψομένους, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. Οἱ δὲ ἄσμενοι ἰδόντες τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδοσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο, και, πρὶν εἴκοσι στάδια διεληλυθέναι, ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα Χειρίσοφος ἠύλιζετο.

β) Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς κώμας τῆς Ἀρμενίας.

(5, 23 - 36)

Ἐπει δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας § 23 - 24 ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. Καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενεν, οἱ δὲ ἄλλοι διαλαχόντες, ἄς ἐώρων κώμας, ἐπορεύοντο ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. Ἐνθα δὲ Πολυκράτης Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐκέλευσεν ἀφιέναι ἑαυτόν· και λαβὼν τοὺς εὐζώνους, θέων ἐπὶ τὴν κώμην, ἦν εἰλήχει Ξενοφῶν, καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς κωμήτας και τὸν κωμάρχην και πῶλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἑπτακαίδεκα και τὴν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν ἐκδεδομένην· ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς λαγῶς ἄχετο θηράσων και οὐχ ἑάλω ἐν τῇ κώμῃ.

Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ὥσπερ φρέα- § 25 - 27 τος, κάτω δ' εὐρεῖαι· αἱ δὲ εἴσοδοι τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὄρυ-

κταί, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον ἐπὶ κλίμακος. Ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἶγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῶ ἔνδον ἐτρέφοντο. Ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ οἶνος κρίθινος ἐν κρατῆρσιν. Ἐνῆσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μερίζους, οἱ δὲ ἐλάττους, γόνατα οὐκ ἔχοντες· τούτους ἔδει, ὅποτε τις διψῶν, λαβόντα εἰς τὸ στόμα μύζειν. Καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν ὁ κρίθινος οἶνος, εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ πάνυ ἡδὺ τῷ συμμαθόντι τὸ πῶμα ἦν.

§ 28 - 29

Ὁ δὲ Ξενοφῶν τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης ταύτης σύνδειπνον ἐποίησατο καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων, ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερηθήσοιτο τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπίασιν, ἣν ἀγαθόν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησάμενος φαίνεται, ἕως ἂν ἐν ἄλλῳ ἔθνῳ γένωνται. Ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχνεῖτο καὶ φιλοφρονούμενος οἶνον ἔφρασεν, ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες κατὰ τὰς κώμας οὕτως ἐκοιμήθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοισι πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς.

§ 30 - 32

Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν λαβὼν τὸν κωμάρχην πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρῖοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχουμένους καὶ εὐθυμουμένους καὶ οὐδαμόθεν ἀφίεσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· πανταχοῦ δὲ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνια, ἐρίφεια, χοίρεια, μόσχεια, ὄρνιθια σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. Ὅποτε δὲ τις φιλοφρονούμενός τῳ βούλοιο προπιεῖν, εἶλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύψαντα ἔδει ῥοφοῦντα πίνειν ὥσπερ βοῦς. Καὶ τῷ κωμάρχῃ ἐδίδοσαν λαμβάνειν, ὅ,τι βούλοιο. Ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δὲ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς ἑαυτὸν αἰεὶ ἐλάμβανεν.

Ἐπεὶ δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον κάκει- § 33 - 34
 νους σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις
 καὶ διακονοῦντας Ἀρμενίους παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς
 στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὥσπερ ἑνεοῖς, ὅ,τι δέοι
 ποιεῖν. Ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ
 Ξενοφῶν, κοινῇ δὴ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσι-
 ζοντος ἐρμηνέως, τίς εἶη ἡ χώρα. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία.
 Καὶ πάλιν ἠρώτων, τίνι οἱ ἵπποι τρέφονται. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι
 βασιλεῖ δασμός· τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι τὴν τῶν Χα-
 λύβων καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ἧ εἶη.

Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ᾤχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς § 35 - 36
 ἑαυτοῦ οἰκέτας καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαιότερον δίδωσι τῷ
 κωμάρχη ἀναθρέψαντι καταθῦσαι, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν ἱερὸν
 εἶναι τοῦ Ἥλιου, δεδιὼς μὴ ἀποθάνῃ· ἐκεκἀκωτο γὰρ ὑπὸ
 τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πῶλων λαμβάνει καὶ τῶν ἄλλων
 λοχαγῶν ἔδωκεν ἐκάστω πῶλον. Ἦσαν δ' οἱ ταύτη ἵπποι μείο-
 νες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολὺ. Ἐνταῦθα δὴ
 καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ
 τῶν ὑποζυγίων σακία περιτιθέναι, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγω-
 σιν· ἄνευ γὰρ τῶν σακίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστροῦς.

[Ἀφοῦ διέμειναν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ ἡμέρας εἰς τὰς κόμας τῆς
 δυτικῆς Ἀρμενίας, ἐξακολουθοῦν τὴν πορείαν των διὰ μέσου ὄρεινης
 χιονοσκεποῦς χώρας ἔχοντες ὁδηγὸν τὸν κωμάρχη καὶ διευθυνόμενοι
 ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πρὸς τὰ ΒΑ· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ Χειρίσοφος ἐξ-
 οργισθεὶς κατὰ τοῦ κωμάρχου, διότι δὲν τοὺς ὠδήγησεν εἰς κόμας,
 τὸν κατοποιεῖ· διὰ τοῦτο οὗτος δραπετεύει τὴν νύκτα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἄνευ ὁδηγοῦ βαδίζοντες ἐπὶ ἐπὶ ἡμέ-
 ρας φθάνουν εἰς τὸν Φᾶσιν ποταμόν· τοῦτον ἀφοῦ διέβησαν, μετὰ πο-
 ρεῖαν δύο ἡμερῶν εὐρίσκονται ἐνώπιον ὄρους καὶ βλέπουν, ὅτι Χάλυ-
 βες καὶ Τάοχοι καὶ Φάσιανοὶ κατεῖχον τὴν διάβασιν αὐτοῦ. Οἱ Ἕλλη-
 νες μετὰ τολμηρὰς καὶ ἐπιπόνους ἐπιθέσεις τρέπουν αὐτοὺς εἰς φυ-

γην καὶ ἀφοῦ ὑπερέβησαν τὸ ὄρος καταβαίνουν εἰς κώμας γεμάτας ἀπὸ πολλὰ τροφίμα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες εἰσέρχονται εἰς τὴν χώραν τῶν Ταόχων. Πορευόμενοι δὲ ἐπὶ πέντε ἡμέρας κατηνάλωσαν τὰ τροφίμα καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ πορισθοῦν ἄλλα· διότι οἱ Ταόχοι συσσωρεύσαντες αὐτὰ εἰς χωρία ὄχυρὰ οὐδὲν παρείχον. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἀναγκάζονται νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τινος τοιοῦτου χωρίου· κατορθώνουν δὲ μετὰ ἐπίμονον ἀγῶνα νὰ κυριεύσουν αὐτό.

Μετὰ ταῦτα διέρχονται ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας τὴν χώραν τῶν Χαλύβων, λαοῦ γενναιοτάτου, καὶ φθάνουν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀρπασον τοῦτον ἀφοῦ διέβησαν, πορεύονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Σκυθηῶν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας καὶ φθάνουν εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐπρομηθεύθησαν τροφάς· μετὰ πορείαν ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Γυμνάδα.]

16. Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης.

(7, 19 - 27)

§ 19 - 20 Ὁ δὲ ταύτης ἄρχων τοῖς Ἕλλησιν ἡγεμόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς ὄρος, ὅθεν ὄψονται θάλατταν· εἰ δὲ μὴ, τεθνάναι ἐπηγγείλατο. Καὶ ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν πολεμίαν, παρεκελεύετο καίειν καὶ φθεῖρειν τὴν χώραν· ὧ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἕνεκεν ἔλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

§ 21 - 24 Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. Ἀκούσαντες δὲ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες ὠήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἶποντο γὰρ ὀπισθεν οἱ ἐκ τῆς καιομένης χώρας καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τέ τινες καὶ ἐζώγρησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι καὶ γέρρα ἔλαβον ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ

εἰκοσιν. Ἐπειδὴ δ' ἡ βοή πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον καὶ οἱ αἰεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς αἰεὶ βοῶντας καὶ πολλῶ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοή, ὅσῳ δὴ πλείους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὴ μεῖζόν τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβάς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἱππέας ἀναλαβὼν παρεβόηθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν « θάλαττα, θάλαττα » καὶ παρεγγυώντων. Ἐνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ πε- § 25 - 27
ριέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς δακρύνοντες. Καὶ ἐξαίφνης, παρεγγυήσαντός τινος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. Ἐνταῦθα ἀνετίθεσαν δερμάτων πλῆθος ὠμοβοείων καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρρα, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ γέρρα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. Μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἄργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ἦται δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους, καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. Κώμην δὲ δείξας αὐτοῖς, οὓς σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἑσπέρα ἐγένετο, ὤχετο ἀπιών.

[Ἐφ' ἧς ἀφῆκεν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοῦ ὄρους Θήχην, πορεύονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Μακρῶνων· ἐδῶ ἀπαντοῦν χωρίον δυσκολοδιάβατον καὶ ποταμὸν μὲ τὰς ὄχθας του καταφύτους ἀπὸ δένδρα. Τοῦτον ἐπιχειροῦν νὰ διαβοῦν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνουν· διότι οἱ Μάκρωνες παρατεταγμένοι εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην ἐμποδίζον τὴν διάβασιν μὲ λίθους, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον κατ' αὐτῶν.

Εἰς τὴν δύσκολον αὐτὴν περίστασιν προσέρχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα κάποιος στρατιώτης πελταστής, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε, καθὼς ἔλεγεν, ὑπηρετεῖ ὡς δούλος εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ ὁποῖος ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἐγνώριζε τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τούτων. Διὰ τῆς μεσιτείας αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες συνάπτουν συνθήκας μὲ τοὺς Μάκρωνας.

Μετὰ ταῦτα οἱ Μάκρωνες διευκολύνουν τὴν διάβασιν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς συνοδεύουν, ἕως ὅτου τοὺς φέρουν εἰς τὰ ὄρια τῶν Κόλχων· ἐδῶ εὐρίσκουν μέγα ὄρος καὶ τοὺς Κόλχους παρατεταγμένους ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ τολμηρὰν ἐπίθεσιν τρέπουν καὶ αὐτοὺς εἰς φυγὴν· ἀφοῦ δὲ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος, κατασκευοῦν εἰς κόμας, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἄφθονα τὰ τροφίμα.]

17. Ἔφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα.

(8, 22 - 28)

§ 22 - 24 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας ἑπτὰ καὶ ἤλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα οἰκουμένην παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, Σινωπέων ἀποικίαν ἐν τῇ Κόλχων χώρᾳ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα ἐν τοῖς τῶν Κόλχων κόμαις· κἀντεῦθεν ὁρμώμενοι ἐλήζοντο τὴν Κολχίδα. Ἀγορὰν δὲ παρεῖχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζοῦντιοὶ καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἑλληνας καὶ ξένια ἔδωσαν βοῦς καὶ ἄλφιτα καὶ οἶνον. Συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἤλθον βόες.

§ 25 - 26 Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν ἠϋξάντο, παρεσκευάζοντο· ἤλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῦσαι τῷ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ Ἑρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ ἠϋξάντο. Ἐποίησαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει, ἐνθαπερ ἐσκήνουν. Εἶλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδωσαν τῷ Δρακοντίῳ καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκῶς εἶη. Ὁ δὲ δεῖξας, οὐπερ ἐστηκότες ἐτύχανον, « Οὗτος ὁ λόφος », ἔφη, « κάλλιστος τρέχειν, ὅπου ἂν τις βούληται ». « Πῶς οὖν », ἔφασαν, « δυνήσονται παλαίειν ἐν οὗτω σκληρῷ καὶ δασεῖ ; » Ὁ δ' εἶπε· « Μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών ».

Θάλαττα ! Θάλαττα !
(Οί στρατιώται του Ξενοφώντος βλέποντες τόν Πόντον)

§ 27 - 28 Ἡγωνίζοντο δὲ στάδιον μὲν παῖδες τῶν αἰχμαλώτων οἱ πλεῖστοι, δόλιχον δὲ Κρηῆτες πλείους ἢ ἐξήκοντα, πάλην δὲ καὶ πυγμὴν καὶ παγκράτιον ἕτεροι· καὶ καλὴ θέα ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν καί, ἅτε θεωμένων τῶν ἐταίρων, πολλὴ φιλονικία ἐγίγνετο. Ἔθεον δὲ καὶ ἵπποι· καὶ ἔδει τοὺς ἰππέας κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας καὶ παρὰ τὴν θάλατταν ὑποστρέψαντας πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν τοὺς ἵππους. Καὶ κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκυλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλευσις ἐγίγνετο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΕΩΣ ΤΑ ΚΟΤΥΩΡΑ

(Μάρτιος - Μάιος τοῦ 400 π. Χ.)

[Μετὰ τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας οἱ Ἕλληνες συνελθόντες συσκέπτονται περὶ τῆς λοιπῆς πορείας τοῦ στρατεύματος· κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν ἀποφασίζεται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ θαλάσσης καὶ ἀποστέλλεται ὁ Χειρίσοφος πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον, διὰ νὰ προμηθεύσῃ μεταγωγικὰ πλοῖα. Ἀλλὰ μέχρις οὗ ταῦτα ἔλθουν, συμβουλεύει ὁ Ξενοφῶν νὰ λάβουν μέτρα, πῶς νὰ προμηθεύωνται τροφίμα ἐκ τῆς πολεμίας χώρας καὶ πῶς νὰ γίνονται ἀσφαλῶς αἱ τοιαῦται ἐκδρομαί, προσέτι δὲ πῶς νὰ ἐξασφαλίσουν τὸ στρατόπεδον ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως τῶν πολεμίων. Ἄν δὲ τυχὸν ὁ Χειρίσοφος ἔλθῃ χωρὶς πλοῖα, συμβουλεύει νὰ παρασκευάσουν ἀπὸ ἐδῶ ἀρκετὰ πλοῖα μεταγωγικά. Ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ τούτου προτείνει νὰ παραγγείλουν εἰς τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπιδιορθώσουν τὰς ἐν τῷ μεταξὺ δυσκολοδιαβάτους ὁδοὺς πρὸς εὐκολωτέραν ὁδοιορίαν τοῦ στρατεύματος.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ψηφίζονται· τὸ δὲ περὶ ὁδοιορίας δὲν δέχονται οἱ στρατιῶται, διότι ἀπεστρέφοντο τὴν ὁδοιορίαν· κρυφίως δὲ μὲν ὁ Ξενοφῶν καταπεῖθει τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπισκευάσουν τὰς ὁδοὺς. Μετὰ ταῦτα καταπλέουν μερικὰ πλοῖα εἰς Τραπεζοῦντα.

Ἐπειδὴ τὰ τροφίμα ἤρχισαν νὰ ἐξαντλοῦνται, εἰσβάλλουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν πλησίον ὄρεινὴν χώραν τῶν Δριλῶν. Οἱ Δρίλαι, ἀφ' οὗ ἔκαυσαν ὅλα τὰ εὐκολοκωρύεντα χωρία των, συρρέουν ὅλοι μὲ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς χωρίον τι ὄχυρόν, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ πρωτεύουσά των. Ταύτην οἱ Ἕλληνες μετὰ μακρὰν μάχην κυριεύουν καὶ πυρπολοῦν τὴν δ' ἐπομένην ἐπ' ἀνέρχονται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα κομίζοντες τροφάς.]

18. Ἐπιπέσεις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασσοῦντα. Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τῶν διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντων εἰς αὐτὸν χρημάτων.

(3, 1-13)

- § 1-3 Ἐπεὶ δὲ οὔτε Χειρίσοφος ἦκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ ἦν οὔτε τὰ ἐπιτήδεια ἐξῆν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι. Καὶ εἰς μὲν τὰ πλοῖα τοὺς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν καὶ τοὺς ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τῶν σκευῶν, ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν. Καὶ Φιλήσιον καὶ Σοφαίνετον τοὺς πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰσβιβάσαντες τούτων ἐκέλευον ἐπιμελεῖσθαι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο· ἡ δὲ ὁδὸς ὠδοποιημένη ἦν. Καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασσοῦντα τριταῖοι, πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ, Σιωπέων ἀποικον ἐν τῇ Κολχίδι χώρα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέτασις σὺν τοῖς ὅπλοις ἐγένετο καὶ ἀριθμὸς. Καὶ ἐγένοντο ὀκτακισχίλιοι καὶ ἐξακόσιοι. Οὗτοι ἐσώθησαν. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀπώλοντο ὑπὸ τε τῶν πολεμίων καὶ χιόνος καὶ εἴ τις νόσῳ.
- § 4-6 Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἀργύριον γενόμενον. Καὶ τὴν δεκάτην, ἣν τῷ Ἀπόλλωνι ἐξεῖλον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρισόφου Νέων ὁ Ἀσιναῖος ἔλαβε. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος μέρος ἀνάθημα ποιησάμενος ἀνατίθεισιν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τῶν Ἀθηναίων θησαυρὸν καὶ ἐπέγραψε τὸ τε αὐτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ. Τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας, ὅτ' ἀπῆει σὺν Ἀγησιλάῳ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς Βοιωτίαν, καταλείπει παρὰ Μεγαβύζῳ, τῷ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ, ὅτι αὐτὸς κινδυνεύσων ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπέστειλεν, ἦν μὲν αὐτὸς σωθῆναι, αὐτῷ ἀποδοῦναι·

ἦν δέ τι πάθη, ἀναθεῖναι ποιησάμενον τῇ Ἀρτέμιδι, ὅ,τι οἴοιτο χαριεῖσθαι τῇ θεῷ.

Ἐπεὶ δ' ἔφευγεν ὁ Ξενοφῶν καὶ κατῴκει ἤδη ἐν Σκιλ- § 7 - 8
 λούντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος εἰς Ὀ-
 λυμπίαν θεωρήσων, καὶ ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθήκην αὐτῷ·
 Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ, ὅπου ἀνεῖλεν ὁ
 θεός. Ἐτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς Σελινοῦς.
 Καὶ ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῶν Σελινοῦς
 ποταμὸς παραρρεῖ. Καὶ ἰχθύες ἐν ἀμφοτέροις ἐνεῖσι καὶ κόγ-
 χαι· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλούντι χωρίῳ καὶ θῆραι πάντων τῶν
 θηρίων, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα.

Ἐποίησε δὲ καὶ βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου § 9 - 10
 καὶ τὸ λοιπὸν δὲ αἰεὶ δεκατεύων τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραῖα
 θυσίαν ἐποίει τῇ θεῷ καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχω-
 ροὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετεῖχον τῆς ἑορτῆς. Παρεῖχε δὲ ἡ
 θεὸς τοῖς σκηνοῦσιν ἄλφιστα, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα, καὶ
 τῶν θυομένων ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς λάχος, καὶ τῶν θηρευομέ-
 νων δέ. Καὶ γὰρ θῆραν ἐποιούντο εἰς τὴν ἑορτὴν οἱ τε Ξενο-
 φῶντος παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, καὶ ἄνδρες δὲ οἱ
 βουλόμενοι συνεθέρων· καὶ ἠλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ
 ἱεροῦ χώρου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης, σύες καὶ δορκάδες καὶ
 ἔλαφοι.

Ἔστι δὲ τὸ χωρίον, ἧ ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Ὀλυμπίαν § 11 - 13
 πορεύονται, ὡς εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς
 ἱεροῦ. Ἐνὶ δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμῶν καὶ ὄρη δένδρων
 μεστά, ἱκανὰ σῦς καὶ αἰγας καὶ βοῦς τρέφειν καὶ ἵππους, ὥστε
 καὶ τὰ τῶν εἰς τὴν ἑορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι. Περὶ
 δὲ αὐτὸν τὸν ναὸν ἄλλος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη. Ὁ δὲ
 ναός, ὡς μικρὸς μεγάλῳ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ εἰκασται, καὶ τὸ ξόα-
 νον ἔοικεν, ὡς κυπαρίττινον χρυσῷ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ στήλη
 ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα.

ΙΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡ-
ΠΟΥΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΕΙΝ ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ.
ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΑΝ ΔΕ ΤΙΣ
ΜΗ ΠΟΙΗ ΤΑΥΤΑ, ΤΗ ΘΕΩ ΜΕΛΗΣΕΙ.

[Ἀπὸ τὴν Κερασσοῦντα οἱ Ἕλληνας ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν φθάνουν εἰς τὰ ὄρια τῆς χώρας τῶν Μοσσυνοίκων. Οὗτοι, ἐπειδὴ εἶ-
χον μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὴν ὀχυρότητα τῆς χώρας των, δὲν ἤθε-
λον νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ διέλθουν δι' αὐτῆς. Τότε οἱ
Ἕλληνας διὰ τῆς μεσιτείας ἑνὸς Τραπεζουντίου συμμαχοῦν μὲ τοὺς
δυτικούς Μοσσυνοίκους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐχθροὶ τῶν ἀνατολικῶν, τῶν
ἐμποδιζόντων τὴν δίοδον. Μετὰ τὴν συμμαχίαν αὐτὴν οἱ Ἕλληνας ἐπι-
τίθενται κατὰ τῶν ἀνατολικῶν Μοσσυνοίκων, νικοῦν αὐτοὺς καὶ τὴν
χώραν παραδίδουν εἰς τοὺς συμμάχους των.

Ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Μοσσυνοίκων εἰσέρχονται διὰ μέσου τῆς
χώρας τῶν Χαλόβων εἰς τὴν χώραν τῶν Τιβαρηνοῶν καὶ ταύτην ἀφοῦ
διήλθον εἰρηρικῶς φθάνουν μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὴν ἑλληνικὴν πόλιν
Κοτούρα, ἀποικίαν τῶν Σινωπέων. Ἐδῶ διαμένουν τεσσαράκοντα πέν-
τε ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ προσφέρουν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς
καὶ τελοῦν ἱερὰς τελετὰς καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας· τὰ δὲ τροφίμα ἐλάμ-
βανον διὰ τῆς βίας, ἄλλα μὲν ἐκ τῆς Παφλαγονίας, ἄλλα δὲ ἐκ τῶν περι-
χώρων τῶν Κοτυωριτῶν· διότι οἱ Κοτυωρίται οὔτε τροφὰς πρὸς ἀγο-
ρὰν παροῦσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας οὔτε ἐδέχοντο εἰς τὴν πόλιν των τοὺς
ἀσθενεῖς.]

19. Αἱ ἐν Κοτούροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβειων μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

(5, 7 - 25)

§ 7 - 9 Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι
περὶ τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως — ἦν γὰρ ἀποικία ἐκεί-
νων καὶ φόρον ἐκείνοις ἔφερε - καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἤ-
κουον δηουμένην. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλή-
νων ἔλεγον· προηγόρει δὲ Ἐκατόνυμος, δεινὸς νομιζόμενος

εἶναι λέγειν· « Ἐπεμψεν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι νικᾶτε, Ἕλληνες ὄντες βαρβάρους, ἔπειτα δὲ συνησθησομένους, ὅτι διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν, ὡς ἡμεῖς ἠκούσαμεν, πραγμάτων σεσωσμένοι παρεγένεσθε. Ἀξιοῦμεν δέ, Ἕλληνες ὄντες καὶ αὐτοί, ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μὲν τι πάσχειν, κακὸν δὲ μηδέν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πρόποτε ὑπήρξαμεν κακῶς ποιοῦντες.

» Κοτυωρίται δὲ οὗτοί εἰσιν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν § 10 - 12
 χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν βαρβάρους ἀφελόμενοι· διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον καὶ Κερασοῦντιοὶ καὶ Τραπεζοῦντιοί· ὥστε, ὅ,τι ἂν τούτοις κακὸν ποιήσητε, ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. Νῦν δὲ ἀκούομεν ὑμᾶς εἰς τε τὴν πόλιν βία εἰσεληλυθότας σκηνοῦν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων βία λαμβάνειν, ὧν ἂν δέησθε, οὐ πείθοντας. Ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιοῦμεν· εἰ δὲ ταῦτα ποιήσητε, ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας καὶ ἄλλον, ὅντινα ἂν δυνώμεθα, φίλον ποιεῖσθαι ».

Πρὸς ταῦτα ἀναστάς Ξενοφῶν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν § 13 - 15
 εἶπεν· « Ἄλλ' ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Σινωπεῖς, ἤκομεν ἀγαπῶντες, ὅτι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ ὄπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνατόν ἅμα τε χρήματα ἄγειν καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. Καὶ νῦν, ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἤλθομεν, ἐν Τραπεζοῦντι μὲν, παρεῖχον γὰρ ἡμῖν ἀγοράν, ὠνούμενοι εἶχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδωκαν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς, καὶ εἴ τις τῶν βαρβάρων αὐτοῖς φίλος ἦν, τούτων ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους αὐτῶν, ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἠγοῦντο, κακῶς ἐποιοῦμεν, ὅσοι ἐδυνάμεθα. Ἐρωτᾶτε δὲ αὐτούς, ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεισι γὰρ ἐνθάδε, οὓς ἡμῖν ἠγεμόνας διὰ φιλίαν ἡ πόλις συνέπεμψεν.

» «Ὅποι δ' ἂν ἐλθόντες ἀγοράν μὴ ἔχωμεν, ἂν τε εἰς βάρ- § 16 - 19

βαρον γῆν ἄν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει ἀλλὰ ἀνάγκη λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους, καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φοβεροὺς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκη εἶναι λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγοράν οὐ παρεῖχον. Μάκρωνας δέ, καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγοράν, οἶαν ἐδύναντο, παρεῖχον, φίλους τε ἐνομιζόμεν εἶναι καὶ βία οὐδὲν ἐλαμβάνομεν τῶν ἐκείνων. Κοτυωρίτας δέ, οὓς ὑμετέρους φατέ εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ ὡς φίλοι προσεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἴσω ἐδέχοντο οὔτε ἔξω ἀγοράν ἔπεμπον· ἠτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν ἀρμοστήν τούτων αἴτιον εἶναι.

§ 20 - 21 » Ὁ δὲ λέγεις βία εἰσελθόντας σκηνοῦν, εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς ἤξιοῦμεν τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς οἰκίας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέωγον τὰς πύλας, ἧ ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτη εἰσελθόντες ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν ταῖς οἰκίαις οἱ κάμνοντες τὰ αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ ἀρμοστῆ ᾧσιν οἱ κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ἧ κομίσασθαι αὐτούς, ὅταν βουλώμεθα. Οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ὁρᾶτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῇ τάξει, παρεσκευασμένοι, ἂν μὲν τις εὖ ποιῇ, ἀντευποιεῖν, ἂν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι.

§ 22 - 23 » Ἄ δὲ ἠπειλήσας, ὡς, ἦν ὑμῖν δοκῆ, Κορύλαν καὶ Παφλαγῶνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς ἦν μὲν ἀνάγκη ἧ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἤδη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίους ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν· ἂν δὲ δοκῆ ἡμῖν καὶ φίλον ποιεῖσθαι τὸν Παφλαγῶνα — ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαττίων —, πειρασόμεθα συμπράττοντες αὐτῷ, ὧν ἐπιθυμεῖ, φίλοι γίνεσθαι ».

§ 24 - 25 Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ

Ἐκατωνύμῳ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις, παρελθὼν δ' αὐτῶν ἄλλος εἶπεν, ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἤκοιεν, ἀλλὰ ἐπιδείξοντες, ὅτι φίλοι εἰσὶ. « Καὶ ξενίοις, ἦν μὲν ἔλθητε πρὸς τὴν Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα, νῦν δὲ τοὺς ἐνθάδε κελεύσομεν διδόναι, ἃ δύνανται· ὀρώμεν γὰρ πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε ». Ἐκ τούτου ξενιά τε ἔπεμπον οἱ Κοτυωρίται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλά τε καὶ φιλικὰ διελέγοντο τά τε ἄλλα καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀνεπυθάνοντο.

[Τὴν ἐπομένην συγκαλοῦν οἱ στρατηγοὶ τὸν στρατὸν εἰς συνέλευσιν καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Σινωπέων, ἵνα συσκεφθοῦν περὶ τῆς περαιτέρου πορείας, ἃν πρέπει νὰ κάμουν τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης. Ἀποφασίζον νὰ γίνῃ ἡ πορεία διὰ θαλάσσης καὶ οἱ Σινωπεῖς ἀναλαμβάνουν νὰ χρηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο πλοῖα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ξενοφῶν κατηγορηθεὶς, ὅτι ἐκτύπησέ τινας καὶ ἐφέρετο ὑβριστικῶς, ἀπολογεῖται καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι, ὡς ἴσως ἠναγκάσθη νὰ κτυπήσῃ τινὰ καὶ νὰ μεταχειρισθῇ βίαν, τὸ ἔκαμε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ στρατεύματος καὶ διατήρησιν τῆς πειθαρχίας· οὕτω π.χ. λέγει, ὅτι ἐκτύπησε στρατιώτας τινάς, διότι οὗτοι ἀφήροντες τὰς τάξεις των καὶ τρέχοντες ἤθελον νὰ ἀρπάζουν λάφυρα καὶ νὰ πλεονεκτοῦν. Ἀναφέρει δὲ καὶ ἄλλας περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας δικαίως μετεχειρίσθη βίαν. Τέλος ἐκφράζει τὸ παράπονον, ὅτι τὰ μὲν κακά, ὅσα ἔπαθον ἀπ' αὐτόν, ἐνθυμοῦνται, τὰ δὲ καλά, τὰ ὅποια ἔλαβον παρ' αὐτοῦ λησμονοῦν. « Ἀλλὰ μὴν », λέγει, « καλὸν γε καὶ δίκαιον καὶ ὄσιον καὶ ἥδιον τῶν ἀγαθῶν μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν μεμνήσθαι ».]

BIBLION EKTON

ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΤΥΩΡΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΝ

(Μάϊος - Ὀκτώβριος τοῦ 400 π.Χ.)

20. Συνθῆκαι τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων.
Ἄφιξις εἰς τὴν Σινώπην καὶ ἐκλογή ἐνὸς ἄρχοντος.

(1, 1 - 22, 24 - 33)

§ 1 - 3 Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἕζων, οἱ δὲ καὶ ληζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. Ἐκλώπευον δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες εὖ μάλα τοὺς ἀποσκευασμένους καὶ τῆς νυκτὸς τοὺς πρόσω σκηνοῦντας ἐπειρῶντο κακοურγεῖν καὶ πολεμικώτατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ τούτων. Ὁ δὲ Κορύλας, ὃς ἐτύγχανε τότε Παφλαγονίας ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἑλληνας πρέσβεις ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς καλὰς, λέγοντας, ὅτι Κορύλας ἕτοιμος εἶη τοὺς Ἑλληνας μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι. Οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρατιᾷ βουλευσοῖντο, ἐπὶ ξένια δὲ ἐδέχοντο αὐτούς· παρεκάλεσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι.

§ 4 - 6 Θύσαντες δὲ βοῦς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἄλλα ἱερεῖα εὐωχίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποσιν ἐδείπνουν καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγχανον ἐν τῇ χώρᾳ. Ἐπεὶ δὲ σπονδαὶ τε ἐγένοντο καὶ ἐπαιάνισαν, ἀνέστησαν πρῶτον μὲν Θυρᾶκες καὶ πρὸς αὐτὸν ὠρχήσαντο σὺν τοῖς ὅπλοις καὶ ἤλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς

πᾶσιν ἐδόκει· ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πῶς. Καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. Καὶ ὁ μὲν σκυλεύσας τὰ ὄπλα τοῦ ἑτέρου ἐξήρει ἄδων τὸν Σιτάλκαν· ἄλλοι δὲ τῶν Θρακῶν τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τεθνηκότα· ὁ δὲ οὐδὲν ἐπεπόνθει.

Μετὰ τοῦτο Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἱ ὥρ- § 7 - 8
χοῦντο τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὄπλοις. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν ὅδε· ὁ μὲν παραθέμενος τὰ ὄπλα σπείρει καὶ ζευγηλατεῖ πυκνὰ στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, ληστής δὲ προσέρχεται· ὁ δ' ἐπειδὴν προΐδῃ, ἀπαντᾷ ἀρπάσας τὰ ὄπλα καὶ μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποιοῦν ἐν ρυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ ληστής, δῆσας τὸν ἄνδρα, καὶ τὸ ζεῦγος ἀπάγει· ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν ληστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βοῦς ζεύξας ὀπίσω τῷ χεῖρε δεδεμένον ἐλαύνει.

Μετὰ τοῦτο Μυσὸς εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχων § 9 - 11
πέλτην καὶ τοτὲ μὲν, ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος ὠρχεῖτο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἓνα ἐχρῆτο ταῖς πέλταις, τοτὲ δ' ἐδινεῖτο καὶ ἐξεκυβίστα ἔχων τὰς πέλτας, ὥστε ὄψιν καλὴν φαίνεσθαι. Τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὠρχεῖτο κρούων τὰς πέλτας καὶ ὠκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ρυθμῷ ἐποίει πρὸς τὸν αὐλόν. Μετὰ δὲ τοῦτον οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἀρκάδων ἀναστάντες ἐξοπλισάμενοι, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, ἤσαν τε ἐν ρυθμῷ πρὸς τὸν ἐνόπλιον ρυθμὸν αὐλούμενοι καὶ ἐπαιάνισαν καὶ ὠρχήσαντο, ὥσπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις.

Ὅρῶντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεινὰ ἐποιοῦντο πάσας τὰς § 12 - 13
ὀρχήσεις ἐν ὄπλοις εἶναι. Ἐπὶ τούτοις ὀρῶν ὁ Μυσὸς ἐκπεπληγμένους αὐτοὺς ὀρχηστρίδα εἰσάγει ἐνσκευάσας, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, καὶ ἀσπίδα δούς κούφην αὐτῇ. Ἡ δὲ ὠρχήσατο πυρρίχην ἐλαφρῶς. Ἐνταῦθα κρότος ἦν πολὺς. Τῇ μὲν νυκτὶ ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

§ 14 - 16 Τῇ δὲ ὑστεραία προσῆγον τοὺς πρέσβεις εἰς τὸ στρατεύμα· καὶ ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μήτε ἀδικεῖν Παφλαγόνας μήτε ἀδικεῖσθαι. Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ᾤχοντο· οἱ δὲ "Ἕλληνες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἔδοκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῶ ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλαγονίαν. Τῇ δ' ἄλλη ἀφικνοῦνται εἰς Σινώπην καὶ ὠρμίσαντο εἰς Ἀρμήνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν τῇ Παφλαγονικῇ, Μιλησίων δὲ ἀποικοὶ εἰσιν. Οὗτοι δὲ ξένια πέμπουσι τοῖς Ἕλλησιν ἀλφίτων μὲν μεδίμνους τρισχιλίους, οἴνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. Καὶ Χειρίσοφος ἐνταῦθα ἦλθε τριῆρη ἔχων. Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων ἄγοντά τι σφίσιν ἤκειν· ὁ δ' ἤγε μὲν οὐδέν, ἀπήγγελλε δέ, ὅτι ἐπαινοίη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος καὶ οἱ ἄλλοι καὶ ὅτι ὑπισχνεῖτο Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοντο ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσσεσθαι.

§ 17 - 18 Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀρμήνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας πέντε. Ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἔδόκουν ἐγγὺς γίνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσήει αὐτούς, ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκοντο. Ἠγήσαντο οὖν, εἰ ἓνα ἔλοιτο ἄρχοντα, μᾶλλον ἂν, ἢ πολυαρχίας οὐσης, δύνασθαι τὸν ἓνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καί, εἴ τι δέοι λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καί, εἴ τι αὖ δέοι φθάνειν, ἤττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαίνεσθαι ἂν· τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί.

§ 19 - 21 Ὡς δὲ ταῦτα διανοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα· καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιόντες αὐτῷ, ὅτι ἡ στρατιὰ οὕτω γινώσκει καὶ εὖνοιαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἐπειθεν αὐτὸν ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν τῇ μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μεῖζω οὕτως ἑαυτῷ γίνεσθαι παρὰ τοῖς φίλοις καὶ εἰς τὴν πόλιν τὸ αὐτοῦ ὄνομα μεῖζον ἀφίξε-

σθαι, ἴσως δὲ καὶ ἀγαθοῦ τινος ἂν αἴτιος τῇ στρατιᾷ γενέσθαι. Τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπῆρεν αὐτὸν ἐπιθυμεῖν αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. Ὅποτε δ' αὖ ἐνθυμοῖτο, ὅτι ἄδηλον μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, ὅπῃ τὸ μέλλον ἔξει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ κίνδυνος εἶη καὶ τὴν προειργασμένην δόξαν ἀποβαλεῖν, ἤπορεῖτο.

Ἀπορουμένῳ δὲ αὐτῷ ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς θεοῖς § 22 - 24 ἀνακοινῶσαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ. Θυομένῳ δὲ αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μῆτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς μῆτε, εἰ αἰροῖντο, ἀποδέχεσθαι. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

Ἡ δὲ στρατιὰ συνῆλθε καὶ πάντες ἔλεγον ἓνα αἰρεῖσθαι· § 25 - 28 καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προῦβάλλοντο αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει δῆλον εἶναι, ὅτι αἰρήσονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη καὶ ἔλεγε τάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδομαι μὲν ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος, εἴπερ ἀνθρωπός εἰμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὐχομαι δοῦναί μοι τοὺς θεοὺς αἰτίον τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ μέντοι ἐμὲ προκριθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ' ἤττον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι δέοισθε παρ' αὐτῶν· ἐμοὶ τε αὖ οὐ πᾶν τι νομίζω ἀσφαλὲς εἶναι τοῦτο· οἶδα γάρ, ὅτι καὶ τῇ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίησαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὠμολόγησαν, εὐθὺς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρησαν τὴν πόλιν. Εἰ οὖν ταῦτα εἰδὼς ἐγὼ δοκοῖην, ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ' ἄχυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, ἐκεῖνο φοβοῦμαι, μὴ λίαν ἂν ταχὺ σωφρονισθῆην.

» Ὁ δὲ ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἤττον ἂν στάσις εἶη, ἐνὸς ἀρ- § 29 χοντος ἢ πολλῶν, εἰ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἐλόμενοι οὐχ εὐρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γάρ, ὅστις ἐν πολέμῳ ὢν στα-

σιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν· ἐὰν δὲ ἐμὲ ἔλησθε, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἴ τινα εὔροιτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον ».

§ 30 - 31 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε, πολὺ πλείονες ἀνίσταντο λέγοντες, ὡς δέοι αὐτὸν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἶη, εἰ οὕτως ἔχοι· « ἢ ὀργιοῦνται Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰρῶνται ; ἐπεὶ, εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει », ἔφη, « οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι Ἀρκάδες ἐσμέν ». Ἐνταῦθα δὴ ὡς εὔειπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύβησαν. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος ἐνδέον, παρελθὼν εἶπεν· « Ἄλλ', ὦ ἄνδρες », ἔφη, « ὡς πάνυ εἰδῆτε, ὁμνῶ ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἧ μὴν ἐγώ, ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἡσθανόμην, ἐθυόμην, εἰ βέλτιον εἶη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ ὑποστῆναι· καὶ μοι οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμησαν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι, ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαι με δεῖ ».

§ 32 - 33 Οὕτω δὴ Χειρίσοφον αἰροῦνται. Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ ἤρέθη, παρελθὼν εἶπεν· « Ἄλλ', ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν ἴστε, ὅτι οὐδ' ἂν ἐγωγε ἐστασίαζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε. Ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἴλεσθε », ἔφη, « καὶ ἐγὼ πειράσομαι, ὅ,τι ἂν δύνωμαι, ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. Καὶ ὑμεῖς παρασκευάζεσθε ὡς αὖριον, ἐὰν πλοῦς ᾖ, ἀναξόμενοι· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν· ἅπαντας οὖν δεῖ ἐκεῖσε πειρᾶσθαι κατασχεῖν· τὰ δ' ἄλλα, ἐπειδὴν ἐκεῖσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα ».

[Ἀπὸ τὴν Σινώπην μετὰ διήμερον πλοῦν φθάνοντι οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἑλληνικὴν πόλιν Ἡράκλειαν· ἐδῶ ἀπὸ τῶν Ἡρακλεώτας, οἱ ὁποῖοι προθύμως τοὺς ἐφιλοξένησαν, ζητοῦν χρήματα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χειρίσοφος καὶ ὁ Ξενοφῶν ἠρνοῦντο νὰ ἐξαναγκάσουν πόλιν ἑλληνικὴν νὰ δώσῃ χρήματα, γίνεται στάσις εἰς τὸ στρατέυμα καὶ διαίρεσις αὐτοῦ. Οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν περὶ τοὺς 4.500, ἐκ-

λέγουν δέκα στρατηγούς και λαβόντες πλοῖα ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεώτας ἀποπλέουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, ὁ Χειρίσοφος μὲ 2.100 στρατιώτας πορεύεται διὰ ξηρᾶς ἀνὰ τὴν παραλίαν και ὁ Ξενοφῶν μὲ 2.100 ἀποβιβάζεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Θράκης και τῆς Ἡρακλεώτιδος και ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς.

Οἱ Ἀρκάδες και Ἀχαιοί, εὐθὺς ὡς ἀπεβιβάσθησαν τὴν νύκτα εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, βαδίζουν εἰς τὰς πλησίον κειμένας θρακικὰς κώμας· τὴν ἐπομένην δὲ πρωΐαν ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν πρὸς λαφυραγωγίαν και κατορθώνουν νὰ λάβουν πολλὰ λάφυρα· ἀλλ' οἱ Θραῖκες συναθροισθέντες καταδιώκουν αὐτοὺς και, ἀφοῦ ἐφόρευσαν πολλοὺς, ἀναγκάζουν τοὺς λοιποὺς νὰ ὑποχωρήσουν εἰς τινα λόφον και ἐδῶ τοὺς πολιορκοῦν.

Τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀρκάδων και Ἀχαιῶν μαθὼν ὁ Ξενοφῶν συναθροίζει τοὺς στρατιώτας του και προτρέπει αὐτοὺς νὰ σπεύσουν εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων. Οἱ Θραῖκες ἀντιληφθέντες τὴν βοήθειαν φεύγουν τὴν νύκτα και οὕτως οἱ Ἀρκάδες και οἱ Ἀχαιοὶ ἀπροσδοκῆτως ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τρέπονται πρὸς τὴν Κάλπην, ὅπου συναντοῦν τὸν Χειρίσοφον· μετ' ὀλίγον δὲ καταφθάνει ἐδῶ και ὁ Ξενοφῶν και χαίρον ὄλοι διὰ τὴν συνάντησιν και συνένωσιν.

Συνενωθέντες πάλιν οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουν ταύτην τὴν ἡμέραν πλησίον τοῦ λιμένος τῆς Κάλπης. Τὴν δ' ἐπομένην ἐξέρχονται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας, διὰ νὰ εὔρουν τροφὰς και διὰ νὰ θάψουν τοὺς νεκροὺς. Ἀφοῦ δ' ἔθαψαν αὐτοὺς, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν συναθροισθέντες οἱ στρατιῶται πρῶτον μὲν ἀποφασίζουν νὰ θανατώσουν πάντα, ὅστις εἰς τὸ ἐξῆς ἤθελε κάμει λόγον περὶ διαιρέσεως τοῦ στρατοῦ, ἔπειτα δὲ ἐκλέγουν και πάλιν ὡς ἄρχοντας τοὺς παλαιοὺς στρατηγούς, ἀντὶ δὲ τοῦ Χειρισόφου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποθάνει, τὸν Νέωνα.

Ὁ Νέων βλέπων τοὺς στρατιώτας εἰς κακὴν κατάστασιν δι' ἔλλειψιν τροφίμων ἐξάγει δισχιλίους στρατιώτας πρὸς λαφυραγωγίαν· ἀλλὰ οἱ Βιθνοὶ Θραῖκες βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἵππικοῦ τοῦ Φαρναβάζου τρέπουν αὐτοὺς εἰς φυγὴν και φονεοῦν περὶ τοὺς 500.

Τὴν ἐπομένην ἠγαγκάσθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ ἀποσυρθοῦν εἰς ὄχρῶν θέσιν και ἐδῶ ὄχυροῦνται διὰ τάφρου και χαρακώματος· ἀφοῦ δὲ ἀφῆκαν εἰς τὸ ὠχυρωμένον στρατόπεδον τὸν Νέωνα μαζί μὲ τοὺς πρεσβυτέρους, ἔρχονται οἱ λοιποὶ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα εἰς τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς και θάπτουν τοὺς νεκροὺς. Ἀλλὰ βλέπων ἀπέναντί των ἐπὶ τινων λόφων συντεταγμένους τοὺς Βιθνοὺς και τοὺς ἵππεις τοῦ Φαρ-

ναβάζον· ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὁμοῦν κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς τρέπουσι εἰς φυγὴν. Μετὰ τοῦτο περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀφοῦ ἔστησαν τρόπαιον, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἐξησφαλίσθησαν ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τῶν Βιθυνῶν, διαμένουσιν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης· ἐξερχόμενοι δὲ εἰς τὰ πέριξ ἐλεηλάτουσιν αὐτὰ καὶ ἔφερον εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφθόνους τροφάς· ἄλλοτε δὲ ἐπρομηθεύοντο τροφάς ἀγοράζοντες ἀπὸ τὰ καταπλέοντα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται ὁ Κλέανδρος, ὁ ἀρμοστής τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ὑπόσχεται, ἐὰν οἱ θεοὶ τὸ ἐπιτρέψουσιν, νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας θυσιάων διὰ τὴν πορείαν δὲν εἶχε τὰς θυσίας εὐνοϊκῶς δι' αὐτήν, ἀποφεύγει νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας ὑποσχεθεὶς νὰ ὑποδεχθῆ αὐτούς, ὅσον δύναται καλύτερα, ὅταν φθάσουσιν εἰς τὸ Βυζάντιον. Καὶ οὗτος μὲν ἀνεχώρησεν. Οἱ δὲ Ἕλληνες πεζῇ διὰ τῆς Βιθυνίας πορευόμενοι μετὰ ἕξ ἡμέρας φθάνουσιν εἰς τὴν Χρυσόπολιν.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ. ΑΠΟ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ ΠΑΛΙΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ

(Ὀκτώβριος τοῦ 400 - Μάρτιος τοῦ 399 π. Χ.)

21. Οἱ Ἑλληγες ἐν Βυζαντίῳ.

(1, 2 - 32)

Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα, μὴ § 2 - 4
ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χώραν στρατεύηται, πέμψας πρέσβεις πρὸς
Ἀναξίβιον τὸν ναύαρχον — ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὦν —
ἐδεῖτο διαβιβάσαι τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ὑπισχνεῖτο
πάντα ποιήσειν αὐτῷ, ὅσα δέοι. Καὶ ὁ Ἀναξίβιος μετεπέμ-
ψατο τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς εἰς Βυζάντιον καὶ ὑπι-
σχνεῖτο, εἰ διαβαῖεν, μισθοφορὰν ἔσσεσθαι τοῖς στρατιώταις.
Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι ἔφασαν βουλευσάμενοι ἀπαγγελεῖν, Ξενοφῶν
δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἀπαλλάζοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ
βούλοιο ἀποπλεῖν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδια-
βάνα ἔπειτα οὕτως ἀπαλλάττεσθαι. Ἔφη οὖν ταῦτα ποιήσειν.

Σεύθης δὲ ὁ Θραξ πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενο- § 5 - 6
φῶντα συμπροθυμεῖσθαι, ὅπως διαβῆ τὸ στράτευμα, καὶ ἔφη
οὐ μεταμελήσειν αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι. Ὁ δ' εἶπεν·
« Ἀλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαβήσεται· τούτου ἕνεκα μὴδὲν
τελείτω μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μὴδενί· ἐπειδὴν δὲ διαβῆ, ἐγὼ
μὲν ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας καὶ ἐπικαιρίους
ὄντας προσφερέσθω, ὡς ἂν αὐτῷ δοκῆ ».

§ 7 - 10

Ἐκ τούτου διαβαίνουσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον οἱ στρατιῶται. Καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκήρυξε δὲ λαβόντας τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξιέναι, ὡς ἀποπέμψων τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσων. Ἐνταῦθα οἱ στρατιῶται ἤχθηοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζεσθαι εἰς τὴν πορείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. Καὶ ὁ Ξενοφῶν, Κλεάνδρῳ τῷ ἀρμοστῇ ξένος γεγενημένος, προσελθὼν ἠσπάζετο αὐτὸν ὡς ἀποπλευσόμενος ἤδη. Ὁ δὲ αὐτῷ λέγει· « Μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μή », ἔφη, « αἰτίαν ἔξεις, ἐπεὶ καὶ νῦν τινες ἤδη σὲ αἰτιῶνται, ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρχεται τὸ στράτευμα ». Ὁ δ' εἶπεν· « Αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ τούτου, ἀλλ' οἱ στρατιῶται αὐτοί, οἱ ἐπισιτισμοῦ δεόμενοι ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον ». « Ἄλλ' ὅμως », ἔφη, « ἐγὼ σοι συμβουλεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς συμπορευσόμενον, ἐπειδὴν δ' ἔξω γένηται τὸ στράτευμα, τότε ἀπαλλάττεσθαι ». « Ταῦτα τοίνυν », ἔφη ὁ Ξενοφῶν, « ἐλθόντες πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα ». Οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον ταῦτα.

§ 11 - 14

Ὁ δὲ ἐκέλευεν οὕτω ποιεῖν καὶ ἐξιέναι τὴν ταχίστην συσκευασαμένους καὶ προσανειπεῖν, ὃς ἂν μὴ παρῆ εἰς τὴν ἔξετασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται. Ἐνταῦθεν ἐξῆσαν οἱ τε στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἄρδην πάντες πλὴν ὀλίγων ἔξω ἦσαν, καὶ Ἐτεόνικος εἰστήκει παρὰ τὰς πύλας, ὡς, ὁπότε ἔξω γένοιτο πάντες, συγκλείσων τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλῶν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἔλεξε· « Τὰ μὲν ἐπιτήδεια », ἔφη, « λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρακίων κωμῶν· εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια· λαβόντες δὲ πορεύεσθε εἰς Χερρόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσει ». Ἐπακούσαντες δὲ τινες τῶν στρατιωτῶν ταῦτα ἢ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. Καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πότερα

πολέμιος εἶη ἢ φίλος, καὶ πότερα διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους δέοι πορεύεσθαι ἢ κύκλῳ διὰ μέσης τῆς Θωράκης.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες § 15 - 17 τὰ ὄπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὴν πόλιν εἰσιόντες. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον προσθέοντας τοὺς ὀπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. Οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας καὶ ἔλεγον, ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς πολεμίους· κατασχίσειν τε τὰς πύλας ἔφασαν, εἰμὴ ἐκόντες ἀνοίξουσιν. Ἄλλοι δὲ ἔθεον ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ τὴν χηλὴν τὸ τεῖχος ὑπερβάντες εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δέ, οἱ ἔτι ἐτύγγανον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν, ὡς ὀρῶσι τὰ ἐπὶ ταῖς πύλαις πράγματα, διακόπτοντες ταῖς ἀξίαις τὸν μοχλόν, ἀναπεταννύασι τὰς πύλας, οἱ δ' εἰσπίπτουσιν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὡς εἶδε τὰ γινόμενα, δείσας, μὴ ἐφ' ἀρ- § 18 - 20 παγὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήκεστα κακὰ γένοιτο τῇ πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ συνεισπίπτει εἴσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. Οἱ δὲ Βυζάντιοι, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βίᾳ εἰσπίπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οἱ μὲν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε, ὅσοι δὲ ἔνδον ἐτύγγανον ὄντες, ἔξω, οἱ δὲ καθεῖλκον τὰς τριήρεις, ὡς ἐν ταῖς τριήρεσι σφάζοντο, πάντες δὲ ὤοντο ἀπολωλέναι, ὡς ἐαλωκυίας τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀποφεύγει. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος καταδραμὼν ἐπὶ θάλατταν ἐν ἀλιευτικῷ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ εὐθύς μεταπέμπεται ἐκ Καλχηδόνος φρουροὺς· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει σχεῖν τοὺς ἄνδρας.

Οἱ δὲ στρατιῶται, ὡς εἶδον Ξενοφῶντα, προσπίπτουσι § 21 - 24 πολλοὶ αὐτῷ καὶ λέγουσι· « Νῦν σοι ἔξεςτιν, ᾧ Ξενοφῶν, ἀνδρὶ γενέσθαι. Ἐχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρήματα, ἔχεις ἄνδρας τοσοῦτους. Νῦν ἄν, εἰ βούλοιο, σὺ τε ἡμᾶς ὀνήσαις

καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν ». Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Ἄλλ' εὖ γε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τούτων ἐπιθυμεῖτε, θέσθε τὰ ὄπλα ἐν τάξει ὡς τάχιστα ». Καὶ αὐτὸς τε παρηγγύα ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευε παρεγγυᾶν. Οἱ δὲ αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ταττόμενοι οἷ τε ὀπλιῖται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς ὄκτω ἔγένοντο καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρασ ἐκάτερον παρεδεδραμήκεσαν. Τὸ δὲ χωρίον, τὸ Θράκιον καλούμενον, ὡς κάλλιστον ἐκτάξασθαι ἐστίν, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν.

§ 25 Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὄπλα καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφῶν τὴν στρατιάν καὶ λέγει τάδε· « Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε δεινὰ πάσχειν ἐξαπατώμενοι, οὐ θαυμάζω. Ἦν δὲ τῷ θυμῷ χαριζώμεθα καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς ἐξαπάτης τιμωρησώμεθα καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν διαρπάσωμεν, ἐνθυμεῖσθε, ἃ ἔσται ἐντεῦθεν.

§ 26 - 27 » Πολέμιοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίους καὶ τοῖς συμμάχοις. Οἷος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο, εἰκάζειν δὴ ἔξεστιν ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. Ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔχοντες τριῆρεις τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις οὐκ ἐλάττους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ προσόδου οὔσης κατ' ἐναυτὸν ἀπὸ τε τῶν ἐνδήμων καὶ τῆς ὑπερορίας οὐ μεῖον χιλίων ταλάντων· ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἀπασῶν καὶ ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν, ἔχοντες κατεπολεμήθημεν οὕτως, ὡς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε.

§ 28 » Νῦν δὲ δὴ τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν, Λακεδαιμονίων μὲν καὶ τοὺς ἀρχαίους συμμάχους ἔχόντων, Ἀθηναίων δὲ καὶ τῶν ἐκείνοις τότε συμμάχων πάντων Λακεδαιμονίους προσγε-

γενημένων, Τισσαφέρνους δὲ καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάντων πολεμίων ἡμῖν ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω βασιλέως, ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα ; Τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων, ἔστι τις οὕτως ἄφρων, ὅστις οἴεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι ;

» Μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχροῦς ἀπολώμεθα πο- § 29 - 31
λέμιοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις φίλοις τε καὶ οἰκείοις. Πάντες γὰρ οὗτοι ἐν ταῖς πόλεσιν εἰσι ταῖς ἐφ' ἡμᾶς στρατευσομέναις, καὶ δικαίως, εἰ βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα κρατοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ πόλιν πρῶτην, εἰς ἣν ἤλθομεν, ἐκπορθήσομεν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν εὐχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιθεῖν ὑφ' ὑμῶν γεγόμενα, μυρίας κατὰ τῆς γῆς ὀργυιάς γενέσθαι. Καὶ ὑμῖν δὲ συμβουλεύω Ἑλλήνας ὄντας τοῖς τῶν Ἑλλήνων προεστηκόσι πειθομένους πειρᾶσθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν. Ἐάν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀδικουμένους τῆς γοῦν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. Καὶ νῦν μοι δοκεῖ πέμψαντας Ἀναξιβίῳ πρέσβεις εἰπεῖν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες εἰσεληλύθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' εὐρησόμενοι, ἦν δυνώμεθα, παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι, εἰ δὲ μὴ, δηλώσοντές γε, ὅτι οὐκ ἐξαπατῶμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα ».

Ταῦτα ἔδοξε καὶ πέμπουσιν Ἱερώνυμόν τε Ἡλεῖον ἐ- § 32
ροῦντα ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλήσιον Ἀχαιόν.
Οἱ μὲν ταῦτα ὥχοντο ἐροῦντες.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὸ στρατεύμα, παρουσιάζεται δὲ εἰς αὐτὸ κάποιος Θηβαῖος τυχοδιώκτης, ὁ Κοιρατάδας, ὁ ὁποῖος ὑπόσχεται νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἑλλήνας εἰς τὸ Δέλτα τῆς Θράκης, παρέχων εἰς αὐτοὺς ἄφθονα τὰ τροφίμα· οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ ὁ Ἀναξιβίος οὐδὲν ὠρισμένον ἀπήντησε, δέχονται τὸν Κοιρατάδαν ὡς στρατηγὸν καὶ ἐξέρχονται ἐκ τοῦ Βυζαντίου· ἀλλ' ὁ Κοιρατάδας, ἐπειδὴ δὲν ἠδύ-

νατο νὰ παρέχη τροφήν δι' ὅλον τὸ στράτευμα, παραιτεῖται ἀπὸ τὴν στρατηγίαν καὶ ἀναχωρεῖ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κοιρατάδα τὸ στράτευμα διέμενεν εἰς κώμας τῆς Θράκης κειμένας πέριξ τοῦ Βυζαντίου καὶ δὲν ἐγνώριζεν εἰς ποῖον μέρος νὰ διευθιθῆ. Οἱ στρατηγοὶ ἐδιχονόουν, διότι ἄλλος μὲν ἤθελε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Σεύθην, τὸν ἡγεμόνα τῆς Θράκης, ἄλλος δὲ εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, ἄλλος δὲ ἤθελε νὰ διαβιβασθῆ πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ φθάνει εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ ἀρμοστής Ἀρίσταρχος ὡς διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου καὶ ὁ ναύαρχος Πῶλος ὡς διάδοχος τοῦ Ἀναξιβίου· τῇ συμβουλῇ τοῦ τελευταίου πωλεῖ ὁ Ἀρίσταρχος 400 ὑπολειφθέντας εἰς τὸ Βυζάντιον στρατιώτας τοῦ Κύρου. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος, ἀφοῦ ἐπλευσεν εἰς τὸ Πάριον μαζὶ μὲ τὸν Ξενοφῶντα, ἀποστέλλει εἰς τὸν Φαρνάβαζον ἀπεσταλμένους, διὰ νὰ τοῦ ὑπενθυμίσῃ, ὅτι τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ. Ἀλλ' ὁ Φαρνάβαζος, ἀφοῦ ἔμαθεν, ὅτι ἦλθεν ἄλλος ἀρμοστής εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀναξίβιος δὲν ἦτο πλέον ναύαρχος, οὐδὲν μὲν ἀποκρίνεται εἰς τὸν Ἀναξίβιον, διεξάγει δὲ μὲ τὸν Ἀρίσταρχον διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ Κυρίου στρατεύματος. Τότε ὁ Ἀναξίβιος, διὰ νὰ ἐκδικηθῆ, παρακινεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στράτευμα καί, ἀφοῦ ὀδηγήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους εἰς τὴν Πέρινον, νὰ διαβιβάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Φαρναβάζου.

Ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στράτευμα, οἱ δὲ στρατιῶται τὸν ὑποδέχονται μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ εὐθὺς τὸν ἀκολουθοῦν, προθυμότατοι νὰ διαβιβασθοῦν ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀλλ' ὁ νέος ἀρμοστής Ἀρίσταρχος, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν Φαρνάβαζον, ἐμποδίζει αὐτοὺς νὰ διαβιβασθοῦν.

Εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν εὗρεθεις ὁ Ξενοφῶν μεταβαίνει μαζὶ μὲ ἄλλους στρατιώτας εἰς τὸν Σεύθην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπανειλημμένως εἶχε παρακληθῆ νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ στράτευμα. Ὁ Σεύθης, ἐπειδὴ ἐπεθύμει νὰ ἀνακτήσῃ τὴν πατρικὴν του ἀρχὴν, τὴν ὁποίαν εἶχε στερηθῆ, ὑπόσχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι καὶ μεγάλους μισθοὺς καὶ χώραν καὶ ἄλλα θὰ δώσῃ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἔὰν τὸν βοηθήσουν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του.]

**22. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθη
καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον.**

(3, 1 - 33)

Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπή- § 1 - 2
λαυνον· καὶ πρὸ ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἀπήγ-
γειλαν ἕκαστοι τοῖς πέμψασιν. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, ὁ μὲν
'Αρίσταρχος πάλιν ἐκάλει τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς· τοῖς
δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἀρίσταρχον ὁδὸν ἐᾶσαι, τὸ δὲ στρά-
τευμα συγκαλέσαι. Καὶ συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος·
οὔτοι δὲ ἀπεῖχον ὡς δέκα στάδια.

Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἀναστὰς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· « Ἄν- § 3 - 6
δρες, διαπλεῖν μὲν, ἐνθα βουλόμεθα, Ἀρίσταρχος τριήρεις
ἔχων κωλύει· ὥστε εἰς πλοῖα οὐκ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν· οὔτος δὲ
αὐτὸς κελεύει εἰς Χερρόνησον βία διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους πορεύ-
εσθαι· ἦν δὲ κρατήσαντες τούτου ἐκεῖσε ἔλθωμεν, οὔτε πωλή-
σειν ἔτι ὑμᾶς φησιν, ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε ἐξαπατήσεσθαι
ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθόν, οὔτε περιόψεσθαι ἔτι, ὥσπερ
νυνί, δεομένους τῶν ἐπιτηδείων. Οὔτος μὲν ταῦτα λέγει· Σεύ-
θης δὲ φησιν, ἂν πρὸς ἐκεῖνον ἦητε, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς. Νῦν
οὖν σκέψασθε, πότερον ἐνθάδε μένοντες τοῦτο βουλευσεσθε
ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, ἐπεὶ
ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὥστε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ
ἀργυρίου ἐῷσι λαμβάνειν, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κώμας, ὅθεν
οἱ ἥττους ἐῷσι λαμβάνειν, ἐκεῖ, ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια, ἀκούον-
τας, ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται, αἰρεῖσθαι, ὅ,τι ἂν ἡμῖν δοκῇ κράτι-
στον εἶναι. Καὶ ὅτῳ », ἔφη, « ταῦτα δοκεῖ, ἀράτω τὴν χεῖρα ».
'Ανέτειναν ἅπαντες. « Ἀπιόντες τοίνυν », ἔφη, « συσκευά-
ζεσθε, καὶ ἐπειδὴν παραγγέλλῃ τις ἔπεσθε τῷ ἡγουμένῳ ».

Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἡγεῖτο, οἱ δ' εἶποντο. Νέων § 7 - 9
δὲ καὶ παρ' Ἀριστάρχου ἄγγελοι ἐπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ

δ' οὐχ ὑπήκουον. Ἐπεὶ δ' ὅσον τριάκοντα σταδίους προεληλύθησαν, ἀπαντᾷ Σεύθης. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἰδὼν αὐτὸν προσελάσασαι ἐκέλευσεν, ὅπως, ὅτι πλείστων ἀκουόντων, εἴποι αὐτῷ, ἃ ἐδόκει συμφέρειν. Ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, εἶπε Ξενοφῶν « Ἡμεῖς πορευόμεθα, ὅπου μέλλει ἕξειν τὸ στράτευμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων τοῦ Ἀριστάρχου αἰρησόμεθα, ἃ ἂν κράτιστα δοκῇ εἶναι. Ἦν οὖν ἡμῖν ἡγήση, ὅπου πλεῖστά ἐστιν ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομιοῦμεν ξενίζεσθαι ». Καὶ ὁ Σεύθης ἔφη· « Ἀλλὰ οἶδα κόμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ ἐπιτήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν οὐ πολὺ ». « Ἡγοῦ τοίνυν », ἔφη ὁ Ξενοφῶν.

§ 10 - 12 Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δειλῆς, συνῆλθον οἱ στρατιῶται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· « Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν στρατεῦσθαι σὺν ἐμοὶ καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν δώσειν τοῖς στρατιώταις κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα· ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. Σιτία δὲ καὶ ποτά, ὡσπερ καὶ νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἔχετε· ὅποσα δ' ἂν ἀλίσκεται, ἀξιόσω αὐτὸς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατιθέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν πορίζω. Καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ ἐσόμεθα διώκειν καὶ ἀναζητεῖν· ἂν δὲ τις ἀνθιστῆται, σὺν ὑμῖν πειρασόμεθα χειροῦσθαι ». Ἐπήρετο ὁ Ξενοφῶν· « Πόσον δὲ ἀπὸ θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαί σοι τὸ στράτευμα ; » Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Οὐδαμῇ πλεῖον ἑπτὰ ἡμερῶν, μεῖον δὲ πολλαχῆ ».

§ 13 - 14 Μετὰ ταῦτα ἐδίδδοτο λέγειν τῷ βουλομένῳ· καὶ ἔλεγον πολλοὶ κατὰ ταῦτά, ὅτι παντὸς ἄξια λέγει Σεύθης· χεიმῶν γὰρ ἦν καὶ οὔτε οἶκαδε ἀποπλεῖν τῷ τοῦτο βουλομένῳ δυνατόν ἦν, διαγενέσθαι τε ἐν φιλίᾳ οὐχ οἶόν τε, εἰ δέοι ὠνούμενους ζῆν, ἐν δὲ τῇ πολεμίᾳ διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφαλέστερον μετὰ Σεύθου ἢ μόνους. ὄντων δ' ἀγαθῶν τοσοῦτων, εἰ μισθὸν προσλήψοιντο, εὐρημα ἐδόκει εἶναι. Μετὰ ταῦτα

εἶπεν ὁ Ξενοφῶν· « Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μή, ἐπιψηφίω ἐγὼ ταῦτα ». Ἐπεὶ δὲ οὐδείς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε, καὶ ἔδοξε ταῦτα. Εὐθύς δὲ Σεύθη εἶπεν, ὅτι συστρατεύσονται αὐτῷ.

Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τάξεις ἐσκήνησαν, στρα- § 15 - 17
τηγούς δὲ καὶ λοχαγούς ἐπὶ δεῖπνον Σεύθης ἐκάλεσε, πλησίον κώμην ἔχων. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις ἦσαν ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες, Ἡρακλείδης τις Μαρωνείτης, ὃς ἦν ἐκεῖ, προσιών ἐνὶ ἐκάστω, οὐστίνας ᾤετο ἔχειν τι δοῦναι Σεύθη, πρῶτον μὲν πρὸς Παριανούς τινας, οἳ παρῆσαν φιλίαν διαπραξόμενοι πρὸς Μήδοκον, τὸν Ὀδρουσῶν βασιλέα, καὶ δῶρα ἄγοντες αὐτῷ τε καὶ τῇ γυναικί, ἔλεγεν, ὅτι Μήδοκος μὲν ἄνω εἶη δώδεκα ἡμερῶν ἀπὸ θαλάττης ὁδόν, Σεύθης δ', ἐπεὶ τὸ στρατευμα τοῦτο εἴληφεν, ἄρχων ἔσοιτο ἐπὶ θαλάττῃ. « Γείτων οὖν ὧν ἰκανώτατος ἔσται ὑμᾶς καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν. Ἦν οὖν σωφρονῆτε, τούτῳ δώσετε, ὅ,τι ἂν ἄγητε· καὶ ἄμεινον ὑμῖν διακίεσεται ἢ ἐὰν Μηδόκῳ, τῷ πρόσω οἰκοῦντι, διδῶτε ». Τούτους μὲν οὕτως ἔπειθεν.

Αὐθις δὲ Τιμασίῳ τῷ Δαρδανεῖ προσελθόν, ἐπεὶ ἤκου- § 18 - 20
σεν αὐτῷ εἶναι καὶ ἐκπώματα καὶ τάπιδας βαρβαρικός, ἔλεγεν, ὅτι νομίζοιτο, ὁπότε ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι Σεύθης, δωρεῖσθαι αὐτῷ τοὺς κληθέντας. « Οὗτος δ' ἦν μέγας ἐνθάδε γένηται, ἰκανὸς ἔσται σε καὶ οἴκαδε καταγαγεῖν καὶ ἐνθάδε πλούσιον ποιῆσαι ». Τοιαῦτα παρῆνει ἐκάστω προσιών. Προσελθὼν δὲ καὶ Ξενοφῶντι ἔλεγε· « Σὺ καὶ πόλεως μεγίστης εἶ καὶ παρὰ Σεύθη τὸ σὸν ὄνομα μέγιστόν ἐστι, καὶ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἴσως ἀξιώσεις καὶ τείχη λαμβάνειν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων ἔλαβον, καὶ χώραν· ἄξιον οὖν σοι καὶ μεγαλοπρεπέστατα τιμῆσαι Σεύθη. Εὐνοὺς δέ σοι ὧν παραινῶ· εὖ οἶδα γάρ, ὅτι, ὅσῳ ἂν μείζω τούτῳ δωρήσῃ, τοσοῦτῳ μείζω ὑπὸ τούτου ἀγαθὰ πείσει ». Ἀκούων ταῦτα Ξενοφῶν ἠπέρει· διεβεβήκει γὰρ ἐκ Παρίου οὐκ ἔχων, εἰ μὴ παῖδα καὶ ἐφόδιον.

§ 21 - 22 Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον τῶν ἑταίρων τε Θρακῶν οἱ κράτιστοι τῶν παρόντων καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ πρέσβεις, ὅσοι παρῆσαν ἀπὸ πόλεως, ἐκαθέζοντο μὲν κύκλῳ ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἔπειτα δὲ τρίποδες εἰσηνέχθησαν πᾶσιν· οὗτοι δ' ἦσαν κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων, καὶ ἄρτοι ζυμῖται μεγάλοι προσπεπερονημένοι ἦσαν πρὸς τοῖς κρέασι. Μάλιστα δ' αἱ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους αἰεὶ ἐτίθεντο· νόμος γὰρ ἦν. Καὶ πρῶτος τότε ἐποίει Σεύθης ἀνελόμενος τοὺς ἑαυτῷ παρακειμένους ἄρτους διέκλα κατὰ μικρὸν καὶ ἐρρίπτει, οἷς αὐτῷ ἐδόκει, καὶ τὰ κρέα ὡσαύτως, ὅσον μόνον γεύσασθαι ἑαυτῷ καταλιπών. Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ κατὰ ταῦτα ἐποίουν, καθ' οὓς αἱ τράπεζαι ἔκειντο.

§ 23 - 25 Ἄρκας δὲ τις, Ἀρύστας ὄνομα, φαγεῖν δεινός, τὸ μὲν διαρριπτεῖν εἷα χαίρειν, λαβὼν δὲ εἰς τὴν χεῖρα ὅσον τριχόινικον ἄρτον καὶ κρέα θέμενος ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδείπνει. Κέρατα δὲ οἴνου περιέφερον, καὶ πάντες ἐδέχοντο· ὁ δ' Ἀρύστας, ἐπεὶ παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἦκεν, εἶπεν ἰδὼν τὸν Ξενοφῶντα οὐκέτι δειπνοῦντα, « Ἐκείνω », ἔφη, « δός· σχολάζει γὰρ ἤδη, ἐγὼ δὲ οὐδέπω ». Ἀκούσας Σεύθης τὴν φωνὴν ἠρώτα τὸν οἰνοχόον, τί λέγει. Ὁ δὲ οἰνοχόος εἶπεν· ἑλληνίζειν γὰρ ἠπίστατο. Ἐνταῦθα μὲν δὴ γέλωσ ἐγένετο.

§ 26 - 28 Ἐπεὶ δὲ προὔχωρει ὁ πότος, εἰσῆλθεν ἀνὴρ Θραξ ἵππον ἔχων λευκόν, καὶ λαβὼν κέρας μεστὸν εἶπε· « Προπίνω σοι, ὦ Σεύθη, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι, ἐφ' οὗ καὶ διώκων, ὃν ἂν ἐθέλης, αἰρήσεις καὶ ἀποχωρῶν οὐ φοβήσει τὸν πολέμιον ». Ἄλλος παῖδα εἰσαγαγὼν οὕτως ἐδωρήσατο προπίνων, καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί. Καὶ Τιμασίων προπίνων ἐδωρήσατο φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ τάπιδα ἀξίαν δέκα μνῶν. Γνήσιππος δὲ τις Ἀθηναῖος ἀναστάς εἶπεν, ὅτι ἀρχαῖος εἶη νόμος κάλλιστος τοὺς μὲν ἔχοντας διδόναι τῷ βασιλεῖ τιμῆς

ένεκα, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι διδόναι τὸν βασιλέα « ἵνα καὶ ἐγώ », ἔφη, « ἔχω σοι δωρεῖσθαι καὶ τιμᾶν ».

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἠπορεῖτο, τί ποιήσει· καὶ γὰρ ἐτύγχανεν § 29 - 31 ὡς τιμώμενος ἐν τῷ πλησιαιτάτῳ δίφρῳ Σεύθῃ καθήμενος. Ὁ δὲ Ἡρακλείδης ἐκέλευεν αὐτῷ τὸ κέρας ὀρέξαι τὸν οἰνοχόον. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀνέστη δεξάμενος τὸ κέρας καὶ εἶπεν « Ἐγὼ δέ σοι, ὦ Σεύθῃ, δίδωμι ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἔμοους τούτους ἐταίρους φίλους πιστούς, καὶ οὐδένα ἄκοντα, ἀλλὰ πάντας μᾶλλον ἔτι ἐμοῦ σοι βουλομένους φίλους εἶναι. Καὶ νῦν πάρεισιν οὐδέν σε προσαιτοῦντες, ἀλλὰ καὶ προϊέμενοι καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύειν ἐθέλοντες· μεθ' ὧν, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι, πολλὴν χώραν τὴν μὲν ἀπολήψει πατρῶαν οὔσαν, τὴν δὲ κτήσει, πολλοὺς δὲ ἵππους, πολλοὺς δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας κατακτήσει, οὓς οὐ λήξεσθαί σε δεήσει, ἀλλ' αὐτοὶ φέροντες παρέσονται πρὸς σέ δῶρα ». Ἀναστάς ὁ Σεύθῃς συνεξέπτε τῷ Ξενοφῶντι.

Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθον κέρασί τε οἷσις σημαίνουσιν αὐ- § 32 - 33 λοῦντες καὶ σάλπιγξιν ὠμοβοείαις ῥυθμούς τε καὶ οἶον μαγάδιδι σαλπίζοντες. Καὶ αὐτὸς Σεύθῃς ἀναστάς ἀνέκραγέ τε πολεμικὸν καὶ ἐξήλατο, ὥσπερ βέλος φυλαττόμενος, μάλα ἔλαφρῶς. Εἰσῆσαν δὲ καὶ γελωτοποιοί.

[Μετὰ τὸ δεῖπνον περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οἱ λοχαγοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ Σεύθῃς καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπιπίπτουν ἀνεπίστως κατὰ τῶν κωμῶν τῶν πολεμίων καὶ πολλὰ μὲν ἀνδράποδα, πολλὰ δὲ ζῶα συλλαμβάνουν.

Τὴν ἐπομένην ὁ Σεύθῃς κατακαίει τὰς κώμας καὶ στρατοπεδεύει εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θυνῶν· οἳτοι δέ, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, ἐγκαταλείπουν τὰς κώμας τῶν καὶ καταφεύγουν εἰς τὰ ὄρη. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας συνάπτουν εἰρήνην μὲ τὸν Σεύθῃν καὶ δίδουν ὀμήρους. Ἀλλὰ κατὰ τινα νύκτα κατελθόντες ἐκ τοῦ ὄρους οἱ Θυνοὶ ἐπιτίθενται κατὰ τινος ὑπ' αὐτὸ ἐψηλότερον κειμένης κώμης, ὅπου κατεσκήνωνεν ὁ Ξενοφῶν, καὶ πυρπολοῦν αὐτήν.

Τὴν ἐπομένην ὁ Ξενοφῶν μὲ τὸν στρατὸν του καὶ μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Σεύθου καὶ μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν Ὀδρυσῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον προσέλθει εἰς τὸν Σεύθην, ἐκστρατεύει εἰς τὸ ὄρος, ὅπου εἶχον καταφύγει οἱ Θυνοί. Οὗτοι, ὅτε ἀπὸ τοῦ ὄρους εἶδον νὰ ἐπέρχεται ἐναντίον των τόσον πολυ-ἀριθμος στρατός, φοβηθέντες καταβαίνουν καὶ μὲ παρακλήσεις ζητοῦν καὶ συνομολογοῦν εἰρήνην μὲ τὸν Σεύθην.

Οἱ Ἕλληνας μὲ τὸν Σεύθην, ἀφοῦ διέβησαν τὰ ὄρη, ἔρχονται εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα τῆς Θυράκης πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἐδῶ γεννῶνται δυσαρέσκεια μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Σεύθου, διότι ὁ ταμίας τοῦ Σεύθου Ἡρακλείδης κατεκράτησε μέρος τοῦ μισθοῦ τῶν Ἑλλήνων. Τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ξενοφῶντος αἱ δυσαρέσκεια διελύθησαν καὶ ἐκστρατεύουν ὅλοι μαζί εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν πλησίον τοῦ Εὐξείνου Πόντου κειμένην χώραν μέχρι τοῦ Σαλμυδησοῦ. Ταύτην δὲ ἀφοῦ ὑπέταξαν, ἐπιστρέφουν καὶ στρατοπεδεύουν πλησίον τῆς Σηλυβρίας. Ἐδῶ ὁ Σεύθης, ἐπειδὴ ἐνόμισεν, ὅτι δὲν ἐχρειάζετο πλέον τοὺς Ἕλληνας, ἔπαυσε νὰ παρέχῃ μισθόν.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἀποφασίζουσι οἱ Λακεδαιμόνιοι νὰ βοηθήσουν τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἑλληνικὰς πόλεις κατὰ τοῦ Τισσαφέρους καὶ ἀποστέλλουσι μὲ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐφεσον τὸν Θίβρωνα. Οὗτος ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀρκετὸν στρατὸν, στέλλει δύο ἄνδρας εἰς τὴν Θυράκην, διὰ νὰ μισθώσουν ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς Ἕλληνας.

Ὅτε ἔμαθον τοῦτο ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης, οἱ ὅποιοι ἐπεθύμουν νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ὀδηγοῦν τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ στρατέυμα. Οἱ στρατιῶται μετ' εὐχαριστήσεως ἀκούουσι τὰς προτάσεις τῶν ἀπεσταλμένων, μερικοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἀρκάδων καὶ κατηγοροῦν τὸν Ξενοφῶντα, διότι δῆθεν ἐξ αἰτίας του τὸ στρατέυμα, ἐνῶ θὰ ἠδύνατο νὰ εὐρίσκειται ἐν Ἀσίᾳ μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἠναγκάσθη νὰ ὑπηρετῇ ἐν μέσῳ πολλῶν κακουχιῶν τὸν Σεύθην, ὅστις αὐτὸν μὲν ἔκαμε πλουσιώτατον, τὸν δὲ μισθὸν τῶν στρατιωτῶν ἀποστειρεῖ.

Ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει τὴν κατηγορίαν αὐτὴν διὰ πειστικωτάτου λόγου. Κατόπιν ὁμιλοῦν καὶ ἄλλοι ὑπὲρ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἀπαιτοῦν νὰ εἰσπραχθῇ ὁ μισθός, τὸν ὅποιον κατεκράτει ὁ Σεύθης. Ταῦτα ἀκούσαντες ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης ἀπῆλθον ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον· ὁ δὲ Σεύθης ματαίως προσεπάθησε διὰ πολλῶν ὑποσχέσεων νὰ κρατήσῃ τὸν Ξενοφῶντα μετὰ χιλίων ὀπλιτῶν.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνας κατασκηρῶνουν εἰς κόμας, ἀπὸ τὰς ὁ-

ποιίας ἐσκόπειον, ἀφοῦ προμηθευτοῦν ἀφθονώτατα τὰ πρὸς συντήρησίν των, νὰ κατέλθουν εἰς τὴν θάλασσαν· αἱ δὲ κῶμαι αὗται εἶχον δωρηθῆ ἀπὸ τὸν Σεύθην εἰς τὸν Μηδοσάδην. Οὗτος, ἐπειδὴ ἔβλεπεν, ὅτι αἱ κῶμαι τοῦ ἐλεηλατοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀπαιτεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ Σεύθου νὰ μὴ λεηλατοῦν αὐτὰς καὶ ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς χώρας του.

Ὁ Ξενοφῶν ὁμιλεῖ πρὸς τὸν Μηδοσάδην μετὰ πολλῆς πικρίας, διότι οὗτος λέγει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν χώραν, τὴν ὁποίαν ἄνευ αὐτῶν δὲν θὰ εἶχεν ὁ Σεύθης· τὸν παραπέμπει δὲ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, τοὺς ἄρχοντας τοῦ στρατεύματος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτησαν ἀπειλητικῶς νὰ δοθῆ εἰς τὸ στράτευμα ὁ ὀφειλόμενος μισθός, ὁ Μηδοσάδης προτείνει νὰ ἀναθέσουν τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν Σεύθην.

Ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν εἰς τὸν Σεύθην ἀποδεικνύει δι' ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων, ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον του καὶ ἡ εὐημερία τοῦ κράτους του ὑπαγορεύουν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑποχρεώσεις του. Ὁ Σεύθης πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ξενοφῶντος ἀποδίδει τὰ ὀφειλόμενα, τὰ ὁποῖα οἱ Λακεδαιμόνιοι παραδίδουν εἰς τὸ στράτευμα.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἠτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν καταπέθουν νὰ παραμείνῃ, ἕως ὅτου παραδώσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Θίβρωνα.]

23. Ἐπιστροφή εἰς τὴν Ἀσίαν. Παράδοσις τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Θίβρωνα.

(8, 1 - 8, 24)

Ἐντεῦθεν διέπλευσεν εἰς Λάμψακον, καὶ ἀπαντᾷ τῷ Ξε- § 1 - 4
νοφῶντι Εὐκλείδης, μάντις Φλειάσιος, ὁ Κλεαγόρου υἱός· οὗτος συνήδετο τῷ Ξενοφῶντι, ὅτι ἐσέσωστο, καὶ ἠρώτα αὐτὸν, πόσον χρυσίον ἔχει. Ὁ δ' αὐτῷ ἐπομόσας εἶπεν ἢ μὴν ἔξειν μηδὲ ἐφόδιον, εἰ μὴ ἀπόδοιτο τὸν ἵππον καὶ ἂ ἀμφ' αὐτὸν εἶχεν. Ὁ δ' αὐτῷ οὐκ ἐπίστευεν. Ἐπεὶ δ' ἔπεμψαν Λαμψακηνοὶ ξένια τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἔθυσεν τῷ Ἀπόλλωνι, παρεστήσατο τὸν Εὐκλείδην· ἰδὼν δὲ τὰ ἱερά ὁ Εὐκλείδης εἶπεν,

ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ εἶναι χρήματα. « Ἄλλ' οἶδα », ἔφη, « ὅτι, κὰν μέλλῃ ποτὲ ἔσεσθαι, φαίνεται τι ἐμπόδιον, ἂν μὴδὲν ἄλλο, σὺ σαυτῷ ». Συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐμπόδιος γὰρ σοι ὁ Ζεὺς ὁ μελιχίος ἐστι », καὶ ἐπή-
 ρετο, εἰ ἤδη θύσειεν, « ὥσπερ οἴκοι », ἔφη, « εἰώθειν ἐγὼ ὑμῖν
 θύεσθαι καὶ ὀλοκαυτεῖν ». Ὁ δ' οὐκ ἔφη, ἐξ ὅτου ἀπεδήμησε,
 τεθυκέναι τούτῳ τῷ θεῷ. Συνεβούλευσεν οὖν αὐτῷ θύεσθαι,
 ὥσπερ εἰώθει, καὶ ἔφη συνοίσειν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

§ 5 - 6 Τῇ δὲ ὕστεραία, ὁ Ξενοφῶν προελθὼν εἰς Ὀφρύνιον
 ἐθύετο καὶ ὀλοκαυτεῖ χοίρους τῷ πατρίῳ νόμῳ καὶ ἐκαλλιέ-
 ρει. Καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίων καὶ Ναυσικλειδῆς
 χρήματα δώσοντες τῷ στρατεύματι, καὶ ξενοῦνται τῷ Ξενο-
 φῶντι καὶ ἵππον, ὃν ἐν Λαμφάκῳ ἀπέδοτο πεντήκοντα δα-
 ρεικῶν, ὑποπτεύοντες αὐτὸν δι' ἔνδειαν πεπρακέναι, ὅτι ἤ-
 κουον αὐτὸν ἤδεσθαι τῷ ἵππῳ, λυσάμενοι ἀπέδοσαν καὶ τὴν
 τιμὴν οὐκ ἤθελον ἀπολαβεῖν.

§ 7 - 8 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ τῆς Τρωάδος καὶ ὑπερβάντες
 καὶ Ἰδὴν εἰς Ἄντανδρον ἀφικνοῦνται πρῶτον, εἶτα παρὰ
 θάλατταν πορευόμενοι τῆς Μυσίας εἰς Θήβης πεδίον. Ἐντεῦ-
 θεν δι' Ἀδραμυττίου καὶ Κυτωνίου εἰς Καῖκου πεδίον ἐλ-
 θόντες Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

§ 24 Ἐν τούτῳ Θίβρων παραγενόμενος παρέλαβε τὸ στρα-
 τευμα καὶ συμμείζας αὐτὸ τῷ ἄλλῳ Ἑλληνικῷ ἐπολέμει πρὸς
 Τισσαφέρνην καὶ Φαρνάβαζον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Επισημαίνεται ότι η παρούσα έκθεση αφορά αποκλειστικά το αντικείμενο που καθορίζεται στην περίληψη. Ο σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι να ενημερώσει το ενδιαφερόμενο κοινό για την κατάσταση της υγείας των παιδιών που έχουν υποστεί από το νόσημα. Η έκθεση αυτή δεν αποτελεί συστάση ή προτροπή για οποιαδήποτε ενέργεια, αλλά απλά ενημερωτικό υλικό. Το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί να ζητήσει περισσότερες πληροφορίες από τον υπεύθυνο ιατρό του νοσοκομείου ή από τον υπεύθυνο ιατρό της τοπικής Υπηρεσίας Υγείας.

1.1. Η ομάδα εργασίας που συγκροτήθηκε για τον σκοπό της παρούσας έκθεσης, αποτελείται από μέλη της Π.Υ.Π.Α. και της Ε.Π.Ε.Υ.Α. Η ομάδα εργασίας μετείχε σε συνεδρίαση την 20.08.2012 με θέμα: «Προβλεπόμενες ενέργειες για την αντιμετώπιση των παιδιών που έχουν υποστεί από το νόσημα». Στην συνεδρίαση αυτή, αποφασίστηκε να εκδοθεί η παρούσα έκθεση, η οποία θα ενημερώνει το ενδιαφερόμενο κοινό για την κατάσταση της υγείας των παιδιών που έχουν υποστεί από το νόσημα.

1.2. Η ομάδα εργασίας μετείχε σε συνεδρίαση την 20.08.2012 με θέμα: «Προβλεπόμενες ενέργειες για την αντιμετώπιση των παιδιών που έχουν υποστεί από το νόσημα». Στην συνεδρίαση αυτή, αποφασίστηκε να εκδοθεί η παρούσα έκθεση, η οποία θα ενημερώνει το ενδιαφερόμενο κοινό για την κατάσταση της υγείας των παιδιών που έχουν υποστεί από το νόσημα.

1.3. Τα τριάντα (30) παιδιά που έχουν υποστεί από το νόσημα, είναι: 15 αγόρια και 15 κορίτσια. Τα παιδιά αυτά είναι: 15 από τον νοσοκομείο Παιδιατρική Ανακωμάτωση και 15 από τον νοσοκομείο Παιδιατρική Ανακωμάτωση της Ε.Π.Ε.Υ.Α. Η ομάδα εργασίας μετείχε σε συνεδρίαση την 20.08.2012 με θέμα: «Προβλεπόμενες ενέργειες για την αντιμετώπιση των παιδιών που έχουν υποστεί από το νόσημα».

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

(1, 1 - 11)

§ 1 - 2. γίγνομαι τινος γεννῶμαι ἀπό τινα. — ὑποπτεύω τελευτήν τοῦ βίου προαισθάνομαι τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου. — τὼ παῖδε ἀμφοτέρω = τοὺς παῖδας ἀμφοτέρους. — παρῆναι, ἀπρμφ. τοῦ πάρεμι (παρὰ + εἶμι) εἶμαι παρών, παρευρίσκομαι. — μεταπέμπομαι προσκαλῶ. — ἀρχή ἢ χώρα, τὴν ὁποίαν διοικεῖ τις : ἡ σατραπεία. — σατράπης ἐλέγετο ὁ διοικητῆς μιᾶς ἐκ τῶν εἴκοσι μεγάλων διοικήσεων ἢ σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διηρημένον τὸ περσικὸν κράτος· ἡ σατραπεία τοῦ Κύρου περιελάμβανε τὴν Λυδίαν, τὴν Μεγάλην Φρυγίαν καὶ τὴν Καππαδοκίαν (βλ. χωρογρ. πίν.). — ἀπέδειξε, ἀόρ. τοῦ ἀποδείκνυμι διορίζω. — Καστωλὸς πόλις τῆς Λυδίας, πιθανῶς πλησίον τῶν Σάρδεων· ἡ πεδιάς τοῦ Καστωλοῦ (Καστωλοῦ πεδίον) ἦτο ὁ τόπος, ὅπου ἐγίνοντο κατ' ἔτος αἱ ἐπιθεωρήσεις τῶν στρατευμάτων τῆς σατραπείας τοῦ Κύρου. — Τισσαφέρνης σατράπης τῆς Καρίας. — ὀπλιταὶ ἐκαλοῦντο οἱ βαρέως ὠπλισμένοι πεζοὶ στρατιῶται· οὗτοι ἔφερον κράνος, θώρακα, κνημῖδας, ξίφος, ἀσπίδα καὶ δόρυ (βλ. πίν. III ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — Παρράσιος ὁ ἐκ τῆς Παρρασίας, χώρας τῆς Ἀρκαδίας. — ἄρχων ἀρχηγός.

§ 3. κατέστη, ἀόρ. ὀριστ. τοῦ καθίσταμαι· καθίσταμαι εἰς τὴν βασιλείαν γίνομαι βασιλεύς. — ἐπιβουλεύω τινὶ ἐπιβουλεύομαι τινα, σχεδιάζω κακὸν ἐναντίον τινός. — ἀποκτενῶν, μέλλ. μτχ. τοῦ ἀποκτείνω· ὡς ἀποκτενῶν με σκοπὸν νᾶ (τὸν) φονεῦσθαι. — ἔξαιτοῦμαί τινα ζητῶ ὡς ἰδικήν μου χάριν τὴν σωτηρίαν τινός : με τὰς παρακλήσεις μου σφῶζω τινά. — ἀποπέμπω ἀποστέλλω.

§ 4 - 5. ἀτιμάζομαι προσβάλλομαι, ἐντροπιάζομαι. — βουλεύομαι σκέπτομαι. — ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ πῶς νᾶ μὴ εἶναι ποτὲ πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. — δὴ ὡς

γνωστόν. — **ὑπάρχω** τινί εἶμαι ἐξ ἀρχῆς ὑπέρ τινος, ὑποστηρίζω τινά. — **φιλῶ** ἀγαπῶ. — **ἀφικνοῦμαι** ἔρχομαι. — **ἀποπέμπομαι** κατευσδῶνω ἀπὸ πλησίον μου. — **διατιθείς**, ἐνεστ. μτχ. τοῦ **διατίθημι** διαθέτω. — **οἱ παρ' ἑαυτῶ βάρβαροι** οἱ βάρβαροι τῆς σατραπείας του. — **ἐπιμελοῦμαι** τινος φροντίζω διὰ τινά. — **εὐνοϊκῶς ἔχω** τινί εὐνοϊκῶς διάκειμαι (εἶμαι ἀφωσιωμένος) πρὸς τινά.

§ 6 - 7. **δύναμις** στρατιωτικὴ δύναμις, στρατεύμα. — **ὡς ἐδύνατο** μάλιστα ἐπικρυπτόμενος ὅσον ἤμποροῦσε περισσότερον κρυφίως. — **ὅτι ἀπαρασκευότατον** ὅσον τὸ δυνατόν ἀπαρασκευον. — **λαμβάνω** καταλαμβάνω, εὐρίσκω. — **συλλογὴ** συνάθροισις στρατοῦ, στρατολογία. — **φυλακὴ** φρουρά. — **τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις = ἐκάστῳ τῶν φρουράρχων** (τούτων, δηλ. τῶν φυλακῶν). — **λαμβάνω**, ἐδῶ : στρατολογῶ, προσλαμβάνω ὡς μισθοφόρους. — **ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους** ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους καὶ γενναϊότερους. — **ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσ.** ταῖς πόλεσι διότι δῆθεν ὁ Τισσ. ἐπεβουλεύετο (αὐτὰς) τὰς πόλεις. — **καὶ γὰρ** καθόσον μάλιστα. — **τὸ ἀρχαῖον** ἐξ ἀρχῆς, ἀρχικῶς. — **ἀφειστήκεσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **προαισθάνομαι**. — **ἐκβάλλω** ἐξορίζω. — **ὑπολαμβάνω** τοὺς φεύγοντας λαμβάνω ὑπὸ τὴν προστασίαν μου τοὺς ἐξορίστους. — **πειρῶμαι** προσπαθῶ. — **κατάγω** τινὰ ἐπαναφέρω τινὰ (ἐξόριστον) εἰς τὴν πατρίδα του. — **ἐκπεπτωκότας**, πρκμ. μτχ. τοῦ **ἐκπίπτω** ἐξορίζομαι. — **καὶ αὕτη** καὶ τοῦτο (τὸ ὅτι δηλ. ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον). — **αὖ** πάλιν.

§ 8. **ἀξιῶ** προβάλλω τὴν ἀξίωσιν. — **οἷ = αὐτῶ** (τῶ Κύρω). — **συμπράττω** τινί τι βοηθῶ τινά εἰς τι. — **ἐπιβουλή** πρὸς τινά ἐχθρικὰ σχέδια ἐναντίον τινός. — **ἀμφὶ τὰ στρατεύματα** εἰς συντήρησιν τῶν στρατευμάτων. — **οὐδὲν ἄχθομαι** διόλου δὲν δυσαρεστοῦμαι. — **οἱ γιγνώμενοι δασμοὶ** οἱ εἰσπραττόμενοι φόροι. — **ἐκ τῶν πόλεων, ὧν = ἐκ τῶν πόλεων, ἄς.**

§ 9. **αὐτῶ** χάριν αὐτοῦ (τοῦ Κύρου). — **Χερρόνησος** ἡ Θρακικὴ Χερσόνησος ἢ παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον. — **καταντιπέραν** ἀπέναντι. — **Ἄβυδος** ἀρχαία πόλις τῆς Τρωάδος εἰς τὸ στενότατον μέρος τοῦ Ἑλλησπόντου. — **φυγὰς** ἐξόριστος. — **συγγενόμενος**, ἀόρ. μτχ.

τοῦ **συγγίγνομαι** τινι σχετίζομαι μέ τινα. — **ἡγάσθη**, ἀόρ. ὀριστ. τοῦ **ἀγαμαι** ἐκτιμῶ πολύ. — **μύριοι** δέκα χιλιάδες. — **δαρεικός** περσικόν νόμισμα χρυσοῦν κοπὲν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Δαρείου· εἶχεν ἀξίαν 20 δραχμῶν ἀττικῶν (ἡ ἀττική δραχμὴ = 8 σημεριναὶ χρυσαῖ). — **χρυσίον** χρυσαῖ νομίσματα, χρήματα. — **ὄρμῶμαι ἐκ Χερρονήσου** ἔχω τὴν Χερσόνησον ὡς ὄρμητήριον. — **ὑπὲρ Ἑλλησπόντον** ὑπὲρ ἄνω τοῦ Ἑλλησπόντου. — **συμβάλλομαι τινι εἰς τὴν τροφήν** συνεισφέρω εἰς τινα διὰ τὴν συντήρησιν. — **ἐκῶν, ἐκουσα, ἐκὼν** θέλων, ἐκουσίως, θεληματικῶς. — **τὸ στράτευμα λανθάνει τρεφόμενον** τὸ στράτευμα συντηρεῖται κρυφίως (χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς).

§ 10. **Ξένος φίλος** (ἐκ ξένης χώρας). — **οἴκοι ἐν τῇ πατρίδι**. — **ἀντιστασιώτης** ἀντίπαλος πολιτικός. — **αἰτῶ τινα** ζητῶ παρά τινος. — **εἰς**, πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν : ἕως. — **ξένος**, ἐδῶ : μισθοφόρος. — **τριῶν μηνῶν μισθὸν** χρήματα διὰ μισθοδοσίαν (τούτων, τῶν δισχιλίων περὶπου μισθοφόρων) τριῶν μηνῶν. — **περιγίγνομαι τινος** ὑπερισχύω τινός, καταβάλλω τινά. — **δέομαι τινος** παρακαλῶ τινα. — **πρόσθεν** πρότερον. — **καταλύω πρὸς τινα** συμφιλιώνομαι μέ τινα. — **συμβουλεύομαι τινι** ζητῶ τὴν συμβουλήν, τὴν γνώμην τινός.

§ 11. **κελεύω τινά** παραγγέλλω εἰς τινος. — **παραγίγνομαι** προσέρχομαι, ἔρχομαι πλησίον (τινός). — **ὡς βουλόμενος** διότι τάχα ἤθελε. — **Πισίδαι** κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Πισιδίας, χώρας εἰς τὰ νότια τῆς Μ. Ἀσίας. — **πράγματα παρέχω τινι** ἐνοχλήσεις παρέχω εἰς τινα, ἐνοχλῶ τινα. — **Στυμφάλιος** ὁ ἐκ τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας. — **ὡς πολεμήσων** διότι δῆθεν ἐσκόπευε νὰ πολεμήσῃ.

(2, 1 - 18)

§ 1. **δοκεῖ μοι** φαίνεται εἰς ἐμέ καλόν, ἀποφασίζω. — **ἤδη** πλέον. — **ἄνω** εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς Ἀσίας. — **τὴν πρόφασιν ποιῶμαι** προφασίζομαι. — **ὡς βουλόμενος**, ἐδῶ : ὅτι τάχα ἤθελε. — **ὡς ἐπὶ τούτους** δῆθεν ἐναντίον τούτων. — **ἤκειν** νὰ ἔλθῃ. — **συναλλαγέντι**, ἀόρ. μτχ. τοῦ **συναλλάττομαι πρὸς τινα** συμφιλιώνομαι μέ τινα. — **οἱ οἴκοι** (**ἀντιστασιῶται**) οἱ ἐν τῇ πατρίδι πολιτι-

κοὶ ἀντίπαλοι. — προειστήκει ἦτο ἀρχηγός· ὑπερσυντλ. τοῦ προ-
 ἴσταμαι. — ἐν ταῖς πόλεσι, δηλ. ταῖς Ἰωνικαῖς. — τὸ ξενικὸν τὸ
 μισθοφορικὸν στράτευμα.

§ 2 - 3. καταπράττω φέρω εἰς καλὸν πέρας. — ἐφ' ἃ ἐκεῖνα, διὰ
 τὰ ὅποια. — παύομαι (τοῦ πολέμου) παύω τὸν πόλεμον. — κατα-
 γάγοι, ἀόρ. εὐκτ. τοῦ κατάγω (βλ. κεφ. 1, § 6 - 7, σελ. 114). — οἰ-
 καδε εἰς τὴν πατρίδα. — πιστεύω τινὶ ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τινα. —
 παρῆσαν εἰς Σάρδεις ἦλθον εἰς τὰς Σάρδεις. — παραγίγνομαι (βλ.
 κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — γυμνῆς (ἢ γυμνήτης) ἐκαλεῖτο ὁ ἐλαφρῶς
 ὤπλισμένος πεζὸς στρατιώτης, ὁ ὅποιος ἔφερεν ἢ σφενδόνην (σφενδο-
 νήτης) ἢ ἀκόντιον (ἀκοντιστής) ἢ τόξον (τοξότης). — πελ-
 ταστής ἐκαλεῖτο ὁ φέρων δόρυ, ξίφος καὶ μικρὰν ἡμισελήνοειδῆ ἀσπί-
 δα, τὴν πέλτην. — στρατεύομαι ἀμφὶ Μίλητον πολιορκῶ τὴν Μί-
 λητον.

§ 4. ἡγοῦμαι νομίζω. — ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας παρὰ ὅση θὰ ἐχρειάζε-
 το ἐναντίον τῶν Πισιδῶν. — ἢ ἐδύνατο = ὡς ἐδύνατο (κεφ. 1, § 6 - 7,
 σελ. 114). — στόλος ἡ ἐτοιμασία πρὸς ἐκστρατεῖαν. — ἀντιπαρασκευ-
 ᾶζομαι παρασκευάζομαι καὶ ἐγὼ ἐναντίον ἄλλου παρασκευαζομένου.

§ 5 - 6. ὀρμῶμαι ξεκινῶ. — ἐξελαύνω... ἐπὶ ἢ εἰς προχωρῶ...
 καὶ φθάνω εἰς. — σταθμός, ἢ λ. σημαίνει ἀπόστασιν διανυομένην ἐντὸς
 μιᾶς ἡμέρας. — παρασάγγης μονὰς μετρήσεως μήκους παρὰ τοῖς Πέρ-
 σαις· ἰσοδυναμεῖ πρὸς 5¹/₂ καὶ πλέον σημερινὰ χιλιόμετρα. — εὖρος
 πλάτος. — πλέθρον μονὰς μήκους τριάκοντα καὶ ἑνὸς μέτρων. — ἐξευ-
 γμένη ἑπτὰ πλοίοις ἀποτελουμένη ἀπὸ ἑπτὰ συνεζευγμένα πλοῖα. —
 Δόλοπες λαὸς θεσσαλικὸς πλησίον εἰς τὴν Πίνδον. — Αἰνιᾶνες λαὸς
 θεσσαλικὸς πλησίον τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Σπερχειοῦ. — Ὀλύνθιοι κά-
 τοικοὶ τῆς Ὀλύνθου, ἀρχαίας πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου.

§ 7 - 8. βασιλεία ἀνάκτορα. — παράδεισος περιπεφραγμένος τό-
 πος ἀναψυχῆς καὶ διασκέδασης, κατάφυτος καὶ πλήρης ἀγρίων ζώων. —
 μέγας βασιλεὺς ἐκαλεῖτο ὁ βασιλεὺς τοῦ περσικοῦ κράτους. — ἐρυ-
 μνὸς ὄχυρός. — ἐμβάλλω, ἐπὶ ποταμοῦ = χύνομαι.

§ 9 - 10. ἐξέτασις ἐπιθεώρησις. — ἀριθμὸς ἀρίθμησις. — γίγνο-

μαι ἐπὶ ποσῶν καὶ ἀριθμῶν : συμποσοῦμαι εἰς, ἀνέρχομαι εἰς. — **Πέλ-
ται** πόλις τῆς Φρυγίας. — **τὰ Λύκαια** ἑορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Λυκαίου
Διὸς τελουμένη ἐπὶ τοῦ Λυκαίου ὄρους ἐν Ἀρκαδίᾳ· **θύω τὰ Λύκαια**
μὲ θυσίας ἑορτάζω τὰ Λύκαια. — **τίθημι ἀγῶνα** διοργανῶνω (ἀθλητι-
κὸν) ἀγῶνα. — **στλεγγίς** κόσμημα τῆς κεφαλῆς ἐν εἶδει κτενίου. —
θεωρῶ τὸν ἀγῶνα παρίσταμαι ὡς θεατῆς εἰς τὸν ἀγῶνα.

§ 11 - 13. **Καῦστρου πεδίων** πόλις τῆς Φρυγίας. — **ἰόντες**, μτχ.
τοῦ ἔρχομαι. — **αἱ θύραι (Κύρου)** ἡ σκηνὴ (τοῦ Κύρου). — **ἐλ-
πίδας λέγων διήγε** διαρκῶς ἔλεγεν (εἰς αὐτοὺς) νὰ ἐλπίζουν. — **δη-
λός εἰμι** μετὰ μτχ. : εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ... — **ἀνιῶμαι** λυποῦμαι,
στενοχωροῦμαι. — **πρὸς τοῦ τρόπου (τοῦ) Κύρου** σύμφωνα πρὸς
τὸν χαρακτῆρα (ἴδιον τοῦ χαρακτῆρος) τοῦ Κ. — **ἀποδίδωμι** πλη-
ρῶνω τὰ ὀφειλόμενα. — **δ' οὖν** ὁπωσδήποτε. — **ἡ Κίλισσα** ἡ βασίλισσα
τῆς Κιλικίας. — **φυλακὴ** σωματοφυλακὴ. — **Ἄσπένδιος** ὁ ἐκ τῆς
Ἄσπένδου, πόλεως τῆς Παμφυλίας εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν.

§ 14 - 16. **δεθῆναι**, ἄορ. τοῦ **δέομαι** τινος (βλ. κεφ. 1, § 10,
σελ. 115). — **νόμος (ἐστὶ) τινι** ὑπάρχει συνήθεια εἰς τινα, συνηθί-
ζει τις. — **ἐπὶ τεττάρων** εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν, εἰς τέσσαρας σει-
ράς. — **θεωρῶ**, ἐδῶ : ἐπιθεωρῶ. — **παρελαύνω** περνῶ ἔμπροσθεν. —
Ἴλη τμημα ἵππικου 64 ἀνδρῶν. — **τάξις** τμημα πεζικοῦ 100 ἀνδρῶν.
— **ἄρμα** πολεμικὸν ὄχημα μὲ δύο τροχοὺς, ὀπίσω μόνον ἀνοικτὸν καὶ
ἀσκεπές. — **ἀρμάμαξα** ὄχημα μὲ τέσσαρας τροχοὺς, ὀπίσω καὶ ἐπάνω
κλειστόν, εἰς δὲ τὰ πλάγια μόνον μὲ παραπετάσματα, χρησιμεῖον εἰς
τὰς ὁδοπορίας πρὸς μεταφορὰν ἐπιφανῶν προσώπων, ἰδίως δὲ γυναι-
κῶν. — **φοινικοῦς κόκκινος**. — **ἐκκαλύπτομαι** ξεσκεπάζομαι· **ἀσπίς**
ἐκκεκαλυμμένη ἀσπίς χωρὶς τὸ (συνήθως δερμάτινον) κάλυμμά της.

§ 17 - 18. **παρελαύνω** τινὰ περνῶ ἔμπροσθέν τινος. — **πρὸ τῆς**
φάλαγγος μέσης πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος· **φάλαγξ** δὲ ὁ ὅλος
στρατὸς παρατεταγμένος πρὸς μάχην. — **προβάλλομαι** προτείνω. —
τὰ ὄπλα, δηλ. τὰ δόρατα (πρὸς ἐπίθεσιν) καὶ τὰς ἀσπίδας (πρὸς
ἄμυναν). — **ἐπιχωρῶ** προχωρῶ ὡς εἰς ἐπίθεσιν. — **προλέγω** τί τινι
ἀνακοινῶνω τι εἰς τινα. — **ἐπῆσαν**, πρτκ. τοῦ **ἐπέρχομαι**. — **ἐκ**

τούτου μετά τοῦτο. — τῶν στρατιωτῶν θάττον προϊόντων ἐπειδή οἱ στρατιῶται ἐπροχώρουν ταχύτερον (παρ' ὅσον ἔπρεπεν). — ἀπό τοῦ αὐτομάτου μόνοι των, χωρίς καμίαν διαταγήν. — δρόμος ἐγένετο αὐτοῖς = ἔτρεξαν αὐτοί : τροχάδην διηλυθύνθησαν αὐτοί. — οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἔμποροι. — τὰ ὄνια τὰ (πρὸς πώλησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ) ἔμπορεύματα. — ἦσθη, ἄορ. τοῦ ἦδομαι εὐχαριστοῦμαι.

(8, 1 - 27)

§ 1 - 3. πλήθω εἶμαι γεμάτος· ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν ἦτο ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀγορὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀνθρώπους (δηλ. ὁ χρόνος ἀπὸ 9 - 11½ π.μ. περίπου). — σταθμὸς κατάλυμα, τόπος (πρὸς διαμονὴν στρατιωτῶν). — καταλύω σταθμεύω. — ἠνίκα ὅποτε. — προφαίνομαι φαίνομαι μακρόθεν, προβάλλω. — ἐλαύνω τρέχω ἐφιππος. — ἀνά κράτος ὀλοταχῶς. — ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ με ἰδρωμένον τὸν ἵππον του. — ἐντυγχάνω τινὶ συναντῶ τινά. — τάραχος ταραχή. — δοκῶ νομίζω. — (βασιλέα) αὐτίκα ἐπιπεσεῖσθαι σφίσι ἀτάκτοις (οὔσι) ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀμέσως θὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν εὐρισκομένων εἰς ἀταξίαν. — παλτὸν ἀκόντιον. — καθίσταμαι τοποθετοῦμαι.

§ 4 - 7. σπουδὴ βία. — ἐχόμενος (δηλ. τοῦ Κλεάρχου) πλησίον τοῦ Κλ. (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ἔσχε, ἄορ. τοῦ ἔχω καταλαμβάνω. — τὸ πελταστικὸν οἱ πελτασταί. — ὕπαρχος ὑπαρχηγός. — ὅσον περίπου. — παραμηρίδια μετάλλια καλύμματα προφυλάσσοντα τοὺς μηρούς. — ψιλὴ ἀπροφύλακτος (ἄνευ δηλ. κράνους). — καθίσταμαι εἰς τὴν μάχην προσέρχομαι εἰς τὴν μάχην. — προμετωπίδια καὶ προστερνίδια ταῦτα ἦσαν μετάλλια καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ μέτωπον καὶ τὸ στήνον (τὸ στήθος) τῶν πολεμικῶν ἵππων. — Ἑλληνικὴ μάχαιρα αὕτη ἦτο ξίφος ὀλίγον κυρτὸν με μίαν κόψιν.

§ 8 - 11. μέσον ἡμέρας μεσημβρία. — δεῖλη τὸ μετὰ μεσημβρίαν χρονικὸν διάστημα τῆς ἡμέρας, τὸ ὁποῖον ἐχωρίζετο ἐξ ἡμισείας εἰς δεῖλην πρωτὴν καὶ δεῖλην ὀψίαν. — χρόνῳ συχνῶ ὕστερον μετὰ πολὺν χρόνον. — μελανία μαυρίλα. — ἐπὶ πολὺ εἰς μεγάλην ἐκ-

τασιν. — **τάχα δὴ** εὐθύς πλέον. — **ἐχόμενοι** (δηλ. **τούτων ἦσαν**) κατόπιν τούτων ἦσαν. — **γεροφόροι** στρατιῶται φέροντες γέρρα· τὰ **γέρρα** ἦσαν τετράγωνοι ἐπιμήκεις ἀσπίδες πλεκταὶ ἀπὸ κλάδους ἰτέας ἢ λύγου· μερικὰ ἔθνη ἐπεκάλυπτον αὐτὰς μὲ ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — **ἀσπίς ποδήρης** ἀσπίς μακρὰ ἕως εἰς τοὺς πόδας κάτω. — **πλαίσιον** παράταξις τοιαύτη, ὥστε νὰ σχηματίζεται τετράγωνον. — **διαλείπω** ἀπέχω. — **συχνὸν** (ἐπίρρ.) πολὺ. — **ἀποτεταμένα**, πρkm. τοῦ **ἀποτείνομαι** προεκτείνομαι. — **δίφρος** τὸ κύριον μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἐστέκετο ὁ ὀδηγῶν τὸ ἄρμα, ὁ ἡνίοχος (βλ. εἰκ. δρεπανηφόρου ἄρματος, πίν. IV ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **βλέποντα** ἐστραμμένα. — **ὡς διακόπτειν = ὥστε διακόπτειν**· **διακόπτω** κόπτω εἰς δύο, κατακόπτω.

§ 12 - 13. **παρελαύνω** διέρχομαι (περνῶ) ἔφιππος. — **πάντα ἡμῖν πεποιήται** τὸ πᾶν ἔχομεν κατορθῶσει. — **τὸ μέσον στίφος** τὸ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἐχθρικῆς παρατάξεως στίφος (δηλ. τοὺς πρὸ τοῦ βασιλέως ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην ἐξακισχιλίους ἱππεῖς). — **περιῆν**, πρtk. τοῦ **περίειμι** εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. — **τοῦ Κύρου εὐωνύμου** ἔξω ἦν (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ἀποσπῶ** ἀπομακρύνω. — **ἐκατέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. — **μέλει μοι** φροντίζω. — **ὅπως καλῶς ἔχοι** (**τὸ πρᾶγμα**) πῶς τὸ πρᾶγμα (ἡ μάχη) ν' ἀποβῆ καλῶς.

§ 14 - 16. **ὀμαλῶς** μὲ κανονικὸν βᾶδισμα. — **προῆει**, πρtk. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **ἔτι ἀκόμη**. — **ἐν τῷ αὐτῷ** (**τόπῳ**) εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. — **οὐ πάνυ πρὸς τινι** οὐχὶ πολὺ πλησίον τινός. — **καταθεῶμαι** παρατηρῶ καλῶς. — **ἐκατέρωσε** καὶ πρὸς τὸ ἐν μέρος καὶ πρὸς τὸ ἄλλο. — **ἀποβλέπω** κατευθύνω τὸ βλέμμα μου. — **ὕπελάσας**, ἄόρ. τοῦ **ὕπελαύνω** προστρέχω πλαγίως ἔφιππος. — **ὡς συναντῆσαι = ὥστε συναντῆσαι**. — **ἤρετο**, ἄόρ. β' τοῦ **ἔρωτῶ**. — **ἐπιστήσας**, δηλ. **τὸν ἵππον ἐπίστημι** σταματῶ. — **ἱερά** τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ φαινόμενα εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν θυσιαζομένων ζώων. — **σφάγια** τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὰ πρὸς θυσίαν ζῶα πρὸ τῆς σφαγῆς καὶ κατ' αὐτήν. — **ἰόντος** νὰ διέρχεται (νὰ περνᾷ). — **τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον** τὸ σύνθημα διέρχεται (διὰ τῶν τάξεων) διὰ δευτέραν φοράν· τὸ σύνθημα ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ εἰς τοὺς ἱσταμένους πλησίον τοῦ ἀνδρα καὶ κατόπιν μετεδίδετο ἀπὸ τὸν ἕνα

εις τὸν ἄλλον μέχρι τοῦ τελευταίου ἐν τῇ παρατάξει στρατιώτου· ἀπὸ τοῦτον δὲ πάλιν μετεδίδοτο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἀντιστρόφως μέχρι τοῦ ἀρχηγοῦ. — **καὶ** **δς** καὶ οὔτως. — **θαυμάζω** ἀπορῶ, παραξενεύομαι. — **παραγγέλλω** (τὸ σύνθημα) δίδω τὸ σύνθημα. — **χώρα** θέσις.

§ 17 - 20. **στάδιον** ἀρχαία μονὰς μήκους· ἰσοδυναμεῖ πρὸς 185 περίπου μέτρα. — **τῷ φάλαγγε διειχέτην** = **αἱ δύο φάλαγγες διεΐχον· διεχῶ** ἀπέχω, εὐρίσκομαι μακράν. — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· **παιᾶν** ᾄσμα πολεμικόν, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς μάχης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως. — **ἤρχοντο**, πρτκ. τοῦ **ἄρχομαι** ἀρχίζω, κάμνω ἀρχήν. — **ἀντίος ἔρχομαί τινι** ἐπέρχομαι ἀντιμέτωπος κατὰ τινος. — **ἐκκυμαίνει τι τῆς φάλλας** μέρος τι τῆς παρατάξεως ἐξέρχεται πρὸς τὰ ἐμπρὸς ὡς κύμα. — **θέω** τρέχω· **δρόμω** θέω προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμὸν (τροχάδην). — **φθέγγομαι** ἐκβάλλω κραυγὴν. — **οἶον** ὅπως, καθὼς. — **τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι** ἀλαλάζουν (φωνάζουν ἀλαλά) ἐπικαλούμενοι τὸν Ἐνυάλιον· ὁ Ἐνυάλιος ἦτο θεὸς τοῦ πολέμου. — **τόξευμα ἐξικνεῖται** ριπτόμενον βέλος φθάνει εἰς τὸν σκοπὸν του. — **ἐκκλίνω** στρέφω τὰ νῶτα. — **ἐνταῦθα δὴ** τότε πλέον. — **κατὰ κράτος** μὲ ὄλην των τὴν δύναμιν. — **προΐδοιεν**, ἀόρ. τοῦ **προορῶ** βλέπω ἐμπρός μου. — **δίσταμαι** διαχωρίζομαι, ἀφήνω διάστημα. — **ἔστιν ὅστις** τίς, κάποιος. — **κατελήφθη** ὑπὸ ἄρματος· ἀόρ. τοῦ **καταλαμβάνομαι** προφθάνομαι. — **ἰππόδρομος** ἰπποδρόμιον. — **ἐκπλαγεῖς**, ἀόρ. μτχ. τοῦ **ἐκπλήττομαι** τὰ χάνω.

§ 21 - 24. **τὸ καθ' αὐτοὺς** τὸ ἀπέναντί των στράτευμα (τῶν πολεμίων). — **οὐδ' ὡς οὐδὲ οὕτως**, ἐν τούτοις δέν. — **ἐξήχθη**, ἀόρ. τοῦ **ἐξάγομαι** παρασύρομαι. — **συνεσπειραμένην**, πρκμ. μτχ. τοῦ **συσπειρῶμαι** συμπτυκνοῦμαι. — **ἐπιμελοῦμαι** παρατηρῶ μὲ προσοχήν. — **ἦδει**, πρτκ. τοῦ **οἶδα** γνωρίζω. — **ἡγοῦμαι** διοικῶ. — **ἰσχύς** δύνამις, στρατός. — **χρήζω** ἔχω ἀνάγκην. — **αἰσθάνομαι** λαμβάνω γινῶσιν. — **γίγνομαι ἔξω τινός** εὐρίσκομαι ἔξω τινός. — **ἐκ τοῦ ἀντίου** ἀπὸ τὸ ἀπέναντι μέρος. — **τοῖς ἐμπροσθεν αὐτοῦ τεταγμένοις**, ἐννοεῖ τοὺς ὑπὸ τὸν Ἄρταγέρσην 6.000 ἰππεῖς. — **ἐπικάμπτω** κάμνω καμπήν, στροφὴν. — **ὡς εἰς κύκλωσιν** ἵνα περικυκλώσῃ, καθὼς φαίνεται. — **δείσας**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια** φοβοῦμαι. — **γίγνομαι ὕπισθεν** ἐρ-

χομαι ἐκ τῶν ὀπισθεν. — **ἐλαύνω ἀντίος** (τινὶ) ἐπέρχομαι κατ' εὐθείαν ἐναντίον (τινός). — **ἐμβάλλω** ἐφορμῶ.

§ 25 - 27. **ὁμοτράπεζοι** εὐγενεῖς Πέρσαι ἀποτελοῦντες τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Κύρου. — **ἠνέσχετο**, ἄορ. τοῦ **ἀνέχομαι** συγκατατοῦμαι. — **ἴεμαι** ὀρμῶ. — **παίω** κτυπῶ. — **τιτρώσκω** πληγώνω. — **Κτησίας**, οὗτος κατήγετο ἐκ τῆς Κνίδου, πόλεως τῆς Καρίας· αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐζήτησεν ἐπὶ 17 ἔτη (415 - 398 π.Χ.) ἐν τῇ περσικῇ αὐτῇ καὶ συνώδευσε τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξηνα εἰς τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην· συνέγραψε τὰ **Περσικά**, δηλ. περσικὴν ἱστορίαν, τῆς ὁποίας ἀποσπάσματα μόνον σφύζονται. — **ἰῶμαι** θεραπεύω. — **ἀκοντίζω παλτῶ** ρίπτω ἀκόντιον καὶ μὲ αὐτὸ κτυπῶ. — **βιαίως** μὲ δύναμιν, δυνατά. — **κεῖμαι** κεῖμαι νεκρός.

(10, 1 - 19)

§ 1 - 4. **ἐνταῦθα δὴ** τότε λοιπὸν (δηλ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου). — **ὠρμητο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **ὀρμῶμαι** ξεκινῶ. — **διέσχον**, ἄορ. τοῦ **διέχω** (βλ. κεφ. 8, § 17 - 20, σελ. 120). — **οἱ μὲν**, δηλ. οἱ Ἕλληνες. — **τοὺς καθ' αὐτούς** (βλ. κεφ. 8, § 21 - 24, σελ. 120, «τὸ καθ' αὐτούς»). — **ὡς πάντα νικῶντες** μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι καθ' ὅλην τὴν παράταξιν ἦσαν νικηταί.

§ 5. **τὰ σκευοφόρα**, κυρίως : τὰ ὑποζύγια τὰ μεταφέροντα τὰς ἀποσκευάς· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : αἱ ἀποσκευαί. — **εἰς τὸ πρόσθεν οἴχομαι** πηγαίνω (βαδίζω) πρὸς τὰ ἔμπρός. — **ἴοιεν**, εὐκτ. τοῦ **ἔρχομαι**. — **ἀρήγω** βοηθῶ.

§ 6 - 8. **ταύτη προσιόντα** ἐὰν θὰ προσήρχετο ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους (δηλ. ὀπισθεν). — **ἄγω** (ἀμτβτ.) προσέρχομαι, πορεύομαι. — **ἦ** (ἀπὸ ἐκεῖ) ὅπου. — **παρέρχομαι** προσπερνῶ. — **ἀπάγω** ἀποχωρῶ, ἀπέρχομαι. — **ἀναλαμβάνω** λαμβάνω μαζί μου. — **σύνοδος** συμπλοκή. — **διήλασε** (τοῦ **διελαύνω**) **κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστάς** μὲ τὸ ἵππικόν του διῆλθε διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **κατέκανε**, ἄορ. τοῦ **κατακαίνω** φονεύω. — **διαστάντες** (τοῦ **δίσταμαι**) διανοίξαντες τὰς τάξεις των. — **Ἀμφιπολίτης** κάτοικος τῆς Ἀμφιπόλεως, ἀποικίας τῶν Ἀθη-

ναίων παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ. — **φρόνιμος γίγνομαι** ἐνεργῶ μετὰ περισκέψεως. — **δ' οὖν** ὅπως δὴ ποτε. — **μειῖον ἔχω** μειονεκτῶ. — **ἀπαλλάττομαι** ἀπομακρύνομαι, ἀποχωρῶ. — **πάλιν** εἰς τὰ ὀπίσω. — **ἀναστρέφω** ἐπιστρέφω. — **δὴ** πλέον.

§ 9 - 10. **προσάγω** πρὸς τι ἐπέρχομαι κατὰ τινος. — **περιπτύσσω** περικυκλώνω. — **ἀναπτύσσειν τὸ κέρας** νὰ ἀναπτύξουν τὸ κέρας (νὰ δώσουν εἰς τὸ κέρας μεγαλυτέραν ἔκτασιν· βλ. πίν. IX ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ποιοῦμαι ὀπισθεν τὸν ποταμὸν** παρατάσσομαι οὕτως, ὥστε νὰ ἔχω τὸν ποταμὸν ὀπισθὲν μου. — **καὶ δὴ** τότε πλέον. — **παρελθὼν**, δηλ. τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Ἑλλήνων. — **καθίστημι ἀντίαν τὴν φάλαγγα** ἀντιπαρατάσσω τὴν φάλαγγα.

§ 11 - 15. **τὸ πρόσθεν** πρότερον. — **δέχομαι** ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι. — **ἐκ πλείονος** ἀπὸ μεγαλυτέραν ἀπόστασιν. — **ἐπιδιώκω** καταδιώκω. — **κώμης τινός**, ἡ κώμη αὐτὴ ἦσαν τὰ Κούναζα. — **ἀναστρέφομαι**, ἐπὶ στρατιωτῶν : κάμνω στροφὴν καὶ στέκομαι ἀντιμέτωπος τοῦ ἐχθροῦ. — **ἐνεπλήσθη**, ἀόρ. τοῦ **ἐμπίμπλαμαι** πληροῦμαι, γεμίζω. — **τὸ βασιλείον σημεῖον** ἡ βασιλικὴ σημαία. — **ἀνατεταμένος** ἀνυψωμένος. — **πέλτη**, ἐδῶ : δόρυ. — **ψιλῶ** ἀπογυμνῶνω, κενῶνω. — **τὰ ὑπὲρ τὰ πέραν**. — **ἐλαύνω** τρέχω ἔφιππος. — **ἀνὰ κράτος** ὀλοταχῶς.

§ 16 - 19. **τίθεμαι τὰ ὄπλα** θέτω κάτω (καταθέτω) τὰ ὄπλα μου. — **ἄμα μὲν... ἄμα δὲ** ἀφ' ἐνός μὲν... ἀφ' ἐτέρου δέ. — **θαυμάζω** ἐκπλήσσομαι. — **ἤδεσαν**, πρτκ. τοῦ **οἶδα**. — **παρῆει** ἤρξατο (πρὸς αὐτούς). — **εἰκάζω** συμπεραίνω. — **οἶχομαι** ἔχω ἀπομακρυνθῆ. — **τι** κάποιαν θέσιν. — **ἄγομαι** μεταφέρω. — **καταλαμβάνω** εὐρίσκω. — **χρήματα** πράγματα. — **σιτίον** τρόφιμον. — **σφοδρὰ ἔνδεια** μεγάλη ἐλλειψις. — **διαδίδωμι** διαμοιράζω. — **ἀνάριστοι** ἀγευματίστοι. — **δὴ** ὡς γνωστόν. — **ἄριστον** γεῦμα. — **διαγίγνομαι** διέρχομαι, περνῶ.

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

(1, 2 - 23)

§ 2 - 3. **ἄμα τῇ ἡμέρᾳ** μαζί με τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὰ **ξημερώματα**. — **σημανοῦντα**, μέλλ. τοῦ **σημαίνω** παραγγέλλω. — **χρῆ** πρέπει. — **συσκευάζομαι** ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου, τὰς ἀποσκευάς μου. — **προϊέναι**, ἀπρμφ. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **εἰς τὸ πρόσθεν** πρὸς τὰ ἐμπρός. — **συμμείξειαν**, ἀόρ. τοῦ **συμμείγνυμι** τινι συναντῶμαι μέ τινα. — **ἐν ὄρμῃ εἶμι** εἶμαι ἔτοιμος νὰ ξεκινήσω. — **ὁ ἥλιος ἀνέχει** ὁ ἥλιος ἀνατέλλει. — **Τευθρανία** χώρα τῆς Μ. Ἀσίας ἐν τῇ Μυσίᾳ. — **Ταμῶς** Αἰγύπτιος ἀκολουθήσας τὸν Κῦρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν του κατὰ τοῦ Ἄρταξέρξου. — **ὠρμηντο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **ὄρμῶμαι** ξεκινῶ. — **ἐπὶ Ἰωνίας** διὰ τὴν Ἰωνίαν. — **ὄθενπερ** ὁπόθεν ἀκριβῶς.

§ 4 - 5. **βαρέως φέρω** πολύ λυποῦμαι. — **ὦφеле Κῦρος ζῆν** εἶθε νὰ ἔζη ὁ Κ. — **ἐπαγγέλλομαι** ὑπόσχομαι. — **καθιεῖν**, μέλλ. τοῦ **καθίζω**. — **τῶν νικῶντων ἐστὶ** εἰς τοὺς νικητὰς ἀνήκει. — **τὸ ἄρχειν** ἡ ἐξουσία.

§ 6. **οἶχομαι** ἔχω ἀπέλθει· ὁ πρτκ. **ὠχόμην** εἶχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως ἐδῶ) ἀπῆλθον. — **σίτος** τροφίμα. — **κόπτω** σφάζω. — **ξύλα** καύσιμα ξύλα. — **μικρὸν** ὀλίγον. — **οὓ** εἰς τὸν τόπον, ὅπου. — **οἰστός** βέλος. — **ἐκβάλλω** ρίπτω ἔξω ἀπὸ τὴν φαρέτραν (τὴν βελοθήκην). — **γέρρα** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8 - 11, σελ. 119). — **πέλτη** μικρὰ ἀσπίς πλεκτὴ ἀπὸ κλάδους δένδρων. — **φέρεσθαι** διὰ νὰ φέρονται: εἰς τὴν διαθέσειν τῶν θελόντων νὰ λάβουν αὐτάς. — **ἔψω** βράζω.

§ 7 - 8. **ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὰν** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 1 - 3, σελ. 118). — **κῆρυκες** ἄνδρες ἀποστελλόμενοι πρὸς τοὺς πολεμίους, διὰ νὰ διαπραγματευθοῦν εἰρήνην· ἐθεωροῦντο πρόσωπα ἱερά καὶ ἀπαρα-

βίαστα, ὡς σημειῖον δὲ τοῦ ἀξιώματός των ἔφερον ράβδον ἰδίου σχήματος, ἣ ὁποία ἐκαλεῖτο **κηρύκειον**. — **ἐντίμως ἔχω** τιμῶμαι. — **προσποιοῦμαι** ἰσχυρίζομαι. — **ἐπιστήμων** γνώστης. — **τὰ ἀμφὶ τάξεις** τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν τακτικὴν, εἰς τὴν τέχνην δηλ. τοῦ παρατάσσειν στρατόν. — **ὄπλομαχία**, κυρίως : μάχη δι' ὄπλων· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : τέχνη τοῦ πολέμου. — **ἀπέκτονε**, πρkm. τοῦ **ἀποκτείνω**. — **αἱ βασιλέως θύραι** τὰ ἀνάκτορα (ἢ αὐλή) τοῦ βασιλέως. — **εὕρισκεσθαι** νὰ προσπαθοῦν νὰ εὔρουν (νὰ ἐπιτύχουν) διὰ τὸν ἑαυτὸν των.

§ 9 - 11. **βαρέως** με ἀγανάκτησιν. — **οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ** δὲν εἶναι ἴδιον τῶν νικητῶν. — **κάλλιστον** ἀξιοπρεπέστατον. — **αὐτίκα ἀμέσως**. — **ἤξω** θὰ ἐπανέλθω. — **τὰ ἱερὰ** τὰ σπλάγχχνα τῶν σφαγίων. — **ἐξηρημένα** βγαλμένα (ἀπὸ τὴν κοιλίαν)· πρkm. τοῦ **ἐξαιροῦμαι**. — **θαυμάζω** δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. — **πότερα** διὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο λόγων. — **ὡς κρατῶν** ὡς νικητῆς. — **τί δεῖ** τί ἀνάγκη εἶναι. — **ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται** ἐὰν τοῦ κάμουν αὐτὴν τὴν χάριν. — **ἀντιποιοῦμαι τινι τῆς ἀρχῆς** διαμφοισθητῶ πρὸς τινὰ τὴν ἀρχὴν (τὴν βασιλείαν). — **παρέχω** παραδίδω.

§ 12 - 14. **εἰ μὴ** (κατόπιν ἀρνήσεως) παρὰ μόνον. — **ἀρετὴ** ἀνδρεία. — **τὸ σῶμα** ἢ ζωὴ. — **οἶου**, προστκτ. τοῦ **οἶομαι**. — **ἔοικα** ὁμοιάζω. — **οὐκ ἄχαρις** = **χαρίεις** χαριτωμένος, νόστιμος. — **ἴσθι**, προστκτ. τοῦ **οἶδα**. — **περιγίγνομαι τινος** ὑπερισχύω τινός, καταβάλλω τινά

§ 15 - 18. **ὑπολαμβάνω** λαμβάνω τὸν λόγον. — **σὲ ἄσμενος ἐόρακα** με χαρὰν σὲ εἶδα. — **ἐν τοιούτοις πράγμασι** εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **συμβουλευομαί τινι** ζητῶ τὴν συμβουλήν τινός. — **πρὸς θεῶν** δι' ὄνομα τῶν θεῶν. — **δοκεῖ φαίνεται**. — **οἶσει**, μέλλ. τοῦ **φέρω**. — **οἶσθα** γνωρίζεις. — **ταῦτα ὑπήγετο** (αὐτόν, δηλ. τὸν **Φαλίνον**) με τὰ μέσα αὐτὰ προσεπάθει νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Φ. — **ὁ παρὰ βασιλέως πρεσβεῶν** ὁ ἀπεσταλμένος ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως.

§ 19. **ὑποστρέφω** ἐπιτηδεύω ξεφεύγω. — **δόξα** προσδοκία. — **μυρίαὶ ἐλπίδες** ἄπειροι ἐλπίδες. — **ἄκοντος βασιλέως** ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως. — **ὄπη** με ὅποιον τρόπον.

§ 20 - 23. **δέοι**, εὐκτ. τοῦ **δεῖ** εἶναι ἀνάγκη. — **πλείονος ἀξιός** εἶμι εἶμαι χρησιμώτερος. — **σπονδαί** ἀνακωχή, εἰρήνη. — **διασημαίνω** δηλώνω καθαρά.

(3, 1 - 14, 17 - 29)

§ 1 - 2. **ἔφοδος** προσέλευσις. — **τῷδε** ἀπὸ τὸ ἐξῆς. — **ἡ πρόσθεν ἡμέρα** ἡ προηγουμένη ἡμέρα. — **προφύλακες** φρουροί. — **ἐπισκοπῶ** ἐπιθεωρῶ. — **σχολλάζω** εὐκαιρῶ.

§ 3 - 5. **καθίστημι** παρατάσσω. — **πάντη** καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. — **προέρχομαι** προχωρῶ, παρουσιάζομαι. — **εὐοπλος** ὁ ἔχων ὠραῖα ὅπλα. — **φράζω** λέγω, παραγγέλλω. — **εἰμί πρὸς τινι** εὐρίσκομαι πλησίον τινός. — **ἀνερωτῶ** ἐρωτῶ. — **μάχης δεῖ** εἶναι ἀνάγκη μάχης : πρέπει νὰ γίνῃ μάχη. — **πορίζω** παρέχω, χορηγῶ.

§ 6 - 7. **ἀπελεύων** ἀπέρχομαι ἔφιππος. — **ἦκον** ἐπέστρεψαν. — **ᾧ ἐπετέτακτο** εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε δοθῆ διαταγή. — **πράττω τι** διαπραγματεύομαι τι. — **εἰκότα** λογικά. — **δοκῶ** φαίνομαι. — **ἡγεμῶν** ὀδηγός. — **ἔνθεν** (εἰς μέρη) ἀπὸ τὰ ὁποῖα.

§ 8 - 9. **μεθίσταμαι** τινα ἀπομακρύνω τινά. — **καθ' ἡσυχίαν** ἀνενοχλήτως, εἰρηνικῶς. — **ἔρχομαι ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια** πηγαίνω εἰς μέρη, ὅπου ὑπάρχουν τρόφιμα. — **διατρίβω** ἀργοπορῶ. — **ὀκνῶ μὴ** φοβοῦμαι μήπως. — **ἀποδόξη**, ἄορ. τοῦ **ἀποδοκεῖ** **ἀποδοκεῖ μοι** (μετ' ἀπρμφ.) ἀποφασίζω νὰ μὴ. — **σπένδομαι** δέχομαι τὰς σπονδὰς (τὴν ἀνακωχὴν). — **ἡγοῦμαι** ὀδηγῶ.

§ 10 - 14. **ἐντυγχάνω** τινὶ συναντῶ τι. — **αὐλῶν** αὐλάκι. — **ὡς = ὥστε**. — **διάβασις** πρόχειρος γέφυρα. — **ἐκπεπτωκότες** ξερριζωμένοι καὶ πεσμένοι κατὰ γῆς. — **ἀποδείκνυμι** δεικνύω, ὀρίζω. — **ἔψητος** βρασμένος.

§ 17 - 20. **πίπτω** εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα περιπίπτω εἰς πολλὰς καὶ ἀνυπερβλήτους δυσχερείας. — **εὕρημα** ποιοῦμαι θεωρῶ εὐτύχημά μου. — **αἰτοῦμαι** τινα **δοῦναί μοι** ζητῶ ἀπὸ τινος νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ. — **ἀποσώζω** τινά ἐπαναφέρω τινά σῶον. — **ἀχαριστία μοι ἔστι πρὸς τινος** εὐρίσκω ἀχαριστίαν ἐκ μέρους τινός. — **γνοῦς**, ἄορ.

τοῦ γινώσκω ταῦτα γινώσκω σχηματίζω ταύτην τὴν γνώμην.—
αἰτοῦμαι βασιλέα παρακαλῶ τὸν βασιλέα. — **χαρίζομαι τινι** κάμνω
 χάριν εἰς τινά. — **ἐπιστρατεύω** ἐκστρατεύω. — **κατὰ τοὺς Ἑλλη-**
νας ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων. — **διήλασα**, τοῦ **διελαύνω** διέρχομαι
 μὲ τὸ ἵππικόν μου διὰ μέσου τινός. — **συνέμειξα**, ἀόρ. τοῦ **συνμεί-**
γνυμί τινι συναντῶμαι μὲ τινά. — **ἐρέσθαι**, ἀόρ. τοῦ **ἐρωτῶ**. — **με-**
τρίως μὲ μετριοπάθειαν. — **εὐπρακτος** εὐκατόρθωτος· **εὐπρακτότε-**
ρόν μοί ἐστι εὐκολώτερον κατορθῶνω. — **διαπράττομαι** κατορθῶνω,
 ἐπιτυγχάνω.

§ 21 - 23. **μεταστάντες**, ἀόρ. τοῦ **μεθίσταμαι** ἀπομακρύνομαι.—
ἐπορευόμεθα = **ἐβουλόμεθα** πορεύεσθαι. — **λαμβάνω** προλαμβάνω.
 — **ἐν δεινῶ** εἶμι εὐρίσκομαι εἰς δεινὴν (πολὺ δύσκολον) θέσιν. —
παρέχοντες αὐτῷ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνῶ παρείχομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας
 εἰς αὐτόν : ἐνῶ ἐδεχόμεθα παρ' αὐτοῦ. — **εὖ ποιῶ** εὐεργετῶ. — **ἀντι-**
ποιοῦμαι τινι τῆς ἀρχῆς (βλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 9 - 11, σελ. 124).
 — **οὔτε ἔστι (τι)**, ὅτου ἔνεκα οὔτε ὑπάρχει κανεὶς λόγος, διὰ τὸν
 ὁποῖον. — **λυπῶ** ἐνοχλῶ. — **ἀδικῶ** βλάπτω. — **ἀμύνομαι** ἀποκρούω.—
ὑπάρχω εὖ ποιῶν τινά κάμνω ἀρχὴν νὰ εὐεργετῶ τινά. — **ἠττῶμαι**
τινος εὖ ποιῶν φαίνομαι κατώτερός τινος εἰς τὰς εὐεργεσίας. — **εἰς γε**
δύναμιν κατὰ τὴν δύναμίν μας τοῦλάχιστον.

§ 24 - 27. **ἀγορὰν παρέχω** παρέχω τροφίμα πρὸς ἀγοράν. —
φροντίζω ἀνησυχῶ. — **ἄξιον** ἀξιοπρεπές. — **ἔξεστι** εἶναι δυνατόν.—
πιστὰ λαμβάνω λαμβάνω διαβεβαιώσεις (ἐνόρκους).— **ἡ μὴν** τῶ
 ὄντι, ἀληθῶς. — **ἀπάγω** ὀδηγῶ. — **ἐξῆ**, ὑποτακτ. τοῦ **ἔξεστι**. — **πρία-**
σθαι, ἀόρ. τοῦ **ἠνοῦμαι** ἀγοράζω. — **δεήσει**, μέλλ. τοῦ **δεῖ**. — **ὡς διὰ**
φιλίας (χώρας) ὅπως διὰ μέσου φιλικῆς χώρας. — **ἀσινῶς** ἀβλα-
βῶς : χωρὶς νὰ προξενῆτε βλάβην. — **σῖτα** τροφαί.

§ 28 - 29. **ἄπειμι**, μέλλ. τοῦ **ἀπέρχομαι**. — **διαπράττομαι**, ἃ
δέομαι τελειῶνω τὰς ὑποθέσεις μου.

(5, 1 - 21, 24 - 26, 27 - 42)

§ 1 - 2. **Ζαπάτας**, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος. — **ἐπιβουλή**
 ἐχθρική ἐνέργεια. — **συγγίγνομαι τινι** συναντῶμαι μὲ τινά. — **παύω**

διαλύω. — ἐροῦντα, μέλλ. τοῦ λέγω. — χρήζω ἐπιθυμῶ. — ἐτοίμως προθύμως.

§ 3 - 6. δεξιαὶ (χεῖρες) δίδονται ἀνταλλάσσονται χειραφίαι μὲ διαβεβαιώσεις. — φυλάττομαι τινα προφυλάσσομαι ἀπὸ τινα. — ἀντιφυλαττόμεθα (ὑμᾶς) ἐπίσης προφυλασσόμεθα ἀπὸ σᾱς. — σκοπῶ ἐξετάζω, παρατηρῶ (τὰ συμβαίνοντα). — αἰσθέσθαι, ἀόρ. τοῦ αἰσθάνομαι ἀντιλαμβάνομαι. — ἐπινοῶ ἔχω κατὰ νοῦν. — ἔρχομαι εἰς λόγους τινὶ ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μετὰ τινος. — ἐξέλοισιν, ἀόρ. τοῦ ἐξαίρω ἐκβάλλω. — ἀπιστία δυσπιστία. — φθάνω προλαμβάνω. — κακὸν (τι) ποιῶ τινι κάμνω κακὸν εἰς τινα. — ἀνήκεστος ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος. — μέλλω ἔχω κατὰ νοῦν, σκοπεύω. — ἀγνωμοσύνη παρανοήσεις, παρεξηγήσεις. — συνουσία συνομιλία. — ἤκω ἔχω ἔλθει. — διδάσκω τινά, ὡς ἀποδεικνύω (ἐξηγῶ) εἰς τινα ὅτι.

§ 7. σύνοιδα ἐμαυτῶ συναισθάνομαι. — τὸν θεῶν πόλεμον ὡς πρὸς τὸν πόλεμον μὲ τοὺς θεοὺς. — ἀπὸ ποίου τάχους μὲ ποίαν ταχύτητα. — ἀποφεύγω ξεφεύγω. — ἀποδραΐη, ἀόρ. τοῦ ἀποδιδράσκω καταφεύγω, κρύπτομαι. — ὅπως πῶς. — ἐχυρὸν χωρίον ὄχυρὸς τόπος. — ἀποσταίη, ἀόρ. τοῦ ἀφίσταμαι ἀπομακρύνομαι. — πάντη πανταχοῦ. — ἴσον ἐξ ἴσου. — κρατῶ τινος ἐξουσιάζω τι.

§ 8 - 11. οὕτω γινώσκω ταῦτα φρονῶ. — συντίθεμαι φιλίαν συνάπτω φιλίαν. — κατατίθεμαι ἐμπιστεύομαι. — πᾶσα ὁδὸς κάθε ὁδός. — εὐπορος εὐκολοδιάβατος. — ἀπορία ἔλλειψις. — πᾶσα ἡ ὁδὸς ὀλόκληρος ἡ ὁδὸς (τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ διανύσωμεν). — διὰ σκότους σκοτεινὴ, ἄγνωστος. — ἐπίσταμαι γνωρίζω. — δύσπορος δυσκολοδιάβατος. — ὄχλος πλῆθος ἀνθρώπων. — ἐρημία ἀπομόνωσης. — μεστὸς πλήρης. — ἀπορία, ἐδῶ : ἀμηχανία, δυσκολία. — μανέντες, ἀόρ. τοῦ μαίνομαι τρελλαίνομαι. — ἔφεδρος ἀντίπαλος. — σφίζω διατηρῶ.

§ 12 - 14. Μυσοί, κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας, ἀπέναντι τῆς Λέσβου. — λυπηρὸς ἐνοχλητικὸς. — ταπεινὸν παρέχω τινά ταπεινῶνα, ὑποτάσσω τινά. — Πισίδαι (βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — τεθυμωμένους, πρkm. τοῦ θυμοῦμαί τινι ἐξοργίζομαι κατὰ τινος. — μᾶλλον εὐκολώτερον. — κολάζομαι τινα

τιμωρῶ τινα. — **ἀλλὰ μὴν**, ἐδῶ : πρὸς δὲ τούτοις. — **ἐν τοῖς** μεταξύ τῶν. — **λυπῶ** ἐνοχλῶ. — **δεσπότης** κυρίαρχος. — **ἀναστρέφομαι** (συμπεριφέρομαι). — **ὑπηρέτης** βοηθός. — **χάριν ἔχω τινὶ** χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἰς τινα.

§ 15. **ἐνθυμοῦμαι** βάλλω εἰς τὸν νοῦν μου, ἀναλογίζομαι. — **οὕτω θαυμαστὸν** τόσον παράδοξον. — **καί** (ἐπιτατ.) **ἤδιστα** μὲ πολλὴ μεγάλην εὐχαρίστησιν. — **δεινὸς λέγειν** ἱκανὸς εἰς τὸ λέγειν, ἱκανὸς ρήτωρ.

§ 16 - 19. **ταῦτα γινώσκω** = **οὕτω γινώσκω** (§ 8). — **βουλεύω κακὸν τινὶ** σκέπτομαι κακὸν κατὰ τινος. — **κακόνους εἰμί τινι** = **βουλεύω κακὸν τινι**. — **ἀντακούω** ἀκούω καὶ ἐγώ. — **ἀπολέσαι**, ἀόρ. τοῦ **ἀπόλλυμι** καταστρέφω. — **ἀπορῶ** στεροῦμαι. — **ὄπλισις** ἐξόπλισις, ὄπλισμός. — **ἐν οἷς** μὲ τὰ ὅποια. — **ἀντιπάσχω** πάσχω ἔνεκα τῶν πράξεών μου. — **χωρία ἐπιτήδεια** θέσεις κατάλληλοι. — **διαπορεύομαι** διέρχομαι. — **ἔξεστιν ἡμῖν** δυνάμεθα ἡμεῖς. — **ἀπορος** ἀδιάβατος. — **ταμιεύομαι** ἀποχωρίζω. — **ὀπόσοις ὑμῶν** = **τοσοῦτους ὑμῶν, ὀπόσοις**. — **διαπορεύω τινά** διαβιβάζω τινά, διευκολύνω εἰς τινα τὴν διάβασιν. — **ἀλλὰ τὸ γέ τοι πῦρ... ἐστι** ἀλλὰ τοῦλάχιστον τὸ πῦρ εἶναι βεβαίως... — **κρείττων** ἰσχυρότερος. — **λιμὸς** πείνα. — **ἀγαθὸς** ἀνδρεῖος.

§ 20 - 21. **πόρος** μέσον. — **ἔξελοίμεθα**, ἀόρ. τοῦ **ἔξαιροῦμαι** ἐκλέγω, προτιμῶ. — **πρὸς θεῶν** ἐνώπιον τῶν θεῶν. — **ἄπορος καὶ ἀμήχανος** ὁ εὐρισκόμενος εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν. — **ἐν ἀνάγκῃ ἔχομαι** ὑπὸ ἀνάγκης πιέζομαι. — **καὶ τούτων πονηρῶν** καὶ μάλιστα πονηρῶν. — **ἀπιστία** ἀθέτησις ὑποσχέσεως. — **ἀλόγιστος** ἀπερίσκεπτος.

§ 24 - 26. **τοιαῦτα ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπάρχει** ὑπάρχουν εἰς ἡμᾶς τοιοῦτοι (δηλ. ἰσχυροὶ) λόγοι, διὰ τὰ νὰ εἴμεθα φίλοι. — **πάσχω τὰ ἔσχατα** ὑφίσταμαι τὴν ἐσχάτην ποινήν, θανατώνομαι. — **ἐν τῷ ἔμφανει** φανερά. — **φιλοφρονοῦμαι** δίδω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου αἰσθημάτων. — **σύνδειπνον ποιοῦμαι** τινα συνδειπνῶ μετὰ τινος.

§ 27 - 30. **ἐλέγχομαι** (μετὰ μτχ.) ἀποδεικνύομαι, ὅτι. — **συγγί-**

γνομαί τινι (βλ. ἀνωτέρω § 1 - 2, σελ. 126).—**στασιάζω τινί** ἀντιπολιτεύομαι τίνα. — **τὸ στράτευμα λαμβάνω πρὸς ἑμαυτὸν** λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου τὸ στράτευμα. — **ἔχω τὴν γνώμην πρὸς τίνα** εἶμαι προσηλωμένος πρὸς τίνα. — **παραλυπῶ** παρενοχλῶ, παρεμβάλλω προσκόμματα. — **ἐκποδὼν εἶμι** ἐκβάλλομαι ἐκ τοῦ μέσου, ἐκλείπω. — **ἰσχυρῶς κατατείνω** πολὺ ἐπιμένω. — **ὡς εἰς ἀγορὰν** (δηλ. **ἰόντες**) ὡς νὰ ἐπορεύοντο, διὰ νὰ ἀγοράσουν τροφὰς (ἐπομένως ἄοπλοι).

§ 31 - 34. **ἐπὶ ταῖς θύραις** πρὸ τῆς σκηνῆς. — **παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **εἴσω μέσα**. — **ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου** κατόπιν τοῦ αὐτοῦ σημείου· τὸ σημεῖον ἦτο σημαία ἐρυθρὰ ἀνυψωθεῖσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσ. — **ἡ ἰππασία** τὸ τρέξιμον τῶν ἰππέων. — **θαυμάζω τι** ἐκπλήσσομαι μέ τι. — **ἀμφιγινῶ** ἀμφιβάλλω, δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω. — **πρὶν** ἕως ὅτου. — **Νίκαρχος**, εἷς ἐκ τῶν λοχαγῶν. — **τετρωμένος**, πρkm. τοῦ **τιτρώσκομαι** πληγώνομαι.

§ 35 - 37. **ἐπισιτίζομαι** προμηθεύομαι τροφὰς.

§ 38. **ἔστησαν, ἀόρ. τοῦ ἴσταμαι**· ἴσταμαι εἰς ἐπήκοον ἴσταμαι εἰς ἀπόστασιν τοσαύτην, ὥστε νὰ ἀκούεται ἡ ὁμιλία. — **φαίνομαι** (μετὰ μτχ.) ἀποδεικνύομαι, ὅτι. — **ἔχει τὴν δίκην** ἔλαβε τὴν τιμωρίαν του, ἐτιμωρήθη.

§ 39 - 42. **ὁμόσαντες, ἀόρ. τοῦ ὄμνυμι** ὀρκίζομαι. — **νομίζω τινὰ φίλον** θεωρῶ τίνα ὡς φίλον. — **ἄθεος ἀσεβής**. — **ἀπολωλέκατε**, πρkm. τοῦ **ἀπόλλυμι** καταστρέφω, φονεύω.— **Ὀρόντας** γαμβρὸς τοῦ Ἄρταξέρξου, σατράπης τῆς Ἀρμενίας. — **δεῦρο** ἐδῶ.

BIBΛION TPITON

(1, 2 - 25, 32 - 47)

§ 2. **συνεπισπόμενοι**, άόρ. τοῦ **συνεφέπομαι** συνακολουθῶ. — **άπωλώλεσαν**, ύπερσυντλκ. τοῦ **άπόλλυμαι**. — **έννοοῦμαι** σκέπτομαι. — **έπί ταῖς θύραις** πλησίον τῆς πρωτευούσης. — **πάντη** πανταχοῦ. — **άγοράν παρέχω** παρέχω τρόφιμα πρὸς άγοράν. — **μειον** ὀλιγώτερον. — **ήγεμών τῆς ὁδοῦ** ὁδηγός. — **διείργω έν μέσῳ** κεῖμαι έν μέσῳ καί διαχωρίζω. — **καταλελειμμένοι ἦσαν**, ύπερσυντλκ. τοῦ **καταλείπομαι**. — **εὔδηλος** ὀλοφάνερος. — **κατακάνοιεν**, άόρ. τοῦ **κατακαίνω** φονεύω. — **λειφθείη**, άόρ. τοῦ **λείπομαι** άπομένω, μένω έν τῇ ζωῇ.

§ 3. **άθύμως ἔχω** άθυμῶ, στενοχωροῦμαι. — **σίτου γεύομαι** λαμβάνω τροφήν. — **άνακαίω** άνάπτω. — **έπί τὰ ὄπλα** εἰς τὸ στρατόπεδον. — **άναπαύομαι** κατακλίνομαι, πλαγιάζω. — **ὄψεσθαι**, μέλλ. τοῦ ὄρω. — **οὔτω διάκειμαι** εἰς τοιαύτην (ψυχικήν) κατάστασιν εύρίσκομαι.

§ 4 - 5. **μεταπέμπομαι** προσκαλῶ. — **οἴκοθεν** ἐκ τῆς πατρίδος. — **κρείττων** ὠφελιμώτερος. — **άνακοινοῦμαί τινι** συσκέπτομαι μετά τινος. — **ύποπτεύω** φοβοῦμαι. — **μη εἶη** (Ξενοφῶντι) **ύπαίτιόν τι πρὸς τῆς πόλεως** μήπως δώση κάποιαν άφορμήν κατηγορίας κατά τοῦ Ξεν. ἐκ μέρους τῶν συμπολιτῶν του. — **άνακοινῶ τινι** ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος, ἔρωτῶ τινα.

§ 6 - 7. **έπήρετο**, άόρ. τοῦ **έπερωτῶ** ἔρωτῶ. — **ἔρχομαι τὴν ὁδὸν** διανύω τὴν ὁδόν, κάμνω τὸ ταξίδι. — **έπινοῶ** ἔχω κατά νοῦν. — **καλῶς πράττω** ἐπιτυγχάνω τὸν σκοπόν μου. — **άνεἶλε**, άόρ. τοῦ **άναίρω** χρησιμοδοτῶ. — **πάλιν ἔρχομαι** επανέρχομαι. — **μαντεία** χρησμός. — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **λῶον** καλύτερον, συμφερώτερον. —

ίτεόν εἶναι ὅτι ἔπρεπε νά ταξιδεύσῃ. — **πυνθάνομαι** τι ἐρωτῶ τι. — ἤρου, ἀόρ. τοῦ ἐρωτῶ.

§ 8 - 10. **καταλαμβάνω** εὐρίσκω, συναντῶ. — **ὄρμῳ τὴν ἄνω ὁδὸν** πορεύομαι πρὸς τὰ ἄνω (πρὸς τὰ μεσόγεια). — **προθυμοῦμαι** (μετ' ἀπρμφ.) προτρέπω νά. — **ἐπειδὴν τάχιστα** εὐθύς ὡς. — **στόλος** ἐκστρατεία. — **ἤδει**, πρτκ. τοῦ **οἶδα**. — **ὄρμη** πορεία, ἐκστρατεία. — **τὴν ὁδὸν** τὰς δυσχερείας τῆς ὁδοπορίας.

§ 11 - 12. **μικρὸν ὀλίγον**. — **λαχῶν**, ἀόρ. τοῦ **λαγχάνω**. **λαγχάνω ὕπνου** κοιμῶμαι. — **ἔδοξεν αὐτῷ** τοῦ ἐφάνη. — **σκηπτὸς** κεραυνός. — **τῇ μὲν . . . τῇ δὲ** ἀφ' ἐνὸς μὲν . . . ἀφ' ἑτέρου δέ. — **πόνος** ταλαιπωρία. — (**ἐφοβεῖτο**) **μὴ οὐ δύναίτο μήπως** δὲν θά δύναται. — **εἴργω** ἐμποδίζω. — **πάντοθεν ἀπὸ ὅλα** τὰ μέρη. — **ἀπορία** δυσκολία, προσκόμματα.

§ 13 - 14. **ὁποῖόν τί ἐστι** ποῖαν περίπου σημασίαν ἔχει. — **ἔξεστι** εἶναι δυνατόν. — **σκοπῶ** ἐννοῶ, κρίνω. — **ἐννοία ἐμπίπτει** τινὶ σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινα. — **τί κατάκειμαι** διατί εἶμαι πλαγιασμένος. — **γίγνομαι ἐπὶ τινι** περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **τί ἐμποδῶν (ἐστι) . . . μὴ οὐχὶ ὑβριζομένους ἀποθανεῖν** τί ἐμποδίζει νά φονεῖσθωμεν μὲ ὀνειδισμούς (ἐξουτελισμούς). — **τὰ χαλεπώτατα** τὰ τρομερώτατα. — **ἐπιδόντας ἀφοῦ ἴδωμεν**. — **ὅπως πῶς**. — **ἀμυνόμεθα**, μέλλ. τοῦ **ἀμύνομαι** ὑπερασπίζω τὸν ἑαυτὸν μου. — **ὥσπερ ἐξόν** = ὥσπερ εἰ ἐξῆν ὡς νά ἐπετρέπετο. — **προσδοκῶ** (ὑποτακ.) νά περιμένω; — **ποῖαν ἡλικίαν ἐλθεῖν ἑμαυτῷ**, ὅτε συνέβαινον ταῦτα ὁ Ξεν. ἦτο τριάκοντα περίπου ἐτῶν. — **τῆμερον** σήμερον. — **προδίδωμι** παραδίδω.

§ 15 - 18. **ἐν οἷσι πράγμασι** εἰς ποῖαν κατάστασιν. — **ἐξέφηναν**, ἀόρ. τοῦ **ἐκφαίνω**. **ἐκφαίνω πόλεμον** φανερά ἀρχίζω, κηρύττω πόλεμον. — **οὐδέν**, ἐπίρρ. — **ἀντεπιμελοῦμαι** φροντίζω ἐπίσης. — **ὕφρησόμεθα**, μέλλ. τοῦ **ὕφριεμαι** παραμελῶ τὸν ἑαυτὸν μου. — **πείσεσθαι**, μέλλ. τοῦ **πάσχω**. — **ἀνασταυρῶ** καρφῶνω ἐπάνω εἰς μακρὸν ξύλον. — **κηδεμῶν** προστάτης. — **ἐπὶ πᾶν ἔρχομαι** καταβάλλω κάθε δυνατὴν προσπάθειαν, κάμνω ὅ,τι ἤμπορῶ. — **αἰκίζομαι** τινα τὰ

ἔσχατα βασανίζω τινὰ σκληρότατα. — **τοι** βεβαίως. — **ποιητέον** (ἡμῖν ἔστι) πρέπει νὰ πράξωμεν.

§ 19 - 20. **διαθεῶμαι** ἀκριβῶς παρατηρῶ. — **ὡς** πόσον. — **ἐσθῆς** (περιληπτ.) ἐνδύματα. — **ἐνθυμοῦμαι** σκέπτομαι. — **πριαίμεθα**, ἀόρ. τοῦ **ὠνοῦμαι** ἀγοράζω. — **ὦν ὠνησόμεθα** μετὰ τὰ ὅποια νὰ ἀγοράσωμεν.

§ 21 - 23. **ὑβρις** ἀυθαιρεσία. — **ἀσάφεια** ἀβεβαιότης. — **ἄθλα** ὡς βραβεῖα. — **ὀπότεροι ἡμῶν** διὰ τούτους ἐξ ἡμῶν τῶν δύο, οἱ ὅποιοι. — **ἀμείνων** ἀνδρειότερος. — **ἀγωνοθέτης** διοργανωτὴς ἀγῶνος, βραβευτῆς. — **στερρῶς** σταθερῶς. — **ἐξεῖναι μοι δοκεῖ = δοκεῖ μοι ἐξεῖναι** (ἡμῖν). — **φρόνημα** θάρρος. — **θάλπος** ζέστη. — **τρωτὸς** ὁ δυνάμενος νὰ πληγωθῆ. — **θνητὸς** ὁ δυνάμενος νὰ φονευθῆ. — **μᾶλλον** εὐκολώτερον.

§ 24 - 25. **ἀλλ' ἴσως γὰρ ἀλλ'** ἐπειδὴ ἴσως. — **ἐφ' ἡμᾶς** πρὸς ἡμᾶς. — **παρακαλοῦντας**, μέλλ. τοῦ **παρακαλῶ** παρακινῶ. — **ἐξορμῶ** παρακινῶ. — **ἀρετὴ ἀνδρεία**. — **ἀξιοστράτηγος** ἀξιος στρατηγός. — **βούλομαι** εἶμαι πρόθυμος. — **τάσσω** διατάσσω. — **ἠγεῖσθαι** νὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς σας (ν' ἀναλάβω δηλ. ἐγὼ τὴν παρόρησιν τοῦ στρατοῦ πρὸς λῆψιν τῶν ἀναγκαίων ἀποφάσεων). — **οὐδέν**, ἐπίρρ. — **τὴν ἡλικίαν**, τὴν σχετικῶς μικρὰν (§ 14) ἀπέναντι τῆς ἡλικίας τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου. — **ἠγοῦμαι**, ἐδῶ : νομίζω. — **ἀκμάζω** (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω ἀρκετὰς δυνάμεις, ὥστε νά. — **τὰ κακὰ** οἱ κίνδυνοι.

§ 32. **παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **ὀπόθεν** ἀπὸ ὁποῖαν τάξιν (σῶμα στρατοῦ). — **οἶχομαι** ἔχω ἐξαφανισθῆ, ἔχω φονευθῆ.

§ 33 - 34. **εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὄπλων** ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.

§ 35 - 36. **ἐπίσταμαι** γνωρίζω. — **ἡμῖν πάντα ποιητέα** (ἔστι) τὰ πάντα πρέπει νὰ πράξωμεν. — **μέγιστον καιρὸν** σπουδαιοτάτην εὐκαιρίαν (νὰ φανῆτε ὠφέλιμοι εἰς τὸ στράτευμα). — **βλέπω πρὸς τινὰ** ἔχω ἐστραμμένα τὰ βλέμματά μου πρὸς τινὰ. — **κακὸς** δειλός. — **ἴστε** προστκτ. τοῦ **οἶδα**.

§ 37 - 38. διαφέρω τί τινος ὑπερέχω κατά τι ἀπό τινα. — **ταξίαρχος**, οὗτος ἦτο ἀξιωματικός τῶν ἐλαφρῶς ὀπλισμένων στρατιωτῶν (πελταστῶν, τοξοτῶν, σφενδονητῶν) ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν λοχαγόν, ὅστις ἦτο ἀξιωματικός τῶν ὀπλιτῶν. — **χρήματα** μισθός· ὁ μισθὸς τοῦ λοχαγοῦ ἦτο διπλάσιος, ὁ δὲ τοῦ στρατηγοῦ τετραπλάσιος τοῦ μισθοῦ τοῦ στρατιώτου, ὅστις ἐλάμβανε κατὰ μῆνα ἓνα **δαρεικὸν** (= 20 ἀττ. δρχμ.). — **πλεονεκτῶ τινός τι ἔχω** (ἀπολαμβάνω) περισσότερον ἀπὸ τινά τι. — **ἀξιῶ** κρίνω ἀξιον (δίκαιον). — **προβουλεύω τινός** προνοῶ διὰ τὸ καλόν τινος. — **προπονῶ τινος** κοπιᾶζω ὑπὲρ τινος. — **μέγα ὠφελῶ** πολὺ ὠφελῶ. — **ὡς συνελόντι εἰπεῖν** διὰ νὰ εἴπω συντόμως. — **εὐταξία** πειθαρχία.

§ 39 - 42. **καταστήσῃσθε**, ἀόρ. τοῦ **καθίσταμαι** ἐκλέγω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — **παραθαρρύνω** ἐνθαρρύνω. — **πάνυ ἐν καιρῷ ποιῶ** πολὺ ἐπίκαιρον πρᾶγμα κάμνω, πολὺ ὠφελῶ. — **ἐπὶ τὰ ὄπλα** (βλ. § 3, σελ. 130). — **φυλακῆ** φρουρά. — **οὕτως ἔχω** εὐρίσκομαι εἰς τοιαύτην (ψυχικὴν) κατάστασιν. — **χρῶμαί τινί τι** χρησιμοποιοῦ τινά εἰς τι. — **νυκτός ἐν καιρῷ** νυκτός. — **τρέπω τὴν γνώμην τινός** μεταβάλλω τὴν σκέψιν τινός. — **ἐννοοῦμαι** σκέπτομαι. — **πείσονται**, μέλλ. τοῦ **πάσχω**. — **ἐρρωμένος** θαρραλέος, τολμηρός. — **οἱ ἀντίοι=οἱ πολέμιοι**. — **δέχομαι** ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι.

§ 43 - 44. **ἐντεθύμημαι** ἔχω παρατηρήσει. — **ζῶ**, ἐδῶ : φυλάττω (σφῶζω) τὴν ζωὴν μου. — **ἐκ παντός τρόπου** μὲ κάθε τρόπον. — **ἐγνώκασι** ἔχουν τὴν γνώμην, φρονοῦν. — **ἀναγκαῖος** ἀναπόφευκτος. — **καλῶς** ἐνδόξως. — **διάγω (τὸν βίον)** ζῶ. — **ἀγαθός** ἀνδρεῖος.

§ 45 - 47. **μέλλω** ἀναβάλλω, βραδύνω. — **ἤδη** εὐθύς. — **αἰροῦμαι** ἐκλέγω. — **δέομαι** στεροῦμαι. — **συγκαλοῦμεν**, μέλλ. — **περαίνω** φέρω εἰς πέρας, τελειώνω, ἐκτελῶ. — **Δαρδανεύς** ὁ ἐκ τῆς Δαρδάνου, πόλεως τῆς Τρωάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

(2, 1 - 39)

§ 1 - 3. **ἤρηντο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **αἰροῦμαι** ἐκλέγομαι. — **ἡμέρα ὑποφαίνει** ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — **προφύλακες** φρουροί. — **χαλεπός** δύσκολος. — **τὰ παρόντα** ἢ παροῦσα κατάστασις. — **ὁπότε** ἐδῶ αἰτλγκ.:

ἐπειδή. — ὑφίεμαι ἀποδειλιῶ. — καλῶς ἐνδόξως. — ὑποχείριος γίγνομαι τινι περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.

§ 4 - 6. **περὶ πλείστου ποιούμεαι τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρομαι.** — **ξένιον** ὁ Ζεὺς καλεῖται **ξένιος** ὡς προστάτης τῶν ξένων. — **ἠδέσθη**, ἀόρ. τοῦ **αἰδοῦμαι** σέβομαι. — **ὁμοτράπεζος γίγνομαι τινι** τρώγω ἐπὶ τῆς ἰδίας τραπέζης μετὰ τινος. — **αὐτοῖς τούτοις δι' αὐτῶν τούτων** (τῶν λόγων, τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν φιλοφρονήσεων). — **λαμβάνω πιστὰ λαμβάνω** διαβεβαιώσεις (ἐνόρκους). — **δείσας**, ἀόρ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια** φοβοῦμαι. — **μάλιστα** ἐξαιρετικῶς, ὅπως ἰδιαιτέρως. — **οἱ ἐχθιστοὶ ἐκείνου** οἱ μισητότατοι ἐχθροὶ ἐκείνου. — **ἀποστάς** ἀόρ. τοῦ **ἀφίσταμαι** ἀποστατῶ, πηγαίνω μὲ τὸ μέρος ἄλλου. — **ἀποτείσαιντο**, ἀόρ. τοῦ **ἀποτίνομαι** τιμωρῶ. — **κράτιστα** γενναϊότατα.

§ 7. **στέλλομαι ἐπὶ πόλεμον ἐξοπλίζομαι πρὸς μάχην** : ἐνδύομαι τὴν πολεμικὴν στολὴν μου. — **κόσμος** στολισμός. — **πρέπει** ἀρμόζει. — **δεῖ τελευτᾶν** εἶναι πεπρωμένον ν' ἀποθάνῃ. — **τῶν καλλίστων** = τοῦ καλλίστου κόσμου. — **ἄρχομαι τοῦ λόγου** ἀρχίζω νὰ ὁμιλῶ.

§ 8. **φιλικῶς χρῶμαί τινι** ἔχω φιλικὴν διάθεσιν πρὸς τινά. — **διὰ πίστεως** ἐξ ἐμπιστοσύνης. — **ἐγχειρίζω ἑμαυτὸν τινι** παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς τινά. — **δίκην ἐπιτίθημί τινί τινος** τιμωρῶ τινά διὰ τι. — **τὸ λοιπὸν** εἰς τὸ ἐξῆς.

§ 9. **μίᾳ ὀρμῇ** μὲ μίαν κίνησιν, συγχρόνως. — **οἰωνὸς** σημεῖον (προδηλοῦν τὸ μέλλον). — **εὐχομαι** τάζω. — **θύω σωτήρια** (ἱερά) προσφέρω θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν. — **συνεπεύχομαι** τάζω προσέτι. — **ὄτω δοκεῖ** ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει. — **ἀνατείνω** σηκώνω, ὑψώνω. — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· **παιᾶν** ἐδῶ : εὐχαριστήριος ὕμνος.

§ 10. **τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχει** τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (θρησκευτικὰ) καθήκοντα ἐκτελοῦνται. — **ἐμπεδῶ** φυλάττω, τηρῶ. — **δεινὰ** κίνδουνοι. — **εὐπετῶς** εὐκόλως.

§ 11 - 13. **ἀναμνήσω**, μέλλ. τοῦ **ἀναμνησκω** **τινά τι** ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην τινός τι. — **προσῆκει τινί** ἀρμόζει εἰς τινά. — **πάνυ δει-**

νά μεγάλοι κίνδυνοι. — **στόλος** στρατός. — **κατακάνοιεν**, άόρ. τοῦ **κατακαίνω** φονεύω. — **χίμαιρα** αἶζ, κατσίκα. — **καταθύω** θυσιάζω. — **ἔχω** (μετ' άπρμφ.) δύναμαι. — **ψηφίζομαι** αποφασίζω. — **άποθύω** προσφέρω τήν θυσίαν, τήν όποίαν ἔταξα. — **άγείρω** συναθροίζω. — **ἔστι** εἶναι δυνατόν. — **τεκμήριον** άπόδειξις. — **τρόπαιον** σημεῖον νίκης· άπετελεῖτο άπό όπλα τῶν πολεμίων, τά όποῖα άνηρτῶντο εἰς δένδρον ἢ συνηθέστερον ἔστήνοντο ἐπὶ ξυλίνου στύλου. — **μαρτύριον** = **τεκμήριον**. — **γίγνομαι** γεννῶμαι. — **δεσπότην** ὡς κυρίαρχον.

§ 14 - 16. **ἔρῳ** θέλω νά εἶπω. — **άφ' οὔ άφ' ότου**. — **ἔκγονος** άπόγονος. — **άμετρος** άμέτρητος. — **πάτριον φρόνημα** γενναιοψυχία κληρονομηθεῖσα παρά τῶν προγόνων. — **πείραν ἔχω τινός** ἔκ πείρας γυνρίζω περί τινος. — **δέχομαι** (βλ. κεφ. 1, § 39 - 42, σελ. 133).

§ 17. **μείον ἔχω τι** μειονεκτῶ εἰς τι. — **άφεστήκασι**, πρkm. τοῦ **άφίσταμαι**. — **καχός** δειλός. — **γοῦν** τούλάχιστον. — **άρχω** κάμνω άρχήν.

§ 18 - 19. **πώποτε** ποτέ ἕως τώρα. — **δηχθείς** άόρ. τοῦ **δάκνομαι** δαγκάνομαι. — **όχημα** πᾶν ό,τι φέρει ἢ ύποστηρίζει τι : βάσις, στήριγμα. — **βέβηκα** ἴσταμαι, πατῶ. — **παίω** κτυπῶ. — **προσίη**, τοῦ **προσέρχομαι**. — **μᾶλλον** εύκολώτερον. — **τευξόμεθα**, μέλλ. τοῦ **τυγχάνω** (τινός) ἐπιτυγχάνω (τι), κατορθώνω (τι). — **προέχω τινί** ύπερέχω εἰς τι.

§ 20 - 21. **θαρρῶ τι** δέν φοβοῦμαι τι. — **άχθομαι** τοῦτο στενωχωροῦμαι διά τοῦτο. — **εἴσονται**, μέλλ. τοῦ **οἶδα**. — **άμαρτάνω τι** περί τινά κάμνω σφάλμα τι πρὸς βλάβην τινός, άπατῶ, βλάπτω τινά. — **ψυχή** ζωή. — **ἔκ τῆς άγοράς, ἦς** = ; (πρβλ. βιβλ. 1, κεφ. 1 § 8, σελ. 114: **ἔκ τῶν πόλεων, ὧν**) — **μέτρον** ποσότης. — **άργύριον** χρήματα. — **κρατῶ** νικῶ.

§ 22. **άπορον** δυσκολία, ἔμπόδιον. — **εἰ ἄρα** ἂν τυχόν δέν. — **πρόσω** μακράν.

§ 23 - 24. **διήσουσι**, μέλλ. τοῦ **διήμι** ἐπιτρέπω τήν διάβασιν. —

ἡμῖν ἀθυμητέον (ἐστὶ) = δεῖ ἡμᾶς ἀθυμεῖν. — βελτίων ἀνδρειότερος. — Λυκάονες, κάτοικοι τῆς Λυκαονίας, μεσογείου χώρας τῆς Μ. Ἀσίας, ΒΔ τῆς Κιλικίας. — τὰ ἔρυμνά αἱ ὀχυραὶ θέσεις. — καρποῦμαι τὴν χώραν διαρπάζω, λεηλατῶ τὴν χώραν. — ὀρμῶμαι οἴκαδε ξεκινῶ διὰ τὴν πατρίδα. — κατασκευάζομαι τακτοποιοῦμαι, προετοιμάζομαι. — ὡς οἰκήσοντας ὡς ἐὰν ἐμέλλομεν νὰ κατοικήσωμεν. — ὀμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν ὀμήρους διὰ τὴν ἀνευ δόλου ἀποχώρησιν των (ἐκ τῆς χώρας του)· ὀμηρος δὲ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κρατεῖται ὡς ἐγγύησις. — ὀδοποιῶ τινι κατασκευάζω (ἐτοιμάζω) ὁδὸν διὰ τινα. — τέθριππον ἄμαξα συρομένη ὑπὸ τεσσάρων ἵππων. — τρισάσμενος μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως.

§ 25 - 26. ἀλλὰ γὰρ ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. — ἐν ἀφθόνοις βιοτεύω ζῶ ἐν ἀφθονίᾳ, ζῶ ἔχων ἀφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. — ἐπιλαθώμεθα, ἀόρ. τοῦ ἐπιλανθάνομαι τινος λησμονῶ τι. — ἐκὼν πένομαι θέλω νὰ εἶμαι πτωχός. — ἐξὸν αὐτοῖς = εἰ καὶ ἔξεστιν αὐτοῖς ἐνῶ αὐτοὶ δύνανται. — σκληρῶς βιοτεύω ζῶ μὲ στερήσεις.

§ 27 - 28. ἀλλὰ γὰρ ἀλλὰ βεβαίως. — οἱ κρατοῦντες οἱ νικηταί. — ὅπως πῶς. — κράτιστα γενναιότατα. — ζευγος ὑποζύγιον. — στρατηγῶ τινος κανονίζω τὴν πορείαν τινός. — ὄπη ὄπου. — ὄχλος δυσκολία. — ἀπαλλάττω ἐξαφανίζω. — ἀλλότριος ἀνήκων εἰς ἄλλον, ξένος.

§ 29 - 31. λοιπὸν (ἐστὶ) μοι εἰπεῖν ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νὰ εἶπω. — ἐξενεγκεῖν, ἀόρ. τοῦ ἐκφέρω· ἐκφέρω πόλεμον = ἐκφαίνω πόλεμον (κεφ. 1, § 15 - 18, σελ. 131). — περιγίγνομαι τῷ πολέμῳ ἐπικρατῶ, νικῶ ἐν τῷ πολέμῳ. — ἀταξία ἔλλειψις πειθαρχίας. — οἱ ἀρχόμενοι οἱ κατώτεροι, οἱ στρατιῶται. — μᾶλλον πειθόμενοι εὐπειθέστεροι. — αἰεὶ ἐκάστοτε. — κολάζω τιμωρῶ. — σὺν τῷ ἄρχοντι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἄρχοντος. — ἐψευσμένοι ἔσονται, τετελεσμ. μέλλ. τοῦ ψεύδομαι ἀπατῶμαι. — κακός (βλ. ἀνωτέρω § 17).

§ 32. περαίνω τελειώνω. — ὦρα καιρός. — αὐτίκα εὐθύς. — παρέσονται, μέλλ. τοῦ πάρεμι ἐμφανίζομαι. — ὄτω δοκεῖ ὅστις φρονεῖ. — ἔργῳ περαίνεται τι ἐκτελεῖται τι. — ἰδιώτης ἀπλοῦς στρατιώτης. — διδάσκω συμβουλεύω.

ἀποδαρέντα καὶ φουσηθέντα ἀφοῦ ἐκδαροῦν καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν φουσκωθοῦν. — παρέχω ῥαδίως τὴν διάβασιν διευκολύνω τὴν διάβασιν. — δεσμοὶ σχοινία (τριχιές). — ζεύγνυμι δένω. — ὀρμίζω στερεώνω. — ἀρτῶ (-άω) κρεμῶ. — ἀφείς, ἀόρ. τοῦ ἀφήμι ἀφήνω, ρίπτω. — διάγω φέρω ἀπὸ τὴν μίαν ὄχθην εἰς τὴν ἄλλην. — ἀμφοτέρωθεν καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὄχθας. — δήσας, ἀόρ. τοῦ δῶ (-έω) δένω. — ἐπιβάλλω θέτω ἐπάνω. — ὕλη χαμόκλαδα, θάμνοι. — γῆ χῶμα. — ἐπιφορῶ ἐπισωρεύω. — καταδύομαι καταβυθίζομαι. — αὐτίκα μάλα τώρα ἀμέσως. — εἴσεσθε, μέλλ. τοῦ οἶδα. — ἔξει τοῦ μὴ καταδύναι (βαστάζων) θὰ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὸ νὰ καταβυθισθοῦν. — σχήσει = κωλύσει.

§ 12. ἐνθύμημα ἐπινόησις. — χαρίεις εὐφύης. — τὸ ἔργον ἡ ἐκτέλεσις.

§ 13 - 14. ἐπαναχωρῶ εἰς τοῦμπαλιν (= τὸ ἔμπαλιν) ἐπιστρέφω ὀπίσω. — ἐνθεν = ταύτας ἐξ ὧν — θαυμάζω ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ ἐνοήσω. — ὅποι ποτεῖ εἰς ποῖον μέρος ἄραγε. — οἱ ἐαλωκότες οἱ αἰχμάλωτοι· ἐννοοῦνται οἱ ἐγχώριοι αἰχμάλωτοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον συλληφθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν των. — ἐλέγχω τὴν χώραν ζητῶ πληροφορίας περὶ τῆς χώρας.

§ 15 - 16. ἡ πρὸς ἔω (ὁδὸς) ἡ πρὸς ἀνατολὰς ὁδός. — θερίζω διέρχομαι τὸ θέρος. — πρὸς ἐσπέραν πρὸς δυσμάς. — πειθαρχῶ ὑπακούω. — ἀπονοστῶ ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα μου. — δυσχωρία κακὴ φύσις τοῦ τόπου, κακοτοπιὰ.

§ 17 - 18. χωρὶς χωριστά. — φάσκων, ἐνεστ. μτχ. τοῦ φημί. — ἡ ἐκασταχόσε ὁδὸς ἡ πρὸς ἐκάστην χώραν ὁδός. — εὐπορον εὐκόλον. — ἐπὶ τούτοις σχετικῶς μὲ τοῦτο (ἂν δηλ. πρέπει νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων). — ὀπηνίκα δοκοίη καθ' ὅποιαν ὥραν ἤθελε φανῆ καλόν. — ὑπερβολὴ διάβασις (ὑπεράνω ὁρέων).

BIBLION TETARTON

(1, 5 - 28)

§ 5 - 7. ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν ἦτο περίπου ἡ ὥρα τῆς τελευταίας (νυκτερινῆς) φρουρᾶς· οἱ Ἕλληνες διήρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακάς· ἡ τρίτη φυλακή, ἡ ὁποία καὶ τελευταία λέγεται, κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τῆς εἰσβολῆς (περὶ τὰ μέσα τοῦ Νοεμβρίου) ἤρχιζε περὶ τὴν 2αν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. — **λείπομαι** ὑπολείπομαι. — **ὄσον** = **τοσοῦτον** (χρονικὸν διάστημα) **ὥστε**. — **σκοταῖος** μετὰ τὸ σκότος. — **τὸ πεδίον** τὸ μεταξὺ τῆς θέσεως τοῦ στρατοπέδου καὶ τοῦ ὄρους. — **τηνικαῦτα** τότε. — **ἀπὸ παραγγέλσεως** κατόπιν διαταγῆς προφορικῆς. — **ἅμα τῇ ἡμέρᾳ** (βλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 2 - 3, σελ. 123). — **τὸ ἀμφ' αὐτὸν** (**στράτευμα**) οἱ στρατιῶταί του. — **ἐπίσποιο** ἄορ. τοῦ **ἐφέπομαι** ἀκολουθῶ. — **τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή. — **ὑψηγοῦμαι** προπορεύομαι βραδέως. — **τὸ αἰεὶ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος** τὸ μέρος τοῦ στρατεύματος, τὸ ὁποῖον ἐκάστοτε διέβαινε (τὸ ὄρος). — **τὸ ἄγκος** ἡ κοιλάς. — **ὁ μυχὸς** ἡ χαράδρα.

§ 8 - 9. **χαλκώματα** χαλκᾶ σκεύη. — **κατασκευάζω** ἐφοδιάζω. — **φέρω τι** λαμβάνω καὶ φέρω τι μετ' ἐμοῦ, ἀρπάζω. — **ὑποφείδομαι** φείδομαι κάπως, δεικνύομαι ὀλίγον φειδωλὸς (ἐπιεικῆς). — **ὡς φιλίας** ὡς φιλικῆς. — **διέναι**, τοῦ **διήμι** **τινα** ἀφήνω **τινὰ** νὰ διέλθῃ. — **ἐπιτυγχάνω** εὐρίσκω. — **καλούντων**, δηλ. **τῶν Ἑλλήνων αὐτοῦς** — **ὑπακούω** δίδω ἀπάντησιν, προσοχὴν.

§ 10 - 11. **ἐγένετο** διήρκεσε. — **τόξευμα** βέλος. — **κατατιτρώσκω** πληγώνω θανασίμως. — **ἐξ ἀπροσδοκῆτου** ἀπροσδοκῆτως, αἰφνιδίως. — **ἐπιπίπτω τινὶ** εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τινός. — **τὸ Ἑλληνικὸν** (**στράτευμα**) οἱ Ἕλληνες. — **αὐλίζομαι** διανυκτερεύω. — **συνορῶ** κυρίως : βλέπω ὁμοῦ ἢ συγχρόνως· ἐδῶ : συνεννοοῦμαι (μετὰ πυρᾶ).

§ 12 - 14. **νεωστί** πρὸ ὀλίγου. — **ἀνδράποδον** δοῦλος. — **ἀφείναι** ἄορ. τοῦ ἀφήνμι ἀφήνω. — **σχολαῖος** βραδύς. — **τὰ αἰχμάλωτα** οἱ αἰχμάλωτοι. — **οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες** οἱ ἐπιβλέποντες, φυλάσσοντες ταῦτα. — **ἀπόμαχος** ὁ μὴ λαμβάνων μέρος εἰς τὴν μάχην. — **φέρομαι** φέρω μαζί μου. — **ταῦτα ἔδοξε** ἀπεφασίσθησαν ταῦτα. — **ἀριστῶ** γευματίζω. — **ὑποστήσαντες**, ἄορ. τοῦ ὑφίστημι τοποθετῶ κρυφίως. — **τὸ στενὸν ἢ στενὴ δίοδος**. — **τὰ μὲν. . . τὰ δὲ ἄλλοτε μὲν. . . ἄλλοτε δέ.**

§ 15 - 18. **χειμῶν** κακοκαιρία. — **χωρίον** τόπος. — **ἐπιδιώκω** καταδιώκω. — **ἀναχάζω** ὀπισθοχωρῶ. — **σχολῆ** βραδέως. — **θαμινά** συχνά. — **ὑπομένω** σταματῶ, περιμένω. — **παρεγγυῶτο** εὐκτ. τοῦ **παρεγγυῶμαι** παρεγγυῶ (-άω) παραγγέλλω, διατάσσω. — **ἄγω** προχωρῶ. — **πρᾶγμα** δυσκολία. — **σχολή τινί ἐστι** ἔχει τις καιρόν. — **παρέρχομαι** προχωρῶ. — **σπολάς** δερμάτινος θώραξ. — **διαμπερές** (ἐπίορ.) πέρα πέρα.

§ 19 - 22. **ὡσπερ εἶχε** ὅπως ἦτο (χωρὶς δηλ. ν' ἀποθέσῃ τὴν πανοπλίαν του). — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **καλῷ τε καὶ ἀγαθῷ ἄνδρε τέθνατον** = **καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες τεθναῖσι**. — **καλὸς καὶ ἀγαθὸς** εὐπατρίδης, εὐγενής. — **ἀνελέσθαι**, ἄορ. τοῦ ἀναιροῦμαι σηκῶνων νεκρὰ σώματα (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης). — **βλέπω** στρέφω τὸ βλέμμα μου. — **ἄβατος** ἀδιάβατος. — **ὄρθιος** ἀπότομος, ἀπόκρημνος. — **ὄχλος** πλῆθος. — **ἐκβασίς** ἐξοδος, πέρασμα. — **φθάνω** προφθάνω, προλαμβάνω. — **ὑπερβολή** ἐξοδος, πέρασμα. — **ἡγεμῶν** ὁδηγός. — **πράγματα παρέχω τινί** παρέχω ἐνοχλήσεις εἰς τινα, ἐνοχλῶ τινα. — **λαβεῖν** = **συλλαβεῖν**.

§ 23 - 25. **ἐλέγχω** ἀνακρίνω, ἐρωτῶ. — **διαλαμβάνω** λαμβάνω χωριστά. — **ἢ τὴν φανεράν**, ὁδὸς φανερά ἐννοεῖται ἢ ὄρθια ὁδός, τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες εἶχον ἔμπροσθέν των. — **φόβοι** μέσα πρὸς ἐκφοβίσιον. — **ἐκδίδωμι θυγατέρα** δίδω εἰς γάμον (ὑπανδρεύω) τὴν θυγατέρα μου. — **ἡγοῦμαι ὁδὸν** ὁδηγῶ δι' ὁδοῦ. — **δυσπάριτος** δυσκολοδιάβατος. — **χωρίον** (βλ. ἀνωτέρω § 15). — **παρέρχομαι** διέρχομαι.

§ 26 - 28. **ταξίαρχος** (βλ. βιβλ. III, κεφ. 1, § 37 - 38, σελ. 133).—

τὰ παρόντα ἢ παροῦσα κατάστασις. — ὑποστάς ἄορ. τοῦ ὑφίσταμαι ἀναλαμβάνω. — Μεθυδριεύς, ὁ ἐκ τοῦ Μεθυδρίου, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας. — Στυμφάλιος (βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11, σελ. 115). — ἀντιστασιάζω παρουσιάζομαι ὡς ἀνταγωνιστής. — Παρράσιος (βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 1 - 2, σελ. 113). — ἔψονται, μέλλ. τοῦ ἔπομαι. — πολλαχοῦ πολλάκις. — πολλοῦ ἄξιος γίγνομαι τινι σπουδαίας ὑπηρεσίας προσφέρω εἰς τινα. — εἰς τὰ τοιαῦτα εἰς παρομοίας περιστάσεις.

(2, 1 - 23)

§ 1 - 2. ἐμφαγόντας ἀφοῦ φάγουν ἐν σπουδῇ. — δήσαντες, ἄορ. τοῦ δῶ δένω. — συντίθεμαι συμφωνῶ. — σημαίνω τῇ σάλπιγγι δίδω σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος. — ἄνω ὄντας ὅταν εἶναι (πλέον) ἐπάνω (δηλ. εἰς τὴν κορυφήν). — φανερά ἐκβασίς τὸ ἐπὶ τῆς φανεραῆς ὁδοῦ πέρασμα (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — αὐτοί, δηλ. ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Χειρίσοφος. — συμβοηθῶ συγχρόνως σπεύδω πρὸς βοήθειαν. — ὕδωρ βροχῆ. — προσέχω τὸν νοῦν τινι ἔχω τὴν προσοχὴν μου ἐστραμμένην εἰς τι. — ὡς μάλιστα ὅσον ἠδύναντο περισσότερο. — λανθάνω τινὰ διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος. — οἱ περιόντες οἱ κύκλω πορευόμενοι (δισχιλίοι ἐθελονταί).

§ 3 - 4. τὸ ὄρθιον ὁ ἀνωφερῆς τόπος, ὁ ἀνήφορος. — κυλινδῶ (-έω) κυλίω. — ὀλοίτροχος στρογγύλος λίθος. — ἀμαξιαῖος ἀρκετὰ μεγάλος (ὥστε νὰ πληρῶσῃ ὀλόκληρον ἄμαξαν). — φέρομαι κατακυλοῦμαι. — πταίω προσκρούω (σκοντάπτω). — πέτρα βράχος. — διασφενδονῶμαι ἐκτινάσσομαι εἰς τεμάχια. — οἶόν τέ ἐστι εἶναι δυνατόν. — πελάζω πλησιάζω. — ταύτη. ἄλλη εἰς τοῦτο τὸ μέρος... εἰς ἄλλο μέρος. — ἀνάριστοι ἀγευμάτιστοι. — τεκμαίρομαι τινι συμπεραίνω ἐκ τινος. — ψόφος κρότος.

§ 5 - 6. κύκλω περιόντες, διὰ τῆς στενῆς καὶ ὀμαλῆς ὁδοῦ, τῆς βατῆς καὶ εἰς ὑποζύγια (κεφ. 1, § 25)· βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου. — καταλαμβάνω εὕρισκω, συναντῶ. — κατακανόντες, ἄορ. τοῦ κατακαίνω φονεύω. — μαστός λόφος. — ἔφοδος ἐπὶ τοὺς πολεμίουσ ὁδὸς φέρουσα κατὰ τῶν πολεμίων. — αὐτόθεν ἀπὸ αὐτοῦ

(δηλ. ἀπὸ τοῦ τόπου, ὅπου ἐκάθηντο οἱ φύλακες). — οἱ ἐπὶ τῇ φανεραῖ ὁδῶ (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

§ 7 - 8. ἡμέρα ὑποφαίνει ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — ἔλαθον ἐγγὺς προσιόντες ἐπλησίασαν χωρὶς νὰ ἐνοηθοῦν. — ἡ σάλπιγξ φθέγγεται ἡ σάλπιγξ ἤχηε. — ἴεμαι ὀρμῶ. — δέχομαι ὑπομένω τὴν ἐφοδον, ἀνθίσταμαι. — εὐζωνος ὁ ἐλαφρῶς ὀπλισμένος (καὶ ὡς τοιοῦτος δυνάμενος νὰ τρέχῃ εὐκολώτερον). — ἀτριβῆς ἀπάτητος. — ἦ ὅπου. — ἀνέλκω ἀνασύρω, τραβῶ ἐπάνω. — συμμείγνυμι τινι συνενώνομαι μέ τινα.

§ 9 - 12. εὐδοος εὐκόλος πρὸς διάβασιν. — ἀποκόπτω ἐκδιώκω. — διεξεῦχθαι (τοῦ διαζεύγνυμαι) (αὐτοὶ) νὰ μένουν διεζευγμένοι (κεχωρισμένοι). — ἦπερ οἱ ἄλλοι, δηλ. οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον, διὰ τῆς φανεραῖς. — παρακελεύονται ἀλλήλοις ἐνθαρρύνουν ὁ εἰς τὸν ἄλλον (διὰ φωνῶν). — προσβάλλω πρὸς τινα ἐφορμῶ κατὰ τινος. — ὀρθιοὶ τοῖς λόχοις, τὸ στράτευμα κατὰ τὴν πορείαν ἐτάσσετο ὡς ἐξῆς: ὄχι μόνον αἱ ἐνωμοταὶ ἐβάδιζον ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀλλὰ καὶ ὁ εἰς λόχος ὅπισθεν τοῦ ἄλλου (πορεία κατὰ κέρας) · βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου· ὡς αἰετὸς ὅμως ἦτο ἀνάγκη τὸ στράτευμα νὰ ἐπιτεθῇ (ὅπως ἐδῶ) κατὰ πολεμίων κατεχόντων ὑψωμά τι, τότε ἐσχηματίζοντο οἱ καλούμενοι ὀρθιοὶ λόχοι· κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦτον αἱ ἐνωμοταὶ ἴσταντο ἢ μία ὅπισθεν τῆς ἄλλης, οἱ δὲ λόχοι ἐτοποθετοῦντο ὁ εἰς παραπλευρῶς τοῦ ἄλλου ἀφήνοντες ἐν τῷ μεταξὺ μικρὰ κενὰ διαστήματα (βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ἀφοδος μέρος ἀνοικτὸν πρὸς ὑποχώρησιν. — ὄπη ἀπὸ ὅποιον μέρος. — ἕτερον λόφον, τὸν δεύτερον (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

§ 13. ἐαλωκῶς, πρκμ. τοῦ ἀλίσκομαι κυριεύομαι. — παριοῦσι καθ' ἣν στιγμὴν (αὐτὰ) θὰ διήρχοντο : κατὰ τὴν διάβασίν των. — ἐπὶ πολὺ ἦν ἐπίανον (τὰ ὑποζύγια) μεγάλῃν ἔκτασιν. — ἄτε πορευόμενα διότι ἐπορεύοντο. — αἰρῶ κυριεύω.

§ 14 - 16. λοιπὸς ἦν ὑπελείπετο. — ὀρθιος ἀπότομος. — ἀμαχητὶ χωρὶς μάχην. — δέισαντας, ἀόρ. τοῦ δέδοικα ἢ δέδια. — ἄρα ὅπως ἐφάνη κατόπιν. — τὸ ἄκρον = ὁ μαστός. — ἐπὶ τοὺς ὅπισθο-

φύλακας, τοὺς κατέχοντας τὸν πρῶτον λόφον. — **ὑπάγω** βραδέως προχωρῶ. — **προσμείξιαν**, ἄορ. τοῦ **προσμείγνυμι** πλησιάζω, προσέρχομαι. — **οἱ τελευταῖοι λόχοι**, δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. καταλειφθέντες ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου (§ 13). — **προέρχομαι** προχωρῶ. — **τὸ ὄμαλὸν ἢ πεδιάς** (εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερον καὶ αἱ δύο ὁδοί, ἢ **φανερὰ** [§ 8] καὶ ἢ στενή· βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **τίθεμαι τὰ ὄπλα ἴσταμαι** (παρατεταγμένος καὶ ἀναμένων διαταγᾶς).

§ 17 - 18. **ἀλάμενοι**, ἄορ. τοῦ **ἄλλομαι** πηδῶ. — **κατὰ τῆς πέτρας** ἀπὸ τὸν βράχον (δηλ. ἀπὸ τὸν πρῶτον λόφον) κάτω. — **πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας**, τοὺς ἡμίσεις τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν τῶν ὑπόζυγιων (§ 9). — **ἀντίπορός τινι** ἀπέναντί τινος κείμενος. — **ἐφ' ᾧ** (μετ' ἀπρμφ.) ἐπὶ τῷ ὄρφ. νά. — **συνομολογῶ τι** συναινῶ νά πράξω τι, ὑπόσχομαί τι.

§ 19 - 21. **συνερρήσαν** συνέρρυσαν· ἄορ. τοῦ **συρρέω**. — **ἐνταῦθα**, δηλ. εἰς τὸν ἀντίπεραν λόφον. — **ἐνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο** ἐκεῖ, ὅπου εἶχον σταθῆ ἐν παρατάξει (δηλ. ἐν τῷ ὄμαλῷ· § 16). — **γίγνομαι ἐπὶ τῆς κορυφῆς** φθάνω εἰς τὴν κορυφήν. — **πέτρος** λίθος. — **κατέαξαν**, ἄορ. τοῦ **κατάγνυμι** σπάζω. — **Λουσιεύς** ὁ ἐκ τῶν Λουσῶν, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας (παρὰ τὰ σημερινὰ Σουδενά). — **πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένους τὴν ἀσπίδα** προστατεύων μὲ τὴν ἀσπίδα του καὶ τοὺς δύο.

§ 22 - 23. **ὁμοῦ γίγνομαι** συνενώνομαι. — **σκηνῶ** (-έω) καταλύω. — **δαφιλῆς** ἄφθονος. — **κονιατὸς** ἀσβεστωμένος. — **ἀποδίδωμι** δίδω ὀπίσω. — **πάντα ποιῶ τοῖς ἀποθανούσι** ἀπονέμω πάσας τὰς τιμὰς εἰς τοὺς φονευθέντας. — **ἐκ τῶν δυνατῶν** κατὰ τὸ δυνατόν. — **νομίζεται** συνήθεια εἶναι.

(3, 1 - 23)

§ 1 - 2. **αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω. — **ὀρίζω** χωρίζω. — **ἀναπνέω** αἰσθάνομαι ἀνακούφισιν, ἀναλαμβάνω θάρρος. — **ἄσμενος** μὲ χαράν. — **ἠδέως** εὐχαρίστως. — **μνημονεύω** ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου. — **διατελῶ** μαχόμενος διαρκῶς μάχομαι. — **τὰ σύμπαντα** ὅλα ὁμοῦ, ἐν συνόλῳ. — **ὡς ἀπηλλαγμένοι** ἐπειδὴ, ὡς ἐνόμιζον, εἶχον ἀπαλλαγῆ.

§ 3 - 5. **που** κάπου, εις κάποιο μέρος. — **όχθαι**, ἐδῶ : ὑψώματα (εις μικράν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ). — **πεζοὺς...** ἄνω τῶν ἰπέων (βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **Ὅροντας, -α** (βλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 39 - 42, σελ. 129). — **Ἄρτουχας, -α**, ἀρχηγὸς τῶν Μάρδων, ἔθνους ὀρεινοῦ καὶ ληστρικοῦ. — **Χαλδαῖοι**, φυλὴ Ἀρμενικὴ. — **ἄλκιμος** ἀνδρεῖος. — **γέρρα** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8 - 11, σελ. 119). — **πλέθρον** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — **ὁδὸς δὲ μία...** (βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **χειροποίητος** διὰ χειρῶν κατασκευασμένη, τεχνητὴ (ὄχι φυσικὴ). — **ταύτη** εἰς αὐτὸ τὸ μέρος (ἀπέναντι τοῦ ὁποῖου ἔκειτο ἡ ὁδὸς ἢ ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω).

§ 6 - 7. **ἐφαίνετο**, κατ' ἔννοιαν : ἔφθανεν. — **τραχύς** ἀνώμαλος. — **ὁ ποταμὸς ἡ κοίτη** τοῦ ποταμοῦ. — **γυμνοὶ** ἀπροφύλακτοι, ἐκτεθειμένοι εἰς. — **ἀναχωρῶ** ἐπιστρέφω. — **ἐνθα** ἐκεῖ, ὅπου. — **ἐν τοῖς ὅπλοις** ἐνόπλιος, ὀπλισμένους. — **δυσπορία** τὸ δυσκολοδιάβατον. — **ἐπικεισομένους**, μέλλ. μτχ. τοῦ **ἐπίκειμαι** ἐπιτίθεμαι.

§ 8 - 9. **ἔδοξαν** (αὐτῶ) τοῦ ἐφάνη. — **πέδαι (αἱ)** δεσμά, ποδόδεσμα. — **δεδέσθαι** (τοῦ **δοῦμαι**) ὅτι ἦτο δεμένος. — **αὐται δέ** δηλ. **ἔδοξαν**. — **αὐτόματοι** μόναι των. — **περιρρυῆναι** (ἄορ. τοῦ **περιρρέω**) ὅτι ἔπεσαν γύρω. — **διαβαίνω**, ἐδῶ : ἀνοίγω τὰ σκέλη μου. — **ἄρθρος** ὁ ὀλίγον πρὸ τῆς αὐγῆς χρόνος : τὰ (γλυκο) χαράγματα. — **καλῶς ἔσεσθαι** ὅτι τὰ πράγματα θὰ λάβουν καλὴν ἐκβασιν (θὰ πᾶνε καλά). — **ὡς τάχιστα** εὐθὺς ὡς. — **ἕως ὑποφαίνει** ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ φαίνεται : ἀρχίζει νὰ ξημερώνη. — **τὰ ἱερὰ** ἡ θυσία. — **τὸ ἱερεῖον** τὸ θῦμα, τὸ θυσιασθὲν ζῶον. — **ἀριστοποιοῦμαι** = ἀριστῶ γευματίζω.

§ 10 - 12. **ἤδесαν**, πρτκ. τοῦ **οἶδα**. — **ἐξεῖη**, εὐκτ. τοῦ **ἔξεστι** ἐπιτρέπεται. — **ἐπεγείρω** σηκῶνω ἐκ τοῦ ὕπνου. — **τι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον** σχετικόν τι μὲ τὸν πόλεμον. — **φρύγανα** ξηροὶ κλάδοι θάμνων (κατάλληλοι διὰ καῦσιν). — **ὡς ἐπὶ πῦρ** διὰ νὰ ἀνάψουν φωτιάν. — **κατίδοιεν**, ἄορ. τοῦ **καθορῶ** διακρίνω καλῶς. — **τὸ πέραν** τὸ ἀπέναντι μέρος. — **πέτρα** βράχος. — **καθήκω** ἐκτείνομαι. — **παιδίσκη** νεαρὰ κόρη. — **μάρσιπος** μικρὸς σάκκος. — **κατατίθεμαι** τοποθετῶ. — **ἀνθρώδης** σπηλαιώδης, πλήρης σπηλαίων. — **δόξαι** (ἔλεγον)

ὅτι ἐφάνη. — **προσβατόν ἐστι τοῖς ἵππευσι** εἶναι δυνατόν νὰ πλησιάσουν οἱ ἵππεῖς. — **κατὰ τοῦτο** εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — **ἐκδύντες**, ἄορ. τοῦ **ἐκδύομαι**. — **ἐγχειρίδιον μάχαιρα**. — **νεύσομαι**, μέλλ. τοῦ **νέω** κολυμβῶ· ὡς **νευσόμενοι** διότι ἐνόμιζον, ὅτι θὰ (ἀναγκασθοῦν νὰ) κολυμβήσουν. — **διαβαίνειν** ὅτι προσεπάθουν νὰ διαβαίνουν. — **πρόσθεν πρὶν βρέξαι** χωρὶς νὰ βρέξουν.

§ 13 - 15. **σπένδω** κάμνω σπονδὴν (διὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸν θεὸν ἢ ζητήσω τι παρ' αὐτοῦ)· **σπονδὴ** δὲ ἡ προσφορά ποτοῦ, δηλ. ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον χάριν τῶν θεῶν ἔχουν ἐκ τοῦ ποτηρίου. — **τοῖς νεανίσκοις ἐγχεῖν** νὰ χύσουν (οἶνον) εἰς τὰ ποτήρια τῶν (δύο) νεανίσκων (διὰ νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ σπονδὴν). — **φήνασι**, ἄορ. τοῦ **φαίνω** φανερώνω. — **πόρος** διάβασις, πέρασμα. — **καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ**, δηλ. αἰσίαν εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφὴν. — **σπονδὰς ἐποίει** = ἔσπενδε. — **ὕπομένω** μένω ὀπίσω. — **ὄχλος** οἱ μὴ μάχιμοι.

§ 16 - 19. **ταῦτα καλῶς εἶχε** ταῦτα ἐτακτοποιήθησαν. — **ὀδὸς** ἀπόστασις. — **ἐπὶ τὴν διάβασιν** μέχρι τοῦ μέρους τῆς διαβάσεως. — **ἀντιπαρῆσαν** (τοῦ **ἀντιπαρέρχομαι**) παραλλήλως ἐπορεύοντο (εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ ποταμοῦ). — **αἱ τάξεις τῶν ἱππέων** αἱ ἴλαι τῶν (πολεμίων) ἱππέων. — **τίθεμαι τὰ ὄπλα** σταματῶ. — **στεφανωσάμενος**, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Λακεδαιμονίων. — **ἀποδύς** (δηλ. **τὸ ἱμάτιον**) ἀφοῦ ἔβγαλε τὸ ἱμάτιόν του (τὸ ὁποῖον θὰ ἐφόρει ἔνεκα τοῦ χειμῶνος). — **τοὺς λόχους ὀρθίους** (βλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 9-12, σελ. 142). — **σφαγιάζομαι** προσφέρω θυσίαν. — **εἰς τὸν ποταμόν**, ἐπίστευον οἱ παλαιοί, ὅτι ἐν ἐκάστῳ ποταμῷ κατῴκει θεὸς τις καὶ εἰς τοῦτον προσέφερον θυσίαν, ὁσάκις ἤθελον νὰ διαβοῦν αὐτὸν εὐκόλως καὶ ἀκινδύνως. — **ἐξικνοῦντο**, δηλ. **τῶν Ἑλλήνων**· **ἐξικνοῦμαι** τινος φθάνω, κτυπῶ τινα. — **τὰ σφάγια** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 14-16, σελ. 119). — **παιανίζω** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 17-20, σελ. 120). — **ἀναλαλάζω** ἰσχυρῶς ἀλαλάζω, φωνάζω.

§ 20 - 22. **εὐζωνος** (βλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 7-8, σελ. 142). — **ἀνά κράτος** δρομαίως, τροχάδην. — **πάλιν** ὀπίσω. — **ἐπὶ τὸν πόρον**, ἐννοεῖ τὸ δύσκολον πέρασμα (§ 5 καὶ 6). — **τὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὸ ὁποῖον** (πέρασμα) εὕρισκετο ἀπέναντι τῆς ὁδοῦ, ἡ ὁποία ἐφε-

ρεν εἰς. — οἱ πολέμιοι. δηλ. ἱππεῖς. — εὐπετῶς εὐκόλως. — εἰς τοῦμπαλιν (= τὸ ἔμπαλιν) πρὸς τὰ ὀπίσω. — τείνω σπεύδω. — ἔπομαι, ἐδῶ : καταδιώκω. — οἱ δὲ στρατιῶται, δηλ. οἱ ὀπλίται τοῦ Χειρισόφου. — ἀπολείπομαι μένω ὀπίσω. — συναναβαίνειν, δηλ. τοῖς πολεμίοις ἱππεῦσι συναναβαίνω τινὶ συγχρόνως μὲ τινα ἀναβαίνω.

§ 23. καθήκουσαι ὄχθαι = καθήκουσαι πέτραι. — ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους, ἐννοοῦνται οἱ πεζοὶ οἱ παρατεταγμένοι ἄνω τῶν ἱπέων (§ 3· βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ἄκρα ὑψώματα.

(4, 1 - 22)

§ 1 - 3. συνταξάμενοι συνταχθέντες εἰς τάξιν μάχης. — πεδῖον ἄπαν ἔλο πεδιάδα. — λεῖος ὁμαλός, ὄχι πετρώδης. — παρασάγηγς (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — βασιλειον ἀνάκτορον. — τῷ σατράπῃ, δηλ. τῷ Ὀρόντῃ (βλ. σελ. 129). — τύρσις - εως καὶ -ιος, ἡ πύργος. — σταθμός (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). — ὑπερῆλθον ὑπερέβησαν. — Τηλεβόας, παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου.

§ 4 - 6. ἡ πρὸς ἐσπέραν ἡ πρὸς δυσμάς, ἡ δυτική. — ὕπαρχος ὑποδιοικητής. — ὅποτε παρείη (βασιλεῖ) ὁσάκις ἦτο πλησίον τοῦ βασιλέως. — ἀναβάλλω ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναβιβάζω, βοηθῶ νὰ ἀναβῆ εἰς τὸν ἵππον. — προσελαύνω προσέρχομαι ἐφιππος. — εἰς ἐπήκοον (βλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 38, σελ. 129). — σπείσασθαι, ἀόρ. τοῦ σπένδομαι, — ἐφ' ᾧ (μετ' ἀπαρμφ.) ἐπὶ τῷ ὄρω νά. — ἀδικῶ βλάπτω. — δέομαι τινος ἔχω ἀνάγκην τινός, χρειάζομαί τι. — ἐπὶ τούτοις μὲ τούτους τοὺς ὄρους, μὲ αὐτὰς τὰς συμφωνίας.

§ 7 - 9. δύναμις στρατός. — γίγνεται χιῶν πίπτει χιῶν. — ἔωθεν ἀπὸ πρωίας : πρωὶ πρωί. — διασκηνῶ (-έω) κατασκηνῶ χωριστά. — ἱερεῖον ζῶον πρὸς σφαγὴν. — παντοδαπὸς παντὸς εἶδους. — ἀποσχεδάννυμαι διασκορπίζομαι, ἀπομακρύνομαι. — νύκτωρ, ἐπίρρ. : (κατὰ) τὴν νύκτα. — φαίνω φέγγω.

§ 10 - 14. διασκηνῶ (-όω) = διασκηνῶ (-έω). — ἐντεῦθεν, χρονη. : μετὰ ταῦτα. — διαιθριάζει ξαστερώνει, καλυτερεύει ὁ καιρός. —

νυκτερεύω διανυκτερεύω. — **ἄπλετος** ἄφθονος. — **ἀποκρύπτω** σκεπάζω. — **κατακειμένους** ἐφόσον ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς. — **συμποδίζω** δένω τὰ πόδια. — **ὄκνος** ὄκνηρία, ἀπροθυμία. — **ἀλειινός** θερμαντικός: **ἀλειινόν** ἦν παρεῖχε θερμότητα. — **εἰ μὴ παραρρυεῖη** (τοῦ **παραρρέω**) ἐὰν δὲν ἤθελε καταρρεύσει (καταπέσει) ἀπὸ τὰ πλάγια. — **γυμνός** χωρὶς ἱμάτιον, μὲ χιτῶνα μόνον. — **τάχα** εὐθύς. — **ἀφαιροῦμαι τινός τι** ἀφαιρῶ (ἀρπάζω) ἀπὸ τινός τι. — **χρίομαι** ἀλείφομαι. — **χρῖμα** χρῖσμα, ἄλειμμα. — **σύειον** ἀπὸ πάχος χοίρου. — **σησάμιον** ἀπὸ σουσάμι. — **ἀμυγδάλινον** ἀπὸ (πικρὰ) ἀμύγδαλα. — **τερμίνθινον** ἀπὸ τρεμεντίνα (ποῦ στάζει ὡς ρητίνη ἀπὸ τὴν τέρμινθον - δένδρον ρητινώδες). — **μύρον** ἔλαιον εὐώδες. — **ἐνέπρησαν**, ἄρ. τοῦ **ἐμπίμπρημι** καίω. — **ἀτασθαλία** ἀπερικοψία. — **δίχην δίδωμι** τιμωροῦμαι.

§ 15 - 18. **Τημνίτης** ὁ ἐκ τῆς Τήμνου, πόλεως αἰολικῆς. — **ἀληθεύω** δίδω ἀληθεῖς πληροφορίας. — **ἦκε** ἐπανῆλθε. — **σάγαρις** δίστομος πέλεκυς. — **Ἀμαζόνες**, νοοῦνται ἐδῶ εἰκόνες (γλυπταὶ) Ἀμαζόνων, τὰς ὁποίας ὁ Ξεν. ἐβλεπεν ἐν Ἀθήναις ὤν. — **ποδαπός** ἀπὸ ποῖον τόπον. — **ἐπὶ τίνι** πρὸς τίνα σκοπόν. — **Χάλυβες - Τάοχοι**, λαοὶ αὐτόνομοι παρὰ τὴν Ἀρμενίαν. — **ὑπερβολὴ** διάβασις. — **ἦπερ μοναχῆ εἶη πορεία** ἀπὸ ὅπου μόνον ἤμποροῦσε νὰ περάσῃ κανεῖς.

§ 19 - 22. **ἐπὶ τοῖς μένουσι** ἐπὶ κεφαλῆς ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἔμενον. — **ἄλόντα** (**ἑάλων**), ἄρ. τοῦ **ἀλίσκομαι** κυριεύομαι, λαφυραγωγοῦμαι, συλλαμβάνομαι. — **μένω** περιμένω. — **ἀνακραγόντες** ἄρ. τοῦ **ἀνακράζω** δυνατὰ φωνάζω. — **ὑπομένω** ἀνθίσταμαι. — **ἐκπωμα** ποτήριον. — **ἄρτοκόπος** ἄρτοποιός. — **τὴν ταχίστην** (**ὄδον**) τάχιστα. — **ἀνακαλοῦμαι τῇ σάλπιγγι** διατάσσω νὰ δοθῇ διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεως.

(5, 1 - 22, 23 - 36)

§ 1 - 2. **ἔπη δύναιντο** ὅσον ἠδύναντο. — **πρὸς τὸν ὄμφαλὸν** σχεδὸν μέχρι τοῦ ὄμφαλου. — **πρόσω μακράν**.

§ 3 - 6. **χαλεπός** πλήρης κακουχιῶν. — **ἀποκαίω**, ἐπὶ ὑπερβολικοῦ ψύχους: παγώνω, καίω. — **πήγνυμι** παγώνω. — **σφαγιάζομαι**

προσφέρω θυσίαν. — περιφανῶς ὀλοφάνερα. — λήγω παύω, κοπάζω. — τὸ χαλεπὸν ἢ σφοδρότης. — πνεῦμα ἄνεμος. — ὄργυιᾶ μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρου καὶ 85 ἑκατοστῶν. — διαγίγνομαι διέρχομαι, περνῶ. — ὄψε ἀργά. — πάλαι πρότερον, πρὸ πολλῆς ὥρας. — προσίεσαν, πρτκ. τοῦ προσήμί τινα ἀφήνω τινὰ νὰ πλησιάσῃ. — ὀψίζω ἔρχομαι ἀργά. — μεταδίδωμι (μετὰ γνκ. ἢ μετ' αἰτ.) δίδω μέρος ἔκ τινος. — ὁ πυρὸς ὁ σῖτος. — βρωτὸν φαγώσιμον. — ἔνθα δὲ ἐκεῖ δὲ ὅπου. — διατήκομαι διαλύομαι (λειώνω). — βόθρος λάκκος. — δάπεδον ἔδαφος.

§ 7 - 8. βουλιμιῶ παθαίνω βουλιμίαν, δηλ. ὑπερβολικὴν πεῖναν καὶ ἐξάντλησιν τῶν δυνάμεων ἐξ ἀσιτίας. — καταλαμβάνω εὐρίσκω, συναντῶ. — τὸ πάθος ἢ ἀσθένεια. — σαφῶς προφανῶς, ἀναμφιβόλως. — περιιών, μτχ. τῷ περιέρχομαι. — διαδίδωμι διαμοιράζω.

§ 9 - 11. ἀμφὶ κνέφας περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σκότους (τῆς νυκτός) : ὅτε ἐσκοτεινίαζε. — ἔρυμα τεῖχος. — ὄσον περίπου. — κωμάρχης ὁ προεστώς, ὁ ἄρχων τῆς κώμης. — διατελῶ τὴν ὁδὸν διανύω ὅλην τὴν ὁδόν.

§ 12 - 14. λείπομαι ὑπολείπομαι. — διαφθείρομαι τοὺς ὀφθαλμοὺς βλάπτομαι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς. — ἀποσεσηπότες, πρkm. τοῦ ἀποσήπομαι σαπίζω· οἱ ἀποσεσηπότες τοὺς δακτύλους ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι εἶχον σαπίσει (εἶχον πάθει κρυσπαγήματα). — ἐπικούρημα τῆς χιόνος βοήθημα, μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς χιόνος. — ὑπολύομαι λύω, ἐκβάλλω τὰ ὑποδήματά μου. — ὑποδοῦμαι (-έομαι) φορῶ τὰ ὑποδήματά μου. — εἰσδύομαι εἰσχωρῶ, χώνομαι μέσα. — περιεπήγγυντο ἐπάγωναν περὶ τοὺς πόδας. — ἐπιλείπει δὲν ὑπάρχει πλέον. — καρβάτιναι τσαρούχια. — νεόδαρτος βοῦς δέρμα βοῦς νεογδάрту.

§ 15 - 16. ἀνάγκαι ταλαιπωρίαί, κακουχίαι. — εἰκάζω συμπεραίνω. — τετηχέναι, πρkm. τοῦ τήκομαι διαλύομαι (λειώνω). — ἀτμίζω ἀναδίδω ἀτμούς. — νάπη κοιλὰς δασώδης. — ἐκτρέπομαι τρέπομαι ἔξω τῆς πορείας μου πρὸς ἄλλο μέρος : λοξοδρομῶ. — πάση τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὲ κάθε τρόπον καὶ μέσον. — τελευτῶν τελευταῖον. — χαλεπαίνω ὀργίζομαι.

§ 17 - 18. **ἐπίοιεν**, εὐκτ. τοῦ **ἐπέρχομαι**. — **οἱ κάμνοντες οἱ ἀσθενεῖς**. — **διαφέρομαι περί τινος** φιλονικῶ διά τι. — **ἤρπασαν** (περί τοῦ πράγμ. βλ. § 12 - 14, σελ. κειμ. 73). — **ἐξανίσταμαι** σηκώνομαι. — **ἦκαν**, ἀόρ. τοῦ **ἴημι** ρίπτω. — **κατά τῆς χιόνος** κάτω διά τῆς χιόνος

§ 19 - 20. **ἐπ' αὐτούς** πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν. — **ἐγκαλύπτομαι** σκεπάζομαι. — **φυλακὴ** φρουρά. — **καθειστήκει**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **καθίσταμαι** τοποθετοῦμαι. — **προΐοιεν**, εὐκτ. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **παριών**, μτχ. τοῦ **παρέρχομαι** προχωρῶ. — **παραπέμπω** ἀποστέλλω. — **σκέψασθαι**, ἀόρ. τοῦ **σκοποῦμαι** ἐξετάζω, παρατηρῶ. — **ὄλον τὸ στράτευμα**, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τὸν Χειρίσοφον ἐμπροσθοφυλακῆς, ἢ ὅποια ἐστρατοπέδευεν ἐν τινι κώμῃ. — **αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω.

§ 21 - 22. **πρὸς ἡμέραν ἦν ἐπλησίαζε** νὰ **ξημερώσῃ**. — **ἄσμενοι** με **χαράν**.

§ 23 - 24. **συνεγένοντο ἀλλήλοις** συνηνώθησαν. — **σκηνῶ** (-ὄω) κατασκηνῶ, καταλύω. — **διαλαχόντες**, ἀόρ. τοῦ **διαλαγχάνω** διαμοιράζω με κλῆρον. — **κελεύω**, ἐδῶ : παρακαλῶ. — **εὐζωνος** (βλ. κεφ. 2, § 7 - 8, σελ. 142). — **εἰλήχει**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **λαγχάνω** λαμβάνω με κλῆρον. — **κωμήτης** κάτοικος τῆς κώμης. — **πῶλος** ἵππος ἀδάμαστος, πουλᾶρι. — **ἐνάτην ἡμέραν** πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν. — **ἐκδίδωμι** **θυγατέρα** (βλ. κεφ. 1, § 23 - 25, σελ. 140).

§ 25 - 27. **κατάγειος ὑπόγειος**. — **τὸ στόμα** (ἦσαν αἱ οἰκίαι) ὡσπερ (στόμα) **φρέατος** τὴν εἴσοδον εἶχον ὁμοίαν πρὸς στόμιον φρέατος. — **ὄρυκτὸς** ἐσκαμμένος. — **οἷς** (γνκ. οἶδς) **πρίβατον**. — **τὰ ἔκγονα** τὰ νεογνά, τὰ μικρά. — **χιλὸς** χλωρὸν χόρτον. — **οἶνος κριθίνος** ζῦθος. — **κρατήρ** ἀγγεῖον. — **ἰσοχειλὴς** ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας με τὰ χεῖλη ἀγγεῖου· **κριθαὶ ἰσοχειλεῖς** κόκκοι κριθῆς ἐπιπλέοντες ἐπάνω ἐπάνω. — **ἐνέκειντο**, τοῦ **ἐγκειμαι** **κεῖμαι** (εὐρίσκομαι) ἐντός. — **γόνου** κόμβος (τοῦ **καλάμου**). — **μύζω** βυζάνω, ρουφῶ. — **ἄκρατος**, κυρίως : ὁ οἶνος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἀναμειγμένος με ὕδωρ· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : **δυνατός**. — **συμμανθάνω** συνηθίζω.

§ 28 - 29. **σύνδειπνον ποιοῦμαί τινα** συνδειπνῶ μετὰ τινος. —

ἀντεμπλήσαντες, ἄορ. τοῦ ἀντεμπίμπλημι εἰς ἀνταμοιβήν γεμίζω. — **ἀπίασιν**, μέλλ. τοῦ ἀπέρχομαι. — **ἐξηγοῦμαι ἀγαθόν τι** παρέχω ὠφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν ὡς ὁδηγός. — **γίγνομαι ἐν τινι** φθάνω εἰς τι. — **φιλοφρονοῦμαι** δίδω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου αἰσθημάτων. — **ἔφρασε**, ἄορ. τοῦ φράζω δεικνύω, φανερώω. — **κατορωρυγμένος (κατορύττομαι)** καταχωμένος (κρυμμένος μέσα εἰς τὴν γῆν). — **διασκηνώ (-έω κατασκηνώ χωριστά. — ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις** ἔχοντες τὰ πάντα ἀφθονα. — **ἐν φυλακῇ** ὑπὸ φρουρήσιν, αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν. — **ἐν ὀφθαλμοῖς** πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐνώπιόν των.

§ 30 - 32. **ὅπου παρίοι (τοῦ παρέρχομαι) κώμην** ἀπ' ὅποιαν κώμην ἐπερνοῦσε. — **τρέπομαι πρὸς τινα ἐπισκέπτομαί τινα.** — **εὐωχοῦμαι** τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — **εὐθυμοῦμαι** εἶμαι εἰς εὐθυμίαν. — **πύρινος (ἄρτος) (ἄρτος) σιταρένιος.** — **τω = τινι.** — **προπίνω τινι** πίνω εἰς ὑγείαν τινός. — **ἐπικύπτω** σκύπτω ἐπάνω.

§ 33 - 34. **σκηνώ**, ἐδῶ = εὐωχοῦμαι (§ 30). — **ξηρὸς χιλὸς** ξηρὸν χορτάρι, σάνος· οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζον κατὰ τὰ συμπόσια νὰ φοροῦν στεφάνους ἀνθέων· ἐδῶ τὰ ἄνθη ἀντικατέστησεν ὁ **ξηρὸς χιλὸς** — **διακονῶ** ὑπηρετῶ. — **ἐνεὸς** κωφάλαος. — **φιλοφρονοῦμαί τινα** μὲ φιλόφρονας λόγους χαιρετίζω τινά. — **κοινῇ** ἀπὸ κοινοῦ, καὶ οἱ δύο μαζί. — **περσίζω** ὁμιλῶ τὴν Περσικὴν γλῶσσαν. — ἦ ποῦ.

§ 35 - 36. **ἑαυτοῦ**, δηλ. τοῦ κωμάρχου. — **οἰκέται** οἰκογένεια, μέλη τῆς οἰκογενείας (τέκνα καὶ γυνή). — **παλαιότερος** ὀλίγον παλαιός, γεροντικός. — **ἀνατρέφω ἵππον** τρέφω ἵππον καὶ τὸν δυναμώνω πάλιν (παχύνω). — **καταθύω** θυσιάζω. — **ἱερός τοῦ Ἥλιου** ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἥλιον· τὸν Ἥλιον οἱ Πέρσαι ἐλάτρευον ὡς θεὸν (Μίθραν) καὶ εἰς αὐτὸν ἐθυσίαζον ἵππους. — **ἐκεκᾶκωτο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **κακοῦμαι** κακοπαθαίνω, ταλαιπωροῦμαι. — **οἱ ταύτη ἵπποι** οἱ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ ἵπποι. — **μείων** μικρότερος. — **θυμοειδής** ζωηρός. — **σακίον** μικρὸς σάκκος (ἀπὸ χονδρὸν ὕφασμα ἢ ἀπὸ δέριμα). — **καταδύομαι** βυθίζομαι.

(7, 19 - 27)

§ 19 - 20. **διὰ τῆς χώρας**, δηλ. τῶν Σκυθηνῶν. — **τεθνάναι**

ἐπηγγείλατο ἐδήλωσεν, ὅτι προσφέρεται νὰ θανατωθῇ. — **ἐμβάλλω** εἰσβάλλω. — **παρακελεύομαι** προτρέπω. — **ᾧ καὶ** ἐκ τούτου δὲ ἀκριβῶς.

§ 21 - 24. **γίγνομαι ἐπὶ τοῦ ὄρους** φθάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. — **ζωγρῶ** (- έω) συλλαμβάνω ζῶντα. — **γέρρα** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8 - 11, σελ. 119). — **ὠμοβόειος** ὁ ἐξ ἀκατεργάστου δέρματος βοός. — **οἱ αἰεὶ ἐπιόντες** οἱ ἐκάστοτε προσερχόμενοι (στρατιῶται). — **θέω δρόμῳ** προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμὸν (τροχάδην). — **οἱ αἰεὶ βοῶντες** οἱ ἀκαταπαύστως κραυγάζοντες. — **ὄσφ δὴ** ὅσον βέβαια. — **ἀναλαμβάνω λαμβάνω μαζί μου.** — **παραβοηθῶ** τρέχω εἰς βοήθειαν. — **τάχα δὴ** εὐθύς πλέον. — **παρεγγυῶ** (-άω) προτρέπω. — **ἐλαύνω** κτυπῶ (ζῶν), διὰ νὰ βαδίζῃ ταχέως.

§ 25 - 27. **τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή. — **περιβάλλω** ἐναγκαλίζομαι. — **κολωνός** ὕψωμα, λόφος. — **δέρματα ὠμοβόεια** ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — **ἀνατιθημι** ἐπιθέτω, ἐπισωρεύω. — **αιχμάλωτα** λαφυραγωγηθέντα. — **κατέτεμνε τὰ γέρρα**, ἵνα καταστήσῃ αὐτὰ ἄχρηστα. — **διακελεύομαι** προτρέπω. — **ἀποπέμπω** ἀπολύω. — **ἀπὸ κοινοῦ** ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ταμείου: ἀπὸ τῶν χρημάτων καὶ τῶν λαφύρων τῶν ἀνηκόντων εἰς ὅλους. — **φιάλη** πλατὺ καὶ ἀβαθεὲς ποτήριον. — **σκευὴ** ἐνδυμασία. — **ᾤχετο ἀπιῶν** ἀπῆλθε.

(8, 22 - 28)

§ 22 - 24. **λήζομαι** λεηλατῶ. — **ἀγορὰν παρέχω** παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **ξένια** δῶρα φιλοξενίας. — **ἄλφιστα** κρίθινα ἄλευρα. — **συνδιαπράττομαι** διαπραγματεύομαι συγχρόνως.

§ 25 - 26. **ἦν ηὔξαντο** ἐδῶ ὁ ἀόρ. μὲ σημασ. ὑπερσυντλκ. (περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. III, κεφ. 2, § 9, σελ. κειμ. 49). — **ἀποθύω** προσφέρω τὴν θυσίαν, τὴν ὁποῖαν ἔταξα. — **σωτήρια** (**ιερά**) θυσία διὰ τὴν σωτηρίαν. — **ἡγεμόσυνα** (**ιερά**) (θυσία) διὰ τὴν (ἀσφαλῆ καὶ εὐτυχῆ) ὁδηγίαν. — **δρόμος**, ἐδῶ: στάδιον. — **προστατῶ** εἶμαι προϊστάμενος, διευθύνω. — **τὰ δέρματα** τῶν θυσιασθέντων ζῶων (ὡς ἄθλα διὰ τοὺς νικητάς). — **κάλλιστος** καταλληλότατος. — **δασύς** (**τόπος**) θαμνώδης (**τόπος**). — **ἀνιῶμαι** πονῶ.

§ 27 - 28. **ἀγωνίζομαι στάδιον** ἀγωνίζομαι εἰς τὸν ἀπλοῦν δρόμον (ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρατος). — **δόλιχος** μακρὸς δρόμος, ἑπταπλάσιος τοῦ **σταδίου**. — **παγκράτιον** ἀγὼν πάλης καὶ πυγμαῆς συγχρόνως. — **καλὴ θέα** ὠραῖον θέαμα. — **καταβαίνω** κατέρχομαι εἰς τὸ στάδιον : λαμβάνω μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας. — **οἱ ἑταῖροι** οἱ συστρατιῶται. — **φιλονικία** ἄμιλλα. — **ἔθειον ἵπποι** ἐγένετο ἵπποδρομία. — **τὸ πρανὲς** ἢ κατωφέρεια, ὁ κατήφορος. — **ἐλαύνω** τρέχω μετὰ τὸν ἵππον μου. — **ὑποστρέφω** (ἀμτβτ.) στρέφομαι ὀπίσω. — **πρὸς τὸν βωμόν**, οὗτος ὁ βωμός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχον γίνεαι αἱ θυσίαι, εἶχεν ὀρισθῆ ὡς ἀφετηρία καὶ τέμα τοῦ ἀγῶνος. — **κάτω** εἰς τὴν κάθοδον, εἰς τὸν κατήφορον. — **κυλινδοῦμαι** κυλλίομαι. — **τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον** ἢ λίαν ἀνωφερῆς θέσις, ὁ πολὺς ἀνήφορος. — **παρακέλευσις** παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

(3, 1 - 13)

§ 1 - 3. ἀπιτέον εἶναι = ὅτι ἔδει ἀπιέναι. — ὀδοποιοῦμαι, ἐπὶ ὁδῶν : κατασκευάζομαι καταλλήλως πρὸς χρῆσιν. — **τριταῖοι** τὴν τρίτην ἡμέραν. — **ἐξέτασις σὺν τοῖς ὅπλοις** ἐπιθεώρησις τῶν στρατιωτῶν μετὰ τῶν ὅπλων των. — **ἐγένοντο** συνεποσώθησαν, ἀνήλθον εἰς. — **καὶ εἴ τις (ἀπόλετο) νόσω** καὶ μερικοὶ ἐκ νόσου.

§ 4 - 6. **διαλαμβάνουσι** μοιράζουσι μεταξὺ των. — **τὰ αἰχμάλωτα** ἢ **λεία**, τὰ λάφυρα (αἰχμάλωτοι, ζῶα, σκεύη κ.ἄ.) ἀπὸ τῶν **αἰχμαλώτων** ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων. — **ἀργύριον** χρήματα. — **γίγνομαι**, ἐπὶ χρημάτων : εἰσπράττομαι. — **ἡ δεκάτη (μερίς)** τὸ δέκατον μέρος. — **ἐξεῖλον**, ἀόρ. τοῦ **ἐξαιρῶ** (ξε) χωρίζω. — **τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν** διὰ τὸ φυλάττειν ἕκαστος τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸν μέρος. — **Ἀσιναῖος** ὁ ἐκ τῆς Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνικῆς. — **τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος μέρος** τὸ ὀρισθὲν διὰ τὸν Ἀπόλλωνα μέρος (τῶν χρημάτων). — **ἀνάθημα** ἀφιέρωμα. — **ἀνατίθημι** ἀφιερῶνω. — **ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀθηναίων θησαυρὸς** ἦτο οἰκοδόμημα, εἰς τὸ ὅποῖον ἐφυλάσσοντο τὰ προσφερόμενα ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δελφοὺς ἀφιερῶματα· τοιοῦτους θησαυροὺς εἶχον ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Δελφοῖς πολλαὶ πόλεις. — **ἀπῆει εἰς Β.**, τὸ 394 π.Χ. (βλ. εἰσαγ.). — **νεωκόρος** ἐπιμελητῆς καὶ φύλαξ τοῦ ναοῦ. — **ἐπιστέλλω** παραγγέλλω. — **χαριεῖσθαι**, μέλλ. τοῦ **χαρίζομαι** τινι εἶμαι ἀρεστὸς εἰς τινα.

§ 7 - 8. **φεύγω** εἶμαι ἐξόριστος. — **θεωρῶ (τοὺς ἀγῶνας)** παρίσταμαι ὡς θεατῆς εἰς τοὺς ἀγῶνας. — **παρακαταθήκη** τὸ ἐμπιστευθὲν χρῆμα. — **χωρίον** κτήμα. — **ὠνοῦμαι** ἀγοράζω. — **ἀνεῖλε**, ἀόρ. τοῦ **ἀναιρῶ** χρησιμοδοτῶ. — **ὁ θεός**, ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλων. — **κόγχη** κογχύλιον. — **ἀγρευόμενα** θηράσιμα (τὰ ὅποια κυνηγῶν δύναται τις νὰ συλλάβῃ).

§ 9 - 10. ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου μὲ τὰ ἱερὰ χρήματα. — **δεκατεύω** τι λαμβάνω τὸ δέκατον μέρος ἐκ τίνος. — **ώραϊος** ὁ παραγόμενος ἢ γινόμενος κατὰ τὴν κατάλληλον ὥραν (ἐποχὴν) τοῦ ἔτους : ὄριμος· **τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ώραϊα** οἱ ὄριμοι καρποὶ τοῦ κτήματός του. — **οἱ πολῖται**, δηλ. οἱ Σκιλλοῦνται. — **πρόσχωρος** γείτων. — **οἱ σκηνοῦντες** οἱ συμποσιάζοντες. — **τραγήματα** ξηροὶ καρποὶ (καρῦδια, ἀμύγδαλα, κτ.τ.). — **τὰ θυόμενα ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς** τὰ θυσιαζόμενα ζῶα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν ἱερῶν βοσκημάτων (δηλ. τῶν ζῶων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος). — **λάχος** μερίδιον. — **Φολόη**, ὄρος μεταξὺ Ἡλιδος καὶ Ἀρκαδίας. — **σῦς** ἄγριος χοῖρος. — **δορκᾶς** ζαρκάδι.

§ 11 - 13. ἔστι κεῖται. — ἢ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας. — **ἐνι** = ἔνεστι. — **λειμών** λιβάδι. — **εὐωχοῦμαι**, ἐπὶ ζῶων : τρέφομαι ἀφθόνως. — **εἴκασμαι** εἶμαι ὅμοιος. — **ξόανον** ξύλινον ἄγαλμα. — **ἱερός** (ἔστι τῆς Ἀρτέμιδος ἀφιερωμένος εἶναι εἰς τὴν Ἀρτεμιν. — **τὸν ἔχοντα** . . . **καταθύειν** = ὁ ἔχων . . . **καταθύετω**. — **ἐκάστου ἔτους** κάθε χρόνο. — **τὸ περιττὸν** τὸ περίσσευμα. — **τῇ θεῷ μελήσει** ἡ θεὰ θὰ φροντίσῃ, δηλ. ἡ θεὰ θὰ τιμωρήσῃ αὐτόν.

(5, 7 - 25)

§ 7 - 9. **φέρω** πληρώνω. — **δηῶ** καταστρέφω. — **προηγορῶ** ἀγορεύω ἐξ ὀνόματός τινος. — **δεινὸς λέγειν** ἱκανὸς ρήτωρ. — **συνηθησομένους**, μέλλ. τοῦ **συνήδομαι** συγχαίρω. — **πράγματα** δυσχέρειαι, κίνδυνοι. — **σεσωσμένοι παρεγένεσθε** σῶσι ἐφθάσατε ἐδῶ. — **πάσχω ἀγαθὸν τι ἀπολαύω**, λαμβάνω καλὸν τι. — **πώποτε ποτὲ ἕως τώρα**. — **ὑπάρχω** κάμνω ἀρχήν, πρῶτος ἀρχίζω.

§ 10 - 12. **ἀφαιροῦμαι τινὰ τι ἀφαιρῶ** παρὰ τίνος τι. — **βία** . . . οὐ πείθοντας μὲ τὴν βίαν καὶ ὄχι μὲ τὸ καλό. — **οὐκ ἀξιοῦμεν ἀποδοκιμάζομεν**. — **Κορύλας**, ἄρχων τῆς Παφλαγονίας.

§ 13 - 15. **ἀγαπῶντες** εὐχαριστημένοι. — **χρήματα** πράγματα, λάφυρα (ζῶα, αἰχμάλωτοι, τρόφιμα κ.τ.τ.). — **ἄγω καὶ φέρω** ἀρπάζω (καὶ παίρνω μαζί μου). — **ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς** διὰ τὰς τιμὰς, τὰς ὁποίας μᾶς ἔκαμαν. — **ἀντιτιμῶ** τιμῶ καὶ ἐγὼ (τὸν τιμῶντά με). —

ἀπέχομαι τῶν φίλων δὲν βλάπτω, δὲν πειράζω τοὺς φίλους. — **ποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον** σὰν τί λογῆς ἀνθρώπους μᾶς ἠύβραν (καλοὺς ἢ κακοὺς).

§ 16 - 19. ὕβρει ἐξ ἀλαζονείας. — **τὰ ἐκείνων** = τὰ πράγματα ἐκείνων. — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **ἀρμοστής** διοικητής.

§ 20 - 21. ἴσθι, προσκτ. τοῦ οἶδα. — **οἱ κάμνοντες οἱ ἀσθενεῖς**. — ἦ... **ταύτη ὅπου...** ἐκεῖ. — **ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον** αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς ἢ θέσις μᾶς ἐδέχετο (μᾶς ἐπέτρεπε νὰ εἰσέλθωμεν). — **εἰμι ἐπὶ τινι** εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **κομίζομαι** λαμβάνω μαζί μου. — **εὖ ποιῶ** εὐεργετῶ. — **ἀντευποιῶ** ἀνταποδίδω τὴν εὐεργεσίαν. — **ἀλέξομαι** ἀποκρούω.

§ 22 - 23. ὁ Παφλαγῶν ὁ ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων. — **συμπράττοντες αὐτῷ**, δηλ. ταῦτα· **συμπράττω τινὶ τι** βοηθῶ τινα εἰς τι.

§ 24 - 25. **χαλεπαίνω τινὶ τοῖς εἰρημένοις** ὀργίζομαι ἐναντίον τινός διὰ τοὺς λόγους του. — **παρέρχομαι** λαμβάνω τὸν λόγον. — **ξενίζω** φιλοξενῶ. — **τά τε ἄλλα καὶ καὶ μεταξὺ ἄλλων καί**. — **ἀναπυθάνομαι** ζητῶ πληροφορίας.

BIBAIION EKTON

(1, 1 - 22, 24 - 33)

§ 1 - 3. **ἐν τῇ διατριβῇ** κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαμονῆς των (ἐν Κοτυώροις). — **ζῶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς** ζῶ ἀγοράζων τὰ τρόφιμα. — **λήζομαι** διαρπάζω. — **κλωπεύω** κλέπτω, ληστεύω. — **ἀποσκεδάννυμαι** διασκορπίζομαι μακρὰν ἀπὸ τινος μέρους, ἀπομακρύνομαι. — **πρόσω** μακρὰν. — **κακουργῶ** βλάπτω. — **πολεμικῶς ἔχω** ἐχθρικῶς διάκειμαι. — **ἵππους καὶ στολὰς καλὰς**, διὰ νὰ δώσουν αὐτὰ εἰς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ὡς δῶρα. — **δέχομαι τινα ἐπὶ ξένια** φιλοξενῶ τινα. — **παρακαλῶ** προσκαλῶ. — **δοκῶ** νομίζω. — **δικαιοτάτους εἶναι** (παρακαλεῖσθαι) = **δικαιότατον εἶναι** (παρακαλεῖν).

§ 4 - 6. **αἰχμάλωτοι** (βόες) λαφυραγωγηθέντες (βόες). — **ιερεῖον** ζῶον σφαζόμενον πρὸς θυσίαν, σφάγιον. — **εὐωχία ἀρκοῦσα** συμπόσιον πλούσιον. — **κατακείμενοι**, οἱ ἀρχαῖοι ἔτρωγον οὐχὶ καθήμενοι, ἀλλὰ κατακεκλιμένοι ἐπὶ χαμηλῶν κλινῶν καὶ στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος. — **σκίμπους** χαμηλὴ κλίνη. — **κεράτινος** καμωμένος ἀπὸ κέρας (βοός). — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· ἐδῶ **παιᾶν** ἄσμα ψαλλόμενον ἐν συμποσίοις πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος. — **πρὸς αὐλὸν** κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ· ὁ αὐλὸς ἦτο σωλὴν ὅμοιος πρὸς τὸ σημερινὸν κλαρινέτον· κατεσκευάζετο ἐκ καλάμου ἢ ἐκ μετάλλου καὶ εἶχε τρεῖς ἢ τέσσαρας ὀπάς· ἐνίοτε ἀπετελεῖτο ἐκ δύο σωλῆνων συνδεδεμένων ἀναμεταξύ των. — **ὄρχομαι** χορεύω. — **ἄλλομαι** πηδῶ. — **κούφως** ἐλαφρῶς. — **παίω** κτυπῶ. — **τεχνικῶς πως** μὲ κάποιαν τέχνην. — **ἀνεκράγον**, ἀόρ. τοῦ **ἀνακράζω** ἐκβάλλω δυνατὴν κραυγὴν (τρόμου). — **σκυλεύω** ἀφαιρῶ τὰ ὄπλα ἀπὸ τοῦ νεκροῦ. — **ἐξῆει**, ἐκ τοῦ κύκλου τοῦ χοροῦ. — **τὸν Σιτάλκαν**, πολεμικὸν ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἐξύμνει τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν Σιτάλκαν.

§ 7 - 8. **Αἰνιᾶνες** (βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6, σελ. 116). —

Μάγνητες, ἐκ τῆς Θεσσαλικῆς χερσονήσου Μαγνησίας. — **καρπαία** (δηλ. ὄρχησις) , εἶδος ἀγροτικοῦ χοροῦ. — **ὁ μὲν εἷς μὲν** (ἐκ τῶν χορευτῶν). — **παρατίθεμαι τὰ ὄπλα** θέτω τὰ ὄπλα μου πλησίον μου κατὰ γῆς. — **πυκνὰ συχνά**. — **ληστής δὲ ἄλλος δὲ** (χορευτῆς) προσποιούμενος, ὅτι εἶναι ληστής. — **προορῶ** βλέπω ἔμπρός μου. — **ἀπαντῶ** ὁρμῶ (κατὰ τινος). — **δήσας**, ἀόρ. τοῦ δῶ (-έω). — **τῷ χειρε** = τὰς χεῖρας. — **ἐλαύνω** ὀδηγῶ.

§ 9 - 11. **πέλτη** μικρὰ ἐλαφρὰ ἀσπίς. — **τοτὲ μὲν . . . τοτὲ δὲ** ἄλλοτε μὲν . . . ἄλλοτε δέ. — **ὡς δύο ἀντιταττομένων**, μιμούμενος μιμούμενος μάχην πρὸς δύο δῆθεν ἀντιπάλους. — **δινοῦμαι** περιστρέφομαι. — **ἐκκυβιστῶ** κἀνω τοῦμπες. — **ὄψις** θέαμα. — **τὸ περσικὸν ὄρχοῦμαι** χορεύω τὸν περσικὸν χορόν. — **ὀκλάζω** κάμπτω τὰ γόνατα. — **ἐξανίσταμαι** σηκώνομαι. — **ἦσαν** ἐβάδιζον· τίνος ρῆμ. ; — **ἐνόπλιος** ρυθμὸς ρυθμὸς τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως. — **αὐλοῦμαι** συνοδεύομαι ὑπὸ αὐλοῦ. — **οἱ θεοί**, ἐδῶ : οἱ ναοὶ τῶν θεῶν. — **πρόσοδος** ἱερὰ τομπή (εἰς τὸν ναὸν μὲ χοροὺς καὶ ἄσματα).

§ 12 - 13. **δεινὰ ποιοῦμαι** θεωρῶ ὡς φοβερά, ἐκπληκτικά : ἐκπλήττομαι. — **ὄρχηστρίς** χορεύτρια. — **ἐνσκευάζω** ἐνδύω, στολιζῶ. — **πυρρίχη** ἐνόπλιος χορός. — **ἐλαφρῶς** μὲ εὐκινήσιαν. — **κρότος** (**χειρῶν**) χειροκροτήματα.

§ 14 - 16. **προσάγω** παρουσιάζω. — **ἀναβαίνω** ἐπιβιβάζομαι. — **ἡμέραν καὶ νύκτα** μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα. — **πνεῦμα καλὸν** ἄνεμος οὖριος. — **ὀρμίζομαι** ἀγκυροβολῶ. — **Ἀρμήνη**, λιμὴν τῆς Σινώπης. — **μέδιμνος**, μέτρον χωρητικότητος στερεῶν = 38 περίπου ὀκ. (52 1/2 λίτρ.). — **κεράμιον**, μέτρον χωρητικότητος ὑγρῶν = 30 περίπου ὀκ. (39 λίτρ.). — **ἦλθε**, ἐκ Βυζαντίου, ὅπου εἶχεν ἀποσταλῆ, διὰ νὰ ζητήσῃ πλοῖα ἀπὸ τὸν ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον. — **μισθοφορὰ** μισθός.

§ 17 - 18. **εἰσῆει αὐτοὺς** ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν των. — **ὅπως ἂν ἀφίκοιντο** πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φθάσουν. — **χρῶμαι τῷ στρατεύματι** διοικῶ, χρησιμοποιοῦ τὸ στράτευμα. — **λανθάνω τι** μένω ἀπαράτητος ὡς πρὸς τι, κάμνω τι χωρὶς νὰ ἐνοηθῶ. — **μᾶλλον** εὐκολο-

λώτερον. — **φθάνω** προλαμβάνω. — **ύστερίζω** καθυστερῶ, βραδύνω. — **τὸ δόξαν τῶ ἐνὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐνὸς ἀποφασισθέν, ἢ ἀπόφασις τοῦ ἐνὸς.** — **περαίνομαι** ἐκτελοῦμαι. — **ἐκ τῆς νικώσης** (δηλ. γνώμης) κατὰ πλειοψηφίαν.

§ 19 - 21. **τρέπομαι ἐπὶ τινα** στρέφομαι πρὸς τινα (διὰ νὰ τὸν παρακαλέσω). — **γιγνώσκω** φρονῶ. — **ἐνδείκνυμαι** δεικνύω, δίδω ἐνδείξεις. — **ἐπειθεν** προσεπάθει νὰ πείσῃ. — **ύποστῆναι, ἀόρ.** τοῦ **ύφρίσταμαι** ἀναλαμβάνω. — **τῇ μὲν ἀφ' ἐνὸς μὲν.** — **ἐνθύμημα** σκέψις. — **ἐπῆρεν,** πρτκ. τοῦ **ἐπαίρω** παρακινῶ. — **αὐτοκράτωρ ἄρχων** ἀπόλυτος, μόνος ἄρχων. — **ἐνθυμοῦμαι** σκέπτομαι. — **ὄπη ἔξει πῶς θ' ἀποβῆ.** — **προειργασμένος** ἀποκτηθεὶς πρότερον. — **ἀποβάλλω** χάνω. — **ἀποροῦμαι** εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν : δὲν ἤξεύρω, τί νὰ κάμω.

§ 22 - 24. **ἀνακοινῶ τινι** ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος, ἐρωτῶ τινα. — **παρίσταμαί τι** διατάσσω νὰ φέρουν τι πλησίον μου. — **δύο ἱερεῖα,** ἵνα εὐθὺς προσφέρῃ δευτέραν θυσίαν, ἐὰν ἡ πρώτη δὲν ἀποβῆ εὐνοϊκῆ. — **διαφανῶς** ὀλοφάνερα. — **σημαίνω** δεικνύω διὰ σημείων, συμβουλεύω. — **προσδέομαί τινος** ἐπιζητῶ τι.

§ 25 - 28. **προβάλλομαι** προτείνω. — **ἐπιψηφίζω** θέτω τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν. — **εἶπερ** ἀφοῦ βέβαια. — **χάριν ἔχω ὑμῖν** σᾶς ὀφείλω εὐγνωμοσύνην : σᾶς εὐχαριστῶ. — **δοῦναί μοι** νὰ μοῦ δώσουν τὴν εὐκαιρίαν. — **προκρίνω** προτιμῶ. — **ἤττον** δυσκολώτερον. — **τυγχάνω** ἐπιτυγχάνω. — **δέομαί τι** ἔχω ἀνάγκην τινά, χρειάζομαι τι. — **οὐ πάνυ τι οὐδόλως.** — **πολεμοῦντες,** τὸν Πελοπον. πόλεμον. — **ὠμολόγησαν,** κατὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 404 π.Χ. — **πέρα** μακρότερον. — **ἄκυρος** ἄνευ κύρους, ἀνίσχυρος, μικρός. — **ποιεῖν** ὅτι προσπαθῶ νὰ καταστήσω. — **σωφρονίζομαι** ἔρχομαι εἰς φρόνησιν, τιμωροῦμαι.

§ 29. **ἐννοῶ** σκέπτομαι. — **ἴστε,** προστκτ. τοῦ **οἶδα.** — **ἄχθομαι** δυσαρεστοῦμαι.

§ 30 - 31. **σύνδειπνος** ὁ συνδειπνῶν, συνδαιτυμῶν. — **συμπο-
σάρχος** πρόεδρος τοῦ συμποσίου· οἷτος ἐκλεγόμενος ὑπὸ τῶν συμπο-

τῶν διηύθυνε τὰ τοῦ συμποσίου, ὠριζε δηλ. πόσον καὶ ποίου εἶδους οἶνον νὰ πίνουν, ποῖα παιγνίδια νὰ παίξουν, ποῖα ἄσματα νὰ ψάλλουν κ.τ.τ. — **λοχαγῶ** εἶμαι λοχαγός. — **ὡς ἔοικε** ὡς φαίνεται. — **ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἁγασίου** ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὡμίλησεν ὁ Ἄγ. — **ἀναθορυβῶ** μὲ θορυβώδεις φωνάς ἐπιδοκιμάζω. — **πλείονος ἐνδέον** = ὅτι πλείονος ἐνδέοι· **πλείονος ἐνδεῖ** ὑπάρχει ἀνάγκη σπουδαιότερων ἐπιχειρημάτων. — **παρέρχομαι** λαμβάνω τὸν λόγον. — **ὡς πάνυ εἰδῆτε** (τοῦ οἶδα) ἵνα βεβαιωθῆτε. — **ὀμνῶ ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας** σᾶς ὀρκίζομαι εἰς ὅλους τοὺς θεοὺς καὶ εἰς ὅλας τὰς θεάς. — **ἤ μὴν** βεβαίως. — **ἐπιτρέπω** ἀναθέτω. — **τὰ ἱερά** ἢ θυσία. — **ιδιώτης** ἄπειρος (τῆς μαντικῆς).

§ 32 - 33. **ἐὰν πλοῦς ἦ** ἐὰν εἶναι οὐριος ἄνεμος πρὸς πλοῦν. — **ἀνάγομαι** ἀποπλέω. — **Ἡράκλεια**, παράλιος πόλις τῆς Βιθυνίας παρὰ τὸν Εὐξείνιον. — **κατέχω** προσορμίζομαι.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

(1, 2 - 31)

§ 2 - 4. **μισθοφορὰ** μισθός. — **ἀπαλλάττομαι** ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

§ 5 - 6. **συμπροθυμοῦμαι** προθύμως ἐνεργῶ καὶ ἐγώ. — **μεταμέλει μοι** μετανοῶ. — **τελῶ** πληρώνω. — **τελείτω**, ὁ Σεύθης, ὅστις θὰ ὑπεσχέθη χρηματικὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν Ξ., ἂν οὗτος συνήργει εἰς τὴν διάβασιν τοῦ στρατεύματος. — **οἱ ἐπικαίριοι** τὰ σπουδαιότερα πρόσωπα ἐν τῷ στρατῷ (δηλ. οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί). — **προσφέρομαι** (συμπερι) φέρομαι.

§ 7 - 10. **κηρύττω** διὰ κήρυκος παραγγέλλω. — **ὡς ἀποπέμφων** διότι δῆθεν εἶχε σκοπὸν νὰ στείλῃ αὐτοὺς ὀπίσω (εἰς τὴν πατρίδα των). — **ἀριθμὸν ποιῶ** ἀριθμῶ. — **ἄχθομαι** δυσαρεστοῦμαι. — **ἐπισιτίζομαι εἰς τὴν πορείαν** προμηθεύομαι τρόφιμα διὰ τὴν πορείαν. — **ἀσπάζομαι** ἀποχαιρετίζω. — **ὡς ἀποπλευσόμενος** διότι εἶχε σκοπὸν νὰ... — **αἰτίαν ἔχω** κατηγοροῦμαι. — **αἰτιῶμαι** κατηγορῶ. — **ἀθυμῶ πρὸς τὴν ἔξοδον** δὲν ἔχω ὄρεξιν νὰ ἐξέλθω. — **ὡς συμπορευσόμενος** προσποιούμενος, ὅτι θά... — **ἔξω γίγνομαι** ἐξέρχομαι (ἐδῶ : ἐκ τοῦ Βυζαντίου). — **διαπράττομαί τι** κανονίζω τι.

§ 11 - 14. **τὴν ταχίστην** (ὁδὸν) τάχιστα. — **προσανειπεῖν** νὰ κηρύξουν προσέτι τοῦ ρ. **προσαναγορεύω**. — **ἑαυτὸν αἰτιάσεται** θὰ ἔχη νὰ κατηγορῇ τὸν ἑαυτὸν του (κατόπιν, ὅταν θὰ τιμωρηθῇ). — **ἄρδην** ἐντελῶς. — **συγκλείω** κλείω καλῶς. — **μοχλὸς** ξύλον παχὺ τιθέμενον ὀπισθεν τῆς θύρας ἀπὸ τοῦ ἐνὸς παραστάτου μέχρι τοῦ ἄλλου (ἀμπάρα). — **πυρὸς** σιτάρι. — **Κυνίσκος**, Σπαρτιάτης ἀρμοστής ἐν Χερρονήσῳ. — **ἐπακούω** ἀκούω μακρόθεν. — **διαγγέλλω** δι' ἀγγελιαφόρου γνωστοποιῶ. — **πυνθάνομαι** ζητῶ πληροφορίας. — **Ἱερὸν ὄρος**, ὄρος τῆς Θράκης. — **κύκλω** (τοῦ ὄρους) περὶ τὸ ὄρος.

§ 15 - 17. **κόπτω** κρούω, κτυπῶ. — **κατασχιζώ** σπάζω, κάνω κομμάτια. — **χηλή** λίθοι προβεβλημένοι ἔμπροσθεν τοῦ τείχους πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κυμάτων (μῶλος). — **ἔνδον** ἐν τῇ πόλει. — **τὰ πράγματα** τὰ συμβαίνοντα. — **διακόπτω** συντρίβω, θραύω. — **ἀναπετάννυμι** ἀνοίγω. — **εἰσπίπτω** εἰσορμῶ.

§ 18 - 20. **ἀνήκεστος** ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος. — **ὄχλος** πλῆθος (στρατιωτῶν). — **ἔνδον**, ἐδῶ : εἰς τὰ σπίτια των. — **καθέλω** σύρω ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν. — **Ἐτεόνικος**, Λακεδαιμόνιος ὑποστράτηγος τοῦ Ἀναξιβίου. — **ἀποφεύγω** καταφεύγω. — **σχεῖν** (τοῦ **ἔχω**) νὰ ἀναχαιτίσουν, νὰ ἐμποδίσουν (ἀπὸ διαρπαγῶν κ.τ.τ.).

§ 21 - 24. **προσπίπτω τινὶ** προστρέχω, τροχάδην προσέρχομαι πρὸς τινα. — **ἔξεστί σοι** δύνασαι, ἔχεις εὐκαιρίαν. — **ἀνὴρ γίγνομαι** φαίνομαι (σπουδαῖος) ἀνὴρ. — **ὀνήσαις**, ἀόρ. εὐκτ. τοῦ **ὀνίνημι** ὠφελῶ. — **τίθεμαι τὰ ὄπλα ἐν τάξει** παρατάσσομαι. — **παρεγγυῶ** παραγγέλλω, διατάσσω. — **εἰς ὀκτῶ ἐγένοντο** παρετάχθησαν εἰς βάθος ὀκτῶ ἀνδρῶν (εἰς ὀκτῶ σειράς). — **ἐπὶ τὸ κέρας ἐκάτερον** καὶ εἰς τὴν μίαν πτέρυγα καὶ εἰς τὴν ἄλλην. — **παρεδεδραμήκεσαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **παρατρέχω** προστρέχω. — **τὸ χωρίον ὡς** (ἔπιτατ.) **κάλλιστον ἐκτάξασθαι ἔστι** τὸ μέρος (ὅπου παρετάχθησαν οἱ στρατιῶται) εἶναι κατ' ἐξοχὴν κατάλληλον εἰς παράταξιν στρατεύματος.

§ 25. **ἔκειτο τὰ ὄπλα** εἶχε γίνοι ἢ παράταξις. — **κατηρεμίζω** κάμνω τινα ἐντελῶς ἤρεμον, καθησυχάζω, καταπραΰνω. — **θαυμάζω** παραξενεύομαι. — **χαρίζομαι τῷ θυμῷ** παρασύρομαι ὑπὸ τῆς ὀργῆς μου. — **τιμωροῦμαι τινα τῆς ἑξαπάτης** ἐκδικοῦμαι τινα διὰ τὴν ἀπάτην. — **ἐντεῦθεν** μετὰ ταῦτα, κατόπιν.

§ 26 - 27. **ἀποδεδειγμένοι** κεκηρυγμένοι. — **εἰκάζω** συμπεραίνω. — **νῦν δὴ** πρὸ ὀλίγου, τώρα δά. — **ἔρχομαι εἰς τὸν πόλεμον** ἀρχίζω τὸν πόλεμον. — **νεώριον**, τόπος ἐστεγασμένος παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ πλοῖα καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὰ ἀνήκοντα σκευὴ : ναύσταθμος. — **ἐν τῇ ἀκροπόλει**, τότε — κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου — ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ 6.000 τάλαντα. — **πρόσδοδος** εἰσόδημα. — **τὰ ἔνδημα** οἱ φόροι τοῦ ἐσωτερικοῦ (δηλ. τῆς Ἀττικῆς). — **ὑπερορία** (γῆ) ἡ ἔξω τῶν συνόρων (τῆς Ἀτ-

τικῆς) χώρα : ἡ χώρα τῶν συμμάχων. — καταπολεμῶ διὰ πολέμου καταβάλλω, ὀλοσχερῶς νικῶ.

§ 28. τότε, δηλ. κατὰ τὸν Πελοπόν. πόλεμον. — προσγίγνομαι τινι προστίθεμαι εἰς τινα. — πολεμιώτατος μέγιστος ἐχθρός. — ὁ ἄνω βασιλεὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. — ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι κατὰ τοῦ ὁποίου ἐξεστρατεύσαμεν, διὰ νὰ ἀφαιρέσωμεν παρ' αὐτοῦ. — τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων ὅταν λοιπὸν ἔλοι αὐτοὶ εἶναι ἠνωμένοι (συμμαχοῦν) καθ' ἡμῶν. — περιγίγνομαι ὑπερισχύω.

§ 29 - 31. μαίνομαι εἶμαι τρελλός. — εἰ ἀφοῦ. — καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα. — κρατῶ εἶμαι νικητής. — ἐκπορθῶ λεηλατῶ, διαρπάζω. — πρὶν ἐπιδεῖν προτοῦ ζήσω καὶ ἴδω. — μυρίαὶ ἀναριθμητοὶ, ἄπειροι. — κατὰ τῆς γῆς γίγνομαι χώνομαι μέσα εἰς τὴν γῆν ὑποκάτω. — τῶν δικαίων τυγχάνω εὐρίσκω τὸ δίκαιόν μου. — γοῦν τοῦλάχιστον. — οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες ὅχι διὰ νὰ διαπράξωμεν βίαια ἔργα. — εὐρίσκομαι εὐρίσκω (ἐπιτυγχάνω) διὰ τὸν ἑαυτόν μου.

(3, 1 - 33)

§ 1 - 2. δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀφοῦ ἀντήλλαξαν χειραψίαν : ἀφοῦ συνῆψαν συνθήκην. — γίγνομαι ἐπὶ στρατοπέδῳ φθάνω εἰς τὸ στρατόπεδον. — πλὴν οἱ Νέωνος, ὁ Νέων μαζί μὲ ὀκτακοσίους περίπου ἄνδρας εἶχεν ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὸ στρατεύμα καὶ εἶχε στρατοπεδεύσει χωριστά.

§ 3 - 6. αὐτός = ὁ αὐτός. — κρατῶ τινος γίνομαι κύριός τινος. — ἐξαπατήσεται = ἐξαπατηθήσεται. — περιορῶ παραβλέπω, ἀνέχομαι. — νυνὶ τώρα δά. — τοῦτο βουλευσεσθε θὰ ἀποφασίσετε περὶ τούτου (ἂν δηλ. πρέπει νὰ ὑπακούσετε εἰς τὸν Ἀρίσταρχον ἢ νὰ μεταβῆτε εἰς τὸν Σεύθην). — εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχουν τρόφιμα (δηλ. εἰς τὰς παρὰ τὸ Βυζάντιον κώμας). — οἱ ἤττους οἱ ἀσθενέστεροι, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντεπεξέλθουν (κάτοικοι τῶν κωμῶν). — ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται εἰς τί μᾶς χρειάζεται καθένας (ἀπὸ τοὺς δύο). — ὅτω δοκεῖ ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει. — ἀράτω ἄορ. προσκτ. τοῦ αἴρω ὑψώνω. — τὸ ἡγούμενον τὸ προπορευόμενον τμήμα (τοῦ στρατοῦ) : ἡ πρωτοπορία (τοῦ στρατοῦ).

§ 7 - 9. ἔπειθον = ἐπειρῶντο πείθειν (αὐτούς). — ἀποτρέπομαι ἐπιστρέφω. — ὅσον περίπου. — προσελαύνω πλησιάζω. — ὅτι πλείστων ἀκούοντων ἐνώπιον ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων ἀκροατῶν. — κῶμαι ἀθρόαι κῶμαι (κείμεναι) ὄχι μακρὰν ἢ μία ἀπὸ τῆν ἄλλην.

§ 10 - 12. δέομαι ὑμῶν, πρβλ. § 6 « ὅ,τι ἡμῶν δεῖται ». — κυζικηνός, νόμισμα ἴσης ἀξίας μὲ τὸν δαρεικόν. — τὰ νομιζόμενα τὸν συνήθη μισθὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον μὲν λοχαγὸν δύο κυζικηνοὺς κατὰ μῆνα, εἰς ἕκαστον δὲ στρατηγὸν τέσσαρας). — ἔξω ἐκτός, πλὴν. — τιμῶ ἀνταμειβῶ. — διατίθεμαι πωλῶ. — χειροῦμαι καταβάλλω, ὑποτάσσω. — ἀπὸ θαλάττης, δηλ. τῆς Προποντίδος. — οὐδαμῆ εἰς κανὲν μέρος. — πολλαχῆ εἰς πολλὰ μέρη.

§ 13 - 14. δίδωμί τινι λέγειν ἐπιτρέπω εἰς τινὰ νὰ ὁμιλήσῃ. — κατὰ ταῦτὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὁμοίως. — παντὸς ἀξία παντὸς λόγου ἀξία, ἀξιόλογα. — διαγίγνομαι ἐν φιλίᾳ (χώρα) διαμένω εἰς φιλικὴν χώραν. — προσλαμβάνω λαμβάνω προσέτι, ἐπὶ πλέον. — εὐρρημα κέρδος ἀνέλπιστον. — ἀντιλέγω ἔχω ἄλλην γνώμην. — ἐπιψηφίζω ταῦτα θέτω τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς ψηφοφορίαν.

§ 15 - 17. σκηνῶ, ἐδῶ = εὐωχοῦμαι τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — πλησίον, δηλ. τῶν κωμῶν, εἰς τὰς ὁποίας κατεσκήνουν οἱ Ἕλλη. — ἐπὶ θύραις παρὰ τὰς θύρας (τῆς ἐν τῇ κώμῃ κατοικίας τοῦ Σεύθου). — ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες ἐτοιμαζόμενοι νὰ εἰσέλθουν διὰ τὸ δεῖπνον. — Μαρωνεῖτης, ὁ ἐκ τῆς Μαρωνείας, πόλεως τῆς Θράκης. — Παριανοί, κάτοικοι τοῦ Παρίου, πόλεως ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας τῆς Προποντίδος. — διαπράττομαι φιλίαν πρὸς τινὰ συνάπτω φιλίαν μετὰ τινος. — Ὀδρῦσαι, λαὸς θρακικός. — ἄνω εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὰ ἐνδότερα (τῆς Θράκης). — ἄμεινον διακίσειται (ἀπρόσ.) ὑμῖν θὰ εἶναι καλύτερα διὰ σᾶς. — πρόσω μακρὰν.

§ 18 - 20. αὐθις δὲ ἔπειτα δέ. — ἔκπωμα ποτήριον. — τάπις, -ιδος τάπης. — νομίζεται συνήθεια εἶναι. — δωροῦμαι κάμνω (προσφέρω) δῶρα. — καταγαγεῖν, ὁ Τιμασίων ἦτο ἐξόριστος (περὶ τοῦ ρ. κατάγω βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 6 - 7 σελ. 114). — τείχη ὠχυρωμέ-

νοι τόποι, φρούρια. — ὡσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων, ὁ Ἡρακλείδης ὑπονοεῖ τὸν Ἀλκιβιάδην. — χώρα γῆ, κτῆμα. — ἄξιόν (ἔστι) = πρέπον (ἔστι) ἀρμόζει. — πείσει, μέλλ. τοῦ πάσχω· πάσχω ἀγαθὸν ἀπολαύω, λαμβάνω καλόν. — εἰ μὴ (κατόπιν ἀρνήσεως) παρὰ μόνον. — παῖς δοῦλος, ὑπηρέτης. — ἐφόδιον τὰ ἀναγκαιοῦντα ὁδοιπορικὰ ἔξοδα.

§ 21 - 22. οἱ κράτιστοι οἱ πρῶτιστοι, οἱ διαπρεπέστατοι. — τριπους, - οδος, τραπέζι μὲ τρεῖς πόδας. — κρέα νενεμημένα κρέατα κομματιασμένα. — ζυμίτης ἔνζυμος. — προσπεπερονημένοι (τοῦ προσπερονῶμαι πρὸς τοῖς κρέασι καρφωμένοι (περασμένοι) μαζὶ μὲ τὰ κρέατα εἰς ὄβελους. — αἱ τράπεζαι, δηλ. οἱ τρίποδες. — κατὰ τοὺς ξένους πρὸ τῶν ξένων. — νόμος συνήθεια. — ἀναιροῦμαι σηκῶνω, λαμβάνω. — διακλῶ (-άω) κόπτω. — κατὰ μικρὸν εἰς μικρὰ τεμάχια. — ριπτῶ (-έω) = ρίπτω. — κατὰ ταυτὰ (βλ. § 13). — καθ' οὓς, πρβλ. « κατὰ τοὺς ξένους ».

§ 23 - 25. φαγεῖν δεινὸς φοβερὸς φαγᾶς. — διαρριπτῶ ρίπτω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, διανέμω. — ἔῷ τι χαιρεῖν ἀφήνω κάτι νὰ πάη στὸ καλὸ, ἀδιαφορῶ περὶ τινος. — ὄσον τριχοίνικον ἄρτον ἄρτον περιῖπου τριῶν χοινίκων ἢ χοῖνιξ μέτρον χωρητικότητος στερεῶν = 315 δράμια σημερινά· ἢ μία χοῖνιξ σίτου ἦτο τὸ καθημερινὸν σιτηρέσιον ἀνδρός. — κέρας ποτήριον ἐκ κέρατος. — σχολάζω κάθημαι ἀργός, δὲν κάμνω τίποτε. — οὐδέπω (σχολάζω) δὲν εὐκαιρῶ ἀκόμη.

§ 26 - 28. αἰρῶ συλλαμβάνω. — φιάλη πλατὺ καὶ ἀβαθεὸς ποτήριον.

§ 29 - 31. ἀποροῦμαι εὐρίσκαμαι εἰς ἀμηχανίαν : δὲν ἤξεύρω, τί νὰ κάμω. — δίφρος, κάθισμα ἄνευ ἐρεισινώτου, « σκαμνὶ ». — δρέγω προτείνω, προσφέρω. — ἐταῖρος σύντροφος. — οὐδὲν σε προσαιτῶ οὐδὲν ζητῶ ἐπὶ πλέον παρὰ σοῦ. — προῖεμαι προσφέρω τὸν ἑαυτὸν μου, ἀφοσιοῦμαι. — προκινδυνεύω ὑπὲρ τινος ὑπομένω κινδύνους ὑπὲρ τινος. — ἀπολαμβάνω λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ. — κτήσει, μέλλ. τοῦ κτῶμαι. — κατακτῶμαι ἀποκτῶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου ἐντελεῶς : ἔχω ὑπὸ τὴν πλήρη κατοχὴν μου. — παρέσονται πρὸς σέ θὰ ἔλθουν πρὸς σέ. — συνεχπίνω τινὶ πίνω συγχρόνως μὲ κάποιον ὄλον (τὸ ποτόν).

§ 32 - 33. **κέρασι**. . .οἷοις σημαίνουσι με̄ τοιαῦτα κέρατα, με̄ τὰ ὁποῖα δίδονται ἐν τῷ στρατοπέδῳ σημεῖα. — **σάλπιγγες ὤμοβό-
ειαι** σάλπιγγες καμωμέναι ἀπὸ ἀκατέργαστον βόειον δέρμα· αὔται
ἦσαν εἶδος τι ἀσκαύλου ἢ γάιδας. — **οἶος μαγάδιδι** ὅπως με̄ τὴν μά-
γαδιν· ἡ **μάγαδις** ἦτο μουσικὸν ὄργανον με̄ εἴκοσι χορδάς, εἶδος ἄρ-
πας. — **ἀνακράζω πολεμικὸν** ἐκβάλλω πολεμικὴν κραυγὴν. — **ἐξάλ-
λομαι** ἀναπηδῶ. — **ἐλαφρῶς** με̄ εὐκινήσιαν.

(8, 1 - 8, 24)

§ 1 - 4. **Λάμψακος**, πόλις τῆς Τρωάδος παρὰ τὸν Ἑλλάσπον-
τον. — **Φλειάσιος** ὁ ἐκ τοῦ Φλεισῦντος, πόλεως τῆς βορείου Πελο-
ποννήσου. — **συνήδομαι τινι** συγχαίρω τινά. — **χρυσίον** χρήματα. —
ἐπομόσας εἶπε ἐβεβαίωσε μεθ' ὄρκου. — **ἦ μὴν** τῷ ὄντι, ἀληθῶς. —
ἐφόδιον (βλ. κεφ. 3, § 18 - 20, σελ. 164). — **ἀπόδοιτο**, ἄορ. τοῦ
ἀποδίδομαι πωλῶ. — **ἂ ἄμφ' αὐτὸν εἶχε**, δηλ. τὰ περιττὰ ἐνδύ-
ματα, σκευή, ὅπλα. — **παρίσταμαι τινά** προσκαλῶ τινά, ὅπως παρα-
στῆ. — **τὰ ἱερά** τὰ σπλάγγνα τῶν σφαγίων. — **σὺ σαυτῷ**, ὑπονοεῖ τὸν
ἀφιλοχρήματον χαρακτῆρα τοῦ Ξεν. — **μειλίχιος** πρᾶος, εὐμενής. —
οἴκοι, δηλ. ἐν Ἀθήναις. — **ὀλοκαυτῶ** προσφέρω θυσίαν διὰ τοῦ πυ-
ρὸς ἀπὸ θύματα ὀλόκληρα. — **συνοίσειν**, μέλλ. τοῦ **συμφέρει**· συμ-
φέρει ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀποβαίνει εἰς καλόν.

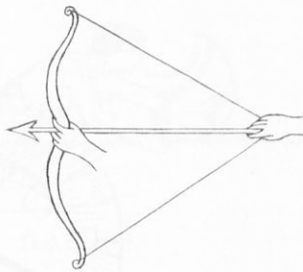
§ 5 - 6. **Ἐφρύνιον**, πόλις τῆς Τρωάδος. — **πάτριος νόμος** συν-
ῆθεια τῆς πατρίδος. — **καλλιερῶ** ἔχω εὐνοϊκὰ σημεῖα ἐν τῇ θυσίᾳ. —
Βίων καὶ Ναυσικλειδης, ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Θίβρωνος. — **ξε-
νοῦμαι τινι** φιλοξενοῦμαι ὑπὸ τινος. — **πεπρακέναι**, πρkm. τοῦ **πω-
λῶ**. — **λύομαι** ἐξαγοράζω.

§ 7 - 8. **Ἰδη**, ὄρος τῆς Τρωάδος. — **Ἄντανδρος**, πόλις τῆς
Τρωάδος. — **Ἄδραμύττιον**, πόλις τῆς Μυσίας. — **Κυτώνιον** αἱ σημε-
ριναὶ Κυδωνίαι (τουρκ. Ἀϊβαλί). — **Καίικος**, ποταμὸς τῆς Μυσίας
καὶ Λυδίας. — **καταλαμβάνω Πέργαμον** φθάνω εἰς τὴν Π.

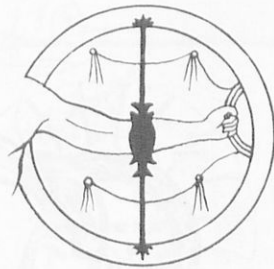
§ 24. **συμμείξας**, ἄορ. τοῦ **συμμείγνυμι τί τινι** συνενώνω τι
μέ τι.

Δόρυ

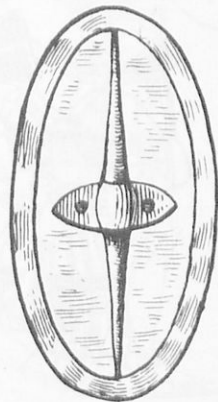
Τόξον

Ἄσπις στρογγύλη

Ἀκόντιον

Ἄσπις φοειδής

Κράνη

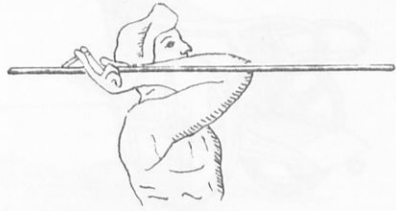
Θώραξ

Κνημῖς

Πελαστών

Ἀκοντιστής

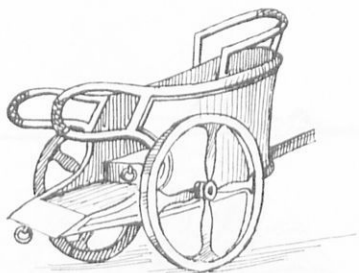
Σφενδονήτης

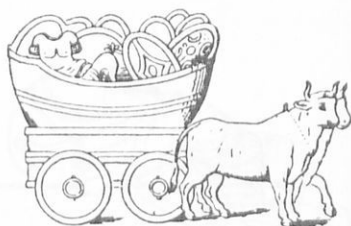
Τοξότης

Ὀπλίτης

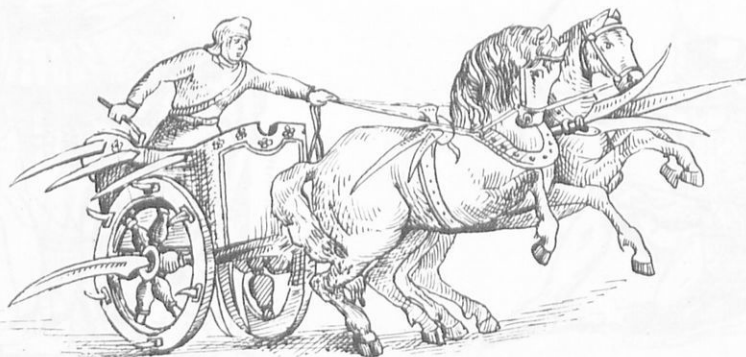
"Άρμα

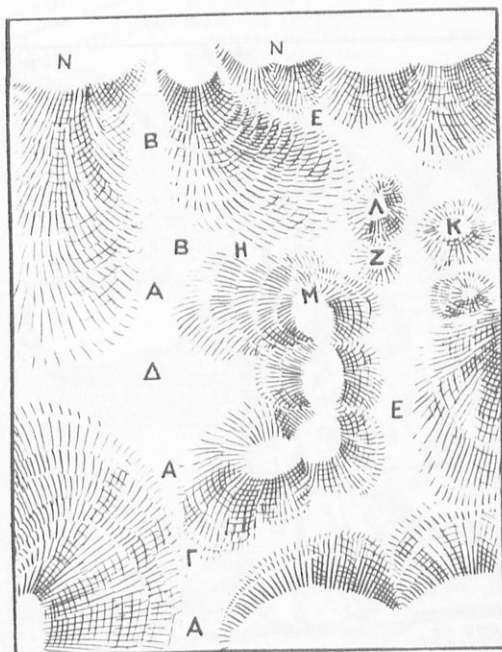
"Αμαξα

Δαρεικός

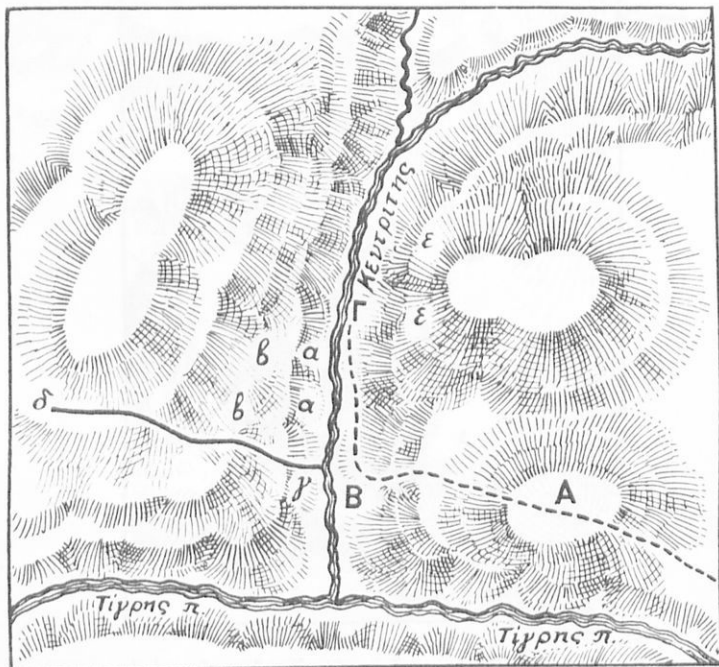

"Άρμα δρεπανηφόρον

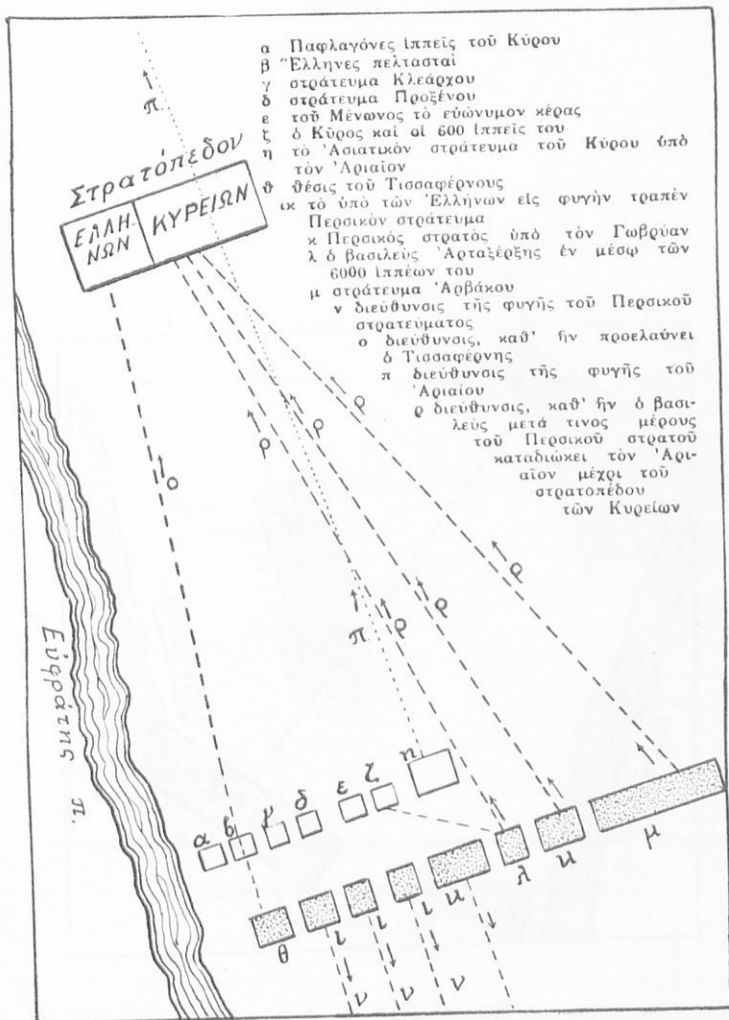
Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὀρέων

A	ἡ φανερά ὁδὸς	H	ἡ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔφοδος
B	ἡ ὀρθία ὁδὸς ἢ ἡ φανερά ἐκβασίς	Θ	οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ πολέμιοι
Γ	ὁ σταθμὸς	I	ὁ πρῶτος λόφος
Δ	ἡ χαράδρα	K	ὁ δεύτερος λόφος
E	ἡ στενὴ ὁδὸς (εὐοδατάτη τοῖς
ὑποζυγίοις)	Λ	ὁ τρίτος μαστὸς πολὺ ὀρθιώτατος
Z	οἱ φύλακες	M	ὁ ἀντίπορος λόφος
		N	τὸ ὄμαλόν

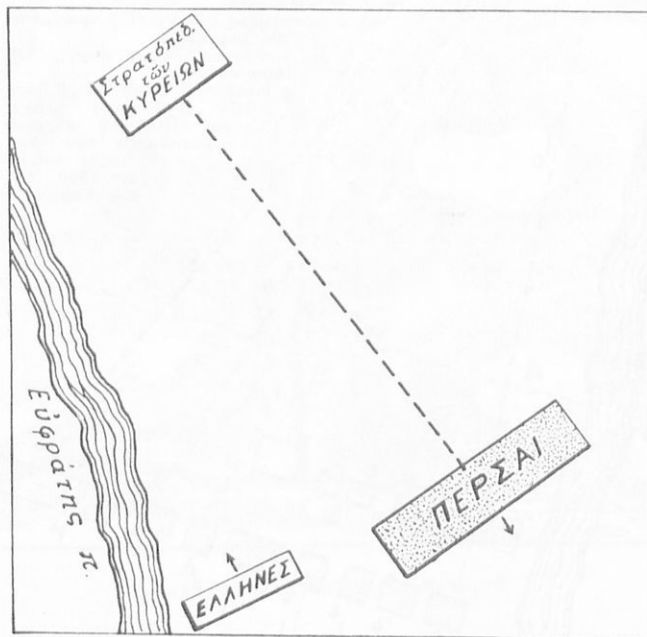
Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ

- A Αἱ ὑπεράνω τῆς πεδιάδος κῶμαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον καταλύσει οἱ Ἕλλη-
νες
- B Θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ματαιωθεῖ-
σαν προσπάθειάν των νὰ διαβοῦν τὸν Κεντρίτην. Ἀπέναντι ἔκειτο ἡ ὁδὸς γδ
ἢ ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω
- Γ Τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα τοῦ Κεντρίτου τὸ ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τῶν δύο
νεανίσκων
- αα Οἱ βάρβαροι ἱππεῖς εἰς τὴν ἀπέναντι ὕχθην
- ββ Οἱ βάρβαροι πεζοὶ τεταγμένοι ἄνωθεν τῶν ἱπέων
- εε Οἱ Καρδοῦχοι

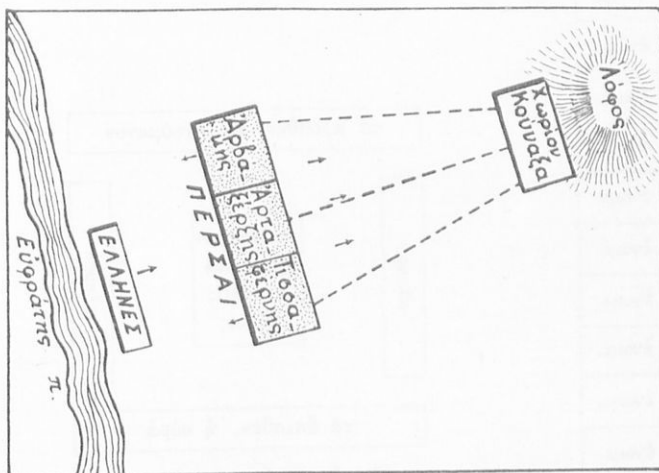
Ἡ παρά τὰ Κούναξα μάχη

Εὐθὺς ὡς ὁ ἑλληνικὸς στρατός (α-ε) ἤρχισε τὴν προσβολήν, οἱ ἀπέναντι ἰστάμενοι Πέρσαι (ι-κ) τρέπονται εἰς φυγὴν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διεύθυνσιν ν, ἐνῶ συγχρόνως ὁ Τισσαφέρνης μετὰ μέρος τινὸς τοῦ στρατοῦ του (θ) διέρχεται ἐφιππος διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (β) κατὰ τὴν διεύθυνσιν ο πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Ἐν τῷ μεταξύ ἐφορμᾷ ὁ Κύρος (ζ) κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου (λ), ἀλλὰ φονεῖται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ὁ Ἀριαῖος (η), καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν διεύθυνσιν ρ, φεύγει κατὰ τὴν διεύθυνσιν π πέραν τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρείων.

Συνέχεια τῆς μάχης. Μετακινήσεις τῶν στρατευμάτων.

Ὁ βασιλεὺς εἰσβάλλει εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Κυρείων καὶ διαρπάζει αὐτό· ἐνωθεὶς δὲ ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατοπέδῳ μετὰ τοῦ Τισσαφέρου ἀνασυντάττει τὸν στρατὸν του καὶ ἐπιστρέφει διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας εἶχε προελάσει μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρείων. Οἱ νικηταὶ Ἕλληνες ἔπαυσαν ἐν τῷ μεταξύ τὴν καταδίωξίν των καὶ κάμνουν στροφήν, ὅτε εἶδον τοὺς ἐχθροὺς προχωροῦντας.

Μεταβολή τῆς παρατάξεως τῶν ἀντιπάλων.

Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων

Οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ παρετήρησαν, ὅτι ἐπερχόμενος ὁ βασιλεὺς ἐβάδιζεν ἔξω τοῦ κέρατος τοῦ στρατοῦ των, φοβηθέντες μὴ παρικυκλωθοῦν, ἀναπτύσσουν τὴν παράταξιν των καὶ λαμβάνουν τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ ἔχουν τὸν ποταμὸν Εὐφράτην ὄχι πλέον εἰς τὰ πλάγια, ἀλλ' ὀπισθὲν των. Ἡ μεταβληθεῖσα αὕτη παράταξις τῶν Ἑλλήνων ἀναγκάζει τὸν βασιλέα νὰ ἀντιπαρατάξῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὸν στρατὸν του εἰς τὸ ἴδιον σχῆμα, ὅπως κατ' ἀρχὰς ἐπήρχετο, ἵνα πολεμήσῃ. Ἄλλ' οἱ Πέρσαι φεύγουν ἐκ νέου καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέχρι κώμης τινὸς (τῶν Κουάξων) κειμένης εἰς τοὺς πρόποδας λόφου τινός.

1	ένωμ.
2	ένωμ.
3	ένωμ.
4	ένωμ.

1 λόχος

1	ένωμ.
2	ένωμ.
3	ένωμ.
4	ένωμ.

2 λόχος

1	ένωμ.
2	ένωμ.
3	ένωμ.
4	ένωμ.

3 λόχος

1	ένωμ.
2	ένωμ.
3	ένωμ.
4	ένωμ.

4 λόχος

κτλ.

Σχηματισμός ὀρθίων λόχων

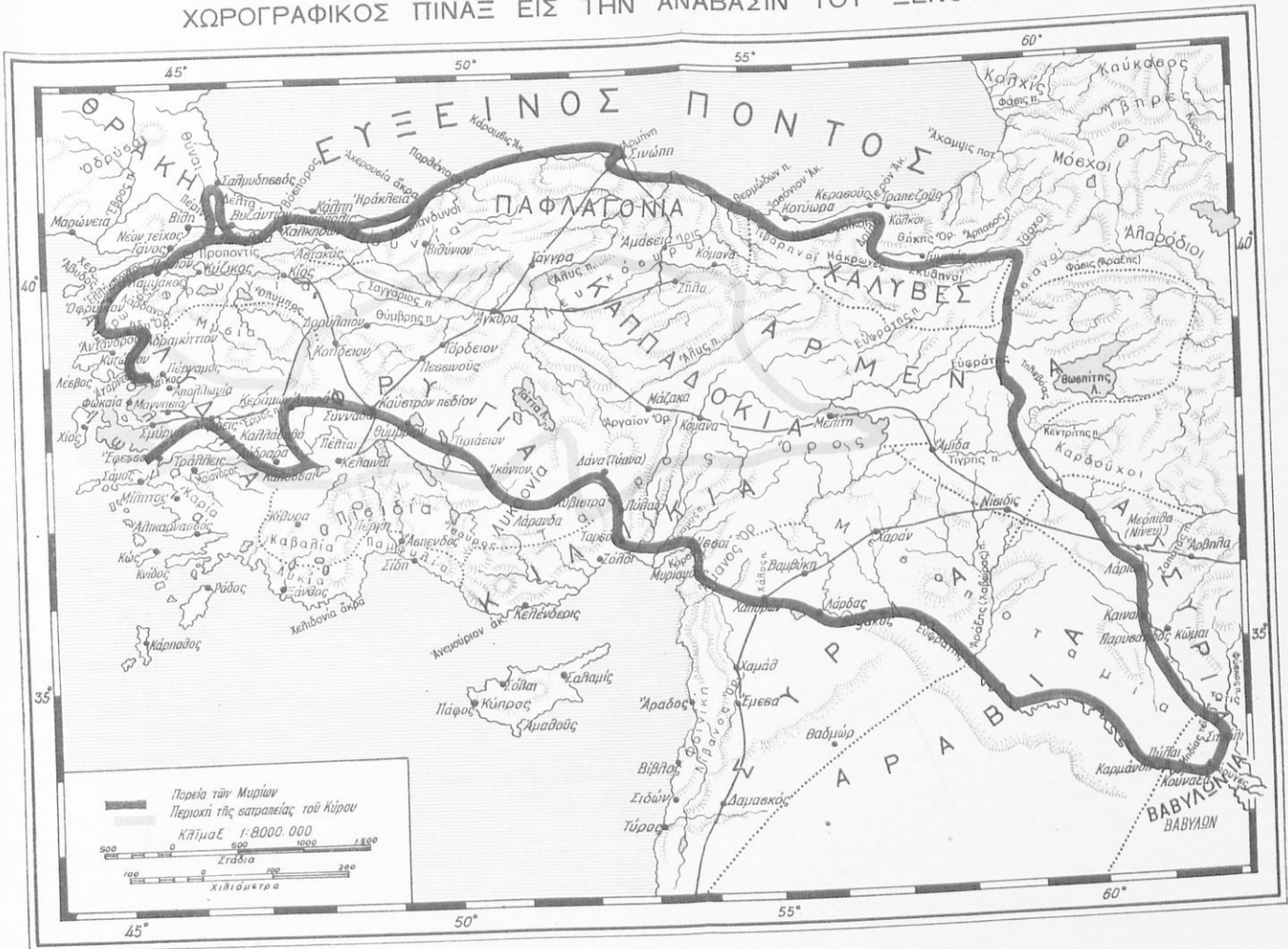
1 λόχος	1	ένωμ.
	2	ένωμ.
	3	ένωμ.
	4	ένωμ.
2 λόχος	1	ένωμ.
	2	ένωμ.
	3	ένωμ.
	4	ένωμ.
3 λόχος	1	ένωμ.
	2	ένωμ.
	3	ένωμ.
	4	ένωμ.
4 λόχος	1	ένωμ.
	2	ένωμ.
	3	ένωμ.
	4	ένωμ.

κτλ.

Πορεία κατά κέρας

Πλαίσιον ἐν τῷ στρατῷ
τῶν Μυρίων

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΣΙΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
Εισαγωγή	
1. Βίος τοῦ Ξενοφῶντος	5
2. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις	6
 Βιβλίον πρῶτον	
1. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαί δι' αὐτήν (1, 1 - 11)	9
2. Συγκέντρωσις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων εἰς τὰς Σάρδεις. Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδευων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας (2, 1-18) Περὶληψις τῶν κεφ. 2 (§ 19-27), 3, 4, 5 (§ 1-10) καὶ 7	11
3. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη. Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου (8, 1-27)	17
Περὶληψις τοῦ κεφ. 9	21
4. Συνέχεια τῆς μάχης. Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων (10, 1-19)	21
 Βιβλίον δεύτερον	
5. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου (1, 2-23)	25
Περὶληψις τοῦ κεφ. 2	28
6. Σπονδαὶ μεταξύ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων (3, 1-14, 17 - 29)	29
Περὶληψις τοῦ κεφ. 4	32
7. α. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνους (5, 1 - 21, 24 - 26)	33
β. Προσέλευσις εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνους πέντε στρατηγῶν καὶ εἴκοσι λοχαγῶν. Σύλληψις καὶ θανάτωσις	

	Σελ.
αὐτῶν (5, 27 - 42)	37
Περίληψις τοῦ κεφ. 6	39

Βιβλίον τρίτον

8. α.	Ἀθυμία τῶν Ἑλλήνων. Ἐνθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (1, 2 - 25) ..	41
β.	Συνέλευσις τῶν διασωθέντων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων. Λόγος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογή νέων στρατηγῶν (1, 32 - 47)	45
9.	Γενικὴ συνέλευσις τοῦ στρατεύματος. Λόγοι ἐν αὐτῇ καὶ ἀποφάσεις (2, 1 - 39)	48
	Περίληψις τῶν κεφ. 3 καὶ 4	55
10.	Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξύ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὄρεων. Ἀποφασίς αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας (5, 1 - 18)	56

Βιβλίον τέταρτον

11.	Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὄρεων (1, 5 - 28)	59
12.	Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου καὶ ἄλωσις αὐτῆς. Ἀγῶνες τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων (2, 1 - 23)	62
13.	Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ (3, 1 - 23)	66
	Περίληψις τῶν λοιπῶν παραγράφων (25 - 34) τοῦ 3ου κεφ.	69
14.	Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας. Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου (4, 1 - 22)	69
15. α.	Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῆς Ἀρμενίας (5, 1 - 22)	72
β.	Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς κώμας τῆς Ἀρμενίας (5, 23 - 36)	75
	Περίληψις τῶν κεφ. 6 καὶ 7 (§ 1 - 18)	77
16.	Ἄφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς Θαλάσσης (7, 19 - 27)	78

	Περίληψις τοῦ κεφ. 8 (§ 1 - 21).....	79
17.	Ἐπιτομὴ τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα (8, 22 - 28)	80

Βιβλίον πέμπτον

	Περίληψις τῶν κεφ. 1 καὶ 2	83
18.	Ἐπιτομὴ τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα. Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τῶν διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντων εἰς αὐτὸν χρημάτων (3, 1 - 13)	84
	Περίληψις τῶν κεφ. 4 καὶ 5 (§ 1 - 6)	86
19.	Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβεων μετὰ τῶν Ἑλλήνων (5, 7 - 25)	86
	Περίληψις τῶν κεφ. 7 (§ 1 - 14) καὶ 8	89

Βιβλίον ἕκτον

20.	Συνθήκαι τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων. Ἐπιτομὴ εἰς τὴν Σινώπην καὶ ἐκλογὴ ἑνὸς ἄρχοντος (1, 1 - 22, 24 - 33)	90
	Περίληψις τῶν κεφ. 2, 3, 4, 5 καὶ 6	94

Βιβλίον ἕβδομον

21.	Οἱ Ἑλληγες ἐν Βυζαντίῳ (1, 2 - 32)	97
	Περίληψις τῶν κεφ. 1 (§ 33 - 40) καὶ 2	101
22.	Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεῦθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον (3, 1 - 33)	103
	Περίληψις τῶν κεφ. 3 (§ 34 - 48), 4, 5, 6 καὶ 7.	107
23.	Ἐπιστροφή εἰς τὴν Ἀσίαν. Παράδοσις τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Θίβρωνα (8, 1 - 8, 24)	109

	Ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις	111
	Πίνακες	167
	Περιεχόμενα	177

103		
104	103	103
105	104	104
106	105	105
107	106	106
108	107	107
109	108	108
110	109	109
111	110	110
112	111	111
113	112	112
114	113	113
115	114	114
116	115	115
117	116	116
118	117	117
119	118	118
120	119	119
121	120	120
122	121	121
123	122	122
124	123	123
125	124	124
126	125	125
127	126	126
128	127	127
129	128	128
130	129	129
131	130	130
132	131	131
133	132	132
134	133	133
135	134	134
136	135	135
137	136	136
138	137	137
139	138	138
140	139	139
141	140	140
142	141	141
143	142	142
144	143	143
145	144	144
146	145	145
147	146	146
148	147	147
149	148	148
150	149	149
151	150	150
152	151	151
153	152	152
154	153	153
155	154	154
156	155	155
157	156	156
158	157	157
159	158	158
160	159	159
161	160	160
162	161	161
163	162	162
164	163	163
165	164	164
166	165	165
167	166	166
168	167	167
169	168	168
170	169	169
171	170	170
172	171	171
173	172	172
174	173	173
175	174	174
176	175	175
177	176	176
178	177	177
179	178	178
180	179	179
181	180	180
182	181	181
183	182	182
184	183	183
185	184	184
186	185	185
187	186	186
188	187	187
189	188	188
190	189	189
191	190	190
192	191	191
193	192	192
194	193	193
195	194	194
196	195	195
197	196	196
198	197	197
199	198	198
200	199	199

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
(ΕΛΛΑΔΑ)

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΜΜ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1971

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ (ΕΚΔΟΣΗ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΔΟΣΗ 1999

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ δεύτερον κατὰ τὴν σπουδαιότητα μετὰ τὴν **Κύρου Ἀνάβασι** ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ξενοφῶντος εἶναι τὰ **Ἑλληνικά** (ἑλληνικὰ πράγματα, ἱστορία). Καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι διηρημένον εἰς ἑπτὰ βιβλία. Ἐξ αὐτῶν τὰ δύο πρῶτα περιέχουν τὴν ἱστορίαν τῶν ἑπτὰ τελευταίων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (411 - 404 π.Χ.), τὴν ὁποίαν δὲν ἐπρόφθασε νὰ περιλάβῃ εἰς τὸ σύγγραμμά του ὁ Θουκυδίδης. Εἰς τὰ ὑπόλοιπα πέντε διηγεῖται ὁ Ξενοφῶν τὰ συμβάντα ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης (404 - 362 π.Χ.). Ἀναλυτικώτερον τὰ ἱστορούμενα εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο γεγονότα ἔχουν ὡς ἀκολουθῶς :

Α' Ἀφοῦ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ συμφορὰν κατῴρθωσαν νὰ ἀνασυγκροτήσουν τὰς ναυτικὰς δυνάμεις των, ἤρχισαν νὰ διαμφισβητοῦν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ στόλος των ἐξησφάλισε τὴν κυριαρχίαν τῶν θαλασσίων ὁδῶν εἰς τὸ βόρειον Αἰγαῖον, κατεναυμάχησεν ἰσχυρὰ τμήματα τοῦ στόλου τῶν ἀντιπάλων παρὰ τὴν Ἀβυδὸν καὶ Κύζικον καὶ ἔγινε κύριος τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος.

Εἰς τὰς ἐπιτυχίας αὐτάς κατὰ θάλασσαν μεγάλως συνετέλεσεν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Προπαρασκευάζων δηλαδὴ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ ἐξόριστος πολιτικός, ἐνίσχυσε τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῶν Ἀθηναίων διὰ μοίρας πολεμικῶν σκαφῶν, τὴν ὁποίαν συνεκρότησε μὲ χρήματα τοῦ Πέρσου σατράπου Τισσαφέρνης. Ἐπὶ πλεόν ἔλαβεν ἐνεργότατον μέρος εἰς τὰς νικηφόρους ναυμαχίας τῆς Ἀβύδου καὶ τῆς Κυζίκου καὶ κατέλαβε τὸ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων κατεχόμενον Βυζάντιον.

Παρ' ὅλα ὅμως τὰ κατὰ θάλασσαν κατορθώματα ἢ θέσεις τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ ξηρᾶς ἦτο δύσκολος. Ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Ἅγις

είχε καταλάβει από τοῦ 413 τὴν Δεκέλειαν καὶ ἐξ αὐτῆς ἐνήργει κατὰ τῶν Ἀθηναίων στενωτάτων καὶ ἐξαντλητικὸν ἀποκλεισμόν.

Ἐν τῷ μεταξύ διὰ ψηφίσματος τῆς ἐκκλησίας ὁ Ἀλκιβιάδης ἀνεκλήθη ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας θριαμβευτικῶς. Εὐθὺς ἀμέσως ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ἡ ἀρχηγία τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων τῶν Ἀθηναίων μὲ ἀπερίοριστον ἐξουσίαν. Ἄλλ' εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἀρχῆς ὁ δραστήριος στρατηγὸς καὶ ναύαρχος ὑπῆρξεν ἀτυχῆς. Ὁ ὑπ' αὐτὸν ἀθηναϊκὸς στόλος, διοικούμενος ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τῆς ναυαρχίδος Ἀντιόχου, λόγῳ προσωρινῆς ἀπουσίας τοῦ ἀρχηγοῦ ἠττήθη πλησίον τῆς Ἐφέσου ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου ναυάρχου Λυσάνδρου (407 π.Χ.). Ὁ Ἀλκιβιάδης κατόπιν τούτου περιῆλθεν εἰς νέαν δυσμένειαν, καίτοι ἦτο ἀνεύθυνος τοῦ ἀτυχήματος. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέλεξαν 10 ἄλλους στρατηγούς, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἀπεσύρθη εἰς ἰδιόκτητον ὠχυρωμένην περιοχὴν τῆς χερσονήσου τῆς Καλλιπόλεως.

Τὸ θέρος τοῦ 406 οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγοί, συναντήσαντες παρὰ τὰς Ἀργινοῦσας τὸν σπαρτιατικὸν στόλον ὑπὸ τὸν νέον ναύαρχον Καλλικρατίδαν, συνῆψαν πρὸς αὐτὸν ναυμαχίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν κατήγαγον νίκην περιφανῆ. Μέγα μέρος τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου κατεστράφη, αὐτὸς δὲ ὁ ναύαρχος ἐπνίγη. Ἀλλὰ καὶ οἱ νικηταὶ Ἀθηναῖοι στρατηγοὶ δὲν ἀπέλαυσαν τῆς δόξης ἐκ τοῦ λαμπροῦ κατορθώματός των. Κατηγορηθέντες, ὅτι δὲν ἐφρόντισαν νὰ περισυλλέξουν τοὺς ναυαγούς, εἰσῆχθησαν εἰς δίκην ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου καὶ κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον.

Β' Ὀλίγον μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῶν Ἀργινοῦσῶν οἱ Σπαρτιαῖται, ἐπειδὴ ἠμποδίζοντο ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ ἀναθέσουν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου δις εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον, διώρισαν ναύαρχον κατὰ τύπους μὲν τὸν Ἄρακον, πράγματι ὁμῶς τὸν ἐ π ι σ τ ο λ έ α, τουτέστι τὸν ὑποναύαρχον αὐτοῦ Λύσανδρον.

Ὁ Λύσανδρος ἐπλευσεν εἰς τὰ μικρασιατικὰ παράλια, ἀλλ' ἀπέφυγε νὰ ἀντιμετωπίσῃ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, τὸν ἀθηναϊκὸν στόλον, ὁ ὁποῖος ἦτο ἰσχυρότερος τοῦ σπαρτιατικοῦ. Δι' ἐπιδεξίων ἐλιγμῶν κατάρθωσεν ἐκ τῶν παραλίων τῆς Ἰωνίας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἐλλησπόντου καὶ νὰ προσορμισθῇ κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Ἀβυδον, ἔπειτα εἰς Λάμψακον, πόλεις ἐπὶ τῆς μικρασιατικῆς παραλίας. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἀκολουθοῦντες κατὰ πόδας, προσωρμίσθησαν μὲ 180 πολεμικὰ σκάφη εἰς

τὴν ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τοῦ Ἑλλησπόντου περιοχὴν, τὴν καλουμένην Αἰγὸς ποταμούς. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην συνετέλεσθη τὸ μεγαλύτερον δράμα τοῦ ὄλου πολέμου. Ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ ἄθηναϊκὸς στόλος μεθ' ὄλων τῶν πληρωμάτων του περιῆλθε δι' αἰφνιδιαστικῆς ἐπιθέσεως τοῦ Λυσάνδρου εἰς χειρὰς του. Ἡ συμφορὰ διὰ τοὺς Ἀθηναίους ὑπῆρξεν αὐτὴν τὴν φορὰν ἀνεπανόρθωτος. Ὁ μακροχρόνιος καὶ ἐξαντλητικὸς πόλεμος ἔληξεν οὕτω ὀριστικῶς. Ὑπὸ τὴν βίαν τῶν πραγμάτων ἠναγκάσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ συνάψουν εἰρήνην συμφωνοῦν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νικητοῦ. Κατὰ τὰς διατάξεις τῆς συνθήκης ὑπεχρέωθησαν 1) νὰ κατεδαφίσουν τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ τὰ ὀχυρώματα τοῦ Πειραιῶς, 2) νὰ παραδώσουν εἰς τοὺς νικητὰς ὀλόκληρον τὸν στόλον των ἐκτὸς 12 πλοίων, 3) νὰ δεχθοῦν τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐξορίστων διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα καὶ 4) νὰ συνδεθοῦν διὰ συμμαχίας πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἐπὶ πλέον κατ' ἀπαίτησιν τῶν νικητῶν ἀντικατέστησαν τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα διὰ τῆς ὀλιγαρχίας τῶν τριάκοντα. Ἄλλ' ἡ σκληρὰ καὶ αἰμοσταγῆς διοίκησις τῶν τυράννων δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Μετὰ βίον ὀκτῶ περίπου μηνῶν κατελύθη ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τῶν ἄλλων ἐξορίστων Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι εἶχον καταφύγει εἰς γειτονικὰς πόλεις τῆς Ἀττικῆς.

Γ' Οὕτω, μετὰ τὸν εὐτυχῆ διὰ τὰ σπαρτιατικὰ ὄπλα τερματισμὸν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἡ Σπάρτη ὡς πρωτεύουσα πόλις τῆς Ἑλλάδος κατέστη αὐτοδικαίως προστάτις τῶν ἑλληνικῶν πόλεων. Ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου στηριχθεῖσαι αἱ ἰωνικαὶ πόλεις, αἱ ὁποῖαι εἶχον ὑπαχθῆ ἤδη εἰς τὴν σατραπείαν τοῦ Τισσαφέρνους καὶ κατεπιέζοντο ὑπ' αὐτοῦ, ἐζήτησαν τὴν ἐπέμβασιν τῶν Λακεδαιμονίων. Οἱ Σπαρτιαῖται ἐδέχθησαν εὐμενῶς τὴν πρόσκλησιν. Μὲ μικρὰν στρατιωτικὴν δύναμιν ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν Ἰωνίαν, ἐνίκησαν ἐπανειλημμένως τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς κραταιᾶς μοναρχίας τῶν Περσῶν καὶ ἔφεραν εἰς δύσκολον θέσιν τοὺς σατράπας τοῦ Ἀρταξέρξου.

Δ' Κατὰ τοὺς ἰδίους χρόνους τὸ μῖσος καὶ ἡ ἀντιζηλία πρὸς τὴν Σπάρτην συνήνωσαν ἐναντίον της τὰς σημαντικωτέρας πόλεις τῆς κυρίως Ἑλλάδος, τὰς Ἀθήνας, τὰς Θήβας, τὴν Κόρινθον, τὸ Ἄργος. Οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸ τοῦ ἐπικρεμαμένου κινδύνου ἠναγκάσθησαν ν' ἀνακαλέσουν τὰς ἐν Ἰωνίᾳ δυνάμεις των.

Ἐν τῷ μεταξύ τὰ πεδία τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Βοιωτίας γίνονται θέατρα αἱματηροτάτων συγκρούσεων μεταξύ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ἀγὼν μὲ ἐναλλασσομένας φάσεις διεξάγεται σκληρὸς καὶ ἀμείλικτος. Οἱ συνησπισμένοι σύμμαχοι, μολονότι ἠττήθησαν εἰς τὴν Νεμέαν καὶ τὴν Κορώνειαν, κρατοῦν σταθερῶς τὰς θέσεις των περὶ τὸν Ἰσθμόν.

Μὲ τὰ κατὰ ξηρὰν ταῦτα γεγονότα συμπίπτουν ἄλλα κατὰ θάλασσαν. Ὁ Ἀθηναῖος ναύαρχος Κόνων, διοικῶν τὸν περσικὸν στόλον, καταναυμαχεῖ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῶν Λακεδαιμονίων παρὰ τὴν Κνίδον τῆς Μ. Ἀσίας (394 π.Χ.). Εὐθύς κατόπιν μὲ ἰσχυρὸν στόλον πλέει κατὰ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐρημώνει τὰ παράλια. Ἀργότερον διὰ τῆς χρηματικῆς συνδρομῆς τοῦ Φαρναβάζου κατέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνοικοδομεῖ τὰ τεῖχη τῆς πόλεως.

Μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποστέλλουν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν τὸν Ἀνταλκίδαν, διὰ νὰ διαπραγματευθῆ τὴν σύναψιν εἰρήνης μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Αἱ διαπραγματεύσεις διήρκεσαν ἐπὶ μακρόν, διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἤρνοῦντο νὰ μετάσχουν αὐτῶν καὶ ἐξηκολούθουν τὸν κατὰ θάλασσαν ἀγῶνα κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἐ' Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὰ παράλια τῆς Ἀττικῆς ὑπέστησαν ἐπανεπιημιμένως ἐπιθέσεις καὶ καταστροφὰς ἐκ μέρους τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου καὶ ὁ ἐπισιτισμὸς τῶν Ἀθηνῶν διεκόπη ὀλοσχερῶς. Αἱ Ἀθηναῖαι ἐκινδύνευσαν οὕτω δι' ἄλλην μίαν φοράν. Ὑπὸ τὰς περιστάσεις αὐτὰς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι ἐδέχθησαν νὰ ὑπογράψουν τὴν διαβόητον **ἀνταλκίδειον εἰρήνην** (387 π.Χ.), τὴν ὅποιαν κατήρτισεν ὁ μέγας βασιλεὺς. Κατὰ τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης ἔλαι αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἐκ τῶν νήσων αἱ Κλαζομεναὶ καὶ ἡ Κύπρος περιήρχοντο εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Αἱ ἄλλαι ἑλληνίδες πόλεις ἐκτὸς τῶν νήσων Λήμνου, Ἰμβρου καὶ Σκύρου, παλαιῶν ἀθηναϊκῶν κτήσεων, ἀφήνοντο αὐτόνομοι. Ἡ ἐποπτεία διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εἰρήνης ἀνετίθετο εἰς τὸν μέγαν βασιλέα καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους.

Ἄλλ' ἡ ἡσυχία, ἡ ὅποια ἐπεκράτησε εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἀνταλκίδειον εἰρήνην, δὲν διετηρήθη ἐπὶ μακρόν. Τὸ 383 οἱ Λακεδαιμόνιοι κατέλαβον αἰφνιδιαστικῶς τὰς Θήβας, ἐγκατέστησαν εἰς τὴν Καδμεῖαν σπαρτιατικὴν φρουράν, κατέλυσαν τὸ ὑφιστάμενον πολίτευμα καὶ ἐγκαθίδρυσαν ὀλιγαρχίαν. Οἱ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ πρῶν καθεστῶς Θηβαῖοι καταφεύγουν τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐδῶ ὠργάνωσαν συνωμο-

σίαν κατὰ τοῦ νέου πολιτεύματος τῆς πατρίδος των, εἰσῆλθον κρυφίως εἰς τὰς Θήβας, ἐφόνευσαν τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ ἠνάγκασαν τὴν σπαρτιατικὴν φρουρὰν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Καδμείαν.

Μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεστράτευσαν ἐπανειλημμένως κατὰ τῶν Θηβῶν, ἀλλ' αἱ ἐπιτυχίαι των ὑπῆρξαν ἀσήμαντοι. Οἱ Θηβαῖοι κατώρθωσαν νὰ παρασύρουν εἰς τὸν πόλεμον καὶ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι διὰ τοῦ στόλου των κατέστρεφον τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου.

ΣΤ' Τὸ 374 ὁ θηβαϊκὸς στρατὸς εἰσῆλασεν εἰς τὴν Φωκίδα. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν τότε κατ' αὐτῶν τὸν βασιλέα Κλεόμβροτον. Τοῦτο ἠνάγκασε τοὺς Θηβαίους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πόλιν των πρὸς ἄμυναν αὐτῆς. Συγχρόνως οἱ Ἀθηναῖοι καὶ διότι ἔβλεπον μετὰ δυσφορίας τὴν ἀύξανομένην δύναμιν τῶν Θηβῶν καὶ διότι δὲν ἤδύναντο νὰ κρατοῦν ἐν κινήσει τὸν στόλον των, συνῆψαν εἰρήνην πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἀργότερον συνέστησαν καὶ εἰς τοὺς Θηβαίους νὰ στείλουν ἀντιπροσώπους των μαζὶ μὲ Ἀθηναίους πρέσβεις εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὸν συνεχιζόμενον πόλεμον. Ἡ πρότασις ἔγινε δεκτὴ καὶ οὕτω συνήφθη εἰρήνη, τῆς ὁποίας οὐσιωδεστέρα διατάξις ἦτο νὰ ἀποστρατευθοῦν αἱ ἐκατέρωθεν δυνάμεις καὶ νὰ ἀφεθοῦν αἱ πόλεις αὐτόνομοι. Ἀλλ' οἱ Θηβαῖοι μεταμεληθέντες ἐζήτησαν εὐθὺς ἀμέσως νὰ λυθοῦν τῶν ὑποχρεώσεων τῆς συνθήκης. Τότε ὁ Κλεόμβροτος διετάχθη νὰ παραμείνῃ εἰς Βοιωτίαν καὶ νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς Θηβαίους διὰ τῶν ὅπλων.

Ἡ σύγκρουσις μεταξὺ τῶν ἀντιπάλων ἔγινεν εἰς τὰ Λεῦκτρα τῆς Βοιωτίας (371 π.Χ.). Ἡ ἀνωτέρα τακτικὴ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἐπεκράτησεν ὀλοσχερῶς. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπέστησαν ὀδυνηρὰν ἤτταν. Αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Κλεόμβροτος ἐφονεύθη.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης εἶχε βαρὺν ἀντίκτυπον εἰς τὴν σπαρτιατικὴν ἀρχήν. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἱ σύμμαχοι πόλεις τῆς Πελοποννήσου ἀπεχώρησαν τῆς συμμαχίας, πλὴν τοῦ Φλειοῦντος, ἐνῶ οἱ εἰλωτες καὶ οἱ περίοικοι ἐκινήθησαν εἰς ἐπανάστασιν. Εἰς ἐπίμετρον οἱ Μαντινεῖς, οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἡλεῖοι συνησπίσθησαν κατὰ τῆς Σπάρτης, ἐκάλεσαν εἰς ἐνίσχυσιν τοὺς Θηβαίους καὶ ἐβάδισαν κατὰ τῆς Λακωνικῆς. Οἱ Σπαρτιαῖται μετὰ δυσκολίας κατώρθωσαν νὰ ἀποκρούσουν τοὺς ἐπιδρομεῖς. Εἰς τοῦτο τοὺς ἐβοήθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων εἶχον ζητήσει τὴν συνδρομήν.

Ζ' Τὸ ἐπόμενον ἔτος (370 π. Χ.) οἱ Θηβαῖοι, ὄνειρευόμενοι τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, πρῶτον μὲν ἐπεδίωξαν διὰ πρεσβείας ὑπὸ τὸν Πελοπίδαν νὰ ἀποκτήσουν τὴν εὐνοίαν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἐπεχείρησαν νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Πελοποννήσου. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἀπόπειρα ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ τῆς ἡ κατὰ τῆς Πελοποννήσου ὅμως ἐπιδρομὴ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς συμμαχίας τῶν Θηβῶν μετὰ τινων πελοποννησιακῶν πόλεων διὰ τῆς προσθήκης εἰς αὐτὴν τῆς Ἀχαΐας. Φρουραὶ ἐπίσης Θηβαϊκαὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς συμμαχίδας πόλεις.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον μετὰ ταῦτα σταματοῦν αἱ ἐκστρατεῖαι τῶν Θηβαίων ἐναντίον τῆς Πελοποννήσου. Τὸ 362 ὅμως ὁ Ἐπαμεινώνδας εὔρε νέαν ἀφορμὴν ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐκεῖ πράγματα. Οἱ ταμίαι δηλαδὴ τῶν χρημάτων τοῦ « κοινοῦ » τῶν Ἀρκάδων, διὰ νὰ συγκαλύψουν τὴν ὑποπτον διαχείρισίν των, ἐζήτησαν τὴν συνδρομὴν τῶν Θηβῶν πρὸς προστασίαν δῆθεν τῆς ὑφισταμένης μετὰ τινων ἀρκαδικῶν πόλεων συμμαχίας. Οἱ Μαντινεῖς ἐξ ἄλλου συνεβούλευσαν τοὺς Θηβαίους νὰ ἀφήσουν τοὺς Ἀρκάδας νὰ ἐπιλύσουν μόνοι τὰς ἐσωτερικὰς διαφορὰς των, ἀλλ' ἡ σύστασις των δὲν εἰσηκούσθη. Ὁ Ἐπαμεινώνδας μὲ ἀρκετὴν δύναμιν εἰσέβαλεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, προήλασεν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ διὰ καταπληκτικῆς αἰφνυδιαστικῆς ἐνεργείας εὐρέθη πρὸ τῆς Σπάρτης καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη ἦτο ἔρημος ὑπερασπιστῶν. Ἐγκαίρος ἐν τούτοις ἔλιγμος τῶν σπαρτιατικῶν δυνάμεων ὑπὸ τὸν βασιλέα Ἀγησίλαον καὶ τὸν νεαρὸν υἱὸν του Ἀρχίδαμον ἔσωσε τὴν ἀτειχιστον πόλιν.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ὁ Ἐπαμεινώνδας ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ νὰ συνάψῃ τὴν μάχην τῆς Μαντινείας.

Ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε τραχὺς, ἀλλ' ἔμεινεν ἄκριτος. Κατὰ τὴν κρίσιμον φάσιν τῆς πάλης, ἐνῶ ἡ νίκη ἔκλινεν ὑπὲρ τῶν Θηβαίων, ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐφρονεύθη. Οὕτω καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι ἐθεώρουν τοὺς ἑαυτοὺς των νικητάς, « ἀκρισία δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένετο ἢ πρόσθεν ἐν τῇ Ἑλλάδι ».

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

1. Αἱ περὶ τὴν Λέσβον συγκρούσεις τοῦ σπαρτιατικοῦ πρὸς τὸν ἀθηναϊκὸν στόλον. Ἡ ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχία (406 π.Χ.).

(6, 1 - 28, 32 - 38)

Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Λυσάνδρῳ παρε- § 1 - 3
ληλυθότος ἤδη τοῦ χρόνου ἔπεμψαν ἐπὶ τὰς ναῦς Καλλικρα-
τίδαν. Ὅτε δὲ παρεδίδου ὁ Λύσανδρος τὰς ναῦς, ἔλεγε τῷ
Καλλικρατίδῃ, ὅτι θαλαττοκράτωρ τε παραδιδοίῃ καὶ ναυ-
μαχίᾳ νενικηκώς. Ὁ δὲ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐξ Ἐφέσου ἐν ἀρι-
στερᾷ Σάμου παραπλεύσαντα, οὓς ἦσαν αἱ τῶν Ἀθηναίων
νῆες, ἐν Μιλήτῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς, καὶ ὁμολογήσειν θα-
λαττοκρατεῖν. Οὐ φάσκοντος δὲ τοῦ Λυσάνδρου πολυπρα-
γμονεῖν ἄλλου ἄρχοντος, αὐτὸς ὁ Καλλικρατίδης, πρὸς αἷς
παρὰ Λυσάνδρου ἔλαβε ναυσί, προσεπλήρωσεν ἐκ Χίου καὶ
'Ρόδου καὶ ἄλλοθεν ἀπὸ τῶν συμμάχων πεντήκοντα ναῦς.
Ταύτας δὲ πάσας ἀθροίσας, οὕσας τετταράκοντα καὶ ἑκατόν,
παρεσκευάζετο ὡς ἀπαντησόμενος τοῖς πολεμίοις.

Καταμαθὼν δ' ὑπὸ τῶν Λυσάνδρου φίλων καταστασια- § 4
ζόμενος, οὐ μόνον ἀπροθύμως ὑπηρετούντων, ἀλλὰ καὶ δια-
θροούντων ἐν ταῖς πόλεσιν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα πα-
ραπίπτειεν ἐν τῷ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους, πολλάκις ἀνε-
πιτηδείων γιγνομένων καὶ ἄρτι συνιέντων τὰ ναυτικὰ καὶ
ἀνθρώποις ὡς χρηστέον οὐ γινωσκόντων, ἀπείρους θαλάτ-
τη φηλοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

της πέμποντες καὶ ἀγνώστας τοῖς ἐκεῖ, κινδυνεύοιεν τέ τι παθεῖν διὰ τοῦτο· ἐκ τούτου δὴ ὁ Καλλικρατίδας συγκαλέσας τοὺς Λακεδαιμονίων ἐκεῖ παρόντας ἔλεγεν αὐτοῖς τοιαύδε.

§ 5 « Ἐμοὶ μὲν ἀρκεῖ οἶκοι μένειν καὶ εἴτε Λύσανδρος εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικά βούλεται εἶναι, οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ· ἐγὼ δ' ὑπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὰς ναῦς πεμφθεὶς οὐκ ἔχω, τί ἄλλο ποιῶ ἢ τὰ κελευόμενα, ὡς ἂν δύνωμαι κράτιστα. Ὑμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμουῖμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, (ἴστε γὰρ αὐτὰ ὡσπερ καὶ ἐγὼ), συμβουλευέτε τὰ ἄριστα ὑμῖν δοκοῦντα εἶναι περὶ τοῦ ἐμὲ ἐνθάδε μένειν ἢ οἴκαδε ἀποπλεῖν ἐροῦντα τὰ καθεστῶτα ἐνθάδε ».

§ 6 - 7 Οὐδενὸς δὲ τολμήσαντος ἄλλο τι εἰπεῖν ἢ τοῖς οἶκοι πείθεσθαι ποιεῖν τε ἐφ' ἃ ἦκοι, ἐλθὼν παρὰ Κῦρον ἤτει μισθὸν τοῖς ναύταις· ὁ δὲ αὐτῷ εἶπε δύο ἡμέρας ἐπισχεῖν. Καλλικρατίδας δὲ ἀχθεσθεὶς τῇ ἀναβολῇ καὶ ταῖς ἐπὶ τὰς θύρας φοιτήσεσιν, ὀργισθεὶς καὶ εἰπὼν ἀθλιωτάτους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, ὅτι βαρβάρους κολακεύουσιν ἕνεκα ἀργυρίου, φάσκων τε, ἂν σωθῇ οἴκαδε, κατὰ γε τὸ αὐτοῦ δυνατὸν διαλλάξαι Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους, ἀπέπλευσεν εἰς Μίλητον· κάκειθεν πέμψας τριῆρεις εἰς Λακεδαίμονα ἐπὶ χρήματα, ἐκκλησίαν ἀθροίσας τῶν Μιλησίων τάδε εἶπεν.

§ 8 - 11 « Ἐμοὶ μὲν, ὦ Μιλήσιοι, ἀνάγκη τοῖς οἶκοι ἄρχουσι πείθεσθαι· ὑμᾶς δὲ ἐγὼ ἀξιῶ προθυμοτάτους εἶναι εἰς τὸν πόλεμον διὰ τὸ οἰκοῦντας ἐν βαρβάροις πλεῖστα κακὰ ἤδη ὑπ' αὐτῶν πεπονθέναι· δεῖ δ' ὑμᾶς ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἄλλοις συμμάχοις, ὅπως ἂν τάχιστα τε καὶ μάλιστα βλάπτωμεν τοὺς πολεμίους, ἕως ἂν οἱ ἐκ Λακεδαίμονος ἤκωσιν, οὓς ἐγὼ ἔπεμψα χρήματα ἄξοντας, ἐπεὶ τὰ ἐνθάδε ὑπάρχοντα Λύσανδρος Κύρω ἀποδοὺς ὡς περιττὰ ὄντα οἴχεται· Κῦρος δὲ ἐλθόντος ἐμοῦ ἐπ' αὐτὸν ἀεὶ ἀνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι,

ἐγὼ δ' ἐπὶ τὰς ἐκείνου θύρας φοιτᾶν οὐκ ἔδυνάμην ἑμαυτὸν
 πείσαι. Ὑπισχοῦμαι δ' ὑμῖν ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν ἀγα-
 θῶν ἐν τῷ χρόνῳ, ὧ ἂν ἐκεῖνα προσδεχόμεθα, χάριν ἀξίαν
 ἀποδώσειν. Ἀλλὰ σὺν τοῖς θεοῖς δεῖξωμεν τοῖς βαρβάροις,
 ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ ἐκείνους θαυμάζειν δυνάμεθα τοὺς ἐχθροὺς
 τιμωρεῖσθαι ».

Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἀνιστάμενοι πολλοὶ καὶ μάλιστα § 12 - 15
 αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι δεδιότες εἰσηγοῦντο πόρον χρημά-
 των καὶ αὐτοὶ ἐπαγγελλόμενοι ἰδίᾳ. Λαβὼν δὲ ταῦτα ἐκεῖνος
 καὶ ἐκ Χίου πεντεδραχμίαν ἐκάστω τῶν ναυτῶν ἐφοδιασάμε-
 νος ἔπλευσε τῆς Λέσβου ἐπὶ Μήθυμναν πολεμίαν οὔσαν. Οὐ
 βουλομένων δὲ τῶν Μηθυμναίων προσχωρεῖν, ἅτ' ἐμφρού-
 ρων ὄντων Ἀθηναίων καὶ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων ἀπτι-
 κίζόντων, προσβαλὼν αἰρεῖ τὴν πόλιν κατὰ κράτος. Τὰ μὲν
 οὖν χρήματα πάντα διήρπασαν οἱ στρατιῶται, τὰ δὲ ἀνδρά-
 ποδα πάντα συνήθροισεν ὁ Καλλικρατίδας εἰς τὴν ἀγοράν
 καὶ κελευόντων τῶν συμμάχων ἀποδόσθαι καὶ τοὺς Μηθυ-
 μναίους οὐκ ἔφη ἑαυτοῦ γε ἄρχοντος οὐδένα Ἑλλήνων εἰς τὸ
 ἐκείνου δυνατὸν ἀνδραποδισθῆναι. Τῇ δ' ὑστεραία τοὺς μὲν
 ἐλευθέρους ἀφῆκε, τοὺς δὲ τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς καὶ τὰ
 ἀνδράποδα τὰ δοῦλα πάντα ἀπέδοτο. Κόνωνι δὲ εἶπεν, ὅτι
 παύσει αὐτὸν θαλαττοκρατοῦντα· κατιδὼν δὲ αὐτὸν ἀναγό-
 μενον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἐδίωκεν ὑποτεμνόμενος τὸν εἰς Σάμον
 πλοῦν, ὅπως μὴ ἐκεῖσε φύγοι.

Κόνων δ' ἔφευγε ταῖς ναυσὶν εὔ πλεούσαις διὰ τὸ ἐκ § 16 - 18
 πολλῶν πληρωμάτων εἰς ὀλίγας ἐκλελέχθαι τοὺς ἀρίστους
 ἐρέτας, καὶ καταφεύγει εἰς Μυτιλήνην τῆς Λέσβου καὶ σὺν
 αὐτῷ τῶν δέκα στρατηγῶν Λέων καὶ Ἐρασινίδης. Καλλικρα-
 τίδας δὲ συνεισέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα, διώκων ναυσὶν ἑκα-
 τὸν καὶ ἑβδομήκοντα. Κόνων δὲ ὡς ἔφθη ὑπὸ τῶν πολεμίων
 κατακωλυθεῖς, ἠναγκάσθη ναυμαχῆσαι πρὸς τῷ λιμένι καὶ

ἀπώλεσε ναῦς τριάκοντα· οἱ δὲ ἄνδρες εἰς τὴν γῆν ἀπέφυγον· τὰς δὲ λοιπὰς τῶν νεῶν, τετταράκοντα οὐσας, ὑπὸ τῷ τείχει ἀνείλκυσε. Καλλικρατίδας δὲ ἐν τῷ λιμένι ὀρμισάμενος ἐπολιόρκει ἐναυῖθα τὸν ἔκπλουν ἔχων καὶ κατὰ γῆν μεταπεμφάμενος τοὺς Μυθημναίους πανδημεὶ καὶ ἐκ τῆς Χίου τὸ στρατευμα διαβιβάσας· χρήματά τε παρὰ Κύρου αὐτῷ ἤλθεν.

§ 19 - 20

Ὁ δὲ Κόνων ἐπεὶ ἐπολιορκεῖτο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ σίτου οὐδαμῶθεν ἦν εὐπορῆσαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ ἐν τῇ πόλει ἦσαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐβοήθουν διὰ τὸ μὴ πυνθάνεσθαι ταῦτα, καθελκύσας τῶν νεῶν τὰς ἄριστα πλεούσας δύο ἐπλήρωσε πρὸ ἡμέρας, ἐξ ἀπασῶν τῶν νεῶν τοὺς ἀρίστους ἐρέτας ἐκλέξας καὶ τοὺς ἐπιβάτας εἰς κοίλην ναῦν μεταβιβάσας καὶ τὰ παραρρύματα παραβαλῶν. Τὴν μὲν οὖν ἡμέραν οὕτως ἀνεῖχον, εἰς δὲ τὴν ἐσπέραν, ἐπεὶ σκότος εἶη, ἐξεβίβαζεν, ὡς μὴ καταδήλους εἶναι τοῖς πολεμίοις ταῦτα ποιοῦντας. Πέμπτη δὲ ἡμέρᾳ εἰσθέμενοι σῖτα μέτρια, ἐπειδὴ ἤδη μέσον ἡμέρας ἦν καὶ οἱ ἐφορμοῦντες ὀλιγώρως εἶχον καὶ ἔνιοι ἀνεπαύοντο, ἐξέπλευσαν ἔξω τοῦ λιμένος καὶ ἡ μὲν ἐπὶ Ἑλλησπόντου ὤρμησεν, ἡ δὲ εἰς τὸ πέλαγος.

§ 21 - 23

Τῶν δ' ἐφορμούντων, ὡς ἕκαστοι ἦνυτον, τὰς τε ἀγκύρας ἀποκόπτοντες καὶ ἐγειρόμενοι ἐβοήθουν τεταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῆ ἀριστοποιούμενοι· εἰσβάντες δὲ ἐδίωκον τὴν εἰς τὸ πέλαγος ἀφορμήσασαν, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι κατέλαβον, καὶ κρατήσαντες μάχῃ, ἀναδησάμενοι ἀπῆγον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἀνδράσιν· ἡ δ' ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου φυγοῦσα ναῦς διέφυγε καὶ ἀφικομένη εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαγγέλλει τὴν πολιορκίαν. Διομέδων δὲ βοηθῶν Κόνωνι πολιορκουμένῳ δώδεκα ναυσὶν ὀρμίσατο εἰς τὸν εὐριπον τὸν τῶν Μυτιληναίων. Ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἐπιπλεύσας αὐτῷ ἐξαίφνης δέκα μὲν τῶν νεῶν ἔλαβε, Διομέδων δ' ἔφυγε τῇ τε αὐτοῦ καὶ ἄλλῃ.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπεὶ § 24 - 25
 ἤκουσαν, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν ναυσὶν ἑκατὸν καὶ δέκα εἰσ-
 βιβάζοντες τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὄντας ἅπαντας καὶ δούλους καὶ
 ἐλευθέρους· καὶ πληρώσαντες τὰς δέκα καὶ ἑκατὸν ἐν τριά-
 κοντα ἡμέραις ἀπῆραν· εἰσέβησαν δὲ καὶ τῶν ἰππέων πολλοί.
 Μετὰ ταῦτα ἀνήχθησαν εἰς Σάμον, κάκειθεν Σαμίας ναῦς
 ἔλαβον δέκα· ἤθροισαν δὲ καὶ ἄλλας πλείους ἢ τριάκοντα
 παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων εἰσβαίνειν ἀναγκάσαντες ἅπαν-
 τας, ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινες αὐτοῖς ἔτυχον ἔξω οὔσαι· ἐγένοντο
 δὲ αἱ πᾶσαι πλείους ἢ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν.

Ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἀκούων τὴν βοήθειαν ἤδη ἐν Σάμῳ § 26 - 28
 οὔσαν, αὐτοῦ μὲν κατέλιπε πεντήκοντα ναῦς καὶ ἄρχοντα Ἐ-
 τεόνικον, ταῖς δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀναχθεῖς ἐδειπνοποιεῖτο
 τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρα ἀντίον τῆς Μυτιλήνης. Τῇ
 δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔτυχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δειπνοποιούμενοι ἐν
 ταῖς Ἀργινούσαις· αὗται δὲ εἰσὶν ἀντίον τῆς Λέσβου. Τῆς δὲ
 νυκτὸς ἰδὼν τὰ πυρά, καὶ τινων αὐτῶ ἔξαγγελιάντων, ὅτι οἱ
 Ἀθηναῖοι εἶεν, ἀνήγετο περὶ μέσας νύκτας, ὡς ἔξαπιναίως
 προσπέσοι· ὕδωρ δ' ἐπιγενόμενον πολὺ καὶ βρονταὶ διεκώλυ-
 σαν τὴν ἀναγωγὴν. Ἐπεὶ δὲ ἀνέσχεν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐπλεῖ ἐπὶ
 τὰς Ἀργινούσας. Εἶχε δὲ τὸ δεξιὸν κέρασ Καλλικρατίδας. Οἱ
 δ' Ἀθηναῖοι ἀντανήγοντο εἰς τὸ πέλαγος.

Ἐρμων δὲ Μεγαρεὺς ὁ τῶ Καλλικρατίδα κυβερνῶν εἶπε § 32
 πρὸς αὐτόν, ὅτι εἶη καλῶς ἔχον ἀποπλευσαι. Αἱ γὰρ τριήρεις
 τῶν Ἀθηναίων πολλῶ πλείονες ἦσαν. Καλλικρατίδας δὲ εἶ-
 πεν, ὅτι ἡ Σπάρτη οὐ δέος, μὴ κάκιον οἰκῆται αὐτοῦ ἀπο-
 θανόντος, φεύγειν δὲ αἰσχροὺν ἔφη εἶναι.

Μετὰ ταῦτα ἐναυμαχῆσαν χρόνον πολὺν, πρῶτον μὲν § 33 - 34
 ἀθροαί, ἔπειτα δὲ διεσκηδασμένοι. Ἐπεὶ δὲ Καλλικρατίδας τε
 ἐμβαλοῦσης τῆς νεὼς ἀποπεσὼν εἰς τὴν θάλατταν ἠφανίσθη,
 Πρωτόμαχος τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τῶ δεξιῶ τὸ εὐώνυμον ἐνί-

κησαν, ἐντεῦθεν φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο εἰς Χίον, πλείστων δὲ καὶ εἰς Φώκαιαν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πάλιν εἰς τὰς Ἀργινούσας κατέπλευσαν. Ἀπώλοντο δὲ τῶν μὲν Ἀθηναίων νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐκτὸς ὀλίγων τῶν πρὸς τὴν γῆν προσενεχθέντων, τῶν δὲ Πελοποννησίων Λακωνικαὶ μὲν ἑνέα, τῶν πασῶν οὐσῶν δέκα, τῶν δ' ἄλλων συμμαχῶν πλείους ἢ ἐξήκοντα.

§ 35 Ἐδοξε δὲ τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἑπτὰ μὲν καὶ τετταράκοντα ναυσὶ Θηραμένη τε καὶ Θρασύβουλον τριηράρχους ὄντας καὶ τῶν ταξιάρχων τινὰς πλεῖν ἐπὶ τὰς καταδεδυκυίας ναῦς καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους, ταῖς δὲ ἄλλαις ἐπὶ τὰς μετ' Ἐτεονίκου τῆ Μυτιλήνῃ ἐφορμούσας. Ταῦτα δὲ βουλομένους ποιεῖν ἄνεμος καὶ χειμῶν διεκώλυσεν αὐτοὺς μέγας γενόμενος· τρόπαιον δὲ στήσαντες αὐτοῦ ἠυλίζοντο, τῷ δ' Ἐτεονίκῳ ὁ ὑπηρετικὸς κέλῃς πάντα ἐξήγγειλε τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν.

§ 36 - 37 Ὁ δὲ αὐτὸν πάλιν ἐξέπεμψεν εἰπὼν τοῖς ἐνοῦσι σιωπῇ ἐκπλεῖν καὶ μηδενὶ διαλέγεσθαι, παραχρῆμα δὲ αὐθις πλεῖν εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον ἐστεφανωμένους καὶ βοῶντας, ὅτι Καλλικρατίδας νενίκηκε ναυμαχῶν καὶ ὅτι αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες ἀπολώλασιν ἅπασαι· καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐποίουν· αὐτὸς δέ, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι κατέπλεον, ἔθυε τὰ εὐαγγέλια, καὶ τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε δειπνοποιεῖσθαι, καὶ τοῖς ἐμπόροις τὰ χρήματα σιωπῇ ἐνθεμένους εἰς τὰ πλοῖα ἀποπλεῖν εἰς Χίον, (ἣν δὲ τὸ πνεῦμα οὐριον), καὶ τὰς τριήρεις τὴν ταχίστην. Αὐτὸς δὲ τὸ πεζὸν ἀπῆγεν εἰς τὴν Μήθυμναν, τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσας.

§ 38 Κόνων δὲ καθελύσας τὰς ναῦς, ἐπεὶ οἱ τε πολέμιοι ἀπεδεδράκεσαν καὶ ὁ ἄνεμος εὐδιαίτερος ἦν, ἀπαντήσας τοῖς Ἀθηναίοις ἤδη ἀνηγμένοις ἐκ τῶν Ἀργινουσῶν ἔφρασε τὰ περὶ τοῦ Ἐτεονίκου. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατέπλευσαν εἰς τὴν

Μυτιλήνην, ἐκεῖθεν δ' ἐπανάχθησαν εἰς τὴν Χίον καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι ἀπέπλευσαν ἐπὶ Σάμου.

2.- Ἀνάκλησις τῶν νικητῶν στρατηγῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.
Δίκη καὶ καταδίκη αὐτῶν εἰς θάνατον.

(7, 1-15, 34)

Οἱ δ' ἐν οἴκῳ τούτους μὲν τοὺς στρατηγοὺς ἔπαυσαν § 1 - 3 πλὴν Κόνωνος· πρὸς δὲ τούτῳ εἴλοντο Ἀδείμαντον καὶ τρίτον Φιλοκλέα. Τῶν δὲ ναυμαχησάντων στρατηγῶν Πρωτόμαχος μὲν καὶ Ἀριστογένης οὐκ ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας, τῶν δὲ ἕξ καταπλευσάντων, Περικλέους καὶ Διομέδοντος καὶ Λυσίου καὶ Ἀριστοκράτους καὶ Θρασύλλου καὶ Ἐρασινίδου, Ἀρχέδημος ὁ τοῦ δήμου τότε προεστηκώς ἐν Ἀθήναις καὶ τῆς διωβελίας ἐπιμελόμενος Ἐρασινίδην ἐπιβολὴν ἐπιβαλὼν κατηγορεῖ ἐν δικαστηρίῳ, φάσκων ἕξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν χρήματα ὄντα τοῦ δήμου· κατηγορεῖ δὲ καὶ περὶ στρατηγίας· καὶ ἔδοξε τῷ δικαστηρίῳ δῆσαι τὸν Ἐρασινίδην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῇ βουλῇ διηγοῦντο οἱ στρατηγοὶ περὶ τε τῆς ναυμαχίας καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ χειμῶνος. Τιμοκράτους δ' εἰπόντος, ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους χρῆ δεθέντας εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆναι, ἡ βουλή ἔδθησε.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκλησίᾳ ἐγένετο, ἐν ἣ τῶν στρατηγῶν § 4 κατηγοροῦν ἄλλοι τε καὶ Θηραμένης μάλιστα δίκαιον εἶναι αὐτοὺς λόγον ὑποσχεῖν, διότι οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ναυαγούς. Ὅτι μὲν γὰρ οὐδενὸς ἄλλου καθήπτοντο, ἐπιστολὴν ἐπεδείκνυ μαρτύριον, ἣν ἔπεμψαν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν βουλήν καὶ εἰς τὸν δῆμον, ἄλλο οὐδὲν αἰτιώμενοι ἢ τὸν χειμῶνα.

Μετὰ ταῦτα δὲ οἱ στρατηγοὶ βραχέως ἕκαστος ἀπελογή- § 5 - 7 σατο, (οὐ γὰρ προὔτεθη σφίσι λόγος κατὰ τὸν νόμον), καὶ τὰ πεπραγμένα διηγοῦντο, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέ-

οιεν, τὴν δὲ ἀναίρεσιν τῶν ναυαγῶν προστάξειαν τῶν τριηράρχων ἀνδράσιν ἱκανοῖς καὶ ἐστρατηγηκόσιν ἤδη, Θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ καὶ ἄλλοις τοιούτοις· καὶ εἶπερ γέ τινας δέοι, περὶ τῆς ἀναιρέσεως οὐδένα ἄλλον ἔχειν αὐτοὺς αἰτιάσασθαι ἢ τούτους, οἷς προσετάχθη. Καὶ οὐχ ὅτι γε κατηγοροῦσιν ἡμῶν, ἔφασαν, ψευσόμεθα φάσκοντες αὐτοὺς αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ κωλύσαν τὴν ἀναίρεσιν. Τούτων δὲ μάρτυρας παρείχοντο τοὺς κυβερνήτας καὶ ἄλλους τῶν συμπλεόντων πολλοὺς. Τοιαῦτα λέγοντες ἔπειθον τὸν δῆμον· ἐβούλοντο δὲ πολλοὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐγγυᾶσθαι ἀνιστάμενοι· ἔδοξε δὲ ἀναβαλέσθαι εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν, (τότε γὰρ ὀψὲ ἦν καὶ τὰς χειῖρας οὐκ ἂν καθεώρων), τὴν δὲ βουλήν προβουλευσασαν εἰσενεγκεῖν, ὅτῳ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρίνοιτο.

§ 8 Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγίγνετο Ἀπατούρια, ἐν οἷς οἱ τε πατέρες καὶ οἱ συγγενεῖς σύνεισι σφίσιν αὐτοῖς. Οἱ οὖν περὶ τὸν Θηραμένην παρεσκεύασαν ἀνθρώπους μέλανα ἱμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χρῶ κεκαρμένους πολλοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἤκοιεν, ὡς δὴ συγγενεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλίξενον ἔπεισαν ἐν τῇ βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν.

§ 9 - 10 Ἐντεῦθεν ἐκκλησίαν ἐποίουν, εἰς ἣν ἡ βουλή εἰσήνεγκε τὴν ἑαυτῆς γνώμην Καλλίξενου εἰπόντος τήνδε· « Ἐπειδὴ τῶν τε κατηγορούντων κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ἐκείνων ἀπολογουμένων ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀκηκόασι, διαψηφίσασθαι Ἀθηναίους ἅπαντας κατὰ φυλάς· θεῖναι δὲ εἰς τὴν φυλὴν ἐκάστην δύο ὑδρίας· ὑφ' ἐκάστη δὲ τῇ φυλῇ κήρυκα κηρύττειν, ὅτῳ δοκοῦσιν ἀδικεῖν οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνελόμενοι τοὺς νικήσαντας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ εἰς τὴν προτέραν ψηφίσασθαι, ὅτῳ δὲ μὴ, εἰς τὴν ὑστέραν· ἂν δὲ δόξωσιν ἀδικεῖν, θανάτῳ

ζημιῶσαι καὶ τοῖς ἔνδεκα παραδοῦναι καὶ τὰ χρήματα δημοσιεῦσαι, τὸ δ' ἐπιδέκατον τῆς θεοῦ εἶναι ».

Παρήλθε δέ τις εἰς τὴν ἐκκλησίαν φάσκων ἐπὶ τεύχους § 11 - 13 ἀλφίτων σωθῆναι· ἐπιστέλλειν δ' αὐτῷ τοὺς ἀπολλυμένους, ἐὰν σωθῆ, ἀπαγγεῖλαι τῷ δήμῳ, ὅτι οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ἀρίστους ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενομένους. Τὸν δὲ Καλλίξενον προσεκαλέσαντο παράνομα φάσκοντες γεγραφέναι Εὐρυπτόλεμός τε ὁ Πεισιάννακτος καὶ ἄλλοι τινές. Τοῦ δὲ δήμου ἔνιοι ταῦτα ἐπήνουν, τὸ δὲ πλῆθος ἐβόα δεινὸν εἶναι, εἰ μὴ τις ἐάσει τὸν δῆμον πράττειν, ὃ ἂν βούληται. Καὶ ἐπὶ τούτοις εἰπόντος Λυκίσκου καὶ τούτους τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι, ἤπερ καὶ τοὺς στρατηγούς, ἐὰν μὴ ἀφῶσι τὴν κλῆσιν, ἐπεθορύβησε πάλιν ὁ ὄχλος, καὶ ἠναγκάσθησαν ἀφιέναι τὰς κλήσεις.

Τῶν δὲ πρυτάνεων τινων οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν § 14 - 15 διαψήφισιν παρὰ τὸν νόμον, αὐθις Καλλίξενος ἀναβάς κατηγόρει αὐτῶν τὰ αὐτά. Οἱ δὲ ἐβόων καλεῖν τοὺς οὐ φάσκοντας. Οἱ δὲ πρυτάνεις φοβηθέντες ὠμολόγουν πάντες προθήσειν πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονίσκου· οὗτος δ' οὐκ ἔφη ἀλλ' ἢ κατὰ νόμον πάντα ποιήσειν.

Καὶ μετὰ ταῦτα κατεψηφίσαντο τῶν ναυμαχησάντων § 34 στρατηγῶν ὀκτῶ ὄντων· ἀπέθανον δὲ οἱ παρόντες ἕξ. Καὶ οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐψηφίσαντο, οἵτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι καὶ ἐγγυητὰς καταστῆσαι, ἕως ἂν κριθῶσιν, εἶναι δὲ καὶ Καλλίξενον τούτων. Προὐβλήθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τέτταρες καὶ ἐδέθησαν ὑπὸ τῶν ἐγγυησαμένων. Ὑστερον δὲ στάσεώς τινος γενομένης, ἐν ἣ Κλεοφῶν ἀπέθανεν, ἀπέδρασαν οὗτοι, πρὶν κριθῆναι· Καλλίξενος δὲ κατελθὼν ὅτε καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς εἰς τὸ ἄστυ, μισούμενος ὑπὸ πάντων λιμῷ ἀπέθανεν.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

3.- Ὁ Λύσανδρος ἀρχηγὸς τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου. Ἡ ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς πανωλεθρία τῶν Ἀθηναίων (405 π. Χ.)

(1, 1-7, 10-30, 2, 1-2)

1 § 1 Οἱ δὲ ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ Ἐτεονίκου στρατιῶται ὄντες, ἕως μὲν θέρος ἦν, ἀπὸ τε ὥρας ἐτρέφοντο καὶ ἐργαζόμενοι μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν· ἐπεὶ δὲ χειμῶν ἐγένετο καὶ τροφήν οὐκ εἶχον γυμνοὶ τε ἦσαν καὶ ἀνυπόδητοι, συνίσταντο ἀλλήλοις καὶ συνετίθεντο ὡς τῇ Χίῳ ἐπιθησόμενοι· οἷς δὲ ταῦτα ἀρέσκοι, κάλαμον φέρειν ἐδόκει, ἵνα ἀλλήλους μάθοιεν, ὅποσοι εἶησαν.

§ 2-4 Πυθόμενος δὲ τὸ σύνθημα ὁ Ἐτεόνικος, ἠπόρει μὲν, τί χρῶτο τῷ πράγματι διὰ τὸ πλῆθος τῶν καλαμηφόρων· τό τε γὰρ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπιχειρῆσαι σφαλερὸν ἐδόκει εἶναι, μὴ εἰς τὰ ὄπλα ὀρμήσωσι καὶ τὴν πόλιν κατασχόντες καὶ πολέμιοι γενόμενοι ἀπολέσωσι πάντα τὰ πράγματα, ἂν κρατήσωσι, τὸ τ' αὖ ἀπολλύναι ἀνθρώπους συμμάχους πολλοὺς δεινὸν ἐφαίνετο εἶναι, μὴ τινα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας διαβολὴν σχοῖεν καὶ οἱ στρατιῶται δύσνοι πρὸς τὰ πράγματα ᾧσιν. Ἀναλαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας πεντεκαίδεκα ἐγχειρίδια ἔχοντας ἐπορεύετο κατὰ τὴν πόλιν· καὶ ἐντυχὼν τινὶ ὀφθαλμιῶντι ἀνθρώπῳ ἀπιόντι ἐξ ἰατρείου, κάλαμον ἔχοντι, ἀπέκτεινε, θορύβου δὲ γενομένου καὶ ἐρωτῶντων τινῶν, διὰ τί ἀπέθανεν ὁ ἄνθρωπος, παραγγέλλειν ἐκέλευεν ὁ Ἐτεό-

νικος, ὅτι τὸν κάλαμον εἶχε. Κατὰ δὲ τὴν παραγγελίαν ἐρρίπτουν πάντες, ὅσοι εἶχον τοὺς καλάμους, αἰεὶ ὁ ἀκούων δεδιώς, μὴ ὀφθείη ἔχων.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἐτεόνικος συγκαλέσας τοὺς Χίους χρή- § 5
ματα ἐκέλευσε συνενεργεῖν, ὅπως οἱ ναῦται λάβωσι μισθὸν καὶ μὴ νεωτερίσωσι τι· οἱ δὲ εἰσήνεγκαν· ἅμα δὲ εἰς τὰς ναῦς ἐσήμηγεν εἰσβαίνειν· προσίων δὲ ἐν μέρει παρ' ἐκάστην ναῦν παρεθάρρυνέ τε καὶ παρήνει πολλά, ὡς τοῦ γεγενημένου οὐδὲν εἰδώς, καὶ μισθὸν ἐκάστῳ μηνὸς διέδωκε.

Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι συλλε- § 6 - 7
γέντες εἰς Ἔφεσον, ἐβουλεύσαντο περὶ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων πέμπειν εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις ταῦτά τε ἐροῦντας καὶ Λύσανδρον αἰτήσοντας ἐπὶ τὰς ναῦς, εὖ φερόμενον παρὰ τοῖς συμμάχοις κατὰ τὴν προτέραν ναυαρχίαν, ὅτε καὶ τὴν ἐν Νοτίῳ ἐνίκησε ναυμαχίαν. Καὶ ἀπεπέμφθησαν πρέσβεις, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ παρὰ Κύρου ταῦτά λέγοντες ἄγγελοι. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν τὸν Λύσανδρον ὡς ἐπιστολέα, ναύαρχον δὲ Ἄρακον· οὐ γὰρ νόμος αὐτοῖς δις τὸν αὐτὸν ναυαρχεῖν· τὰς μέντοι ναῦς παρέδωσαν Λυσάνδρῳ.

Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει Λύσανδρος ἀφικόμενος εἰς Ἔφεσον § 10 - 12
μετεπέμψατο Ἐτεόνικον ἐκ Χίου σὺν ταῖς ναυσί, καὶ τὰς ἄλλας πάσας συνήθροισεν, εἴ πού τις ἦν, καὶ ταύτας τ' ἐπεσκεύαζε καὶ ἄλλας ἐν Ἀντάνδρῳ ἐναυπηγεῖτο. Ἐλθὼν δὲ παρὰ Κύρον χρήματα ἤτει· ὁ δ' αὐτῷ εἶπεν, ὅτι τὰ μὲν παρὰ βασιλέως ἀνηλωμένα εἶη, καὶ ἔτι πλείω πολλῶ, δεικνύων ὅσα ἕκαστος τῶν ναυάρχων ἔχοι, ὅμως δ' ἔδωκε· λαβῶν δὲ ὁ Λύσανδρος τ' ἀργύριον, ἐπὶ τὰς τριήρεις τριηράρχους ἐπέστησε καὶ τοῖς ναύταις τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν ἀπέδωκε. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐν τῇ Σάμῳ.

Κῦρος δ' ἐπὶ τούτοις μετεπέμψατο Λύσανδρον, ἐπεὶ αὐ- § 13 - 14

τῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἦκεν ἄγγελος λέγων, ὅτι ἀρρωστῶν ἐκεῖνον καλοῖη, ὧν ἐν Θαμνηρίοις τῆς Μηδίας ἐγγὺς Καδουσίων, ἐφ' οὓς ἐστράτευσεν ἀφεστῶτας. Ἦκοντα δὲ Λύσανδρον οὐκ εἶα ναυμαχεῖν πρὸς Ἀθηναίους, ἐὰν μὴ πολλῶ πλείους ναῦς ἔχη· εἶναι γὰρ ἔλεγε χρήματα πολλὰ καὶ βασιλεῖ καὶ αὐτῷ, ὥστε τούτου ἕνεκεν πολλὰς πληροῦν. Παρέδειξε δ' αὐτῷ πάντας τοὺς φόρους τοὺς ἐκ πόλεων, οἳ αὐτῷ ἴδιοι ἦσαν, καὶ περιττὰ χρήματα ἔδωκε· καὶ ἀναμνήσας ὡς εἶχε φιλίας πρὸς τε τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν καὶ πρὸς Λύσανδρον ἰδίᾳ ἀνέβαινε παρὰ τὸν πατέρα.

§ 15 Λύσανδρος δ', ἐπεὶ αὐτῷ Κῦρος πάντα παραδοὺς τὰ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀρρωστοῦντα μετάπεμπτος ἀνέβαινε, μισθὸν διαδιδούς τῇ στρατιᾷ ἀνήχθη τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον. Καὶ προσβαλὼν πόλει τῶν Ἀθηναίων συμμάχῳ ὄνομα Κεδραιαίς, τῇ ὑστεραίᾳ προσβολῇ κατὰ κράτος αἰρεῖ καὶ ἐξηδραπόδισεν· ἦσαν δὲ μειζοβάρβαροι οἱ ἐνοικοῦντες. Ἐκεῖθεν δ' ἀπέπλευσεν εἰς Ῥόδον.

§ 16 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποιοῦν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἔφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον.

§ 17 - 21 Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλεον καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων καὶ οἱ Ἀβυθῆνοι καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ· ἠγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος· προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύ-

σανδρος· οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὠρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν· ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιούμενοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθύς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν, ἐκεῖθεν δ' εὐθύς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμούς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διέχει δ' ὁ Ἑλλήσποντος ταύτῃ σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. Ἐνταῦθα δὲ ἐδειπνοποιοῦντο.

Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμη- § 22 - 24
 νεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβαλὼν, προεῖπεν, ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὴν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅτι ποιοῦσιν, ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν, πρὶν αὐταὶ ἦκον. Ταῦτα δ' ἐποίησε τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθη- § 25 - 26
 ναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾶ πόλει, τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὀρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσει εἰς Σηστόν παρήνει πρὸς τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν. « Οὐ ὄντες ναυμαχήσετε », ἔφη, « ὅταν βούλησθε ». Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν οὐκ ἐκείνον. Καὶ ὁ μὲν ὤχητο.

Λύσανδρος δ', ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς § 27
 Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοις, ἐπειδὴν κατίδω-

σιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότες καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον, ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ' ἐκάστην ἡμέραν, τὰ τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν, ἀποπλέοντας τοῦμπαλιν παρ' αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν· οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν, ὡς ἐκέλευσε. Λύσανδρος δ' εὐθύς ἐσήμηνε τὴν ταχίστην πλεῖν· συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων.

§ 23 - 29 Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλου, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς βοθηεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἀθροαὶ καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ' ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῆ. Τοὺς δὲ πλείστους ἀνδρας ἐν τῇ γῆ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμφάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἰστία. Καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

§ 30 Λύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τᾶλλα πάντα εἰς Λάμφακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Τῇ δ' ἡμέρᾳ, ἣ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλεν.

2, § 1 - 2 Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμφάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. Οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος

δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδιοι Ἀθηναῖον ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοσε δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι, ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, τοσούτῳ θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδεια ἔσοιτο. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἀρμοστὴν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

4. Ἡ ἐκ τῆς καταστροφῆς ἐντύπωσις ἐν Ἀθήναις.

(2, 3 - 4)

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς § 3 - 4 ἐλέγετο ἢ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῶ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας κρατήσαντες πολιορκίᾳ καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. Καὶ οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

5. Πολιορκία τῶν Ἀθηνῶν. Αἱ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις.

(2, 5 - 8, 10 - 19)

Λύσανδρος δ' ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις ἀφι- § 5 - 7 κόμενος εἰς Λέσβον κατεσκευάσατο τὰς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ καὶ Μυτιλήνῃ· εἰς δὲ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψεν

Ἐπεόνικον δέκα τριήρεις ἔχοντα, ὅς τὰ ἐκεῖ πάντα πρὸς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. Εὐθύς δὲ καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς ἀφειστήκει Ἀθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν πλὴν Σαμίων· οὗτοι δὲ σφαγὰς τῶν γνωρίμων ποιήσαντες κατεῖχον τὴν πόλιν. Λύσανδρος δὲ μετὰ ταῦτα ἔπεμψεν ἄγγελον πρὸς Ἄγιν τε εἰς Δεκέλειαν καὶ εἰς Λακεδαίμονα ἐροῦντα, ὅτι προσπλεῖ σὺν διακοσίαις ναυσί.

§ 8 Λακεδαιμόνιοι δ' ἐξῆσαν πανδημεὶ καὶ οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι πλὴν Ἀργείων, παραγγείλαντος τοῦ ἑτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως Πausανίου. Ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἠθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ τῷ καλουμένῳ γυμνασίῳ. Λύσανδρος δὲ ἀφικόμενος εἰς Αἴγιναν ἀπέδωκε τὴν πόλιν Αἰγινήταις, ὅσους ἐδύνατο πλείστους αὐτῶν ἀθροίσας, ὡσαύτως δὲ καὶ Μηλίοις καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέροντο. Μετὰ δὲ τοῦτο δηώσας Σαλαμῖνα ὠρμίσατο πρὸς τὸν Πειραιᾶ ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου.

§ 10 - 12 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἠπόρουν, τί χρῆ ποιεῖν, οὔτε νεῶν οὔτε συμμάχων αὐτοῖς ὄντων οὔτε σίτου· ἐνόμιζον δὲ οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν μὴ παθεῖν, ἃ οὐ τιμωρούμενοι ἐποίησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους μικροπολίτας ἐπ' οὐδεμιᾶ αἰτία ἑτέρα ἢ ὅτι ἐκείνοις συνεμάχουν. Διὰ ταῦτα τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες ἐκαρτέρουν, καὶ ἀποθνησκόντων ἐν τῇ πόλει λιμῶ πολλῶν οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγῆς. Ἐπεὶ δὲ παντελῶς ἤδη ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἔπεμψαν πρέσβεις παρ' Ἄγιν, βουλόμενοι σύμμαχοι εἶναι Λακεδαιμονίοις ἔχοντες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐπὶ τούτοις συνθήκας ποιεῖσθαι. Ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός. Ἐπεὶ δ' ἀπήγγειλαν οἱ πρέσβεις ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, ἔπεμψαν αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα.

Οἱ δ' ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ πλησίον τῆς Λακωνικῆς § 13
καὶ ἐπύθοντο οἱ ἔφοροι αὐτῶν, ἃ ἔλεγον, ὄντα οἷάπερ καὶ
πρὸς Ἴαριν, αὐτόθεν αὐτοὺς ἐκέλευον ἀπιέναι, καὶ εἴ τι δέον-
ται εἰρήνης, κάλλιον ἦκειν βουλευσαμένους.

Οἱ δὲ πρέσβεις ἐπεὶ ἦκον οἴκαδε καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα § 14 - 15
εἰς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πᾶσιν· ὦντο γὰρ ἀνδραποδι-
σθήσεσθαι, καὶ ἕως ἂν πέμπωσιν ἑτέρους πρέσβεις, πολλοὺς
τῷ λιμῷ ἀπολεῖσθαι. Περὶ δὲ τῶν τειχῶν τῆς καθαιρέσεως
οὐδεὶς ἐβούλετο συμβουλεύειν. Ἀρχέστρατος γὰρ εἰπὼν ἐν τῇ
βουλῇ Λακεδαιμονίοις κράτιστον εἶναι, ἐφ' οἷς προὔκαλοῦντο,
εἰρήνην ποιεῖσθαι ἐδέθη· προὔκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τει-
χῶν ἐπὶ δέκα σταδίους καθελεῖν ἑκατέρου. Ἐγένετο δὲ ψήφι-
σμα μὴ ἐξεῖναι περὶ τούτου συμβουλεύειν.

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι, § 16 - 17
εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἦξει Λα-
κεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμε-
νοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. Περμφθείς
δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλέον, ἐπιτηρῶν
ὅποτε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἄ-
παντα, ὅ,τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί,
ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ, ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέ-
χοι, εἶτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος
ὢν ἐρωτᾶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.

Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτῆς εἰς Λακεδαίμονα αὐτο- § 18 - 19
κράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἐπεμψεν
ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλη φυγάδα
Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους
εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέ-
σβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δέ, ἐπὶ τίνι λόγῳ
ἦκοιεν, εἶπον, ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ
ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς.

6. Οἱ ὄροι τῆς Εἰρήνης.

(2, 20 - 23)

§ 20 Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένης τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην, ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καταγαγόντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὅποι ἂν ἡγῶνται.

§ 21 - 23 Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρων ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις, ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων, ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινῶν αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαίνεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΕΙΣ Μ. ΑΣΙΑΝ

7. Ὁ Θίβρων εἰς τὴν Ἴωνίαν.

(1, 1 - 8)

Ἡ μὲν δὴ Ἀθήνησι στάσις οὕτως ἐτελεύτησεν. Ἐκ δὲ § 1 - 2 τούτου πέμψας Κύρος ἀγγέλους εἰς Λακεδαίμονα ἡξίου, οἷσπερ αὐτὸς Λακεδαιμονίοις ἦν ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ τοιούτους καὶ Λακεδαιμονίους αὐτῷ γίγνεσθαι. Οἱ δ' ἔφοροι, δίκαια νομίσαντες λέγειν αὐτόν, Σαμίῳ τῷ τότε ναυάρχῳ ἐπέστειλαν ὑπηρετεῖν Κύρῳ, εἴ τι δέοιτο. Κάκεινος μέντοι προθύμως, ὅπερ ἐδεήθη ὁ Κύρος, ἔπραξεν· ἔχων γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ναυτικὸν σὺν τῷ Κύρου περιέπλευσεν εἰς Κιλικίαν καὶ ἐποίησε τὸν τῆς Κιλικίας ἄρχοντα Σύνενησιν μὴ δύνασθαι κατὰ γῆν ἐναντιοῦσθαι Κύρῳ πορευομένῳ ἐπὶ βασιλέα. Ὡς μὲν οὖν Κύρος στρατεύμᾶ τε συνέλεξε καὶ τοῦτ' ἔχων ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ ὡς ἀπέθανε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ θάλατταν, Θεμιστογένει τῷ Συρακοσίῳ γέγραπται.

Ἐπεὶ μέντοι Τισσαφέρνης, πολλοῦ ἄξιος βασιλεῖ δόξας § 3 γεγενῆσθαι ἐν τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν πολέμῳ, σατράπης κατεπέμφθη ὧν τε αὐτὸς πρόσθεν ἤρχε καὶ ὧν Κύρος, εὐθύς ἡξίου τὰς Ἴωνικὰς πόλεις ἀπάσας ἑαυτῷ ὑπηκόους εἶναι. Αἱ δὲ ἅμα μὲν ἐλεύθεραι βουλόμεναι εἶναι, ἅμα δὲ φοβούμεναι τὸν Τισσαφέρην, ὅτι Κύρον, ὅτ' ἔζη, ἀντ' ἐκείνου ἡρημέναι ἦσαν, εἰς μὲν τὰς πόλεις οὐκ ἐδέχοντο αὐτόν, εἰς Λακεδαίμονα

δὲ ἔπεμπον πρέσβεις καὶ ἤξιουν, ἐπεὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος προστάται εἰσὶν, ἐπιμεληθῆναι καὶ σφῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλήνων, ὅπως ἢ τε χώρα μὴ δημοῖτο αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἐλεύθεροί εἴεν.

- § 4 Οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι πέμπουσιν αὐτοῖς Θίβρων ἀρμοστήν, δόντες στρατιώτας τῶν μὲν νεοδαμῶδων εἰς χιλίους, τῶν δὲ ἄλλων Πελοποννησίων εἰς τετρακισχιλίους· ἠτήσατο δ' ὁ Θίβρων καὶ παρ' Ἀθηναίων τριακοσίους ἰππέας εἰπὼν, ὅτι αὐτὸς μισθὸν παρέξει. Οἱ δ' ἔπεμψαν τῶν ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἰππευσάντων, νομίζοντες κέρδος τῷ δήμῳ, εἰ ἀποδημοῖεν καὶ ἐναπόλοιτο.
- § 5 Ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Ἀσίαν ἀφίκοντο, συνήγαγε στρατιώτας καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ Ἑλληνίδων πόλεων· πᾶσαι γὰρ τότε αἱ πόλεις ἐπέειθοντο, ὅτι Λακεδαιμόνιος ἀνὴρ ἐπιτάττει. Καὶ σὺν μὲν ταύτῃ τῇ στρατιᾷ ὁρῶν Θίβρων πρὸς τὸ ἰππικὸν εἰς τὸ πεδίον οὐ κατέβαιναν, ἡγάπα δέ, εἰ, ὅπου τυγχάνοι ὦν, δύναίτο ταύτην τὴν χώραν ἀδήωτον διαφυλάττειν.
- § 6 Ἐπεὶ δὲ σωθέντες οἱ ἀναβάντες μετὰ Κύρου συνέμειξαν αὐτῷ, ἐκ τούτου ἤδη καὶ ἐν τοῖς πεδίοις ἀντετάττετο τῷ Τισσαφέρνει καὶ πόλεις Πέργαμον μὲν ἐκοῦσαν προσέλαβε καὶ Τευθρανίαν καὶ Ἀλίσαρναν, ὧν Εὐρυσθένης τε καὶ Προκλῆς ἤρχον οἱ ἀπὸ Δημαράτου τοῦ Λακεδαιμονίου· ἐκείνῳ δὲ αὕτη ἢ χώρα δῶρον ἐκ βασιλέως ἐδόθη ἀντὶ τῆς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα συστρατείας· προσεχώρησαν δὲ αὐτῷ καὶ Γοργίων καὶ Γογγύλος, ἀδελφοὶ ὄντες, ἔχοντες ὁ μὲν Γάμβριον καὶ Παλαιγάμβριον, ὁ δὲ Μύριαν καὶ Γρύνειον· δῶρον δὲ καὶ αὐταὶ αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλέως Γογγύλῳ, ὅτι μόνος Ἐρετριέων μηδίσας ἔφυγε.
- § 7 Τινὰς δ' ἀσθενεῖς οὔσας καὶ κατὰ κράτος ὁ Θίβρων ἐλάμβανε. Λάρισάν γε μὴν τὴν Αἰγυπτίαν καλουμένην, ἐπεὶ οὐκ ἐπέιθετο, περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ

ἄλλως οὐκ ἐδύνατο ἐλεῖν, φρεατίαν τεμόμενος ὑπόνομον ἄρυ-
 τεν, ὡς ἀφαιρησόμενος τὸ ὕδωρ αὐτῶν. Ὡς δ' ἐκ τοῦ τείχους
 ἐκθέοντες πολλάκις ἐνέβαλλον εἰς τὸ ὄρυγμα καὶ ξύλα καὶ λί-
 θους, ποιησάμενος αὖ χελώνην ξυλίνην ἐπέστησεν ἐπὶ τῇ φρεα-
 τίᾳ. Καὶ ταύτην μέντοι ἐκδραμόντες οἱ Λαρισαῖοι νύκτωρ
 κατέκαυσαν. Δοκοῦντος δ' αὐτοῦ οὐδὲν ποιεῖν, πέμπουσιν οἱ
 ἔφοροι ἀπολιπόντα Λάρισαν στρατεύεσθαι ἐπὶ Καρίαν.

Ἐν Ἐφέσῳ δὲ ἤδη ὄντος αὐτοῦ ὡς ἐπὶ Καρίαν πορευ- § 8
 σομένου, Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στράτευμα, ἀνήρ
 δοκῶν εἶναι μάλα μηχανητικός· καὶ ἐπεκαλεῖτο δὲ Σίσυφος.
 Ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε καὶ ζημιωθείς ἔφυγε· κα-
 τηγόρου γὰρ αὐτοῦ οἱ σύμμαχοι, ὡς ἐφείη ἀρπάζειν τῷ
 στρατεύματι τοὺς φίλους.

8. Ὁ Δερκυλίδας εἰς τὴν Αἰολίδα

(1, 9, 16 - 28, 2, 1 - 2)

Ὁ δὲ Δερκυλίδας ἐπεὶ παρέλαβε τὸ στράτευμα, γνοὺς § 1 § 9
 ὑπόπτους ὄντας ἀλλήλοις τὸν Τισσαφέρην καὶ τὸν Φαρνάβα-
 ζον, κοινολογησάμενος τῷ Τισσαφέρνει ἀπήγαγεν εἰς τὴν Φαρ-
 ναβάζου χώραν τὸ στράτευμα, ἐλόμενος θάτέρῳ μᾶλλον ἢ
 ἅμα ἀμφοτέροις πολεμεῖν. Ἦν δὲ καὶ πρόσθεν ὁ Δερκυλίδας
 πολέμιος τῷ Φαρναβάζῳ· ἄρμωστής γὰρ γενόμενος ἐν Ἀβύδῳ
 ἐπὶ Λυσάνδρου ναυαρχοῦντος, διαβληθεὶς ὑπὸ Φαρναβάζου
 ἐστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὃ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις
 Λακεδαιμονίων· ἀταξίας γὰρ ζημιώμα ἐστὶ. Καὶ διὰ ταῦτα
 δὴ πολὺ ἤδιον ἐπὶ τὸν Φαρνάβαζον ἦει. Καὶ εὐθύς μὲν το-
 σοῦτω διέφερον εἰς τὸ ἄρχειν τοῦ Θίβρωνος, ὥστε παρήγαγε
 τὸ στράτευμα διὰ τῆς φιλίας χώρας μέχρι τῆς Φαρναβάζου
 Αἰολίδος οὐδὲν βλάβας τοὺς συμμαχοὺς.

Καὶ εὐθύς μὲν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ Λάρισαν καὶ Ἀμαξιτὸν καὶ § 16 - 17

Κολωνάς τὰς ἐπιθαλαττίους πόλεις ἐκούσας παρέλαβε· πέμπων δὲ καὶ πρὸς τὰς Αἰολίδας πόλεις ἤξιον ἐλευθεροῦσθαι τε αὐτὰς καὶ εἰς τὰ τείχη δέχεσθαι καὶ συμμαχοὺς γίγνεσθαι. Οἱ μὲν οὖν Νεανδρεῖς καὶ Ἰλιεῖς καὶ Κοκυλίται ἐπέειποντο· καὶ γὰρ οἱ φρουροῦντες Ἕλληνες ἐν αὐταῖς, ἐπεὶ ἡ Μανία ἀπέθανεν, οὐ πάνυ τι καλῶς περιείποντο. Ὁ δ' ἐν Κεβρῆνι, μάλα ἰσχυρῶ χωρίῳ, τὴν φυλακὴν ἔχων, νομίσας, εἰ διαφυλάξειε Φαρναβάζω τὴν πόλιν, τιμηθῆναι ἂν ὑπ' ἐκείνου, οὐκ ἐδέχετο τὸν Δερκυλίδαν· ὁ δὲ ὀργιζόμενος παρεσκευάζετο προσβάλλειν. Ἐπεὶ δὲ θυομένῳ αὐτῷ οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερὰ τῇ πρώτῃ, τῇ ὑστεραῖα πάλιν ἐθύετο. Ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐκαλλιερεῖτο, πάλιν τῇ τρίτῃ καὶ μέχρι τεττάρων ἡμερῶν ἐκαρτέρει θυόμενος, μάλα χαλεπῶς φέρων· ἔσπευδε γάρ, πρὶν Φαρναβάζον βοηθῆσαι, ἐγκρατῆς γενέσθαι πάσης τῆς Αἰολίδος.

§ 18 - 19 Ἀθηνάδας δὲ τις Σικυώνιος λοχαγός, νομίσας τὸν μὲν Δερκυλίδαν φλυαρεῖν διατρίβοντα, αὐτὸς δὲ ἰκανὸς εἶναι τὸ ὕδωρ ἀφελέσθαι τοὺς Κεβρηνίους, προσδραμὼν σὺν τῇ αὐτοῦ τάξει ἐπειρᾶτο τὴν κρήνην συγχοῦν. Οἱ δὲ ἔνδοθεν ἐπέξελθόντες αὐτόν τε συνέτρωσαν καὶ δύο ἀπέκτειναν, καὶ τοὺς ἄλλους παίοντες καὶ βάλλοντες ἀπήλασαν. Ἀχθομένου δὲ τοῦ Δερκυλίδου καὶ νομίζοντος ἄθυμοτέρους κατὰ τὴν προσβολὴν ἔσεσθαι, ἔρχονται ἐκ τοῦ τείχους παρὰ τῶν Ἑλλήνων κήρυκες καὶ εἶπον, ὅτι, ἂ μὲν ὁ ἄρχων ποιοίη, οὐκ ἀρέσκοι σφίσι, αὐτοὶ δὲ βούλοιντο σὺν τοῖς Ἕλλησι μᾶλλον ἢ σὺν τῷ βαρβάρῳ εἶναι. Ἐτι δὲ διαλεγομένων αὐτῶν ταῦτα, παρὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν ἤκε λέγων, ὅτι, ὅσα λέγοιεν οἱ πρόσθεν, καὶ αὐτῷ δοκοῦντα λέγοιεν. Ὁ οὖν Δερκυλίδας εὐθύς, ὥσπερ ἔτυχε κεκαλλιερηκῶς ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα ἠγεῖτο πρὸς τὰς πύλας· οἱ δ' ἀναπετάσαντες ἐδέξαντο. Καταστήσας δὲ καὶ ἐνταῦθα φρουροὺς εὐθύς ἦει ἐπὶ τὴν Σκῆψιν καὶ τὴν Γέργιθα.

Ὁ δὲ Μειδίας προσδοκῶν μὲν τὸν Φαρνάβαζον, ὀκνῶν § 20 - 21
 δ' ἤδη τοὺς πολίτας, πέμψας πρὸς τὸν Δερκυλίδαν εἶπεν, ὅτι
 ἔλθοι ἂν εἰς λόγους, εἰ ὀμήρους λάβοι. Ὁ δὲ πέμψας αὐτῷ ἀπὸ
 πόλεως ἐκάστης τῶν συμμαχῶν ἓνα ἐκέλευσε λαβεῖν τούτων,
 ὁπόσους τε καὶ ὁποίους βούλοιο. Ὁ δὲ λαβῶν δέκα ἐξῆλθε,
 καὶ συμμειξας τῷ Δερκυλίδᾳ ἠρώτα, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος
 γένοιτο. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο ἐφ' ᾧ τε τοὺς πολίτας ἐλευθέρους τε
 καὶ αὐτονόμους ἔαν. Καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ἦει πρὸς τὴν Σκῆ-
 ψιν. Γνοὺς δὲ ὁ Μειδίας, ὅτι οὐκ ἂν δύναίτο κωλύειν βία τῶν
 πολιτῶν, εἶασεν αὐτὸν εἰσιέναι. Ὁ δὲ Δερκυλίδας θύσας τῇ
 Ἀθηναῖ ἐν τῇ Σκηψίων ἀκροπόλει τοὺς μὲν τοῦ Μειδίου
 φρουροὺς ἐξήγαγε, παραδοὺς δὲ τοῖς πολίταις τὴν πόλιν καὶ
 παρακελευσάμενος, ὡσπερ Ἕλληνας καὶ ἐλευθέρους χρή, οὕτω
 πολιτεύειν, ἐξελθῶν ἠγεῖτο ἐπὶ τὴν Γέργιθα. Συμπρούπεμπον
 δὲ πολλοὶ αὐτὸν καὶ τῶν Σκηψίων τιμῶντές τε καὶ ἠδόμενοι
 τοῖς πεπραγμένοις.

Ὁ δὲ Μειδίας παρεπόμενος αὐτῷ ἠξίου τὴν τῶν Γεργι- § 22
 θίων πόλιν παραδοῦναι αὐτῷ. Καὶ ὁ Δερκυλίδας μέντοι ἔλεγεν,
 ὡς τῶν δικαίων οὐδενὸς ἀτυχῆσοι· ἅμα δὲ ταῦτα λέγων ἦει
 πρὸς τὰς πύλας σὺν τῷ Μειδίᾳ, καὶ τὸ στράτευμα ἠκολούθει
 αὐτῷ εἰρηρικῶς εἰς δύο. Οἱ δ' ἀπὸ τῶν πύργων καὶ μάλα ὑψη-
 λῶν ὄντων ὀρῶντες τὸν Μειδίαν σὺν αὐτῷ οὐκ ἔβαλλον· εἰ-
 πόντος δὲ τοῦ Δερκυλίδου « Κέλευσον, ὦ Μειδία, ἀνοῖξαι τὰς
 πύλας, ἵνα ἡγήμην ἐν σοὶ, ἐγὼ δὲ σὺν σοὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἔλθω κἀν-
 ταῦθα θύσω τῇ Ἀθηναῖ », ὁ Μειδίας ὤκνει μὲν ἀνοίγειν τὰς
 πύλας, φοβούμενος δέ, μὴ παραχρῆμα συλληφθῆ, ἐκέλευσεν
 ἀνοῖξαι.

Ὁ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθεν, ἔχων αὖ τὸν Μειδίαν ἐπορεύετο πρὸς § 23 - 24
 τὴν ἀκρόπολιν. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους στρατιώτας ἐκέλευε
 θέσθαι περὶ τὰ τεῖχη τὰ ὄπλα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν
 ἔθουε τῇ Ἀθηναῖ. Ἐπεὶ δ' ἐτέθυτο, ἀνεῖπε καὶ τοὺς Μειδίου

δορυφόρους θέσθαι τὰ ὄπλα ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἑαυτοῦ στρατεύματος ὡς μισθοφορήσοντας. Μειδία γὰρ οὐδὲν ἔτι δεινὸν εἶναι. Ὁ μέντοι Μειδίας ἀπορῶν, ὅ,τι ποιοίη, εἶπεν « Ἐγὼ μὲν τοῖνον ἄπειμι », ἔφη, « ξενία σοι παρασκευάσων ». Ὁ δὲ « Οὐ μὰ Δί' », ἔφη, « ἐπεὶ αἰσχρὸν ἐμὲ τεθυκότα ξενίζεσθαι ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ μὴ ξενίζειν σέ. Μένε οὖν παρ' ἡμῖν· ἐν ᾧ δ' ἂν τὸ δεῖπνον παρασκευάζεταιται, ἐγὼ καὶ σὺ τὰ δίκαια πρὸς ἀλλήλους καὶ διασκεψόμεθα καὶ ποιήσομεν ».

§ 25 - 26 Ἐπεὶ δ' ἐκαθέζοντο, ἠρώτα ὁ Δερκυλίδας· « Εἰπέ μοι, ὦ Μειδία, ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε ; » « Μάλιστα », ἔφη. « Καὶ πόσαι σοι οἰκίαι ἦσαν; πόσοι δὲ χῶροι; πόσαι δὲ νομαί ; » Ἀπογράφοντας δ' αὐτοῦ οἱ παρόντες τῶν Σκηψίων εἶπον· « Ψεύδεται σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα ». « Ὑμεῖς δὲ γ' », ἔφη, « μὴ λίαν μικρολογεῖσθε ». Ἐπειδὴ δὲ ἀπεγέγραπτο τὰ πατρῶα, « Εἰπέ μοι », ἔφη, « Μανία δὲ τίνος ἦν ; » οἱ δὲ πάντες εἶπον, ὅτι Φαρναβάζου. « Οὐκοῦν καὶ τὰ ἐκείνης », ἔφη, « Φαρναβάζου ; » « Μάλιστα », ἔφασαν. « Ἡμετερ' ἂν εἴη », ἔφη, « ἐπεὶ κρατοῦμεν πολέμιος γὰρ ἡμῖν Φαρναβάζος· ἀλλ' ἡγείσθω τις », ἔφη, « ὅπου κεῖται τὰ Μανίας καὶ Φαρναβάζου ».

§ 27 - 28 Ἡγουμένων δὲ τῶν ἄλλων ἐπὶ τὴν Μανίας οἴκησιν, ἣν παρελήφει ὁ Μειδίας, ἠκολούθει κάκεϊνος· ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν, ἐκάλει ὁ Δερκυλίδας τοὺς ταμίας, φράσας δὲ τοῖς ὑπηρέταις λαβεῖν αὐτοὺς προεῖπεν αὐτοῖς, ὡς, εἴ τι κλέπτοντες ἀλώσιντο τῶν Μανίας, παραχρῆμα ἀποσφαγήσονται, οἱ δ' ἐδείκνυσαν. Ὁ δ' ἐπεὶ εἶδε πάντα, κατέκλησεν αὐτὰ καὶ κατεσημήνατο καὶ φύλακας κατέστησεν. Ἐξίων δέ, οὓς ἠῦρεν ἐπὶ ταῖς θύραις τῶν ταξιάρχων καὶ λοχαγῶν, εἶπεν αὐτοῖς· « Μισθὸς μὲν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, εἰργασταὶ τῇ στρατιᾷ ἐγγὺς ἐνιαυτοῦ ὀκτακισχιλίοις ἀνδράσιν· ἂν δὲ τι προσεργασώμεθα, καὶ ταῦτα προσέσται ». Ταῦτα δ' εἶπε γινώσκων, ὅτι ἀκούσαντες πολὺ εὐτακτότεροι καὶ θεραπευτικώτεροι ἔσονται. Ἐρομένου δὲ τοῦ Μειδίου « Ἐ-

μέ δὲ ποῦ χρή οἰκεῖν, ὧ Δερκυλίδα; » ἀπεκρίνατο· « Ἐνθαπερ καὶ δικαιοτάτον, ὧ Μειδία, ἐν τῇ πατρίδι τῇ σουτοῦ Σκήψει καὶ ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ ».

Ὁ μὲν δὴ Δερκυλίδας ταῦτα διαπραξάμενος καὶ λαβὼν ἐν 2 § 1 - 2 ὀκτῶ ἡμέραις ἐννέα πόλεις ἐβουλεύετο, ὅπως ἂν μὴ τῇ φιλία χειμάζων βαρὺς εἴη τοῖς συμμάχοις, ὥσπερ Θίβρων, μηδ' αὖ Φαρνάβαζος καταφρονῶν τῇ ἵππῳ κακουργῆ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις. Πέμπει οὖν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτᾷ, πότερον βούλεται εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν. Ὁ μέντοι Φαρνάβαζος νομίσας τὴν Αἰολίδα ἐπιτετειχίσθαι τῇ ἑαυτοῦ οἰκῆσει Φρυγία, σπονδὰς εἴλετο. Ὡς δὲ ταῦτα ἐγένετο, ἐλθὼν ὁ Δερκυλίδας εἰς τὴν Βιθυνίδα Θράκην ἐκεῖ διεχειμάζεν, οὐδὲ τοῦ Φαρναβάζου πάνυ τι ἀχθομένου· πολλάκις γὰρ οἱ Βιθυνοὶ αὐτῷ ἐπολέμουν.

9. Ἡ περαιτέρω δρᾶσις τοῦ Δερκυλίδου εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν.

(2, 6 - 20)

Ἄμα δὲ τῷ ἤρι ἀποπορευόμενος ὁ Δερκυλίδας ἐκ τῶν Βι- § 6 - 7
θυνῶν ἀφικνεῖται εἰς Λάμψακον. Ἐνταῦθα δ' ὄντος αὐτοῦ ἔρχονται ἀπὸ τῶν οἴκοι τελῶν Ἄρακός τε καὶ Ναυβάτης καὶ Ἄντισθένης. Οὗτοι δ' ἤλθον ἐπισκεψόμενοι τά τε ἄλλα, ὅπως ἔχοι τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, καὶ Δερκυλίδα ἐροῦντες μένοντι ἄρχειν καὶ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν. Καὶ ἐπιστεῖλαι δὲ σφίσις αὐτοῖς τοὺς ἐφόρους συγκαλέσαντας τοὺς στρατιώτας εἰπεῖν, ὡς, ὦν μὲν πρόσθεν ἐποίουν, μέμφοιντο αὐτοῖς, ὅτι δὲ νῦν οὐδὲν ἠδίκουν, ἐπαινοῖεν· καὶ περὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰπεῖν, ὅτι, ἂν μὲν ἀδικῶσιν, οὐκ ἐπιτρέψουσιν, ἂν δὲ δίκαια περὶ τοὺς συμμάχους ποιῶσιν, ἐπαινέσονται αὐτούς. Ἐπεὶ μέντοι συγκαλέσαντες τοὺς στρατιώτας ταῦτ' ἔλεγον, ὁ τῶν Κυρείων προεστηκῶς ἀπεκρίνατο· « Ἄλλ' ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ἡμεῖς μὲν ἐσμεν οἱ αὐτοὶ νῦν τε καὶ πέρυσιν ἄρχων δὲ ἄλλος μὲν νῦν,

ἄλλος δὲ τὸ παρελθόν. Τὸ οὖν αἴτιον τοῦ νῦν μὲν μὴ ἔξαμαρτάνειν, τότε δέ, αὐτοὶ ἤδη ἱκανοὶ ἔστε γιγνώσκειν ».

§ 8 Συσκηνοῦντων δὲ τῶν τε οἴκοθεν πρέσβειων καὶ τοῦ Δερκυλίδου ἐπεμνήσθη τις τῶν περὶ τὸν Ἄρακον, ὅτι καταλελοίποιοι πρέσβεις τῶν Χερρονησιτῶν ἐν Λακεδαιμόνι. Τούτους δὲ λέγειν ἔφασαν, ὡς νῦν μὲν οὐ δύναιντο τὴν Χερρόνησον ἐργάζεσθαι· φέρεσθαι γὰρ καὶ ἄγεσθαι ὑπὸ τῶν Θρακῶν. Εἰ δ' ἀποτειχισθεῖη ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν, καὶ σφίσιν ἂν γῆν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν εἶναι ἐργάζεσθαι καὶ ἄλλοις ὁπόσοι βούλοιντο Λακεδαιμονίων. Ὡστ' ἔφασαν οὐκ ἂν θαυμάζειν, εἰ καὶ πεμφθεῖη τις Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῆς πόλεως σὺν δυνάμει ταῦτα πράζων. Ὁ οὖν Δερκυλίδας πρὸς μὲν ἐκείνους οὐκ εἶπεν, ἦν ἔχοι γνώμην, ταῦτ' ἀκούσας, ἀλλ' ἐπεμφεν αὐτοὺς ἐπ' Ἐφέσου διὰ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἠδόμενος, ὅτι ἐμελλον ὄψεσθαι τὰς πόλεις ἐν εἰρήνῃ εὐδαιμονικῶς διαγούσας. Οἱ μὲν δὴ ἐπορεύοντο.

§ 9 Ὁ δὲ Δερκυλίδας ἐπειδὴ ἔγνω μενετέον ὄν, πάλιν πέμψας πρὸς τὸν Φαρνάβαζον ἐπήρετο, πότερα βούλοιο σπονδὰς ἔχειν καθάπερ διὰ τοῦ χειμῶνος ἢ πόλεμον. Ἐλομένου δὲ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τότε σπονδὰς, οὕτω καταλιπὼν καὶ τὰς περὶ ἐκεῖνον πόλεις φιλίας ἐν εἰρήνῃ διαβαίνει τὸν Ἑλλήσποντον σὺν τῷ στρατεύματι εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ διὰ φιλίας τῆς Θράκης πορευθεὶς καὶ ξενισθεὶς ὑπὸ Σεύθου ἀφικνεῖται εἰς Χερρόνησον.

§ 10 Ἦν καταμαθὼν πόλεις μὲν ἑνδεκα ἔχουσαν, χώραν δὲ παμφορωτάτην καὶ ἀρίστην οὔσαν, κεκακωμένην δέ, ὥσπερ ἐλέγετο, ὑπὸ τῶν Θρακῶν, ἐπεὶ μέτρον ἠὔρε τοῦ ἰσθμοῦ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα στάδια, οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ θυσάμενος ἐτείχιζε, κατὰ μέρη διελὼν τοῖς στρατιώταις τὸ χωρίον, καὶ ἄθλα αὐτοῖς ὑποσχόμενος δώσειν τοῖς πρώτοις ἐκτειχίσασιν καὶ τοῖς ἄλλοις, ὡς ἕκαστοι ἄξιοι εἶεν, ἀπετέλεσε τὸ τεῖχος ἀρξάμενος ἀπὸ ἡρινοῦ χρόνου πρὸ ὀπώρας. Καὶ ἐποίησεν ἐντὸς τοῦ

τείχους ἔνδεκα μὲν πόλεις, πολλοὺς δὲ λιμένας, πολλὴν δὲ κά-
γαθὴν σπόριμον, πολλὴν δὲ πεφυτευμένην, παμπληθεῖς δὲ καὶ
παγκάλας νομὰς παντοδαποῖς κτήνεσι. Ταῦτα δὲ πράξας διέ-
βαινε πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἐπισκοπῶν δὲ τὰς πόλεις ἑώρα τὰ μὲν ἄλλα καλῶς ἐχού- § 11
σας, Χίων δὲ φυγάδας εὔρεν Ἀταρνέα ἔχοντας, χωρίον ἰσχυ-
ρόν, καὶ ἐκ τούτου ὀρμωμένους φέροντας καὶ ἄγοντας τὴν
Ἰωνίαν καὶ ζῶντας ἐκ τούτου. Πυθόμενος δέ, ὅτι πολὺς σῖτος
ἐνῆν αὐτοῖς, περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει καὶ ἐν ὀκτώ
μησὶ παραστησάμενος αὐτούς, καταστήσας ἐν αὐτῷ Δρά-
κοντα Πελληνέα ἐπιμελητὴν, κατασκευάσας ἐν τῷ χωρίῳ ἔκ-
πλεω πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ἵνα εἴη αὐτῷ καταγωγὴ, ὁπότε
ἀφικνοῖτο, ἀπῆλθεν εἰς Ἐφεσον, ἣ ἀπέχει ἀπὸ Σάρδεων ὀκτὼ
ἡμερῶν ὁδόν.

Καὶ μέχρι τούτου τοῦ χρόνου ἐν εἰρήνῃ διῆγον Τισσα- § 12
φέρνης τε καὶ Δερκυλίδας καὶ οἱ ταύτη Ἕλληνας καὶ βάρβα-
ροι. Ἐπεὶ δὲ ἀφικνούμενοι πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα ἀπὸ τῶν
Ἰωνίδων πόλεων ἐδίδασκον, ὅτι εἴη ἐπὶ Τισσαφέρνει, εἰ βού-
λοιοτο, ἀφιέναι αὐτονόμους τὰς Ἕλληνίδας πόλεις· εἰ οὖν κα-
κῶς πάσχοι Καρία, ἐνθαπερ ὁ Τισσαφέρνους οἶκος, οὕτως ἂν
ἔφασαν τάχιστα νομίζειν αὐτὸν αὐτονόμους σφᾶς ἀφεῖναι·
ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἔφοροι ἔπεμψαν πρὸς Δερκυλίδαν καὶ
ἐκέλευον αὐτὸν διαβαίνειν σὺν τῷ στρατεύματι ἐπὶ Καρίαν
καὶ Φάρακα τὸν ναύαρχον σὺν ταῖς ναυσὶ παραπλεῖν. Οἱ μὲν
δὴ ταῦτα ἐποίουν.

Ἐτύγχανε δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Φαρνάβαζος § 13-14
πρὸς Τισσαφέρνην ἀφιγμένος, ἅμα μὲν ὅτι στρατηγὸς τῶν
πάντων ἀπεδέδεικτο Τισσαφέρνης, ἅμα δὲ διαμαρτυρούμενος,
ὅτι ἔτοιμος εἴη κοινῇ πολεμεῖν καὶ συμμάχεσθαι καὶ συνεκ-
βάλλειν τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῆς βασιλείας. Ὁ δ' ἀκούων « Πρῶ-
τον μὲν τοῖνον », ἔφη, « διαβῆθι σὺν ἐμοὶ ἐπὶ Καρίαν, ἔπειτα

δὲ καὶ περὶ τούτων βουλευσόμεθα ». Ἐπεὶ δ' ἐκεῖ ἦσαν, ἔδοξεν αὐτοῖς ἱκανὰς φυλακὰς εἰς τὰ ἐρύματα καταστήσαντας διαβαίνειν πάλιν ἐπὶ τὴν Ἴωνίαν· ὡς δ' ἤκουσεν ὁ Δερκυλίδας, ὅτι πάλιν πεπεραχότες εἰσὶ τὸν Μαϊάνδρον, εἰπὼν τῷ Φάρρακι, ὡς ὀκνοίη, μὴ ὁ Τισσαφέρνης καὶ ὁ Φαρνάβαζος ἐρήμην οὔσαν καταθέοντες φέρωσι καὶ ἄγωσι τὴν χώραν, διέβαινε καὶ αὐτός.

§ 15 Πορευόμενοι δὲ οὗτοι οὐδέν τι συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι ὡς προεληλυθότων τῶν πολεμίων εἰς τὴν Ἐφεσίαν, ἐξαίφνης ὀρώσιν ἐκ τοῦ ἀντιπέραν σκοποῦς ἐπὶ τῶν μνημάτων καὶ ἀνταναβιβάσαντες εἰς τὰ παρ' ἑαυτοῖς μνημεῖα καὶ τύρσεις τινὰς καθορῶσι παρατεταγμένους, ἧ αὐτοῖς ἦν ἡ ὁδός, Κᾶράς τε λευκάσπιδας καὶ τὸ Περσικόν, ὅσον ἐτύγχανε παρόν, στράτευμα καὶ τὸ Ἑλληνικόν, ὅσον εἶχεν ἐκάτερος αὐτῶν, καὶ τὸ ἵππικόν μάλα πολύ, τὸ μὲν Τισσαφέρνους ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι, τῷ δὲ Φαρναβάζου ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ.

§ 16 - 17 Ὡς δὲ ταῦτα ἦσθετο ὁ Δερκυλίδας, τοῖς μὲν ταξιάρχοις καὶ τοῖς λοχαγοῖς εἶπε παρατάττεσθαι τὴν ταχίστην εἰς ὀκτώ, τοὺς δὲ πελταστάς ἐπὶ τὰ κράσπεδα ἐκατέρωθεν καθίστασθαι καὶ τοὺς ἵππέας, ὅσους γε δὴ καὶ οἴους ἐτύγχανεν ἔχων· αὐτὸς δὲ ἐθύετο. Ὅσον μὲν δὴ ἦν ἐκ Πελοποννήσου στράτευμα, ἡσυχίαν εἶχε καὶ παρεσκευάζετο ὡς μαχοῦμενον· ὅσοι δὲ ἦσαν ἀπὸ Πριήνης τε καὶ Ἀχιλλείου καὶ ἀπὸ νήσων καὶ τῶν Ἴωνικῶν πόλεων, οἱ μὲν τινες καταλιπόντες ἐν τῷ σίτῳ τὰ ὄπλα ἀπεδίδρασκον· καὶ γὰρ ἦν βαθὺς ὁ σῖτος ἐν τῷ Μαϊάνδρου πεδίῳ· ὅσοι δὲ καὶ ἔμενον, δῆλοι ἦσαν οὐ μενοῦντες.

§ 18 Τὸν μὲν οὖν Φαρνάβαζον ἐξηγγέλλετο μάχεσθαι κελεύειν. Ὁ μέντοι Τισσαφέρνης τό τε Κῦρειον στράτευμα καταλογιζόμενος ὡς ἐπολέμησεν αὐτοῖς, καὶ τούτῳ πάντας νομίζων ὁμοίους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἐβούλετο μάχεσθαι, ἀλλὰ πέμψας πρὸς Δερκυλίδαν, εἶπεν, ὅτι εἰς λόγους βούλοιο αὐ-

τῶ ἀφικέσθαι. Καὶ ὁ Δερκυλίδας λαβὼν τοὺς κρατίστους τὰ εἶδη τῶν περὶ αὐτὸν καὶ ἰππέων καὶ πεζῶν προῆλθε πρὸς τοὺς ἀγγέλους καὶ εἶπεν· « Ἀλλὰ παρεσκευασάμην μὲν ἔγωγε μάχεσθαι, ὡς ὄρατε. Ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνος βούλεται εἰς λόγους ἀφικέσθαι, οὐδ' ἐγὼ ἀντιλέγω. Ἄν μέντοι ταῦτα δέη ποιεῖν, πιστὰ καὶ ὁμήρους δοτέον καὶ ληπτέον ».

Δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ περανθέντα τὰ μὲν στρατεύματα § 19 - 20 ἀπῆλθε, τὸ μὲν βαρβαρικὸν εἰς Τράλλεις τῆς Καρίας, τὸ δ' Ἑλληνικὸν εἰς Λεύκοφρυν. Καὶ τότε μὲν ταῦτα ἐπράχθη· τῇ δ' ὑστεραία εἰς τὸ συγκείμενον χωρίον ἦλθον, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πυθέσθαι ἀλλήλων, ἐπὶ τίσιν ἂν τὴν εἰρήνην ποιήσαιντο. Ὁ μὲν δὴ Δερκυλίδας εἶπεν, εἰ αὐτονόμους ἐφῆ βασιλεὺς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, ὁ δὲ Τισσαφέρνης καὶ Φαρνάβαζος εἶπαν, ὅτι, εἰ ἐξέλθοι τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα ἐκ τῆς χώρας καὶ οἱ Λακεδαιμονίων ἄρμοσταὶ ἐκ τῶν πόλεων. Ταῦτα δὲ εἰπόντες ἀλλήλοις σπονδὰς ἐποιήσαντο, ἕως ἀπαγγελθεῖν τὰ λεχθέντα. Δερκυλίδα μὲν εἰς Λακεδαίμονα, Τισσαφέρνει δὲ ἐπὶ βασιλεῖα.

10. Ὁ Ἀγησίλαος εἰς Μ. Ἀσίαν. Σπονδαὶ μετὰ τοῦ Τισσαφέρνους.

(4, 1 - 10)

Μετὰ δὲ ταῦτα Ἡρώδας τις Συρακόσιος ἐν Φοινίχῃ ὢν § 1 μετὰ ναυκλήρου τινὸς καὶ ἰδὼν τριήρεις Φοινίσσας τὰς μὲν καταπλευούσας ἄλλοθεν, τὰς δὲ καὶ αὐτοῦ πεπληρωμένας, τὰς δὲ καὶ ἔτι κατασκευαζομένας, προσακούσας δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τριακοσίας αὐτὰς δεοὶ γενέσθαι, ἐπιβὰς ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀναγόμενον πλοῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξήγγειλε τοῖς Λακεδαιμονίοις ὡς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους τὸν στόλον τοῦτον παρασκευαζομένων· ὅποι δέ, οὐδὲν ἔφη εἶδέναι.

Ἄνεπτερωμένων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὺς συμ- § 2 μάχους συναγόντων καὶ βουλευομένων, τί χρῆ ποιεῖν, Λύσαν-

δρος νομίζων καὶ τῷ ναυτικῷ πολὺ περιέσεσθαι τοὺς Ἑλληνας καὶ τὸ πεζὸν λογιζόμενος ὡς ἐσώθη τὸ μετὰ Κύρου ἀναβάν, πείθει τὸν Ἀγησίλαον ὑποστῆναι, ἂν αὐτῷ δῶσι τριάκοντα μὲν Σπαρτιατῶν, εἰς δισχιλίους δὲ τῶν νεοδαμῶδων, ἑξακισχιλίους δὲ τὸ σύνταγμα τῶν συμμάχων, στρατεύεσθαι εἰς τὴν Ἀσίαν. Πρὸς δὲ τούτῳ τῷ λογισμῷ καὶ αὐτὸς συνεξελθεῖν αὐτῷ ἐβούλετο, ὅπως τὰς δεκαρχίας τὰς κατασταθείσας ὑπ' ἐκείνου ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐκπεπτωκυίας δὲ διὰ τοὺς ἐφόρους, οἱ τὰς πατρίους πολιτείας παρήγγειλαν, πάλιν καταστήσειε μετ' Ἀγησιλάου.

§ 3 - 4 Ἐπαγγεिलाμένου δὲ τοῦ Ἀγησιλάου τὴν στρατείαν, διδόασί τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅσαπερ ἤτησε, καὶ ἑξαμήνου σῆτον. Ἐπεὶ δέ, θυσάμενος ὅσα ἔδει, καὶ τᾶλλα καὶ τὰ διαβατήρια, ἐξῆλθε, ταῖς μὲν πόλεσι διαπέμψας ἀγγέλους προεῖπεν, ὅσους τε δέοι ἐκασταχόθεν πέμπεσθαι καὶ ὅποι παρεῖναι, αὐτὸς δ' ἐβουλήθη ἐλθὼν θῦσαι ἐν Αὐλίδι, ἔνθαπερ ὁ Ἀγαμέμνων, ὅτ' εἰς Τροίαν ἔπλει, ἐθύετο. Ὡς δ' ἐκεῖ ἐγένετο, πυθόμενοι οἱ βοιωτάρχοι, ὅτι θύοι, πέμψαντες ἱππέας τοῦ τε λοιποῦ εἶπαν μὴ θύειν καί, οἷς ἐνέτυχον ἱεροῖς τεθυμένοις, διέρριψαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Ὁ δ' ἐπιμαρτυρόμενος τοὺς θεοὺς καὶ ὀργιζόμενος, ἀναβάς ἐπὶ τὴν τριήρη ἀπέπλει. Ἀφικόμενος δὲ ἐπὶ Γεραστὸν καὶ συλλέξας ἐκεῖ, ὅσον ἐδύνατο τοῦ στρατεύματος πλεῖστον, εἰς Ἐφeson τὸν στόλον ἐποίητο.

§ 5 Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσε ἀφίκετο, πρῶτον μὲν Τισσαφέρνης πέμψας ἤρετο αὐτόν, τίνος δεόμενος ἦχοι. Ὁ δ' εἶπεν αὐτονόμως καὶ τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις εἶναι, ὡσπερ καὶ τὰς ἐν τῇ παρ' ἡμῖν Ἑλλάδι. Πρὸς ταῦτ' εἶπεν ὁ Τισσαφέρνης: « Εἰ τοίνυν θέλεις σπείσασθαι, ἕως ἂν ἐγὼ πρὸς βασιλέα πέμψω, οἴμαι ἂν σε ταῦτα διαπραξάμενον ἀποπλεῖν, εἰ βούλοιο ». « Ἀλλὰ βουλομένη ἂν », ἔφη, « εἰ μὴ οἰοίμην γε ὑπὸ σοῦ ἑξαπατᾶσθαι. Ἄλλ' ἕξεστιν », ἔφη, « σοὶ τούτων πίστιν λαβεῖν ἢ μὴν ἀδόλως σοῦ

πράττοντος ταῦτα μηδὲν τῆς σῆς ἀρχῆς ἀδικήσῃεν ἐν ταῖς σπονδαῖς ».

Ἐπὶ τούτοις ῥηθεῖσι Τισσαφέρνης ὤμοσε τοῖς πεμφθεῖσι § 6 πρὸς αὐτὸν Ἡριππίδα καὶ Δερκυλίδα καὶ Μεγίλλω ἧ μὴν πράξειν ἀδόλως τὴν εἰρήνην, ἐκεῖνοι δὲ ἀντόμοσαν ὑπὲρ Ἀγησίλαου Τισσαφέρνει ἧ μὴν ταῦτα πράττοντος αὐτοῦ ἐμπεδώσειν τὰς σπονδάς. Ὁ μὲν δὲ Τισσαφέρνης, ἃ ὤμοσεν, εὐθύς ἐψεύσατο· ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰρήνην ἔχειν στράτευμα πολὺ παρὰ βασιλέως, πρὸς ᾧ εἶχε πρόσθεν, μετεπέμπετο. Ἀγησίλαος δέ, καίπερ αἰσθανόμενος ταῦτα, ὅμως ἐνέμενε ταῖς σπονδαῖς.

Ὡς δὲ ἡσυχίαν τε καὶ σχολὴν ἔχων ὁ Ἀγησίλαος διέτριβε § 7 ἐν τῇ Ἐφέσῳ ἅτε συντεταραγμένων ἐν ταῖς πόλεσι τῶν πολιτειῶν καὶ οὔτε δημοκρατίας ἔτι οὔσης, ὥσπερ ἐπ' Ἀθηναίων, οὔτε δεκαρχίας, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Λυσάνδρου, ἅτε γινώσκοντες πάντες τὸν Λύσανδρον προσέκειντο αὐτῷ ἀξιοῦντες διαπράττεσθαι αὐτὸν παρ' Ἀγησιλάου, ὧν ἐδέοντο· καὶ διὰ ταῦτα αἰεὶ παμπληθὴς ὄχλος θεραπεύων αὐτὸν ἠκολούθει, ὥστε ὁ μὲν Ἀγησίλαος ἰδιώτης ἐφαίνετο, ὁ δὲ Λύσανδρος βασιλεύς.

Ὅτι μὲν οὖν ἔμηνε καὶ τὸν Ἀγησίλαον ταῦτα, ἐδήλω- § 8 σεν ὕστερον· οἳ γε μὴν ἄλλοι τριάκοντα ὑπὸ τοῦ φθόνου οὐκ ἐσίγων, ἀλλ' ἔλεγον πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, ὡς παράνομα ποιοίη Λύσανδρος τῆς βασιλείας ὀγκηρότερον διάγων. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἤρξατο προσάγειν τινὰς τῷ Ἀγησιλάῳ ὁ Λύσανδρος, πάντας οἷς γνοίη αὐτὸν συμπράττοντά τι, ἠττωμένους ἀπέπεμπεν. Ὡς δ' αἰεὶ τὰ ἐναντία, ὧν ἐβούλετο, ἀπέβαινε τῷ Λυσάνδρῳ, ἔγνω δὴ τὸ γιγνόμενον· καὶ οὔτε ἐπεσθαι ἑαυτῷ εἶα ὄχλον τοῖς τε συμπράξαι τι δεομένοις σαφῶς ἔλεγεν, ὅτι ἔλαττον ἕξοιεν, εἰ αὐτὸς παρείη.

Βαρέως δὲ φέρων τῇ ἀτιμίᾳ προσελθὼν εἶπεν· « ὦ Ἀγη- § 9 σίλαε, μειοῦν μὲν ἄρα σύ γε τοὺς φίλους ἠπίστω ». « Ναὶ μὰ Δί' », ἔφη, « τοὺς γε βουλομένους ἐμοῦ μείζους φαίνεσθαι· τοὺς

δέ γε αὐξοντας, εἰ μὴ ἐπισταίμην ἀντιτιμᾶν, αἰσχυνοίμην ἄν ». Καὶ ὁ Λύσανδρος εἶπεν· « Ἄλλ' ἴσως καὶ μᾶλλον εἰκότα σὺ ποιεῖς ἢ ἐγὼ ἔπραττον· τάδε οὖν μοι ἐκ τοῦ λοιποῦ χάρισαι· ὅπως ἂν μὴτ' αἰσχύνομαι ἀδυνατῶν παρὰ σοὶ μὴτ' ἐμποδῶν σοὶ ὦ, ἀπόπεμψόν ποί με· ὅπου γὰρ ἂν ὦ, πειράσομαι ἐν καιρῷ σοὶ εἶναι ».

§ 10 Εἰπόντος δὲ ταῦτα ἔδοξε καὶ τῷ Ἀγησιλάῳ οὕτω ποιῆσαι, καὶ πέμπειν αὐτὸν ἐφ' Ἑλλησπόντου. Ἐκεῖ δὲ ὁ Λύσανδρος αἰσθόμενος Σπιθριδάτην τὸν Πέρσην ἐλαττούμενόν τι ὑπὸ Φαρναβάζου διαλέγεται αὐτῷ καὶ πείθει ἀποστῆναι ἔχοντα τοὺς τε παῖδας καὶ τὰ περὶ αὐτὸν χρήματα καὶ ἰππέας ὡς διακοσίους· καὶ τὰ μὲν ἄλλα κατέλιπεν ἐν Κυζίκῳ, αὐτὸν δὲ καὶ τὸν υἱὸν ἀναβιβασάμενος ἦκεν ἄγων πρὸς Ἀγησίλαον· ἰδὼν δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἤσθη τε τῇ πράξει καὶ εὐθὺς ἀνεπυθάνετο περὶ τῆς Φαρναβάζου χώρας τε καὶ ἀρχῆς.

11. Παρασπονδία τοῦ Τισσαφέρνους. Ἡ παρὰ τὸν Πακτωλὸν μάχη.

(4, 11 - 24)

§ 11 Ἐπεὶ δὲ μέγα φρονήσας ὁ Τισσαφέρνης ἐπὶ τῷ καταβάντι στρατεύματι παρὰ βασιλέως προεῖπεν Ἀγησιλάῳ πόλεμον, εἰ μὴ ἀπίοι ἐκ τῆς Ἀσίας, οἱ μὲν ἄλλοι σύμμαχοι καὶ Λακεδαιμονίων οἱ παρόντες ἀχθεσθέντες φανεροὶ ἐγένοντο, νομίζοντες ἐλάττω τὴν παροῦσαν εἶναι δύναμιν Ἀγησιλάῳ τῆς βασιλέως παρασκευῆς· Ἀγησίλαος δὲ μάλα φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἀπαγγεῖλαι Τισσαφέρνει τοὺς πρέσβεις ἐκέλευσεν, ὡς πολλὴν χάριν αὐτῷ ἔχοι, ὅτι ἐπιорκήσας αὐτὸς μὲν πολεμίους τοὺς θεοὺς ἐκτῆσατο, τοῖς δ' Ἑλλήσι συμμάχους ἐποίησεν. Ἐκ δὲ τούτου εὐθὺς τοῖς μὲν στρατιώταις παρήγγειλε συσκευάζεσθαι ὡς εἰς στρατείαν, ταῖς δὲ πόλεσιν, εἰς ἃς ἀνάγκη ἦν ἀφικνεῖσθαι στρατευομένῳ ἐπὶ Καρίαν, προεῖπεν ἀγοράν παρα-

σχευάζειν. Ἐπέστειλε δὲ καὶ Ἴωσι καὶ Αἰολεῦσι καὶ Ἑλλησποντίοις πέμπειν πρὸς ἑαυτὸν εἰς Ἔφεσον τοὺς συστρατευσομένους.

Ὁ Τισσαφέρνης, καὶ ὅτι ἵππικὸν οὐκ εἶχεν ὁ Ἀγησίλαος, ἣ δὲ Καρία ἄφιππος ἦν, καὶ ὅτι ἠγεῖτο αὐτὸν ὀργίζεσθαι αὐτῷ διὰ τὴν ἀπάτην, τῷ ὄντι νομίσας ἐπὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς Καρίαν αὐτὸν ὀρμήσειν, τὸ μὲν πεζὸν ἅπαν διεβίβασεν ἐκεῖσε, τὸ δ' ἵππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίον περιῆγε, νομίζων ἱκανὸς εἶναι καταπατῆσαι τῇ ἵππῳ τοὺς Ἑλληνας, πρὶν εἰς τὰ δύσιππα ἀφικέσθαι. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι εὐθὺς τάναντία ἀποστρέψας ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο, καὶ τὰς τ' ἐν τῇ πορείᾳ πόλεις κατεστρέφετο καὶ ἐμβαλὼν ἀπροσδοκῆτοις παμπληθῆ χρήματα ἐλάμβανεν.

Καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀσφαλῶς διεπορεύετο. Οὐ πόρ- § 13 - 14
ρω δ' ὄντος Δασκυλείου προϊόντες αὐτοῦ οἱ ἵππεῖς ἤλαυνον ἐπὶ λόφον τινά, ὡς προΐδοιεν, τί τᾶμπροσθεν εἴη· κατὰ τύχην δὲ τινα καὶ οἱ τοῦ Φαρναβάζου ἵππεῖς ὄντες παρόμοιοι τοῖς Ἑλλησι τὸν ἀριθμὸν, πεμφθέντες ὑπὸ Φαρναβάζου ἤλαυνον καὶ οὗτοι ἐπὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον τὸν λόφον. Ἰδόντες δὲ ἀλλήλους οὐδὲ τέτταρα πλέθρα ἀπέχοντας, τὸ μὲν πρῶτον ἔστησαν ἀμφοτέροι, οἱ μὲν Ἕλληνες ἵππεῖς ὡσπερ φάλαγξ ἐπὶ τεττάρων παρατεταγμένοι, οἱ δὲ βάρβαροι τοὺς πρώτους οὐ πλέον ἢ εἰς δώδεκα ποιήσαντες, τὸ βάθος δ' ἐπὶ πολλῶν. Ἐπειτα μέντοι πρόσθεν ὤρμησαν οἱ βάρβαροι. Ὡς δ' εἰς χειῖρας ἦλθον, ὅσοι μὲν τῶν Ἑλλήνων ἔπαισάν τινας, πάντες συνέτριψαν τὰ δόρατα, οἱ δὲ Πέρσαι κρανέϊνα παλτά ἔχοντες ταχὺ δώδεκα μὲν ἵππέας, δύο δὲ ἵππους ἀπέκτειναν. Ἐκ δὲ τούτου ἐτρέφθησαν οἱ Ἕλληνες ἵππεῖς. Βοηθήσαντος δὲ Ἀγησιλάου σὺν τοῖς ὀπλίταις, πάλιν ἀπεχώρουν οἱ βάρβαροι καὶ εἰς αὐτῶν ἀποθνήσκει.

Γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἵππομαχίας, θυομένῳ τῷ Ἀγησιλάῳ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ προόδῳ ἄλοβα γίγνεται τὰ ἱερά. Τού- § 15

του μέντοι φανέντος στρέψας ἐπορεύετο ἐπὶ θάλατταν. Γιγνώσκων δέ, ὅτι, εἰ μὴ ἵππικὸν ἱκανὸν κτήσαιτο, οὐ δυνήσοιτο κατὰ τὰ πεδία στρατεύεσθαι, ἔγνω τοῦτο κατασκευαστέον εἶναι, ὡς μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δέοι. Καὶ τοὺς μὲν πλουσιωτάτους ἐκ πασῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἵπποτροφεῖν κατέλεξε· προειπὼν δέ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον, ὅτι ἐξέσται αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι, ἐποίησεν οὕτω ταῦτα συντόμως πράττεσθαι, ὥσπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως ζητοίη.

§ 16 - 17 Ἐκ δὲ τούτου, ἐπειδὴ ἔαρ ὑπέφαινε, συνήγαγε μὲν ἅπαν τὸ στρατεύμα εἰς Ἐφεσον, ἀσκήσαι δ' αὐτὸ βουλόμενος ἄθλα προύθηκε ταῖς τε ὀπλιτικάῃς τάξεσιν, ἥτις ἄριστα σωματῶν ἔχοι, καὶ ταῖς ἵππικαῖς, ἥτις κράτιστα ἵππευοί· καὶ πελτασταῖς δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προύθηκεν, ὅσοι κράτιστοι πρὸς τὰ προσήκοντα ἔργα φανεῖεν. Ἐκ τούτου δὲ παρῆν ὄραν τὰ μὲν γυμνάσια πάντα μεστὰ ἀνδρῶν τῶν γυμναζομένων, τὸν δὲ ἵππόδρομον τῶν ἵππαζομένων, τοὺς δὲ ἀκοντιστάς καὶ τοὺς τοξότας μελετῶντας. Ἀξίαν δὲ καὶ ὅλην τὴν πόλιν, ἐν ἧ ἦν θεὰς ἐποίησεν· ἥ τε γὰρ ἀγορὰ ἦν μεστὴ παντοδαπῶν καὶ ἵππων καὶ ὀπλῶν ὠνίων, οἳ τε χαλκοτύποι καὶ οἱ τέκτονες καὶ οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ σκυτοτόμοι καὶ οἱ ζωγράφοι πάντες πολεμικὰ ὄπλα κατασκευάζον, ὥστε τὴν πόλιν ὄντως οἶεσθαι πολέμου ἐργαστήριον εἶναι.

§ 18 - 19 Ἐπερρώσθη δ' ἂν τις καὶ ἐκεῖνο ἰδὼν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους ἀπὸ τῶν γυμνασίων ἀπιόντας καὶ ἀνατιθέντας τοὺς στεφάνους τῇ Ἀρτέμιδι. Ὅπου γὰρ ἄνδρες θεοὺς μὲν σέβοντο, τὰ δὲ πολεμικὰ ἀσκοῖεν, πειθαρχεῖν δὲ μελετῶεν, πῶς οὐκ εἰκότως ἐνταῦθα πάντα μεστὰ ἐλπίδων ἀγαθῶν εἶναι; Ἡγούμενος δὲ καὶ τὸ καταφρονεῖν τῶν πολεμίων ῥώμην τινὰ ἐμβάλλειν πρὸς τὸ μάχεσθαι, προεῖπε τοῖς κήρυξι τοὺς ὑπὸ τῶν ληστῶν

άλισκομένους βαρβάρους γυμνοὺς πωλεῖν. Ὀρῶντες οὖν οἱ στρατιῶται λευκοὺς μὲν διὰ τὸ μηδέποτε ἐκδύεσθαι, μαλακοὺς δὲ καὶ ἀπόνους διὰ τὸ ἀεὶ ἐπ' ὀχημάτων εἶναι, ἐνόμισαν οὐδὲν διοίσειν τὸν πόλεμον, ἢ εἰ γυναιξὶ δέοι μάχεσθαι.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἤδη, ἀφ' οὗ ἐξέ- § 20 - 21
 πλευσεν ὁ Ἀγησίλαος, διεληλύθει, ὥστε οἱ μὲν περὶ Λύσανδρον τριάκοντα οἴκαδε ἀπέπλεον, διάδοχοι δ' αὐτοῖς οἱ περὶ Ἡριππίδαν παρῆσαν. Τούτων Ξενοκλέα μὲν καὶ ἄλλον ἔταξεν ἐπὶ τοὺς ἰππέας, Σκύθην δὲ ἐπὶ τοὺς νεοδαμῶδεις ὀπλίτας, Ἡριππίδαν δ' ἐπὶ τοὺς Κυρείους, Μύγδωνα δὲ ἐπὶ τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων στρατιώτας, καὶ προεῖπεν αὐτοῖς, ὡς εὐθὺς ἡγήσοιτο τὴν συντομωτάτην ἐπὶ τὰ κράτιστα τῆς χώρας, ὅπως αὐτόθεν οὕτω τὰ σώματα καὶ τὴν γνώμην παρασκευάζοιτο ὡς ἀγωνιούμενοι. Ὁ μέντοι Τισσαφέρνης ταῦτα μὲν ἐνόμισε λέγειν αὐτὸν πάλιν βουλόμενον ἐξαπατῆσαι, εἰς Καρίαν δὲ νῦν τῷ ὄντι ἐμβαλεῖν, καὶ τό τε πεζὸν καθάπερ τὸ πρόσθεν εἰς Καρίαν διεβίβασε καὶ τὸ ἰππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδῖον κατέστησεν· ὁ δ' Ἀγησίλαος οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ὥσπερ προεῖπεν, εὐθὺς εἰς τὸν Σαρδιανὸν τόπον ἐνέβαλε.

Καὶ τρεῖς μὲν ἡμέρας δι' ἐρημίας πολεμίων πορευόμενος § 22 - 23
 πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ εἶχε, τῇ δὲ τετάρτῃ ἤκον οἱ τῶν πολεμίων ἰππεῖς. Καὶ τῷ μὲν ἄρχοντι τῶν σκευοφόρων εἶπεν ὁ ἡγεμὼν διαβάντι τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν στρατοπεδεύεσθαι, αὐτοὶ δὲ κατιδόντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους ἐσπαρμένους εἰς ἀρπαγὴν πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Αἰσθόμενος δὲ Ἀγησίλαος βοηθεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἰππέας. Οἱ δ' αὖ Πέρσαι ὡς εἶδον τὴν βοήθειαν, ἠθροίσθησαν καὶ ἀντιπαρετάξαντο παμπληθέσι τῶν ἰππέων τάξεσιν. Ἐνθα δὲ ὁ Ἀγησίλαος γινώσκων, ὅτι τοῖς μὲν πολεμίοις οὕτω παρείη τὸ πεζόν, αὐτῷ δὲ οὐδὲν ἀπείη τῶν παρεσκευασμένων, καιρὸν ἡγήσατο μάχην συνάψαι, εἰ δύναιτο. Σφαγιασάμενος οὖν τὴν

μὲν φάλαγγα εὐθύς ἤγεν ἐπὶ τοὺς παρατεταγμένους ἰππέας, ἐκ δὲ τῶν ὀπλιτῶν ἐκέλευσε τὰ δέκα ἀφ' ἧβης θεῖν ὁμόσε αὐτοῖς, τοῖς δὲ πελτασταῖς εἶπε δρόμῳ ὑψηγεῖσθαι. Παρήγγειλε δὲ καὶ τοῖς ἰππεῦσιν ἐμβάλλειν, ὡς αὐτοῦ τε καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἐπομένου.

§ 24 Τοὺς μὲν δὴ ἰππέας ἐδέξαντο οἱ Πέρσαι· ἐπεὶ δ' ἅμα πάντα τὰ δεινὰ παρῆν, ἐνέκλιναν, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εὐθύς ἐν τῷ ποταμῷ ἔπεσον, οἱ δ' ἄλλοι ἔφευγον. Οἱ δ' Ἕλληνες ἐπακολουθοῦντες αἰροῦσι καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν πελτασταί, ὡσπερ εἰκός, εἰς ἀρπαγὴν ἐτράποντο· ὁ δ' Ἀγησίλαος κύκλω πάντα καὶ φίλια καὶ πολέμια περιεστρατοπεδεύσατο. Καὶ ἄλλα τε πολλὰ χρήματα ἐλήφθη, ἃ ἤυρε πλέον ἢ ἑβδομήκοντα τάλαντα, καὶ αἱ κάμηλοι δὲ τότε ἐλήφθησαν, ἃς Ἀγησίλαος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπήγαγεν.

12. Θανάτωσις τοῦ Τισσαφέρνους. Ἀνάθεσις εἰς τὸν Ἀγησίλαον καὶ τῆς κατὰ θάλασσαν ἀρχῆς.

(4, 25 - 29)

§ 25 - 26 «Ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὧν ὥστε ἠτιῶντο οἱ Πέρσαι προδεδόσθαι ὑπ' αὐτοῦ. Γνοὺς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Περσῶν βασιλεὺς Τισσαφέρνην αἴτιον εἶναι τοῦ κακῶς φέρεσθαι τὰ ἑαυτοῦ, Τιθραύστην καταπέμψας ἀποτέμνει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Τοῦτο δὲ ποιήσας ὁ Τιθραύστης πέμπει πρὸς τὸν Ἀγησίλαον πρέσβεις λέγοντας· «᾿Ω Ἀγησίλαε, ὁ μὲν αἴτιος τῶν πραγμάτων καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔχει τὴν δίκην· βασιλεὺς δὲ ἀξιοῖ σὲ μὲν ἀποπλεῖν οἴκαδε, τὰς δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις αὐτονόμους οὖσας τὸν ἀρχαῖον δασμὸν αὐτῷ ἀποφέρειν». Ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Ἀγησιλάου, ὅτι οὐκ ἂν ποιήσειε ταῦτα ἄνευ τῶν οἴκοι τελῶν, « Σὺ δ' ἀλλά, ἕως ἂν πύθῃ τὰ παρὰ τῆς πόλεως, μεταχώρησον », ἔφη, « εἰς τὴν Φαρναβάζου, ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ τὸν σὸν ἐχθρὸν τετιμώρημαι ».

« Ἔως ἂν τοίνυν », ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, « ἐκεῖσε περεύομαι, δίδου δὴ τῇ στρατιᾷ τὰ ἐπιτήδεια ». Ἐκείνῳ μὲν δὴ ὁ Τιθραύστης δίδωσι τριάκοντα τάλαντα· ὁ δὲ λαβὼν ἦει ἐπὶ τὴν Φαρναβάζου Φρυγίαν.

Ὅντι δ' αὐτῶ ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ὑπὲρ Κύμης ἔρχεται ἀπὸ § 27 - 29 τῶν οἴκοι τελῶν ἄρχειν καὶ τοῦ ναυτικοῦ, ὅπως γινώσκουσι, καὶ καταστήσασθαι ναύαρχον ὄντινα αὐτὸς βούλοιο. Τοῦτο δ' ἐποίησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοιῶδε λογισμῶ, ὡς, εἰ ὁ αὐτὸς ἀμφοτέρων ἄρχοι, τό τε πεζὸν πολὺ ἂν ἰσχυρότερον εἶναι, καθ' ἐν οὔσης τῆς ἰσχύος ἀμφοτέροις, τό τε ναυτικόν, ἐπιφανομένου τοῦ πεζοῦ, ἔνθα δέοι. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος πρῶτον μὲν ταῖς πόλεσι παρήγγειλε ταῖς ἐν ταῖς νήσοις καὶ ταῖς ἐπιθαλαττιδίαις τριήρεις ποιεῖσθαι, ὅποσας ἐκάστη βούλοιο τῶν πόλεων. Καὶ ἐγένοντο καιναί, ἐξ ὧν αἱ τε πόλεις ἐπηγγείλαντο καὶ οἱ ἰδιῶται ἐποιοῦντο χαρίζεσθαι βουλόμενοι, ὡς εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Πείσανδρον δὲ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφὸν ναύαρχον κατέστησε, φιλότιμον μὲν καὶ ἔρρωμένον τὴν ψυχὴν, ἀπειρότερον δὲ τοῦ παρασκευάζεσθαι ὡς δεῖ. Καὶ Πείσανδρος μὲν ἀπελθὼν τὰ ναυτικὰ ἔπραττεν. Ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὥσπερ ὤρμησεν, ἐπὶ τὴν Φρυγίαν ἐπορεύετο.

13. Συνασπισμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι πόλεων κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων.

(5, 1 - 2)

Ὁ μέντοι Τιθραύστης, καταμαθεῖν δοκῶν τὸν Ἀγησί- § 1 - 2 λαον καταφρονοῦντα τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ οὐδαμῆ διανοούμενον ἀπιέναι ἐκ τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ μᾶλλον ἐλπίδας ἔχοντα μεγάλας αἰρήσειν βασιλέα, ἀπορῶν, τί χρῶτο τοῖς πράγμασι, πέμπει Τιμοκράτην τὸν Ῥόδιον εἰς Ἑλλάδα, δοῦς χρυσίον εἰς πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ κελεύει πειρᾶσθαι πιστὰ τὰ μέγιστα λαμβάνοντα διδόναι τοῖς προεστηκό-

σιν ἐν ταῖς πόλεσι, ἐφ' ὧτε πόλεμον ἐξοίσειν πρὸς Λακεδαιμονίους. Ἐκεῖνος δ' ἐλθὼν δίδωσιν ἐν Θήβαις μὲν Ἄνδροκλείδα τε καὶ Ἴσμηνία καὶ Γαλαξειδώρω, ἐν Κορίνθῳ δὲ Τιμολάῳ τε καὶ Πολυάνθει, ἐν Ἄργει δὲ Κύλωνί τε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ οὐ μεταλαβόντες τούτου τοῦ χρυσίου ὅμως πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον. Οἱ μὲν δὴ δεξάμενοι τὰ χρήματα εἰς τὰς οἰκείας πόλεις διέβαλλον τοὺς Λακεδαιμονίους· ἐπεὶ δὲ ταύτας εἰς μῖσος αὐτῶν προήγαγον, συνίστασαν καὶ τὰς μεγίστας πόλεις πρὸς ἀλλήλας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Α. ΛΗΞΙΣ ΤΗΣ ΕΙΣ Μ. ΑΣΙΑΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ

14. Ὁ Ἀγησίλαος εἰς τὴν Φρυγίαν. Συνάντησις αὐτοῦ
μετὰ τοῦ Φαρναβάζου.

(1, 1-3, 15-39, 41)

Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἀφίκετο ἅμα μετοπώρῳ εἰς τὴν § 1-3
τοῦ Φαρναβάζου Φρυγίαν, τὴν μὲν χώραν ἔκαε καὶ ἐπόρθει,
πόλεις δὲ τὰς μὲν βία, τὰς δ' ἐκούσας προσελάμβανε. Λέγοντος
δὲ τοῦ Σπιθριδάτου, ὡς, εἰ ἔλθοι πρὸς τὴν Παφλαγονίαν σὺν
αὐτῷ, "Ὅτυν, τὸν τῶν Παφλαγόνων βασιλέα, καὶ εἰς λόγους
ἄξι καὶ σύμμαχον ποιήσοι, προθύμως ἐπορεύετο, πάλαι τού-
του ἐπιθυμῶν, τοῦ ἀφιστάναι τι ἔθνος ἀπὸ βασιλέως. Ἐπεὶ δὲ
ἀφίκετο εἰς τὴν Παφλαγονίαν, ἤλθεν "Ὅτυς καὶ συμμαχίαν
ἐποιήσατο· καὶ γὰρ καλούμενος ὑπὸ βασιλέως οὐκ ἀνεβεβήκει.
Πείσαντος δὲ τοῦ Σπιθριδάτου κατέλιπε τῷ Ἀγησιλάῳ "Ὅτυς
χιλίους μὲν ἵππείας, διςχιλίους δὲ πελταστάς.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος ἐπὶ Δασκυλείου ἀπεπορεύ- § 15-16
ετο, ἔνθα καὶ τὰ βασίλεια ἦν Φαρναβάζῳ καὶ κῶμαι περὶ αὐτὰ
πολλαὶ καὶ μεγάλαι καὶ ἄφθονα ἔχουσαι τὰ ἐπιτήδεια καὶ
θῆραι αἱ μὲν ἐν περιειργμένοις παραδείσοις, αἱ δὲ καὶ ἐν ἀνα-
πεπταμένοις τόποις, πάγκαλαι. Παρέρρει δὲ καὶ ποταμὸς παν-
τοδαπῶν ἰχθύων πλήρης. Ἦν δὲ καὶ τὰ πτηνὰ ἄφθονα τοῖς
ὄρنيθεῦσαι δυναμένοις. Ἐνταῦθα μὲν δὴ διεχείμαζε, καὶ αὐτό-
θεν καὶ σὺν προνομαῖς τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ λαμβάνων.

Καταφρονητικῶς δὲ ποτὶ καὶ ἀφυλάκτως διὰ τὸ μηδὲν § 17-19

πρότερον ἐσφάλλαι λαμβανόντων τῶν στρατιωτῶν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπέτυχεν αὐτοῖς ὁ Φαρνάβαζος κατὰ τὸ πεδῖον ἐσπαρμένοις, ἄρματα μὲν ἔχων δύο δρεπανηφόρα, ἰππέας δὲ ὡς τετρακοσίους. Οἱ δ' Ἕλληνες ὡς εἶδον αὐτὸν προσελαύνοντα, συνέδραμον ὡς εἰς ἑπτακοσίους· ὁ δ' οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ προστησάμενος τὰ ἄρματα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἰππεῦσι ὀπίσθεν γενόμενος ἐλαύνει εἰς αὐτοὺς ἐκέλευσεν. Ὡς δὲ τὰ ἄρματα ἐμβαλόντα διεσκέδασε τὸ ἄθροον, ταχὺ οἱ ἰππεῖς κατέβαλον ὡς εἰς ἑκατὸν ἀνθρώπους, οἱ δ' ἄλλοι κατέφυγον πρὸς Ἄγησίλαον· ἐγγὺς γὰρ ἔτυχε σὺν τοῖς ὀπλίταις ὦν.

§ 20 - 21

Ἐκ δὲ τούτου τρίτῃ ἢ τετάρτῃ ἡμέρᾳ αἰσθάνεται ὁ Σπιθριδάτης τὸν Φαρνάβαζον ἐν Καυῇ κώμῃ μεγάλη στρατοπεδεύομενον, ἀπέχοντα στάδια ὡς ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ εὐθὺς λέγει πρὸς τὸν Ἡριππίδαν. Καὶ ὁ Ἡριππίδας, ἐπιθυμῶν λαμπρὸν τι ἐργάσασθαι, αἰτεῖ τὸν Ἄγησίλαον ὀπλίτας τε εἰς δισχιλίους καὶ πελταστὰς ἄλλους τοσοῦτους καὶ ἰππέας τοὺς τε Σπιθριδάτου καὶ τοὺς Παφλαγῶνας καὶ τῶν Ἑλλήνων ὀπόσους πείσειεν.

§ 22 - 25

Ἐπεὶ δὲ ὑπέσχετο αὐτῷ, ἐθύετο. Καὶ ἅμα δείλῃ καλλιερησάμενος κατέλυσε τὴν θυσίαν. Ἐκ δὲ τούτου δειπνήσαντας παρήγγειλε παρεῖναι πρὸσθεν τοῦ στρατοπέδου. Σκότους δὲ γενομένου οὐδ' οἱ ἡμίσεις ἐκάστων ἐξῆλθον. Ὅπως δὲ μή, εἰ ἀποτρέποιο, καταγελῶν αὐτοῦ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ἐπορεύετο σὺν τῇ δυνάμει, ἣν εἶχεν. Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπεσῶν τῇ Φαρναβάζου στρατοπεδείᾳ, τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεσον, αὐτοὶ δὲ διαφεύγουσι· τὸ δὲ στρατόπεδον ἀλίσκεται, καὶ πολλὰ μὲν ἐκπώματα καὶ ἄλλα δὴ οἷα Φαρναβάζου κτήματα, πρὸς δὲ τούτοις σκευὴ πολλὰ καὶ ὑποζύγια σκευοφόρα. Διὰ γὰρ τὸ φοβεῖσθαι μή, εἴ που κατασταίῃ, κυκλωθεὶς πολιορκεῖτο, ἄλλοτε ἄλλη τῆς χώρας ἀπήει, ὥσπερ οἱ νομάδες, καὶ μάλα ἀφανίζων τὰς στρατοπεδεύσεις.

Ἐπεὶ δὲ τὰ ληφθέντα χρήματα ἀπήγαγον οἱ τε Παφλα- § 26 - 28
 γόνες καὶ ὁ Σπιθριδάτης, ὑποστήσας Ἑριππίδας ταξιάρχους
 καὶ λοχαγούς ἀφείλετο ἅπαντα τὸν τε Σπιθριδάτην καὶ τοὺς
 Παφλαγόνας, ἵνα δὴ πολλὰ ἀπαγάγοι τὰ αἰχμάλωτα τοῖς λα-
 φυροπόλοις. Ἐκεῖνοι μέντοι ταῦτα παθόντες οὐκ ἤνεγκαν,
 ἀλλ' ὡς ἀδικηθέντες καὶ ἀτιμασθέντες νυκτὸς συσκευασάμε-
 νοι ὄχοντο ἀπιόντες εἰς Σάρδεις πρὸς Ἀριαῖον, πιστεύσαν-
 τες, ὅτι καὶ ὁ Ἀριαῖος ἀποστάς βασιλέως ἐπολέμησεν αὐτῷ.
 Ἀγησιλάῳ μὲν δὴ τῆς ἀπολείψεως τοῦ Σπιθριδάτου καὶ τοῦ
 Μεγαβάτου καὶ τῶν Παφλαγόνων οὐδὲν ἐγένετο βαρύτερον
 ἐν τῇ στρατείᾳ.

Ἦν δὲ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς καὶ Φαρναβάζῳ § 29 - 31
 ἐτύγχανεν ἐκ παλαιοῦ ξένος ὧν καὶ Ἀγησιλάῳ κατ' ἐκεῖνον
 τὸν χρόνον ἐξενώθη. Οὗτος οὖν εἶπε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, ὡς
 οἷοιτο συναγαγεῖν αὐτῷ ἂν εἰς λόγους περὶ φιλίας Φαρνάβα-
 ζον. Ὡς δ' ἤκουσεν αὐτοῦ, σπονδὰς λαβὼν καὶ δεξιὰν παρῆν
 ἄγων τὸν Φαρνάβαζον εἰς συγκείμενον χωρίον, ἔνθα δὴ Ἀγη-
 σίλαος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τριάκοντα χαμαὶ ἐν πόσῃ τινὶ κατα-
 κείμενοι ἀνέμενον· ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἦκεν ἔχων στολὴν πολλοῦ
 χρυσοῦ ἀξίαν. Ὑποτιθέντων δὲ αὐτῷ τῶν θεραπεόντων ῥαπτὰ,
 ἐφ' ὧν καθίζουσιν οἱ Πέρσαι μαλακῶς, ἠσχύνθη ἐντροφῆσαι,
 ὁρῶν τοῦ Ἀγησιλάου τὴν φαυλότητα· κατεκλίθη οὖν καὶ αὐ-
 τός, ὥσπερ εἶχε, χαμαί. Καὶ πρῶτα μὲν ἀλλήλους χαίρειν
 προσεῖπον· ἔπειτα τὴν δεξιὰν προτείναντος τοῦ Φαρναβάζου
 ἀντιπροὔτεινε καὶ ὁ Ἀγησίλαος.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἤρξατο τοῦ λόγου ὁ Φαρνάβαζος· καὶ γὰρ § 32 - 33
 ἦν πρεσβύτερος· ἄΩ Ἀγησίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λα-
 κεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν, ὅτε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμεῖτε, φίλος
 καὶ σύμμαχος ἐγενόμην, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν τὸ ὑμέτερον χρή-
 ματα παρέχων ἰσχυρὸν ἐποίουν, ἐν δὲ τῇ γῆ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ
 ἵππου μαχόμενος μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατεδίωκον

τούς πολεμίους, καὶ διπλοῦν, ὥσπερ Τισσαφέρνους, οὐδὲν πώποτε μου οὔτε ποιήσαντος οὔτ' εἰπόντος πρὸς ὑμᾶς ἔχοιτ' ἄν κατηγορῆσαι· τοιοῦτος δὲ γενόμενος νῦν οὕτω διακείμαι ὑφ' ὑμῶν, ὡς οὐδὲ δεῖπνον ἔχω ἐν τῇ ἑμαυτοῦ χώρᾳ, εἰ μὴ τι, ὧν ἄν ὑμεῖς λίπητε, συλλέξομαι, ὥσπερ τὰ θηρία. Ἄ δέ μοι ὁ πατήρ καὶ οἰκήματα καλὰ καὶ παραδείσους καὶ δένδρων καὶ θηρίων μεστοὺς κατέλιπεν, ἐφ' οἷς ἡϋφραίνομην, ταῦτα πάντα ὁρῶ τὰ μὲν κατακεκομμένα, τὰ δὲ κατακεκαυμένα. Εἰ οὖν ἐγὼ μὴ γινώσκω μήτε τὰ ὅσια μήτε τὰ δίκαια, ὑμεῖς δὲ διδάξατέ με, ὅπως ταῦτ' ἐστὶ ἀνδρῶν ἐπισταμένων χάριτας ἀποδιδόναι ».

§ 34 - 36

Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν· οἱ δὲ τριάκοντα πάντες μὲν ἐπησχύνθησαν αὐτὸν καὶ ἐσιώπων· ὁ δὲ Ἀγησίλαος χρόνῳ ποτὲ εἶπεν· « Ἄλλ' οἶμαι μὲν σε, ὦ Φαρνάβαζε, εἰδέναι, ὅτι καὶ ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι ξένοι ἀλλήλοις γίνονται ἄνθρωποι. Οὗτοι δέ, ὅταν αἱ πόλεις πολέμια γένωνται, σὺν ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἐξενωμένοις πολεμοῦσι καί, ἂν οὕτω τύχωσιν, ἔστιν ὅτε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. Καὶ ἡμεῖς οὖν νῦν βασιλεῖ τῶ ὑμέτερω πολεμοῦντες πάντα ἠναγκάσμεθα τὰ ἐκείνου πολέμια νομίζειν· σοὶ γε μέντοι φίλοι γενέσθαι περὶ παντὸς ἂν ποιησαίμεθα. Καὶ εἰ μὲν ἀλλάξασθαί σε ἔδει ἀντὶ δεσπότου βασιλέως ἡμᾶς δεσπότης, οὐκ ἂν ἔγωγέ σοι συνεβούλευον· νῦν δὲ ἔξεστί σοι μεθ' ἡμῶν γενομένῳ μηδένα προσκυνοῦντα μηδὲ δεσπότην ἔχοντα ζῆν καρπούμενον τὰ σαυτοῦ. Καίτοι ἐλεύθερον εἶναι ἐγὼ μὲν οἶμαι ἀντάξιον εἶναι τῶν πάντων χρημάτων· οὐδὲ μέντοι τοῦτό σε κελεύομεν, πένητα μὲν, ἐλεύθερον δ' εἶναι, ἀλλ' ἡμῖν συμμάχοις χρώμενον αὔξειν μὴ τὴν βασιλέως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ ἀρχήν, τοὺς νῦν ὁμοδούλους σοι καταστρεφόμενον, ὥστε σοὺς ὑπηκόους εἶναι· καίτοι, εἰ ἅμα ἐλεύθερός τ' εἴης καὶ πλούσιος γένοιο, τίνας ἂν δέοις μὴ οὐχὶ πάμπαν εὐδαίμων εἶναι ; »

« Οὐκοῦν », ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, « ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρί- § 37
νωμαι, ἅπερ ποιήσω; » « Πρέπει γοῦν σοι ». « Ἐγὼ τοίνυν », ἔφη, « ἐὰν βασιλεὺς ἄλλον μὲν στρατηγὸν πέμπῃ, ἐμὲ δὲ ὑπὴ-
κοον ἐκείνου τάττῃ, βουλήσομαι ὑμῖν καὶ φίλος καὶ σύμμαχος
εἶναι· ἐὰν μέντοι μοι τὴν ἀρχὴν προστάτῃ, (τοιοῦτόν τι, ὡς
ἔοικε, φιλοτιμία ἐστίν), εὖ χρὴ εἰδέναι, ὅτι πολεμήσω ὑμῖν,
ὡς ἂν δύνωμαι ἄριστα ».

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος ἐλάβετο τῆς χειρὸς αὐτοῦ § 38
καὶ εἶπεν· « Εἴθ', ὦ λῶστε, τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο.
Ἐν δ' οὖν ἐπίστω, ὅτι νῦν τε ἄπειμι, ὡς ἂν δύνωμαι τάχιστα,
ἐκ τῆς σῆς χώρας, τοῦ τε λοιποῦ, καὶ πόλεμος ἦ, ἕως ἂν ἐπ'
ἄλλον ἔχωμεν στρατεῦσθαι, σοῦ τε καὶ τῶν σῶν ἀφεξόμεθα ».

Τούτων δὲ λεχθέντων διέλυσε τὴν σύνοδον. Καὶ ὁ μὲν § 39 - 40
Φαρνάβαζος ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον ἀπῆει, ὁ δὲ ἐκ τῆς Παρα-
πίτας υἱὸς αὐτοῦ, καλὸς ὢν, ὑπολειφθεὶς καὶ προσδραμῶν
« Ξένον σε », ἔφη, « ὦ Ἀγησίλαε, ποιοῦμαι ». « Ἐγὼ δέ γε
δέχομαι ». « Μέμνησο τοίνυν », ἔφη. Καὶ εὐθύς τὸ παλτόν,
(εἶχε δὲ καλόν), ἔδωκε τῷ Ἀγησιλάῳ. Ὁ δὲ δεξιόμενος φά-
λαρα ἔχοντος περὶ τῷ ἵππῳ Ἰδαίου τοῦ γραφέως πάγκαλα περι-
ελὼν ἀντέδωκεν αὐτῷ. Τότε μὲν οὖν ὁ παῖς ἀναπηδήσας ἐπὶ
τὸν ἵππον μετεδίωκε τὸν πατέρα.

Καὶ τότε δῆ, ὡσπερ εἶπε πρὸς τὸν Φαρνάβαζον, εὐθύς § 41
ἀπεπορεύετο ἐκ τῆς χώρας· σχεδὸν δὲ καὶ ἕαρ ἤδη ὑπέφαιεν.
Ἀφικόμενος δὲ εἰς Θήβης πεδῖον κατεστρατοπεδεύσατο περὶ
τὸ τῆς Ἀστυρηνῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν, καὶ ἐκεῖ, πρὸς ᾧ εἶχε,
συνέλεγε πανταχόθεν παμπληθὲς στράτευμα. Παρεσκευάζετο
γὰρ πορευσόμενος, ὡς δύναιτο, ἀνωτάτω, νομίζων, ὅποσα
ὑπισθεν ποιήσαιτο ἔθνη, πάντα ἀποστήσειν βασιλεύς.

15. Ἀνάκλησις τοῦ Ἀγησιλάου ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας.

(2, 1 - 8)

- § 1 - 2 Ἀγησίλαος μὲν δὴ ἐν τούτοις ἦν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ σαφῶς ἤσθοντο τὰ τε χρήματα ἐληλυθότα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς μεγίστας πόλεις συνεστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτούς, ἐν κινδύνῳ τε τὴν πόλιν ἐνόμισαν καὶ στρατεύειν ἀναγκαῖον ἠγήσαντο εἶναι. Καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρεσκευάζοντο, εὐθύς δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Ἀγησίλαον πέμπουσιν Ἐπικυδίδαν. Ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διηγεῖτο, ὡς ἔχοι, καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῷ βοθηεῖν, ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι.
- § 3 - 4 Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἤκουσε, χαλεπῶς μὲν ἠνεγκεν ἐνθυμούμενος, καὶ οἶων τιμῶν καὶ οἶων ἐλπίδων ἀποστεροῖτο, ὅμως δὲ συγκαλέσας τοὺς συμμάχους ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελόμενα, καὶ εἶπεν, ὅτι ἀναγκαῖον εἴη βοθηεῖν τῇ πατρίδι· « ἐὰν μέντοι ἐκεῖνα καλῶς γένηται, εὖ ἐπίστασθε », ἔφη, « ὧ ἄνδρες σύμμαχοι, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν παρέσομαι πράξων, ὧν ὑμεῖς δεῖσθε ». Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα πολλοὶ μὲν ἐδάκρυσαν, πάντες δ' ἐψηφίσαντο βοθηεῖν μετ' Ἀγησιλάου τῇ Λακεδαίμονι. Εἰ δὲ καλῶς τάκεῖ γένοιτο, λαβόντες αὐτὸν πάλιν ἤκειν εἰς τὴν Ἀσίαν. Καὶ οἱ μὲν συνεσκευάζοντο ὡς ἀκολουθήσοντες.
- § 5 - 6 Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ κατέλιπεν Εὐξενον ἄρμοστήν καὶ φρουροὺς παρ' αὐτῷ οὐκ ἔλαττον τετρακισχιλίων, ἵνα δύναιτο διασφῆζειν τὰς πόλεις· αὐτὸς δὲ ὄρων, ὅτι πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν μένειν ἐπεθύμουν μᾶλλον ἢ ἐφ' Ἑλληνας στρατεύεσθαι, βουλόμενος ὡς βελτίστους καὶ πλείστους ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ, ἄθλα προὔθηκε ταῖς πόλεσιν, ἥτις ἄριστον στρατευμα πέμποι, καὶ τῶν μισθοφόρων τοῖς λοχαγοῖς, ὅστις εὐοπλότατον λόχον ἔχων στρατεύοιτο καὶ ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν καὶ πελταστῶν· προεῖπε δὲ καὶ τοῖς ἰππάρχοις, ὅστις

εὐλιποτάτην καὶ εὐοπλοτάτην τάξιν παρέχοιτο, ὡς καὶ τούτοις νικητήριον δώσων. Τὴν δὲ κρίσιν ἔφη ποιήσῃν, ἐπεὶ διαβαίησαν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐν Χερρονήσῳ, ὅπως εὖ εἰδέϊησαν, ὅτι τοὺς στρατευομένους δεῖ εὐκρινεῖν.

Ἦν δὲ τὰ ἄθλα τὰ μὲν πλεῖστα ὅπλα ἐκπεπονημένα εἰς § 7
κόσμον καὶ ὀπλιτικά καὶ ἵππικά· ἦσαν δὲ καὶ στέφανοι χρυσοῖ. Τὰ δὲ πάντα ἄθλα οὐκ ἔλαττον ἐγένοντο ἢ ἀπὸ τεττάρων ταλάντων. Τοσοῦτων μέντοι ἀναλωθέντων, παμπόλλων χρημάτων ὅπλα εἰς τὴν στρατιὰν κατεσκευάσθη.

Ἐπεὶ δὲ διέβη τὸν Ἑλλήσποντον, κριταὶ κατέστησαν Λα- § 8
κεδαιμονίων μὲν Μένασκος καὶ Ἡριππίδας καὶ Ὀρσιππος, τῶν συμμάχων εἰς ἀπὸ πόλεως. Καὶ Ἀγησίλαος μὲν ἐπεὶ τὴν κρίσιν ἐποίησεν, ἔχων τὸ στράτευμα ἐπορεύετο τὴν αὐτὴν ὁδόν, ἦνπερ βασιλεύς, ὅτε ἐπὶ Ἑλλάδα ἐστράτευεν.

B. ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

(Ο ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΣ ἢ ΒΟΙΩΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ)

16. Ἡ ἐν Νεμέᾳ μάχη (394 π. X.)

(2, 9-15, 18-23)

Ἐν δὲ τούτῳ οἱ μὲν ἔφοροι φρουρὰν ἔφηναν· ἡ δὲ πόλις, § 9-12
ἐπεὶ Ἀγησίπολις παῖς ἔτι ἦν, Ἀριστόδημον, τοῦ γένους ὄντα καὶ πρόδικον τοῦ παιδός, ἠγγεῖσθαι τῇ στρατιᾷ ἐκέλευον. Ἐπεὶ δ' ἐξῆσαν μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι, συνειλεγμένοι δ' ἦσαν οἱ ἐναντίοι, συνελθόντες ἐβουλεύοντο, πῶς ἂν τὴν μάχην συμφορώτατα σφίσιν αὐτοῖς ποιήσαιντο. Τιμόλαος μὲν Κορίνθιος ἔλεξεν· « Ἄλλ' ἐμοὶ δοκεῖ », ἔφη, « ὧ ἄνδρες σύμμαχοι, τοιοῦτον εἶναι τὸ τῶν Λακεδαιμονίων πρᾶγμα, οἷόνπερ τὸ τῶν ποταμῶν. Οἷ τε γὰρ ποταμοὶ πρὸς μὲν ταῖς πηγαῖς οὐ μεγά-

λοι εἰσὶν ἀλλ' εὐδιάβατοι, ὅσῳ δ' ἂν πορρωτέρῳ γένωνται, ἐπεμβάλλοντες ἕτεροι ποταμοὶ τοσοῦτῳ ἰσχυρότερον αὐτῶν τὸ ρεῦμα ποιούσι, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡσαύτως, ἔνθεν μὲν ἐξέρχονται, αὐτοὶ μόνοι εἰσὶ, προϊόντες δὲ καὶ παραλαμβάνοντες τὰς πόλεις πλείονές τε καὶ δυσμαχώτεροι γίγνονται. Ὅρῳ δ' ἔγωγε », ἔφη, « καὶ ὅποσοι σφῆκας ἐξαιρεῖν βούλονται, ἐὰν μὲν ἐκθέοντας τοὺς σφῆκας πειρῶνται θηρᾶν, ὑπὸ πολλῶν τυπτομένους· ἐὰν δ' ἔτι ἔνδον ὄντων τὸ πῦρ προσφέρωσι, πάσχοντας μὲν οὐδέν, χειρουμένους δὲ τοὺς σφῆκας. Ταῦτ' οὖν ἐνθυμούμενος ἠγοῦμαι κράτιστον εἶναι μάλιστα μὲν ἐν αὐτῇ, εἰ δὲ μή, ὅ,τι ἐγγύτατα τῆς Λακεδαιμόνος τὴν μάχην ποιῆσθαι ». Δόξαντος δ' εὖ λέγειν αὐτοῦ ἐψηφίσαντο ταῦτα.

§ 13 - 15

Ἐν ᾧ δὲ περὶ ἡγεμονίας τε διεπράττοντο καὶ διωμολογοῦντο, εἰς ὁπόσους δέοι τάττεσθαι πᾶν τὸ στράτευμα, ὅπως μὴ λίαν βαθείας τὰς φάλαγγας ποιούμεναι αἱ πόλεις κύκλωσιν τοῖς πολεμίοις παρέχοιεν, ἐν τούτῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ δὴ Τεγεάτας παρειληφότες καὶ Μαντινέας ἐξῆσαν τὴν ἀμφιάλον. Καὶ πορευόμενοι, σχεδόν τι ἅμα οἱ μὲν περὶ τοὺς Κορινθίους ἐν τῇ Νεμέᾳ ἦσαν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι ἐν τῷ Σικυῶνι. Ἐμβαλόντων δὲ αὐτῶν κατὰ τὴν Ἐπιεικίαν, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν ὑπερδεξίων βάλλοντες αὐτοὺς καὶ τοξεύοντες μάλα κακῶς ἐποίουν οἱ γυμνήτες τῶν ἀντιπάλων· ὡς δὲ κατέβησαν ἐπὶ θάλατταν, ταύτῃ προῆσαν διὰ τοῦ πεδίου, τέμνοντες καὶ κἀόντες τὴν χώραν· καὶ οἱ ἕτεροι μέντοι ἐπελθόντες κατεστρατοπεδεύσαντο, ἔμπροσθεν ποιησάμενοι τὴν χαράδραν· ἐπεὶ δὲ προϊόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκέτι δέκα στάδια ἀπεῖχον τῶν πολεμίων, κάκεινοι αὐτοῦ στρατοπεδευσάμενοι ἡσυχίαν εἶχον.

§ 18

Οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἕως μὲν τὸ εὐώνυμον εἶχον, οὐδέν τι κατῆπειγον τὴν μάχην συνάπτειν· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ Λακεδαιμόνιους ἐγένοντο, αὐτοὶ δὲ τὸ δεξιὸν ἔσχον καὶ κατ'

τοὺς πρώτους. Ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, παραθέοντας δὴ παίοντες εἰς τὰ γυμνά πολλοὺς ἀπέκτειναν αὐτῶν. Ἐπελάβοντο δὲ καὶ Κορινθίων ἀναχωροῦντων. Ἐτι δ' ἐπέτυχον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τῶν Θηβαίων τισὶν ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς διώξεως καὶ ἀπέκτειναν συχνοὺς αὐτῶν.

§ - 23 Τούτων δὲ γενομένων, οἱ ἠττώμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἔφευγον πρὸς τὰ τεῖχη· ἔπειτα δ' εἰρζάντων Κορινθίων πάλιν κατεσκήνωσαν εἰς τὸ ἀρχαῖον στρατόπεδον. Λακεδαιμόνιοι δ' αὖ ἐπαναχωρήσαντες, ἔνθα τὸ πρῶτον τοῖς πολεμίοις συνέμειξαν, ἐστήσαντο τρόπαιον. Καὶ αὕτη μὲν δὴ ἡ μάχη οὕτως ἐγένετο.

17. Ὁ Ἀγησίλαος εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Βοιωτίαν.

Ἡ ἐν Κορωνείᾳ μάχη (394 π. Χ.)

(3, 1 - 23)

§ 1 - 2 Ὁ δ' Ἀγησίλαος σπεύδων μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐβοήθει· ὄντι δ' αὐτῷ ἐν Ἀμφιπόλει ἀγγέλλει Δερκυλίδας, ὅτι νικῶν τε αὖ Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτῶν μὲν τεθνάναι ὀκτώ, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς· ἐδήλου δέ, ὅτι καὶ τῶν συμμάχων οὐκ ὀλίγοι πεπτωκότες εἶεν. Ἐρομένου δὲ τοῦ Ἀγησίλαου· « Ἄρ' ἂν, ὦ Δερκυλίδα, ἐν καιρῷ γένοιτο, εἰ αἱ συμπέμπουσαι πόλεις ἡμῖν τοὺς στρατιώτας τὴν νίκην ὡς τάχιστα πύθοντο ; » ἀπεκρίνατο δὴ ὁ Δερκυλίδας· « Εὐθυμοτέρους γοῦν εἰκὸς ταῦτ' ἀκούσαντας εἶναι ». « Οὐκοῦν, σὺ, ἐπεὶ παρεγένου, κάλλιστ' ἂν ἀπαγγείλαις ; », ὁ δὲ ἄσμενος ἀκούσας, (καὶ γὰρ αἰ φιλαπόδημος ἦν), εἶπεν· « Εἰ σὺ τάττεις ». « Ἀλλὰ τάττω », ἔφη, « καὶ προσαπαγγέλλειν κελεύω, ὅτι, ἐὰν καὶ τάδε εὖ γένηται, πάλιν παρεσόμεθα, ὥσπερ καὶ ἔφαμεν ».

§ 3 Ὁ μὲν δὴ Δερκυλίδας ἐφ' Ἑλλησπόντου πρῶτον ἐπορεύετο, ὁ δ' Ἀγησίλαος διαλλάξας Μακεδονίαν εἰς Θετταλίαν ἀφίκετο. Λαρισαῖοι μὲν οὖν καὶ Κρανώνιοι καὶ Σκοτους-

σαῖοι καὶ Φαρσάλιοι, σύμμαχοι ὄντες Βοιωτοῖς, καὶ πάντες δὲ Θετταλοί, πλὴν ὅσοι αὐτῶν φυγάδες τότε ἐτύγγανον, ἐκακούργουν αὐτὸν ἐπακολουθοῦντες.

Ὁ δὲ τέως μὲν ἦγεν ἐν πλαισίῳ τὸ στράτευμα, τοὺς ἡμί- § 4 - 5
σεις μὲν ἔμπροσθεν, τοὺς ἡμίσεις δ' ἐπ' οὐρᾶ ἔχων τῶν ἰπ-
πέων. Ἐπεὶ δ' ἐκώλυον τῆς πορείας οἱ Θετταλοὶ ἐπελαύνοντες
τοῖς ὀπισθεν, παραπέμπει ἐπ' οὐρὰν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος
ἰππικὸν πλὴν τῶν περὶ αὐτόν. Ὡς δὲ παρετάξαντο ἀλλήλοις,
οἱ μὲν Θετταλοὶ νομίσαντες οὐκ ἐν καλῷ εἶναι πρὸς τοὺς
ὀπίστας ἰππομαχεῖν, στρέψαντες βιάδην ἀπεχώρουν, οἱ δὲ μάλα
σωφρόνως ἐπηκολούθουν.

Γνοὺς δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἃ ἑκάτεροι ἡμάρτανον, πέμπει § 6 - 8
τοὺς περὶ αὐτὸν μάλα εὐρώστους ἰππέας καὶ κελεύει τοῖς τε
ἄλλοις παραγγέλλειν καὶ αὐτοὺς διώκειν ὡς τάχιστα καὶ μη-
κέτι δοῦναι αὐτοῖς ἀναστροφήν. Οἱ δὲ Θετταλοὶ ὡς εἶδον πα-
ρὰ δόξαν ἐλαύνοντας, οἱ μὲν αὐτῶν οὐδ' ἀνέστρεψαν, οἱ δὲ
πειρώμενοι τοῦτο ποιεῖν πλαγίους ἔχοντες τοὺς ἵππους ἠλί-
σκοντο. Πολύχαρμος μέντοι ὁ Φαρσάλιος ἰππαρχῶν ἀνέστρε-
ψέ τε καὶ μαχόμενος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀποθνήσκει. Ὡς δὲ
τοῦτο ἐγένετο, φυγὴ τῶν Θετταλῶν ἐξαισία γίγνεται ὥστε οἱ
μὲν ἀπέθνησκον αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἠλίσκοντο. Ἔστησαν δ' οὖν
οὐ πρόσθεν, πρὶν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ναρθακίῳ ἐγένοντο.

Καὶ τότε μὲν δὴ Ἀγησίλαος τρόπαιόν τ' ἐστήσατο με- § 9
ταξὺ Πραντὸς καὶ Ναρθακίου, καὶ αὐτοῦ ἔμεινε μάλα ἡδό-
μενος τῷ ἔργῳ, ὅτι τοὺς μέγιστον φρονούντας ἐπὶ ἰππικῇ ἐνε-
νικήκει σὺν τῷ ἰππικῷ, ὃ αὐτὸς συνέλεξε. Τῇ δ' ὑστεραία
ὑπερβαλὼν τὰ Ἀχαϊκὰ τῆς Φθίας ὄρη τὴν λοιπὴν πᾶσαν διὰ
φιλίας ἐπορεύετο μέχρι πρὸς τὰ Βοιωτῶν ὄρια.

Ὄντος δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐμβολῇ ὁ ἥλιος μηνοειδῆς ἔδοξε § 10 - 14
φανῆναι, καὶ ἠγγέλθη, ὅτι ἠττημένοι εἶεν Λακεδαιμόνιοι τῇ
ναυμαχίᾳ καὶ ὁ ναύαρχος Πείσανδρος τεθναίη. Ὁ οὖν Ἀγη-

σίλαος πυθόμενος ταῦτα τὸ μὲν πρῶτον χαλεπῶς ἤνεγκεν. Ἐπεὶ μέντοι ἐνεθυμήθη, ὅτι τοῦ στρατεύματος τὸ πλεῖστον εἶη αὐτῷ οἷον ἀγαθῶν μὲν γιγνομένων ἡδέως μετέχειν, εἰ δέ τι χαλεπὸν ὄρῳεν, οὐκ ἀνάγκην εἶναι κοινωνεῖν αὐτοῖς, ἐκ τούτου μεταβαλὼν ἔλεγεν, ὡς ἀγγέλλοιτο ὁ μὲν Πείσανδρος τετελευτηκῶς, νικῶν δὲ τῇ ναυμαχίᾳ. Ἄμα δὲ ταῦτα λέγων καὶ ἐβουθύτει ὡς εὐαγγέλια καὶ πολλοὺς διέπεμπε τῶν τεθυμένων ὥστε ἀκροβολισμοῦ ὄντος πρὸς τοὺς πολεμίους ἐκράτησαν οἱ τοῦ Ἀγησιλάου τῷ λόγῳ ὡς τῶν Λακεδαιμονίων νικῶντων τῇ ναυμαχίᾳ.

§ 15 Ἦσαν δ' οἱ μὲν ἀντιτεταγμένοι τῷ Ἀγησιλάῳ Βοιωτοί, Ἀθηναῖοι, Ἀργεῖοι, Κορίνθιοι, Αἰνιᾶνες, Εὐβοεῖς, Λοκροὶ ἀμφοτέροι· σὺν Ἀγησιλάῳ δὲ Λακεδαιμονίων μὲν μόρα ἢ ἐκ Κορίνθου διαβάσα, ἡμισυ δὲ μόρας τῆς ἐξ Ὀρχομενοῦ, ἔτι δ' οἱ ἐκ Λακεδαιμονος νεοδαμῶδεις συστρατευσάμενοι αὐτῷ, πρὸς δὲ τούτοις τὸ ξενικόν, οὗ Ἡριππίδας ἐξενάγει, ἔτι δὲ οἱ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων Ἑλληνίδων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ὅσας διῶν παρέλαβεν. Αὐτόθεν δὲ προσεγένοντο ὀπλιῖται Ὀρχομένιοι καὶ Φωκεῖς. Πελτασταὶ γε μὴν πολὺ πλείονες οἱ μετ' Ἀγησιλάου. Ἴππεῖς δ' αὖ παραπλήσιοι ἀμφοτέροις τὸ πλῆθος. Ἡ μὲν δὴ δύναμις αὕτη ἀμφοτέρων.

§ 16 - 17 Διηγῆσομαι δὲ καὶ τὴν μάχην· καὶ γὰρ που ἐγένετο, οἷα οὐκ ἄλλη τῶν γ' ἐφ' ἡμῶν. Συναῆσαν μὲν γὰρ εἰς τὸ κατὰ Κορώνειαν πεδίον οἱ μὲν σὺν Ἀγησιλάῳ ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ, οἱ δὲ σὺν Θηβαίοις ἀπὸ τοῦ Ἐλικῶνος. Εἶχε δ' Ἀγησίλαος μὲν δεξιὸν τοῦ μετ' αὐτοῦ, Ὀρχομένιοι δ' αὐτῷ ἔσχατοι ἦσαν τοῦ εὐωνύμου. Οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι αὐτοὶ μὲν δεξιοὶ ἦσαν. Ἀργεῖοι δ' αὐτοῖς τὸ εὐώνυμον εἶχον. Συναίοντων δὲ τέως μὲν σιγῇ πολλῇ ἀπ' ἀμφοτέρων ἦν. Ἠνίκα δ' ἀπεῖχον ἀλλήλων ὅσον στάδιον, ἀλαλάξαντες οἱ Θηβαῖοι δρόμῳ ὁμόσε ἐφέροντο. Ὡς δὲ τριῶν ἔτι πλέθρων ἐν μέσῳ ὄντων ἀντεπεξέδραμον

νεκρούς αἰτοῦντες θάψαι, καὶ οὕτω δὴ αἶ τε σπονδαὶ γίνονται καὶ Ἀγησίλαος μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφικόμενος δεκάτην τῶν ἐκ τῆς λείας τῷ θεῷ ἀπέθυσεν οὐκ ἐλάττω ἑκατὸν ταλάντων. Γυλις δὲ ὁ πολέμαρχος ἔχων τὸ στράτευμα ἀπεχώρησεν εἰς Φωκέας, ἐκεῖθεν δ' εἰς τὴν Λοκρίδα ἐμβάλλει.

§ 22 - 23

Καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἡμέραν οἱ στρατιῶται καὶ σκευὴ ἐκ τῶν κωμῶν καὶ σῖτον ἤρπαζον. Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἑσπέραν ἦν τελευταίων ἀποχωρούντων τῶν Λακεδαιμονίων ἐπηκολούθουν αὐτοῖς οἱ Λοκροὶ βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες. Ὡς δ' αὐτῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑποστρέψαντες καὶ διώξαντες κατέβαλόν τινας, ἐκ τούτου ὅπισθεν μὲν οὐκέτι ἐπηκολούθουν, ἐκ δὲ τῶν ὑπερδεξίων ἔβαλλον. Οἱ δ' ἐπεχείρησαν μὲν καὶ πρὸς τὸ σιμὸν διώκειν· ἐπεὶ δὲ σκότος τε ἐγίγνετο καὶ ἀποχωροῦντες οἱ μὲν διὰ τὴν δυσχωρίαν ἔπιπτον, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ προσῶν τὰ ἔμπροσθεν, οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν, ἐνταῦθα ἀποθνήσκουσι Γυλις τε ὁ πολέμαρχος καὶ τῶν παραστατῶν Πελλῆς, καὶ οἱ πάντες ὡς ὀκτωκαίδεκα τῶν Σπαρτιατῶν, οἱ μὲν καταλευσθέντες, οἱ δὲ καὶ τραυματισθέντες. Εἰ δὲ μὴ ἐβόηθησαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ στρατοπέδου δειπνοῦντες, ἐκινδύνευσαν ἂν ἅπαντες ἀπολέσθαι.

Μετὰ τοῦτό γε μὴν ἀφείθη μὲν κατὰ πόλεις τὸ ἄλλο στράτευμα, ἀπέπλευσε δὲ καὶ ὁ Ἀγησίλαος ἐπ' οἴκου.

18. Ἡ Σφαγὴ τῶν ἐν Κορίνθῳ εἰρηνοφίλων. Κατάληψις τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων (393 π. Χ.)

(4, 1 - 14)

§ 1 Ἐκ δὲ τούτου ἐπολέμουν Ἀθηναῖοι μὲν καὶ Βοιωτοὶ καὶ Ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ἐκ Κορίνθου ὁρμώμενοι, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι ἐκ Σικυῶνος. Ὀρῶντες δ' οἱ Κορίνθιοι ἑαυτῶν μὲν καὶ τὴν χώραν δηουμένην καὶ ἀποθνήσκοντας διὰ τὸ ἀεὶ τῶν πολεμίων ἐγγυὺς εἶναι, τοὺς δ' ἄλ-

λους συμμάχους καὶ αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ ὄντας καὶ τὰς χώρας αὐτῶν ἐνεργοὺς οὖσας, οἱ πλεῖστοι καὶ βέλτιστοι αὐτῶν εἰρήνης ἐπεθύμησαν καὶ συνιστάμενοι ἐδίδασκον ταῦτα ἀλλήλους.

Γινόντες δ' οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ καὶ § 2 - 3
Κορινθίων οἱ τε τῶν παρὰ βασιλέως χρημάτων μετεσχηκότες καὶ οἱ τοῦ πολέμου αἰτιώτατοι γεγενημένοι, ὡς, εἰ μὴ ἐκποδῶν ποιήσονται τοὺς ἐπὶ τὴν εἰρήνην τετραμμένους, κινδυνεύσει πάλιν ἡ πόλις λακωνίσει, οὕτω δὴ σφαγὰς ἐπεχείρουν ποιεῖσθαι. Καὶ πρῶτον μὲν τὸ πάντων ἀνοσιώτατον ἐβουλεύσαντο· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, καὶ νόμῳ τις καταγνωσθῆ, οὐκ ἀποκτείνουσιν ἐν ἑορτῇ· ἐκεῖνοι δ' Εὐκλείων τὴν τελευταίαν προείλοντο, ὅτι πλείονας ἂν ᾤοντο λαβεῖν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥστε ἀποκτεῖναι. Ὡς δ' ἐσημάνθη τούτοις, οἷς εἴρητο, οὐς ἔδει ἀποκτεῖναι, σπασάμενοι τὰ ξίφη ἔπαιον τὸν μὲν τινα συνεστηκότα ἐν κύκλῳ τὸν δὲ καθήμενον, τὸν δὲ τινα ἐν θεάτρῳ, τὸν δὲ καὶ κριτὴν καθήμενον. Ὡς δὲ ἐγνώσθη τὸ πρᾶγμα, εὐθύς ἔφευγον οἱ βέλτιστοι, οἱ μὲν πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ θεῶν, οἱ δ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς· ἔνθα δὲ οἱ ἀνοσιώτατοι καὶ παντάπασιν οὐδὲν νόμιμον φρονοῦντες, οἱ τε κελεύοντες καὶ οἱ πειθόμενοι, ἔσφαττον καὶ πρὸς τοῖς ἱεροῖς· ὥστ' ἐνίους καὶ τῶν οὐ τυπτομένων, νομίμων δ' ἀνθρώπων, ἀδημονήσαι τὰς ψυχὰς ἰδόντας τὴν ἀσέβειαν.

Ἀποθνήσκουσι δ' οὕτω τῶν μὲν πρεσβυτέρων πολλοί· § 4 - 5
μᾶλλον γὰρ ἔτυχον ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες· οἱ δὲ νεώτεροι, ὑποπεύσαντος Πασιμήλου τὸ μέλλον ἔσεσθαι, ἡσυχίαν ἔσχον ἐν τῷ Κρανεῖῳ. Ὡς δὲ τῆς κραυγῆς ἤσθοντο καὶ φεύγοντές τινες ἐκ τοῦ πράγματος ἀφίκοντο πρὸς αὐτούς, ἐκ τούτου ἀναδραμόντες κατὰ τὸν Ἀκροκόρινθον, προσβαλόντας μὲν Ἀργείους καὶ τοὺς ἄλλους ἀπεκρούσαντο· βουλευομένων δέ, τί χρῆ ποιεῖν, πίπτει τὸ κιονόκρανον ἀπὸ τοῦ κίονος οὔτε σεισμοῦ οὔτε ἀνέμου γενομένου. Καὶ θυομένοις δὲ τοιαῦτα ἦν τὰ

ιερά, ὥστε οἱ μάντιες ἔφασαν ἄμεινον εἶναι καταβαίνειν ἐκ τοῦ χωρίου. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς φευζόμενοι ἔξω τῆς Κορινθίας ἀπεχώρησαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ φίλοι αὐτοὺς ἔπειθον καὶ μητέρες ἰοῦσαι καὶ ἀδελφαί, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐν δυνάμει ὄντων τινὲς ὁμνύντες ὑπισχνοῦντο μηδὲν χαλεπὸν αὐτοὺς πείσεσθαι, οὕτω δὴ ἀπῆλθόν τινες οἴκαδε αὐτῶν.

§ 6 - 7 Ὅρῶντες δὲ τοὺς τυραννεύοντας, αἰσθανόμενοι δὲ ἀφανιζομένην τὴν πόλιν διὰ τὸ καὶ ὄρους ἀνεσπᾶσθαι καὶ Ἄργος ἀντὶ Κορίνθου τὴν πατρίδα αὐτοῖς ὀνομάζεσθαι, καὶ πολιτείας μὲν ἀναγκαζόμενοι τῆς ἐν Ἄργει μετέχειν, ἧς οὐδὲν ἐδέοντο, ἐν δὲ τῇ πόλει μετοίκων ἔλαττον δυνάμενοι, ἐγένοντό τινες αὐτῶν, οἳ ἐνόμισαν οὕτω μὲν ἀβίωτον εἶναι πειρωμένους δὲ τὴν πατρίδα, ὥσπερ ἦν καὶ ἐξ ἀρχῆς, Κόρινθον ποιεῖσθαι καὶ ἐλευθέραν ἀποδειῖξαι, καὶ τῶν μὲν μαιφόνων καθαρὰν, εὐνομίᾳ δὲ χρωμένην, ἄξιον εἶναι, εἰ μὲν δύναιντο καταπρᾶξι ταῦτα, σωτῆρας γενέσθαι τῆς πατρίδος, εἰ δὲ μὴ δύναιντο, τῶν γε καλλίστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν ὀρεγομένους ἀξιεπαινοτάτης τελευτῆς τυχεῖν· οὕτω δὴ ἐπιχειροῦσιν ἄνδρες δύο, Πασίμηλός τε καὶ Ἄλκιμῆνης, διαδύντες διὰ χειμάρρου συγγενέσθαι Πραξίτα τῷ Λακεδαιμονίων πολεμάρχῳ, ὃς ἐτύγχανε μετὰ τῆς αὐτοῦ μόρας φρουρῶν ἐν Σικυῶνι, καὶ εἶπον ὅτι δύναιντ' ἂν παρασχεῖν αὐτῷ εἴσοδον εἰς τὰ κατατείνοντα ἐπὶ Λέχαιον τείχη. Ὁ δὲ, καὶ πρόσθεν γινώσκων τοὺς ἄνδρας ἀξιοπίστους ὄντας, ἐπίστευσε καὶ διαπραξάμενος, ὥστε καὶ τὴν μέλλουσαν ἀπιέναι ἐκ Σικυῶνος μόραν καταμεῖναι, ἔπραττε τὴν εἴσοδον.

§ 8 Ἐπεὶ δὲ οἱ δύο ἄνδρες καὶ κατὰ τύχην καὶ κατ' ἐπιμέλειαν ἐγένοντο φύλακες κατὰ τὰς πύλας ταύτας, ἐνθαπερ τὸ τρόπαιον ἔστηκεν, οὕτω δὴ ἔχων ὁ Πραξίτας ἔρχεται τὴν τε μόραν καὶ Σικυωνίους καὶ Κορινθίους, ὅσοι φυγάδες ὄντες ἐτύγχανον. Ἐπεὶ δ' ἦν πρὸς ταῖς πύλαις, φοβούμενος τὴν εἴσο-

δον, ἐβουλήθη τῶν πιστῶν ἄνδρα εἰσπέμψαι, σκεψόμενον τὰ ἔνδον. Οἱ δὲ εἰσήγαγον καὶ οὕτως ἀπλῶς ἀπέδειξαν, ὥστε ὁ εἰσελθὼν ἐξήγγειλε πάντα εἶναι ἀδόλως, οἷάπερ ἔλεγον. Ἐκ τούτου δ' εἰσέρχεται.

Ὡς δὲ πολὺ διεχόντων τῶν τειχῶν ἀπ' ἀλλήλων παρατα- § 9 - 10
τόμενοι ὀλίγοι ἑαυτοῖς ἔδοξαν εἶναι, σταύρωμά τ' ἐποίησαντο καὶ τάφρον, οἷαν ἐδύναντο πρὸ αὐτῶν, ἕως δὴ οἱ σύμμαχοι βοηθήσοιεν αὐτοῖς. Ἦν δὲ καὶ ὀπισθεν αὐτῶν ἐν τῷ λιμένι Βοιωτῶν φυλακή. Τὴν μὲν οὖν ἐπὶ τῇ νυκτί, ἧ εἰσῆλθον, ἡμέραν ἄμαχοι διήγαγον· τῇ δ' ὑστεραία ἦκον οἱ Ἀργεῖοι πασσυδιά βοηθοῦντες· καὶ εὐρόντες τεταγμένους Λακεδαιμονίους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ ἑαυτῶν, Σικυωνίους δὲ ἐχομένους, Κορινθίω δὲ τοὺς φυγάδας ὡς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν πρὸς τῷ ἑφώ τείχει, ἀντιτάττονται ἐχόμενοι τοῦ ἑφώ τείχους οἱ περὶ Ἰφικράτη μισθοφόροι, πρὸς δὲ τούτοις Ἀργεῖοι· εὐώνυμον δ' εἶχον αὐτοῖς Κορίνθιοι οἱ ἐκ τῆς πόλεως. Καταφρονήσαντες δὲ τῷ πλήθει εὐθύς ἐχώρουν· καὶ τοὺς μὲν Σικυωνίους ἐκράτησαν καὶ διασπάσαντες τὸ σταύρωμα ἐδίωκον ἐπὶ θάλατταν καὶ ἐκεῖ πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Πασίμαχος δὲ ὁ ἱππαρμωστής, ἔχων ἱπέας, οὐ πολλοὺς, ὡς ἑώρα τοὺς Σικυωνίους πιεζομένους, καταδήσας ἀπὸ δένδρων τοὺς ἵππους καὶ ἀφελόμενος τὰς ἀσπίδας αὐτῶν, μετὰ τῶν ἑθελοντῶν ἦει ἐναντίον τοῖς Ἀργεῖοις. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι, ὀρῶντες τὰ σίγμα τὰ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων, ὡς Σικυωνίους οὐδὲν ἐφοβοῦντο. Ἐνθα δὴ λέγεται, εἰπὼν ὁ Πασίμαχος «Ναὶ τῷ σιώ, Ἀργεῖοι, ψευσεῖ ὑμὲ τὰ σίγμα ταῦτα», χωρεῖν ὁμόσε· καὶ οὕτω μαχόμενος μετ' ὀλίγων πρὸς πολλοὺς ἀποθνήσκει καὶ ἄλλοι τῶν περὶ αὐτόν.

Οἱ μέντοι φυγάδες τῶν Κορινθίων νικῶντες τοὺς καθ' § 11
αὐτοὺς διέδυσαν ἄνω καὶ ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ περὶ τὸ ἄστὺ κύκλου· οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ὡς ἦσθοντο κρατούμενα τὰ

κατὰ τοὺς Σικυωνίους, βοηθοῦσιν ἐξελθόντες, ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸ σταυρώμα. Οἷ γε μὴν Ἄργεῖοι ἐπεὶ ἤκουσαν ὅπισθεν ὄντας τοὺς Λακεδαιμονίους, στραφέντες δρόμῳ πάλιν ἐκ τοῦ σταυρώματος ἐξέπιπτον. Καὶ οἱ μὲν ἐν δεξιᾷ ἔσχατοι αὐτῶν παιόμενοι εἰς τὰ γυμνά ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἀπέθνησκον, οἱ δὲ πρὸς τῷ τείχει ἀθροοὶ σὺν πολλῶ ὄχλῳ πρὸς τὴν πόλιν ἀπεχώρουν. Ὡς δ' ἐνέτυχον τοῖς φυγάσι τῶν Κορινθίων καὶ ἔγνωσαν πολεμίους ὄντας, ἀπέκλιναν πάλιν. Ἐνταῦθα μέντοι οἱ μὲν κατὰ τὰς κλίμακας ἀναβαίνοντες ἤλθοντο κατὰ τοῦ τείχους καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ περὶ τὰς κλίμακας ὠθούμενοι καὶ παιόμενοι ἀπέθνησκον, οἱ δὲ καταπατούμενοι ὑπ' ἀλλήλων ἀπεπνίγοντο.

§ 12 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠπόρουν, τίνα ἀποκτείνουεν ἔδωκε γὰρ τότε γε ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔργον, οἷον οὐδ' ἠϋξαντό ποτ' ἄν. Τὸ γὰρ ἐγχειρισθῆναι αὐτοῖς πολεμίων πλῆθος πεφοβημένον, ἐκπεπληγμένον, τὰ γυμνά παρέχον, ἐπὶ τὸ μάχεσθαι οὐδένα τρεπόμενον, εἰς δὲ τὸ ἀπόλλυσθαι πάντας πάντα ὑπηρετοῦντας, πῶς οὐκ ἄν τις θεῖον ἠγήσασαιτο ; Τότε γοῦν οὕτως ἐν ὀλίγῳ πολλοὶ ἔπεσον, ὥστε εἰθισμένοι ὄραν οἱ ἄνθρωποι σωροὺς σίτου, ξύλων, λίθων, τότε ἐθεάσαντο σωροὺς νεκρῶν. Ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ λιμένι τῶν Βοιωτῶν φύλακες, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν τειχῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰ τέγη τῶν νεωσοίκων ἀναβάντες.

§ 13 Μετὰ μὲν τοίνυν τοῦτο οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ Ἄργεῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπήγγοντο, οἱ δὲ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων ἐβοήθουν. Ἐπεὶ δὲ ἠθροίσθησαν, ἔγνω Πραξίτας πρῶτον μὲν τῶν τειχῶν καθελεῖν, ὥστε δίοδον στρατοπέδῳ ἱκανὴν εἶναι, ἔπειτα δ' ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα ἤγε τὴν ἐπὶ Μέγαρα· καὶ αἰρεῖ προσβαλὼν πρῶτον μὲν Σιδουῖντα, ἔπειτα δὲ Κρομμυῶνα. Καὶ ἐν τούτοις τοῖς τείχεσι καταστήσας φρουροὺς τοῦμπαλιν ἐπορεύετο· καὶ τειχίσας Ἐπιεικίαν, ἵνα

φρουρίον εἶη πρὸ τῆς φιλίας τοῖς συμμάχοις, οὕτω διαφῆκε τὸ στράτευμα, καὶ αὐτὸς τὴν ἐπὶ Λακεδαίμονα ἀπεχώρει.

Ἐκ δὲ τούτου στρατιαὶ μὲν μεγάλαὶ ἐκατέρων διεπέπαιον- § 14
το, φρουροὺς δὲ πέμπουσαι αἱ πόλεις, αἱ μὲν εἰς Κόρινθον αἱ δὲ εἰς Σικυῶνα ἐφύλαττον τὰ τεῖχη· μισθοφόρους γε μὴν ἐκάτεροι ἔχοντες διὰ τούτων ἐρρωμένως ἐπολέμουν.

19. Νέα ἐκστρατεία τῶν Λακεδαιμονίων ἐναντίον τῆς Κορίνθου. Αἱ περὶ τὸ Λέχαιον συγκρούσεις (392 π. Χ.)
(5, 1 - 19)

Ἐκ δὲ τούτου Λακεδαιμόνιοι ἀκούοντες τῶν φευγόντων, § 1
ὅτι οἱ ἐν τῇ πόλει πάντα μὲν τὰ βοσκήματα ἔχοιεν καὶ σφί-
ζοιντο ἐν τῷ Πειραίῳ, πολλοὶ δὲ τρέφοιντο αὐτόθεν, στρα-
τεύουσι πάλιν εἰς τὴν Κόρινθον, Ἀγησιλάου καὶ τότε ἡγου-
μένου. Καὶ πρῶτον μὲν ἦλθεν εἰς Ἴσθμόν· καὶ γὰρ ἦν ὁ μὴν,
ἐν ᾧ Ἴσθμια γίγνεται καὶ Ἀργεῖοι αὐτοῦ ἐτύγχανον τότε
ποιοῦντες τὴν θυσίαν τῷ Ποσειδῶνι, ὡς Ἀργούς τῆς Κορίν-
θου ὄντος. Ὡς δ' ἤσθοντο προσιόντα τὸν Ἀγησίλαον, κατα-
λιπόντες καὶ τὰ τεθυμένα καὶ τὰ ἀριστοποιούμενα μάλα σὺν
πολλῷ φόβῳ ἀπεχώρουν εἰς τὸ ἄστυ κατὰ τὴν ἐπὶ Κεγ-
χρεῖας ὁδόν.

Ὁ μέντοι Ἀγησίλαος ἐκείνους μὲν καίπερ ὄρων οὐκ § 2 - 3
ἐδίωκε, κατασκηνήσας δὲ ἐν τῷ ἱερῷ αὐτὸς τε τῷ θεῷ ἔθυσε
καὶ περιέμενεν, ἕως οἱ φυγάδες τῶν Κορινθίων ἐποίησαν τῷ
Ποσειδῶνι τὴν θυσίαν καὶ τὸν ἀγῶνα. Ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ
Ἀργεῖοι ἀπελθόντος Ἀγησιλάου ἐξ ἀρχῆς πάλιν Ἴσθμια καὶ
ἐκείνῳ τῷ ἔτει τινὰ μὲν ἅ τῶν ἄθλων δις ἕκαστος ἐνικήθη, τινὰ
δὲ δις οἱ αὐτοὶ ἐκηρύχθησαν. Τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ὁ Ἀγησί-
λαος ἤγε πρὸς τὸ Πειραῖον τὸ στράτευμα. Ἰδὼν δὲ ὑπὸ πολ-
λῶν φυλαττόμενον, ἀπεχώρησε μετ' ἀριστον πρὸς τὸ ἄστυ,
ὡς προδιδομένης τῆς πόλεως· ὥστε οἱ Κορίνθιοι δείσαντες

μὴ προδιδόιτο ὑπὸ τινῶν ἢ πόλις, μετεπέμψαντο τὸν Ἴφικράτη σὺν τοῖς πλείστοις τῶν πελταστῶν. Αἰσθόμενος δὲ ὁ Ἀγησίλαος τῆς νυκτὸς παρεληλυθότας αὐτοῦς, ὑποστρέψας ἅμα τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ Πείραιον ἦγε. Καὶ αὐτὸς μὲν κατὰ τὰ θερμὰ προῆει, μόραν δὲ κατὰ τὸ ἀκρότατον ἀνεβίβασε. Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα ὁ μὲν πρὸς ταῖς θερμαῖς ἐστρατοπεδεύετο, ἡ δὲ μόρα τὰ ἄκρα κατέχουσα ἐνυκτέρευσεν.

§ 4 Ἐνθα δὴ καὶ ὁ Ἀγησίλαος, μικρῶ, καιρῶ δ' ἐνθυμήματι εὐδοκίμησε· τῶν γὰρ τῇ μόρᾳ φερόντων τὰ σιτία οὐδενὸς πῦρ εἰσενεγκόντος, ψύχους δὲ ὄντος διὰ τε τὸ πάνυ ἐφ' ὑψηλοῦ εἶναι καὶ διὰ τὸ γενέσθαι ὕδωρ καὶ χάλαζαν πρὸς τὴν ἐσπέραν, καὶ ἀνεβεβήκεσαν δὲ ἔχοντες οἶα δὴ θέρους σπειρία, ῥιγόντων δ' αὐτῶν καὶ ἐν σκότῳ ἀθύμως πρὸς τὸ δεῖπνον ἐχόντων, πέμπει ὁ Ἀγησίλαος οὐκ ἔλαττον δέκα φέροντας πῦρ ἐν χύτραις. Ἐπεὶ δὲ ἀνέβησαν ἄλλος ἄλλη καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα πυρὰ ἐγένετο ἅτε πολλῆς ὕλης παρούσης, πάντες μὲν ἠλείφοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ἐδειπνησαν ἐξ ἀρχῆς. Φανερός δὲ ἐγένετο καὶ ὁ νεῶς τοῦ Ποσειδῶνος ταύτῃ τῇ νυκτὶ καόμενος· ὕφ' ὅτου δ' ἐνεπρήσθη, οὐδεὶς οἶδεν.

§ 5 Ἐπεὶ δὲ ἦσθοντο οἱ ἐν τῷ Πειραιῶ τὰ ἄκρα ἐχόμενα, ἐπὶ μὲν τὸ ἀμύνεσθαι οὐκέτι ἐτράποντο, εἰς δὲ τὸ Ἡραῖον κατέφυγον καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι καὶ τῶν βοσκημάτων τὰ πλεῖστα. Καὶ Ἀγησίλαος μὲν δὴ σὺν τῷ στρατεύματι παρὰ θάλατταν ἐπορευέτο· ἡ δὲ μόρα ἅμα καταβαίνουσα ἀπὸ τῶν ἄκρων Οἰνόην τὸ ἐντετειχισμένον τεῖχος αἰρεῖ καὶ τὰ ἐνόντα ἔλαβε, καὶ πάντες δὴ οἱ στρατιῶται ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῶν χωρίων ἐλάμβανον. Οἱ δ' ἐν τῷ Ἡραίῳ καταπεφευγότες ἐξῆσαν, ἐπιτρέψαντες Ἀγησιλάῳ γυνῶναι, ὅ,τι βούλοιο περὶ σφῶν.

§ 6 Ἐκ τούτου δ' ἐξῆει μὲν ἐκ τοῦ Ἡραίου πάμπολλα τὰ αἰχμάλωτα· πρесеβῆαι δὲ ἄλλοθεν τε πολλαὶ παρῆσαν καὶ ἐκ

Βοιωτῶν ἦκον ἐρησόμενοι, τί ἂν ποιῶντες εἰρήνης τύχοιεν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος μάλα μεγαλοφρόνως τούτους μὲν οὐδ' ὄραῖν ἐδόκει, καίπερ Φάρακος τοῦ προξένου παρεστηκότος αὐτοῖς, ὅπως προσαγάγοι· καθήμενος δ' ἐπὶ τοῦ περὶ τὴν λίμνην κυκλοτεροῦς οἰκοδομήματος ἐθεώρει πολλὰ τὰ ἐξαγόμενα. Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν ὅπλων σὺν τοῖς δόρασι παρηκολούθουν φύλακες τῶν αἰχμαλώτων, μάλα ὑπὸ τῶν παρόντων θεωρούμενοι· οἱ γὰρ εὐτυχοῦντες καὶ κρατοῦντες αἰεὶ πως ἀξιοθέατοι δοκοῦσιν εἶναι.

Ἔτι δὲ καθημένου Ἀγησιλάου καὶ ἐοικότες ἀγαλλομένῳ § 7 τοῖς πεπραγμένοις, ἰππεὺς τις προσήλαυσε καὶ μάλα ἰσχυρῶς ἰδρῶντι τῷ ἵππῳ· ὑπὸ πολλῶν δὲ ἐρωτώμενος, ὅ,τι ἀγγέλλοι, οὐδενὶ ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν τοῦ Ἀγησιλάου, καταλάμενος ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ προσδραμῶν αὐτῷ μάλα σκυθρωπὸς ὧν λέγει τὸ τῆς ἐν Λεχαίῳ μόρας πάθος. Ὁ δ' ὡς ἤκουσεν, εὐθύς τε ἐκ τῆς ἔδρας ἀνεπήδησε καὶ τὸ δόρυ ἔλαβε καὶ πολεμάρχους καὶ πεντηκοντῆρας καὶ ξεναγούς καλεῖν τὸν κήρυκα ἐκέλευεν· Ὡς δὲ συνέδραμον οὗτοι, τοῖς μὲν ἄλλοις εἶπεν, (οὐ γὰρ παρῆριστοποίηντο), ἐμφαγοῦσιν ὅ,τι δύναιτο, ἦκειν τὴν ταχίστην, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ δαμοσίαν ὑψηγεῖτο ἀνάριστος· καὶ οἱ δορυφόροι τὰ ὅπλα ἔχοντες παρηκολούθουν σπουδῆ, τοῦ μὲν ὑψηγομένου, τῶν δὲ μετιόντων.

Ἦδη δὲ ἐκπεπερακότες αὐτοῦ τὰ θερμὰ εἰς τὸ πλατὺ τοῦ § 8 Λεχαίου, προσελάσαντες ἰππεῖς τρεῖς ἀγγέλλουσιν, ὅτι οἱ νεκροὶ ἀνηρημένοι εἶσαν. Ὁ δ' ἐπεὶ τοῦτο ἤκουσε, θέσθαι κελεύσας τὰ ὅπλα καὶ ὀλίγον χρόνον ἀναπαύσας, ἀπῆγε πάλιν τὸ στράτευμα ἐπὶ τὸ Ἡραϊον. Τῆ δὲ ὑστεραία τὰ αἰχμάλωτα διετίθεντο.

Οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν προσκληθέντες καὶ ἐρωτώ- § 9 μενοι, ὅ,τι ἤκοιεν, περὶ μὲν τῆς εἰρήνης οὐκέτι ἐμέμνητο, εἶπον δέ, ὅτι, εἰ μὴ τι κωλύοι, βούλοιντο εἰς ἄστὺ πρὸς τοὺς

σφετέρους στρατιώτας παρελθεῖν. Ὁ δ' ἐπιγελάσας « Ἄλλ' οἶδα μέν », ἔφη, « ὅτι οὐ τοὺς στρατιώτας ἰδεῖν βούλεσθε, ἀλλὰ τὸ εὐτύχημα τῶν φίλων ὑμῶν θεάσασθαι, πόσον τι γέγνηται. Περιμεινάτε οὖν », ἔφη, « ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἄξω καὶ μᾶλλον μετ' ἐμοῦ ὄντες γνώσεσθε, ποῖόν τι τὸ γεγενημένον ἐστί ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλὰ τῇ ὑστεραίᾳ θυσάμενος ἤγε πρὸς τὴν πόλιν τὸ στράτευμα. Καὶ τὸ μὲν τρόπαιον οὐ κατέβαλεν, εἰ δέ τι ἦν λοιπὸν δένδρον, κόπτων καὶ κᾶων ἐπεδείκνυ, ὡς οὐδεὶς ἀντεξῆει. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἐστρατοπεδεύσατο περὶ Λέχαιον καὶ τοὺς Θηβαίους μέντοι πρέσβεις εἰς μὲν τὸ ἄστυ οὐκ ἀνῆκε, κατὰ θάλατταν δὲ εἰς Κρεῦσιν ἀπέπεμψεν.

§ 10 Ἄτε δὲ ἀήθους τοῖς Λακεδαιμονίοις γεγενημένης τῆς τοιαύτης συμφορᾶς, πολὺ πένθος ἦν κατὰ τὸ Λακωνικὸν στράτευμα, πλὴν ὅσων ἐτέθνασαν ἐν χώρᾳ ἢ υἱοὶ ἢ πατέρες ἢ ἀδελφοί· οὗτοι δ' ὡσπερ νικηφόροι λαμπροὶ καὶ ἀγαλλόμενοι τῷ οἰκείῳ πάθει περιῆσαν. Ἐγένετο δὲ τὸ τῆς μόρας πάθος τοιῶδε τρόπον.

§ 11 - 12 Οἱ Ἄμυκλαῖοι αἰείποτε ἀπέρχονται εἰς τὰ Ὑακίνθια ἐπὶ τὸν παιᾶνα, ἐάν τε στρατοπεδευόμενοι τυγχάνωσιν, ἐάν τε ἄλλως πως ἀποδημοῦντες. Καὶ τότε δὴ τοὺς ἐκ τῆς στρατιᾶς Ἄμυκλαίους κατέλιπε μὲν Ἀγησίλαος ἐν Λεχαιῷ· ὁ δ' ἐκεῖ φρουρῶν πολέμαρχος τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν συμμάχων φρουροὺς ἔταξε φυλάττειν τὸ τεῖχος, αὐτὸς δὲ σὺν τῇ τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῇ τῶν ἰππέων μόρᾳ παρὰ τὴν πόλιν τῶν Κορινθίων τοὺς Ἄμυκλαίους παρῆγεν. Ἐπεὶ δὲ ἀπειῖχον ὅσον εἴκοσιν ἢ τριάκοντα σταδίους τοῦ Σικυῶνος, ὁ μὲν πολέμαρχος σὺν τοῖς ὀπλίταις, οὓσιν ὡς ἑξακοσίοις, ἀπῆει πάλιν ἐπὶ τὸ Λέχαιον, τὸν δ' ἰππαρμοστήν ἐκέλευσε σὺν τῇ τῶν ἰππέων μόρᾳ, ἐπεὶ προπέμψειαν τοὺς Ἄμυκλαίους, μέχρι ὀπόσου αὐτοὶ κελεύοιεν, μεταδιώκειν. Καὶ ὅτι μὲν πολλοὶ ἦσαν ἐν τῇ Κορίνθῳ καὶ πελτασταὶ καὶ ὀπλίται, οὐδὲν ἠγνούον· κατε-

φρόνουν δὲ διὰ τὰς ἔμπροσθεν τύχας μηδένα ἂν ἐπιχειρῆσαι σφίσιν.

Οἱ δ' ἐκ τῶν Κορινθίων τοῦ ἄστεως, Καλλίας τε ὁ Ἴπ- § 13
 πονίκου, τῶν Ἀθηναίων ὀπλιτῶν στρατηγῶν, καὶ Ἴφικράτης,
 τῶν πελταστῶν ἄρχων, καθορῶντες αὐτοὺς καὶ οὐ πολλοὺς
 ὄντας καὶ ἐρήμους καὶ πελταστῶν καὶ ἰππέων, ἐνόμισαν ἀσφα-
 λές εἶναι ἐπιθέσθαι αὐτοῖς τῷ πελταστικῷ. Εἰ μὲν γὰρ πο-
 ρεύοιντο τῇ ὁδῷ, ἀκοντιζομένους ἂν αὐτοὺς εἰς τὰ γυμνά
 ἀπόλλυσθαι· εἰ δ' ἐπιχειροῖεν διώκειν, ῥαδίως ἂν ἀποφυγεῖν
 πελτασταῖς τοῖς ἐλαφροτάτοις τοὺς ὀπλίτας. Γινόντες δὲ ταῦτα
 ἐξάγουσι.

Καὶ ὁ μὲν Καλλίας παρέταξε τοὺς ὀπλίτας οὐ πόρρω § 14 - 15
 τῆς πόλεως, ὁ δὲ Ἴφικράτης λαβὼν τοὺς πελταστάς ἐπέθετο
 τῇ μόρᾳ. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ ἠκοντίζοντο καὶ ὁ μὲν τις
 ἐτέτρωτο ὁ δὲ καὶ ἐπεπτώκει, τούτους μὲν ἐκέλευον τοὺς
 ὑπασπιστάς ἀραμένους ἀποφέρειν εἰς Λέχαιον· καὶ οὗτοι μόνου
 τῆς μόρας τῇ ἀληθείᾳ ἐσώθησαν· ὁ δὲ πολέμαρχος ἐκέλευσε
 τὰ δέκα ἀφ' ἥβης ἀποδιώξαι τοὺς προειρημένους. Ὡς δὲ ἐδίω-
 κων, ἦρουν τε οὐδένα ἐξ ἀκοντίου βολῆς ὀπλίται ὄντες πελτα-
 στάς· καὶ γὰρ ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε, πρὶν τοὺς ὀπλίτας
 ὁμοῦ γίγνεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρουν ἐσπαρμένοι, ἅτε διώξαν-
 τες ὡς τάχους ἕκαστος εἶχεν, ἀναστρέφοντες οἱ περὶ τὸν Ἴφι-
 κράτη, οἳ τε ἐκ τοῦ ἐναντίου πάλιν ἠκοντίζον καὶ ἄλλοι ἐκ
 πλαγίου παραθέοντες εἰς τὰ γυμνά. Καὶ εὐθὺς μὲν ἐπὶ τῇ
 πρώτῃ διώξει κατηκόντιζον ἐννέα ἢ δέκα αὐτῶν. Ὡς δὲ τοῦτο
 ἐγένετο, πολὺ ἤδη θρασύτερον ἐπέκειντο.

Ἐπεὶ δὲ κακῶς ἐπασχον, πάλιν ἐκέλευσεν ὁ πολέμαρχος § 16
 διώκειν τὰ πεντεκαίδεκα ἀφ' ἥβης. Ἀναχωρούντων δὲ ἔτι
 πλείονες αὐτῶν ἢ τὸ πρῶτον ἔπεσον. Ἦδη δὲ τῶν βελτίστων
 ἀπολωλότων, οἱ ἰππεῖς αὐτοῖς παραγίγνονται καὶ σὺν τούτοις
 αὐθις διώξιν ἐποιήσαντο. Ὡς δὲ ἐνέκλιναν οἱ πελτασταί, ἐν

τούτῳ κακῶς οἱ ἵππεῖς ἐπέθεντο· οὐ γάρ, ἕως ἀπέκτεινάν τινας αὐτῶν, ἐδίωξαν, ἀλλὰ σὺν τοῖς ἐκδρόμοις ἰσομέτωποι καὶ ἐδίωκον καὶ ἐπέστρεφον. Ποιοῦντες δὲ καὶ πάσχοντες τὰ ὅμοια τούτοις καὶ αὖθις, αὐτοὶ μὲν αἰεὶ ἐλάττους τε καὶ μαλακώτεροι ἐγίνοντο, οἱ δὲ πολέμιοι θρασύτεροί τε καὶ αἰεὶ πλείους οἱ ἐγχειροῦντες. Ἀποροῦντες δὴ συνίστανται ἐπὶ βραχύν τινα γήλοφον, ἀπέχοντα τῆς μὲν θαλάττης ὡς δύο στάδια, τοῦ δὲ Λεχαίου ὡς ἕξ ἢ ἑπτακαίδεκα.

§ 17 Αἰσθόμενοι δ' οἱ ἀπὸ τοῦ Λεχαίου, εἰσβάντες εἰς πλοιάρια παρέπλεον, ἕως ἐγένοντο κατὰ τὸν γήλοφον. Οἱ δ' ἀποροῦντες ἤδη, ὅτι ἔπασχον μὲν κακῶς καὶ ἀπέθνησκον, ποιεῖν δὲ οὐδὲν ἐδύναντο, πρὸς τούτοις δὲ ὄρωντες καὶ τοὺς ὀπλίτας ἐπιόντας, ἐγκλίνουσι. Καὶ οἱ μὲν ἐμπίπτουσιν αὐτῶν εἰς τὴν θάλατταν, ὀλίγοι δὲ τινες μετὰ τῶν ἵππέων εἰς Λέχαιον ἐσώθησαν. Ἐν πάσαις δὲ ταῖς μάχαις καὶ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίους. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπέπρακτο.

§ 18 - 19 Ἐκ δὲ τούτου ὁ Ἀγησίλαος τὴν μὲν σφαλεῖσαν μόραν ἔχων ἀπήει, ἄλλην δὲ κατέλιπεν ἐν τῷ Λεχαίῳ. Διῶν δὲ ἐπ' οἴκου ὡς μὲν ἐδύνατο ὀφιαίτατα κατήγετο εἰς τὰς πόλεις, ὡς δ' ἐδύνατο πρῶτατα ἐξωρμᾶτο. Παρὰ δὲ Μαντινείαν ἕξ Ὀρχομενοῦ ὄρθρου ἀναστάς ἔτι σκοταῖος παρῆλθεν. Οὕτω χαλεπῶς ἂν ἐδόκουν οἱ στρατιῶται τοὺς Μαντινέας ἐφηδομένους τῷ δυστυχήματι θεάσασθαι. Ἐκ τούτου δὲ μάλα καὶ τᾶλλα ἐπετύγχανεν Ἰφικράτης. Καθεστηκότων γὰρ φρουρῶν ἐν Σιδουῦντι μὲν καὶ Κρομμυῶνι ὑπὸ Πραξίτα, ὅτε ἐκεῖνος εἶλε ταῦτα τὰ τεῖχη, ἐν Οἰνῳῃ δὲ ὑπὸ Ἀγησιλάου, ὅτεπερ τὸ Πείραιον ἐάλω, πάνθ' εἶλε ταῦτα τὰ χωρία. Τὸ μέντοι Λέχαιον ἐφρούρουν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι. Οἱ φυγάδες δὲ τῶν Κορινθίων, οὐκέτι πεζῆ παριόντες ἐκ Σικυῶνος διὰ τὴν τῆς μόρας δυστυχίαν, ἀλλὰ παραπλέοντες καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενοι πράγματα εἶχόν τε καὶ παρεῖχον τοῖς ἐν τῷ ἄστει·

Γ. Ο ΚΑΤΑ ΘΑΛΑΣΣΑΝ ΑΓΩΝ

20. Ἐπιδρομή τοῦ Κόνωνος κατὰ τῆς Πελοποννήσου.
Ἄνοικοδόμησις τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν (393 π. Χ.).

(8, 1 - 3, 6 - 11)

Καὶ ὁ μὲν δὴ κατὰ γῆν πόλεμος οὕτως ἐπολεμεῖτο. Ἐν § 1 - 2
ὧ δὲ πάντα ταῦτα ἐπράττετο, τὰ κατὰ θάλατταν αὖ καὶ τὰς
πρὸς θαλάττη πόλεις γενόμενα διηγήσομαι, καὶ τῶν πράξεων
τὰς μὲν ἀξιομνημονεύτους γράψω, τὰς δὲ μὴ ἀξίας λόγου
ἀφήσω. Πρῶτον μὲν τοίνυν Φαρνάβαζος καὶ Κόνων, ἐπεὶ ἐνί-
κησαν τοὺς Λακεδαιμονίους τῇ ναυμαχίᾳ, περιπλέοντες καὶ
τὰς νήσους καὶ τὰς ἐπιθαλαττιδίας πόλεις τοὺς τε Λακωνι-
κοὺς ἀρμοστὰς ἐξήλανον καὶ παρεμυθοῦντο τὰς πόλεις, ὡς
οὔτε ἀκροπόλεις ἐντειchioῖεν ἐάσοιέν τε αὐτονόμους. Οἱ δ'
ἀκούοντες ταῦτα ἤδοντό τε καὶ ἐπήνουν καὶ ξένια προθύμως
ἔπεμπον τῷ Φαρναβάζῳ. Καὶ γὰρ ὁ Κόνων τὸν Φαρνάβαζον
ἐδίδασκεν, ὡς οὕτω μὲν ποιοῦντι πᾶσαι αὐτῷ αἱ πόλεις φίλιαι
ἔσοιντο, εἰ δὲ δουλοῦσθαι βουλόμενος φανερός ἔσοιτο, ἔλε-
γεν, ὡς μία ἐκάστη πολλὰ πράγματα ἰκανὴ εἴη παρέχειν καὶ
κίνδυνος εἶη, μὴ καὶ οἱ Ἕλληνες, εἰ ταῦτα αἴσθιοιντο, συ-
σταῖεν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπέιθετο Φαρνάβαζος.

Ἄποβὰς δ' εἰς Ἐφεσον τῷ μὲν Κόνωνι δοὺς τετταρά- § 3
κοντα τριήρεις εἰς Σηστὸν εἶπεν ἀπαντᾶν, αὐτὸς δὲ πεζῇ
ἀπῆει ἐπὶ τὴν αὐτοῦ ἀρχήν. Καὶ γὰρ ὁ Δερκυλίδας, ὅσπερ καὶ
πάλαι πολέμιος ἦν αὐτῷ, ἔτυχεν ἐν Ἀβύδῳ ὧν, ὅτε ἡ ναυμα-
χία ἐγένετο, καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀρμοσταὶ ἐξέλιπεν, ἀλλὰ
κατέσχε τὴν Ἀβυδον καὶ διέσωζε φίλην τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἐπεὶ ἤυρε τὴν τε Ἀβυδον καὶ τὸν Ση- § 6
στὸν οὕτως ἔχοντα, προηγόρευεν αὐτοῖς, ὡς, εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν
τοὺς Λακεδαιμονίους, πόλεμον ἐξοίσει πρὸς αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ
οὐκ ἐπέιθοντο, Κόνωνι μὲν προσέταξε κωλύειν αὐτούς τὴν

θάλατταν πλεῖν, αὐτὸς δὲ ἐδῆου τὴν τῶν Ἀβυδηνῶν χώραν. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐπέβαινε πρὸς τὸ καταστρέφεσθαι, αὐτὸς μὲν ἐπ' οἴκου ἐπῆλθε, τὸν δὲ Κόνωνα ἐκέλευεν εὐτρεπίζεσθαι τὰς καθ' Ἑλλησποντον πόλεις, ὅπως εἰς τὸ ἕαρ ὅ,τι πλεῖστον ναυτικὸν ἀθροισθεῖη. Ὀργιζόμενος γὰρ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀνθ' ὧν ἐπεπόνθει, περὶ παντὸς ἐποιεῖτο ἐλθεῖν τε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ τιμωρῆσασθαι ὅ,τι δύναίτο.

§ 7 - 8

Καὶ τὸν μὲν χειμῶνα ἐν τούτοις ὄντες διῆγον. Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι ναῦς τε πολλὰς συμπληρώσας καὶ ξενικὸν προσμισθωσάμενος, ἔπλευσεν ὁ Φαρνάβαζός τε καὶ ὁ Κόνων μετ' αὐτοῦ διὰ νήσων εἰς Μῆλον, ἐκεῖθεν δὲ ὁρμώμενοι εἰς τὴν Λακεδαίμονα. Καταπλεύσας δὲ πρῶτον εἰς Φαράς ἐδήλωσε ταύτην τὴν χώραν· ἔπειτα καὶ ἄλλοτε ἀποβαίνων τῆς παραθαλαττίας ἐκακούργει ὅ,τι ἐδύνατο· φοβούμενος δὲ τὴν τε ἀλιμενότητα τῆς χώρας καὶ τὰ τῆς βοηθείας καὶ τὴν σπανοσιτίαν, ταχύ τε ἀνέστρεψε καὶ ἀποπλέων ὠρμίσθη τῆς Κυθηρίας εἰς Φοινικοῦντα. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἔχοντες τὴν πόλιν τῶν Κυθηρίων φοβηθέντες, μὴ κατὰ κράτος ἀλοῖεν, ἐξέλιπον τὰ τεῖχη, ἐκείνους μὲν ὑποσπόνδους ἀφῆκεν εἰς τὴν Λακωνικὴν, αὐτὸς δ' ἐπισκευάσας τὸ τῶν Κυθηρίων τεῖχος φρουρούς τε καὶ Νικόφημον Ἀθηναῖον ἀρμοστήν ἐν τοῖς Κυθήροις κατέλιπε. Ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ εἰς Ἴσθμὸν τῆς Κορινθίας καταπλεύσας καὶ παρακελευσάμενος τοῖς συμμάχοις προθύμως τε πολεμεῖν καὶ ἄνδρας πιστοὺς φαίνεσθαι βασιλεῖ, καταλιπὼν αὐτοῖς χρήματα ὅσα εἶχεν, ὄχητο ἐπ' οἴκου ἀποπλέων.

§ 9 - 10

Λέγοντος δὲ τοῦ Κόνωνος, ὥς, εἰ ἐβῆ αὐτὸν ἔχειν τὸ ναυτικόν, θρέψοι μὲν ἀπὸ τῶν νήσων, καταπλεύσας δ' εἰς τὴν πατρίδα συναναστήσοι τὰ τε μακρὰ τεῖχη τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τὸ περὶ τὸν Πειραιᾶ τεῖχος, οὗ εἰδέναι ἔφη, ὅτι Λακεδαιμονίοις οὐδὲν ἂν βαρύτερον γένοιτο, « καὶ τοῦτο οὖν », ἔφη, « σὺ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις κεχαρισμένος ἔσει, τοὺς δὲ Λακεδαι-

μονίους τιμηωρημένους· ἐφ' ᾧ γὰρ πλεῖστα ἐπόνησαν, ἀτελὲς αὐτοῖς ποιήσεις», ὁ Φαρνάβαζος ἀκούσας ταῦτα ἀπέστειλεν αὐτὸν προθύμως εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ χρήματα προσέθηκεν αὐτῷ εἰς τὸν ἀνατειχισμόν. Ὁ δὲ ἀφικόμενος πολὺ τοῦ τείχους ὥρθωσε, τὰ τε αὐτοῦ πληρώματα παρέχων καὶ τέκτοσι καὶ λιθολόγοις μισθὸν διδοὺς καὶ ἄλλο, εἴ τι ἀναγκαῖον ἦν, δαπανῶν. Τινὰ μέντοι τοῦ τείχους καὶ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ καὶ ἄλλαι πόλεις ἐθελοῦσαι συνετείχισαν.

Οἱ μέντοι Κορίνθιοι, ἀφ' ὧν Φαρνάβαζος κατέλιπε χρη- § 11
μάτων, ναῦς πληρώσαντες καὶ Ἀγαθῖνον ναύαρχον ἐπιστήσαντες ἐθαλαττοκράτου ἐν τῷ περὶ Ἀχαΐαν καὶ Λέχαιον κόλπῳ. Ἀντεπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναῦς, ὧν Ποδάνεμος ἤρχεν. Ἐπεὶ δὲ οὗτος ἐν προσβολῇ τιμὴ γενομένη ἀπέθανε καὶ Πόλλις αὐτὸν ἐπιστολεύς ὧν τρωθεὶς ἀπῆλθεν, Ἡριππίδας ταύτας ἀναλαμβάνει τὰς ναῦς. Πρόαινος μέντοι Κορίνθιος τὰς παρ' Ἀγαθίνου παραλαβὼν ναῦς ἐξέλιπε τὸ ῥίον. Λακεδαιμόνιοι δ' αὐτὸ παρέλαβον. Μετὰ δὲ τοῦτο Τελευτίας ἐπὶ τὰς Ἡριππίδου ναῦς ἦλθε καὶ οὗτος αὐτῷ κόλπου πάλιν ἐκράτει.

21. Ἀποστολὴ τοῦ Ἀνταλκίδου εἰς Μ. Ἀσίαν. Διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν περὶ εἰρήνης.

(8, 12 - 16)

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούοντες, ὅτι Κόνων καὶ τὸ τεῖ- § 12 - 13
χος τοῖς Ἀθηναίοις ἐκ τῶν βασιλέως χρημάτων ἀνορθοῖη καὶ τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῶν ἐκείνου τρέφων τὰς τε νήσους καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ παρὰ θάλατταν πόλεις Ἀθηναίοις εὐτρεπίζοι, ἐνόμισαν, εἰ ταῦτα διδάσκοιεν Τιρίβαζον βασιλέως ὄντα στρατηγόν, ἢ καὶ ἀποστῆσαι ἂν πρὸς ἑαυτοὺς τὸν Τιρίβαζον ἢ παῦσαι γ' ἂν τὸ Κόνωνος ναυτικὸν τρέφοντα. Γνόντες δὲ οὕτω, πέμπουσιν Ἀνταλκίδαν πρὸς τὸν Τιρίβαζον, προστά-

ξαντες αὐτῶ ταῦτα διδάσκειν καὶ πειρᾶσθαι εἰρήνην τῇ πόλει ποιεῖσθαι πρὸς βασιλέα. Αἰσθόμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιπέμπουσι πρέσβεις μετὰ Κόνωνος Ἐρμογένη καὶ Δίωνα καὶ Καλλισθένη καὶ Καλλιμέδοντα. Συμπαρεκάλεσαν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν συμμάχων πρέσβεις καὶ παρεγένοντο ἀπὸ τε Βοιωτῶν καὶ Κορίνθου καὶ Ἄργους.

§ 14 Ἐπεὶ δ' ἐκεῖ ἦσαν, ὁ μὲν Ἀνταλκίδας ἔλεγε πρὸς τὸν Τιρίβαζον, ὅτι εἰρήνης δεόμενος ἦκοι τῇ πόλει πρὸς βασιλέα καὶ ταύτης οἴασπερ βασιλεὺς ἐπεθύμει· τῶν τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλληνίδων πόλεων Λακεδαιμονίους βασιλεῖ οὐκ ἀντιποιεῖσθαι τὰς τε νήσους ἀπάσας καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀρκεῖν σφίσιν αὐτονόμους εἶναι. « Καίτοι », ἔφη, « τοιαῦτα ἐθελόντων ἡμῶν, τίνος ἂν ἕνεκα πρὸς ἡμᾶς βασιλεὺς πολεμοίῃ ἢ χρήματα δαπανώῃ ; καὶ γὰρ οὐδ' ἐπὶ βασιλέα στρατεύεσθαι δυνατὸν οὔτε Ἀθηναίους, μὴ ἡγουμένων ἡμῶν, οὔθ' ἡμῖν, αὐτονόμων οὐσῶν τῶν πόλεων ».

§ 15 Τῶ μὲν δὴ Τιριβάζῳ ἀκούοντι ἰσχυρῶς ἤρεσκον οἱ τοῦ Ἀνταλκίδου λόγοι· τοῖς δὲ ἐναντίοις λόγοι ταῦτ' ἦν· οἳ γε γὰρ Ἀθηναῖοι ἐφοβοῦντο συνθέσθαι αὐτονόμους εἶναι τὰς νήσους, μὴ Λήμνου καὶ Ἰμβρου καὶ Σκύρου στερηθεῖεν, οἳ τε Θηβαῖοι, μὴ ἀναγκασθεῖσαν ἀφεῖναι τὰς Βοιωτίας πόλεις αὐτονόμους, οἳ τ' Ἄργεῖοι, οὓς ἐπεθύμουν, οὐκ ἐνόμιζον ἂν τὴν Κόρινθον δύνασθαι ὡς Ἄργος ἔχειν τοιούτων συνθηκῶν καὶ σπονδῶν γενομένων. Αὕτη μὲν ἡ εἰρήνη οὕτως ἐγένετο ἀτελής, καὶ ἀπῆλθον οἴκαδε ἕκαστος.

§ 16 Ὁ μέντοι Τιρίβαζος τὸ μὲν ἄνευ βασιλέως μετὰ Λακεδαιμονίων γενέσθαι οὐκ ἀσφαλές αὐτῶ ἡγεῖτο εἶναι. Λάθρα γε μέντοι ἔδωκε χρήματα Ἀνταλκίδᾳ, ὅπως ἂν πληρωθέντος ναυτικοῦ ὑπὸ Λακεδαιμονίων οἳ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν μᾶλλον τῆς εἰρήνης προσδέοιντο, καὶ τὸν Κόνωνα ὡς ἀδικοῦντά τε βασιλέα καὶ ἀληθῆ λεγόντων Λακεδαιμο-

νίων εἶρξε. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἀνέβαινε πρὸς βασιλέα φράσων,
ἃ τε λέγοιεν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὅτι Κόνωνα συνειληφώς
εἶη ὡς ἀδικοῦντα καὶ ἐρωτήσων, τί χρὴ ποιεῖν περὶ τούτων
ἁπάντων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Α. Η ΑΝΤΑΛΚΙΔΕΙΟΣ ΕΙΡΗΝΗ (387 π. Χ.)

**22. Ἀποδοχή τῶν προτάσεων τῆς εἰρήνης παρὰ τῶν Ἀθηναίων
καὶ τῶν συμμάχων.**

(1, 25 - 36)

§ 25 - 26 Ὁ δὲ Ἀνταλκίδας κατέβη μὲν μετὰ Τιριβάζου διαπεπρα-
γμένος συμμαχεῖν βασιλέα, εἰ μὴ ἐθέλοιεν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ
σύμμαχοι χρῆσθαι τῇ εἰρήνῃ, ἣ αὐτὸς ἔλεγεν· ὡς δ' ἤκουσε
Νικόλοχον σὺν ταῖς ναυσι πολιορκεῖσθαι ἐν Ἀβύδῳ ὑπὸ Ἴφι-
κράτους καὶ Διοτίμου, πεζῇ ὄχητο εἰς Ἀβυδον. Ἐκεῖθεν δὲ
λαβὼν τὸ ναυτικὸν ἀνήγετο, διασπείρας λόγον ὡς με-
ταπεμπομένων τῶν Καλχηδονίων· ὀρμισάμενος δὲ ἐν Περ-
κώτῃ ἡσυχίαν εἶχεν. Αἰσθόμενοι δὲ οἱ περὶ Δημαίνετον καὶ
Διονύσιον καὶ Λεόντιχον καὶ Φανίαν ἐδίωκον αὐτὸν τὴν ἐπὶ
Προκονήσου. Ὁ δ', ἐπεὶ ἐκεῖνοι παρέπλευσαν, ὑποστρέψας
εἰς Ἀβυδον ἀφίκετο· ἠκηκόει γάρ, ὅτι προσπλέοι Πολύξενος
ἄγων τὰς ἀπὸ Συρακουσῶν καὶ Ἰταλίας ναῦς εἴκοσιν, ὅπως
ἀναλάβοι καὶ ταύτας.

§ 27 Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὁ Κολλυτεὺς ἔχων ναῦς ὀκτώ
ἔπλει ἀπὸ Θράκης, βουλόμενος ταῖς ἄλλαις ἄττικαῖς ναυσὶ
συμμεῖξαι. Ὁ δὲ Ἀνταλκίδας, ἐπεὶ αὐτῷ οἱ σκοποὶ ἐσήμηναν,
ὅτι προσπλέοιεν τριήρεις ὀκτώ, ἐμβιβάσας τοὺς ναύτας εἰς
δώδεκα ναῦς τὰς ἀριστα πλεούσας καὶ προσπληρώσασθαι κε-
λεύσας, εἴ τις ἐνεδεῖτο, ἐκ τῶν καταλειπομένων, ἐνήδρευεν,
ὡς ἐδύνατο ἀφρονέστατα. Ἐπεὶ δὲ παρέπλεον, ἐδίωκεν· οἱ δὲ
ιδόντες ἔφευγον. Τὰς μὲν οὖν βραδυτάτα πλεούσας ταῖς ἀρι-
στα πλεούσαις ταχὺ κατειλήφει· παραγγείλας δὲ τοῖς πρώτο-

πλοῖς τῶν μεθ' αὐτοῦ μὴ ἐμβαλεῖν ταῖς ὑστάταις, ἐδίωκε τὰς προεχούσας· ἐπεὶ δὲ ταύτας ἔλαβεν, ἰδόντες οἱ ὕστεροι ἀλίσκομένους σφῶν αὐτῶν τοὺς πρόπλους ὑπ' ἀθυμίας καὶ τῶν βραδυτέρων ἠλίσκοντο. "Ὡσθ' ἤλωσαν ἅπασαι.

Ἐπεὶ δ' ἤλθον αὐτῶ αἱ τε ἐκ Συρακουσῶν νῆες εἴκοσιν, § 28 ἤλθον δὲ καὶ αἱ ἀπὸ Ἰωνίας, ὅσῃς ἐγκρατῆς ἦν Τιρίβαζος, συνεπληρώθησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀριοβαρζάνους, (καὶ γὰρ ἦν ξένος ἐκ παλαιοῦ τῷ Ἀριοβαρζάνει), ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἤδη ἀνακεκλημένος ᾤχετο ἄνω, ὅτε δὴ καὶ ἠγάγετο γυναῖκα τὴν βασιλέως θυγατέρα, ὁ Ἀνταλκίδας γενομέναις ταῖς πάσαις ναυσι πλείοσιν ἢ ὀγδοήκοντα ἐκράτει τῆς θαλάττης· ὥστε καὶ τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ναῦς Ἀθήναζε μὲν ἐκώλυε καταπλεῖν, εἰς δὲ τοὺς ἑαυτῶν συμμάχους κατῆγεν.

Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι, ὀρῶντες μὲν πολλὰς τὰς πολεμίας § 29 - 30 ναῦς, φοβούμενοι δέ, μὴ ὡς πρότερον καταπολεμηθεῖσαν, συμμάχου Λακεδαιμονίους βασιλέως γεγεννημένου, πολιορκούμενοι δ' ἐκ τῆς Αἰγίνης ὑπὸ ληστῶν, διὰ ταῦτα μὲν ἰσχυρῶς ἐπεθύμουν τῆς εἰρήνης. Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι, φρουροῦντες μόρα μὲν ἐν Λεχαίῳ, μόρα δ' ἐν Ὀρχομενῶ, φυλάττοντες δὲ τὰς πόλεις, αἷς μὲν ἐπίστευον, μὴ ἀπόλοιτο, αἷς δὲ ἠπίστουν, μὴ ἀποσταῖεν, πράγματα δ' ἔχοντες καὶ παρέχοντες περὶ τὴν Κόρινθον, χαλεπῶς ἔφερον τῷ πολέμῳ. Οἱ γε μὴν Ἀργεῖοι εἰδότες φρουρὰν τε πεφασμένην ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ γινώσκοντες, ὅτι ἡ τῶν μηνῶν ὑποφορὰ οὐδὲν ἔτι σφᾶς ὠφελήσει, καὶ οὗτοι εἰς τὴν εἰρήνην πρόθυμοι ἦσαν. "Ὡστ' ἐπεὶ παρήγγειλεν ὁ Τιρίβαζος παρεῖναι τοὺς βουλομένους ὑπακοῦσαι τῇ εἰρήνῃ, ἦν βασιλεὺς καταπέμποι, ταχέως πάντες παρεγένοντο. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἐπιδείξας ὁ Τιρίβαζος τὰ βασιλέως σημεῖα ἀνεγίνωσκε τὰ γεγραμμένα· εἶχε δὲ ὧδε.

Ἄρταξέρξης βασιλεὺς νομίζει δίκαιον τὰς μὲν ἐν τῇ § 31 Ἀσία πόλεις ἑαυτοῦ εἶναι καὶ τῶν νήσων Κλαζομενᾶς καὶ

Κύπρον, τὰς δὲ ἄλλας Ἑλληνίδας πόλεις καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας αὐτονόμους ἀφείναι πλὴν Λήμνου καὶ Ἰμβρου καὶ Σκύρου· ταύτας δὲ ὡσπερ τὸ ἀρχαῖον εἶναι Ἀθηναίων. Ὅποτεροι δὲ ταύτην τὴν εἰρήνην μὴ δέχονται, τούτοις ἐγὼ πολέμησω μετὰ τῶν ταῦτά βουλομένων καὶ πεζῇ καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασιν ».

- § 32 Ἀκούσαντες οὖν ταῦτα οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβεις ἀπήγγελλον ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πόλεις. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὤμνυσαν ἐμπεδώσειν ταῦτα, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἠξίου ὑπὲρ πάντων Βοιωτῶν ὀμνύναι. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος οὐκ ἔφη δέξασθαι τοὺς ὄρκους, ἐὰν μὴ ὀμνύωσιν, ὡσπερ τὰ βασιλέως γράμματα ἔλεγεν, αὐτονόμους εἶναι καὶ μικρὰν καὶ μεγάλην πόλιν. Οἱ δὲ τῶν Θηβαίων πρέσβεις ἔλεγον, ὅτι οὐκ ἐπεσταλμένα σφίσι ταῦτ' εἶη. « Ἴτε τοίνυν », ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, « καὶ ἐρωτᾶτε· ἀπαγγέλλετε δ' αὐτοῖς καὶ ταῦτα, ὅτι, εἰ μὴ ποιήσουσι ταῦτα, ἔκσπονδοι ἔσονται ». Οἱ μὲν δὴ ὤχοντο.
- § 33 Ὁ δὲ Ἀγησίλαος διὰ τὴν πρὸς Θηβαίους ἔχθραν οὐκ ἔμελλεν, ἀλλὰ πείσας τοὺς ἐφόρους εὐθύς ἐθύετο. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τὰ διαβατήρια, ἀφικόμενος εἰς τὴν Τεγέαν διέπεμπε μὲν τῶν ἰππέων κατὰ τοὺς περιόικους ἐπισπεύσοντας, διέπεμπε δὲ καὶ ξεναγούς εἰς τὰς πόλεις. Πρὶν δὲ αὐτὸν ὀρμηθῆναι ἐκ Τεγέας, παρῆσαν οἱ Θηβαῖοι λέγοντες, ὅτι ἀφίᾳσι τὰς πόλεις αὐτονόμους. Καὶ οὕτω Λακεδαιμόνιοι μὲν οἴκαδε ἀπῆλθον, Θηβαῖοι δ' εἰς τὰς σπονδάς εἰσελθεῖν ἠναγκάσθησαν αὐτονόμους ἀφέντες τῆς Βοιωτίας πόλεις.
- § 34 Οἱ δ' αὖ Κορινθιοὶ οὐκ ἐξέπεμπον τὴν τῶν Ἀργείων φρουράν. Ἀλλ' ὁ Ἀγησίλαος καὶ τούτοις προεῖπε, τοῖς μὲν, εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν τοὺς Ἀργεῖους, τοῖς δέ, εἰ μὴ ἀπίοιεν ἐκ τῆς Κορίνθου, ὅτι πόλεμον ἐξοίσει πρὸς αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ φοβηθέντων ἀμφοτέρων ἐξῆλθον οἱ Ἀργεῖοι καὶ αὐτὴ ἐφ' αὐτῆς ἢ τῶν Κορινθίων πόλις ἐγένετο, οἱ μὲν σφαγεῖς καὶ οἱ μεταί-

τιοι τοῦ ἔργου αὐτοὶ γινόντες ἀπῆλθον ἐκ τῆς Κορίνθου· οἱ δ' ἄλλοι πολῖται ἐκόντες κατεδέχοντο τοὺς πρόσθεν φεύγοντας.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἐπράχθη καὶ ὤμωμόκεσαν αἱ πόλεις ἔμμε- § 35
νεῖν ἐν τῇ εἰρήνῃ, ἣν κατέπεμψε βασιλεύς, ἐκ τούτου διελύθη
μὲν τὰ πεζά, διελύθη δὲ καὶ τὰ ναυτικὰ στρατεύματα. Λακε-
δαιμονίοις μὲν δὴ καὶ Ἀθηναίοις καὶ τοῖς συμμάχοις οὕτω
μετὰ τὸν ὕστερον πόλεμον τῆς καθαιρέσεως τῶν Ἀθήνησι
τειχῶν αὕτη πρώτη εἰρήνη ἐγένετο.

Ἐν δὲ τῷ πολέμῳ μᾶλλον ἀντιρρόπως τοῖς ἐναντίοις § 36
πράττοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι πολὺ ἐνδοξότεροι ἐγένοντο ἐκ
τῆς ἐπ' Ἀνταλκίδου εἰρήνης καλουμένης. Προστάται γὰρ
γενόμενοι τῆς ὑπὸ βασιλέως καταπεμφθείσης εἰρήνης καὶ τὴν
αὐτονομίαν ταῖς πόλεσι πράττοντες προσέλαβον μὲν σύμμα-
χον Κόρινθον, αὐτονόμους δὲ ἀπὸ τῶν Θηβαίων τὰς Βοιω-
τίας πόλεις ἐποίησαν, οὐπερ πάλαι ἐπεθύμουν, ἔπαυσαν δὲ
καὶ Ἀργεῖους Κόρινθον σφετεριζομένους, φρουρὰν φήναντες
ἐπ' αὐτούς, εἰ μὴ ἐξίλειεν ἐκ Κορίνθου.

B. Η ΠΑΛΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΘΗΒΩΝ

23. Ἐκστρατεία τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ τῆς Ὀλύμπου.
Κατάληψις τῶν Θηβῶν. Παραβίασις τῆς Ἀνταλκιδείου
εἰρήνης (382 π. Χ.).

(2, 24 - 32, 35 - 36, 4, 1)

Ἐκ δὲ τούτου ἐκπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι Εὐδαμίδαν 2 § 24
καὶ σὺν αὐτῷ νεοδαμῶδεις τε καὶ τῶν περιοίκων καὶ τῶν Σκι-
ριτῶν ἄνδρας ὡς δισχιλίους. Ὁ μέντοι Εὐδαμίδας ἐξιῶν ἐδεή-
θη τῶν ἐφόρων μετιέναι Φοιβίδαν τὸν ἀδελφὸν ἄθροίσαντα
τοὺς ὑπολειπομένους τῶν ἑαυτῷ προστεταγμένων· αὐτὸς δὲ
ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία, ταῖς μὲν δεομέναις τῶν

πόλεων φρουρούς ἔπεμπε, Ποτεΐδαιαν δὲ καὶ προσέλαβεν ἐκοῦσαν, σύμμαχον ἤδη ἐκείνων οὔσαν, καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ἐπολέμει ὥσπερ εἰκός, τὸν ἐλάττω ἔχοντα δύναμιν.

§ 25 - 27 Ὁ δὲ Φοιβίδας ἐπεὶ ἠθροίσθησαν αὐτῷ οἱ ὑπολειφθέντες τοῦ Εὐδαμίδου, λαβῶν αὐτοὺς ἐπορεύετο. Ὡς δ' ἐγένετο ἐν Θήβαις, ἐστρατοπεδεύσαντο μὲν ἔξω τῆς πόλεως περὶ τὸ γυμνάσιον· στασιαζόντων δὲ τῶν Θηβαίων, πολεμαρχοῦντες μὲν ἐτύγχανον Ἴσμηνίας τε καὶ Λεοντιάδης, διάφοροι δὲ ὄντες ἀλλήλοις καὶ ἀρχηγὸς ἐκάτερος τῶν ἑταιρειῶν. Ὁ μὲν οὖν Ἴσμηνίας διὰ τὸ μῖσος τῶν Λακεδαιμονίων οὐδὲ ἐπλησίαζε τῷ Φοιβίδᾳ· ὁ μὲντοι Λεοντιάδης ἄλλως τε ἐθεράπευεν αὐτὸν καὶ, ἐπεὶ εἰσφκειώθη, ἔλεγε τάδε : « Ἐξεστὶ σοι, ὦ Φοιβίδα, τῆδε τῆ ἡμέρα μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι ὑπουργῆσαι· ἐὰν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς ὀπλίταις, εἰσάξω σε ἐγὼ εἰς τὴν ἀκρόπολιν· τούτου δὲ γενομένου νόμιζε τὰς Θήβας παντάπασιν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις καὶ ἡμῖν τοῖς ὑμετέροις φίλοις ἔσσεσθαι. Καίτοι νῦν μὲν, ὡς ὄραξ, ἀποκεκρήρυκται μηδένα μετὰ σοῦ στρατεῦειν Θηβαίων ἐπ' Ὀλύμπιους, ἐὰν δὲ γε σὺ ταῦτα μεθ' ἡμῶν πράξης, εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν ὀπλίτας, πολλοὺς δὲ ἵππέας συμπέμψομεν. Ὡστε πολλῇ δυνάμει βοηθήσεις τῷ ἀδελφῷ καί, ἐν ᾧ μέλλει ἐκεῖνος Ὀλυμπον καταστρέφεσθαι, σὺ κατεστραμμένος ἔσει Θήβας, πολὺ μείζω πόλιν Ὀλύμπου ».

§ 28 - 29 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φοιβίδας ἀνεκουφίσθη· καὶ γὰρ ἦν τοῦ λαμπρόν τι ποιῆσαι πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦ ζῆν ἑραστής· οὐ μὲντοι λογιστικὸς γε οὐδὲ πάνυ φρόνιμος ἐδόκει εἶναι. Ἐπεὶ δὲ ὠμολόγησε ταῦτα, προορμῆσαι μὲν αὐτὸν ἐκέλευσεν, ὥσπερ συνεσκευασμένος ἦν, εἰς τὸ ἀπιέναι· « ἡνίκα δ' ἂν ᾖ καὶρός, πρὸς σὲ ἤξω ἐγώ », ἔφη ὁ Λεοντιάδης, « καὶ αὐτός σοι ἡγήσομαι ». Ἐν ᾧ δὲ ἡ μὲν βουλή ἐκάθητο ἐν τῇ ἐν ἀγορᾷ στοᾶ δια τὸ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ Καδμεΐᾳ θεσμοφοριάζειν, θέρους

δὲ ὄντος καὶ μεσημβρίας πλείστη ἦν ἐρημία ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν τούτῳ προσελάσας ἐφ' ἵππου ὁ Λεοντιάδης ἀποστρέφει τε τὸν Φοιβίδαν καὶ ἡγεῖται εὐθύς εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καταστήσας δ' ἐκεῖ τὸν Φοιβίδαν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ παραδοὺς τὴν βαλανάγραν αὐτῶ τῶν πυλῶν καὶ εἰπῶν μηδένα παριέναι εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὄντινα μὴ αὐτὸς κελεύει, εὐθύς ἐπορεύετο πρὸς τὴν βουλήν.

Ἐλθὼν δὲ εἶπε τάδε· «Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες, Λακεδαιμό- § 30 - 31
νιοι κατέχουσι τὴν ἀκρόπολιν, μηδὲν ἀθυμεῖτε· οὐδενὶ γάρ φασι πολέμιοι ἤκειν, ὅστις μὴ πολέμου ἐρᾷ. Ἐγὼ δὲ τοῦ νόμου κελεύοντος ἐξεῖναι πολεμάρχῳ λαβεῖν, εἴ τις δοκεῖ ἄξια θανάτου ποιεῖν, λαμβάνω τουτονὶ Ἴσμηνίαν ὡς πολεμοποιῶντα. Καὶ ὑμεῖς δέ, οἱ λοχαγοὶ τε καὶ οἱ μετὰ τούτων τεταγμένοι, ἀνίστασθε καὶ λαβόντες ἀπαγάγετε τοῦτον, ἔνθα εἴρηται ». Οἱ μὲν δὴ εἰδότες τὸ πρᾶγμα παρῆσάν τε καὶ ἐπέιθοντο καὶ συνελάμβανον· τῶν δὲ μὴ εἰδόντων ἐναντίων δὲ ὄντων τοῖς περὶ Λεοντιάδην, οἱ μὲν ἔφυγον εὐθύς ἔξω τῆς πόλεως δείσαντες, μὴ ἀποθάνοιεν· οἱ δὲ καὶ οἴκαδε πρῶτον ἀπεχώρησαν· ἐπεὶ δὲ εἰργμένον τὸν Ἴσμηνίαν ἤσθοντο ἐν τῇ Καδμείᾳ, τότε δὴ ἀπεχώρησαν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ταῦτά γινώσκοντες Ἀνδροκλείδα τε καὶ Ἴσμηνία μάλιστα τριακόσιοι.

Ὡς δὲ ταῦτ' ἐπέπρακτο, πολέμαρχον μὲν ἀντὶ Ἴσμηνίου § 32
ἄλλον εἶλοντο, ὁ δὲ Λεοντιάδης εὐθύς εἰς Λακεδαίμονα ἐπορεύετο. Ἡῦρε δ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐφόρους καὶ τῆς πόλεως τὸ πλῆθος χαλεπῶς ἔχοντας τῷ Φοιβίδᾳ, ὅτι οὐ προσταχθέντα ὑπὸ τῆς πόλεως ταῦτα ἐπεπράχει· ὁ μὲντοι Ἀγησίλαος ἔλεγεν, ὅτι, εἰ μὲν βλαβερά τῇ Λακεδαίμονι πεπραχῶς εἴη, δίκαιον εἴη ζημιοῦσθαι· εἰ δὲ ἀγαθὰ, ἀρχαῖον εἶναι νόμιμον ἐξεῖναι τὰ τοιαῦτα αὐτοσχεδιάζειν· « αὐτὸ οὖν τοῦτ' », ἔφη, « προσήκει σκοπεῖν, πότερον ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἐστὶ τὰ πεπραγμένα ».

Ἀκούουσι ταῦτα τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔδοξε τὴν τε ἀκρό- § 35 - 36

πολιν, ὥσπερ κατείληπτο, φυλάττειν καὶ Ἰσμηνία κρίσιν ποιῆσαι. Ἐκ δὲ τούτου πέμπουσι δικαστὰς Λακεδαιμονίων μὲν τρεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν συμμαχίδων ἓνα ἄφ' ἐκάστης μικρᾶς καὶ μεγάλης πόλεως. Ἐπεὶ δὲ συνεκαθίζετο τὸ δικαστήριον, τότε δὴ κατηγορεῖτο τοῦ Ἰσμηνίου καὶ ὡς βαρβαρίζοι καὶ ὡς ξένος τῷ Πέρσῃ ἐπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος γεγεννημένος εἶη καὶ ὡς τῶν παρὰ βασιλέως χρημάτων μετεληφώς εἶη καὶ ὅτι τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι ταραχῆς πάσης ἐκεῖνός τε καὶ Ἄνδροκλείδας αἰτιώτατοι εἶεν. Ὁ δὲ ἀπελογεῖτο μὲν πρὸς πάντα ταῦτα, οὐ μέντοι ἔπειθέ γε τὸ μὴ οὐ μεγαλοπράγμων τε καὶ κακοπράγμων εἶναι. Καὶ ἐκεῖνος μὲν κατεψηφίσθη καὶ ἀποθνήσκει. Οἱ δὲ περὶ Λεοντιάδην εἶχόν τε τὴν πόλιν καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔτι πλείω ὑπηρετοῦν ἢ προσετάττετο αὐτοῖς.

4 § 1 Πολλὰ μὲν οὖν ἂν τις ἔχοι καὶ ἄλλα λέγειν καὶ Ἑλληνικὰ καὶ βαρβαρικά, ὡς θεοὶ οὔτε τῶν ἀσεβούντων οὔτε τῶν ἀνόσια ποιούντων ἀμελοῦσι· νῦν γε μὴν λέξω τὰ προκείμενα. Λακεδαιμόνιοί τε γὰρ οἱ ὁμόσαντες αὐτονόμους ἐάσειν τὰς πόλεις, τὴν ἐν Θήβαις ἀκρόπολιν κατασχόντες, ὑπ' αὐτῶν μόνων τῶν ἀδικηθέντων ἐκολάσθησαν, πρότερον ὑπ' οὐδενὸς τῶν πώποτε ἀνθρώπων κρατηθέντες, τοὺς τε τῶν πολιτῶν εἰσαγαγόντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτοὺς καὶ βουλευθέντας Λακεδαιμονίοις δουλεύειν τὴν πόλιν, ὥστε αὐτοὶ τυραννεῖν, τὴν τούτων ἀρχὴν ἐπτὰ μόνον τῶν φυγόντων ἤρκεσαν καταλῦσαι.

BIBLION EKTON

24. Ἡ ἐν Λεύκτροις μάχη (371 π. Χ.)

(4, 1 - 16)

Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὰς τε φρουρὰς ἐκ τῶν § 1 - 2
 πόλεων ἀπήγαγον καὶ Ἴφικράτη καὶ τὰς ναῦς μετεπέμποντο καί,
 ὅσα ὕστερον ἔλαβε μετὰ τοὺς ὄρκους τοὺς ἐν Λακεδαίμονι γε-
 νομένους, πάντα ἠνάγκασαν ἀποδοῦναι, Λακεδαιμόνιοι μὲν-
 τοι ἐκ μὲν τῶν ἄλλων πόλεων τοὺς τε ἀρμοστὰς καὶ τοὺς
 φρουροὺς ἀπήγαγον, Κλεόμβροτον δὲ ἔχοντα τὸ ἐν Φωκεῦσι
 στράτευμα καὶ ἐπερωτῶντα τὰ οἴκοι τέλη, τί χρῆ ποιεῖν, ἐκέ-
 λευσαν μὴ διαλύειν τὸ στράτευμα, ἀλλ' εὐθὺς ἄγειν ἐπὶ τοὺς
 Θηβαίους, εἰ μὴ αὐτονόμους ἀφίοιεν τὰς πόλεις.

Ὁ δὲ Κλεόμβροτος, ἐπεὶ ἤσθετο τοὺς Θηβαίους οὐχ ὅπως § 3
 τὰς πόλεις ἀφιέντας, ἀλλ' οὐδὲ τὸ στράτευμα διαλύοντας,
 οὕτως δὴ ἄγει τὴν στρατιάν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Καὶ ἦ μὲν οἱ
 Θηβαῖοι ἐμβαλεῖν αὐτὸν ἐκ τῶν Φωκέων προσεδόκων καὶ ἐπὶ
 στενῶ τινι ἐφύλαττον, οὐκ ἐμβάλλει· διὰ Θισβῶν δὲ ὄρεινῆν
 καὶ ἀπροσδόκητον πορευθεὶς ἀφικνεῖται εἰς Κρεῦσιν καὶ τὸ
 τεῖχος αἰρεῖ καὶ τριήρεις τῶν Θηβαίων δώδεκα λαμβάνει.
 Ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ ἀναβάς ἀπὸ τῆς θαλάττης ἐστρατοπε-
 δεύσατο ἐν Λεύκτροις τῆς Θεσπικῆς.

Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῶ ἀπαντικρῦ λό- § 4 - 5
 φῳ οὐ πολὺ διαλείποντες, οὐδένας ἔχοντες συμμάχους ἀλλ' ἦ
 τοὺς Βοιωτοὺς. Ἐνθα δὴ τῶ Κλεομβρότῳ οἱ μὲν φίλοι προσ-
 ιόντες ἔλεγον· ἄΩ Κλεόμβροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους
 ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν.
 Ἄναμνησθήσονται γάρ σου καὶ ὅτι εἰς Κυνὸς κεφαλὰς ἀφικό-
 μενος οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἐδήλωσας καὶ ἐπι...

στρατεύων ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς, Ἀγγησιλάου αἰεὶ ἐμβάλ-
λοντος διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος. Εἶπερ οὖν ἡ σαυτοῦ κήδει ἢ τῆς πα-
τρίδος ἐπιθυμεῖς, ἀκτέον ἐπὶ τοὺς ἀνδρας). Οἱ μὲν φίλοι τοιαῦτα
ἔλεγον· οἱ δ' ἐναντίοι « Νῦν δὴ », ἔφασαν, « δηλώσει ὁ ἀνὴρ, εἰ τῷ
ὄντι κήδεται τῶν Θηβαίων, ὥσπερ λέγεται ». Ὁ μὲν δὴ Κλεόμ-
βροτος ταῦτα ἀκούων παρωξύνετο πρὸς τὸ μάχην συνάπτειν.

§ 6 - 7 Τῶν δ' αὖ Θηβαίων οἱ προεστῶτες ἐλογίζοντο, ὡς, εἰ
μὴ μαχοῖντο, ἀποστήσονται μὲν αἱ περιοικίδες αὐτῶν πόλεις,
αὐτοὶ δὲ πολιορκήσονται· εἰ δὲ μὴ ἔξοι ὁ δῆμος ὁ Θηβαίων τὰ-
πιτήδεια, ὅτι κινδυνεύσει καὶ ἡ πόλις αὐτοῖς ἐναντία γενέσθαι.
Ἄτε δὲ καὶ πεφευγότες πρόσθεν πολλοὶ αὐτῶν, ἐλογίζοντο
κρεῖττον εἶναι μαχομένους ἀποθνήσκειν ἢ πάλιν φεῦγειν. Πρὸς
δὲ τούτοις παρεθάρρυνε μὲν τι αὐτοὺς καὶ ὁ χρησμὸς ὁ λεγό-
μενος, ὡς δέοι ἐνταῦθα Λακεδαιμονίοις ἠττηθῆναι. Ἀπηγγέλ-
λετο δὲ καὶ ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῖς, ὡς οἱ τε νεῶ πάντες αὐτό-
ματοι ἀνεψόντο, αἶ τε ἰέρειαι λέγοιεν, ὡς νίκην οἱ θεοὶ φαί-
νοιεν. Ἐκ δὲ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τὰ ὄπλα ἔφασαν ἀφανῆ εἶναι,
ὡς τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὴν μάχην ἐξωρηθημένου. Τινὲς μὲν δὴ
λέγουσιν, ὡς ταῦτα πάντα τεχνάσματα ἦν τῶν προεστηκότων.

§ 8 - 9 Εἰς δ' οὖν τὴν μάχην τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις πάντα
τάναντία ἐγίγνετο, τοῖς δὲ πάντα καὶ ὑπὸ τῆς τύχης κατωρ-
θοῦτο. Ἦν μὲν γὰρ μετ' ἄριστον τῷ Κλεομβρότῳ ἢ τελευ-
ταία βουλή περὶ τῆς μάχης· ἐν δὲ τῇ μεσημβρίᾳ ὑποπινόντων
καὶ τὸν οἶνον παροξύναι τι αὐτοὺς ἔλεγον. Ἐπεὶ δὲ ὠπλί-
ζοντο ἐκάτεροι καὶ πρόδηλον ἦν, ὅτι μάχη ἔσοιτο, πρῶτον
μὲν ἀπιέναι ὠρηθέντων ἐκ τοῦ Βοιωτίου στρατεύματος τῶν
τὴν ἀγορὰν παρεσκευασκότων καὶ σκευοφόρων τινῶν καὶ τῶν
οὐ βουλομένων μάχεσθαι, περιμόντες κύκλῳ οἱ τε μετὰ τοῦ
Ἰέρωνος μισθοφόροι καὶ οἱ τῶν Φωκέων πελτασταὶ καὶ τῶν
ἰππέων Ἡρακλεῶται καὶ Φλειάσιοι ἐπιθέμενοι τοῖς ἀπιούσιν
ἐπέστρεψάν τε αὐτοὺς καὶ κατεδίωξαν πρὸς τὸ στρατόπεδον τὸ

τῶν Βοιωτῶν· ὥστε πολὺ μὲν ἐποίησαν μεῖζόν τε καὶ ἀθροώτερον ἢ πρόσθεν τὸ τῶν Βοιωτῶν στράτευμα. Ἐπειτα δέ, ἅτε καὶ πεδίου ὄντος τοῦ μεταξύ, προὔτάξαντο μὲν τῆς ἑαυτῶν φάλαγγος οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἰππέας, ἀντετάξαντο δ' αὐτοῖς καὶ οἱ Θηβαῖοι τοὺς ἑαυτῶν.

Ἦν δὲ τὸ μὲν τῶν Θηβαίων ἰππικὸν μεμελετηκὸς διὰ τε § 10 - 11 τὸν πρὸς Ὀρχομενίους πόλεμον καὶ διὰ τὸν πρὸς Θεσπιέας, τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον πονηρότατον ἦν τὸ ἰππικόν· ἔτρεφον μὲν γὰρ τοὺς ἵππους οἱ πλουσιώτατοι· ἐπεὶ δὲ φρουρὰ φανθείη, τότε ἤκεν ὁ συντεταγμένος· λαβῶν δ' ἂν τὸν ἵππον καὶ ὄπλα, ὅποια δοθείη αὐτῷ, ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἂν ἐστρατεύετο· τῶν δ' αὖ στρατιωτῶν οἱ τοῖς σώμασιν ἀδυνατώτατοι καὶ ἥκιστα φιλότιμοι ἐπὶ τῶν ἵππων ἦσαν· τοιοῦτον μὲν οὖν τὸ ἰππικὸν ἐκατέρων ἦν.

Τῆς δὲ φάλαγγος τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ἔφασαν εἰς § 12 τρεῖς τὴν ἐνωμοτίαν ἄγειν· τοῦτο δὲ συμβαίνειν αὐτοῖς οὐ πλέον ἢ εἰς δώδεκα τὸ βάθος. Οἱ δὲ Θηβαῖοι οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων συνεστραμμένοι ἦσαν, λογιζόμενοι, ὡς, εἰ νικήσειαν τὸ περὶ τὸν βασιλέα, τὸ ἄλλο πᾶν εὐχείρωτον ἔσοιτο.

Ἐπεὶ δὲ ἤρξατο ἄγειν ὁ Κλεόμβροτος πρὸς τοὺς πολεμί- § 13 ους, πρῶτον μὲν, πρὶν καὶ αἰσθῆσθαι τὸ μετ' αὐτοῦ στράτευμα, ὅτι ἤγοῖτο, καὶ δὴ καὶ οἱ ἰππεῖς συνεβεβλήκεσαν καὶ ταχὺ ἤττηντο οἱ τῶν Λακεδαιμονίων· φεύγοντες δὲ ἐνεπεπτώκεσαν τοῖς ἑαυτῶν ὀπλίταις, ἔτι δὲ ἐνέβαλλον οἱ τῶν Θηβαίων λόχοι· ὁμῶς δὲ ὡς οἱ μὲν περὶ τὸν Κλεόμβροτον τὸ πρῶτον ἐκράτουν τῇ μάχῃ, σαφεῖ τούτῳ τεκμηρίῳ γνοίη τις ἂν· οὐ γὰρ ἂν ἐδύναντο αὐτὸν ἀνελέσθαι καὶ ζῶντα ἀπενεγκεῖν, εἰ μὴ οἱ πρὸ αὐτοῦ μαχόμενοι ἐπεκράτουν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ.

Ἐπεὶ μέντοι ἀπέθανε Δείνων τε πολέμαρχος καὶ Σφοδρίας § 14 τῶν περὶ δαμοσίαν καὶ Κλεώνυμος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ μὲν ἵπποι καὶ οἱ συμφορεῖς τοῦ πολεμάρχου καλούμενοι, οἳ τε ἄλ-

λοι ὑπὸ τοῦ ὄχλου ὠθούμενοι ἀνεχώρουν, οἱ δὲ τοῦ εὐωνύμου ὄντες τῶν Λακεδαιμονίων, ὡς ἐώρων τὸ δεξιὸν ὠθούμενον, ἐνέκλιναν· ὅμως δὲ πολλῶν τεθνεώτων καὶ ἤττημένοι, ἐπεὶ διέβησαν τὴν τάφρον, ἣ πρὸ τοῦ σταρτοπέδου ἔτυχεν οὕσα αὐτοῖς, ἔθεντο τὰ ὄπλα κατὰ χώραν, ἔνθεν ὠρμηνητο. Ἦν μέντοι οὐ πᾶν ἐν ἐπιπέδῳ, ἀλλὰ πρὸς ὀρθίῳ μᾶλλον τι τὸ στρατόπεδον. Ἐκ δὲ τούτου ἦσαν μὲν τινες τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφόρητον τὴν συμφορὰν ἠγούμενοι τό τε τρόπαιον ἔφασαν χρῆναι κωλύειν ἰστάναι τοὺς πολεμίους, τοὺς τε νεκροὺς μὴ ὑποσπόνδους, ἀλλὰ διὰ μάχης πειρᾶσθαι ἀναιρεῖσθαι.

§ 15 Οἱ δὲ πολέμαρχοι, ὁρῶντες μὲν τῶν συμπάντων Λακεδαιμονίων τεθνεῶτας ἐγγὺς χιλίους, ὁρῶντες δ' αὐτῶν Σπαρτιατῶν, ὄντων τῶν ἐκεῖ ὡς ἑπτακοσίων, τεθνηκότας περὶ τετρακοσίους, αἰσθανόμενοι δὲ τοὺς συμμάχους πάντας μὲν ἀθύμως ἔχοντας πρὸς τὸ μάχεσθαι, τινὰς δ' αὐτῶν οὐδὲ ἀχθόμενους τῷ γεγενημένῳ, συλλέξαντες τοὺς ἐπικαιροτάτους ἐβουλεύοντο, τί χρὴ ποιεῖν· ἐπεὶ δὲ πᾶσιν ἐδόκει ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, οὕτω δὴ ἔπεμψαν κήρυκα περὶ σπονδῶν. Οἱ μέντοι Θηβαῖοι μετὰ ταῦτα καὶ τρόπαιον ἐστήσαντο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν.

§ 16 Γενομένων δὲ τούτων, ὁ μὲν εἰς τὴν Λακεδαίμονα ἀγγελῶν τὸ πάθος ἀφικνεῖται γυμνοπαιδιῶν τε οὔσης τῆς τελευταίας καὶ τοῦ ἀνδρικοῦ χοροῦ ἔνδος ὄντος· οἱ δὲ ἔφοροι, ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ πάθος, ἐλυποῦντο μὲν, ὥσπερ, οἶμαι, ἀνάγκη τὸν μέντοι χορὸν οὐκ ἐξήγαγον, ἀλλὰ διαγωνίσασθαι εἶων. Καὶ τὰ μὲν ὀνόματα πρὸς τοὺς οἰκείους ἐκάστου τῶν τεθνεώτων ἀπέδωσαν· προεῖπον δὲ ταῖς γυναῖξι μὴ ποιεῖν κραυγὴν, ἀλλὰ σιγῇ τὸ πάθος φέρειν. Τῇ δ' ὑστεραία ἦν ὄραν, ὧν μὲν ἐτέθνασαν οἱ προσήκοντες, λιπαροὺς καὶ φαιδροὺς ἐν τῷ φανερῷ ἀναστρεφόμενους, ὧν δὲ ζῶντες ἠγγελέμενοι ἦσαν, ὀλίγους ἂν εἶδες, τούτους δὲ σκυθρωποὺς καὶ ταπεινοὺς περιιόντας.

BIBLION EBΔOMON

25. Συνασπισμὸς πελοποννησιακῶν πόλεων καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἐναντίον τῶν Θηβαίων. Ἡ τελευταία εἰσβολὴ τοῦ Ἐπαμεινώνδα εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ἡ ἐν Μαντινείᾳ μάχη (362 π. Χ.).

(5, 1 - 27)

Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλη πρὸς τε τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκά- § 1 - 3
δων καὶ κατὰ πόλεις, ἐκ τούτου ἀνελογίζοντο Μαντινεῖς τε καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων οἱ κηδόμενοι τῆς Πελοποννήσου, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡλεῖοι καὶ Ἀχαιοί, ὅτι οἱ Θηβαῖοι δῆλοι εἶεν βουλόμενοι ὡς ἀσθενεστάτην τὴν Πελοπόννησον εἶναι, ὡς ῥᾶστα αὐτὴν καταδουλώσαιντο· τί γὰρ δὴ πολεμεῖν ἡμᾶς βούλονται ἢ ἵνα ἡμεῖς μὲν ἀλλήλους κακῶς ποιῶμεν, ἐκείνων δ' ἀμφοτέρωθεν δεώμεθα ; ἢ τί, λεγόντων ἡμῶν, ὅτι οὐ δεόμεθα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι, παρασκευάζονται ὡς ἐξιόντες ; οὐ δῆλον, ὡς ἐπὶ τῷ κακόν τι ἐργάζεσθαι ἡμᾶς στρατεῦειν παρασκευάζονται ; ἔπεμπον δὲ καὶ Ἀθήναζε βοηθεῖν κελεύοντες ἐπορεύθησαν δὲ καὶ εἰς Λακεδαιμόνα πρέσβεις ἀπὸ τῶν ἐπαρίτων, παρακαλοῦντες Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, κοινῇ διακωλύειν, ἂν τινες ἴωσι καταδουλωσόμενοι τὴν Πελοπόννησον. Περὶ μέντοι ἡγεμονίας αὐτόθεν διεπράττοντο, ὅπως ἐν τῇ ἑαυτῶν ἕκαστοι ἡγήσονται.

Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα ἐπράττετο, Ἐπαμεινώνδας ἐξῆει Βοιω- § 4 - 5
τοὺς ἔχων πάντας καὶ Εὐβοέας καὶ Θετταλῶν πολλοὺς παρά τε Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἐναντίων αὐτῷ. Φωκεῖς μέντοι οὐκ ἠκολούθουν, λέγοντες, ὅτι συνθῆκαι σφίσιν αὐτοῖς εἶεν, εἴ τις

ἐπὶ Θήβας ἴοι, βοηθεῖν· ἐπ' ἄλλους δὲ στρατεύειν οὐκ εἶναι ἐν ταῖς συνθήκαις. Ὁ μέντοι Ἐπαμεινώνδας ἐλογίζετο καὶ ἐν Πελοποννήσῳ σφίσιν ὑπάρχειν Ἀργείους τε καὶ Μεσσηνίους καὶ Ἀρκάδων τοὺς τὰ σφέτερα φρονοῦντας. Ἦσαν δ' οὗτοι Τεγεᾶται καὶ Μεγαλοπολιῖται καὶ Ἀσεᾶται καὶ Παλλαντιεῖς καὶ εἴ τινες δὴ πόλεις διὰ τὸ μικραὶ τε εἶναι καὶ ἐν μέσαις ταύταις οἰκεῖν ἠναγκάζοντο· ἐξῆλθε μὲν δὴ ὁ Ἐπαμεινώνδας διὰ ταχέων.

§ 6 Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐν Νεμέᾳ, ἐνταῦθα διέτριβεν ἐλπίζων τοὺς Ἀθηναίους παριόντας λήψεσθαι καὶ λογιζόμενος μέγα ἂν τοῦτο γενέσθαι τοῖς μὲν σφετέροις συμμάχοις εἰς τὸ ἐπιρῶσαι αὐτούς, τοῖς δὲ ἐναντίοις εἰς τὸ εἰς ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν, ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, πᾶν ἀγαθὸν εἶναι Θηβαίοις ὅτι ἐλαττοῖντο Ἀθηναῖοι. Ἐν δὲ τῇ διατριβῇ αὐτοῦ ταύτῃ συνῆσαν πάντες οἱ ὁμοφρονοῦντες εἰς τὴν Μαντίνειαν.

§ 7 Ἐπεὶ μέντοι ὁ Ἐπαμεινώνδας ἤκουσε τοὺς Ἀθηναίους τὸ μὲν κατὰ γῆν πορεύεσθαι ἀπεγνωκένας, κατὰ θάλατταν δὲ παρασκευάζεσθαι ὡς διὰ Λακεδαιμόνος βοηθήσοντας τοῖς Ἀρκάσιν, οὕτω δὴ ἀφορμήσας ἐκ τῆς Νεμέας ἀφικνεῖται εἰς τὴν Τεγέαν.

§ 8 Εὐτυχῆ μὲν οὖν οὐκ ἂν ἔγωγε φήσαιμι τὴν στρατηγίαν αὐτῶ γενέσθαι· ὅσα μέντοι προνοίας ἔργα καὶ τόλμης ἐστίν, οὐδὲν μοι δοκεῖ ὁ ἀνὴρ ἔλλιπεῖν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἔγωγε ἐπαινῶ αὐτοῦ, ὅτι τὸ στρατόπεδον ἐν τῷ τείχει τῶν Τεγεατῶν ἐποιήσατο, ἐνθ' ἐν ἀσφαλεστέρω τε ἦν ἢ εἰ ἔξω ἐστρατοπεδεύετο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐν ἀδηλοτέρῳ, ὅ,τι πράττειτο. Καὶ παρασκευάζεσθαι δέ, εἰ του ἔδεῖτο, ἐν τῇ πόλει ὄντι εὐπορώτερον ἦν. Τῶν δ' ἐτέρων ἔξω στρατοπεδευομένων ἐξῆν ὄραν, εἴτε τι ὀρθῶς ἐπράττετο εἴτε τι ἡμάρτανον. Καὶ μὴν οἰόμενος κρείττων τῶν ἀντιπάλων εἶναι, ὁπότε ὀρῶν χωρίοις πλεονεκτοῦντας αὐτούς, οὐκ ἐξήγετο ἐπιτίθεσθαι.

Ἄρα δὲ οὔτε πόλιν αὐτῷ προσχωροῦσαν οὐδεμίαν τὸν § 9 - 10
 τε χρόνον προβαίνοντα, ἐνόμισε πρακτέον τι εἶναι εἰ δὲ μή,
 ἀντὶ τῆς πρόσθεν εὐκλείας πολλὴν ἀδοξίαν προσεδέχετο. Ἐπεὶ
 οὖν κατεμάνθανε περὶ μὲν τὴν Μαντίνειαν τοὺς ἀντιπάλους
 πεφυλαγμένους, μεταπεμπομένους δὲ Ἀγησίλαόν τε καὶ πάν-
 τας τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἤσθετο ἐξεστρατευμένον τὸν
 Ἀγησίλαον καὶ ὄντα ἤδη ἐν τῇ Πελλάνη, δειπνοποιησάμενος
 καὶ παραγγείλας ἠγεῖτο τῷ στρατεύματι εὐθύς ἐπὶ Σπάρτην.
 Καὶ εἰ μὴ Κρῆς θεῖα τιμὴ μοῖρα προσελθὼν ἐξήγγειλε τῷ Ἀ-
 γησιλάῳ προσιὸν τὸ στρατεύμα, ἔλαβεν ἂν τὴν πόλιν ὡσπερ
 νεοττιᾶν παντάπασιν ἔρημον τῶν ἀμυνομένων. Ἐπεὶ μέντοι
 προπυθόμενος ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος ἔφθη εἰς τὴν πόλιν ἀπελ-
 θὼν, διαταξάμενοι οἱ Σπαρτιᾶται ἐφύλαττον, καὶ μάλα ὀλίγοι
 ὄντες· οἳ τε γὰρ ἵππεῖς αὐτοῖς πάντες ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀπῆσαν
 καὶ τὸ ξενικὸν καὶ τῶν λόχων δώδεκα ὄντων οἱ τρεῖς.

Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμεινώνδας ἐν τῇ πόλει τῶν Σπαρ- § 11 - 13
 τιατῶν, ὅπου μὲν ἔμελλον ἐν τε ἰσοπέδῳ μαχεῖσθαι καὶ ἀπὸ
 τῶν οἰκιῶν βληθῆσεσθαι, οὐκ εἰσῆει ταύτῃ, οὐδ' ὅπου γε μη-
 δὲν πλέον μαχεῖσθαι τῶν ὀλίγων πολλοὶ ὄντες· ἐνθα δὲ πλεο-
 νεκτεῖν ἂν ἐνόμιζε, τοῦτο λαβὼν τὸ χωρίον κατέβαινε καὶ οὐκ
 ἀνέβαινε εἰς τὴν πόλιν. Τό γε μὴν ἐντεῦθεν γενόμενον ἐξεστι
 μὲν τὸ θεῖον αἰτιᾶσθαι, ἐξεστι δὲ λέγειν, ὡς τοῖς ἀπονενοημέ-
 νοις οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη. Ἐπεὶ γὰρ ἠγεῖτο Ἀρχίδαμος οὐδὲ
 ἑκατὸν ἔχων ἄνδρας καὶ διαβάς, ὅπερ ἐδόκει τι ἔχειν κώλυ-
 μα, ἐπορεύετο πρὸς ὄρθιον ἐπὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐνταῦθα δὲ οἱ
 πῦρ πνέοντες, οἱ νενικηκότες τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ τῷ
 παντὶ πλείονες, καὶ προσέτι ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες οὐκ
 ἐδέξαντο τοὺς περὶ τὸν Ἀρχίδαμον, ἀλλ' ἐγκλίνουσι· καὶ οἱ
 μὲν πρῶτοι τῶν Ἐπαμεινώνδου ἀποθνήσκουσιν. Ἐπεὶ μέντοι
 ἀγαλλόμενοι τῇ νίκῃ ἐδίωξαν οἱ ἐνδοθεν πορρωτέρω τοῦ και-
 ροῦ, οὗτοι αὖ ἀποθνήσκουσιν· περιεγέγραπτο γάρ, ὡς ἔοικεν,

ὑπὸ τοῦ θείου, μέχρι ὅσου νίκη ἐδέδοτο αὐτοῖς. Καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος τρόπαιόν τε ἴσαστο, ἔνθα ἐπεκράτησε, καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπεδίδου.

§ 14 Ὁ δ' Ἐπαμεινώνδας λογιζόμενος, ὅτι βοηθήσοιεν οἱ Ἀρκάδες εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἐκείνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχηκόσι, τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων· πάλιν δὲ πορευθεὶς, ὡς ἐδύνατο τάχιστα, εἰς τὴν Τεγέαν τοὺς μὲν ὀπλίτας ἀνέπαυσε, τοὺς δ' ἰππέας ἐπεμφεν εἰς τὴν Μαντινείαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερῆσαι καὶ διδάσκων ὡς πάντα μὲν εἰκὸς ἔξω εἶναι τὰ τῶν Μαντινέων βοσκήματα, πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλως τε καὶ σίτου συγκομιδῆς οὐσης. Καὶ οἱ μὲν ὄχοντο.

§ 15 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἰππεῖς ὀρμηθέντες ἐξ Ἐλευσίνος ἐδειπνοποίησαντο μὲν ἐν Ἰσθμῷ, διελθόντες δὲ τὰς Κλεωνὰς ἐτύγχανον προσιόντες εἰς τὴν Μαντινείαν καὶ καταστρατοπεδευσάμενοι ἐντὸς τείχους ἐν ταῖς οἰκίαις. Ἐπεὶ δὲ δῆλοι ἦσαν προσελαύνοντες οἱ πολέμιοι, ἐδέοντο οἱ Μαντινεῖς τῶν Ἀθηναίων ἰππέων βοηθῆσαι, εἴ τι δύναιντο· ἔξω γὰρ εἶναι καὶ τὰ βοσκήματα πάντα καὶ τοὺς ἐργάτας, πολλοὺς δὲ καὶ παῖδας καὶ γεραιτέρους τῶν ἐλευθέρων. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐκβοηθοῦσιν, ἔτι ὄντες ἀνάριστοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἵπποι.

§ 16 - 17 Ἐνταῦθα δὴ τούτων αὖ τὴν ἀρετὴν τίς οὐκ ἂν ἀγασθεῖται; οἱ καὶ πολὺ πλείονας ὀρῶντες τοὺς πολεμίους καὶ ἐν Κορίνθῳ δυστυχήματος γεγενημένου τοῖς ἰππεῦσιν, οὐδὲν τούτων ὑπελόγισαντο, οὐδ' ὅτι καὶ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ἰππεῦσιν εἶναι δοκοῦσιν ἔμελλον μάχεσθαι, ἀλλ' αἰσχυρόμενοι εἰ παρόντες μηδὲν ὠφελήσειαν τοὺς συμμάχους, ὡς εἶδον τάχιστα τοὺς πολεμίους, συνέρραξαν, ἐρῶντες ἀνασώσασθαι τὴν πατρίαν δόξαν. Καὶ μαχόμενοι αἴτιοι μὲν ἐγένοντο τὰ ἔξω πάντα σωθῆναι τοῖς Μαντινεῦσιν, αὐτῶν δὲ

ἀπέθανον ἄνδρες ἀγαθοί, καὶ ἀπέκτειναν δὲ δῆλον ὅτι τοιούτους οὐδὲν γὰρ οὕτω βραχὺ ὄπλον ἐκάτεροι εἶχον, ὥ οὐκ ἐξικνοῦντο ἀλλήλων. Καὶ τοὺς μὲν φίλους νεκροὺς οὐκ ἀφεῖντο, τῶν δὲ πολεμίων ἐνίους ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν.

Ὁ δ' αὖ Ἐπαμεινώνδας ἐνθυμούμενος ὅτι ὀλίγων μὲν § 18 ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοιτο ἀπιέναι διὰ τὸ ἐξήκειν τῇ στρατείᾳ τὸν χρόνον, εἰ δε καταλείψοι ἐρήμους, οἷς ἦλθε σύμμαχος, ἐκεῖνοι πολιορκήσοιντο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, αὐτὸς δὲ λευμασμένος τῇ ἑαυτοῦ δόξῃ παντάπασιν ἔσοιτο, ἡττημένος μὲν ἐν Λακεδαίμονι σὺν πολλῶ ὀπλιτικῶ ὑπ' ὀλίγων, ἡττημένος δὲ ἐν Μαντινείᾳ ἵππομαχίᾳ, αἷτιος δὲ γεγενημένος διὰ τὴν εἰς Πελοπόννησον στρατείαν τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμονίους καὶ Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιοὺς καὶ Ἡλείους καὶ Ἀθηναίους, ἡγήσατο οὐ δυνατὸν εἶναι ἀμαχεῖ παρελθεῖν, λογιζόμενος ὅτι, εἰ μὲν νικῶν, πάντα ταῦτα ἀναλύσοιτο· εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευτὴν ἐνόμισεν ἔσσεσθαι πειρωμένῳ τῇ πατρίδι ἀρχὴν Πελοποννήσου καταλιπεῖν.

Τὸ μὲν οὖν αὐτὸν τοιαῦτα διανοεῖσθαι οὐ πάνυ μοι δο- § 19 - 20 κεῖ θαυμαστὸν εἶναι· φιλοτίμων γὰρ ἀνδρῶν τὰ τοιαῦτα διανοήματα· τὸ μέντοι τὸ στράτευμα παρεσκευασμέναι ὡς πόνον τε μηδένα ἀποκάνειν μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας, κινδύνου τε μηδενὸς ἀφίστασθαι, σπάνιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτά μοι δοκεῖ θαυμαστότερα εἶναι· καὶ γάρ, ὅτε τὸ τελευταῖον παρήγγειλεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι ὡς μάχης ἔσομένης, προθύμως μὲν ἔλευκοῦντο οἱ ἵππεῖς τὰ κράνη κελεύοντος ἐκείνου, ἐπεγράφοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀρκάδων ὀπλίται ῥόπαλα ὡς Θηβαῖοι ὄντες, πάντες δὲ ἡκονῶντο καὶ λόγχας καὶ μαχαίρας καὶ ἐλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας.

Ἐπεὶ μέντοι οὕτω παρεσκευασμένους ἐξήγαγεν, ἄξιον αὖ § 21 - 22 κατανοῆσαι, ἃ ἐποίησε. Πρῶτον μὲν γάρ, ὥσπερ εἰκὸς, συντάττετο· τοῦτο δὲ πράττων σαφηνίζειν ἐδόκει, ὅτι εἰς μάχην

παρεσκευάζετο ἐπεὶ γε μὴν ἐτέτακτο αὐτῷ τὸ στράτευμα ὡς ἐβούλετο, τὴν μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἔγχε, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἐσπέραν ὄρη κατ' ἀντιπέρας τῆς Τεγέας ἡγεῖτο· ὥστε δόξαν παρεῖχε τοῖς πολεμίους μὴ ποιήσασθαι μάχην ἐκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ· καὶ γὰρ δὴ ὡς πρὸς τῷ ὄρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ ἡ φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὄπλα, ὥστε εἰκάσθη στρατοπεδευομένῳ. Τοῦτο δὲ ποιήσας ἔλυσε μὲν τῶν πλείστων πολεμίων τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς πρὸς μάχην παρασκευήν, ἔλυσε δὲ τὴν ἐν ταῖς συντάξεσιν. Ἐπεὶ γε μὴν παραγαγὼν τοὺς ἐπὶ κέρως πορευομένους λόχους εἰς μέτωπον ἰσχυρὸν ἐποίησατο τὸ περὶ ἑαυτὸν ἔμβολον, τότε δὴ ἀναλαβεῖν παραγγείλας τὰ ὄπλα ἡγεῖτο· οἱ δ' ἠκολούθουν. Οἱ δὲ πολέμιοι, ὡς εἶδον παρὰ δόξαν ἐπιόντας, οὐδεις αὐτῶν ἡσυχίαν ἔχειν ἐδύνατο, ἀλλ' οἱ μὲν ἔθειον εἰς τὰς τάξεις, οἱ δὲ παρετάττοντο, οἱ δὲ ἵππους ἐχαλίνουν, οἱ δὲ θώρακας ἐνεδύοντο, πάντες δὲ πεισομένοις τι μᾶλλον ἢ ποιήσουσι ἐώφεσαν.

§ 23 - 24

Ὁ δὲ τὸ στράτευμα ἀντίπρωρον ὥσπερ τριήρη προσῆγε, νομίζων, ὅπη ἐμβαλὼν διακόψειε, διαφθερεῖν ὅλον τὸ τῶν ἐναντίων στράτευμα· καὶ γὰρ δὴ τῷ μὲν ἰσχυροτάτῳ παρεσκευάζετο ἀγωνίζεσθαι, τὸ δὲ ἀσθενέστατον πόρρω ἀπέστησεν, εἰδῶς, ὅτι ἠττηθὲν ἀθυμίαν ἂν παράσχοι τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ, ρώμην δὲ τοῖς πολεμίους. Καὶ μὴν τοὺς ἱππέας οἱ μὲν πολέμιοι ἀντιπαρετάξαντο, ὥσπερ ὀπλιτῶν φάλαγγα βάθος ἐφεξῆς καὶ ἔρημον πεζῶν ἀμίππων. Ὁ δὲ Ἐπαμεινώνδας αὖ καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἔμβολον ἰσχυρὸν ἐποίησατο καὶ ἀμίππους πεζοὺς συνέταξεν αὐτοῖς, νομίζων τὸ ἱππικὸν ἐπεὶ διακόψειεν, ὅλον τὸ ἀντίπαλον νενικηκῶς ἔσσεσθαι· μάλα γὰρ χαλεπὸν εὐρεῖν τοὺς ἐθελήσαντας μένειν, ἐπειδάν τινες φεύγοντας τῶν ἑαυτῶν ὀρῶσι· καὶ ὅπως μὴ ἐπιβοηθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου κέρατος ἐπὶ τὸ ἐχόμενον, κατέστησεν ἐπὶ γηλόφων τινῶν ἐναντίους αὐτοῖς καὶ ἱππέας καὶ ὀπλίτας, φόβον

βουλόμενος καὶ τούτοις παρέχειν, ὡς, εἰ βοηθήσοιεν, ὄπισθεν οὗτοι ἐπικείσοιντο αὐτοῖς. Τὴν μὲν δὴ συμβολὴν οὕτως ἐποίησατο, καὶ οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος· κρατήσας γὰρ ἤ προσέβαλεν, ὅλον ἐποίησε φεύγειν τὸ τῶν ἐναντίων.

Ἐπεὶ γε μὴν ἐκεῖνος ἔπεσεν, οἱ λοιποὶ οὐδὲ τῇ νίκῃ § 25 ὀρθῶς ἔτι ἐδυνασθήσαν χρήσασθαι, ἀλλὰ φυγούσης μὲν αὐτοῖς τῆς ἐναντίας φάλαγγος οὐδένα ἀπέκτειναν οἱ ὀπλίται οὐδὲ προῆλθον ἐκ τοῦ χωρίου, ἔνθα ἡ συμβολὴ ἐγένετο· φυγόντων δ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἱππέων, ἀπέκτειναν μὲν οὐδ' οἱ ἱππεῖς διώκοντες οὔτε ἱππέας, οὔτ' ὀπλίτας, ὥσπερ δὲ ἠττώμενοι πεφοβημένων διὰ τῶν φευγόντων πολεμίων διέπεσον. Καὶ μὴν οἱ ἄμιπποι καὶ οἱ πελτασταὶ συννεκικότες τοῖς ἱππεῦσιν ἀφίκοντο μὲν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ὡς κρατοῦντες, ἐκεῖ δ' ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπέθανον.

Τούτων δὲπραχθέντων τὸναντίον ἐγεγένητο, οὗ ἐνό- § 26-27 μισαν πάντες ἄνθρωποι ἔσεσθαι· συνεληλυθυίας γὰρ σχεδὸν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀντιτεταγμένων, οὐδεὶς ἦν, ὅστις οὐκ ᾔετο, εἰ μάχῃ ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσεσθαι. Ὁ δὲ θεὸς οὕτως ἐποίησεν, ὥστε ἀμφοτέροι μὲν τρόπαιον ὡς νενικηκότες ἐστήσαντο, τοὺς δὲ ἰσταμένους οὐδέτεροι ἐκώλυον, νεκροὺς δὲ ἀμφοτέροι μὲν ὡς νενικηκότες ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, ἀμφοτέροι δὲ ὡς ἠττημένοι ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον, νενικηκέναι δὲ φάσκοντες ἐκάτεροι οὔτε χώρα οὔτε πόλει οὔτ' ἀρχῇ οὐδέτεροι οὐδὲν πλέον ἔχοντες ἐφάνησαν ἢ πρὶν τὴν μάχην γενέσθαι· ἀκρισία δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένετο ἢ πρόσθεν ἐν τῇ Ἑλλάδι. Ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γραφέσθω· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλω μελήσει.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Β
ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

(6, 1 - 28, 32 - 38)

§ 1 - 3. τῶ ἐπιόντι ἔτει· ἦτοι τὴν ἀνοίξιν τοῦ 406 π.Χ. — **πα-
ρεληλυθότος ἤδη τοῦ χρόνου**· ἐνν. τῆς ναυαρχίας. Ὁ Λ. εἶχεν ἀναλάβει τὴν διοίκησιν τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου τὸ φθινόπωρον τοῦ 408. — **ναυμαχία νενικηκώς**· τὸ προηγούμενον ἔτος εἶχε νικήσει τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ Νότιον, πλησίον τῆς Ἐφέσου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀρχηγὸς τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου ἦτο ὁ Ἀλκιβιάδης· ἐπειδὴ ὅμως παρουσιάσθη ἀνάγκη νὰ πλεύσῃ εἰς Φώκαιαν, ἀφήκε προσωρινὸν ἀντικαταστάτην του τὸν κυβερνήτην τῆς ναυαρχίδος Ἀντίοχον. Πρὸς αὐτὸν ἔδωκεν αὐστηρὰς διαταγὰς νὰ μὴ συγκρουσθῇ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπουσίας του πρὸς τὸν σπαρτιατικὸν στόλον, ὁ ὁποῖος ἦτο ἠγκυροβολημένος εἰς τὴν Ἐφeson ὑπὸ ναύαρχον τὸν Λύσανδρον. Ἀλλ' ὁ Ἀντίοχος παρήκουσε τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ παρασυρθεὶς εἰς ἀπερίσκεπτον ναυμαχίαν ἠττήθη (ἴδ. εἰσαγωγὴν σ. 6) . — **οὔ**· ἐπίρρ. = ὅπου. — **οὔ φημι** ἀρνοῦμαι. — **πολυπρα-
γμονέω - ᾧ** ἀναμειγνύομαι εἰς ξένας ὑποθέσεις. — **προσπληρώω - ᾧ** ἐξοπλίζω προσέτι. — **ἀπαντάω - ᾧ τινι** ἐπέρχομαι κατὰ τινος.

§ 4. **καταστασιάζομαι ὑπό τινος** εὐρίσκω ἀντίδρασιν διὰ πολιτικούς λόγους ἐκ μέρους τινός. — **διαθροέω - ᾧ** διαδίδω. — **παραπίπτω** περιπίπτω εἰς σφάλμα. — **διαλλάττω τοὺς ν.** ἀλλάσσω τοὺς ν. — **γιγνομένων**· ἐνν. ναυάρχων. — **ἄρτι** πρὸ ὀλίγου. — **συνήμι τὰ ναυτικά** κατανοῶ τὴν ναυτικὴν τέχνην. — **ἀγνώω** ἀγνωστος. — **τοῖς ἐκεῖ**· δηλ. εἰς τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα στέλλονται. — **παθεῖν τι**· τουτέστιν ἀτύχημα, ἦτταν.

§ 5. **τὸ κατ' ἐμέ** ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ· διότι εἰς τὴν παραμονὴν τοῦ Λυσ. ὡς ναύαρχου τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου δὲν ἦτο ἐμπόδιον ὁ Καλλικρατίδας, ἀλλ' ὁ νόμος, ὁ ὁποῖος ἀπηγόρευε νὰ γίνῃ τὸ

ἴδιον πρόσωπον δύο φορές ναύαρχος (Βιβλ. Β', 1, § 7). — πρὸς ἃ ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια. — φιλοτιμέομαι - οὔμαι ἐπιδεικνύω ζῆλον. — αἰτιάζομαι κατηγοροῦμαι.

§ 6 - 7. ἐφ' ἃ ἤκει = ταῦτα, ἐφ' ἃ ἤκει. — παρὰ Κύρον· τὸν γνωστὸν ἐκ τῆς Κύρου 'Αναβάσεως· οὗτος, ὅπως οἱ ἄλλοι σατράπαι καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἦτο φίλος τῶν Λακεδ. κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον καὶ ἐνίσχυνε αὐτοὺς οικονομικῶς. — ἐπέχω περιμένω. — ἄχθομαι δυσαρεστοῦμαι, δυσφορῶ. — θύρα κατοικία. — φοιτήσεις συχναί ἐπισκέψεις. — κατὰ γε τὸ αὐτοῦ δυνατὸν κατὰ τὴν ἰδικήν του τοῦλάχιστον δύναμιν.

§ 8 - 11. πεπονθέναι· τοῦ πάσχω. — ἐξηγοῦμαι τινι χρησιμεύω ὡς παράδειγμα εἰς τινα. — οἴχομαι ἀναχωρῶ. — ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν ἀγαθῶν εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια τυχὸν θὰ συμβοῦν εἰς ἡμᾶς. — ἐκεῖνα· τὰ ζητηθέντα ἐκ Σπάρτης χρήματα. — ἀξία ἐπαξία.

§ 12 - 15. οἱ αἰτιαζόμενοι· νοοῦνται οἱ φίλοι τοῦ Λυσ. — ἐναντιόομαι - οὔμαι ἀντιδρῶ. — πόρος χρημάτων τρόπος ἐξευρέσεως χρημάτων. — ἐπαγγέλλομαι ὑπόσχομαι. — ἐπαγγελόμενοι· δηλ. δοῦναι χρήματα. — ἴδια ἐξ ἰδίων. — ἐφοδιάζομαι τινὶ τι φροντίζω νὰ δοθῇ εἰς τινὰ τι. — οἱ ἔμφρουροι ἢ φρουρά. — οἱ τὰ πράγματα ἔχοντες οἱ διαχειριζόμενοι τὴν ἐξουσίαν. — κατὰ κράτος διὰ τῆς βίας. — ἀποδίδομαι τι πωλῶ τι. — εἰς τὸ ἐκείνου δυνατὸν κατὰ τὴν δύναμίν του. — Ἄθ. φρουρούς· οἱ ὅποιοι ἦσαν δοῦλοι. — ἀνάγομαι ἐξέρχομαι εἰς τὸ πέλαγος. — ὑποτένομαι προσπαθῶ νὰ ἀποκόψω.

§ 16 - 18. ἐκλελέχθαι· τοῦ ἐκλέγω. — ὡς ἔφθη (τοῦ ρ. φθάνω) κατακωλυθεῖς ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ ἐπρόλαβαν καὶ τοῦ ἀπέκοψαν τὸν δρόμον. — ἀποφεύγω εἰς τὴν γῆν σφίζομαι καταφεύγων εἰς τὴν ξηράν. — ὑπὸ τῷ τείχει· διότι εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσέλθῃ, ἐπειδὴ ἦτο ὠχυρωμένος. — ὀρμίζομαι ἀγκυροβολῶ. — ἐκπλους ἐξοδος, τὸ στόμιον τοῦ λιμένος. — πανδημεὶ με ὄλον τὸν στρατόν.

§ 19 - 20. σίτος τρόφιμα. — εὐπορῶ τινος ἐξευρίσκω ἀρκετὴν ποσότητα ἐκ τινος. — ἐπιβάται οἱ ἐπὶ τῶν πλοίων στρατιῶται (οἱ ὅποιοι ἔμενον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος). — εἰς κοίλην ναῦν εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ πλοίου. — παραρρύματα· ἀλλαχοῦ παραβλήματα (Βιβλ. Β', 1, 22 - 24) ἦσαν εἶδος παραπετασμάτων, συνήθως ἐκ δέρματος, μὲ τὰ ὅποια ἐσκέπαζον τὰ πλευρὰ τῶν πλοίων, διὰ νὰ μὴ βλέπουν οἱ ἀντίπαλοι τὰς κινήσεις τῶν πληρωμάτων. — παραβάλλω τοποθετῶ, κρεμῶ. — οὕτω ἀνεΐχον εἰς τοιαύτην ἀπραξίαν ἦσαν. — ἐξεβίβαζεν· δηλ. τοὺς στρατιώτας. — ἐφορμέω - ὦ ἐνεργῶ ἀποκλεισμένον. — ὀλιγώρως ἔχω δὲν προσέχω, εἶμαι ξένοιαστος.

§ 21 - 23. ἀνύτω κατορθώνω. — τεταραγμένοι ἀτάκτως. — ἀναδέομαι - οὔμαι προσδένω καὶ σύρω, ρυμουλκῶ. — διέφυγε· ὑπὸ τὸν Ἐρασινίδην. — εὐριπος πορθμός. — τῶν Μυτ. ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Μυτιλ. ἔκειτο ἐπὶ μακρᾶς νήσου, τὴν ὅποιαν ἐχώριζεν ἀπὸ τὴν Λέσβου στενὸς πορθμός.

§ 24 - 25. τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ὄντας· εἰς τὰς Ἀθήνας ἐστρατεύοντο ἀπὸ τοῦ 17 - 60 ἔτους· καὶ οἱ μὲν νεώτατοι τῶν στρατευομένων (18 - 20), ὅπως καὶ οἱ πρεσβύτετοι (50 - 60), ἔμενον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας πρὸς φρούρησιν τῶν τειχῶν καὶ τῶν ὀχυρῶν καὶ διὰ τὴν τήρησιν τῆς ἐνόμου τάξεως οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ 20 - 50 ἔτους, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν καὶ τὴν κυρίως στρατεύσιμον δύναμιν, ἐστέλλοντο εἰς τὸ πολεμικὸν μέτωπον. — ἀπαίρω ἀποπλέω. — καὶ τῶν ἱππέων πολλοί· αὐτὸ ἐγίνετο εἰς ἐκτάκτους μόνον περιστάσεις. — ἔξω οὔσαι· δηλ. μακρὰν τῶν Ἀθηναίων. Μεταξὺ αὐτῶν συγκατελέγοντο καὶ τὰ ἱερὰ πλοῖα, Σαλαμινία, Πάραλος, Δηλιάς.

§ 26 - 28. αὐτοῦ· δηλ. εἰς τὸν λιμένα τῆς Μυτιλήνης. — Ἐτεόνικον· Λακεδαιμόνιον ναύαρχον. Εἰς αὐτὸν ἀναθέτει ὁ Καλ. τὸ ἔργον νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Κόνωνα νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Μυτιλήνης καὶ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν στόλον, ὁ ὅποιος ἤρχετο εἰς βοήθειάν του. — Ἀργινοῦσαι· συστάς νήσων μεταξὺ Λέσβου καὶ Μικρᾶς Ἀσίας. — Μαλέα ἄκρα· τὸ μεσημβρινὸν ἀκρωτήριο τῆς Λέσβου. — ἔξαπιναίως αἰφνιδιαστικῶς. — ἀναγωγὴ πλοῦς. — ἀνέσχεν· τὸ ὕδωρ = ἐσταμάτησεν ἡ βροχή. — ἀντανάγομαι ἐξέρχομαι εἰς τὸ πέλαγος κατὰ τινος.

§ 32. **ἔστι καλῶς ἔχον** καλῶς ἔχει. — **οὐ δέος**: ἔνν. ἔστι = δὲν ὑπάρχει φόβος. — **κακῶς οἰκοῦμαι** δυστυχῶ.

§ 33 - 34. **ἐμβάλλω** συγκρούομαι πρὸς τινα (ἐδῶ πρὸς ἐχθρῶν πλοῖον). — **ἐντεῦθεν**: χρονικόν = τότε. — **εἰς Φώκαιαν**: πόλιν τῆς Ἰωνίας. — **προσφέρομαι πρὸς τὴν γῆν** παλαίων πρὸς τὸ κύμα προσεγγίζω εἰς τὴν ξηράν.

§ 35. **ἐπὶ τὰς καταδεδυκυίας ναῦς** πρὸς διάσωσιν τῶν βυθισθέντων πλοίων. — **αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω. — **ὑπηρετικός κέλῃς** μὴ κρὸν πλοιάριον τῆς ὑπηρεσίας, βοηθητικὸν τοῦ στόλου, ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον.

§ 36 - 37. **ἔστεφανωμένους**: διότι οἱ κομισταὶ εὐχαρίστων ἀγγελῶν ἦσαν ἔστεφανωμένοι. — **θύω τὰ εὐαγγέλια** προσφέρω θυσίαν διὰ τὸ εὐφρόσυνον ἀγγελμα. — **τοῖς ἐμπόροις**: τὰ στρατεύματα τῶν ἀρχαίων ἠκολούθουν πάντοτε ἔμποροι, διὰ νὰ πωλοῦν εἰς τοὺς στρατιώτας χρήσιμα εἶδη καὶ διὰ νὰ ἀγοράζουσιν τὰ λάφυρα. — **πλοῖον** ἐμπορικὸν πλοῖον· ἐλέγετο καὶ **ὀλκὰς** καὶ **στρογγύλον πλοῖον**. — **τὸ πνεῦμα οὐριον**: ἔπνεε δηλ. βόρειος ἄνεμος. — **τὴν ταχίστην**: ἔνν. ὁδὸν = τὰ χίστα. — **ἐμπρήσα;** τοῦ ἐμπίμπρημι πυρπολῶ.

§ 38. **ἐπανάγομαι** πλέω ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ.

(7, 1 - 15, 34)

§ 1 - 3. **ἐν οἴκῳ**: δηλ. οἱ ἐν Ἀθήναις Ἀθηναῖοι. — **ὁ τοῦ δήμου προεστηκώς** δὲν πρόκειται περὶ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κατεῖχεν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀξίωμά τι, ἀλλὰ περὶ πολιτικοῦ ἀσκοῦντος ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ πλήθους λόγῳ τῆς ἀνεγνωρισμένης ἀξίας του. Ὁ τοιοῦτος λέγεται συνήθως **προστάτης τοῦ δήμου**. — **διωβελία**: ἡ καταβολὴ εἰς ἕκαστον ἄπορον Ἀθηναῖον πολίτην ἐκ μέρους τῆς πολιτείας δύο ὀβολῶν πρὸς πληρωμὴν τοῦ εἰσιτηρίου τοῦ θεάτρου κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν θεατρικῶν παραστάσεων. Τὰ χρήματα αὐτὰ ἐκαλοῦντο γενικώτερον **θεωρικά**. — **ἐπιβολή**: πρόστιμον ἐπιβαλλόμενον εἰς τοὺς μὴ διαχειρισθέντας καλῶς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἢ ὁποῖα ἀνετέθη εἰς αὐτούς. — **ὄντα τοῦ δήμου**: ἴσως προήρχοντο ἐκ πολεμικῆς λείας διότι τὰ ἐκ

(εἷς ἐξ ἐκάστης φυλῆς)· εἰς τούτους συγκαταριθμεῖται καὶ ὁ γραμματεὺς ὡς ἐνδέκατος. Οἱ ἔνδεκα εἶχον ὡς ἔργον νὰ ἐκτελοῦν τὰς σωματικὰς ποινάς, αἱ ὁποῖαι ἐπεβάλλοντο ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. — **δημοσιεύω τὰ χρήματα** δημεύω τὴν περιουσίαν. — **τῆς θεοῦ**· δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς· τὸ δέκατον δηλ. τῆς ἀξίας τῆς περιουσίας θὰ διετίθετο διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς.

§ 11 - 13. **παρέρχομαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν** παρουσιάζομαι ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας. — **τεῦχος ἀλφίτων** δοχεῖον δι' ἄλευρα, ἀλευροθήκη. — **ἐπιστέλλω** παραγγέλλω. — **ἄριστος** ἀνδρείοτατος. — **προσκαλοῦμαι τινα**· εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν = κατηγορῶ τινα ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. — **γράφω** προτείνω ἐγγράφως. — **Εὐρυπτόλεμος**· συγγενὴς τοῦ Περικλέους, ἐνὸς ἐκ τῶν δικαζομένων στρατηγῶν. — **κλήσις** κατηγορία (πρβλ. **προσεκαλέσαντο**). — **ἐπιθορυβέω**· ἐπιδοκιμάζω θορυβωδῶς. — **ἠναγκάσθησαν**· ὁ Εὐρυπτόλεμος καὶ οἱ συνηγορήσαντες ὑπὲρ τῆς προτάσεώς του.

§ 14 - 15. **τῶν πρυτάνεων**· τί ἦσαν οἱ πρυτάνεις, ἴδε ἱστορίαν. — **προτίθημι τὴν διαψήφισιν**· ἐλέγετο ἐπὶ τῶν πρυτάνεων καὶ ἐσήμαινε : προκαλῶ τὴν ψηφοφορίαν. — **παρὰ τὸν νόμον**· ὁ ὁποῖος ὠρίζεν, ὅτι ἕκαστος ἔπρεπε νὰ δικασθῇ ἰδιαίτερος. — **τὰ αὐτά**· δηλ. **τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι**, ὅπως ἐπρότεινε ὁ Λυκίσκος, καὶ διὰ τὸν Εὐρυπτ. — **καλεῖν** = **κατηγορεῖν**. — **Σωκράτης**· ὁ γνωστὸς φιλόσοφος (469 - 399 π.Χ.). Ὁ Σωκρ. παντοῦ καὶ πάντοτε ἀντιμετώπισε μὲ ἀκαμψίαν καὶ ἀφοβίαν τὸν κίνδυνον ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον.

§ 34. **προβολή** καταγγελία ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. Ἡ προβολὴ ἐγένετο ἐναντίον ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐπρόδιδον τὴν πόλιν ἢ παρέσυρον τὸν δῆμον εἰς ἐπιπολαίας καὶ ἀσυμφόρους ἀποφάσεις. — **ὑστερον**· τὸ 405 π.Χ. — **Κλεοφῶν**· δημαγωγὸς, φονευθεὶς ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχικῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου. — **κατέρχομαι** ἐπανέρχομαι ἐκ τῆς ἐξορίας. — **ὅτε καὶ οἱ ἐκ Π. εἰς τὸ ἄστυ**· ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν δημοκρατικοί, οἱ ὁποῖοι ἐνίκησαν τοὺς τριάκοντα καὶ ἀποκατέστησαν τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα.

BIBΛION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

(1, 1 - 7, 10 - 30)

§ 1. οἱ ἐν Χίῳ κλπ. ἴδ. βιβλ. Α', 6, 36 — 37. — τῆς ὥρας τῶν καρπῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους. — μισθοῦ ἀντὶ ἡμερομισθίου. — κατὰ χώραν εἰς τοὺς ἀγρούς. — συνίσταμαί τινι ἔρχομαι εἰς συνενόησιν μετὰ τινος. — συντίθεμαί τινι συμφωνῶ μέ τινα.

§ 2 - 4. ἠπόρει, τί χρῶτο τῷ πράγματι εὐρίσκετο εἰς ἀμηχανίαν, πῶς ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν κατάστασιν. — ἐπιχειρῆσαι· ἐνν. αὐτοῖς = νὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῶν. — σφαλερὸν ἐπικίνδυνον. — διαβολῆ ἀφορμὴ πρὸς κακολογίαν. — σχοῖεν = παράσχοιεν. — δύνουσι πρὸς τι ὁ λαμβάνων ἐχθρικὴν στάσιν ἀπέναντί τινος. — ἐντυγχάνω τινι συναντῶ τινα. — ὀφθαλμιάω - ὦ πάσχω ἐξ ὀφθαλμίας, ἀπὸ πονόμαστων. — ἐξ ἰατρείου· εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ὑπῆρχον ἰατροὶ ὄλων τῶν νόσων. — κατὰ τὴν παραγγ. εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς ἀνακοινώσεως. — αἰεὶ ἐκάστοτε.

§ 5. νεωτερίζω προκαλῶ ταραχάς. — σημαίνω δίδω διαταγὴν. — ἐν μέρει κατὰ σειρὰν. — ὡς οὐδὲν εἰδὼς προσποιούμενος ὅτι. . .

§ 6 - 7 τὰ ἐνεστηκότα πράγματα ἢ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων. — εὖ φέρομαι παρά τινι προσελκύω τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησίν τινος. — κατὰ τὴν προτέραν ναυαρχίαν· κατὰ τὸ 408 - 406, ὅτε παρουσιάζεται διὰ πρώτην φοράν ὡς ἐμπειρότατος στρατηγὸς καὶ διπλωμάτης μὲ ἐξαιρετὸν εὐστροφίαν. — ἐν Νοτίῳ· πόλει πλησίον τῆς Ἐφέσου (πρβλ. βιβλ. Α', 6, § 1 - 3). — ἐπιστολεὺς ὑποναύαρχος.

§ 10 - 12. τῷ ἐπιόντι ἔτει· πρόκειται περὶ τοῦ 27ου ἔτους τοῦ πολέμου (405 - 404 π.Χ.). — ἐν Ἀντάνδρῳ· πόλει ἐν τῷ μυχῷ τοῦ

Ἄδραμυττηνοῦ κόλπου. αἱ νῆες αὐταὶ ἐναυπηγοῦντο διὰ χρημάτων τοῦ σατραπόου τῆς Αἰολίδος καὶ Μικρᾶς Φρυγίας Φαρναβάζου, ὅστις καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ Πελ. πολέμου ἐβοήθησε ποικιλοτρόπως, μάλιστα δὲ μὲ χρήματα, τοὺς Λακεδ. — τὰ παρὰ βασιλέως ὅσα εἶχε λάβει παρὰ τοῦ βασιλέως. — ἔχοι = εἰλήφει ἤδη. — ἐπὶ τὰς τριήρεις· τὰς πρὸ ὀλίγου ναυπηγηθείσας. — ἐφίστημι τρ. διορίζω τρ. — οἱ τῶν Ἀθ. στρατηγοὶ· Κόνων, Ἀδείμαντος καὶ Φιλοκλῆς. — πρὸς τὸ ναυτικὸν διὰ τοῦ στόλου, κατὰ θάλασσαν.

§ 13 - 14. ἐπὶ τούτοις μετὰ ταῦτα. — μετεπέμψατο· τὸν Μάρτιον τοῦ 405. — Θαμνήρια τῆς Μηδίας πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ παράλια τῆς Κασπίας θαλάσσης. — Καδούσιοι· ἔθνος μηδικόν. — παραδείκνυμι ἐπιδεικνύω καὶ χορηγῶ. — περιττός ἀρκετός. — ὡς εἶχε φιλίας ποῖα φιλικὰ αἰσθήματα ἔτρεφεν. Ὁ Κῦρος σχεδιάζων νὰ κινήσῃ πόλεμον κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου προσπαθεῖ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν φιλίαν τῶν Λακεδαιμονίων (βιβλ. Γ', 1, § 1).

§ 15. μετάπεμπτος προσκεκλημένος. — ἀνάγομαι = ; (βιβλ. Α' 6, § 12 - 15). — Κεδρεῖαι ἢ Κεδρέαι· σημαντικὴ πόλις κατὰ τὸ νότιον τμήμα τῆς Καρίας. — δὲ = γάρ. — κατὰ κράτος διὰ τῆς βίας, ἐξ ἐφόδου. — μειξοβάρβαροι κατὰ τὸ ἥμισυ βάρβαροι καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ Ἑλληνες.

§ 16. Χίον καὶ Ἐφεσον· τὰ συνήθη ἀγκυροβόλια τοῦ σπαρτιατικοῦ στόλου. — πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι· ἴδε § 10 - 12. — προσείλοντο· τοῦ προσαιρέομαι - οὔμαι ἐκλέγω ἐπὶ πλέον· ὑποκειμ. τοῦ προσείλοντο αἱ ἐν Ἀθήναις Ἀθηναῖοι.

§ 17 - 21. παρὰ τὴν Ἰωνίαν παραπλέων τὰ παράλια τῆς Ἰωνίας. — πρὸς τῶν πλοίων τὸν ἔκπλου· διὰ νὰ ἐμποδίσῃ δηλ. τὴν μεταφορὰν σίτου τῶν περὶ τὸν Εὐξείνιον χωρῶν εἰς τὴν Ἀττικὴν, τὴν ὁποίαν ἀπέκλειεν ἀπὸ ξηρᾶς ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγις. — πελάγιοι πλέοντες εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος. — Ἄβυδος, Λάμφακος, Ἐλεοῦς, Σηστός· πόλεις εἰς τὸ στενὸν τοῦ Ἑλλησπόντου· αἱ μὲν δύο πρῶται ἔκειντο ἐπὶ τῆς μικρασιατικῆς παραλίας, αἱ δὲ ἄλλαι δύο ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς (ἴδ. γεωργ. πίν.). — αὐτῶν· τῶν Λακεδαιμο-

νίων. — ἤγεϊτο· τῶν διὰ ξηρᾶς πορευομένων Ἀβυδηνῶν. — τὰ ἐλεύθερα σώματα οἱ ἐλεύθεροι ἄνδρες. — κατὰ πόδας ὅπισθεν. — διέχει ὁ Ἑλλησποντος ἔχει πλάτος ὁ Ἑλλησποντος. — ταύτη εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο.

§ 22 - 24. εἰσβαίνειν· συναπτέον τῷ εἰς τὰς ναῦς. — παραβλήματα ἢ παραρρύματα· ἴδ. βιβλ. Α', 6, § 19 - 20. — ἀνέχει ἢ ἀνίσχει ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ὁ ἥλιος. — ἐν μετώπῳ εἰς μακρὰν μετωπικὴν γραμμὴν. — ὀψὲ τῆς ἡμέρας ἀργὰ πρὸς τὴν ἑσπέραν. — ἐξεβίβασεν· ἔνν. τοὺς στρατιώτας. — αὐται· τίνες; — ἐπανάγομαι ἐξέρχομαι εἰς τὸ πέλαγος ἐναντίον τινός.

§ 25 - 26. ἐκ τῶν τειχῶν· ταῦτα εἶχεν ἀποκτήσει τὸ 410 - 409 π.Χ., ὅτε διὰ μισθοφόρων ἐπολέμει κατὰ τῶν Θρακῶν. Εἰς τὸ φρούριον τοῦτο ἀπεχώρησε μετὰ τὴν ἤτταν τοῦ στόλου εἰς τὸ Νότιον καὶ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν κατ' αὐτοῦ δυσμένειαν τῶν Ἀθηναίων (βλ. Εἰσαγ. σ. 186). — αἰγιαλὸς ἀλίμενος παραλία. — ὀρμέω - ὦ εἶμαι ἠγκυροβοσ. 186). — μετέρχομαι τὰ ἐπιτήδεια ἔρχομαι πρὸς ἀναζήτησιν τῶν ἐπιτηδείων. — οὐκ ἐν καλῷ, ἔνν. χωρίῳ = ὄχι εἰς καλόν, κατάλληλον μέρος. — μεθορμίσαι· δηλ. τὰς ναῦς μεθορμίζω τὰς ν. μετακινῶ τὰ πλοῖα εἰς ἄλλον ὄρμον. — οὔ· ἐπιρρ. = ὅπου.

§ 27. ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις ἀφ' ὅτου οἱ Ἀθην. ἐπέπλεον κατὰ τοῦ Λ. — τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοις εἰς τοὺς παρ' αὐτοῦ παρακολουθοῦν (τοὺς Ἀθ., § 24). — ἐσκεδασμένους· τοῦ σκεδάννυμαι διασκορπίζομαι. — πολὺ μᾶλλον· ἀφ' ὅτου ἐπέισθησαν, ὅτι ὁ Λ. δὲν σκέπτεται νὰ ναυμαχήσῃ. — τοῦμπαλιν = ἐπέισθησαν, ὅτι ὁ Λ. δὲν σκέπτεται νὰ ναυμαχήσῃ. — τὸ ἔμπαλιν πρὸς τὰ ὀπίσω. — κατὰ μέσον τὸν πλοῦν εἰς τὸ μέσον τοῦ πλοῦ. — ἐσήμηνε· διὰ τῆς σάλπιγγος. — τὴν ταχίστην = ; (βιβλ. Α', 6, § 36 - 37). — συμπάρειμι πορεύομαι συγχρόνως μετὰ τινος.

§ 28 - 29. ἰδὼν τὸν ἐπίπλου· ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ὅπου καὶ αὐτὸς εὕρισκετο. — βοηθῶ εἰς τὰς ναῦς σπεύδω εἰς σωτηρίαν τῶν πλοίων. — κατὰ κράτος· ἐδῶ = πάσῃ τῇ δυνάμει. — δίκροτοι ἦσαν εἶχον εἰς δύο μόνον σειρὰς κωπηλάτας· ἐπειδὴ δηλ. οἱ Ἀθην. εὕρεθησαν διεσκορπισμένοι εἰς τὴν ξηράν, ὅτε ὁ Λ. ἐπέπλευσε κατὰ τῶν πλοίων των,

ὀλίγοι ἐπρόφθασαν νὰ ἐπιβιβασθοῦν εἰς αὐτά. Ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου ἄλλαι μὲν τῶν νεῶν εὐρέθησαν μὲ δύο μόνον σειρὰς κωπηλατῶν, ἄλλαι μὲ μίαν καὶ ἄλλαι ὅλως διόλου κεναί. Κανονικῶς ἐκάστη ναῦς εἶχε τρεῖς σειρὰς κωπηλατῶν (τριήρης). — **Πάραλος**: μία τῶν ἱερῶν τριήρων τῶν Ἀθηναίων ἢ Πάραλος, ἢ Σαλαμινία καὶ ἢ Δηλιάς ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς μεταγωγὴν τῶν πρεσβειῶν καὶ τῶν ἐπισήμων ἀντιπροσώπων τῆς πόλεως, **τῶν θεωρῶν**, εἰς τὰς ἐθνικὰς πανηγύρεις· δι' αὐτῶν ἐπίσης μετεκομίζοντο αἱ διαταγαὶ τῆς ἀθηναϊκῆς πολιτείας καὶ τὰ δημόσια χρήματα. Εἶναι εὐνόητον κατὰ ταῦτα, ὅτι ἦσαν ἐλαφρὰ σκάφη ταχύπλοα. — **πρὸς τῇ γῇ** πλησίον τῆς ξηρᾶς καὶ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. — **εἰς τὰ τειχύδρια**: τῆς Σηστοῦ. — **τὰ Ἀθηναίων πράγματα διαφθείρεται** ἢ (ναυτικὴ) δύναμις τῶν Ἀθ. καταστρέφεται. — **κατέχω** καταπλέω, προσεγγίζω. — **τὰ μεγάλα ἰστία**: δηλ. τὰ πανιά τοῦ μεγάλου ἰστοῦ, διότι προκειμένου νὰ ναυμαχήσουν οἱ ἀρχαῖοι ἄφηναν τὰ μεγάλα ἰστία εἰς τὴν ξηράν. Ὁ Κόνων λοιπὸν προέβη εἰς ἐγχείρημα παράτολμον μὲν, ἀλλὰ σωτήριον κατέστησε μὲ ἄλλους λόγους δύσκολον τὴν διώξιν του ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. — **παρ' Εὐαγόραν**: βασιλέα τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος.

§ 30. **τὰς ναῦς**: ὅλαι ἦσαν 180· ἂν ἀφαιρέσωμεν ἐπομένως τὰς διαφυγούσας 9, εἰς χεῖρας τοῦ Λ. περιῆλθον 171. — **τοὺς αἰχμαλώτους**: ὑπολογιζομένους εἰς πολλὰς χιλιάδας, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐκάστου πολεμικοῦ σκάφους ἐπέβαινε πλήρωμα 200 περίπου ἀνδρῶν. — **τριταῖος** μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

(2, 1 - 8, 10 - 19)

§ 1 - 2. **κατεστήσατο** ἐτακτοποίησεν· ὁ Λ. μετὰ τὴν πανωλεθρίαν τῶν Ἀθηναίων ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἐγκαθίδρυσεν εἰς τὰς συμμαχοὺς αὐτῶν πόλεις ὀλιγαρχίας δέκα ἀνδρῶν, τὰς λεγομένας **δεκαρχίας**. Αὐτὸ ἔκαμε καὶ εἰς τὴν Λάμφακον. — **Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα** (σημερινὸν Κατίκειο)· τὸ μὲν Βυζάντιον εἶχε κυριεύσει ὁ Ἀλκιβιάδης διὰ προδοσίας τὸ 409, τὴν δὲ Καλχηδόνα ὁ Θρασύβουλος. — **ὑποσπόνδους** κατόπιν συμβάσεως. — **εἰς τὰς Ἀθήνας**: διὰ νὰ αὐξάνῃ ὁ πληθυσμὸς καὶ ἐπέλθῃ ἢ πείνα ταχύτερον, δεδομένου, ὅτι ὁ ἐπισιτισμὸς τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ θαλάσσης ἦτο ἤδη ἀδύνατος. — **ἀρμωστήν**.

§ 8. **πλὴν Ἀργείων**· οἱ ὅποιοι συνδεδεμένοι ἀπὸ τοῦ 420 πρὸς τοὺς Ἀθ. διὰ συμμαχίας μένουσι πιστοὶ εἰς αὐτήν. — **παραγγείλαντος**· ἐνν. **ἔξιέναι**. — **ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ**· ἡ ὁποία ἔκειτο πρὸς βορρᾶν τῶν Ἀθηνῶν, ΝΔ. τοῦ Κολωνοῦ. — **τὰ πλοῖα**· τὰ σιταγωγὰ. — **εἶργω** ἐμποδίζω.

§ 10 - 12. **σωτηρία μέσον σωτηρίας**. — **τιμωρέομαι - οὔμαι** **τινα** ἐκδικουῦμαι **τινα**. — **ὕβρις** ἀλαζονικὴ συμπεριφορὰ, αὐθαιρεσία. — **μικροπολίτης** ὁ κάτοικος μικρᾶς πόλεως (ὡς ἡ Αἴγινα, Μῆλος, Τορώνη κλπ.). — **ἐκείνοις**· δηλ. τοῖς Λακεδαιμονίοις. — **ἄτιμος** ὁ ἐστερημένος τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀντίθετον **ἐπίτιμος**. — **ἐκαρτέρουν**, δηλ. πολιορκούμενοι· **καρτερῶ** ὑπομένω. — **ἐπὶ τούτοις ἐπὶ τῷ ὄρω**. — **εἶναι**· τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ νοουμένου **ἔλεγε**.

§ 13. **οἱ ἔξοροι**· ἦσαν 5 τὸν ἀριθμὸν καὶ ἐξελέγοντο κατ' ἔτος· εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν εἰς τὴν σπαρτιατικὴν πολιτείαν, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς ἐλάμβανον διαταγὰς παρ' αὐτῶν. — **αὐτόθεν**· χρονικὸν = ἀμέσως. — **ἦκειν**· εἰς Σπάρτην.

§ 14 - 15. **καθαίρεισις τειχῶν κατακρήμνισις τειχῶν**. — **προκαλοῦμαι** **τινα** μετ' ἀπαρεμφ. (**εἰρήνην ποιεῖσθαι**) προσκαλῶ **τινα** νὰ κάμῃ κάτι. — **εἰρήνην ποιεῖσθαι** συναπτέον **τοῖς Λακεδαιμονίοις**. — **δέομαι - οὔμαι** φυλακίζομαι. — **ἐπὶ δέκα σταδίου** εἰς ἕκτασιν δέκα σταδίων· τὸ στάδιον (πληθυντικὸς τὰ στάδια καὶ ἕτερον ὡς οἱ στάδιοι) ἰσοῦτο πρὸς 185 γαλλικὰ μέτρα. — **καθελεῖν ἑκατέρου**· δηλ. μέρος τι. — **ψήφισμα**· πρότασις ἐπικυρωθεῖσα καὶ νομιμοποιηθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου.

§ 16 - 17. **τοιούτων δὲ ὄντων**· ἐνν. τῶν πραγμάτων = οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων. — **παρὰ Λύσανδρον**· ὅστις ἐπολιόρχει τότε τὴν Σάμον. — **ἦκω**· ἐδῶ = **ἐπανήκω** ἐπιστρέφω. — **ἀντέχω περὶ τινος** ἐπιμένω, μένω ἀνένδοτος ἐπὶ τινος. — **πίστις** ἐγγύησις. — **ἐπιτηρέω - ᾧ** περιμένω τὸν καιρὸν. — **ὅ,τι τις λέγοι** πάντα ὅσα τις λέγει. — **ὁμολογέω - ᾧ** δέχομαι. — **κατέχω τινὰ** κρατῶ **τινα** εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, αἰχμάλωτόν μου. — **εἶτα** κατὰ Μάρτιον τοῦ 404. **οὐ γὰρ εἶναι**· ἐννοεῖται **ἔλεγε** (ἐκ τοῦ προηγουμένου **κελεύει**).

§ 18 - 19. **πρεσβευτῆς αὐτοκράτωρ** πρ. με ἀπεριόριστον ἐξουσίαν, με ἀπόλυτον πληρεξουσιότητα. — **δέκατος αὐτὸς ἐπὶ κεφαλῆς ἐννέα ἄλλων.**

(2, 20 - 23)

§ 20. **σπένδομαι** συνθηκολογῶ. — **ἐξαιρεῖν** ἐνν. Ἐθήνας· **ἐξαιρέω - ὦ τι** ἀφανίζω, καταστρέφω τι. — **μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην** κλπ. τί ὑπονοοῦν οἱ Λακεδαιμόνιοι ; — **ἐφ' ᾧ** μετ' ἀπαρεμφ. : ὑπὸ τὸν ὄρον. — **τὸν Πειραιᾶ** τὸ περὶ τὸν Π. τεῖχος. — **κατάγω τινὰ** ἐπαναφέρω τινὰ ἐκ τῆς ἐξορίας.

§ 21 - 23. **ταῦτα** δηλ. τοὺς προταθέντας ὅρους τῶν νικητῶν. — **περιχεῖται ὄχλος τινὰ** συρρέει πλῆθος καθ' ὁμάδας περίξ τινός. — **φοβούμενοι** ἢ μτχ. εἰς πληθυντικόν, διότι ἡ λέξις ὄχλος εἶναι περιληπτική. — **ἐγχωρεῖ** εἶναι ἐπιτετραμμένον. — **προηγορέω - ὦ τινος** λαμβάνω τὸν λόγον ἐξ ὀνόματός τινος. — **περιαιρέω - ὦ** = **καθαιρῶ** κατεδαφίζω. — **Λύσανδρος κατέπλει** λύσας τὴν πολιορκίαν τῆς Σάμου. Ὁ κατάπλους τοῦ Α. εἰς Π. ἐγίνε τὴν 16 Μουνιχιῶνος τοῦ 404, ἦτοι τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου. — **ὑπ' αὐλητρίδων** ὑπὸ τὴν μουσικὴν συνοδείαν καὶ τὰ ἄσματα αὐλητρίδων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

(1, 1 - 8)

§ 1 - 2. ἡ Ἀθήνησι στάσις νοοῦνται οἱ ἀγῶνες μεταξὺ τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Θρασυβούλου. — ἐκ τούτου· δηλ. τὸ 401 π.Χ. — οἱ ἔφοροι· Βιβλ. Β', 2, § 13. — ἐπιστέλλω παραγ' γέλλω. — Συέννεσιν· τὸν ἐγνωρίσαμεν εἰς τὴν Κύρου Ἀνάβασιν. — ὡς πῶς. — ἡ μάχη ἢ παρὰ τὰ Κούναξα. — Θεμ. τῷ Συρ. γέγραπται· ἐπειδὴ ὁ Ξενοφῶν ἤμποδίζετο νὰ κυκλοφορήσῃ εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν Κύρου Ἀνάβασιν λόγῳ τῆς ἐξορίας του, ἀλλ' ἴσως καὶ διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν περισσότερον ἀξιόπιστον, ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Θεμιστογένους τοῦ Συρακουσίου.

§ 3. πολλοῦ ἀξίως βασιλεῖ δόξας γεγενῆσθαι· ὁ Τισσ. εἶχε προσφέρει πράγματι πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸν βασιλέα. Οὕτω λ.χ. πρῶτος ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτὸν τὰς πολεμικὰς προετοιμασίας τοῦ Κύρου καὶ μόνος αὐτὸς δὲν ἔφυγε κατὰ τὴν μάχην τῶν Κουνάξων. Ἐπὶ πλέον αὐτὸς συνέλαβεν ἀργότερον τοὺς Ἕλληνας στρατηγούς καὶ ἐπεδίωξε νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι συνεξεστράτευσαν μετὰ τοῦ Κύρου. — ὦν τε... ἦρχε· δηλ. τῆς Λυδίας, Καρίας καὶ Ἰωνίας. — καὶ ὦν Κῦρος· ἔνν. ὕστερον ἦρχεν· ἦρχε δὲ ὁ Κῦρος τῆς Λυδίας (τὴν ὁποίαν ὁ πατὴρ του εἶχεν ἀφαιρέσει ἀπὸ τοῦ Τισσ. καὶ ὑπήγαγεν εἰς τὴν σατραπείαν τοῦ υἱοῦ του), τῆς μεγάλης Φρυγίας καὶ τῆς Καππαδοκίας. — προστάτης προϊστάμενος, ἡγεμών. — δηρῶ - ὦ λεηλατῶ.

§ 4. πέμπουσιν αὐτοῖς Θίβρωνα· τὴν ἀνοίξιν τοῦ 399 π.Χ. — νεοδαμῶδης· λέξις σπαρτιατικὴ = ὁ πρὸ ὀλίγου ἀπελευθερωθεὶς εἰλως, ὁ νεοπολίτης. — ἐπὶ τῶν τριάκοντα· οὗτοι ἀνέλαβον τὴν ἐξουσίαν μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ διεχειρίσθησαν αὐτὴν ἐπὶ 8 μῆνας, ἤτοι ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 404 μέχρι τέλους Ἀπριλίου τοῦ 403. — νομίζοντες· ἔνν. εἶναι ἄν.

§ 5. ἡπειρος· κυρίως ἡπειρος ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἢ Ἄ-
σία. — πρὸς τὸ ἰππικόν· δηλ. τοῦ Τισσαφέρους. — ἀγαπῶ, εἰ...
μένω ἱκανοποιημένος, ἀρκοῦμαι, ἄν.

§ 6. συνέμειξαν αὐτῶ· ἡ συνένωσις ἔγινεν εἰς τὴν Πέργαμον
κατὰ Μάρτιον τοῦ 309 π.Χ. — **Τευθρανίαν καὶ Ἀλίσαρναν**· ἡ μὲν
Τευθρανία ἦτο χώρα καὶ πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Κάικον ποταμὸν,
ἡ δὲ Ἀλίσαρνα πόλις ἐπίσης τῆς Μυσίας παρὰ τὴν Πέργαμον. — οἱ
ἀπὸ τοῦ Δημαράτου τοῦ Λακεδαιμονίου· ὁ Δημάρτος ἦτο βα-
σιλεὺς τῆς Σπάρτης κατὰ τὸν 5' καὶ μέρος τοῦ 6' αἰῶνος π.Χ. Συ-
κοφαντηθεὶς ὑπὸ τοῦ συμβασιλέως αὐτοῦ Κλεομένους τοῦ Α' ἐξέπεσε
τοῦ θρόνου (451 π.Χ.) καὶ ἐξωρίσθη. Κατόπιν τούτου κατέφυγεν εἰς
τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Δαρεῖον τὸν Α', ὅστις ἐδέχθη αὐτὸν εὐμε-
νῶς. Διαμένων εἰς τὴν περσικὴν αὐλὴν ἀπέβη πολῦτιμος σύμβουλος τοῦ
μεγάλου βασιλέως διὰ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, ἠκολούθησε δὲ καὶ τὸν
Ξέρξην ἐκστρατεύσαντα κατὰ τῆς Ἑλλάδος. — **ἐκ βασιλείως**· τοῦ Δα-
ρείου. — **ἀντὶ τῆς... συστρατείας** ὡς ἀμοιβήν... διὰ τὴν συμμετοχὴν
του εἰς τὴν ἐκστρατείαν. — **Γοργίων καὶ Γογγύλος**· ἀπόγονοι τοῦ
κατωτέρω ἀναφερομένου Γογγύλου. — **ὅτι μόνος... μηδίσας**· ὁ Γογ-
γύλος ἐμήδισε κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρους
(490 π.Χ.) ἐναντίον τῆς Ἑρετρίας.

§ 7. τὴν Αἰγυπτίαν καλουμένην· ἐκαλεῖτο οὕτως ἢ Λάρισα,
διότι συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν περὶ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου, τοῦ
ἰδρυτοῦ τῆς περσικῆς μοναρχίας, οὗτος θαυμάσας τὴν ἀνδρείαν τῶν
Αἰγυπτίων κατὰ τινὰ μάχην πρὸς αὐτοὺς μετέφερε τοὺς συλληφθέντας
αἰχμαλώτους καὶ κατόκισεν ἐκεῖ. — **φρεατία** δεξαμενὴ. — **τέμνομαι**
ἀνοίγω. — **ὑπόνομον ὠρυττεν**· ἀπὸ τῆς φρεατίας μέχρι τοῦ ὕδραγα-
γείου τῆς πόλεως. — **αὐ' ἀφ' ἐτέρου** = καὶ αὐτός. — **χελώνη**· πολιορ-
γητικὴν μηχανὴν ἐστεγασμένην δι' ὕλης δυσαναφλέκτου καὶ κινουμένην
ἐπὶ τροχῶν. Ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς οἱ στρατιῶται ὑπέσκαπτον τὰ
ἐπὶ τροχῶν. — **αὐτοῦ**· δηλ. τοῦ Θίβρωνος. — **ἐπὶ Κα-
ρίαν**· χώραν νοτιῶς τῆς Λυδίας καὶ Ἰωνίας.

§ 8. ἀφίκετο· τὸ φθινόπωρον τοῦ 399 π.Χ. — **μηχανητικὸς** πα-
νοῦργος. — **καὶ ἐπεκαλεῖτο δὲ Σίσυφος**· λόγῳ τῆς πανουργίας του.

Διότι ὁ Σίσυφος, υἱὸς τοῦ Αἰόλου, οἰκιστὴς καὶ βασιλεὺς τῆς Κορίνθου, ἐμυθολογεῖτο ὡς πολὺ πανουργὸς καὶ δόλιος. Διὰ τὴν πανουργίαν του κατεδικάσθη ἐν τῷ Ἄδῃ νὰ κυλιῆ ἀκαταπαύστως πρὸς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ ὄρους βράχον, ὁ ὁποῖος ἐπιπτεν ὀπίσω, προτοῦ φθάσῃ εἰς τὴν κορυφὴν. — **ζημιόομαι - οὔμαι** τιμωροῦμαι. — **οἱ σύμμαχοι**· δηλαδὴ Ἰωνικαὶ πόλεις. — **ἐφείη**· τοῦ **ἐφήμι** ἀφήνω, ἐπιτρέπω.

(1, 9, 16 - 28)

§ 9. **κοινολογοῦμαι** τινι ἔρχομαι εἰς συνεννόησιν πρὸς τινα. — **ἐπὶ Λυσάνδρου ναυαρχοῦντος**· κατὰ τὸ 405 π.Χ. — **κηλὶς** στίγμα, προσβολή. — **τοῖς σπουδαίοις Λακεδαιμονίων**· διότι οἱ ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ ἐν εἰρηνικῇ παρατάξει δὲν ἔφεραν τὴν ἀσπίδα, τὴν ὁποίαν ἐκράτει ὁ ὑπασπιστής, δηλ. ὁ βοηθὸς στρατιώτης. — **ἀταξία** ἀπειθεια. — **ζημίωμα** = **ζημία** (πρβλ. **ζημιόομαι**, § 8). — **παράγω τὸ στράτευμα**· ὀδηγῶ τὸ στράτευμα παρὰ τὴν θάλασσαν.

§ 16 - 17. **καὶ πρὸς τὰς Αἰολίδας πόλεις**· δηλ. τὰς λοιπὰς. — **Νεανδρεῖς, Ἰλιεῖς, Κοκυλίται**· οἱ κάτοικοι τῆς Νεανδρείας, τοῦ Ἰλίου καὶ τοῦ Κοκυλίου, πόλεων τῆς Τρωάδος. — **Μανία**· ἡ τέως ὑποδιοικήτρια τῆς Αἰολίδος, τὴν ὁποίαν ἐφόνευσεν ὁ γαμβρὸς αὐτῆς Μειδίας μετὰ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἀνατεθῆ εἰς αὐτὸν ἡ ἀρχὴ ὑπὸ τοῦ Φαρναβάζου. — **περιέπω τινὰ μεταχειρίζομαι** τινὰ (καλῶς ἢ κακῶς)· **καλῶς περιέπομαι** τυγχάνω καλῆς μεταχειρίσεως, περιποιήσεως. — **ὁ ἐν Κεβρῆνι τὴν φυλακὴν ἔχων** ὁ διοικητὴς τῆς φρουρᾶς τῆς Κεβρῆνος. — **οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά**· ἐνν. καλὰ ἱερά θυσίαι. — **τῇ πρώτῃ**· δηλ. ἡμέρᾳ. — **καλλιερεῖται τὰ ἱερά** = **καλὰ γίγνεται τὰ ἱερά**. — **καρτερῶ θυόμενος** ἐπιμένω νὰ θυσιάσω. — **ἐγκρατὴς** κύριος.

§ 18 - 19. **Σικυώνιος**· ὁ καταγόμενος ἐκ Σικυῶνος, ἀρχαίας πελοποννησιακῆς πόλεως παρὰ τὴν Κόρινθον (βιβλ. Δ', 2, § 13 - 15). — **φλυαρέω - ὦ ἀνοηταίνω**, ματαιοπονώ. — **διατρίβω**· ἐνν. τὸν χρόνον χάνω τὸν καιρὸν μου. — **συγχῶω - ὦ τι σκεπάζω** τι μετὰ χρώματα. — **ἐπεξέρχομαι** = **ἐκθέτω ἐπὶ** τινὰ (πρβλ. § 7). — **συντιτρώσκω** τινὰ τραυματίζω τινὰ θανασίμως. — **παίω** — **βάλλω** κτυπῶ ἐκ τοῦ πλησίον - κτυπῶ ἀπὸ μακρὰν. — **ἀπελαύνω** ἀπομακρύνω. — **ἄχθομαι**

λυποῦμαι. — **ἄθυμος** ἐκεῖνος, ὅστις ἔχασε τὸ ἠθικόν του, ὁ ἄτολμος. — **ὁ ἄρχων** = ὁ τὴν φυλακὴν ἔχων. — **ἤκε**· δηλ. ἄγγελος. — **καὶ αὐτῷ δοκοῦντα λέγοιεν** τὰ λέγουσι μὲ τὴν ἔγκρισίν του, ἐκφράζουσι καὶ τὴν ἰδικήν του γνώμην. — **ἐπὶ τὴν Σκῆψιν καὶ τὴν Γέργιθα**· πόλεις τῆς τρωικῆς χώρας.

§ 20 - 21. **ὁ Μειδίας**· ὅστις διώκει τὴν Σκῆψιν καὶ τὴν Γέργιθα καταλαβὼν αὐτὰς αὐθαίρετως, ἀφοῦ ἐδολοφόνησε τὴν πενθεράν του Μανίαν. — **προσδοκῶν τὸν Φαρνάβαζον**· διότι ὁ Φαρνάβαζος εἶχε διαμνησθεῖ εἰς αὐτόν, ὅτι θὰ ἐκδικηθῆ τὸν φόνον τῆς Μανίας. — **ὀκνέω - ὦ τινα** δυσπιστῶ πρὸς τινα. **ὀκνῶν... τοὺς πολίτας**, ὡς Ἕλληνας, τῶν ὁποίων εἶχεν ἀναπτρωθῆ τὸ φρόνημα ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ Δερκυλίδου. — **λόγοι**· ἐνταῦθα = διαπραγματεύσεις. — **ἐπὶ τίσιν** μὲ πόλεις ὄρους. — **ἐφ' ὧτε** ἐπὶ τῷ ὄρω. — **βία τῶν πολιτῶν** παρὰ τὴν θέλησιν τῶν π. — **πολιτεύω** ζῶ ὡς πολίτης, συμπεριφέρομαι. — **συμπεροπέμπω** τινὰ προπέμπω, συνοδεύω τινὰ ἀπερχόμενον.

§ 22. **τὴν τῶν Γεργιθίων πόλιν παραδοῦναι**· διότι εἰς αὐτὴν εἶχε συγκεντρώσει τοὺς θησαυροὺς τῆς δολοφονηθείσης πενθερᾶς του. — **εἰρηνικῶς** καὶ ὄχι εἰς σχηματισμόν, τὸν ὅποιον ἐλάμβανε προκειμένου νὰ ἐπιτεθῆ. Τοῦτο ἔγινε πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν φρουρῶν. — **εἰς δύο** ἀνὰ δύο. — **παραχρῆμα** ἀμέσως. — **θύσω**· ὡς κύριος ἤδη τῆς πόλεως.

§ 23 - 24. **τίθεμαι τὰ ὄπλα παρατάσσομαι** ὡς εἰς μάχην. — **ἀνεῖπε**· τοῦ ἀναγορεύω δίδω διαταγὴν διὰ τοῦ κήρυκος. — **ἐπὶ τῷ στόματι** πρὸ τοῦ μετώπου. — **οὐδὲν ἔστι δεινόν τι** οὐδὲν ἔχει νὰ φοβηθῆται τις. — **ξένια** τὰ πρὸς φιλοξενίαν ἀπαραίτητα. — **ἐμὲ τεθυκότα**· διότι οἱ προσφέροντες θυσίαν προσεκάλουσι τοὺς φίλους τῶν εἰς τὸ συμπόσιον, τὸ ὅποιον παρεσκευάζον ἐκ τῶν σαρκωδῶν ὑπολειμμάτων τοῦ ἱερείου. — **ἐν ᾧ**· ἐνν. **χρόνω**· τὰ δίκαια πρὸς ἀλλήλους αἱ ἀμοιβαῖαι ὑποχρεώσεις. — **διασκοποῦμαι** μετ' ἀκριβείας ἐξετάζω.

§ 25 - 26. **οἶκος** τὰ ἐν τῷ οἴκῳ, ἡ περιουσία. — **χῶρος** ἀγρόκτημα. — **νομῆ** λιβάδι. — **ψεύδομαι** τινα προσπαθῶ νὰ ἀπατήσω κάποιον μὲ ψεῦδη· **ψεύδεται σε οὗτος**· διότι κατέγραφεν ὡς ἰδίας

κτήσεις τῆς πενθερᾶς του Μανίας. — **μικρολογοῦμαι** λεπτολογῶ. **τίνος ἦν** ἡ ἐρώτησις διατυποῦται οὕτω, διότι παρὰ Πέρσαις οἱ κατώτεροι ἐθεωροῦντο κτήματα τῶν ἀνωτέρων των.

§ 27 - 28. **τοῖς ὑπηρέταις** ἔνν. **τοῖς ἑαυτοῦ**. — **προεῖπε**· τοῦ **προαγορεύω** = δηλῶ δημοσίᾳ. — **κατασημαίνομαι τι** ἐπιθέτω καλῶς ἐπὶ τινος τὸ σῆμα, τὴν σφραγίδα = σφραγίζω καλῶς. — **τῶν ταξίαρχων καὶ λοχαγῶν**· εἰς τὸν στρατὸν τῶν Λακεδαιμονίων ἡ μὲν **τάξις**, τῆς ὁποίας προϊστάτο ὁ **ταξίαρχος**, ἦτο σῶμα ἀποτελούμενον ἐκ 200 περίπου πεζῶν, ὁ δὲ **λόχος**, τὸν ὁποῖον διώκει ὁ **λοχαγός**, ἐξ 100. — **ἡμῖν**· ποιητικὸν αἴτιον = ὑφ' ἡμῶν, ὑπ' ἐμοῦ. — **εἰργασται μισθός** ἔχει ἐξευρεθῆ, ἐξασφαλισθῆ μισθοδοσία. — **προσέσται**· ἔνν. **τῷ μισθῷ**· **πρόσειμί τινι** προστίθεμαι εἰς τι. — **εὐτακτος** πειθαρχικός. — **θεραπευτικός** ὁ πρόθυμος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.

(2, 1 - 2, 6 - 20)

§ 1 - 2. **ὅπως πῶς**. — **βαρὺς εἰμί τινι** εἶμαι φορτικός, ἐνοχλητικός εἰς τινα. — **καταφρονῶν**· δηλ. τῶν Ἑλλήνων. — **ἐπιτετεχίσθαι τὴν Αἰολίδα** ὅτι ἡ Αἰολίς εἶχεν ἀποτελέσει στρατιωτικὴν βάσιν διὰ τὰς ἐπιθέσεις. — **τῇ ἑαυτοῦ οἰκήσει**· ἔδρα τῆς σατραπείας τοῦ Φαρναβάζου ἦτο τὸ Δασκύλειον παρὰ τὴν Προποντίδα.

§ 6 - 7. **ἄμα τῷ ἦρι**· τοῦ ἔτους 398 π.Χ. — **τὰ οἶκοι τέλη** οἱ ἐν τῇ πατρίδι ἄρχοντες (δηλ. οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης). — **ἐπισκοπέομαι - οὔμαι τι** ἐξετάζω τι. — **ὁ τῶν Κυρείων προεστηκώς**· δηλ. ὁ Ξενοφῶν. — **τοῦ μὴ νῦν ἐξαμαρτάνειν**· ἔνν. ἡμᾶς· ἐξαμαρτάνω παρεκτρέπομαι.

§ 8. **φέρομαι καὶ ἄγομαι**· ἐπὶ χώρας = λεηλατοῦμαι. — **ἀποτείχιζομαι** περιλείομαι ὑπὸ τείχους. — **διὰ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων**· δηλ. τῶν μεταξὺ Λαμψάκου καὶ Ἐφέσου κειμένων.

§ 9. **γινώσκω** σχηματίζω γνώμην, κρίνω. — **καταλιπῶν**· ἡ μετοχὴ συνάπτεται τῷ κατωτέρω ἐν εἰρήνῃ — **αἱ περὶ τινα πόλεις αἱ πόλεις**, αἱ εὐρισκόμεναι εἰς τὰ σύνορα ἐπικρατείας τινός. — **φιλίας**·

ένν. εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους λόγῳ τῆς ὑφισταμένης μετὰ τοῦ Φαρναβά-
ζου συμβάσεως.

§ 10. ἦν καταμαθῶν· ἡ ἀναφορ. ἀντωνυμία μετ' ἄνω ἢ μέσῃν
στιγμῆν καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς δεικτικὴν μετὰ
τοῦ ἀναλόγου συνδέσμου (δέ, ἀλλά, γάρ κλπ.). — **πόλεις ἔνδεκα**
ἔχουσαν τῶν πόλεων τούτων ἐπισημόταται ἦσαν ἡ Καρδία, ὁ Ἐλαι-
οῦς, ἡ Καλλιπόλις καὶ ἡ Σηστός. — **πάμφορος** ὁ παράγων παντὸς
εἶδους προϊόντα, γονιμώτατος. — **τοῦ ἰσθμοῦ**· τοῦ στενωτάτου δη-
λαδὴ μέρους τῆς χερσονήσου μετὰ Καρδίας καὶ Πακτύης (ἴδε γεω-
γραφικὸν πίν.). — **κατὰ μέρη** εἰς χωριστὰ μέρη. — **τὸ χωρίον** τὴν
ἔκτασιν (τῶν 37 σταδίων). — **ἐκτειχίζω** φέρω εἰς πέρας τὴν τεί-
χισιν. — **ὡς ἕκαστοι ἀξιοὶ εἶεν** κατὰ τὴν ἀξίαν (τὴν συμβολὴν) ἐκά-
στου (εἰς τὴν τείχισιν). — **ἡρινὸς** ἑαρινὸς. — **δῶρα** φθινόπωρον. —
ποιῶ ἐντὸς περιλαμβάνω ἐντὸς. — **σπόριμον**· ἔνν. γῆν.

§ 11. ἐπισκοπῶν· ἵνα ἐξακριβώσῃ κυρίως τὴν οἰκονομικὴν αὐ-
τῶν κατάστασιν καὶ ἂν μένουν εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς σπαρτιατικῆς
διοικήσεως. — **Χίων φυγάδας**· οὗτοι, 600 τὸν ἀριθμὸν, εἶχον ἐκ-
διωχθῆ τὸ 409 ἐκ τῆς Χίου ὡς δημοκρατικοί. — **Ἄταρνεά**· αἰολικὴν
διωχθῆ τὸ 409 ἐκ τῆς Χίου ὡς δημοκρατικοί. — **παρίσταμαί τινα** ὑπο-
πόλιν ἐν Τευθρανίᾳ ἀπέναντι τῆς Μυτιλήνης. — **καταγομέ-**
τάσσω τινά. — **Πελλήνεα**· τὸν ἐκ Πελλήνης τῆς Ἀχαΐας καταγομέ-
των. — **κατασκευάζω** συγκεντρώνω. — **ἐκπλεως** ἄφθονος. — **καταγωγῆ**
τόπος χρησιμεύων ὡς κατάλυμα, σταθμός.

§ 12. **μέχρι τούτου τοῦ χρόνου**· δηλ. μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ
397. — **οἱ ταύτη Ἕλληνες**· ἔνν. οἰκοῦντες, δηλ. ἐν Ἰωνίᾳ. — **ἀφι-**
κνούμενοι πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα· διότι δὲν εἶχον παύσει αἱ
ἐναντίον αὐτῶν πιέσεις τῶν Περσῶν. — **διδάσκω** λέγω. — **ἂν**· εἰς τὸ
ἀφεῖναι θὰ ἄφηνε.

§ 13 - 14. **πρὸς Τισσαφέρην ἀφιγμένος**· εἰς Σάρδεις, ὅπου
διέμενεν ὁ Τισσαφέρης. — **στρατηγὸς τῶν πάντων ἀρχιστράτηγος**. —
ἀπεδέδεικτο· κερ. 1, § 3 « **σατράπης κατεπέμφθη** » κλπ. — **δια-**
μαρτύρομαι, **ὅτι** διαβεβαιώνω, ὅτι. — **καὶ περὶ τούτων**· τίνων; —
ἔρυμα φρούριον. — **καταθέω** κάμνω ἐπιδρομάς. — **φέρω καὶ ἄγω τὴν**
χ. = ; (§ 8). — **τὴν χώραν**· δηλ. τὴν Ἰωνίαν.

§ 15. οὐδέν τι οὐδαμῶς. — ἐπὶ τῶν μνημάτων... εἰς τὰ μνημεία· νοῦνται οἱ παρὰ τὰς Σάρδεις ὑψηλοὶ τάφοι. — τύρσις - ἰός πύργος. — ἦ· ἐπιρρ. = ἐκεῖ ὅπου. — αὐτοῖς ἦν ἡ ὁδὸς = ἐμελλον πορεύεσθαι. — καὶ τὸ 'Ἑλληνικόν' δηλ. "Ἕλληνες μισθοφόροι, οἱ ὅποιοι πολλάκις ἐπολέμουν μετὰ τῶν Περσῶν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων.

§ 16 - 17. τὴν ταχίστην· ἐνν. ὁδὸν τάχιστα. — εἰς ὀκτῶ ἐἰς βάρθος ὀκτῶ ἀνδρῶν.. — τὰ κράσπεδα τὰ ἄκρα τῆς παρατάξεως. — καθίσταμαι λαμβάνω θέσιν. — ὄσους γε καὶ οἴους ἐτύγχανεν ἔχων· ὁ Δερκυλίδας διέθετε τοὺς τριακοσίους Ἀθηναίους ἵππεῖς, οἵτινες ἐστάλησαν μετὰ τοῦ Θίβρωνος εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ ὀλίγους ἄλλους, οἱ ὅποιοι προστετέθησαν ἐκεῖ. — Πιρήνης τε καὶ Ἀχιλλείου· πόλεων τῆς Καρίας παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Μυκάλῃς. — σῖτος ἐνταῦθα = σιτόσπαρτος ἀγρός.

§ 18. ἐξαγγέλλεται· ἀπροσώπως = φθάνει ἀγγελία. — κελεύειν ἐνν. τὸ αὐτοῦ στράτευμα. — τὰ εἶδη = τὸ εἶδος κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν παράστημα. — πιστὰ ἔνορκοι βεβαιώσεις.

§ 19 - 20. ταῦτα· δηλ. αἱ προτάσεις τοῦ Δερκυλίδου. — περαινομαι ἐκτελοῦμαι. — εἰς Τράλλεις τῆς Καρίας· περὶ τὸ σημερινὸν Ἀιδίνιον. — εἰς Λεύκορρον· πόλιν τῆς Ἰωνίας εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μαιάνδρου ΝΔ. τῶν Τράλλεων. — εἰς τὸ συγκείμενον χωρίον εἰς τὴν συμπεφωνημένην τοποθεσίαν (τὴν ὁποίαν εἶχον ὀρίσει κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πιστῶν). — Δερκυλίδα ὑπὸ τοῦ Δερκυλίδου.

(4, 1 - 10)

§ 1. ἐν Φοινίκη ὦν· χάριν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων του· ἡ δὲ Φοινίκη ἦτο χώρα τῆς νοτίου Μ. Ἀσίας, ὀρίζομένη ὑπὸ τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου. — ναύκληρος πλοιοκτῆτης, ἐφοπλιστής. — ὅποι διὰ ποῖον μέρος, διὰ ποῦ.

§ 2. ἀναπτεροῦμαι ἀνησυχῶ· ἀνεπτερωμένων τῶν Λακεδαιμονίων· ἡ ἀνησυχία των ἦτο δικαιολογημένη, ἐφ' ὅσον πρὸ ἔτους μόλις εἶχε συναφθῆ ἀνακωχὴ μετὰ τὸν Δερκυλίδου καὶ τῶν σατραπῶν

Τισσαφέρνους καὶ Φαρναβάζου. — **περίειμι** = **ὑπέριμι** εἶμαι ὑπέρ-
 τερος. — **ὡς πῶς**. — **τὸ πεζὸν λογιζόμενος ὡς ἐσώθη** ἡ σωτηρία
 τῶν μυρίων ἐθεωρήθη καὶ ἦτο πράγματι ἀπόδειξις τῆς ἀδυναμίας τοῦ
 περσικοῦ κράτους. — **ὑφίσταμαι** ἀναλαμβάνω. — **τριάκοντα μὲν Σπαρ-
 τιατῶν** ὅσοι δηλ. ἀπεστέλλοντο κανονικῶς μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὰς
 ὑπερορίους ἐκστρατείας, ἵνα χρησιμεύουν εἰς αὐτὸν ὡς σύμβουλοι πολι-
 τικοὶ συγχρόνως καὶ στρατιωτικοί. — **σύνταγμα** παρατάξιμος δύναμις,
 στρατός. — **ἑξακισχιλίους ὅστις (στρατός) ἀνήρχετο εἰς ἕξ χιλιάδας**. —
ὅπως τὰς δεκαρχίας τὰς κατασταθείσας ὑπ' ἐκείνου πάλιν...
καταστήσει τὰς δεκαρχίας, τὰς ὁποίας, ὅπως εἶδομεν (βιβλ. Β',
 2, § 1-2), εἶχεν ἐγκαταστήσει ὁ Λύσανδρος εἰς τὰς συμμάχους
 τῶν Ἀθηναίων πόλεις, κατέλυσαν ἀργότερον οἱ ἔφοροι. Εἰς τὴν πράξιν
 ταύτην προέβησαν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκ ζηλοτυπίας διὰ τὴν αἴγλην, τὴν
 ὁποίαν ἀπέκτησεν ὁ Λύσανδρος τερματίσας εὐτυχῶς τὸν Πελοποννησι-
 κὸν πόλεμον, ἀφ' ἐτέρου δὲ τῇ ὑποκινήσει τῶν βασιλέων, τῶν ὁποίων
 τὴν ἀρχὴν ὑπέσκαπτεν ἡδη ὁ Λύσανδρος. — **οἱ... παρήγγειλαν** διὰ τοῦ
 Δερκυλίδου. — **τὰς πατρίους πολιτείας παραγγέλλω** δίδω διαταγὴν
 νὰ ἀποκατασταθοῦν τὰ πατροπαράδοτα πολιτεύματα.

§ 3-4. **σῖτος** ζωοτροφία. — **καὶ τᾶλλα** ἐνν. **ιερά**, δηλ. τὰς θυ-
 σίας πρὸς τιμὴν τοῦ **Διὸς ἀγήτορος**, τὰς ὁποίας προσέφερον οἱ μέλ-
 λοντες νὰ ἐκστρατεύσουν ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας των βασιλεῖς. —
διαβατήρια ἡ θυσία τῶν διαβατηρίων, ἡ ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ θυσία· διότι
 προκειμένου νὰ ἐξέλθῃ ὁ βασιλεὺς τῶν Α. ἐκ τῶν ὁρίων τῆς χώρας του
 ἐθυσίαζε προηγουμένως παρ' αὐτὰ τὰ διαβατήρια πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς
 καὶ τῆς Ἀθηναίας, διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν βούλησιν αὐτῶν. — **ταῖς πό-
 λεσι** δηλ. **ταῖς συμμαχικαῖς** — **ἐκασταχόθεν** ἐξ ἐκάστης πόλεως. —
ἐν Αὐλίδι παραλιακῇ πολίχνῃ τῆς Βοιωτίας (σήμερον Βαθὸ) ἀπέ-
 ναντι τῆς Εὐβοίας. — **οἱ Βοιώταρχοι** οἱ ἀνώτεροι ἄρχοντες τῆς βοιω-
 τικῆς ὁμοσπονδίας. Ἦσαν 11 τὸν ἀριθμόν. — **εἶπαν μὴ θύειν** διότι
 δὲν ἐζήτησε τὴν ἄδειαν αὐτῶν ἐχόντων τὴν ἐποπτείαν καὶ τοῦ ἐν Αὐ-
 λίδι ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ διότι δὲν προσέλαβε κατὰ τὰ κρατοῦντα
 εἰς τὴν θυσίαν τὸν ἐπιχώριον ἱερέα τῆς θεᾶς. — **ὀργιζόμενος** διὰ τὴν
 ἐπιδειχθεῖσαν ἀσέβειαν, ἀλλὰ κυρίως διότι ἐθεώρει κακὸν οἰωνὸν τὴν
 διακοπὴν τῆς θυσίας. — **ἐπὶ Γεραστὸν** (Γεραιστόν)· ἀκρωτήριο, λι-
 μένα καὶ κώμην τῆς Ν. ἄκρας τῆς Εὐβοίας (σημερινὴ Κάρυστος).

Τὸ μέρος εἶχε, φαίνεται, ὀρίσει ὁ Ἀγησίλαος ὡς τόπον συγκεντρώσεως τῶν συμμάχων (πρβλ. § 2 τὸ σύνταγμα τῶν συμμάχων). — ποιῶμαι τὸν στόλον πλέω.

§ 5. ἐπεὶ ἐκεῖσε ἀφίκετο· κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 396 π.Χ. — σπεῖσασθαι· τοῦ σπένδομαι συνθηκολογῶ. — ταῦτα διαπραξάμενον· ἀφοῦ δηλαδή ἐπιτύχῃς τὴν αὐτονομίαν τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων. — ἀλλὰ βουλοίμην· εἰς τοὺς διαλόγους ὁ ἀλλὰ = μάλιστα, ὥραϊα. — πίστιν λαμβάνω τινός = πιστὰ λαμβάνω τινός λαμβάνω ἐνόρκους διαβεβαιώσεις διὰ τι. — ἢ μὴν (μὴδὲν ἀδικήσῃ) ὄντως, ἀληθῶς. — σοῦ πράττοντος ταῦτα ἐμμένοντος δηλαδή εἰς τὰς σπονδὰς. — τῆς σῆς ἀρχῆς· δηλαδή τῆς σατραπείας σου.

§ 6. ἐπὶ τούτοις ῥηθεῖσι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συζητήσεων τούτων. — τοῖς πεμφθεῖσι πρὸς αὐτόν· εἰς Σάρδεις. — καὶ Δερκυλίδα· ὅστις μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ βασιλέως ἀπετέλεσε μέλος τοῦ παρ' αὐτῷ συμβουλίου τῶν 30. Μέλη τοῦ συμβουλίου τούτου ἦσαν ἐπίσης καὶ οἱ δύο ἄλλοι πρέσβεις Ἡριππίδας καὶ Μέγιλλος. — πράττω τὴν εἰρήνην ἐνεργῶ νὰ γίνῃ ἡ εἰρήνη. — ἐμπεδώ - ὦ τὰς σπονδὰς στερεώνω, τηρῶ ἀπαραβάτους τὰς συνθήκας.

§ 7. ἄτε συντεταραγμένων... τῶν πολιτειῶν ἐπειδὴ τὰ πολιτεύματα ἦσαν ἄνω κάτω, εἶχον ἀνατραπῆ. — ἄτε γινώσκοντες πάντες τὸν Δ. διότι, ὡς γνωστόν, δύο φορές εἶχεν ἔλθει ἐκεῖ ὡς ναύαρχος, τὸ 408/7 καὶ τὸ 406/5 π.Χ. Καὶ μετὰ τὴν πτώσιν δὲ τῶν Ἀθηνῶν ἐπλευσεν ἐπίσης ἐκεῖ καὶ ἐγκατέστησε τὰς δεκαρχίας (§ 2). — πρόσκειμαι τινι πιέζω τινὰ διὰ παρακλήσεων, πέφτω ἀπὸ κοντά, ὅπως λέγομεν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν. — θεραπεύω τινὰ προσφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου εἰς τινά. — ἰδιώτης ἀπλοῦς πολίτης.

§ 8. μαίνω τινὰ κάμνω ἔξω φρενῶν, ἐξοργίζω τινά. — ἐδήλωσεν· ἀπροσώπως = δῆλον ἐγένετο. — γε μὴν ὅμως. — οἱ ἄλλοι τριάκοντα· δηλ. ἐκτὸς τοῦ Λυσάνδρου. — τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως, τῆς μεγαλειότητός του. — ὀγκήρως μεγαλοπρεπῶς. — συμπράτω τινί τι καταβάλλω ἐνεργείας μετὰ τινος πρὸς ἐπιτυχίαν τινός (ὑποθέσεώς του). — ἡττωμένους χωρὶς νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπὸν των.

δή ἤδη. — ὄχλον· δηλ. θεραπευόντων αὐτόν. — ἔλαττον ἔχω εὐ-
ρίσκομαι εἰς μειονεκτικὴν θέσιν = κινδυνεύω νὰ χάσω τὴν ὑπόθε-
σίν μου.

§ 9. τῇ ἀτιμίᾳ διὰ τὸν ἐξευτελισμὸν. — μὲν = μὴν = πράγμα-
τι. — ἄρα ὡς ἀποδεικνύεται τώρα. — ἠπίστω· πρκτ. τοῦ ἐπίσταμαι. —
ἢ ἐγὼ ἔπραττον· ὑπαινίσσεται τὰς προσπαθείας του διὰ τὴν εἰς τὸν
θρόνον ἀνάρρησιν τοῦ Ἀγησιλάου. — ἐκ τοῦ λοιποῦ· ἔνν. χρόνου
διὰ τὸ μέλλον. — ἐν καιρῷ εἰμί τινα εἶμαι χρήσιμος εἰς τινα.

§ 10. Σπιθριδάτην τὸν Πέρσην· ὑποδιοικητὴν, ὅπως φαίνεται,
ἐν τῇ σατραπείᾳ τοῦ Φαρναβάζου. — τοὺς... παῖδας· θυγατέρα καὶ
υἷόν. — ἐν Κυζικίᾳ· πόλει ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ χερσονήσου τῆς Προποντί-
δος (ἴδε γεωγρ. πίν.), κατεχομένη τότε ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. —
καὶ τὸν υἷόν· Μεγαβάτην ὀνόματι (πρβλ. βιβλ. Δ', 1, § 26 - 28). —
ἀναβιβασάμενος· δηλ. ἐπὶ ναῦν. — πρὸς Ἀγησίλαον· εὕρισκόμε-
νον ἐν Ἐφέσῳ.

(4, 11 - 24)

§ 11. ἐπὶ τῷ καταβάντι· § 6 «στράτευμα πολὺ... μετεπέμ-
πετο». — ἀχθεσθέντες· ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ φανεροῦ ἐγένοντο.

§ 12. ἄφιππος ἀκατάλληλος δι' ἵππικόν. — τὸ πεζὸν ἅπαν·
ἀνερχόμενον εἰς 50.000. — διεβίβασε· πόθεν; — τὸ ἵππικόν· ἀποτε-
λούμενον ἐκ 10.000 ἵππέων. — εἰς Μαιάνδρου πεδίον· διότι ἀπὸ
ἐκεῖ θὰ διήρχετο ὁ ἐξ Ἐφέσου στρατός, ἵνα πορευθῆ εἰς Καρίαν. —
περιάγω = ἄγω. — δύσιππα· ἔνν. χωρία μέρη, εἰς τὰ ὅποια δυσκό-
λως κινεῖται ἵππικόν. — τάναντία ἀποστρέφω λαμβάνω ἀντίθετον
διεύθυνσιν. — ἐπὶ Φρυγίας· ὅπου « ἢ τοῦ Φαρναβάζου οἰκησις ». —
ἀπροσδοκῆτοις· ἔνν. ταῖς πόλεσι.

§ 13 - 14. οἱ ἵππεῖς· 600 τὸν ἀριθμὸν· διότι ἐκτὸς τῶν 300
Ἀθηναίων καὶ τινων ἄλλων ἐκ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων εἶχον προστεθῆ
καὶ οἱ 200 ἵππεῖς τοῦ Σπιθριδάτου. — τέτταρα πλῆθρα· τὸ πλῆθρον
ἦτο μέτρον μήκους ἴσον πρὸς 1/6 τοῦ σταδίου, ἦτοι 31 γαλλικὰ μέ-
τρα. — ὥσπερ φάλαγξ· διότι φάλαγξ λέγεται ἐπὶ πεζῶν. — ἐπὶ τετ-

τάρων εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν. — οἱ πρῶτοι ἢ πρώτη γραμμῆ, τὸ μέτωπον. — ἐπὶ πολλῶν εἰς πολλὰς σειράς, εἰς μακρὰς στήλας.

§ 15. ἐπὶ προόδῳ προκειμένου νὰ ἀρχίσῃ τὴν προέλασιν. — ἄλοβα γίνονται τὰ ἱερά τὰ σπλάγγνα τοῦ θύματος παρουσιάζοντα ἄνευ λοβοῦ τοῦ ἥπατος = αἱ θυσίαι ἀποβαίνουν δυσοίωνοι. Διότι ἡ ἔλλειψις ἢ ἡ μικρότης τῶν λοβῶν τοῦ ἥπατος ἐθεωρεῖτο σημεῖον δυσμενές. — γινώσκω μετ' ἀπαρεμφ. (κατασκευαστέον εἶναι) κρῖνω. — καταλέγω τινὰ καταγράφω τινὰ εἰς κατάλογον. — ἀνδραῖ δηλ. ἰππέα. — δόκιμος πεπειραμένος. — τὸν ἀποθανούμενον = τὸν ἀποθανεῖν βουλόμενον.

§ 16 - 17. ὑποφαίνει (ἀμετάβ.) ἔαρ ἀρχίζει νὰ φαίνεται ἡ ἄνοιξις. — ἔαρ τοῦ 395 π.Χ. — ταῖς τε ὀπλιτικαῖς τάξεσιν, ἧτις = τῶν τε ὀπλιτικῶν τάξεων ταύτη, ἧτις. — ἄριστα σώματος ἔχω εὐρίσκομαι εἰς ἀρίστην κατάστασιν ἀπὸ ἐπόψεως σωματικῆς παραστάσεως, παραστήματος, ὅπως λέγουσιν σήμερον εἰς τὴν στρατιωτικὴν γλῶσσαν. — καὶ πελτασταῖς = καὶ ἀκοντισταῖς. Διότι οἱ πελτασταὶ ἔφερον (πέλτην, ξίφος) καὶ μικρὸν ἀκόντιον. — πρὸς τὰ προσήκοντα ἔργα εἰς τὰς ἰδιαζούσας (εἰς τὰ στρατιωτικὰ σώματά των) ἀσκήσεις. — μελετῶντας ἢ μετοχὴ ἐκ τοῦ ὄραν μελετάω - ὦ ἀσκούμαι. — χαλκοτύπος χαλκεύς. — τέκτων ξυλουργός. — χαλκεύς = σιδηρεὺς σιδηρουργός. — σκυτοτόμος ὁ κόππων, ὁ κατεργαζόμενος σκύτη δέρματα. — οἱ σκυτοτόμοι καὶ οἱ ζωγράφοι οἱ σκυτοτόμοι κατεσκεύαζον τὰ ἐκ δέρματος μέρη τοῦ ὀπλισμοῦ (ἱμάντας, τελαμῶνας κλπ.), οἱ δὲ ζωγράφοι ἐστόλιζον τὰς ἀσπίδας μὲ εἰκόνας ἢ γράμματα. — οἶσθαι τὸ ὑποκείμενον ἀόριστον.

§ 18 - 19. ἐπιρρώννυμαι τονοῦμαι ψυχικῶς, φρονηματίζομαι. — τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Ἐφεσίᾳ, τῆς ὅποιας ὁ ναός, θεωρούμενος ὡς ἐν ἐκ τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου, ἐπυρπολήθη ἀργότερον (356 π.Χ.) ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου. — τοῖς κήρυξι νοοῦνται οἱ διαλαλοῦντες τὴν ἀγοραπωλησίαν τῶν αἰχμαλώτων. — ὑπὸ τῶν ληστῶν τῶν πρὸς λαφυραγωγίαν δηλαδὴ ἐξερχομένων ἐξ Ἐφέσου Ἑλλήνων στρατιωτῶν. — μαλακὸς ἄβρός, ἀφρᾶτος. — ἄπνοος ἀσυνήθιστος εἰς ταλαιπωρίας.

§ 20 - 21. οἱ περὶ Ἡριπίδαν οὕτως ὀνομάζει ὁ Ξενοφῶν τὸ

νέον τριακονταμελές συμβούλιον τοῦ βασιλέως, ὅπως τὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους (396 - 395) ἐκάλει « οἱ περὶ Λύσανδρον », ἐπειδὴ αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἐπισημότεροι. Παρατηρητέον ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Ἡριπίδας μετεῖχε καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τοῦ βασιλικοῦ συμβουλίου, ἤδη δὲ εἶναι καὶ πάλιν μέλος αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τὸ ἐπισημότερον. Τοῦτο ἴσως ἔγινε κατ' εἰσήγησιν τοῦ βασιλέως, παρὰ τοῦ ὁποίου, ἄγνωστον διὰ ποῖον λόγον, εἶχεν ἀποσταλῆ εἰς Σπάρτην, ἤδη δὲ ἐπανῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὴν Ἀσίαν. — **καὶ ἄλλον** πιθανῶς τὸν Ξενοφῶντα, ὅστις μέχρι τοῦδε ἦτο ἀρχηγὸς τῶν Κυρειαίων. — **ἐπὶ τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων στρατιώτας**: δηλ. τοὺς ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων τῆς Πελοποννήσου στρατολογηθέντας (πρβλ. § 3 - 4). — **ἐπὶ τὰ κράτιστα** (= εὐφορώτατα) **στρατιώτης χώρας**: δηλ. εἰς τὴν Λυδίαν (πρβλ. κατωτέρω « εἰς τὸν Σαρδιανὸν τόπον ἐνέβαλλεν »). — **αὐτόθεν ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς**. — **γνώμη ψυχῆ, φρόνημα**, — **πάλιν**: ὅπως κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος (396), ὅτε εἰσέβαλεν εἰς τὴν Φρυγίαν, ἐνῶ ἄφηγε νὰ ὑπονοῆται, ὅτι θὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῆς Καρίας (§ 11 « στρατευομένῳ ἐπὶ Καρίαν »). — **καθάπερ τὸ πρόσθεν**: § 12 « τὸ μὲν πεζὸν ἅπαν διεβίβασεν ἐκείσε (ἐπὶ Καρίαν) » κλπ.

§ 22 - 23. ἦγον οἱ τῶν πολεμίων ἱππεῖς ἐκ τῆς πεδιάδος τοῦ Μαιάνδρου εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Πακτωλοῦ. — **ὁ ἡγεμὼν**: τοῦ ἱππικοῦ τῶν Περσῶν. — **αὐτοὶ δέ**: δηλ. ὁ ἡγεμὼν μετὰ τῶν ἱππέων. — **τοὺς ἀκολουθοῦντας**: τὸ στράτευμα ἱππέων. — **τοὺς ἀκολουθοῦντας**: τὸ στράτευμα ἱππέων. — **βοηθεῖν**: ἐνν. αὐτοῖς (τοῖς ἀκολουθοῦσι). — **παμπλη-ὑπηρέτας**. — **τάξεις**: εἰς πυκνὴν τάξιν, εἰς μέγα βάθος. — **οὐπω παρεῖη τὸ πεζόν**: διότι τοῦτο, ὅπως εἶδομεν (§ 20 - 21), εἶχε διαβιβάσει ὁ Τισσαφέρνης εἰς Καρίαν. — **τῶν παρεσκευασμένων**: ἐνν. στρατιωτικῶν σωμάτων. — **σφαγιαζόμενοι** θυσιάζω. — **τὰ δέκα** (δηλ. ἔτη) **ἀφ' ἧβης** οἱ ἔχοντες δεκαετῆ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Δεδομένου δέ, ὅτι ἡ ἧβη περιελάμβανε τὸν ἀπὸ τοῦ 18 μέχρι τοῦ 28 ἔτους χρόνον τῆς ἡλικίας, διὰ τοῦ « δέκα ἀφ' ἧβης » νοοῦνται οἱ διανύοντες τὸ τριακοστὸν περίπου ἔτος ἄνδρες. Κατ' ἄλλην ἐρμηνεῖαν **τὰ δέκα ἀφ' ἧβης αἱ δέκα** (πρῶται) κλάσεις. — **θεῶ ὁμόσε τινὶ ὄρμῳ** κατὰ τινος. — **ἐμβάλλειν**: δηλ. τοῖς πολεμίοις.

§ 24. **δέχομαί τινα ἀνθίσταμαι** εἰς τὴν ὄρμῃν τινος. — **πάντα**

τὰ δεινὰ παρῆν ὅλα τὰ τρομερὰ μέσα ἦσαν παρόντα, ἐχρησιμοποιήθησαν (τουτέστιν ἡ ἐπέλασις τῶν ἰππέων καὶ αἱ ἔφοδοι τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν πελταστῶν). — **ἐγκλίνω** ὑποχωρῶ. — **καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν** τὸ ἐν τῇ δεξιᾷ ὄχθη τοῦ Πακτωλοῦ, τὸ ὁποῖον ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν σκευοφόρων καὶ τῶν εἰς αὐτὸ καταφυγόντων ἰππέων. — **ῶσπερ εἰκὸς (ἦν)** διατί; — **καὶ φίλια καὶ πολέμια** καὶ φίλους (δηλ. τοὺς πελταστάς) καὶ ἐχθρούς. — **ἠὔρε** ὑποκείμενον τοῦ ρήματος τὸ **ἄ** (**χρήματα**) τὰ ὁποῖα πωληθέντα ἀπέδωκαν.

(4, 25 - 29)

§ 25 - 26. **ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν**· διότι μετὰ τὴν μετακίνησιν τοῦ ἰππικοῦ του ἐκ τῆς πεδιάδος τοῦ Μαιάνδρου πρὸς τὸν Πακτωλὸν ὁ Τισσ. κατέφυγεν εἰς τὰς Σάρδεις, ἵνα προπαρασκευάσῃ δῆθεν τὴν ἄμυναν τῆς πόλεως, πράγματι, ὅμως, διότι ἐφοβεῖτο τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν καὶ γενναϊότητα τῶν Ἑλλήνων. — **καὶ αὐτός**· ὅπως ὁ Φαρνάβαζος καὶ ἄλλοι ἐπιφανεῖς Πέρσαι. — **Τιθραύστην**· χιλιάρχον τῆς βασιλικῆς σωματοφυλακῆς. — **τὰ πράγματα** αἱ ἐνοχλήσεις, οἱ μπελάδες. — **ἔχω τὴν δίκην** ὑφίσταμαι τὴν (προσήκουσαν) τιμωρίαν. — **ἀποφέρω** καταβάλλω. — **ἄνευ τῶν οἴκοι τελῶν**· διότι ὁ βασιλεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ αὐτοβούλως, ἀλλὰ κατόπιν τῆς συγκαταθέσεως τῶν ἐφόρων (βιβλ. Γ', 1, § 1 - 2).

§ 27 - 29. **τῷ ὑπὲρ** (= πέραν) **Κύμης**· πόλεως ἐν τῇ Αἰολίδι. — **ἔρχεται ἔρχεται** διαταγῇ· τοῦτου ὑποκείμενον τὸ **ἄρχειν** καὶ **καταστήσασθαι**. — **καὶ τοῦ ναυτικοῦ**· ἐνῶ μέχρι τότε ἡ στρατηγία οὐδέποτε συνεδυσάσθη μετὰ τῆς ναυαρχίας. — **ὡς ὅτι**. — **ἄν... εἶναι** = **ἄν... εἶη**. — **καθ' ἐν οὐσης τῆς ἰσχύος ἀμφοτέροις** ὅταν ἡ δύναμις (= ἡ διοίκησις) καὶ τῶν δύο εὐρίσκεται εἰς χεῖρας ἑνός. — **χαρίζεσθαι**· δηλ. **τῷ Ἀγησιλάῳ**. — **τοῦ παρασκευάζεσθαι** ὥστε νὰ παρασκευάζεται. — **πράττω τὰ ναυτικά**· καταγιγνομαι μετὰ τὸ ναυτικόν, μετὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ στόλου.

(5, 1 - 2)

§ 1 - 2. **τῶν βασιλέως πραγμάτων** = τῆς βασιλέως δυνάμεως. — **οὐδαμῆ οὐδαμῶς**. — **αἰρέω - ὦ** τινὰ· ἐνταῦθα = νικῶ

τινα. — εἰς πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίου ἀξίας 50 περίπου ἀργυρῶν
 τάλαντων. — πιστὰ ἐγγυήσεις. — ἐφ' ὧτε μὲ τὸν ὄρον. — πόλεμον
 ἐκφέρω κηρύττω πόλεμον. — καὶ οὐ μεταλαβόντες = καίπερ οὐ
 μεταλαβόντες· — προάγω τινὰ εἰς μῖσός τινος παρασύρω τινὰ
 εἰς μῖσος ἐναντίον τινός. — συνίστημι τὰς πόλεις ἐνώνω, συνασπίζω
 εἰς συμμαχίαν τὰς πόλεις. — τὰς μεγίστας πόλεις· οἶαι αἱ Ἀθῆναι
 καὶ αἱ Θῆβαι.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

(1, 1 - 3, 15 - 39, 41)

§ 1 - 3. ἄμα μετοπώρω (= φθινοπώρω)· τοῦ ἔτους 395.—
εἰς λόγους ἄξιοι· ἔνν. αὐτῶ, τῶ Ἀγησιλάῳ· εἰς λόγους ἄγω τινά
μὲν φέρω τινὰ εἰς συνομιλίαν, εἰς ἐπαφήν μετὰ τινος. — ἔθνος· καὶ ὄχι
μόνον πόλεις, ὡς μέχρι τοῦδε. — οὐκ ἀνεβεβήκει· εἰς τὴν ἐν Περσίᾳ
ἔδραν αὐτοῦ. — πείσαντος· ἔνν. αὐτόν.

§ 15 - 16. ἀποπορεύομαι ἀναχωρῶ, ἀπέρχομαι. — θῆραι ζῶα
πρὸς θήραν, κυνήγιον, — περιείργομαι περιφράσσομαι. — ἀναπεπτα-
μένος χῶρος ἀνοικτὸς τόπος, ἐλεύθερον ὑπαιθρον. — παρέρρει· παρὰ
τὰ ἀνάκτορα. — ὀρνιθεύω κυνηγῶ ὀρνιθας, πτηνά. — αὐτόθεν ἀπ' ἐδῶ.
— προνομαι ὠργανωμένοι στρατιωτικαὶ ἐπιδρομαὶ (εἰς ἐχθρικὴν χώραν
πρὸς ἀπαγωγὴν λείας).

§ 17 - 19. σφάλλομαι παθαίνω ἀτύχημα. — δρεπανηφόρα· τὰ
ἐγνωρίσαμεν εἰς τὴν Κύρου Ἀνάβασιν. — συνέδραμον = ἡθροίσθη-
σαν καὶ ἀντιπαρετάξαντο (βιβλ. Γ', 4, § 22 - 23). — εἰς ἑπτα-
κοσίους· πιθανῶς οὗτοι ἦσαν ψιλοί. — ἐλαύνειν· ὑποκείμενον τὰ ἄρ-
ματα· ἐλαύνω εἰς τινα = ἐμβάλλω εἰς τινα. — τὸ ἄθροον τὸ
συμπεπυκνωμένον πλῆθος, ἢ φάλαγξ τῶν (ἑπτακοσίων) Ἑλλήνων.

§ 20 - 21. λέγει· δηλ. τοῦτο. — τοὺς τε Σπιθριδάτου καὶ τοὺς
Παφλαγόνας· δηλ. τοὺς διακοσίους τοῦ Σπιθριδάτου καὶ τοὺς χιλίους
τοῦ Ὀτυος. — πείσειεν· ὁ Ἡριπίδας.

§ 22 - 25. καταλύω τι τερματίζω τι. — παρεῖναι· ὑποκείμ. αὐ-
τοῦς, δηλ. οὐς ἔδωκεν ὁ Ἀγησίλαος καὶ οὐς αὐτὸς ἔπεισεν. —
ἐκάστων ἐξ ἐκάστου στρατιωτικοῦ σώματος (τῶν ὀπλιτῶν, τῶν πελ-
ταστῶν, τῶν ἰππέων). — εἰ ἀποτρέποίτο· ἔνν. τοῦ ἔργου, τῆς ἐπιχει-

ρήσεως. — **ἐπιπεσών...** πολλοὶ ἔπεσον· συντακτικὴ ἀνωμαλία (ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος)· κανονικῶς ὁ λόγος θὰ εἶχεν οὕτως : **ἐπιπεσόντος** (τοῦ Ἑριπίδου) πολλοὶ ἔπεσον. — **αὐτοί**· δηλ. ὁ Φαρναβάζος καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — **ἔκπωμα** ποτήριον. — **καὶ ἄλλα δὴ κτήματα = καὶ ἄλλα κτήματα οἷα δὴ Φαρναβάζου ἦν** (ὁποῖα ἦτο ἐπόμενον νὰ ἔχη ἄνθρωπος τῆς θέσεως τοῦ Φαρναβάζου). — **διὰ γὰρ τὸ φοβείσθαι** διὰ τοῦ γὰρ αἰτιολογεῖται τὸ διατὶ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τόσα ἐκπώματα καὶ ἄλλα πολύτιμα ἀντικείμενα καὶ λοιπὰ σκευή. — **στρατοπέδευσις** ἡ ἐκάστοτε θέσις τοῦ στρατοπέδου.

§ 26 - 28. **ὕφιστημί τινα** τοποθετῶ κρυφίως τινα. — **τοῖς λαφυροπώλαις**· οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν εἰδικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὸν στρατόν. — **οὐκ ἤνεγκαν = οὐκ ἠνέσχοντο**. — **οἰχομαι ἀπιὼν** γίνομαι ἄφαντος. — **πρὸς Ἀριαῖον** τὸν γνωστὸν ἐκ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως ὕπαρχον τοῦ Κύρου. — **πιστεύω** ἔχω ἐμπιστοσύνην. — **ὄτι** αἰτιολογικός. — **πιστεύσαντες (αὐτῶ), ὄτι ἐπολέμησεν αὐτῶ**· ἐνῶ πράγματος ἀμνηστευθεῖς, ὡς εἶδομεν εἰς τὴν Κύρου Ἀνάβασιν, συνεφιγματοῦς μετὰ τοῦ βασιλέως. — **ἀπόλειψις** ἐγκατάλειψις, λιποταξία. — **καὶ τοῦ Μεγαβάτου**· τοῦ υἱοῦ τοῦ Σπιθριδάτου (βιβλ. Γ', 4, § 10). — **βαρὺ γίγνεται τί τι** προκαλεῖ τι τὴν βαρυθυμίαν, τὴν θλιψίαν τινος.

§ 29 - 31. **ξενόομαι - οὔμαι τι** συνάπτω σχέσεις μετὰ τινος. — **συνάγω εἰς λόγους τινα τι** προκαλῶ συνέντευξιν τινος πρὸς τινα. — **ἤκουσεν** ὁ Ἀγῆσ. — **σπονδὰς λαβών**· ὁ Ἀπολλοφ. παρὰ τοῦ Ἀγῆσιλάου· **σπονδὰς λαμβάνω** λαμβάνω, δέχομαι δήλωσιν περὶ ἀνακωχῆς. — **καὶ δεξιάν**· εἰς ἐπιβεβαίωσιν τῆς δηλώσεως. — **παρῆν = ἐπανῆκεν**. — **συγκείμενον χωρίον = ;** (βιβλ. Γ', 2, § 19 - 20). — **ἐνράπτων** τὸ διὰ τῆς βελόνης εἰργασμένον = κεντητὸς τάπης. — **ἐντρυφῶ** φαίνομαι τρυφηλός, ἀβροδίαιτος. — **φαυλότης** ἀπλότης. — **πρασάγορεύω τινα χαίρειν** ἀποτείνω πρὸς τινα τὸ « χαῖρε », χαιρετίζω τινα.

§ 32 - 33. **ὅτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπολεμεῖτε**· δηλ. κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον, ὅτε καὶ ὁ Τισσ. καὶ ὁ Φαρν. καὶ ὁ Κύρος ἐβοήθησαν διὰ χρημάτων κυρίως τὴν Σπάρτην. — **μαχόμενος μεθ' ὑμῶν**·

κατὰ τὴν παρὰ τὴν Ἄβυδον ναυμαχίαν (411 π.Χ.). Κατ' αὐτὴν οἱ Λακεδ. ἠττηθέντες κατέφυγον εἰς τὴν Ἄβυδον, ὃ δὲ Φαρνάβ. « παρεβόηθει καὶ ἐπεισβαίνων τῷ ἵππῳ εἰς τὴν θάλατταν μέχρι δυνατὸν ἦν ἐμάχετο » βιβλ. Α', 1, § 6). — **διπλοῦν** διπλοπροσωπία, δολιότης. — **δεῖπνον** ἐνταῦθα = ζωοτροφία. — **τὸ ὄσιον** τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ νόμου καθωρισμένον = τὸ θεῖον δίκαιον. — **τὸ δίκαιον** τὸ καθωρισμένον ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου νόμου = τὸ ἀνθρώπινον δίκαιον. — **δὲ τέλος πάντων.** — **ὅπως πῶς,** κατὰ ποίαν λογικὴν. — **ἔστι τινός τι** ἀρμόζει τι εἰς τινα.

§ 34 - 36. **χρόνω ποτὲ** μετὰ ἀρκετὴν ὥραν (διότι ἡ δικαιολογία ἦτο δύσκολος). — **γένωνται** ἐνν. **ἀλλήλαις.** — **ἂν οὕτω τύχῳσιν** ἂν συμβῆ νὰ εὐρεθοῦν εἰς τοιαύτην (δυσάρεστον) θέσιν. — **ἀπέκτειναν** = **ἀποκτείνουσιν.** — **περὶ παντός ποιῶμαι τι** θεωρῶ τι ὡς ἀνεκτίμητον ἀγαθόν. — **ἀλλάξασθαι σε ἡμᾶς δεσπότας ἀντὶ βασιλέως δεσπότου** νὰ ἀλλάξης κυρίαρχον καὶ νὰ ἀναγνωρίσης ἡμᾶς (= ἐμὲ) ὡς κυριάρχους ἀντὶ τοῦ βασιλέως. — **μηδένα προσκυνοῦντα** οἱ μὲν Πέρσαι ἐνάπιον τοῦ βασιλέως προσέπιπτον εἰς τὴν γῆν καὶ ἐφίλουν τὸ χῶμα, τὸ ὅποῖον ἐπάτει, οἱ δὲ Ἕλληγες ἀπένεμον τὴν τιμὴν ταύτην μόνον εἰς τοὺς θεοὺς. — **ἐλευθέρων εἶναι** = **τὸ ἐλεύθερον εἶναι** (**τινα**). — **ἀντάξιον εἶναι τῶν πάντων χρημάτων** πρβλ. τοὺς λόγους τοῦ Κύρου περὶ ἐλευθερίας ἐν Κύρου Ἀναβάσει, βιβλ. Α', 7, § 2 - 4. — **ὁ ὁμόδουλός τινι** ὁ σύνδουλος, ὁ δουλεύων μετὰ τινος εἰς ἄλλον. — **δέω τινός** ἔχω ἀνάγκην τινός, μοῦ λείπει τι. — **μὴ οὐχί... εἶναι** = ὥστε εἶναι. — **πάμπαν** ἐπίρρ. = ἐντελῶς.

§ 37. **ἀπλῶς ἀδόλως,** εἰλικρινῶς. — **ἄπερ τίνα, τί.** — **πρέπει...** σοι συμφώνως πρὸς τὴν μέχρι τοῦδε ἐπιδειχθεῖσαν παρρησίαν του. — **πέμπη** ἐνν. **ἐφ' ὑμᾶς.** — **τὴν ἀρχὴν** τὴν στρατηγίαν.

§ 38. **λῶστος** ὑπερθετ. τοῦ ἀγαθὸς ἄριστος εἰς προσφωνήσεις = καλέ μου φίλε, φίλτατε. — **ἐπίστω** προστ. τοῦ ἐπίσταμαι. — **ἀπειμι** μέλλ. τοῦ ἀπέρχομαι. — **κἂν πόλεμος ἦ,** ἐνν. πρὸς τὸν βασιλέα.

§ 39. **παλτὸν** (**πάλλω**) βραχὺ περσικὸν ἀκόντιον. — **φάλαρα** τὰ κατὰ τὸ μέτωπον καὶ τὰς γνάθους τῶν ἵππων κοσμήματα καὶ τὸ

κεκοσμημένον πρὸς τὸ μέρος τοῦ μετώπου τμήμα τοῦ χαλινοῦ. — γραφὺς γραμματεὺς. — περιαιρέω - ᾧ ἀφαιρῶ. — μεταδιώκω τινὰ τρέχω κατόπιν τινός, διὰ νὰ τὸν προφθάσω.

§ 41. δὴ πράγματι. — ξαρ· τοῦ 394 π.Χ. — Ἀστυρηνῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν· τὸ ἐπώνυμον τοῦτο εἶχεν ἡ Ἀρτεμις ἐκ τῆς πόλεως τῆς Μυσίας Ἀστύρων (ὄνομ. Ἀστυρα), εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχεν ἱερὸν αὐτῆς. — ἄνω πρὸς τὰ ἄνω, τὰ ἐνδότερα (τῆς Ἀσίας). — ὀπισθεν ποιοῦμαι ἀφῆνω ὀπίσω.

(2, 1 - 8)

§ 1 - 2. εἰμὶ ἐν τινι ἀσχολοῦμαι εἰς κάτι. — τὰς μεγίστας πόλεις· Κόρινθον, Ἄργος, Ἀθήνας, Θήβας. — παρεσκευάζοντο ταῦτα· δηλ. τὰ πρὸς ἐκστρατεῖαν ἀπαραίτητα. — τὰ τε ἄλλα διηγείτο ὡς ἔχοι διηγείτο, πῶς ἔχουν τὰ ἄλλα, περὶ τῆς καταστάσεως γενικῶς.

§ 3 - 4. τοὺς συμμάχους· δηλ. τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἑλλήνων πόλεων τῆς Μ. Ἀσίας. — ἐκεῖνα· τὰ ἐν Ἑλλάδι, ὁ μέλλων νὰ διεξαχθῆ πόλεμος. — εὐ ἐπίστασθε· προσκτ. — οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν = οὐκ ἔστι δέος, μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν δὲν ὑπάρχει φόβος, μήπως... — πάλιν πάρειμι ἐπιστρέφω. — ψηφίζομαι ἀποφασίζω, διατυπώνω εἰς ψήφισμα τὴν ἀπόφασίν μου.

§ 5 - 6. Εὐξενον· ἕνα, φαίνεται, ἐκ τῶν τριάκοντα. — διασφῶζω προστατεύω. — οἱ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν· τῶν μισθοφόρων καὶ τῶν ἐκ Μ. Ἀσίας συμμάχων. — ταῖς πόλεσιν = τῶν πόλεων ἐκείνῃ. — καὶ τῶν μισθοφόρων τοῖς λοχαγοῖς = καὶ ἐκεῖνῃ (ἐκ) τῶν λοχαγῶν τῶν μισθοφόρων. — εὐοπλος ὁ καλῶς ὠπλισμένος. — καὶ τοῖς ἱπάρχοις = τῶν ἱπάρχων ἐκεῖνῃ. — εὐἵππος ὁ ἔχων καλοὺς ἵππους. — νικητήριον βραβεῖον διὰ τὴν νίκην. — ὡς... δώσω ἀντὶ (προεῖπεν ὑπέσχετο) ὡς δώσει. — ὅπως εὐ εἰδείσαν· δηλ. αἱ πόλεις, οἱ λοχαγοὶ καὶ οἱ ἱππαρχοὶ. — εὐκρινῶ προσέχω πολὺ εἰς τὴν ἐκλογὴν· ὅτι τοὺς στρατευομένους δεῖ εὐκρινεῖν· διὰ τὴν ἀνακέρηξιν δηλ. τοῦ νικητοῦ θὰ ἐλαμβάνετο μὲν βεβαίως ὑπ' ὄψιν πρωτίστως τὸ εὐοπλον καὶ εὐἵππον τῶν λόχων καὶ τάξεων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἡ ἐπιδειχθησομένη πειθαρχία, ἀντοχή καὶ κανονικότης

εἰς τὰς κινήσεις τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πορείας. "Ὅθεν ἔπρεπε νὰ καταβληθῇ μεγάλη προσοχὴ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν στρατιωτῶν.

§ 7. **ἐκπονῶ** κατεργάζομαι μετὰ κόπου, ἐπιμελῶς. — **εἰς κόσμον** περικαλλῶς. — **οὐκ ἔλαττον ἐγένετο ἢ ἀπὸ τεττάρων ταλάντων** δὲν ἐστοίχισαν ὀλιγώτερον τῶν τεσσάρων ταλάντων. — **τοσοῦτων**: δηλ. ὀλίγων. — **παμπόλλων χρημάτων ἀξίας πάρα πολλῶν χρημάτων**.

§ 8. **Μένασκος καὶ Ἑριπίδας καὶ Ὅρσιππος**: ἐκ τοῦ συμβουλίου τῶν τριάκοντα. — **ἦνπερ βασιλεύς**: ὁ Ξέρξης.

(2, 9 - 15, 18 - 23)

§ 9 - 12. **φρουρὰν φαίνω**: στρατιωτικὸς ὄρος λεγόμενος περὶ τῶν ἐφόρων καὶ τῶν βασιλέων τῆς Σπάρτης = κηρύττω ἐπιστράτευσιν. — **Ἀγασίπολις**: υἱὸς τοῦ τέως βασιλέως τῆς Σπάρτης Πausανίου. Ὁ Π. οὗτος, δικασθεὶς ἐρήμην δι' ἐπιδειχθεῖσαν εὐνοίαν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον, κατέφυγεν εἰς Τεγέαν, ὅπου ἀπέθανε. — **πρόδικος** ἐπίτροπος. — **ἐκέλευον**: τὸ ρ. εἰς πληθυντικόν, διότι ἡ λέξις **πόλις** εἶναι περιληπτικὴ. — **ἡγοῦμαι τῇ στρατιᾷ ἀναλαμβάνω τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ**. — **πορρωτέρω**: ἐνν. τῶν πηγῶν. — **ἐπεμβάλλουσιν οἱ ποταμοὶ οἱ ποταμοὶ χύνονται ἐντὸς ἄλλων**. — **ἐνθεν ἐκεῖ ἐνθεν**. — **τὰς πόλεις** τοὺς στρατοὺς τῶν πόλεων. — **ἐξαιρῶ** =; (βιβλ. Β', 2, § 20). — **ἐκθέω**: ἐπὶ σφηκῶν = ἐξέρχομαι ἐκ τῆς φωλεᾶς. — **θηράω** - ὦ φονεύω. — **τύπτομαι** (ὑπὸ σφηκός) = πλήττομαι μετὰ τὸ κεντρί. — **χειρόομαι** - οὔμαι φονεύω. — **ἐψηφ.** ταῦτα δηλ. νὰ βαδίσουν κατὰ τῆς Σπάρτης.

§ 13 - 15. **διαπράττομαι** διαπραγματεύομαι, συζητῶ. — **διομολογοῦμαι** μένω σύμφωνος μετὰ ἄλλον εἰς ἓνα πρᾶγμα. — **εἰς ὀπόσους** εἰς πόσον βάθος. — **βαθείας τὰς φάλαγγας**: διότι, ἂν αἱ φάλαγγες παρετάσσοντο εἰς μακρὰς στήλας, θὰ εἶχον μικρὸν μέτωπον, ὅποτε ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ κυκλωθοῦν. — **αἱ πόλεις**: αἱ κατὰ τῶν Λ. συνησπισμέναι. — **καὶ δὴ ἤδη**. — **ἐξέρχομαι** προχωρῶ. — **τὴν ἀμφιάλον**: ἐνν.

χώραν, τουτέστι τὴν περιοχὴν, ἣ ὁποία εὐρίσκεται μεταξύ τῶν δύο θαλασσῶν, τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τὸν ἰσθμὸν. — **Σικυῶν**: ἔκειτο μεταξύ Κορινθίας, Ἀχαΐας καὶ Ἀρκαδίας (σημερινὸν Βασιλικόν). — **Ἐμβαλλόντων**: ἔνν. εἰς τὴν Κορινθίαν. — **Ἐπιεικία**: τοποθεσία μεταξύ Κορίνθου καὶ Σικυῶνος. — **ὑπερδέξια**: ἔνν. **χωρία** τόποι ὑψηλοί, κείμενοι πρὸς τὰ δεξιὰ τῶν ἐχθρῶν = ὑπερκείμενοι λόφοι δεξιὰ τοῦ ἐχθροῦ. — **κακῶς ποιῶ** ἐπιφέρω φθοράν. — **γυμνήτες**: τοὺς ἐγνωρίσαμεν εἰς τὴν **Κύρου Ἀνάβασιν**. — **τῶν ἀντιπάλων**: δηλ. τῶν Κορινθίων καὶ λοιπῶν συμμάχων. — **ἐπὶ θάλατταν**: τοῦ Κορινθιακοῦ, ἦτοι ἀριστερά, διὰ τὴν ἀποφεύγουν τὰς προσβολὰς ἐκ τῶν δεξιῶν αὐτῶν ὑψωμάτων. — **ταύτη** ἀπὸ ἐδῶ. — **οἱ ἕτεροι**: δηλ. τὸ κύριον σῶμα τῶν συμμάχων τῶν Κορινθίων. — **τὴν χαράδραν** ἔννοεῖ τὸν ποταμὸν Νεμέαν. — **κάκεινοι**: ἀντὶ καὶ αὐτοὶ (δηλ. οἱ Λακεδ.).

§ 18. **κατήπειγον**: οἱ Β. δὲν ἔσπευδον, διότι ἦσαν δυσηρεστημένοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς αὐτοὺς ἡ ἡγεμονία τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ. — **τὸ δεξιὸν ἔσχον**: ἡ μεταβολὴ τῆς παρατάξεως σημαίνει, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βοιωτῶν Ἰσμηνίας ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν. — **τοῦ εἰς ἐκκαίδεκα**: ἔνν. **ποιεῖσθαι τὴν φάλαγγα**. — **ἔτι δὲ ἔπειτα δέ**. — **ἤγον**: ἔνν. αὐτὴν (τὴν φάλαγγα). — **ὑπερέχω τῷ κέρατι τῶν π. κυκλῶν** τοὺς ἐχθρούς. — **διασπάω** - ᾧ ἀπομονώνω.

§ 19. **λάσιον χωρίον** δασώδης τόπος. — **ἐπαιάνισαν**: οἱ σύμμαχοι τῶν Κορινθ. **παιανίζω** ψάλλω τὸ πολεμικὸν ᾄσμα (κεφ. 5, § 11 - 12). — **ἔγνωσαν**: οἱ Λακεδ. — **διασκευάζομαι** ἐξοπλίζομαι. — **ξεναγοί**: οὕτω ἐκαλοῦντο οἱ Σπαρτιαῖται στρατηγοὶ οἱ διοικοῦντες συμμαχικὰ στρατεύματα. — **παρεγγυάω** - ᾧ διατάσσω. — **ὑπερτείνω τὸ κέρας** ἐκτείνω τὸ ἄκρον τῆς παρατάξεως πέραν τοῦ ἄκρου τῆς παρατάξεως τοῦ ἐχθροῦ.

§ 20 - 22. **τῇ Ἀγροτέρᾳ**: ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος ὡς θεᾶς τῆς ἄγρας (κυνηγίου). — **ὡς περ νομίζεται** κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθιμον. — **Χίμαιρα** αἶξ (ιδίως νέα). — **τὸ ὑπερέχον κέρας** τὸ ἐξέχον ἄκρον τῆς παρατάξεώς των. — **ἐπικάμπτω** στρέφω. — **συμμειγνυμι** συμπλέκομαι. — **ἐν χώρᾳ** ἐπὶ τόπου, εἰς τὴν θέσιν μου. — **ἐκατέρων**: ἡ γενική ἐκ τοῦ νοουμένου **τινές**. — **ὅσον κατέσχον** ὅσους (ἐκ τῶν

Ἀθηναίων) εἶχον ἐντὸς τῆς ἀκτίνος τῆς δράσεώς των (νοοῦνται αἱ ἐξ φυλαί). — **ἐπορεύοντο**· κατὰ τῶν ἐχθρῶν (Ἀργείων), οἱ ὅποιοι ἐπανάρχοντο ἐκ τῆς διώξεως τῶν εἰς φυγὴν τραπέντων συμμάχων τῶν Λ. — **τέτταρας φυλάς**· αἵτινες εἶχον καταδιώξει τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν παρατεταγμένους Τεγεάτας. — **ἐπαναχωρῶ** ἐπιστρέφω. — **παρέρχομαι** **τινα** ἀντιπαρέρχομαι, παραβλέπω τινά. — **ἀναχωρῶ** = **ἐπαναχωρῶ** **ἐκ τῆς διώξεως**. — **τοῦ πρώτου πολεμάρχου**· ἐκ τῶν ἐξ πολεμάρχων τῶν Σπαρτιατῶν ὁ πρῶτος εἶχε τὸ γενικὸν πρόσταγμα. — **ἐκ τοῦ ἐναντίου** κατὰ μέτωπον. — **συμβάλλειν** = **κελεῦσαι συμβάλλειν**. — ἄρα αἰφνιδίως, ἀπροσδοκῆτως. — **ἀφεῖναι τοὺς πρώτους** νὰ ἀφήσουν τοὺς πρώτους (= τὰ πρῶτα τμήματα) νὰ περάσουν. — **παράθροντας** ἐνῶ διήρχοντο πρὸ αὐτῶν τρέχοντες. — **ἐπιλαμβάνομαι** ἐπιτίθεμαι.

§ 23. πρὸς τὰ τεῖχη· τῆς Κορίνθου. — **εἰρξάντων Κ.** δηλ. τὸ κόμμα τῶν λακωνιζόντων Κ. — **εἶργω** ἀποκλείω τὴν εἴσοδον.

(3, 1 - 23)

§ 1 - 2. **ἐβοήθει**· δηλ. εἰς Πελοπόν. καὶ δὴ καὶ εἰς Κορινθίαν. — **ἐν Ἀμφιπόλει**· κειμένη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου. — **παμπληθεῖς ἐγγὺς μύριοι** κατὰ τὸν ἴδιον Ξεν. εἰς ἄλλο σύγγραμμά του, τὸν Ἀγησίλαον· ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ, διηγεῖται ὁ Ξεν., εἶπε μὲ ψυχικὸν πόνον ὁ φιλέλλην ἐκεῖνος βασιλεὺς « **φεῦ, φεῦ, ὦ Ἑλλάς**, ὅποτε οἱ νῦν τεθνηκότες ἱκανοὶ ἦσαν ζῶντες νικᾶν μαχόμενοι πάντας τοὺς βαρβάρους! ». — **ἐν καιρῷ γίγνεται τι** ἀποβαίνει τι πρὸς ὄφελος. — **παρεγένου**· ἐνν. **τῇ νίκῃ**. — **καὶ τάδε**· δηλ. ὁ νέος ἀγὼν, τὸν ὅποιον διεξάγει ἡ Σπάρτη εἰς τὴν Ἑλλάδα.

§ 3. **διαλλάττω**· ἐπὶ χώρας = ἀλλάσσω χώραν ἀντὶ ἄλλης = διέρχομαι χώραν. — **Κραννώνιοι**· οἱ κάτοικοι τῆς Κραννῶνος, ἐπιφανεστάτης Θεσσαλικῆς πόλεως ΝΔ. τῆς Λαρίσης. — **Σκοτουσσαῖοι**· οἱ κάτοικοι τῆς Σκοτούσης, σημαντικῆς ἐπίσης πόλεως παρὰ τὴν Λάρισαν. — **φυγάδες**· ὡς φίλοι τῶν Λακεδ. — **ἐτύγχανον**· ἐνν. **ὄντες**.

§ 4 - 5. **ἐν πλαισίῳ**· εἰς τὴν στρατιωτικὴν γλῶσσαν **πλαίσιον** σημαίνει παράταξιν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ βάθος τῆς φάλαγγος εἶναι

ἴσον πρὸς τὸ μῆκος τοῦ μετώπου, ὥστε νὰ σχηματίζεται τετράγωνον.—
οὐρά ὀπισθοφυλακή. — **παραπέμπω** στέλλω πρὸς ἐνίσχυσιν. — **τό-
 στόμα** (τοῦ στρατεύματος) = τὸ μέτωπον, ἢ ἐμπροσθοφυλακή. —
πλὴν τῶν περὶ αὐτόν ἢ φρουρὰ ἀσφαλείας τοῦ βασιλέως ἀπετε-
 λεῖτο ἐκ τριακοσίων ἵππέων. — **ἐν καλῷ ἔστι** συμφέρον εἶναι. — **σω-
 φρόνως** μετὰ προφυλάξεων.

§ 6 - 8. ἂ ἐκάτεροι ἡμάρτανον· τὸ σφάλμα ἔγκειται εἰς τὴν
 τακτικὴν, τὴν ὁποίαν ἠκολούθουν καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι, οἱ μὲν Θεσσ.
 ἀποχωροῦντες **βάδην**, οἱ δὲ ἵππεῖς τοῦ Ἀγγισ. **ἐπακολουθοῦντες**
σωφρόνως. — **τοῖς ἄλλοις ἔνν. ἵππεῦσι** — **παραγγέλλειν** ἔνν.
διώκειν — **διδωμί τινι ἀναστροφὴν** δίδω εἰς τινα καιρὸν νὰ στραφῇ
 πρὸς ἀντίστασιν. — **πλαγίους ἔχοντας τοὺς ἵππους ἐνῶ** εἶχον τοὺς
 ἵππους των ἐστραμμένους πρὸς τὰ πλάγια. Οἱ ἐπιχειροῦντες δηλαδὴ
 ἐκ τῶν Θεσσ. ἵππέων νὰ ἀναστρέψουν, προτοῦ ἀκόμη προφθάσουν νὰ
 κάμουν ὀλικὴν στροφὴν καὶ νὰ ἀντιμεταπίσουν τοὺς κατ' αὐτῶν ἐπε-
 λαύνοντας κατὰ μέτωπον, ἐκυκλώνοντο καὶ ἐφονεύοντο. — **ἔξαισία**
 ἀκράτητος. — **τῷ Ναρθακίῳ**· τὸ ὁποῖον ἔκειτο νοτίως τῆς Φαρσάλου,
 ὡς καὶ ἡ παρ' αὐτῷ ὁμώνυμος πολίχνη.

§ 9. **μεταξὺ Πραντός· ὁ Πρὰς** ἦτο πόλις πλησίον τοῦ Ναρθά-
 κίου. — **τῷ ἔργῳ = τῇ νίκῃ**. — **τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ**
ἵππικῇ· ἤδη ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ περὶ τῶν
 Κενταύρων παράδοσις, τὸ ἵππικὸν τῶν Θεσσαλῶν ἐφημίζετο. — **αὐ-
 τός**· δηλαδὴ ἐκ τοῦ προχείρου (πρβλ. κεφ. 2, § 5 - 8). — **τὰ Ἀχαιικά**
τῆς Φθίας ὄρη ἐπειδὴ ἡ Φθία, ἢ ἀπὸ τῆς Πίνδου δηλ. μέχρι τοῦ
 Μαλιακοῦ κόλπου ἐκτεινομένη χώρα, ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη κοι-
 τὶς τῶν Ἀχαιῶν, τὰ ὄρη αὐτῆς καλοῦνται **Ἀχαιικά**. — **τὴν λοιπὴν**·
 ἔνν. **ὁδόν**. — **διὰ φιλίας**· ἔνν. χώρας = φιλικῶς.

§ 10 - 14. **ἐμβολὴ** τὸ μέρος, διὰ τοῦ ὁποίου εἰσέρχεται τις, εἰ-
 σοδος· **ἐν τῇ ἐμβολῇ**· δηλ. τῆς Βοιωτίας, πιθανῶς παρὰ τὴν Χαιρῶ-
 νειαν. — **μηνοειδῆς** ὁ ἔχων σχῆμα μῆνης, νέας σελήνης = δρεπανοει-
 δῆς. — **ἔδοξε**· ἔνν. **αὐτοῖς**. — **ὁ ἥλιος μηνοειδῆς ἔδοξε φανῆναι**·
 συνέβη δηλ. μερικὴ ἐκλειψις τοῦ ἡλίου, ἢ ὁποία κατὰ τοὺς ὑπολογι-
 σμούς τῶν ἀστρονόμων ἐγίνε τὴν 14 Αὐγούστου τοῦ 394 π.Χ. — **τῇ**
ναυμαχίᾳ· τῆς Κνίδου, παραλίου πόλεως τῆς Καρίας. Κατὰ τὴν ναυ-

μαχίαν ταύτην (394 π.Χ.) ὁ περσικὸς στόλος διοικούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου ναυάρχου Κόνωνος ἐνίκησε τὸν στόλον τῶν Λακ. καὶ κατέλυσε τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν αὐτῶν. — **τοῦ στρατεύματος τὸ πλεῖστον**: δηλ. οἱ ἐκ Μ. Ἀσίας ἐβελονταί. — **οἶον = τοιοῦτον οἶον τοιοῦτον**, ὥστε. — **χαλεπὸν δυσάρεστον**. — **ὄρῳεν**: ὑποκείμεν. **τὸ πλεῖστον** (= οἱ πλεῖστοι) **τοῦ στρατεύματος**. — **οὐκ ἀνάγκην εἶναι**: τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ ἐνεθυμήθη κατὰ μεταβολὴν τῆς συντάξεως = **ὅτι οὐκ ἀνάγκη εἶη**. — **κοινωνεῖν**: ἔνν. αὐτοῦ. — **αὐτοῖς μετ' αὐτῶν**: ἐτέθη ἡ δοτικὴ τοῦ ἄρσεν., καθότι **τοῦ στρατεύματος τὸ πλεῖστον = οἱ πλεῖστοι τῶν στρατιωτῶν** (πρβλ. ὄρῳεν). — **κοινωνῶ τινὸς τινι μετέχω τινὸς μετὰ τινος**. — **μεταβαλῶν**: ἔνν. τὰ ἡγγελμένα **μεταβάλλω τι** τροποποιῶ, παραποιῶ τι. — **τετελευτηκῶς = ὅτι τετελευτηκῶς εἶη**. — **βουθυτῶ** θυσιάζω βοῦς. — **ὡς εὐαγγέλια = ὡς θυσίαν εὐαγγελίων** ὡς εὐχαριστήριον δῆθεν θυσίαν διὰ τὴν καλὴν ἀγγελίαν. — **πολλοῖς**: ἔνν. **τῶν φίλων**. — **διέπεμπε**: δηλ. μερίδας. — **τῶν τεθυμένων**: διότι κατὰ τὰς θυσίας τὰ σαρκώδη μέλη τῶν θυομένων ζῶων δὲν ἐκαίοντο ἐπὶ τῆς πυρᾶς (ἐκτός ἐάν ἐπρόκειτο περὶ **ὀλοκαυτώσεως**), ἀλλὰ παρετίθεντο ὑπὸ τοῦ θυσιάζοντος εἰς τοὺς παρόντας κατὰ τὸ ἐπακολουθοῦν συμπόσιον. Μέρος αὐτῶν ἀπεστέλλετο πολλακίς κατ' οἶκον εἰς συγγενεῖς ἢ φίλους ἀπόντας ἐκ τῆς θυσίας. — **τῷ λόγῳ ὡς... νικῶντων = τούτῳ, ὃ εἶπεν, ὡς Λακεδαιμόνιοι νικῶεν**.

§ 15. **Αἰνιᾶνες**: θεσσαλικὸς λαὸς κατοικῶν εἰς τὴν δυτικὴν κοιλιάδα τοῦ Σπερχειοῦ. — **Λοκροὶ ἀμφρότεροι**: δηλαδή οἱ λεγόμενοι **Ὀζόλαι** ἢ **Ἐσπέριοι** καὶ οἱ **Ὀπούντιοι**. — **μόρα**: σπαρτιατικὸν σῶμα ἀποτελούμενον ἐκ 400 ἀνδρῶν (βιβλ. ΣΤ', 4 § 12). — **διαβᾶσα**: ἐκ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, διότι τὸν Ἴσθμὸν κατεῖχον οἱ ἐχθροί. — **ἐξ Ὀρχομενοῦ**: δηλ. τοῦ βοιωτικοῦ, τὸν ὅποιον ἀποστατήσαντα ἀπὸ τῶν Θηβαίων κατεῖχον οἱ Λακ. — **οὗ Ἡριπ. ἐξενάγει**: δηλ. τῶν **Κυρείων** κατὰ τὰ ἐν βιβλ. Γ', 4, § 20 - 21 λεγόμενα. — **ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ**: κυρίως ἐκ τῶν πόλεων τοῦ Ἑλλησπόντου (πρβλ. § 16 - 17 « καὶ Ἑλλησπόντιοι »). — **αὐτόθεν** ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης (εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκετο ἤδη ὁ Ἀγῆσ.) = ἐκ τῶν ἐντοπίων.

§ 16 - 17. καὶ γὰρ που διότι φρονῶ. — **συνέρχομαι** συναντῶ-

μαι. — **ἀπό τοῦ Κηφισοῦ**: τοῦ βοιωτικοῦ, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν βορείων ὑπαιρειῶν τοῦ Παρνασσοῦ ἐχύνετο εἰς τὴν Κωπαΐδα. Σήμερον καλεῖται Μαυρονέρι. — **εἶχεν... δεξιὸν**: ὡς ἀρχιστράτηγος. — **ὁμόσε φέρομαι** τρέχω διὰ νὰ συγκρουσθῶ, ἐφορμῶ. — **ἀντεκτρέχω** τρέχω καὶ ἐγὼ ἐναντίον τινός. — **εἰς δόρυ ἀφικνοῦμαι** φθάνω εἰς ἀπόστασιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας δύναμαι νὰ χρησιμοποιοῦμαι δόρυ: ὅθεν = πλησιάζω πολύ.

§ 18 - 19. **διακόπτω τινὰ** διασπῶ τὴν γραμμὴν τινος. — **ἐν τοῖς σκευοφόροις**: δηλ. τῶν Λακ. καὶ ἐπομένως ἐκ τῶν νῶτων τῆς παρατάξεως τοῦ Ἀγησ. (ἴδ. σχεδιάγρ.) — **ἐξελίσσω τὴν φάλαγγα** ἀναπτύσσω τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος: ἐδῶ = μεταβάλλω τὸ μέτωπον τῆς φ. — **τοὺς συμμάχους**: τίνας; — **διαπίπτω πρὸς τινά** διαφεύγω πρὸς τινά. — **συσπειράομαι - ὦμαι** σχηματίζω πυκνὴν φάλαγγα. — **παρέντι**: τοῦ παρήμι ἀφήνω κατὰ μέρος, « νὰ πάη στὸ καλὸ ». — **συρράττω τινί** συγκρούομαι πρὸς τινά. — **συμβάλλω τὰς ἀσπίδας** συγκρούω τὰς ἀσπίδας. — **διαπίπτουσι**: ἀφοῦ διέσπασαν τὴν γραμμὴν τῶν ἀντιπάλων.

§ 20. **προσενήνεκτο**: τοῦ προσφέρομαι μετακομίζομαι. — **τὴν φάλαγγα**: τὴν ἑαυτοῦ. — **τῶν ἰπέων**: οἱ ὅποιοι εἶχον σταλῆ πρὸς καταδίωξιν τῶν φευγόντων. — **ὑπὸ τῷ νεῷ**: τῆς Ἰτωνίας λεγομένης Ἀθηναῶς. — **καίπερ πολλὰ τραύματα ἔχων**: καὶ ἐπομένως θὰ ἐδικαιολογεῖτο τὸ κατὰ τῶν Θηβαίων πάθος τῆς ἐκδικήσεως. — **οὐκ ἐπέλαθετο τοῦ θεοῦ**: διότι ἐθεωρεῖτο ἀνόσιον νὰ κακοποιηθῇ ὁ καταφεύγων εἰς ναὸν ἢ ἔστω βωμὸν θεοῦ.

§ 21. **αὐλεῖν**: διὰ τὸν πανηγυρικώτερον ἑορτασμὸν τῆς νίκης. — **αἰτῶ ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς** ζητῶ τοὺς νεκροὺς κατόπιν ἀνακωχῆς. — **τῶν ἐκ τῆς λείας**: ἐνν. **χρημάτων**: λείαν δὲ ἐννοεῖ τὴν ἀποκομισθεῖσαν ἐκ τῆς Ἀσίας (ἴδε βιβλ. Γ', 4, § 24). — **ἀποθύω** προσφέρω θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἔταξα: ἐδῶ = ἀφιερῶ. — **εἰς τὴν Λοκρίδα**: τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν.

§ 22 - 23. **τὴν ἄλλην τὴν ὑπόλοιπον**. — **τὸ σιμὸν ἢ ἀνωφέρεια**. — **δυσχωρία** κακοτοπία. — **παραστάτης** ὁ ἐν τῇ μάχῃ σύντροφος: ἐδῶ

λέγονται **παραστάται** οἱ ἐπιφανεῖς Σπαρτιᾶται, οἱ ὅποιοι συνώδευον τὸν στρατηγὸν καὶ συνηγωνίζοντο μετ' αὐτοῦ. — **καταλεύομαι** φονεύομαι διὰ λίθων. — **οἱ ἐκ τοῦ στρατοπέδου** ἐκεῖνοι δηλ. οἱ ὅποιοι « οὐκ ἐπεχείρησαν πρὸς τὸ σιμὸν διώκειν », ἀλλ' ἐσταμάτησαν καὶ ἐκ τοῦ προχείρου στρατοπεδεύσαντες ἐδείπνουν ἤδη. — **τὸ ἄλλο στράτευμα** ἐκτὸς τῶν Λακεδαιμονίων.

(4, 1 - 13)

§ 1. **ἀποθνήσκοντας** ὑποκείμενον **ἑαυτούς** — **ἐνεργὸς χώρα** καλλιεργουμένη καὶ παράγουσα προϊόντα χ. — **βέλτιστοι** ἐγκριτοὶ πολῖται. Οὗτοι, ὅπως συνάγεται ἐξ ὅσων λέγονται κατωτέρω, ἐλακωνίζον. — **συνίσταμαι** συναντῶμαι κρυφίως. — **ἐδίδασκον ταῦτα ἄλλήλους** ἀντήλλασον μεταξὺ των τὰς γνώμας των περὶ τούτων.

§ 2 - 3. **χρημάτων μετεσχηκότες** βιβλ. Γ', 5, § 1 - 2. — **οὕτω δὴ** ὑπὸ τὸ κράτος ἤδη αὐτῶν τῶν σκέψεων. — **καταγιγνώσκειται τις** καταδικάζεται τις. — **Εὐκλείων** τὰ Εὐκλεία, ἑορτὴ κατ' ἐξοχὴν θηβαϊκὴ, ἑωρτάζοντο πρὸς τιμὴν τῆς Ἀρτέμιδος Εὐκλείας. Φαίνεται, ὅτι διήρκουν πολλὰς ἡμέρας. — **τὴν τελευταίαν** ἐνν. ἡμέραν. — **ἄν** εἰς τὸ λαβεῖν. — **σημαίνω** δίδω τὸ σύνθημα. — **οὓς ἔδει** τίνας ; — **συνεστηκότα ἐν κύκλῳ** νοοῦνται οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι καθ' ὁμίλους ἀπετέλουν κύκλους καὶ συνεζήτουν ἢ διεσκέδαζον. — **κριτήν** δηλ. δραματικῶν παραστάσεων. — **καθήμενον** εἰς τὸ θέατρον. — **οἱ πειθόμενοι** τούτέστιν οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς σφαγῆς. — **νόμιμος** δίκαιος, πιστὸς εἰς τὰς (θρησκευτικὰς) παραδόσεις. — **ἀδημονῶ** θλίβομαι ὑπερβολικά.

§ 4 - 5. **μᾶλλον ἐν τῇ ἀγορᾷ** παρὰ ὁπουδήποτε ἄλλου. — **Πασιμήλου** ἀνήκοντος εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν μερίδα. — **ἐν τῷ Κρανεῖῳ** τὸ Κρ. ἦτο γυμναστήριον μὲ ἄλλος ἐκ κυπαρίσσων πρὸ τῆς Κορίνθου. — **ἐκ τοῦ κράγματος** δηλ. ἐκ τοῦ τόπου τῆς σφαγῆς τῶν πρεσβυτέρων. — **Ἀργεῖους** οἱ ὅποιοι κατεῖχον τὸν Ἀκροκόρινθον. — **ἐν δυνάμει εἰμί** ἔχω εἰς χεῖράς μου τὴν ἐξουσίαν.

§ 6 - 7. **ἀνασπῶνται οἱ ὄροι** καταστρέφονται, ἀφαιροῦνται τὰ ὄροσσημα (χώρας τινός) = καταλύεται ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἀφοῦ δη-

λαδὴ ἢ Κόρινθος ὑπεδουλώθη εἰς τοὺς Ἀργεῖους, ἢ ὀροθετικὴ γραμμὴ μεταξύ Ἄργους καὶ Κορίνθου ἐξέλιπεν. — **αὐτοῖς** πρὸς ψυχικὸν πόνον των. — **μετοίκων** οἱ μέτοικοι, τουτέστιν οἱ ἐξ ἄλλων πόλεων ἐγκαθιστάμενοι εἰς τινὰ πόλιν ξένοι, δὲν εἶχον πολιτικὰ δικαιώματα καὶ ἐπομένως ἐστεροῦντο πολιτικῆς δυνάμεως. — **οὕτω** ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας. — **μιαιφόνος** ὁ διὰ φόνων μαινόμενος, ὁ αἰμοσταγῆς. — **εὐνομίᾳ χρωμένῃ** εὐνομίαν λέγων ὁ συγγραφεὺς ἐννοεῖ τὸ ὀλιγαρχικὸν πολίτευμα. — **ἄξιον εἶναι** τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ **ἐνόμιζον**. — **οὕτω δὴ** μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις λοιπόν. — **διαδύνω** διολισθαίνω, κατορθώνω νὰ διαφύγω. — **κατατείνω** ἐκτείνομαι. — **Λέχαιον** λιμὴν τοῦ Κορινθιακοῦ, σημερινὸν Λουτράκι· τὸ Λέχαιον συνεδέετο μετὰ τῆς Κορίνθου διὰ μακρῶν τειχῶν, ὅπως ὁ Πειραιεὺς μετὰ τῶν Ἀθηνῶν. — **ἔπραττε τὴν εἴσοδον** ἡσχολεῖτο μὲ τὸ ζήτημα τῆς εἰσόδου εἰς τὴν πόλιν.

§ 8. **κατ' ἐπιμέλειαν** ἐξ ἰδίας φροντίδος = διότι οἱ ἴδιοι τὸ ἐπεδίωξαν. — **τὸ τρόπαιον** κεφ. 2, § 23. — **ἀπλῶς** καθαρὰ, μὲ κάθε λεπτομέρειαν.

§ 9-10. **σταύρωμα** περίφραγμα μὲ ὀρθίους πασσάλους (σταυρούς) = χαράκωμα. — **ἐν τῷ λιμένι** νοεῖται τὸ Λέχαιον. **πασσυδία** πανστρατιᾶ. — **ἐαυτῶν** δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων. — **ἐχομένους** ἐνν. αὐτῶν = πλησίον αὐτῶν (τῶν Λακ.). — **ἔῤῥος** ὁ πρὸς τὴν ἔω ἐστραμμένος, ὁ ἀνατολικός. — **Ἰφικράτη** Ἀθηναῖον στρατηγόν, ὅστις διεκρίθη κατὰ τὸν παρόντα πόλεμον ὡς ἀρχηγὸς τῶν μισθοφόρων πελταστῶν. — **οἱ ἐκ τῆς πόλεως** ἀντιτίθενται πρὸς τοὺς φυγάδας. — **τῷ πλήθει** ἔνεκα τοῦ πλήθους των. — **διασπάσαντες τὸ σταύρωμα** διὰ νὰ μὴ τὸ χρησιμοποιοῦσιν ἐκ νέου οἱ Σικ. — **ἐπὶ θάλατταν** τοῦ Λεχαιίου. — **ἵππαρμοστής** ἵππαρχος. — **αὐτῶν** νοοῦνται οἱ νεκροὶ ἢ οἱ τραπέντες εἰς φυγὴν. — **μετὰ τῶν ἐθελοντῶν** πρόκειται περὶ ἐκείνων ἐκ τῶν ἵππέων, οἱ ὅποιοι οἰκιοθελῶς ἀνέλαβον τὰς ἀσπίδας τῶν φυγάδων καὶ ἀντετάχθησαν πρὸς τοὺς Ἀργεῖους. — **τὸ σίγμα** τὸ ἀρχικὸν γράμμα τῶν Σικυωνίων· διότι οἱ Ἕλληγες συνήθιζον νὰ θέτουν ἐπὶ τῶν ἀσπίδων διακριτικὰ σημεῖα ἢ στοιχεῖα — **ὡς Σικ.** ἐνν. ὄντας. — **Ναὶ τῷ σίῳ, ψευσεῖ ὑμὲ τὰ σίγμα ταῦτα** ἔκφρασις σπαρτιατικῆ = μὰ τοὺς δύο θεοὺς (δηλ. τοὺς Διοσκούρους, τὸν Κάστορα

καὶ τὸν Πολυδεύκην), θὰ σᾶς ἀπατήσουν τὰ σίγμα αὐτά. — **ὄμοσε χωρῶ** ἐφορμῶ.

§ 11. **τοὺς καθ' αὐτούς**· δηλ. τοὺς μισθοφόρους τοῦ Ἴφικράτους. — **κύκλος τεῖχος**, περίβολος (ἐδῶ τῆς Κορίνθου). — **ἤσθοντο κρατούμενα τὰ κατὰ τοὺς Σικυωνίους** ἀντελήφθησαν, ὅτι οἱ Σικυωνιοὶ ἤττήθησαν. — **ἐξελθόντες**· ἐνν. **τοῦ σταυρώματος**. — **ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸ σταύρωμα**· διότι κατέλαβον τὰς θέσεις τῶν Σικυωνίων καὶ τῶν Κορινθίων φυγάδων. — **ἐκπίπτω ἐξέρχομαι**. — **ἔσχατοι αὐτῶν**· οὗτοι ἦσαν πρὸς τὸ μέρος τῶν Λακεδαιμονίων. — **τῷ τείχει**· τῷ πρὸς ἀνατολάς. — **ὄχλος θόρυβος**, ταραχή. — **ἀποκλίνω** στρέφομαι ὀπίσω. — **ἀναβαίνοντες**· οἱ Ἀργεῖοι ἀφοῦ ἐτέθησαν μεταξύ δύο πυρῶν, τῶν Λακ. καὶ τῶν φυγάδων Κορινθίων, προσπαθοῦν νὰ σωθοῦν ἀναβαίνοντες εἰς τὸ ἀνατολικὸν τεῖχος καὶ ριπτόμενοι ἔξω εἰς τὸ κενόν.

§ 12. **εἰς τὸ ἀπόλλυσθαι πάντας πάντα ὑπηρετοῦντας** οἱ ὁποῖοι ὅλοι ἔκαμαν ὅλα, ὅσα συνέτεινον εἰς τὴν καταστροφὴν των. — **οὕτως**· τὸ ἐπίρρ. νὰ συναφθῇ καὶ πρὸς τὸ **ἐν ὀλίγῳ** (ἐνν. χρόνῳ) καὶ πρὸς τὸ **πολλοί**. — **τέγος στέγη**. — **νεώσοικοι** (= **νεὼς - οἴκοι**) ἦσαν στοαὶ παρὰ τὸν λιμένα, ὅπου ἐναυπηγοῦντο ἢ ἐπεσκευάζοντο ἢ ἀνεσύροντο ἀπλῶς, διὰ νὰ μὴ παραμένουν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ φθειρῶνται, τὰ πολεμικὰ σκάφη.

§ 13. **ὑποσπόνδους ἀνάγομαι τοὺς νεκροὺς = ὑποσπόνδους ἀναιροῦμαι τοὺς νεκροὺς** περισυλλέγω καὶ παραλαμβάνω μαζί μου τοὺς νεκροὺς κατόπιν ἀνακαυχῆς. — **γινώσκω μετ' ἀπαρμφ.** (**καθελεῖν**) κρίνω σκόπιμον. — **καθελεῖν**· ἐνν. **τοσοῦτον**. — **ὥστε δίοδον στρατ.** **ἰκανὴν εἶναι ὥστε νὰ δύναται νὰ περάσῃ στρατός**. — **ἄγω**· ἀμετάβ. = πορεύομαι. — **τὴν ἐπὶ Μέγαρα**· ἐνν. ὁδόν. — **Σιδουῖντα... Κρομμυῶνα**· πόλεις ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς παραλίας τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. — **τοῦμπαλιν = τὸ ἔμπαλιν** πρὸς τὰ ὀπίσω. — **πρὸ τῆς φιλίας**· ἐνν. γῆς.

(5, 1 - 19)

§ 1. **τῶν φευγόντων** δηλ. Κορινθίων, περὶ τῶν ὁποίων ἔγινε

λόγος εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον. — ἐν τῷ Πειραιῶ· τὸ Πείραιον ἔκειτο παρὰ τὴν σημερινὴν Περαιχώραν, πέραν τῶν λουτρῶν Λουτρακίου. — τὰ Ἴσθμια· ἄτινα ἐτελοῦντο ἀνά τριετίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος. — τὰ ἀριστοποιούμενα τὰ διὰ τὸ ἄριστον (πρόγευμα) προοριζόμενα χρέατα. — Κεγχρειαί· ὁ λιμὴν τῆς Κορίνθου ἐπὶ τοῦ Σαρωνικοῦ.

§ 2 - 3. ἐν τῷ ἱερῷ· τοῦ Ποσειδῶνος, τὸ ὅποιον εὕρισκετο ἐντὸς δάσους ἐξ ἐλατῶν. — τινὰ τῶν ἄθλων ὡς πρὸς τινα ἔπαθλα (ἐπομένως ἀγωνίσματα). — ἕκαστος· ἐκ τῶν μετασχόντων τῶν ἀγώνων. — ἐκηρύχθησαν· δηλ. νικηταί. — ὡς προδιδομένης τῆς πόλεως· τοῦτο ἦτο τέχνασμα τοῦ Ἀγησιλάου, ὁ ὁποῖος ἐπεδίωκε δι' αὐτοῦ νὰ γεννήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν Κορινθίων τὴν ὑποψίαν, ὅτι ἡ πόλις των προδίδεται. — τὸν Ἰφικράτη· ὁ ὁποῖος ἐφρούρει, φαίνεται, τὸ Πείραιον. — παρεληλυθότας· δηλ. εἰς τὸ ἄστυ. — τὰ θερμά· τὰς σημερινὰς θερμὰς πηγὰς Λουτρακίου. — τὸ ἀκρότατον· τῆς Γερανείας.

§ 4. καίριος μεγάλης σημασίας, ἀξιόλογος. — ἐνθύμημα σκέψις. — εὐδοκιμέω - ὦ διακρίνομαι. — οἶα... σπειρία = σπειρία τοιαῦτα, εὐδοκίμω - ὦ διακρίνομαι. — οἶα... σπειρία = σπειρία τοιαῦτα, οἶα δὴ εἰκὸς ἦν ἔχειν τούτους θέρους ὄντος· σπειρίον ἐλαφρὸν θερινὸν ἐνδυμα. — ἀθύμως ἔχω πρὸς τι δὲν ἔχω διάθεσιν διὰ κάτι. — ἄλλος ἄλλη ἄλλος ἀπ' ἐδῶ, ἄλλος ἀπ' ἐκεῖ. — ὕλη ξύλα καὶ κλάδοι, χαμόκλαδα. — ἠλείφοντο· δι' ἐλαίου, ἵνα ἀπαλύνουν τὰ παγωμένα μέλη τοῦ σώματος. — ὕφ' ὄτου ὑπό τινος.

§ 5. Ἦραιον· ἀκρωτήριον παρὰ τὸν Ἴσθμόν, ἐκτεινόμενον μέχρι τοῦ Κρισαίου κόλπου, ἀντικρὺ τῆς Σικυῶνος. Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἥρας. — παρὰ θάλατταν· τὴν πέραν τῶν λουτρῶν πρὸς τὴν Περαιχώραν. — Οἰνόνη· φρούριον πρὸς βορρᾶν τοῦ Πειραιῶ. — ἐντετειχισμένον τεῖχος ὄχυρον φρούριον. — γινώσκω ἀποφασίζω.

§ 6. ἄλλοθεν ἴσως καὶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. — μεγαλοφρόνως· ἡ ὑπεροψία τοῦ Ἀγησ. εἶναι προσποιητή, διότι ἀπὸ χαρακτῆρος ἦτο ἄνθρωπος μετριοφρονέστατος. — τοῦ προξένου· ὁ θεσμὸς τῆς προξενίας ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ὁ Φ. εἶναι ἀντιπρόσωπος τῶν

συμφερόντων τῶν Βοιωτῶν εἰς τὴν Σπάρτην. — **περὶ τὴν λίμνην** τὴν Ἐσχατῶτιν ἢ Γοργῶπιν καλουμένην, ἣ ὁποία εὐρίσκεται κατὰ τὴν Μεγαρίδα. Σήμερον καλεῖται Βουλιχαγμένη. — **κυκλοτεροῦς οἰκοδομήματος** ἴσως πρόκειται περὶ ἀγορᾶς. — **τῶν Λακεδ.** ἔνν. **τινές.** — **ἀπὸ τῶν ὄπλων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου.** — **οἱ κρατοῦντες οἱ νικηταί.**

§ 7. **πεντηκοντήρ**· ὁ διοικητὴς σώματος 50 ἀνδρῶν εἰς τὸν σπαρτιατικὸν στρατόν. — **ξεναγοί**· βιβλ. Δ', 2, § 19. — **ἐνεσθίω** τρώγω ἐν σπουδῇ, εἰς τὸ πόδι. — **δαμοσία**· ἔνν. **σκηνή** ἢ **σκηνή** τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης· ἐκαλεῖτο οὕτω, διότι ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ λαοῦ, τοῦ δήμου τῆς Σπάρτης. — **οἱ περὶ τὴν δαμοσίαν** τὸ συμβούλιον τοῦ βασιλέως. — **οἱ δορυφόροι**· ἀνωτέρω (§ 6) τοὺς ὠνόμασε **φύλακας**. — **μέτειμι** ἔρχομαι ὀπισθεν.

§ 8. **τὸ πλατὺ τοῦ Λ.** ἢ **πεδιάς τοῦ Λ.** — **διατίθεται τὰ αἰχμάλωτα** ἐχθέρω εἰς πώλησιν τοὺς αἰχμαλώτους.

§ 9. **οὐ κατέβαλεν**· διότι τὰ τρόπαια ἔθεωροῦντο ἱερά. — **ἀνίημί τινα εἰς τι ἀφήνω** τινα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τι. — **Κρεῦσιν** λιμένα τῆς Βοιωτίας εἰς τὸν Κορινθιακόν· ἦτο ἐπίνειον τῶν Θεσπιῶν.

§ 10. **πλὴν ὅσων = πλὴν τούτοις, ὅσων.** — **κατὰ χώραν** εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης.

§ 11 - 12. **Ἀμυκλαῖοι**· οἱ κάτοικοι τῶν Ἀμυκλῶν, πόλεως τῆς Λακωνίας ἐπὶ τοῦ Εὐρώτα. — **ἀπέρχονται**· δηλ. εἰς τὴν πατρίδα των. — **Ἰακίνθια**· ἐτελοῦντο εἰς τὰς Ἀμύκλας κατὰ μῆνα Ἐκατομβαιῶνα (Ἰούλιον - Αὐγούστον) πρὸς τιμὴν τοῦ νεαροῦ Ἰακίνθου, τὸν ὅποιον ἐφόνησεν ὁ Ἀπόλλων ἀκουσίως διὰ δίσκου. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ἔψαλλον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν καλούμενον παιᾶνα, ἄσμα ἐνθουσιῶδες. Τὸν ἴδιον παιᾶνα ἔψαλλον καὶ πρὸ τῆς ἐνάριξσεως τῶν μαχῶν (πρβλ. **ἐπαιάνισαν**, βιβλ. Δ', 2, § 19). — **παρὰ τὴν πόλιν** κατὰ μῆκος τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. — **μεταδιώκειν**· ἔνν. αὐτόν, τὸν πολέμαρχον· **μεταδιώκω τινα** τρέχω νὰ προφθάσω τινα. — **οὐδὲν ἠγνόουν**· ὁ πολέμαρχος καὶ οἱ ἐξακόσιοι. — **κατα-**

φρονῶ μετ' ἀπρμφ. = φρονῶ ἐγωιστικῶς. — **τύχη** εὐτυχία, νίκη. — **ἐπιχειρῶ** τινι προσβάλλω τινά.

§ 13. οἱ δ' ἐκ τῶν Κορ... καθορῶντες αὐτούς· ἡ πλοκή: οἱ δὲ **Καλλίας** τε... καὶ **Ἴφικράτης**, καθορῶντες ἐκ τοῦ ἄστεως τῶν Κορινθίων αὐτούς. — **Καλλίας** ὁ Ἴππονίκου· σημαίνων Ἄθηναϊος διὰ τὴν καταγωγὴν καὶ τὸν πλοῦτόν του. — **πορεύομαι ἐν τῇ ὁδῷ** συνεχίζω τὴν πορείαν. — **ἀπόλλυσθαι** τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ ἐνόμισαν. — **ἀποφυγεῖν** ὁ Καλλ. καὶ ὁ Ἴφ.

§ 14 - 15. **τοὺς ὑπασπιστάς**: οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ δοῦλοι, οἱ ὁποῖοι ἠκολούθουν τοὺς ὀπλίτας καὶ ἐσήκωνον τὰς ἀσπίδας των. — **τά δέκα ἀφ' ἧβης**: βιβλ. Γ', 4, § 22 - 23. — **αἰρέω - ῶ** προφθάνω. — **ἐξ ἀκοντίου βολῆς** εἰς ἀπόστασιν βολῆς ἀκοντίου. — **ἀναχωρῶ ἐπι-στρέφω** εἰς τὴν θέσιν μου. — **ἐκέλευε**: ὁ Ἴφικρ. — **τοὺς ὀπλίτας**: τῶν Λακ. — **ἀνεχώρουν**: οἱ Λακ. — **ἄτε διώξαντες**: δηλ. τοὺς πελ-**ταστάς**. — **ὡς τάχους ἕκαστος εἶχεν** ὅπως ἕκαστος ἠδύνατο ἀπὸ ἀπόψεως τάχους, μεθ' ὅσης ταχύτητος ἠδύνατο ἕκαστος. — **ἐκ τοῦ ἐναντίου** ἐκ τῶν ὀπισθεν. — **παραθέω** τρέχω παραλλήλως. — **θρα-σὺς** θαρραλέος.

§ 16. **ἐγκλίνω** τρέπομαι εἰς φυγὴν. — **ἐκδρομοί**: εἶναι οἱ στρα-τιῶται, οἱ ὁποῖοι ἐξορμοῦν ἀπὸ τὴν τάξιν των καὶ καταδιώκουν τοὺς ἀντιπάλους, οἱ ἀκροβολισταί. — **ἰσομέτωποι** οἱ βαδίζοντες εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν μετὰ τοὺς πεζοὺς. — **ποιῶ καὶ πάσχω τὰ ὅμοια** τούτοις ἐπαναλαμβάνω τὰ ἴδια καὶ παθαίνω τὰ ὅμοια πρὸς τὰ προ-ηγούμενα. — **μαλακὸς** δειλός, ἄτολμος. — **συνίσταμαι** συγκεντρῶ-νομαι.

§ 17. οἱ ἀπὸ τοῦ **Λεχαίου**: εἰς τὸ Λ. ὑπῆρχε μόνον μικρὰ φρουρὰ σπαρτιατικὴ καὶ συμμαχικὴ· ἡ δύναμις αὕτη δὲν ἠδύνατο, φυσικά, νὰ ἀφήσῃ τὴν φρουρήσιν τῆς περιοχῆς καὶ νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῶν κινδυνευόντων. Ἦδη προσπαθεῖ νὰ παράσῃ βοήθειαν ἀπὸ θαλάσσης. — **τοὺς ὀπλίτας**: τοῦ Καλλίου, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐξέλ-θει ἐκ τῆς Κορίνθου. — **εἰς τὴν θάλατταν**: διὰ νὰ σωθοῦν ἐπὶ τῶν πλοιαρίων.

§ 18 - 19. ἐκ τούτου· χρονικόν. — σφάλλομαι παθαίνω ἀτύχημα, νικῶμαι. — ὀψιαίτατα (ὀψέ) πολὺ ἀργά, πρὸς τὴν ἐσπέραν. ἀντίθετον πρωαίτατα. — κατάγομαι εἰσέρχομαι, ζητῶ κατάλυμα. — παρὰ Μαντινείαν· διότι οἱ Λ. εἶχον περιπαίξει ἄλλοτε τοὺς Μαντινεῖς, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς πελταστάς, ὅπως τὰ παιδάκια τὸν μπαμπούλαν. — ἔξ Ὀρχομενοῦ· κειμένου ἐπὶ ὑψώματος εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Μαντινείας (σημερινὸν Καλπάκι). — χαλεπῶς μὲ ψυχικὸν πόνον. — ἄν· εἰς τὸ θεάσασθαι.

(8, 1 - 3, 6 - 11, 12 - 16)

§ 1 - 2. τῆ ναυμαχίᾳ· τῆς Κνίδου. — παραμυθέομαι - οὔμαί τινα καθησυχάζω τινα δι' ὑποσχέσεων. — ἐντειχιοῖεν· ἢ κτίσις ἀκροπόλεως ὑπὸ ξένου εἰς τινα πόλιν ἐσήμαινε κατάλυσιν τῆς αὐτονομίας αὐτῆς. — ξένια δῶρα. — μὴ καὶ οἱ Ἕλληνες συσταίεν μήπως καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐνωθοῦν (κατὰ τῶν Περσῶν). — πείθομαί τι πείθομαι εἰς τι.

§ 3. ἀπαντάω - ὦ (τινι) = ἔρχομαι εἰς συνάντησίν τινος. — παρέρχομαι ἐπὶ τι ἀπέρχομαι εἰς τι. — τὴν αὐτοῦ ἀρχήν· τὴν στρατείαν του (Φρυγίαν). — Δερκυλίδας· ὁ ὁποῖος ἐστάλη εἰς τὸν Ἑλλάσποντον, διὰ τὴν ἀναγγελίην τὴν ἐν Νεμέᾳ νίκην.

§ 6. ἐκφέρω πόλεμον κηρύττω πόλεμον. — περαίνω τι κατορθώνω τι. — καταστρέφομαι ὑποτάσσω. — εὐπρεπίζομαι τὰς πόλεις συμφιλιοῦμαι, ἔρχομαι εἰς συνεννόησιν μὲ τὰς πόλεις. — εἰς τὸ ἔαρ μέχρι τοῦ ἔαρος (393 π.Χ.). — ἀνθ' ὧν ἐπεπόνθει κλπ.· κατὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς Μ. Ἀσίαν.

§ 7 - 8. συμπληρώω - ὦ ναῦς ἐξοπλίζω τελείως ναῦς. — Φαίρα· πόλις τῆς Μεσσηνίας, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέδωνος· πιθανῶς πρόκειται περὶ τῶν Καλαμῶν. — κακουργέω - ὦ βλάπτω. — καὶ τὰ τῆς βοήθειας· διότι ὑπῆρχε φόβος μήπως οἱ Λακεδ. στείλουν βοήθειαν εἰς τὰς ὑφισταμένας τὴν ἐπιδρομὴν πόλεις. — ἀναστρέφω ἀπομακρύνομαι. — ὑπόσπονδος ὁ ἐξησφαλισμένος διὰ σπονδῶν. — Νικόφημον· ὅστις διεσώθη μετὰ τοῦ Κόνωνος εἰς Κύπρον.

§ 9 - 10. ἀπὸ τῶν νήσων· δηλ. ἐκ τῶν φόρων, τοὺς ὁποίους θὰ ἐπέβαλλεν εἰς τὰς νήσους. — τοῦτο ταύτην τὴν χάριν, μὲ αὐτὴν τὴν χ. — **χαρίζομαί τι** ὑποχρεῶνά τινά. — **ἀτελὲς ποιῶ τι** δὲν ἀφήνω νὰ γίνῃ, ματαιῶνά κάτι. — **εἰς τὸν διὰ τόν.** — **λιθολόγος** λιθοτόμος.

§ 11. ἀντιπληρώω - ὦ ναῦς ἐξοπλίζω καὶ ἐγὼ πολεμικὰ πλοῦα.

§ 12 - 13 ἀπὸ τῶν ἐκείνου· δηλ. χρημάτων. — **τάς τε νήσους καὶ τὰς ἐν ἠπείρῳ παρὰ θάλατταν πόλεις**· μετὰ τὴν παρὰ τὴν Κνίδον ἤτταν οἱ Λακεδ. διετήρησαν ἐν Μ. Ἀσίᾳ μόνον τὴν Ἄβυδον (§ 3). "Ὀλαὶ αἱ παράλιαι πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας (ἐν τῇ ἠπείρῳ) καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον ἐγκατασταθῆ Λακεδ. ἀρμυσταί, κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Κόνωνος, μετὰ τοῦ ὁποίου συνέπραττεν ὁ Φαρνάβαζος. — **εὐτρεπίζω τινά τι** συμφιλιῶνά τινά μετὰ τινος. — **Τιρίβαζον βασιλέως ὄντα στρατηγόν**· τὸν γνωστὸν ἐκ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως εὐνοοῦμενον τοῦ βασιλέως σατραπῆν τῆς Ἀρμενίας (Κ. Ἀν., βιβλ. Δ', 4, § 4), ὅστις ἤδη ἔχει ἀντικαταστήσει τὸν Τιθραύστην εἰς τὴν σατραπείαν τῆς Ἰωνίας κλπ. — **ἀφίστημί τινα πρὸς ἑμαυτὸν** προσελκύνω τινά πρὸς τὸ μέρος μου. — **παῦσαι** δηλ. αὐτόν. — **πέμπουσιν Ἀνταλκίδαν** περὶ τὸ τέλος τοῦ 393 π.Χ. — **ἀπὸ Βοιωτῶν**· δηλ. Θηβαῖοι. — **ἀπὸ τε Βοιωτῶν καὶ Κορίνθου καὶ Ἄργους**· κεφ. 5, § 1 - 2

§ 14. ἐκεῖ· δηλ. εἰς τὰς Σάρδεις, ἔδραν τῆς σατραπείας τῆς Ἰωνίας κλπ. — **καὶ ταύτης καὶ μάλιστα ἐκείνης.** — **ἀντιποιοῦμαι τινός τι** διεκδικῶ τι παρὰ τινος· **οὐκ ἀντιποιοῖσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω **ἀρκεῖν**, ἐκ τοῦ ἔλεγε. — **αὐτονόμους εἶναι**· ἡ αὐτονομία τῶν πόλεων συνέφερε τοὺς Λακεδ., διότι οἱ μὲν ἔχθροὶ αὐτῶν θὰ ἔχανον τὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι ἦσαν φόρου ὑποτελεῖς εἰς αὐτούς, αὐτοὶ δὲ θὰ διετήρουν τοὺς συμμάχους των, διότι εἶχον ἀφεθῆ αὐτόνομοι. — **αὐτονόμων οὐσῶν τῶν πόλεων**· διότι τότε δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ συγκροτηθῇ ἰσχυρὰ συμμαχικὴ δύναμις ἰκανὴ νὰ καταπολεμήσῃ τὸν βασιλέα.

§ 15. τοῖς ἐναντίοις· δηλ. εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Ἀθηνῶν, τῶν Θηβῶν, τῆς Κορίνθου καὶ τοῦ Ἄργους, οἱ ὁποῖοι παρευρί-

σκοντο εἰς τὰς Σάρδεις. — **λόγοι** κενοὶ λόγοι, ἀνοησίαι. — **ταῦτα** δηλ. αἱ προτάσεις τοῦ Ἀνταλκίδου. — **συντίθεμαι** συνάπτω συνθήκην, συγκατατίθεμαι. — **Λήμνου, Ἰμβρου καὶ Σκύρου** παλαιῶν ἀθηναϊκῶν κτήσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν ἐγκατεστημένοι κληροῦχοι Ἀθηναῖοι. — **οἱ τε Θηβαῖοι** δηλ. **ἐφοβοῦντο** συνθέσθαι αὐτονόμους **εἶναι τὰς πόλεις**. — **τὰς Βοιωτίας πόλεις** τὰς ὁποίας εἶχον καταστήσει σὺν τῷ χρόνῳ ἀπὸ ὁμοτίμων ὑποτελεῖς. — **οὐ ἐπεθύμουν** ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τὸ κατωτέρω **ἔχειν**. — **ὡς Ἄργος ἔχειν** οἱ Ἄργεῖοι ἐγκαταστήσαντες φρουρὰν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς Κορίνθου ἐθεώρουν τὴν Κόρινθον ἰδικήν των. — **ἀτελής γίγνεται ἡ εἰρήνη** δὲν τελειώνει, δὲν γίνεται ἡ εἰρήνη.

§ 16. **γίγνομαι μετὰ τινος** δέχομαι τὰς προτάσεις τινός. — **ὅπως ἂν... προσδέοιντο** ἵνα κατὰ τὸ δυνατόν (ἂν) λάβωσιν ἀναγκην, ἐπιθυμήσουν. — **εἶρξε** ὁ Κόνων, δραπετεύσας ἢ ἀποφυλακισθεὶς ὑπὸ τοῦ προσωρινοῦ διαδόχου τοῦ Τιριβάζου ἐν τῇ σατραπείᾳ τῆς Ἰωνίας Στρούθα, κατέφυγεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Κύπρου Εὐαγόραν, παρὰ τῷ ὁποίῳ διαμένων ἀπέθανε.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

(1, 25 - 36)

§ 25 - 26. **κατέβη**: διότι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὰ Σοῦσα, ἵνα διαπραγματευθῆ μετὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως τοὺς ἄρους τῆς εἰρήνης. — **Νικόλοχον**: ὕπαρχον τοῦ Ἀνταλκίδου· διότι ὁ Ἀνταλκίδας εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ διορισθῆ ναύαρχος. — **Ἰφικράτου καὶ Διοτίμου**: Ἀθηναίων στρατηγῶν. — **Περκώτη**: βορείως τῆς Ἀβύδου· εἶχε λιμένα, εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο δυνατόν νὰ κρυβῆ στόλος. — **Δημαίνετον**: ἀποσταλέντα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Ἰφικράτους. — **τὴν ἐπὶ Προκονήσου**: δηλ. ὁδὸν = πρὸς τὴν Προκ.: ἡ δὲ Προκ. εἶναι νῆσος εἰς τὴν Προποντίδα (σημερινὴ νῆσος τοῦ Μαρμαρᾶ). — **παραπλέω** προσπερνῶ πλέων. — **τὰς ἀπὸ Συρακουσῶν**: τὰ πλοῖα ἐπέλλοντο ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου, φίλου τῶν Σπαρτιατῶν. — **καὶ Ἰταλίας**: ἐκ Θουρίων τῆς Ἰταλίας.

§ 27. **ὁ Κολλυτεύς**: ἐκ τοῦ δήμου Κολλυτοῦ, ὁ ὁποῖος ἔκειτο ἐντὸς τῶν Ἀθηναίων· ὁ προσδιορισμὸς ἐτέθη πρὸς διάκρισιν ἐκ τοῦ Θρασυβούλου Στειριέως, ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχε φονευθῆ εἰς τὴν Ἀσπενδον τῆς Παμφυλίας. — **κελεύσας**: ἐνν. **τοὺς τριηράρχους**. — **προσπληρώσασθαι**: δηλ. **τοὺς ναύτας**, τὰ πληρώματα. — **εἴ τις** (ναῦς) **ἐνεδειτό**: ἐνν. ναυτῶν. — **ὕπ' ἄθυμίας**: ἐπειδὴ ἔχασαν τὸ ἠθικόν των.

§ 28. **Ἀριοβαρζάνους**: ὅστις ἔλαβε τὴν θέσιν τοῦ Φαρναβάζου εἰς τὴν σατραπείαν τῆς Αἰολίδος καὶ Μικρᾶς Φρυγίας. — **ἄγομαι γυναῖκα** νυμφεύομαι. — **κατῆγε** ἠνάγκαζε νὰ καταπλέουν.

§ 29 - 30. **πολλάς**: ὑπὲρ τὰς 80. — **ὡς πρότερον**: δηλ. κατὰ τὸν

Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἐνίσχυε διὰ χρημάτων τοὺς Λακεδαιμονίους. — **πολιορκούμενοι δὲ ἐκ τῆς Αἰγίνης ὑπὸ τῶν ληστῶν**· οἱ Αἰγινῆται, ἀνέκαθεν ἐχθροὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐνισχυόμενοι ἤδη ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων συνελάμβανον τὰ ἐμπορικὰ σκάφη τῶν Ἀθηνῶν καὶ κατεκράτουν αὐτὰ καὶ τὰ φορτία των. — **αὐτὸς ἐξ ἄλλου**. — **μόρα**; (κεφ. 3, § 15). — **Ὁρχομενῶ** τῷ βοιωτικῷ (βιβλ. Δ', 3, § 15). — **αἷς δὲ ἠπίστουν**· ἐννοεῖ τὸν Φλειοῦντα καὶ τὴν Μαντίνειαν. — **ἡ τῶν μηνῶν ὑποφορὰ** ἡ δικαιολογία περὶ τῶν ἐορτῶν τῶν μηνῶν. — **ἡ τῶν μηνῶν ὑποφορὰ οὐδὲν ἔτι σφᾶς ὠφέλησει**· οἱ Λακεδαιμόνιοι προτιθέμενοι νὰ ἐπέλθουν κατὰ τῶν Ἀθηνῶν ἢ τῶν Θηβῶν ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον νὰ καταστήσουν προηγουμένως ἀκίνδυνον διὰ τὴν Σπάρτην τὸ Ἄργος· ὅθεν ἐστράτευσαν ἐναντίον αὐτοῦ. — Οἱ Ἀργεῖοι πρὸ τοῦ ἐπι크ρεμαμένου κινδύνου κατέφυγον εἰς σύνθηες δι' αὐτοὺς τέχνασμα· ἰσχυρίσθησαν δηλαδὴ, ὅτι κατὰ τὴν περίοδον τῶν μηνῶν ἐκείνων διεξῆγον τὰς κοινὰς δωρικὰς ἐορτάς, αἱ ὁποῖαι ἐωρτάζοντο εἰς χρόνον διάφορον ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους δωρικῶν φύλων· ἤτο ἐπομένως ἀνόσιον νὰ ἐνεργήσουν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπίθεσιν ἐναντίον αὐτῶν. — **παρεῖναι**· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὰς Σάρδεϊς. — **τὰ βασιλέως σημεῖα** ἡ βασιλικὴ σφραγίς (διὰ τῆς ὁποίας ἐπιστοποιεῖτο ἡ γνησιότης τοῦ βασιλικοῦ ἐγγράφου).

§ 31. καὶ τῶν νήσων Κλαζομενάς· αἱ Κλαζομεναὶ (σημερινὰ Βουρλά) κατ' ἀρχὰς ἔκειντο ἐπὶ τῆς ξηρᾶς· ἀργότερον ἐκτίσθησαν ἐπὶ τινος ἀπέναντι νήσου (πρὸς Β. τῆς Ἐρυθραίας), τὴν ὁποίαν μετὰ ταῦτα ὁ Μ. Ἀλέξανδρος συνέδεσε δι' ἐπιχωματώσεως μὲ τὴν ξηράν. — **Κύπρου**· τῆς ὁποίας ἐβασίλευεν ὁ Εὐαγόρας. Ἐναντίον τοῦ βασιλέως τούτου ἐπολέμησεν ἐπὶ μακρὸν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ καταλάβῃ τὴν νῆσον. — **καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας**· τὸ διάφορον τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας τῶν ἑλληνικῶν πόλεων προήρχετο ἀπὸ πολιτικὸν ὑπολογισμόν· διὰ τῆς αὐτονομίας δηλαδὴ ἐξεμηδενίζετο ἢ μετὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον ἡγεμονία τῆς Σπάρτης. — **πλὴν Δήμου καὶ Ἰμβρου καὶ Σκύρου**· διότι ἐθεωρήθησαν ὡς ἐδάφη καθαρῶς ἀθηναϊκὰ (βιβλ. Δ', 8, § 15). — **μετὰ τῶν ταῦτα βουλομένων**· δηλ. τῶν δεχομένων τοὺς ὄρους τῆς προτεινομένης συνθήκης, ἤτοι τῶν Σπαρτιατῶν.

τικά· οὕτως ὁ περσικὸς στόλος ἀπομείνας ἀνενόχλητος ἐστράφη κατὰ τοῦ Εὐαγόρου καὶ ἐπέβαλεν ἐπὶ τῆς Κύπρου τὴν συγκυριαρχίαν τοῦ βασιλέως. — **τὸν ὕστερον**· δηλ. τὸν Κορινθιακὸν πόλεμον. — **τὸν ὕστερον... τῆς καθαιρέσεως** τὸν κατόπιν, τὸν ἐπακολουθήσαντα τὴν κατακρήμνισιν (βιβλ. Δ', 8, 12 - 13).

§ 36. **ἀντιρρόπως πράττω τι** διὰ τελευτῶ ἐν ἰσορροπία δυνάμεων πρὸς τινα. — **τοῖς ἐναντίοις**· δηλ. τοῖς συνησπισμένοις συμμάχοις (Ἀθηναίους, Θηβαίους, Ἀργεῖους, Κορινθίους). — **ἐπ' Ἀνταλκίδου**· ἢ Ἀνταλκίδειος εἰρήνην ὑπεγράφη καὶ ἤρχισε νὰ ἐκτελεῖται τὸ 387 π.Χ. Οἱ ὅροι αὐτῆς ἐχαράχθησαν ἐπὶ λιθινῶν στήλων, αἱ ὁποῖαι ἐξετέθησαν εἰς τὰ πανελλήνια ἱερά πρὸς εὐρυτέραν δημοσιότητα. — **προστάτης**· ἐνταῦθα : ἐκτελεστῆς καὶ φρουρός. — **πράττω** ἐπιτυχῶς ἐξασφαλίζω. — **προέλαβον σύμμαχον Κόρινθον**· διότι ἤδη τὴν ἀρχὴν ἐν Κορίνθῳ ἀνέλαβον οἱ φίλοι αὐτῶν ἀριστοκρατικοί. — **αὐτόνομους... τὰς βοιωτίας πόλεις ἐποίησαν**· οὕτω ἐξησθένησαν τὴν δυνάμειν τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν Θηβαίων.

(2, 24 - 32, 35 - 36)

§ 24. **ἐκ δὲ τούτου**· μετὰ τὴν ἀπόφασιν δηλαδή, τὴν ὁποίαν ἔλαβον οἱ Λακ. νὰ στείλουν βοήθειαν εἰς τὰς παρὰ τὴν Χερσόνησον τοῦ Ἄθω πόλεις Ἀκανθῶν καὶ Ἀπολλωνίαν ἐναντίον τῆς γείτονός των Ὀλύνθου, ἢ ὁποία ἐπεζῆται νὰ ὑπαγάγη αὐτὰς εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς. Τὴν βοήθειαν αὐτὴν εἶχον ζητήσει διὰ πρεσβείας οἱ Ἀπολλωνιάται καὶ Ἀκάνθιοι παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων (383 π.Χ.) ὡς ἐποπτῶν τῆς Ἀνταλκίδειου εἰρήνης. — **Σκιρίται**· ἐκλεκτὸν σῶμα τοῦ Σπαρτιατικοῦ στρατοῦ. — **μέτειμι** ἔρχομαι κατόπιν. — **Θράκης χωρία**· Θράκη ἐκαλεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μέγα μέρος τῆς κεντρικῆς Μακεδονίας καὶ ὀλόκληρος ἡ ἀνατολική. — **Ποτείδαιαν**· πόλιν τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ στενοῦ Ἰσθμοῦ, ὁ ὁποῖος συνδέει τὴν Χερσόνησον Παλλήνην μετὰ τῆς στερεᾶς. — **ἐκείνων**· δηλ. τῶν Ὀλυνθίων.

§ 25 - 27. **στασιάζω** εὐρίσκομαι εἰς ἐσωτερικὰς ταραχάς· **στασιάζοντων τῶν Θηβ.**· μετὰ τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην διελύθη ἡ βοιωτικὴ ὁμοσπονδία καὶ τὴν ἀρχὴν ἀνέλαβαν εἰς τὰς Θήβας οἱ ἀριστοκρατικοί, φίλοι καὶ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων. — **πολεμαρ-**

χοῦντες τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν εἰς τὰς Θήβας πρὸ τῆς Ἀντακιδείου εἰρήνης εἶχον οἱ 11 βοιωτάρχου· μετὰ τὴν διάλυσιν ὅμως τῆς βοιωτικῆς ὀμοσπονδίας ἀνώτατοι ἄρχοντες ἦσαν οἱ πολέμαρχοι.— **διάφορος** πολιτικὸς ἀντίπαλος.— **ἔταιρεία** πολιτικὸν συγκρότημα, φατρία.— **εἰσοικειδομαι - οὔμαί τι** γίνομαι οἰκειὸς, συνάπτω στενὰς σχέσεις πρὸς τινα.— **ὑπουργέω - ὦ τινί τι** προσφέρω εἰς τινα τι.— **ἐγώ** ὡς πολέμαρχος.— **εἰμί ὑπό τι** περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.— **ἀποκεκήρυκται** ἔχει ἀπαγορευθῆ διὰ κήρυκος (λόγῳ τῆς ὑφισταμένης εἰρήνης).— **Ἔλυνθον** ἀξιολογωτάτην τότε πόλιν τῆς Χαλκιδικῆς μετὰ τῶν χερσονήσων Παλλήνης καὶ Σιθωνίας.

§ 28 - 29 **ἀνακουφίζομαι** ἐρεθίζεται τὸ πνεῦμά μου, παίρνουν ἀέρα τὰ μυαλά μου, ὅπως λέγουν σήμερον.— **λογιστικὸς** ὁ ἱκανὸς νὰ ὑπολογίζῃ τὰς συνεπειὰς τῶν πράξεών του.— **ὁμολογῶ τι** δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου εἰς τι.— **προορμῆσαι** (τοῦ προορμάω - ὦ)· ἔνν. τὸ στράτευμα = νὰ κινήσῃ τὸ στράτευμα πρὸς τὰ ἔμπρός— **ἡγοῦμαι τι** γίνομαι ὁδηγὸς τινος.— **ἐν τῇ Καδμείᾳ** δηλ. εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Θ., ὅπου ἐγίνοντο αἱ συνεδριάσεις τῆς βουλῆς.— **θεσμοφοριάζω** τελῶ τὴν ἐορτὴν τῶν Θεσμοφοριῶν. Ἡ ἐορτὴ αὕτη ἐτελεῖτο κατ' Ἰούνιον ὑπὸ γυναικῶν μόνον πρὸς τιμὴν τῆς θεσμοφόρου Δήμητρος ὡς προστάτιδος τοῦ γάμου καὶ ἐπομένως τῆς κοινωνικῆς τάξεως.— **βαλανάγραν** ἡ β. ἦτο ἐργαλεῖον, διὰ τοῦ ὁποίου ἤγγρευον, δηλ. ἐπιαναν καὶ ἀφήρουν ἀπὸ τὸν μοχλόν, τὴν βάλανον, τουτέστι τὸ σιδήριον τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸν μοχλόν διὰ τὸ κλείσιμον τῆς θύρας.— **παρήμι τινα** ἐπιτρέπω εἰς τινα τὴν εἴσοδον.

§ 30 - 31. **ὅστις μὴ πολέμου ἐρᾷ** ὑπαινίσσεται τοὺς δημοκρατικούς φίλους τοῦ Ἰσμηνίου, οἱ ὅποιοι ἤθελον νὰ βοηθήσουν τοὺς Ἔλυνθ. καὶ ἐπομένως νὰ πολεμήσουν κατὰ τῶν Λακ.— **ὡς πολεμοποιοῦντα**· ὁ Ἰσμ. κατηγορεῖται, ὅτι προσπαθεῖ νὰ προκαλέσῃ πόλεμον κατὰ τῶν Λακ.— **ἐνθα εἰρήται** εἰς τὸ δεσμοτῆριον.— **οἴκαδε** εἰς τὰς οἰκίας των.— **μάλιστα τριακόσιοι**· τὸ μάλιστα μετ' ἀριθμητικῶν = περίπου.

§ 32. **Ἀγῆσίλαος**· ἐξ ὅσων λέγει ὁ Ἄγ. συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι αὐτὸς εἶχεν ἐμβάλει εἰς τὴν Φ. τὴν ἰδέαν νὰ καταλάβῃ τὴν Καδμείαν.— **αὐτοσχεδιάζω** ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας ἐνεργῶ.

§ 35 - 36. κρίσιν ποιούμαι τινι δικάζω τινά. — ξένος φίλος (ἐκ φιλοξενίας) διότι ὁ Ἰσμηνίας εἶχε σταλῆ ὡς πρεσβευτῆς εἰς τὴν Περσίαν, διὰ τὴν ἐπιδιώξην τὴν φιλίαν τοῦ μεγάλου βασιλέως. — μετείληφώς εἶη· βιβλ. Γ', 5, § 1 - 2. — μεγαλοπράγμων ὁ συλλαμβάνων μεγάλα σχέδια. — κακοπράγμων ἐπιβλαβής.

(4, 1)

§ 1. ἐκολάσθησαν κυρίως διὰ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης, τὴν ὁποίαν θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. — κρατοῦμαι ὑπό τινος νικῶμαι ὑπό τινος.

BIBΛION EKTON

(4, 1 - 16)

§ 1 - 2. **ἐκ τούτου**: μετὰ τὴν ἄρνησιν τῶν Θηβαίων νὰ ὑπογράψουν τὴν δι' ἐνεργειῶν τῶν Ἀθηναίων συναφθεῖσαν ἐν Σπάρτῃ εἰρήνην μεταξύ τῶν ἑλληνικῶν πόλεων. — **ἐκ τῶν πόλεων**: τῆς Κεφαλληνίας καὶ Ἀκαρνανίας. — **Κλεόμβροτον**: τὸν νεώτερον υἱὸν τοῦ τέως βασιλέως τῆς Σπάρτης Πausανίου· οὗτος ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον (380 π.Χ.) μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του βασιλέως Ἀγησιπόλιδος, συμβάντα ἐν Μακεδονίᾳ, καθ' ὃν χρόνον ἐπολέμει πρὸς τοὺς Ὀλυνθίους. — **τὰ οἴκοι τέλη**: βιβλ. Γ', 2, § 6 - 7. — **ἀφίοιεν**: κατὰ τὰ βαρύτερα ἀντὶ ἀφίειν.

§ 3. **οὐχ ὅπως... ἀφιέντας** ὅχι μόνον, ὅτι δὲν ἄφηνον. — ἢ ἐκεῖ ὅπου. — **Θίσβαι** χωρίον πλησίον τῶν Θεσπιῶν. — **Κρεῦσιν**, βιβλ. Δ', 5, § 9 - 10. — **ἐν Λεύκτροις** ταῦτα ἔκειντο ἐπὶ δασώδους πεδιάδος μεταξύ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν.

§ 4 - 5. **διαλείπω** ἀπέχω. — **οὐδένας**: ἔνν. ἄλλους. — **Κυνὸς κεφαλαί**: τοποθεσία τῆς Βοιωτίας πλησίον τῶν Θηβῶν. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν παρέμεινεν ἐπὶ 16 ἡμέρας ὁ Κλεόμβροτος ἀδρανῶν, ὅτε τὸ 378 ἐστάλη διὰ πρώτην φοράν κατὰ τῶν Θηβαίων. — **ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς**: διότι κατὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν ἐμβολὴν δὲν κατώρθωσε νὰ περάσῃ τὸν Κιθαιρῶνα. — **ἀκτέον** (ἄγω) δηλ. τὸ στράτευμα. — **ὡσπερ λέγεται**: λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν εἶχε βλάψει τὰς Θήβας κατὰ τὰς προηγουμένας εἰσβολὰς του εἰς τὴν Βοιωτίαν.

§ 6 - 7. **οἱ προεστῶτες**: δηλ. οἱ βοιωτάρχοι. — **ἄτε πεφευγότες** ἐπειδὴ πράγματι... — **πολλοὶ αὐτῶν**: οἱ δημοκρατικοί. — **Ἡράκλειον** κινδὸς τοῦ Ἡρακλέους. — **μὲν δὴ πάντως**. — **τῶν προεστηκότων**: κυρίως τοῦ Ἐπαμεινώνδου.

§ 8 - 9. **τάναντία** ἐναντίως, ἀνάποδα. — **κατορθοῦμαι** εὐοδοῦμαι, ἔρχομαι εὐνοϊκά. — **ὑποπινόντων**· δηλ. τῶν στρατιωτῶν. — **τῶν εἰς ἀγορὰν παρεσκευασμένων**· ἔννοεῖ τοὺς μικρεμπόρους, οἱ ὅποιοι ἠκολούθουν τὸ στράτευμα. — **τῶν οὐ βουλομένων μάχεσθαι**· κυρίως τῶν Θεσπιέων. — **μετὰ τοῦ Ἰέρωνος**· δηλ. τοῦ Σπαρτιάτου ἀρχηγοῦ τῶν μισθοφόρων. — **Ἡρακλεῶται**· ἄποικοι τῶν Λακεδαιμονίων ἐγκατεστημένοι πλησίον τοῦ Σπερχειοῦ. — **ἐπιστρέφω τινὰ**· τρέπω τινὰ εἰς φυγὴν. — **ἄθρόος** πυκνός. — **τοῦ μεταξύ**· δηλ. τοῦ χώρου μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων παρατάξεων.

§ 10 - 11. **μελετῶ**· ἐπὶ στρατεύματος = ἀσχοῦμαι. — **πονηρὸς** ἄθλιος καὶ ἐλεεινός. — **ὁ συντεταγμένος** ὁ καταγεγραμμένος εἰς τὸ σῶμα τοῦτο. — **ἐκ τοῦ παραχρῆμα** ἐκείνην τὴν στιγμὴν, χωρὶς προηγουμένην ἄσκησιν.

§ 12. **φάλαγξ** τὸ πεζικόν. — **εἰς τρεῖς** εἰς μέτωπον τριῶν ἀνδρῶν. — **τὴν ἐνωμοτιάν**· ὄλος ὁ σπαρτιατικὸς στρατὸς διηρεῖτο εἰς ἐξ μόρας (τάγματα), ἐκάστη τῶν ὁποίων εἶχε δύναμιν 400 ἀνδρῶν. Ἡ μόρα πάλιν ὑποδιηρεῖτο εἰς τέσσαρας λόχους, ἕκαστος δὲ λόχος συνέκειτο ἐκ τεσσάρων πεντηκοστίων καὶ ἐκάστη πεντηκοστὺς ἐκ τεσσάρων ἐνωμοτιῶν. Ἡ ἐνωμοτία παρετάσseto εἰς τρεῖς στοίχους, ἕκαστος τῶν ὁποίων εἶχε βάθος 12 στρατιωτῶν. Κατὰ ταῦτα ἡ ἐνωμοτία περιελάμβανε δύναμιν 36 ἀνδρῶν. — **ἄγειν** = **τάττειν**. — **τοῦτο δὲ οὕτω δέ**. — **συμβαίνειν**· ἐκ τοῦ ἔφασαν ἔλεγον, ὅτι καταντᾶ (νὰ ἔχῃ ἢ φάλαγξ). — **ἐπὶ πενήκοντα ἀσπίδων συνεστραμμένοι ἦσαν**· ἦσαν συμπετυκνωμένοι (= συντεταγμένοι) εἰς βάθος πενήκοντα ἀσπιδόφορων. — **εὐχεῖρωτος** ἐπειδὴ αἱ πτέρυγες αὐταὶ ἀπετελοῦντο ἀπὸ συμμαχῶν τῶν Λακ., οἱ ὅποιοι καὶ ἠκολούθουν καὶ ἐπολέμουν χωρὶς προθυμίαν.

§ 13. **ἄγειν**· ἀμετάβ. — **συμβάλλομαι** συμπλέκομαι. — **ὡς ἔτι**. — **οὐ γὰρ** κλπ. ἐπεξήγησις. — **ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ**· ὅτε δηλ. ἐπληγόνετο ὁ Κλεόμβροτος.

§ 14. **περὶ δαμοσίαν**· ἴδε βιβλ. Δ', 5, § 7. — **ἵπποι**· τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς. — **οἱ συμφορεῖς** οἱ ὑπασπισταί. — **ὄχλος** ἢ πυκνή

τάξεις τῶν ἀντιπάλων. — **ἀναχωρῶ** ὑποχωρῶ εἰς τὴν ἀρχικὴν θέσιν μου. — **οἱ τοῦ εὐωνύμου ὄντες τῶν Λακ.** οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῶν Λ. (δηλ. οἱ σύμμαχοι). — **ἐγκλίνω** τρέπομαι εἰς φυγὴν. — **τίθειμαι τὰ ὄπλα** ; (βιβλ. Γ', 1, § 23). — **ὄρθιον** ἀνωφέρεια. — **ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀναιροῦμαι** περισυλλέγω καὶ μεταφέρω πρὸς ταφὴν τοὺς νεκροὺς κατόπιν ἀνακωχῆς.

§ 15. **ἐπικαιριώτατοι.** οὕτω καλοῦνται τὰ σπουδαιότερα πρόσωπα ἐν τῷ στρατεύματι· ἴσως πρόκειται περὶ τῶν πολεμάρχων. — **ἔπεμψαν κ. περὶ σπονδῶν** τοῦτο ἀπετέλει ὁμολογίαν ἤττης. Ἡ ἤττα δὲ αὕτη, ἡ ὁποία ὠφείλετο εἰς τὴν στρατηγικὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τὴν ὁποίαν δὲν ὀνομάζει ὁ Ξενοφῶν, ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπετέλεσε τὴν ἀπαρχὴν τῆς προσωρινῆς ἀκμῆς τῶν Θηβῶν.

§ 16. **εἰς Λακεδαίμονα**· ἐνν. πεμφθείς. — **γυμνοπαιδιῶν αἱ γυμνοπαιδίδαι** ἦσαν ἐτησίᾳ ἑορτὴ διαρκείας 10 ἡμερῶν. Κατ' αὐτὴν παῖδες τῶν Σπαρτιατῶν ἐχόρευον γυμνοὶ καὶ ἐξετέλουν διαφόρους γυμναστικὰς ἀσκήσεις περὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Καρνείου Ἀπόλλωνος. — **τῆς τελευταίας**· ἐνν. **ἡμέρας** — **ἐνδον**· δηλ. εἰς τὸ θέατρον. — **ἀποδίδωμι τὰ ὀνόματα** ἀνακοινῶ τὰ ὄν. — **ἔστι**· μετ' ἀπρμφ. = εἶναι δυνατὸν. — **ὁ προσήκων** ὁ συγγενής. — **λιπαρὸς** λαμπρός, περιχαρής. — **ἀναστρεφόμενους** — **περιόντας**· δηλ. εἰς τὴν ἀγοράν.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

(5, 1 - 27)

§ 1 - 3. **ταῦτα**· δηλ. ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς πρεσβείαν τῶν ἀρκαδικῶν πόλεων, ἡ ὁποία ἐζήτει ἀνάκλησιν τοῦ ἐν Ἀρκαδίᾳ Θηβαίου ἀρμοστοῦ καὶ θανάτωσιν αὐτοῦ. Τὴν αἴτησιν ταύτην ὑπέβαλον αἱ ἀρκαδικαὶ πόλεις, ἐπειδὴ ὁ ἀρμοστής, δυσαρεστηθεὶς διότι οἱ Ἀρκάδες συνῆψαν εἰρήνην μετὰ τῶν Ἡλείων πρὸς τοὺς ὁποίους εὐρίσκοντο εἰς πόλεμον, συνέλαβε καὶ ἐκράτησε δεσμίους ἐξέχοντας Ἀρκάδας, τοὺς ὁποίους ἀργότερον ἀπέλυσε. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἐπαμεινώνδου ὑπῆρξεν ὡμῆ. Εἶπε δηλ. ὅτι ὁ Θηβαῖος ἀρμοστής ἐνήργησεν ὀρθότερον, ὅτε συνέλαβε τοὺς ἄνδρας, παρὰ ὅταν τοὺς ἀπέλυσε. Συγχρόνως ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ εἰσβάλῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. — **τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκάδων** ἡ ἀρκαδικὴ ὁμοσπονδία. — **τί... παρασκευάζονται** διατί... — **ἐπάριτοι**· ἐκλεκτὸν τάγμα στρατιωτῶν τῆς ἀρκαδικῆς ὁμοσπονδίας. — **αὐτόθεν** συγχρόνως, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς. — **διαπράττομαι περὶ τινος** συνεννοοῦμαι, συμφωνῶ περὶ τινος. — **ἕκαστοι** ἕκαστος λαός.

§ 4 - 5. Ἄλεξάνδρου· τυράννου τῶν Φερῶν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἡττηθῆ ὑπὸ τῶν Θηβ. καὶ συμμαχεῖ ἐκὼν ἄκων μετ' αὐτῶν. — **τῶν ἐναντίων αὐτῶ**· ἀντίπαλοι πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἦσαν οἱ πολῖται θεσσαλικῶν πόλεων, οἱ ὁποῖοι συνεμάχουν μὲ τοὺς Θηβ. — **ὑπάρχω**· τι εἶμαι πρόθυμος νὰ προσφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου εἰς τινα. — **οἱ τὰ σφέτερα φρονοῦντες**· δηλ. οἱ δημοκρατικοί. — **Ἄσεᾶται καὶ Παλλαντιεῖς**· οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσέας καὶ τοῦ Παλλαντίου κειμένων δυτικῶς τῆς Τεγέας. — **ἠναγκάζοντο**· νὰ τοὺς ἀκολουθοῦν.

§ 6. ἐπιρρώννυμι τονώνω τὸ ἠθικόν. — **ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν** = ὡς δ' ἔστι μοι εἰπεῖν συνελόντι διὰ νὰ εἶπω ἐν συντομίᾳ. — **ὅ,τι καθ' ὅ,τι, εἰς ὅ,τι** δήποτε. — **ὁμοφρονοῦντες**. ἐνν. αὐτῶ.

§ 7. ἀπογιγνώσκω ἀπελπίζομαι, ἐγκαταλείπω τὴν ἰδέαν.

§ 8. ἔλλείπω ὑστερῶ. — καὶ τοῖς πολ... ὅ,τι πράττειτο καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐνέβαλλεν εἰς μεγαλυτέραν ἀμφιβολίαν δι' ὅ,τι ἐσχεδίαζε νὰ πράξῃ. — εὐπορος εὐκόλος. — κρείττων ἀνώτερος ἀριθμητικῶς. — χωρίοις διὰ τῆς κατοχῆς (ἰσχυρῶν) θέσεων. — ἐξάγομαι παρασύρομαι.

§ 9 - 10. εἰ δὲ μή· ἔνν. πράττει τι. — Πελλήνη· θέσις τῆς Λακωνικῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἣ ὁποία ὠδήγει εἰς Ἀρκαδίαν. — παραγγέλλω δίδω (τὰς ἀναγκαίας διὰ τὴν πορείαν) διαταγὰς. — θεία μοῖρα θεία πρόνοια. — νεοττία φωλεὰ νεοσσῶν καὶ αὐτοὶ οἱ νεοσσοί. — ἔφθη· τοῦ φθάνω. — διατάττομαι λαμβάνω κατάλληλον θέσιν. — ἐν Ἀρκαδίᾳ· δηλ. εἰς τὴν Μαντίνειαν, ὅπου ἦσαν συγκεντρωμένοι οἱ ἐχθροὶ τῶν Θηβαίων.

§ 11 - 13. ἰσόπεδον ὁμαλὸν ἔδαφος. — μαχεῖσθαι ἔνν. ἐμελλόν. — ταύτη· ἐπίρρ. = εἰς αὐτὸ τὸ μέρος. — οὐδ' ὅπου γε μηδέν... ὄντες οὔτε εἰσῆρχοντο ἐκεῖ, ὅπου κανὲν κέρδος δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἔχουν μαχομένοι, ὄντες πολλοὶ ἐναντίον ὀλίγων. — κατέβαινε καὶ οὐκ ἀνέβαινε διότι ἡ Σπάρτη ἦτο ἐν μέρει μὲν ἐπίπεδος, ἐν μέρει δὲ βουνώδης. — τὸ ἐντεῦθεν δὲ γενόμενον ὡς πρὸς τὰ μετὰ ταῦτα γεγονότα. — αἰτιᾶσθαι = λέγειν αἷτιον εἶναι. — ἀπονενοημένος ἀπηλπισμένος. — οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη τοῖς ἀπ. κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ κατὰ τῶν ἀπηλπισμένων. — Ἀρχίδαμος· νεαρὸς υἱὸς τοῦ Ἀγησιλάου. — κώλυμα· πιθανῶς πρόκειται περὶ χαράδρας. — ὄρθιον ἀνωφερῆς ἀτραπός. — ἐνταῦθα· χρονικόν. — πῦρ πνέω· ἐπὶ λυσοσωδῶς μαχομένων πολεμιστῶν = βγάζω φωτιὰς ἀπὸ τὸ στόμα μου. — οἱ νενικηκότες Λακ. εἰς τὴν ἐν Λεῦκτροις μάχην. — παντὶ κατὰ πάντα. — ὑπερδέξια χωρία ; (βιβλ. Δ', 2, § 13 - 15). — δέχομαι· εἰς τὴν στρατιωτικὴν γλῶσσαν = ἀνθίσταμαι. — οἱ ἔνδοθεν οἱ ἔνδον. — πορρωτέρω τοῦ καιροῦ πέραν τοῦ δέοντος. — περιγράφεται τι ἔχει προδιαγραφῆ τι.

§ 14. οἱ Ἀρκάδες· ἔνν. οἱ συγκεντρωμένοι εἰς τὴν Μαντίνειαν. — ἄλλως τε καὶ καὶ μάλιστα. — εὐτυχῶ· ἐπὶ στρατοῦ = νικῶ. — προσκαρτερέω - ὦ ὑπομένω μὲ θάρρος καὶ τὰς νέας ταλαιπωρίας. — ἔξω· δηλ. τῶν τειχῶν, εἰς τὴν ὑπαιθρον. — σίτου συγκομιδῆς οὕσης·

ἐκ τούτου συνάγεται, ὅτι ἡ ἐπιδρομὴ κατὰ τῆς Πελοποννήσου ἔγινε περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου.

§ 15. **ἰππεῖς**: ἀργότερον ἐστάλησαν καὶ 6.000 πεζοί. — **Κλεωνάς**: πόλιν μεταξὺ Κορίνθου καὶ Ἄργους. — **εἶναι**: ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγον. — **ἀνάριστος** ἀπρογευμάτιστος.

§ 16 - 17. **οἱ = οὔτοι γάρ**. — **δυστυχήματος**: φαίνεται, ὅτι συνεχρούσθησαν πρὸς τοὺς Κορινθίους, οἱ ὅποιοι τηροῦντες οὐδετερότητα εἰς τὴν παροῦσαν ρῆξιν θὰ ἐπεχείρησαν νὰ ἐμποδίσουν τὴν διόδον τοῦ ἰππικοῦ. Ἐκ τῆς συγκρούσεως ἡ ὁποία ἐπηκολούθησε, εἶναι προφανές, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι θὰ εἶχον ἀπωλείας. — **ὡς εἶδον τάχιστα** εὐθύς ὡς εἶδον. — **συνέρραξαν**; (βιβλ. Δ', 3, § 18 - 19). — **οὐδὲν οὕτω βραχὺ ὄπλον εἶχον**: ἐχρησιμοποίησαν δηλαδὴ ὅλα τὰ ὄπλα των καὶ αὐτὰ τὰ **ἀγγέμαχα** (ξίφη, μαχαίρας κλπ.) πολεμοῦντες ἐκ τοῦ συστάδην. — **ᾧ οὐκ ἐξικνουῦντο ἀλλήλων** διὰ τοῦ ὁποίου (= ὥστε) νὰ μὴ ἐκτυπήθησαν ἐκατέρωθεν.

§ 18. **ὀλίγων ἡμερῶν** ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. — **ἐξήκει ὁ χρόνος** τελειώνει ὁ διὰ τὴν ἐκστρατείαν προκαθορισμένος χρόνος. — **λυμαίνομαί τινι** φθείρω, ἀμαυρώνω τι. — **συνίσταμαι** συνασπίζομαι. — **παρέρχομαι** ἀπέρχομαι. — **ἀναλύω** ἐξαλείφω.

§ 19 - 20. **ὡς ὥστε**. — **ἀποκάμνω πόνον** ἐξαντλοῦμαι ὑπὸ τοῦ κόπου. — **ἐπεγράφοντο ῥόπαλα** ἐζωγράφιζον ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ῥόπαλα (ὡς σύμβολα τοῦ Ἡρακλέους καὶ ἐπομένως τῶν Θηβαίων, οἱ ὅποιοι τὸν θεῶρον προστάτην). — **λαμπρύνω** στιλβώνω.

§ 21 - 22. **ἐξήγαγεν**: ἐκ τῆς Τεγέας. — **σαφηνίζω** καθιστῶ φανερόν. — **ἐδόκει**: τοῖς πολεμίοις. — **ἄγω τὴν συντομωτάτην** βαδίζω διὰ τῆς συντομωτάτης ὁδοῦ. — **ἡγοῦμαι**: ἀμετάβ. = πορευομαι. — **τὰ πρὸς ἐσπέραν ὄρη**: τὸν Μαίναλον. — **ἐκτείνω τὴν φάλ**. ἀναπτύσσω τὸ μέτωπον τῆς φ. — **ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς**: ἐνν. **χωρίοις** ὑπὸ τοὺς ὑψηλοὺς (= ὄρεινους) τόπους. — **εἰκάζομαι** δίδω τὴν ὑπόνοιαν, τὴν ἐντύπωσιν. — **λύω** παραλύω. — **τὴν ἐν ταῖς συντάξεσιν** (παρασκευὴν) τὴν παράταξιν (αὐτῶν). — **παράγω** μεταφέρω στρατιώτας ἐκ τῶν ὀπισθεν εἰς τὰ πλάγια. — **ἐπὶ κέρως** εἰς μακρὰν γραμμὴν, στήλην. —

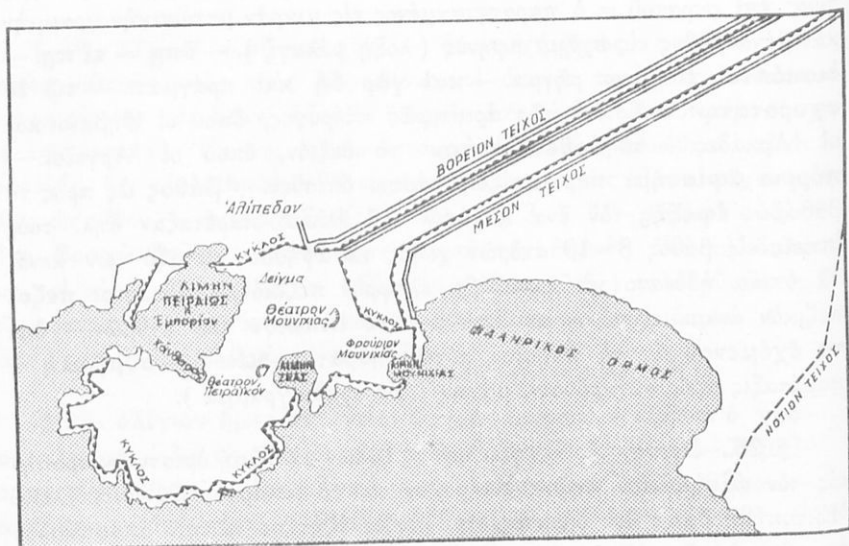
τὸ περι ἑαυτὸν ἔμβολον· δηλ. τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῆς παρατάξεως, τὴν ὁποίαν κατέλαβον οἱ Θηβαῖοι καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐνήργησε τὴν ἐφοδον, ὅπως εἰς τὴν μάχην τῶν Λεύκτρων. — **πεισομένοις·** τοῦ πάσχω.

§ 23 - 24. **ἀντίπυρρος** ὁ ἔχων τὴν πρῶραν ἐστραμμένην πρὸς τινα· ἐπὶ στρατοῦ = ὁ παρατεταγμένος εἰς μικρὰν μετωπικὴν γραμμὴν καὶ μέγα βάθος εἰς σχῆμα σφηνός (λοξὴ φάλαγξ). — **δπη = εἶπη.** — **διακόπτω** ἐπιφέρω ρῆγμα. — **καὶ γὰρ δὴ** καὶ πράγματι. — **τῷ ἰσχυροτάτῳ** δηλ. διὰ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος, ὅπου οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες. — **τὸ ἀσθενέστατον·** τὸ δεξιόν, ὅπου οἱ Ἀργεῖοι. — **πόρρω ἀφίστημι** παραμερίζω, τάσσω ὀπισθεν. — **βάθος** ὡς πρὸς τὸ βάθος. — **ἐφεξῆς** τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου· παρέταξαν δηλ. τοὺς ἵππεῖς εἰς βάθος 8 - 10 ἀνδρῶν χωρὶς νὰ ἀφήσουν μεταξύ των κενά, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ ἐλαφρὸν πεζικόν. — **ἄμιπποι πεζοὶ** πεζικὸν ἀναμεμειγμένον μὲ ἵππεῖς. — **τὸ ἵππικόν·** τῶν ἐχθρῶν. — **ἐπὶ τὸ ἐχόμενον** εἰς τὸ πλησίον αὐτῶν παρατεταγμένον. — **συμβολή** ἡ παράταξις πρὸς σύγκρουσιν, μάχην (ἴδε σχεδιάγραμμα).

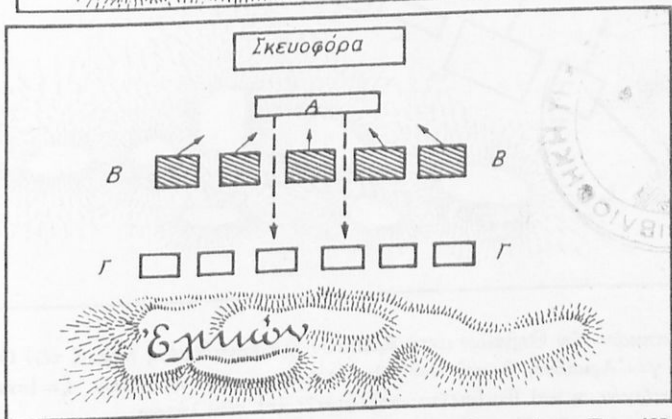
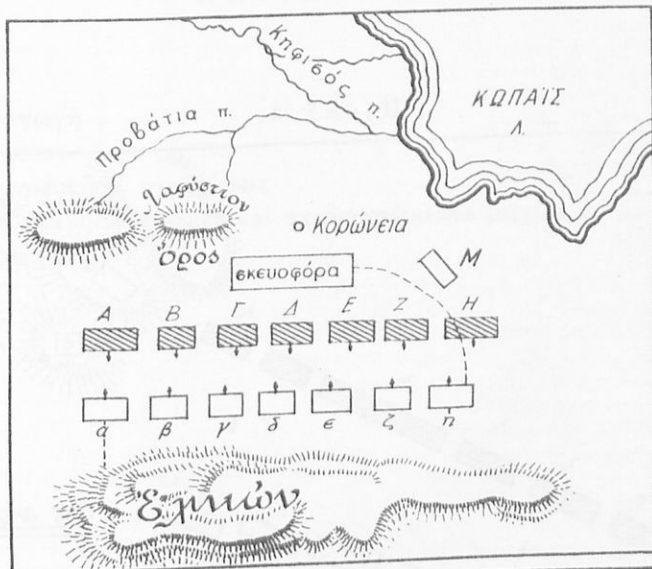
§ 25. **ἔπεσεν·** ὁ Ἐπαμεινώνδας θέλων νὰ δώσῃ ὀριστικὴν τροπὴν εἰς τὸν ἀμφίρροπον ἀγῶνα εἰσέβαλεν εἰς τὸ κέντρον τῶν ἀντιπάλων. Ἐκτυπήθη ὅμως διὰ δόρατος, τὸ ὁποῖον ἐζήτησε νὰ τοῦ ἀποσπάσουν ἐκ τῆς πληγῆς. Ἐκ τούτου ἀπέθανεν. — **διαπίπτω** διαφεύγω. — **ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου·** τῶν ἀντιπάλων, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι.

§ 26 - 27. **συνεληλυθυίας ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος·** κατὰ τὴν μάχην τῆς Μαντινείας ὁ μὲν στρατὸς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων ἀνήρχετο εἰς 20.000 πεζοὺς καὶ 2.000 ἵππεῖς, ὁ δὲ τῶν Θηβαίων καὶ τῶν μετ' αὐτῶν Ἑλλήνων εἰς 30.000 πεζοὺς καὶ 3.000 ἵππεῖς. — **καὶ ἀντιτεταγμένων·** ἡ μετοχὴ κατὰ τὸ νοούμενον ὡσεὶ προηγῆτο **συνεληλυθότων ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων.** — **οὐδεὶς ἦν ὅστις οὐ πάντες.** — **χώρα... πόλει... ἀρχῇ** κατὰ χώραν... — **ἀρχή** δύναμις. — **φαίνομαι πλέον ἔχων** προφανῶς, ἀδιαφιλονικήτως, πλεονεκτῶ. — **ἀκρισία** σύγχυσις.

Πίναξ 1

Τὰ μακρὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰ τείχη καὶ οἱ λιμένες τοῦ Πειραιῶς

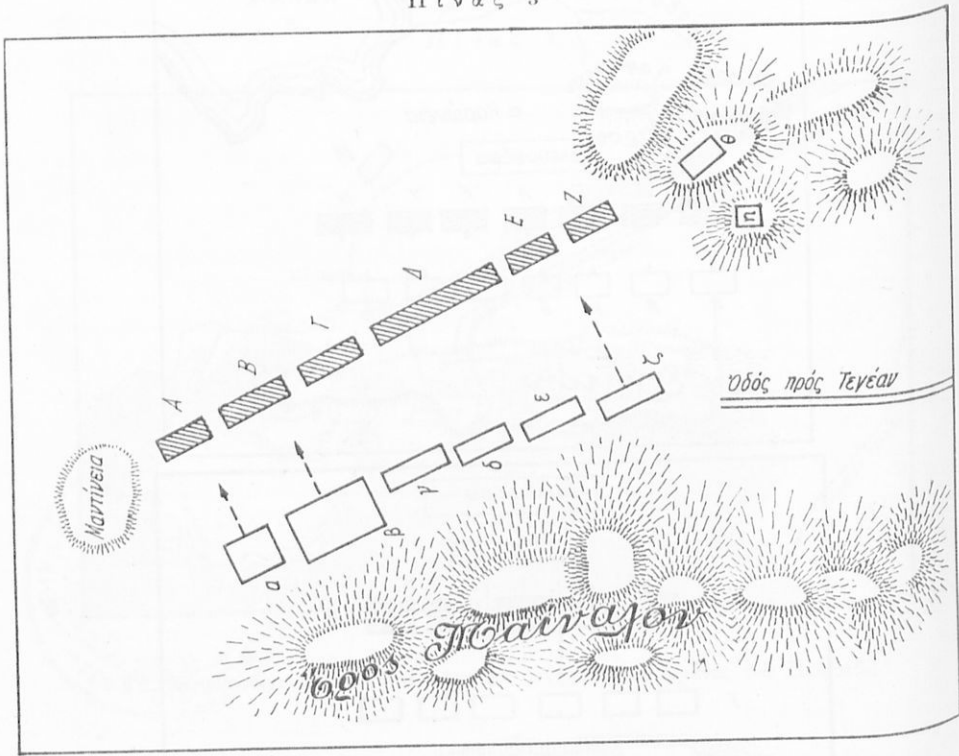

*Ανω : Α και Β = Ἀγησίλαος μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Γ = Ἑριπίδας μετὰ τῶν Κυρῆων. Δ = συμμαχικὰ στρατεύματα ἐκ τῆς Μ. Ἀσίας. Ε = Ἑλλησπόντιοι. Ζ = Φωκεῖς. Η = Ὀρχομένιοι. Μ = ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς.

α = Ἀργεῖοι, ὅτινες, εὐθὺς ὡς ἤρχισεν ἡ μάχη, ἐτράπησαν πρὸς τὸν Ἑλικῶνα. β = Κορίνθιοι. γ = Ἀθηναῖοι. δ = Αἰνιᾶνες. ε = Εὐβοεῖς. ζ = Λοκροί. η = Ἐθηβαῖοι, ὅτινες, μετὰ τὴν τροπὴν τῶν Ὀρχομένων, εἰσελαύνουσι εἰς τὰ σκευοφόρα.

Κάτω : Α — οἱ Ἐθηβαῖοι, ὅτινες ὄρμουσι πρὸς τὸν Ἑλικῶνα διὰ μέσου τῆς φάλαγγος τοῦ Ἀγησίλαου. ΒΒ = ἡ φάλαγξ τοῦ ἐπιτιθεμένου Ἀγησίλαου. ΓΓ = οἱ ἠττηθέντες καὶ πρὸς τὸν Ἑλικῶνα διαφυγόντες σύμμαχοι τῶν Ἐθηβαίων.

Πίναξ 3

α=ἵππικὸν τῶν Θηβαίων μετὰ ἀμίππων. β=ἐπιτιθεμένη πτέρυξ τῶν Θηβαίων ὀπλιτῶν. γ=Ἀρκάδες, δ καὶ ε=ἄλλοι σύμμαχοι τῶν Θηβαίων, ζ=ἵππεῖς καὶ ἑλαφρὸν πεζικόν. η καὶ θ=ὀπλίται καὶ ἵππεῖς ἐπὶ τῶν λόφων.

Α=ἵππικὸν τῶν Σπαρτιατῶν. Β-Δ=ὀπλίται τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων. Ε=πεζικὸν τῶν Ἀθηναίων. Ζ=ἵππικὸν τῶν Πελοποννησίων.

... → γραμμαὶ ἐπιθέσεως.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1. Είσαγωγή	5 - 10
2. Κείμενον	13 - 97
3. Έρμηνευτικά σημειώσεις	101 - 159
4. Τοπογραφικοί πίνακες και σχεδιαγράμματα μαχών . . .	160 - 163

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

0020566397

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΘ'Κ - 1971 (IV) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 88.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2094/8.4.71

Εκτύπωσις Κουσέντος - Ποίφτης - Λαβερώνας - Βιβλιοδεσία: Α. Βασιλείου
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

